မြန်မာရေးရာ

MYANMAR AFFAIRS

အမှတ် ၁၈ ဇန်နဝါရီ ၂၀၂၂

စိန်ရတု
ပြည်ထောင်စုနေ့မှသည်

jrefma&;&m

t rSwf 18 Zef0g&D 2022

jrefrma&;&m

trSwf 18 Zefe0g&D 2022

jrefrma&;&mavhvma&; tzGJU

jrefrma&;&m
trSwf-22-24(yxrxyf) yefqkdvefvrf;
aus;ufwHwm;rSD, f&eful kdrkd;U
zkef;- 018 387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefrma&;&ma v vma&; tzGJU xkwa0 on/

wefzdk;	5500 usyf
tkyfa&	1500
vkyfief;tzGJUcsKyf	jrefrma&;&ma vlrma&; tzGJU
xkwa0ol	OD;atmif ausmf(02506)
yHkESdyfol	a':odef;EG,f(00106)
	odef;oef,ftkyfyHkwdkuf
	trSwf(119-121)? 34 vrf;
	aumufwHwm;NrdKU,f &efukef
	zkef;- 01 252620? 01 398031

jzefYcsda&;

rmwum

jrefrma&;&mavhvma&; tzGJcsKyfpum;

စိန်ရတုပြည်ထောင်စုနေ့မှသည် 4

Edkifiaa&;

၁။ မေတ္တာတရားဖြင့် ဖွဲ့စည်းအပ်သော ပြည်ထောင်စု 15
ukdukdol

၂။ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်နှင့် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား 25
aeZifvwf

၃။ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့် စောစံဖိုးသင် 31
[ef;vwf

၄။ အစွန်းရောက်မှု အပြန်အလှန်ထိန်းညှိခြင်း ကင်းမဲ့မှု 37
a'gufwmatmifxGef;d

၅။ မြန်မာလွတ်လပ်ရေးနှင့် မြန်မာ့အဓိဋ္ဌာန် ကိုးချက် 45
wuúodkvfjrwfol

၆။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းနှင့် အချိုးကျ ကိုယ်စားပြု ရွေးကောက်ပွဲစနစ် 55
&JxGef;(oD)

၇။ မျက်မှောက်ခေတ်နိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးအမြင် 65
cspfEkd;(pwdyfn)

၈။ အကြမ်းဖက်ဆူပူမှုနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး 71
uk(EAv;wuúodkvf)

၉။ ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံ 77
at;oZifaumf

pmaumif;ayrel

၁၀။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ကျွန်တော် 89
aZmfsD

၁၁။ ပြည်ထောင်စုနေ့ 97
Zifif;

၁၂။ လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ အခမ်းအနား 107

armifzed;

pDyGa&;

၁၃။ အရှေ့ကို လျှောက်ပါလို့ အရှေ့ကိုတဲ့ မျှော်လိုက်လျှင် 111

atmifEkD;

၁၄။ စီးပွားရေး ခေါင်းဆောင်များအတွက် Next Normal 137

ausmfausmfvdif (SMART)

vlraE&Sifaxm;G

၁၅။ လူထုကျန်းမာရေး အခြေခံ “ကကြီးရေက” 143

ormf;tk

၁၆။ ကျောင်းမသွားဘဲ အိမ်မှာသာ စာသင်မယ်ဆိုရင် 149

a'gufwmarmifbif;

၁၇။ စာသင်ကျောင်းနှင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် 157

0i;DefY

၁၈။ ပြည်သူကိုစောင့်ရှောက်မယ့် စည်းလုံးလာတဲ့နေ့တစ်နေ့ 163

a'gufwmcifarmifnd

၁၉။ မင်းခစား 169

&efausmfjrefmEkdifiHavbmolkdyf)

၂၀။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် မြန်မာ 175

ausmfD;

,Ofaus;rI

၂၁။ အားလုံးပါဝင်ရပါမည် 183

pEkmcif

၂၂။ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေးနှင့် 191
ယနေ့ မြန်မာအမျိုးသမီးများ

a&TeTf;ar

enf;ynm

၂၃။ ရတနာပုံခေတ် ဘုရင့်သကြားစက်ရုံ 201

a'ujufwmrsodeWif

၂၄။ ရှေးအကျဆုံးမြန်မာ့လက်မှုပစ္စည်းများ 213

yjarmuUkddtmif

Oya'

၂၅။ မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုဥပဒေများ၏ 229

နိုင်ငံသားများအပေါ်လွှမ်းခြုံအကျိုးသက်ရောက်မှု

a'ufwmokwoD(Ujynfjynfqdkif;Oya'ESifhtmqD,HI;&mXmecGKOLA)

၂၆။ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (၂၀၁၉) ကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း 241

O;Def;armif(ppf;w)Gv&m;vTfawmf&&S

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့၏ နိဒါန်းစကား

စိန်ရတုပြည်ထောင်စုနေ့မှသည်

“ ယခုလထုတ်ဝေသည့် “မြန်မာ့ရေးရာစာစောင်”ကို
“စိန်ရတုပြည်ထောင်စုနေ့မှသည်” ဟူသောခေါင်းစဉ်
ပေးလိုက်မိခြင်းမှာ စိန်ရတုမှသည် ရာပြည့်နှင့်
ရာပြည့်အလွန် ပြည်ထောင်စုနေ့များသို့
ဖြတ်သန်းရမည့် ခရီးရှည်ကြီးအတွက်
ရည်စူးမျှော်မှန်းမိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။
ထိုခရီးရှည်ကြီးကား မုချမသွေ စိန်ခေါ်မှုအသစ်များကို
ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားကြရမည့် ခရီးရှည်ဖြစ်၍ ”

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးခရီးကား ကြမ်းတမ်းလှ၏။ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ အသက်၊ သွေး၊ ချွေးများစွာ ရင်းပြီးမှ ရရှိခဲ့သော လွတ်လပ်ရေးဖြစ်သည်။ ထိုမျှကြမ်းတမ်းလှသော ထိုမျှအရင်းအနှီးကြီးမားလှသော လွတ်လပ်ရေးပန်းတိုင်သို့ ခရီးကြမ်းတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၂ ရက်နေ့ကား လွတ်လပ်ရေး၏မုခ်ဦးဝပင် ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သော ထိုနေ့ ထိုရက်တွင် မြန်မာတို့၏ တိုင်းရင်းသား သွေးစည်းညီညွတ်မှုကို အခိုင်အမာပြသ၍ သက်သေထူနိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် လွတ်လပ်ရေးကို စျေးဆစ်ချင်ကြသော နယ်ချဲ့များ မတတ်နိုင်ဖြစ်ကာ မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံး နယ်ချဲ့တို့၏ ကျွန်ဘဝ၊ အဖိနှိပ် အချုပ်ခြယ်ခံဘဝမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ ပင်လုံစာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီးနောက် ၁၁ လခန့်အကြာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၄ ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေးအောင်ပန်းကို မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံး ဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းသမိုင်းနောက်ခံကိုကြည့်လျှင် ပြည်ထောင်စုနေ့သာ မရှိခဲ့ပါက စစ်မှန်သော လွတ်လပ်ရေးနေ့သည်လည်း ရှိလာနိုင်ဖို့ အတော်ခက်ခဲခဲ့မည်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းက ပြည်ထောင်စုနေ့၏ နိုင်ငံရေးအရလေးနက်မှုနှင့် အနှစ်သာရပြည့်ဝမှုတို့ကို သက်သေပြနေသည်။ မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံး၏ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို မော်ကွန်းတင်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စုနေ့သည် ယခုအခါ ၇၅ နှစ်ပြည့်ခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ယခုနှစ် ပြည်ထောင်စုနေ့သည် စိန်ရတုမော်ကွန်းတင် ပြည်ထောင်စုနေ့ဖြစ်သည်။

ယနေ့ကမ္ဘာအနေအထားမှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။ ထို့အပြင် ခက်ခက်ခဲခဲတည်ဆောက်ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ရသော နိုင်ငံငယ်များ၏ အမျိုးသားညီညွတ်စည်းလုံးမှုတို့အပေါ် ကိုလိုနီဗီဇ မပျောက်ကြသေးသော နိုင်ငံကြီးများက သပ်လျှိုသွေးခွဲမှု အရှိန်မြှင့်နေသည့် ကာလလည်း ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာကြီးခဲ့သော ဒေသဆိုင်ရာအုပ်စုများကိုပင် သူတို့အလိုကျ မဖြစ်လျှင် အင်အားချည့်နဲ့အောင်လုပ်ဆောင်မည့် သူတို့၏အကြံဆိုးများ ထင်ရှားစွာ ပေါ်လွင်နေသည်။

အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏အားပြိုင်မှုများ၊ပထဝီနိုင်ငံရေး ကစားကွက်များနှင့် ကမ္ဘာကြီးသည် တင်းမာနေသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ဘေးကြီးကြောင့် ကမ္ဘာကြီးသည် နာမကျန်းဖြစ်နေသည်။ကမ္ဘာ့ပြည်သူများသည် ကပ်ရောဂါ၏အန္တရာယ်ကို စိုးထိတ်စွာ ရင်ဆိုင်နေကြရသည့်ကြားထဲတွင် စစ်ရိပ်စစ်ငွေ့တွေကပါ သူတို့ကို ထပ်မံဖြဲခြောက်နေသည်။ အဆိုပါ ကမ္ဘာ့အခြေအနေများကလည်း မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနေသည်။ ပထဝီနိုင်ငံရေးအရ အရေးပါနေသော မြန်မာနိုင်ငံက ပိုပြီးရိုက်ခတ်မှုများသည်။ ထိုသို့သော အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိန်ရတုမော်ကွန်းတင် ပြည်ထောင်စုနေ့သည်ကား သင်ခန်းစာယူစရာ၊ မျှော်မှန်းတွေးဆစရာများဖြင့် ပြည့်နေသည်။

ကမ္ဘာစစ်များလွန်ကာလများ၊ စစ်အေးခေတ်ကာလများနှင့် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်၏ အကြီးမားဆုံးခြားနားချက်မှာ အတွေးအခေါ်များမဟုတ်၊ အစိုးရများမဟုတ်၊ စနစ်များမဟုတ်။ နည်းပညာတွေပဲ ဖြစ်ကြသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင်ကား အံ့ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် နည်းပညာတွေက မြင့်မားတိုးတက်နေသည်။ ထိုတိုးတက်လာနေသော

နည်းပညာများကပင် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတိုးတက်မှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးရုံမျှမကဘဲ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ထိုနည်းပညာများကိုအသုံးချကာ ကြီးနိုင်ငယ်ညှဉ်းပုံစံများ၊ ပွင့်လင်းလွတ်လပ်ဝါဒ အရေခြုံ ကိုလိုနီပုံစံသစ်များမှသည် နောက်ဆုံးတွင် နိုင်ငံတွေ၏ အချုပ်အခြာအဏာနှင့် နယ်မြေပိုင်စိုးမှုကိုပါ စိန်ခေါ်လာသည်အထိ ဖြစ်လာသည်။ ဆိုရှယ်မီဒီယာဟုပဲခေါ်ခေါ် လူမှုကွန်ယက်ဟုပဲသုံးသုံး ထိုသို့သောလုပ်ငန်း ပလက်ဖောင်းအကြီးစား နည်းပညာဘီလူးကြီးများသည် နိုင်ငံတွေ၏ အချုပ်အခြာနှင့်နယ်မြေအစိုးရမှုကို ချင်းနင်းထိုးဖောက်နေသည်။ လူတွေစီးဆင်းမှုကို လူဝင်မှုဌာနများက နိုင်ငံတွေ၏နယ်စပ်တွေမှ တစ်ဆင့် ထိန်းချုပ်နိုင်ကြသော်လည်း နည်းပညာဘီလူးကြီးများပိုင်ဆိုင်သော လူမှုကွန်ယက်များကမူ နိုင်ငံတွေ၏နယ်စပ်တွေကို ဖြတ်ချင်သလို ဖြတ်ခွင့်ရနေသည်။ တရားဝင်ကျူးကျော်ခွင့် ရထားသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ အားယူဆဲ၊ ထူထောင်ဆဲ နိုင်ငံငယ်များသည် အတိတ်ကာလက မျိုးဆက်ဟောင်းကြီးများ၏ ကြိုးစားပမ်းစားတည်ဆောက်ပေးခဲ့သော စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် လွတ်လပ်ရေးတို့ကို ထိန်းသိမ်းဖို့ စီမံဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ယခင်မျိုးဆက်များမကြုံဖူးကြသော စိန်ခေါ်မှုအသစ်များ၊ ခြိမ်းခြောက်မှုအသစ်များကို ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ကမ္ဘာ့မှုပြုခြင်းဟူသည့် အင်မတန်နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသော ကွေ့ကြော်သံကို အသံကောင်းဟစ်လျက် စူပါပါဝါ နိုင်ငံကြီးသည် အင်တာနက်နှင့် သတင်းအချက်အလက်ဆက်သွယ်ရေးကို မောင်ပိုင်စီးလိုက်တော့သည်။ ထိုအခြေအနေကို သဘောပေါက်မိကြသည့်အချိန်တွင် ထိုမြင်းရိုင်းကား ကမ္ဘာကြီးတွင် ကဆုန်ပေါက်၍ပြေးနေပြီ။ ဟီသံပေး၍ ရိုင်းနေပြီ။ ဘာများတတ်နိုင်တော့မည်နည်း။

ထို့ကြောင့် ယခုလထုတ်ဝေသည့် "မြန်မာ့ရေးရာစာစောင်"ကို "စိန်ရတုပြည်ထောင်စုနေ့မှသည်" ဟူသော ခေါင်းစဉ် ပေးလိုက်မိခြင်းမှာ စိန်ရတုမှသည် ရာပြည့်နှင့် ရာပြည့်အလွန် ပြည်ထောင်စုနေ့များသို့ ဖြတ်သန်းရမည့် ခရီးရှည်ကြီးအတွက် ရည်စူးမျှော်မှန်းမိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုခရီးရှည်ကြီးကား မုချမသွေ စိန်ခေါ်မှုအသစ်များကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားကြရမည့် ခရီးရှည်ဖြစ်၏။ အချို့အသစ်တွေက ခန့်မှန်းကြည့်လို့ရသည်။ အချို့ကိုကား ဘယ်လိုမှကြိုမသိနိုင်။ မည်သည့်စိန်ခေါ်မှုပင်ဖြစ်စေ သွေးစည်းညီညွတ်ခြင်း တံတိုင်းကြီးကို ဖောက်ထွင်း၍ရမည်မဟုတ်။ အရင်းခံကားသွေးစည်းမှုဖြစ်သည်။ အခြေခံကား စစ်မှန်သော ပြည်ထောင်စုသွေး ဖြစ်သည်။ အုတ်မြစ်ကား ခိုင်မာတောင့်တင်းသော ပြည်တွင်းအား ဖြစ်သည်။

ပြန်လည်ထုတ်ဝေသည့် ယခုစာစောင်တွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် အထွေထွေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နည်းပညာနှင့် ဥပဒေရေးရာစသဖြင့် ခေါင်းစဉ်ခွဲကလေးတွေအပြင် တစ်ခေတ်တစ်ခါက စာဆိုရှင်များ၏ လက်ရာမွန်များကိုပါ ပြန်လည်ဆန်းသစ်ခြင်းသဘောဖြင့် ပြန်လည်ဖော်ပြထားပါသည်။ စာတွေက နှစ်တွေဟောင်းခဲ့သော်လည်း ကောင်းနေဆဲဖြစ်သည်။ အသုံးတည့်နေဆဲဖြစ်သည်။ အံ့အားသင့်စရာကောင်းသည်မှာ အချို့အချက်အလက်များဆိုလျှင် ယခုတိုင် ဆီလျော်နေဆဲဖြစ်သည်။

မြန်မာရေးရာဟူသည့်အတိုင်း မြန်မာတို့၏လူမှုစီးပွားအခြေအနေများကို အတိတ်၊ မျက်မှောက်၊ အနာဂတ်ဆက်စပ်၍ စာပေပညာရှင်တို့က ရေးသားပေးထားကြသည်။ အချို့က အတိတ်ကို သင်ခန်းစာယူသည်ဟု ပြောသည်။ အမှန်မှာ အတိတ်သည် သင်ခန်းစာ ယူရုံမျှ မကပါ။ အချို့အတိတ်တွေက အတုယူစရာဖြစ်သည်။ စံပြုဆရာဖြစ်သည်။ ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းစရာဖြစ်သည်။ အတိတ်မှန်သမျှကို အတိတ်မှာ ထားပစ်ခဲ့၍ မရ။ အချို့အတိတ် များကို မျက်မှောက်အထိ ခေါ်လာဖို့ လိုသည်။ မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်ဆိုသော်ငြား မျက်မှောက် စစ်စစ်လည်း မဟုတ်။ အတိတ်လည်း ရောနေသည်။ အနာဂတ်လည်း နှောနေသည်။

ပြည်ထောင်စုနှင့် လွတ်လပ်ရေးတို့သည် အကျိုးတရားနှင့်အကြောင်းတရားများ ဖြစ်နေသည့်အလျောက် စိန်ရတုပြည်ထောင်စုနေ့အကြောင်း ရေးသားကြသည့်အခါ စိန်ရတုကြို လွတ်လပ်ရေးနေ့ကိုလည်း ရေးသားကြမှသာ ပြီးပြည့်စုံသည့် သမိုင်းပန်းချီကား တစ်ချပ် ရရှိပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ယခုစာစောင်တွင် လွတ်လပ်ရေးနေ့၊ ပြည်ထောင်စု နေ့တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အတွေးအမြင်စာများကို ဝေဝေဆာဆာ ထည့်သွင်းဖော်ပြထား ပါသည်။ တန်ဖိုးရှိလှသော အတွေးအမြင်စာများကို စေတနာထက်သန်စွာ ရေးသားပေးကြ သည့် ဆရာကြီး၊ ဆရာမကြီးများကို မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့က ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိ ပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်လိုပါသည်။

ရရှိသည့် အချိန်ပိုင်းကလေးအတွင်းမှာ ထုတ်ဝေလိုက်ရသည့်အတွက် ချို့ယွင်း အားနည်းချက်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အတွက် မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့ကို နားလည် ခွင့်လွှတ်ပေးပါရန်နှင့် လာမည့်စာစောင်များတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ထက် ကောင်းမွန်အောင် အဖွဲ့သားများက ကြိုးစားဆောင်ရွက်ပါမည့်အကြောင်းလည်း ကတိပေးအပ်ပါသည်။

တစ်ခေတ်တစ်ခါက စာကောင်းပေမွန်များတွင် အချို့သည် ယခုတိုင် ဆီလျော် နေသေးသည်ဟု ရှေ့ပိုင်းတွင် ပြောခဲ့ပါသည်။ ထိုလက်ရာမွန်များထဲမှ ၁၉၆၈ ခုနှစ် မြဝတီ မဂ္ဂဇင်းတွင် ဖော်ပြပါရှိခဲ့သော ဆရာကြီးသမိန်သောင်း၏ "ပြည်ထောင်စုသား ဒို့လက်များ သည်" ဆိုသော ကဗျာကို ဖတ်ကြည့်ရာ ရင်ထဲထိရှသွားသည်။ ၅၄ နှစ်သက်တမ်းရှိပြီ ဖြစ်သော ထိုကဗျာသည် ယခုတိုင် သစ်လွင်နေဆဲဖြစ်သည်။ လတ်ဆတ်နေဆဲဖြစ်သည်။ မူရင်းသတ်ပုံအတိုင်း ထိုကဗျာကို ပြန်လည်ဖော်ပြလိုပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသား
ဒို့လက်များသည်

ငါတို့ခြံတွင်၊ ဟိုယခင်က
ကျားဝင်ဖူးသည်၊ စားဖူးသည်မှာ
ပြီပြီထင်ထင်ရှိသေးသည်။

ငါတို့ဖခင်၊ ကျေးဇူးရှင်သည်
'ပင်လုံရွာ'မှ၊ အခြေချ၍
ခေါးပြကျားဆို၊ နယ်ချဲ့မျိုးကို
စည်းရိုးတွင်းမှ မောင်းခဲ့သည်။

ဒို့ခြံတွင်းမှ
ငစဉ်းလဲကျား၊ ထွက်ရငြားလည်း
တတ်အားသမျှ၊ ဒို့ခြံစကို
ကုပ်ဆွ ချိုးဖွဲ့ ထားခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုသား
ဒို့လက်များဖြင့်၊ ရန်တားပိတ်ဆို့
မြေဖို့စည်းပြင်၊ ကျားမဝင်အောင်
အစဉ် ကာကွယ်ခဲ့ကြသည်။

ဒို့ခြံတွင်းဝယ်
သီးကင်းစိမ်းစို၊ မှည့်ရွှန်းစို၍
ပင်ပျိုဝေဆာ၊ ပဒေသာကို
ညီညာ ပျိုးထောင်ခဲ့ကြသည်။

ငြိမ်းချမ်းစွာလျှင်
ဒို့ဥယျာဉ်ကို၊ ရန်ဆင်အော်ဟစ်
ကျားသစ်၏ရန်၊ ပေါ်လာပြန်၍
အမြန် စည်းရိုးကာသင့်ပြီ။

ပြည်ထောင်စုသား၊ ဒို့လက်များသည်
ရန်တားစည်းရိုး ဖြစ်သတည်း။ ။

သမိန်သောင်း

ပြည်ထောင်စုကြီး တည်တံ့ခိုင်မြဲဖို့အရေး "ရန်တားစည်းရိုး"သည်ကား မြန်မာအမျိုးသားတို့၏ သွေးစည်းမှုလက်များပင် ဖြစ်ပါသတည်း။

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့

၇-၁၂-၂၀၂၁

မေတ္တာတရားဖြင့် ဖွဲ့စည်းအပ်သော ပြည်ထောင်စု

ukbkzwdf

❝ ခိုင်မာတောင့်တင်းသည့် ပြည်ထောင်စုကို
တည်ဆောက်ထူထောင်ရန်မှာ အုတ်တိုက်
အဆောက်အဦတစ်ခုကို တည်ဆောက်ရသည်နှင့်တူသည်။
အုတ်ချပ်များကို မည်သို့ပင် သပ်ရပ်စွာ စီထားသည်ဖြစ်စေ
ယင်းအုတ်တို့ကို ဘိလပ်မြေ အင်္ဂတေဖြင့် တွဲဆက်မထားပါက
အလွယ်တကူ ပြိုကျသွားမည်သာဖြစ်သည် ❞

ကမ္ဘာပေါ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ ကျော်ရှိသည့်အနက် ပြည်ထောင်စုပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော နိုင်ငံပေါင်း ၂၅ နိုင်ငံရှိသည်။ ထိုပြည်ထောင်စုနိုင်ငံများတွင်လည်း မိမိတို့နိုင်ငံ၏ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ဖွဲ့စည်းထားသော (သို့တည်းမဟုတ်) တစ်ပြည်ထောင် (Unitary) ဆန်သော ပြည်ထောင်စုပုံစံမှသည် လျော့ကျဲကျဲဖွဲ့စည်းထားသော (သို့တည်းမဟုတ်) ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း (Confederation) ဆန်သော ပြည်ထောင်စု ပုံစံသို့တိုင်အောင် စနစ်အမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် တည်ဆောက်ထားကြကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

ဤဆောင်းပါးတွင် ယင်းပြည်ထောင်စုပုံစံတို့၏ ခိုင်မာမှုနှင့် ပြိုကွဲလွယ်မှုတို့အပေါ်တွင် သဘာဝတရားနှင့် ထင်ဟပ်၍ သုံးသပ်တင်ပြလိုပါသည်။ ပထမဦးစွာ သင်္ချာနည်းအရ ပြည်ထောင်စုကို အစု (Set) တစ်ခု၊ ပြည်ထောင်စုယူနစ်များကို အစုဝင် (Object) များဟု သတ်မှတ်လိုက်သည် ဆိုပါစို့။ အစုနှင့် အစုဝင်များအကြား ဆက်သွယ်မှု၊ မှီခိုမှု၊ စုစည်းမှု၊ အခြေအနေတို့သည် ယင်းအစု၏ အနေအထားကို ဆုံးဖြတ်ပေလိမ့်မည်။ အစုဆိုသည်မှာလည်း အစုငယ်များတို့ ပေါင်းစည်း (Union) ပြု၍ အစုကြီးဖြစ်လာသည်လည်းရှိရာ ၊ အစုငယ်အချင်းချင်း မည်မျှသဟဇာတဖြစ်သည်၊ အညီအညွတ်ဖြစ်သည်ပေါ် မူတည်၍ အစုကြီး၏ ခိုင်မာမှုကို မှန်းဆနိုင်သည်။

ယင်းသဘောကို ရုပ်ဝတ္ထုတို့၏ အသေးငယ်ဆုံးအစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သော အက်တမ်နှင့် မော်လီကျူးတို့တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အက်တမ်တို့တွင် အသေးဆုံးဖြစ်သော ဟိုက်ဒရိုဂျင်အက်တမ်ကို အစုတစ်ခုအဖြစ် ရှုကြည့်ပါက ယင်းတွင် အစုဝင်နှစ်ခုရှိပြီး လျှပ်စစ်အဖိုဆောင် ပရိုတွန်နှင့် လျှပ်စစ်အမဆောင် အီလက်ထရွန်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းဟိုက်ဒရိုဂျင် အက်တမ်သည် တစ်ခုတည်း မရပ်တည်နိုင်သဖြင့် အနည်းဆုံးအစုနှစ်စုပေါင်းကာ H_2 ဟိုက်ဒရိုဂျင်မော်လီကျူးအစုကြီးတစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်ရသည်။ ယင်းဟိုက်ဒရိုဂျင်မော်လီကျူးသည် အောက်ဆီဂျင် အက်တမ်တစ်ခုနှင့် ထပ်မံပေါင်းစည်းလိုက်သောအခါ H_2O ရေမော်လီကျူးတစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာသည်။ သာမန်အားဖြင့် အစုဝင်နည်းပါး၍ အက်တမ်အလေးချိန် နည်းပါးသော ဒြပ်စင်များ၊ ဒြပ်ပေါင်းများသည် ပြိုကွဲရန် ခက်ခဲပြီး အစုဝင်များပြား၍ အက်တမ်အလေးချိန်ကြီးမားသော ဒြပ်စင်၊ ဒြပ်ပေါင်းများသည် ပြိုကွဲရန် လွယ်ကူသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဒြပ်စင်တစ်ခု၏ အက်တမ်အလေးချိန် မတန်မဆကြီးမားလာသောအခါ ပြိုကွဲရန် ပို၍လွယ်ကူလာသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အက်တမ်အလေးချိန် ၂၀၇ ရှိသော ခဲဒြပ်စင်ထက် ပို၍လေးသော အခြားဒြပ်စင်များသည် ပြိုကွဲလွယ်သော ရေဒီယိုသတ္တိကြွပစ္စည်းများ ဖြစ်လာသည်။ ယင်းတို့အနက်မှ အသိများသည်မှာ နျူကလီယားစွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရာ၌ သုံးသော ယူရေနီယံ $^{92}U_{235}$ ဖြစ်သည်။ ယင်းအက်တမ်အတွင်းသို့ နောက်ထပ်နျူထရွန်တစ်လုံး ပစ်ထည့်လိုက်သောအခါ ခရစ်ပတွန် Kr နှင့်ဘေရီယံ Ba အက်တမ်များအဖြစ် ပြိုကွဲသွားပြီး ဆင့်ကဲ ပြိုကွဲမှု Fission ဖြစ်ကာ ကြီးမားသောစွမ်းအင် ထွက်ပေါ်လာသည်။ ယင်းစွမ်းအင်ကို အသုံးပြုကာ ဟိုက်ဒရိုဂျင်အက်တမ်များကို ပေါင်းစည်းလိုက်သောအခါ ပို၍ကြီးမားသော စွမ်းအင်ထွက်ပေါ်ကာ သာမိုနျူကလီးယားဗုံး(သို့မဟုတ်) ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဗုံးပေါက်ကွဲမှု ဖြစ်သွားသည်။

ဗဟိုချဉ်းအားနှင့်ဗဟိုခွာအား

အက်တမ်တို့၏ တည်ဆောက်ပုံကို ကြည့်ပါက အလယ်တွင် ပရိုတွန်တစ်လုံး(သို့မဟုတ်) ပရိုတွန်တွင် အများ နှင့် နျူထရွန်တို့ ပါဝင်သည့် ဗဟိုချက်ကို အီလက်ထရွန် တစ်လုံး (သို့မဟုတ်) အများက စက်ဝိုင်းပုံပတ်လည်တွင် လှည့်လည်နေသည်ကို တွေ့ရမည်။ အီလက်ထရွန်၏ လည်ပတ်မှု အရှိန်မှထွက်ပေါ်လာသော ဗဟိုခွာအား Centrifugal Force နှင့် ဗဟိုချက်ရှိ ပရိုတွန်နှင့် ပတ်လမ်းရှိ အီလက်ထရွန်တို့ လျှပ်စစ်သံလိုက်အဖိုအမဓာတ်ကြောင့် ဆွဲငင်နေသော ဗဟိုချဉ်းအား Centripetal Force တို့ညီမျှနေ ခြင်းကြောင့် ယင်းအက်တမ်သည် တည်ငြိမ်ခိုင်မာနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ရုပ်ဝတ္ထုတို့၏ အသေးဆုံးအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော အက်တမ်တို့ကဲ့သို့ပင် စကြဝဠာ ၌ အကြီးဆုံးဖြစ်သော နေ၊ ဂြိုဟ်တို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကို ကြည့်ပါကလည်း နေကို ဂြိုဟ်များက လှည့်ပတ်နေခြင်း၊ ဂြိုဟ်များကို ဂြိုဟ်ရံ လများက လှည့်ပတ်နေခြင်းတို့သည်လည်း ဗဟိုချဉ်းအားနှင့် ဗဟိုခွာအားတို့ ညီမျှနေခြင်းကြောင့် တည်ငြိမ်နေမှုပင် ဖြစ်သည်။

မျှခြေနှင့်တည်ငြိမ်မှု

အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သကဲ့သို့ အက်တမ်တစ်ခု၏ အလယ်ဗဟိုရှိ နျူကလီယပ် Nucleus ဝတ်ဆံက မျှခြေ ထက်ပို၍ ကြီးမားလေးလံလာသောအခါ ပြိုကွဲသွားတတ် သကဲ့သို့ အက်တမ်တစ်ခုရှိ နျူကလီယပ်နှင့် ပတ်လမ်းပေါ်မှ အီလက်ထရွန်တို့အပြန်အလှန် ဆွဲငင် တွန်းကန်မှု မျှခြေပျက် ယွင်းကာ ဗဟိုခွာအားက ပိုမိုကြီးမားသွားသောအခါ၌လည်း ပြိုကွဲသွားတတ်ပြန်သည်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌လည်း ဤသဘောနှင်နှင် တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်၏။ မိသားစုအတွင်း ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌ မိဘနှစ်ပါးတို့သည် ပရိုတွန်နှင့် နျူထရွန်များပေါင်းစပ်ထား သည့် ဗဟိုဝတ်ဆံ နျူကလိယပ်သဖွယ်ဖြစ်၏။ မိဘတို့ကို အားပြု၍အီလက်ထရွန်နှင့်တူသော သားသမီးတို့က ရပ်တည် နေကြရ၏။ အသက်အရွယ်ရလာသောအခါ သားသမီးတို့ အားကောင်းလာပြီး အတောင်အလက်စုံလာကြသောအခါ

> “မိဘတို့ကို အားပြု၍ အီလက်ထရွန်နှင့် တူသော သားသမီးတို့က ရပ်တည်နေကြရ၏။ အသက်အရွယ် ရလာသောအခါ သားသမီးတို့ အားကောင်းလာပြီး အတောင်အလက် စုံလာကြသောအခါ ဗဟိုခွာအား ပိုမိုကြီးမားလာပြီး အဝေးသို့ ထွက်ခွာ သွားတတ်ကြသည်”

ဇဟိုခွာအား ပိုမိုကြီးမားလာပြီး အဝေးသို့ ထွက်ခွာသွားတတ်ကြသည်။ အချို့မိသားစုများမှာမူ မိဘတို့က အားကြီးလွန်းလှသဖြင့် ကြီးပြင်းလာသည့်တိုင် သားသမီးတို့ကဆက်လက်၍ မှီခိုတွယ်ကပ်နေရသည်လည်း ရှိ၏။ အချို့မိသားစုတို့မှာမူ မိဘကဇဟိုဆွဲအားပြင်းထန်ကာ သံယောဇဉ်အားကြီးလှသဖြင့် အစွန်းနှစ်ဖက်သို့ ရောက်သွားတတ်သည်။ အစွန်းတစ်ဖက်မှာ သားသမီးများကို အရိပ်တကြည့်ကြည့်ဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ခွင့်မပေးသောကြောင့် လူညွန့်တုံးသွားမှု၊ စည်းကမ်းကြီးလှသောကြောင့် သားသမီးများ မပျော်ပိုက်ဘဲ မိသားစုထဲမှ ထွက်ခွာပြေးကြမှုဖြစ်သည်။ အခြားအစွန်းတစ်ဖက်မှာ သားသမီးတို့ကို အလိုလိုက်လွန်းသောကြောင့် မိသားစုပရမ်းပတာ ဖြစ်ကုန်ရခြင်းပင်တည်း။

ဤအစွန်းနှစ်ဖက်ကို ရှောင်ရှားနိုင်မှ မိသားစုအတွင်း သားသမီးနှင့် မိဘတို့အကြား ဝါးအစည်းမပြေဘဲ ညီညွတ်စုစည်းမှု ရှိတတ်ကြသည်။ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် စည်းနှောင်မှု မျှခြေဖြစ်သည်။ ထိုစည်းနှောင်မှုမှာလည်း အမိန့်အာဏာစည်းကမ်းတင်းကြပ်မှုနှင့် မေတ္တာကရုဏာတို့ မျှတစွာပေါင်းစပ်ထားသည့် ဆွဲအားဖြစ်သင့်လေသည်။

ပြည်ထောင်စုနှင့်ဇဟိုချဉ်းအား–ဇဟိုခွာအားမျှခြေ

ပြည်ထောင်စုဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်၊ လူမျိုးစုတို့ ပေါင်းစုထားသည့် အကြီးစားမိသားစု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စု တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးဆိုသည်မှာ ဇဟိုချဉ်းအားနှင့် ဇဟိုခွာအားတို့၏မျှခြေ (သို့မဟုတ်) ပြည်ထောင်စုဝင်များ၏ လွတ်လပ်ခွင့် နှင့်စည်းနှောင်မှုမျှခြေတို့အပေါ်တွင် မူတည်ပေလိမ့်မည်။

ဤတွင် ပြည်ထောင်စုတစ်ခုအတွက် ဇဟိုချဉ်းအား–စည်းနှောင်မှုနှင့် ဇဟိုခွာအား–လွတ်လပ်စွာရပ်တည်လိုမှုတို့မှာ အဘယ်အချက်များဖြစ်နိုင်သည်ကို လေ့လာရန် လိုလာသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ရိုးရိုးရှင်းရှင်းစဉ်းစားပါက ပြည်ထောင်စုဝင်များသည် ပြည်ထောင်စုအတွင်း တည်ရှိနေထိုင်ရခြင်းကြောင့် ယင်းတို့၏ လိုလားချက်ဆန္ဒနှင့် အကျိုးစီးပွားများ ရရှိကာ ကျေနပ်မှုရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ယင်းပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်လိုကြမည်ဖြစ်ပြီး သည်းခံနိုင်စွမ်းမရှိတော့သည်အထိ မကျေနပ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ယင်း ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်လိုကြမည်ဖြစ်သည်။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် ယင်းတို့၏ အခြေခံလိုလားချက်ဖြစ်သော တန်းတူညီမျှမှု၊ ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည်ခွင့်နှင့် အဓိကအကျိုးစီးပွားများဖြစ်သောရှင်သန်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့အကြား ဟန်ချက်ညီစွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ပါက ကျေနပ်မှုရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး ကျေနပ်မှုရှိနေသမျှ တည်ငြိမ်မှုလည်း ရှိနေမည်ဖြစ်ပေသည်။

Catastrophe Theory

Catastrophe Theory သည် သင်္ချာမှဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး ရုတ်တရက် အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲပြိုကွဲသွားခြင်းဟု ဆိုသော် ရကောင်းအံ့ထင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရေကို မီးဖြင့် အပူပေးသောအခါ တဖြည်းဖြည်း အပူချိန် မှန်မှန်မြင့်တက်လာပြီး အပူချိန် ၁၀၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် ရောက်ရှိသောအခါ ရုတ်တရက်ဆူပွက်သွားသည့် အနေအထား

ဖြစ်သွားခြင်းမျိုး၊ ပူစီဖောင်းတစ်လုံးကို လေမှုတ်သွင်းရာမှ ခံနိုင်သည့်အတိုင်းအတာ Threshold ကျော်လွန်သွားချိန်တွင် ပေါက်ကွဲသွားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ယင်းသီအိုရီကို အားကစားဘက်တွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ အားကစားတစ်မျိုးကို လေ့ကျင့်ရာတွင် လေ့ကျင့်မှုအားမြှင့်သည်နှင့်အမျှ စံချိန်တက်လာသည်။ သို့သော် ရနိုင်သည့် အကောင်းဆုံးစံချိန်ကို ရောက်ရှိသွားပြီးနောက် ထပ်မံ၍ အားမြှင့်လေ့ကျင့်သည့်တိုင် ရုတ်တရက် စံချိန်ထိုးကျမှုမျိုးနှင့် ကြုံရလေ့ရှိသည်။

“ တည်ငြိမ်ဖွံ့ဖြိုးမှုကြောင့် ရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များကို သုံးစွဲ၍ ဗဟိုကအင်အား ထပ်မံတောင့်တင်းလာပြီး အစွန်အဖျား နယ်များနှင့် ကွာဟချက် မြင့်မားလာ သည်။ ထိုအခါ အစွန်အဖျား ဒေသများ၌ ဗဟိုအပေါ် မကျေနပ်မှုများ ရှိလာပြီး ဗဟိုခွာအား စတင် ဖြစ်ပေါ်လာသည် ”

နိုင်ငံတစ်ခု၏ စုစည်းမှုနှင့်ပြိုကွဲမှုကိုလည်း ယင်း Catastrophe Theory နှင့် လေ့လာ သုံးသပ်ရှင်းပြရန် ကြိုးစားမှုလည်းရှိသည်။ ယင်းမှာ ဗဟိုနှင့်အစွန်အဖျားတို့၏ ဆက်ဆံ၊ ဆက်သွယ်မှုပုံစံ ဖြစ်သည်။ ပထမတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး ဖရိုဖရဲ အနေအထားသို့ ရောက်ရှိနေရာမှ ဆက်လက်ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် အင်အားပြန်လည်စုစည်း ရသည်။ ပြန်လည်အင်အားစုစည်းမိသည့် ဗဟိုချက်နေရာမှ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်နယ်များသို့ပါ တည်ငြိမ်လုံခြုံရေးအတွက် ကာကွယ်ပေးနိုင်ရာမှ ပတ်ဝန်းကျင်အစွန်အဖျားဒေသများက ဗဟိုကို အားကိုးအားထားပြုလာပြီး ဗဟိုချဉ်းအားဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဗဟိုမှာလည်း ပတ်ဝန်းကျင်နယ်တို့၏ အင်အားကိုပါရယူပြီး ပိုမိုအင်အားတောင့်တင်းလာသည်။ အင်အားကောင်းလာသည်နှင့်အမျှ တည်ငြိမ်ဖွံ့ဖြိုးလာသည်။ တည်ငြိမ်ဖွံ့ဖြိုးမှုကြောင့် ရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များကို သုံးစွဲ၍ ဗဟိုကအင်အား ထပ်မံတောင့်တင်းလာပြီး အစွန်အဖျားနယ်များနှင့် ကွာဟချက်မြင့်မားလာသည်။ ထိုအခါအစွန်အဖျားဒေသများ၌ ဗဟိုအပေါ် မကျေနပ်မှုများ ရှိလာပြီး ဗဟိုခွာအား စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ သို့ဖြင့် ဗဟိုက တင်းကြပ်စွာထိန်းချုပ်မှုများပြုလုပ်လာခဲ့ရပြန်သည်။ အဆင့်တစ်ခုသို့ ရောက်သောအခါ နယ်စွန်နယ်ဖျားတို့၏ မကျေနပ်မှုများက ပေါက်ကွဲထွက်ပေါ်ကာ ဝါးအစည်းပြေလျက် ပြိုကွဲသွားပြီး ဖရိုဖရဲ အနေအထားသို့ ရောက်ရှိသွားပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် သံသရာ လည်နေရသည်ဟုဆိုသည်။

ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာသော လက်တွေ့ဘဝ

လက်တွေ့မြေပြင်၌မူ သီအိုရီထက်များစွာ ပို၍ရှုပ်ထွေးသည်။ တစ်ဖက်တွင် ဗဟို ချဉ်းအားကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းအရာများစွာ ရှိနေသကဲ့သို့ အခြားတစ်ဖက်တွင် လည်း ဗဟိုခွာအားကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အချက်များလည်း အများအပြားရှိနေတတ်ပြန်သည်။

ပထဝီအနေအထား

နိုင်ငံတစ်ခု၏ပုံသဏ္ဌာန်၊ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်စသည့် ပထဝီအနေအထားများက နိုင်ငံ၏ စုစည်းမှုနှင့် ပြိုကွဲလွဲမှုတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုများစွာရှိသည်။ နိုင်ငံ၏ပုံသဏ္ဌာန် သည် ဝန်းဝိုင်း၍ ဗဟိုနှင့်အစွန်အဖျားတို့ အကွာအဝေးညီမျှစွာရှိပြီး အလွယ်တကူ ဆက်သွယ် ကူးသန်း ပို့ဆောင်နိုင်လျှင် ထိုနိုင်ငံသည်စုစည်းမှုရှိသည်။ နိုင်ငံ၏ပုံသဏ္ဌာန်သည် ချွန်း ထွက်နေခြင်း၊ အပိုင်းပိုင်းကွဲနေခြင်း၊ ဗဟိုနှင့်အစွန်အဖျားတို့ အလှမ်းကွာဝေးနေခြင်း၊ ကူးသန်းသွားလာရန် ခက်ခဲသည့် မြေအနေအထားရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နေပါက ပြိုကွဲရန် ပို၍ လွယ်ကူပေလိမ့်မည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ အရှေ့နှင့်အနောက်ဟူ၍ ကွဲပြားခဲ့သော ပါကစ္စတန် နိုင်ငံသည် ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် ပါကစ္စတန်နှင့်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နှစ်နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြိုကွဲသွားခဲ့သည်။

မြေမျက်နှာသွင်ပြင် ကြမ်းတမ်းသော ကုန်းမြင့်တောင်တန်း နေရာများသည် သွား လာရေး ခက်ခဲ၍ ကာကွယ်ရေးအမြင်အရ ကောင်းမွန်သော်လည်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို နှေးကွေးစေသည်။ မြေမျက်နှာသွင်ပြင် ပြန့်ပြူးသော မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်ဒေသများသည် ကူးသန်းပို့ဆောင် ရောင်းဝယ်ရေးလွယ်ကူ၍ စီးပွားရေးပိုမိုကောင်းမွန်လေ့ရှိသည်။ လွင်ပြင် ဒေသကို ကုန်းမြင့်တို့ က ဝန်းရံထားပါက လွင်ပြင်ဒေသ၏ လုံခြုံရေးအတွက် ကုန်းမြင့်ဒေသ ကို လိုအပ်ပြီး ကုန်းမြင့်ဒေသ၏စီးပွားရေးအတွက် လွင်ပြင်ဒေသကို လိုအပ်သောကြောင့် အပြန်အလှန် မှီခိုကြရသည်။

လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု

နိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်ကြသည့် လူအုပ်စုတို့၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအချက်များသည် ဖြစ်နိုင်သမျှ တစ်သားတည်းညီမျှလျှင် စုစည်းမှုကောင်းမွန်ပြီး ကွဲပြားမှုများပြားလျှင် စုစည်းမှုအားနည်းသည်။ ထို့ကြောင့် Nation State အမျိုးသား နိုင်ငံများမှာ လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ တစ်သားတည်းရှိကြသောကြောင့် ကွဲပြားမှု နည်းပြီး စုစည်းမှုအားကောင်းတတ်ကြသည်။ ဥပမာ ဂျပန်၊ ဂျာမဏီ၊ ပြင်သစ် စသည့် လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေးကွဲပြားမှု ပဋိပက္ခများပြားသည်။ ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှု ရှိလည်း မတည်ငြိမ်နိုင်ပေ။

နိုင်ငံရေးသဘောတရား

တစ်မျိုးသားတည်းဖြစ်သည့်တိုင်အောင် နိုင်ငံရေးသဘောတရား ကွဲပြားခြားနား သဖြင့် နိုင်ငံနှစ်ပိုင်းကွဲရမှုများမှာ စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလတွင် ရှိခဲ့သည်။ ဥပမာ ကိုရီးယား၊ ဗီယက်နမ်၊ ဂျာမနီ။ ယနေ့ကာလ၌ပင် နိုင်ငံရေးအယူအဆသဘောတရား ကွဲပြားဆန့်ကျင်မှု

ကြောင့် နိုင်ငံ မပြိုကွဲသော်လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပဋိပက္ခများကြီးမားနေသော နိုင်ငံများ ရှိကြသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာ လစ်ဘရယ်ဝါဒနှင့် အစဉ်အလာ ထိန်းသိမ်းလိုသော အမျိုးသားရေးဝါဒ၊ မျိုးချစ်ဝါဒတို့အကြား အားပြိုင်မှုကို အမေရိကန်၊ ဥရောပနှင့် အခြားဒေသများတွင် တွေ့မြင်နေရ၏။

နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ အခွင့်အရေး

နိုင်ငံတွင်းရှိ လူ့အုပ်စုများအကြား နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး၊ အခွင့်အလမ်းများ သင့်လျော်မျှတစွာ ခွဲဝေကျင့်သုံးခံစားနိုင်မှုသည် လူအများ စိတ်ကျေနပ်မှု ရရှိရေးအတွက် အရေးပါသော အကြောင်းအချက်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုများတွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်၊ အာဏာခွဲဝေမှုနှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ် ခွဲဝေမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ မကျေနပ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိတတ်သည်။

သမိုင်းကြောင်းနောက်ခံ

သမိုင်းကြောင်းအရ ပြည်ထောင်စုဝင်များအကြား ရန်ငြိုးအာဃာတများ ရှိခဲ့လျှင် ဖြစ်စေ၊ သီးခြားသီးသန့် ရပ်တည်နေထိုင်မှုများ ရှိခဲ့လျှင်ဖြစ်စေ ကိုလိုနီအမွေဆိုးအဖြစ် နှစ်ရှည်လများ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ခံခဲ့ရလျှင် ဖြစ်စေ၊ မငြိမ်းနိုင်သော ပဋိပက္ခများရှိနေတတ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ အတွေ့ရအများဆုံး ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများမှာ ယင်းသမိုင်းကြောင်းနောက်ခံကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ အစ္စရေး-ပါလက်စတိုင်း ပဋိပက္ခ၊ အိန္ဒိယ-ပါကစ္စတန်၊ သီရိလင်္ကာ-တမီလ်ကျား ပဋိပက္ခ၊ ရဝမ်ဒါ၊ ဆူဒန်စသည်တို့မှာ သမိုင်းကြောင်းမှ အခြေခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

> “ နိုင်ငံတွင်းရှိ လူ့အုပ်စုများအကြား နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး၊ အခွင့်အလမ်းများ သင့်လျော်မျှတစွာ ခွဲဝေကျင့်သုံး ခံစားနိုင်မှုသည် လူအများ စိတ်ကျေနပ်မှု ရရှိရေးအတွက် အရေးပါသော အကြောင်းအချက် တစ်ရပ် ဖြစ်သည် ”

ပြည်ပ ပယောဂများ

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများက ဖြစ်စေ၊ မဟာဗျူဟာ အင်အားကြီးနိုင်ငံများကဖြစ်စေ၊ ခွဲထွက်လိုသော ပြည်ထောင်စုဝင်များကို နောက်ကွယ်မှ မြှောက်ပင့်သွေးထိုး၊ အားပေး ထောက်ပံ့မှုများကြောင့် ပြည်ထောင်စု ဗဟိုခွာအားများပြားလာရခြင်းမျိုး

ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ကက်ရှ်မီးယားဒေသ၊ အီရတ်နိုင်ငံမှ ကာဒ့်ဒေသ၊ တရုတ်နိုင်ငံမှ ဟောင်ကောင်၊ ရှင်ကျန်းဒေသများ စသည်တို့ကို တွေ့နိုင်သည်။

ဆောင်ရွက်သင့်သည့် နည်းလမ်းများ

ပြည်ထောင်စုတစ်ခု တည်တံ့ခိုင်မြဲအားကောင်းစေလိုလျှင် အခြေခံအားဖြင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်မှု State Building နှင့် အမျိုးသားရေးတည်ဆောက်မှု Nation Building တို့ကို တစ်ပြိုင်တည်း အားထည့်လုပ်ဆောင်သွားကြရမည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတည်ဆောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ –

– ရှိရင်းစွဲ ပထဝီအနေအထားကို မပြင်နိုင်သော်လည်း ဇဟိုနှင့်အစွန်အဖျားနယ်များ ကူးသန်းဆက်သွယ် သွားလာရေး လွယ်ကူစေရန် အခြေခံလမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုများ၊ သတင်းပြန်ကြားရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု စသည့်ကဏ္ဍများတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်သွားရပေမည်။
– စီးပွားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုဝင်များအကြား အပြန်အလှန်မှီခိုရပြီး ညီမျှစွာ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် ဖွံ့ဖြိုးမှုဗဟိုချက်များအား နိုင်ငံတစ်ဝန်းမျှတစွာ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်၍ အကောင်အထည် ဖော်သွားရမည် ဖြစ်သည်။
– ဘဏ္ဍာရေးနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ခွဲဝေမှုများကို ပြည်ထောင်စုဝင်များအကြား ကျေနပ်မှုရရှိစေမည့် အစီအမံများကို ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး၍ သဘောတူသတ်မှတ်သွားသင့်ပေသည်။
– နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ပြည်ထောင်စုဝင်များအကြား ထိုက်သင့်သောအာဏာခွဲဝေမှု၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စသည်တို့ကိုပေးအပ်၍ တစ်ဖက်တွင်လည်း ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်မသွားစေရန် လိုအပ်သည့် အစီအမံ၊ ထိန်းချုပ်မှုများကို လုပ်ဆောင်သွားရမည် ဖြစ်သည်။
– အထူးသဖြင့် နိုင်ငံ၏နယ်ခြားဒေသများအထိ နိုင်ငံတော်အာဏာကိုသက်ရောက်စိုးမိုးစေပြီး မိမိနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် ပိုင်နက်နယ်မြေကို ကောင်းမွန်ထိရောက်စွာ ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးအစီအမံများ ထူထောင်ထားရှိရမည် ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားတည်ဆောက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ –

– ပြည်ထောင်စုဝင်များအကြား ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ အမှတ်လက္ခဏာများကို မတိမ်ကော မပျောက်ပျက်စေရန် ထိန်းသိမ်းလျက်၊ တစ်ဖက်တွင်လည်း ပြည်ထောင်စုတစ်ခုလုံး၏ ဘုံအမှတ်အသား လက္ခဏာတို့ကို ပေါင်းစုဖော်ထုတ် မြှင့်တင်သွားကြရန်ဖြစ်သည်။
– ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာ၊ စာပေ၊ ဂီတ စသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ပြည်ထောင်စုဝင်အချင်းချင်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှု၊ အတူတကွရိုင်းပင်းကူညီမှုနှင့်

အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို အားပေးမြှင့်တင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် သွားကြရန်ဖြစ်သည်။

– ပြည်ထောင်စုတစ်ခုလုံး၏ အမျိုးသားအမှတ်လက္ခဏာ National Brand နှင့် ဂုဏ်သတင်း Reputation တို့ မြင့်မားစေမည့် အားကစား၊ ပညာရေး စွမ်းဆောင်မှု၊ အနုပညာ၊ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း၊ နည်းပညာ စသည့် ကဏ္ဍများတွင် တိုးတက်လာအောင် စုပေါင်းညီညွတ်စွာ လုပ်ဆောင်သွားကြရန် ဖြစ်သည်။

နိဂုံး

ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံဖြစ်သော မိမိတို့နိုင်ငံ၏ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော အနေအထား ဗဟိုချဉ်းအားနှင့် ဗဟိုခွာအားတို့၏အခြေအနေကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ လေ့လာအကဲဖြတ်ကြည့်ပါက ပြည်ထောင်စုကြီး တည်တံ့ခိုင်မာစေရေးအတွက် အရေးကြီးသော အချိန်ကာလသို့ ရောက်ရှိနေသည်ကို ငြင်းနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထို့အပြင်ကမ္ဘာနှင့်ချီ၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော မဟာအင်အားကြီးနှစ်ခု၏ အားပြိုင်မှု စစ်တလင်းစက်ကွင်းအတွင်း၌လည်း ကျရောက်နေပြန်ရာ နိုင်ငံကိုဖွဲ့ထုတ်ချေမွလိုသည့် ပြည်ပ ပယောဂအန္တရာယ်အလားအလာတို့ကလည်း နီးကပ်လာနေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

ပထဝီနိုင်ငံရေး သီအိုရီတစ်ရပ်အရ ကမ္ဘာ့နှလုံးသားနယ်မြေနှင့် နှုတ်ခမ်းသားနယ်မြေတို့မှ အင်အားကြီးချင်းကြိတ်ချေတွန်းထိုးမှု ပဋိပက္ခတွင် စပ်ကြားဒေသ ခါးပတ်စက်ဝန်းရှိ နိုင်ငံငယ်များမှာ မိမိတို့ကိုယ်ကိုယ်တောင့်တင်းခိုင်မာအားကောင်းအောင် တည်ဆောက်မထားနိုင်ပါက ဆန့်ကျင်ဘက် အင်အားကြီးနှစ်ခု၏ အားပြိုင်တွန်းထိုးကြိတ်ချေမှုအောက် တွင် ဆုတ်ပြဲခါးပတ် (Shattered Belt) ဘဝသို့ ရောက်ရှိကာ နိုင်ငံပါ ပြိုကွဲပျက်စီးသွားရနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိနေသည်ကို မြဲမြံစွာနှလုံးသွင်းကာ ဤပြည်ထောင်စုကြီး မပြိုကွဲရေးမှာ ပြည်ထောင်စုသားတိုင်း မဖြစ်မနေ ကာကွယ်လုပ်ဆောင်သွားရမည့် အမျိုးသားရေး တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ကို ခံယူကြရန် လိုပေသည်။

ခိုင်မာတောင့်တင်းသည့် ပြည်ထောင်စုကို တည်

“ ပထဝီနိုင်ငံရေး သီအိုရီ တစ်ရပ်အရ ကမ္ဘာ့နှလုံးသား နယ်မြေနှင့် နှုတ်ခမ်းသား နယ်မြေတို့မှ အင်အားကြီးချင်း ကြိတ်ချေတွန်းထိုးမှု ပဋိပက္ခတွင် စပ်ကြားဒေသ ခါးပတ် စက်ဝန်းရှိ နိုင်ငံငယ်များမှာ မိမိတို့ကိုယ်ကိုယ် တောင့်တင်း ခိုင်မာ အားကောင်းအောင် တည်ဆောက် မထားနိုင်ပါက ဆန့်ကျင်ဘက် အင်အားကြီး နှစ်ခု၏ အားပြိုင် တွန်းထိုးကြိတ် ချေမှုအောက်တွင် ဆုတ်ပြဲခါးပတ် (Shattered Belt) ဘဝသို့ ရောက်ရှိကာ နိုင်ငံပါ ပြိုကွဲပျက်စီး သွားရနိုင်သည့် အန္တရာယ် ရှိနေသည်ကို ... ”

ဆောက်ထူထောင်ရန်မှာ အုတ်တိုက် အဆောက်အဦတစ်ခုကို တည်ဆောက်ရသည်နှင့် တူသည်။ အုတ်ချပ်များကို မည်သို့ပင် သပ်ရပ်စွာ စီထားသည်ဖြစ်စေ ယင်းအုတ်တို့ကို ဘိလပ်မြေ အင်္ဂတေဖြင့် တွဲဆက်မထားပါက အလွယ်တကူ ပြိုကျသွားမည်သာဖြစ်သည်။ အလားတူပင် နိုင်ငံတစ်ခုအတွက် လိုအပ်သည့် အခြေခံစနစ်၊ ပုံစံနှင့်အင်အားစုများ မည်မျှပင် စုစည်းတည်ထောင်ထားစေကာမူ အဓိက လိုအပ်သည့် အင်္ဂတေနှင့်တူသော နိုင်ငံသားအချင်းချင်း၊ ပြည်ထောင်စုဝင်အချင်းချင်း၊ ချစ်ခင်မှု၊ ယုံကြည်မှု ဟူသော မေတ္တာတရားမပါရှိလျှင် တည်တံ့ခိုင်မြဲနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ထိုချစ်ခင်ယုံကြည်မှုဆိုသည်မှာလည်း ပါးစပ်ပြောမျှဖြင့် စကားလုံးတို့နှင့် ဟန်ပြတည်ဆောက်၍ ရနိုင်သည်မဟုတ်။ ကာယကံ မေတ္တာတည်းဟူသော လက်တွေ့ ကောင်းကျိုးလိုလား လုပ်ဆောင်မှုတို့ဖြင့်သာ ပြသနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ပြည်ထောင်စုသားအချင်းချင်း ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက် စေတနာမေတ္တာသန့်သန့်ဖြင့် စုပေါင်းညီညာလုပ်ကိုင်ကြကာ မေတ္တာတရားဖြင့် ဖွဲ့စည်းအပ်သောပြည်ထောင်စုကြီးကို ထူထောင်ကြပါစို့ဟု တိုက်တွန်းလိုက်ရပါသတည်း။

ကိုကိုလှိုင်

ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်နှင့် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား

aeZifvwf

“
တိုင်းရင်းသား (၁၃၅) မျိုးဖြင့်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ထားသော
မြန်မာနိုင်ငံလို နိုင်ငံသည် National Sprit ဟူသော
အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်သာနည်းပါးပါက
အလွယ်တကူ အပိုင်းပိုင်းအစစ ကွဲပြားသွားနိုင်ပါ၏။
တစ်ချိန်က မြန်မာတို့ သူ့ကျွန်ဘဝ ရောက်ခဲ့ရခြင်းမှာ
စည်းရုံးမှုမရှိဘဲ မြော်မြင်ဉာဏ်အား
လွန်စွာနည်းပါးခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်၏ ”

နိုင်ငံတစ်ခု အရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရန် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ရှိဖို့လိုသလို ဦးဆောင်သော အစိုးရအဆက်ဆက်သည်လည်း အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားအပေါ် အခြေခံကြရန်လည်း လိုသည်။ Sprit of Nationality and National Interest ဟုဆိုနိုင်ပါ၏။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား (၁၃၅) မျိုးဖြင့်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံလို နိုင်ငံသည် National Sprit ဟူသော အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်သာနည်းပါးပါက အလွယ်တကူ အပိုင်းပိုင်းအစစ ကွဲပြားသွားနိုင်ပါ၏။ တစ်ချိန်က မြန်မာတို့သူ့ကျွန်ဘဝ ရောက်ခဲ့ရခြင်းမှာ စည်းရုံးမှုမရှိဘဲ မြော်မြင်ဉာဏ်အား လွန်စွာနည်းပါးခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်၏။ အနော်ရထာ၊ ဘုရင့်နောင်၊ အလောင်းဘုရား လက်ထက်ဦးဆောင်မှုကောင်းခဲ့သောကြောင့် ထိုစဉ်က မြန်မာ့ပိုင်နက်သည် ယခုထက် နှစ်ဆခွဲမျှပို၍ ကြီးမားခဲ့၏။ စည်းရုံးမှု အားနည်းခဲ့သော မင်းတို့လက်ထက် အကွဲကွဲအပြားပြား တစ်ထီးတစ်နန်း စိုးစံခဲ့ကြပြီး၊ မိမိအာဏာ တည်မြဲရေးကိုသာ ဦးစားပေးပြီး၊ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကင်းမဲ့ခဲ့သောကြောင့်၊ အင်္ဂလိပ်က အောက်မြန်မာပြည်ကိုသိမ်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် အထက်မြန်မာကိုပါသိမ်းပြီး၊ တစ်နိုင်ငံလုံး သူ့ကျွန်အဖြစ် နှစ်တစ်ရာကျော် ရှည်ကြာခဲ့ရပါ၏။

လင်ကွန်း၏ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်

ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းလိုက်သောကြောင့် အမေရိကန်တောင်ပိုင်းက ခွဲထွက်လိုသည်။ အမေရိကန်သည် အင်္ဂလိပ်လက်ထက်မှ လွတ်လပ်ရေးရကတည်းက လူမျိုးပေါင်းစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသောနိုင်ငံဖြစ်၏။ မူရင်း Origin ဟူ၍ မြန်မာ၊ ခမာ တို့ကဲ့သို့ ရှည်လျားသော သမိုင်းကြောင်း မရှိခဲ့ချေ။ သို့သော်လည်း စစ်ရှောင်လိုပြီး တောင်ပိုင်း၏ ခွဲထွက်ခွင့်ကိုသာ လိုက်လျောလိုက်ပါက ယနေ့ပြည်နယ် ၅၀ ရှိသော အမေရိကန်ဟူ၍ ဖြစ်လာစရာမရှိသလို၊ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ်လည်း ရောက်လာစရာ မရှိပါ။

ထိုစဉ်က ၁၃ ပြည်နယ်မျှသာရှိခဲ့သော အမေရိကန်ကို မကွဲပြားစေရန် သမ္မတ လင်ကွန်းက မလွဲသာမရှောင်သာဘဲ စစ်တိုက်ခဲ့ရပါ၏။ လူပေါင်း ကိုးသိန်းကျော် သေဆုံးခဲ့သော်လည်း ယနေ့ သန်း ၃၇၀ ဟူသော အမေရိကန်အဖြစ်စုစည်း ရောက်ရှိနိုင်စေခဲ့သည်။ စစ်ဆိုသည်မှာ အရှုံး–အနိုင် ရှိနိုင်သလို၊ သေကြေပျက်စီးမှုလည်း ကြီးမားနိုင်၏။ သို့သော်လည်း အကောင်းကို ရှေ့ရှုပြီး လင်ကွန်းက လောလောဆယ် အဆိုးကို ရင်ဆိုင်ခဲ့၏။

သီပေါလက်ထက် တိုင်းရေးပြည်ရာ မကြွယ်သော စုဖုရားလတ်က လွှမ်းမိုး၏။ ပျော့ညံ့သောမင်း၊ နန်းတွင်းသြဇာကြီးရန် အားပြိုင်နေသော အမတ်များ၏ မစည်းရုံးမှုကြောင့် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ လွယ်လွယ်ကူကူကျဆုံးခဲ့သည်။ မင်းနှင့်မိဖုရား ပညာကြီး၍ မြော်မြင်နိုင်လျှင်၊ အမတ်များ ကိုယ်ကျိုးမဖက် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား အရေးတစ်ခုထဲပေါ်သာ အခြေခံနိုင်ခဲ့ကြမည်ဆိုလျှင် ထိုသို့သမိုင်းဆိုးမည် မဟုတ်ချေ။ သင်ခန်းစာ ကြီးမားစွာ ယူဖို့ ကောင်းသည်။

အတောင့်တင်းဆုံး ဖဆပလလည်း မစည်းရုံးခဲ့

ခေတ်သစ်မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အတောင့်တင်းဆုံးသော နိုင်ငံရေးပါတီမှာ ဖဆပလ သာ ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေး စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်ခြင်း၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တွင်း အင်္ဂလိပ်တို့ စစ်ထောင်းခြင်းစသော တိုက်ဆိုင်မှုများစွာကြောင့် မြန်မာတို့ လွတ်လပ်ရေး ရခဲ့ကြသည်။ လွတ်လပ်ရေးမရခင်က ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ကြသော်လည်း၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ သွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများကြောင့် ခွဲထွက်ခွင့်တောင်းခဲ့ကြခြင်း၊ ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များ အတွင်း သံသယများစွာဖြင့် စည်းရုံးမှု ပြိုကွဲခြင်းများကြောင့် နောက်ဆုံး "လှည်းနေ လှေအောင်း၊ မြင်းဇောင်းမကျန်" ထောက်ခံမှု ရရှိခဲ့သောဖဆပလကြီး အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ကွဲခဲ့ကြရသည်။ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ဖြင့် စုစည်းပြီး၊ အတောင့်တင်းဆုံး၊ အင်အားအကြီးဆုံးသော ဖဆပလကြီး သည် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်နည်းပါးလာသောအခါ ပြိုကျပျက်စီးခဲ့ရခြင်းအပေါ် ခေတ်သစ်ခေါင်းဆောင်တို့များစွာ သင်ခန်းစာရသင့်သည်။

> "ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ်ဖြင့် စုစည်းပြီး၊ အတောင့်တင်းဆုံး၊ အင်အား အကြီးဆုံးသော ဖဆပလကြီး သည် ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ် နည်းပါးလာသောအခါ ပြိုကျပျက်စီးခဲ့ရခြင်း အပေါ် ခေတ်သစ် ခေါင်းဆောင်တို့ များစွာ သင်ခန်းစာ ရသင့်သည်။"

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး

လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ မွေးဖွားလာခဲ့သည် ဟု မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ဆိုစမှတ်ရှိထားသည်။ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတို့ စည်းရုံးမှုအားနည်းချိန်တွင် သွေးထိုးမှုတို့ရှိလာကြသည်မှာ ဓမ္မတာဖြစ်၏။ လက်နက်ကိုင်တို့ ခွဲထွက်ခဲ့ကြသည်။ ယနေ့ လက်နက်ကိုင်သက်တမ်းသည် နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်လေပြီ။ အခြားနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်လျှင် သက်တမ်းရင့်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဟု ဆိုရပေမည်။

ဗကပတို့က မူဝါဒအပေါ်အခြေခံ၏။ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကို မေ့ထားကြသည်။ သို့နှင့် လက်နက်ကိုင်ကြသည်။ အခြားသော တိုင်းရင်းသားများကလည်း မိမိတို့ မျိုးနွယ်စုအပေါ် အခြေခံပြီး၊ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းစဉ်ကာလ၏ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကို မေ့ပစ်လိုက်ကြသည်။ သို့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံငယ်သလောက် အရေအတွက်များပြားလှသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များနှင့် နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာရတော့သည်။

"မြန်မာ" ဟူသည် တိုင်းရင်းသားအားလုံးကိုကိုယ်

စားပြုသောအမည်နာမဖြစ်သည်။ အားလုံးကိုကိုယ်စားပြုရန် "မြန်မာနိုင်ငံ" ဟုခေါ်တွင်သည်။ "ဗမာ" သည် မြန်မာထဲမှ မျိုးစိတ်တစ်ခုသာဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း သွေးထိုးမှု၊ အမြင်ကောက်ယူ လွဲမှားမှုကြောင့် "မြန်မာ" ကို "ဗမာ" ဟု အမြင်လွဲကြသည်။ ထိုသို့သော စိတ်အခံရှိနေဆဲ ပါတီခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သော ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က "ဗမာတွေဟာ ကြောလဲကြောတယ်..." ဟူ သော စကားကို အမြော်အမြင်နည်းပါးစွာ အဆင်ခြင်နည်းပါးစွာ စည်းရုံးရေးခရီးတစ်ခုတွင် ပြောဆိုခဲ့သည်။ မိမိအာဏာရရှိရေး၊ ထောက်ခံမှုရရှိရေးကို အခြေခံစဉ်းစားခဲ့ရာ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကိုပို၍ အက်ကြောင်းကြီးစေခဲ့သည်ကို စဉ်းစားမိဟန် မတူခဲ့ချေ။ သင်ခန်းစာ ရယူဖို့ကောင်းသည်။

> "ဗမာ" သည် မြန်မာထဲမှ မျိုးစိတ်တစ်ခုသာ ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း သွေးထိုးမှု၊ အမြင်ကောက်ယူ လွဲမှားမှုကြောင့် "မြန်မာ" ကို "ဗမာ" ဟု အမြင်လွဲကြသည်

အမေရိကန်သမ္မတ Donald Trump က "Make America Great Again" "America First" "Keep America Great" ဟူသော ကြွေးကြော်သံသည်၊ လူမျိုးအများစုစည်းထားသော "အမေရိကန်" ဟူသည့် နိုင်ငံနှင့် လူမျိုးအပေါ် အခြေခံထားပါ၏။ "မြန်မာ" ဟူသော ဝေါဟာရမျိုးကို ကိုယ်စားပြုသကဲ့သို့ပင်။ သို့သော်လည်း NLD ပါတီ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၏ "အမျိုးသားရေးကို အခြေခံတာဟာ ဒီခေတ်မှာ အလုပ်မဖြစ်တော့ဘူး" ဟုဆိုခဲ့သည်။ များစွာဝမ်းနည်းဖွယ်ရာကောင်းပြီး ပညာနည်းပါးရာကျ၊ နိုင်ငံတကာ မြင်ကွင်းကို မထိတွေ့ခဲ့ရာကျသည်ဟု မြင်ပါ၏။ American ဟူသည် အင်္ဂလိပ်၊ ဒတ်ချ်၊ ဩစတေးလျ၊ ကနေဒါ၊ လူဖြူ၊ လူမည်း အားလုံးကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ အင်္ဂလိပ် တစ်ခုတည်းကို ကိုယ်စားမပြုပါ။ ထို့အတူ "မြန်မာ" ဟူသော အမည်နာမသည်လည်း "ဗမာ၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင် စသောလူမျိုးစုအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ "ဗမာ" တစ်ခုတည်းကို ကိုယ်စားပြုသည် မဟုတ်ပါ။

ကချင်က ကချင်တော်လှန်ရေးဟု ဆိုသည်။ ကရင်ကလည်း ကရင်တော်လှန်ရေး ဟု ဆိုပြန်သည်။ ရှမ်းကလည်း ရှမ်းအတွက်ဟုဆိုသလို ကျန်မျိုးနွယ်စုများကလည်း ကိုယ့်မျိုးနွယ်စုများအရေးကို ခေါင်းစဉ်တပ်၍ လက်နက်စွဲကိုင်ရင်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များဟူ၍ အဖွဲ့ပေါင်းများစွာ ဖြစ်လာခဲ့ရပါ၏။ ထိုတိုင်းရင်းသားများအားလုံးသည် မျိုးနွယ်ခွဲ၊ မျိုးနွယ်စုများအပေါ် အခြေခံမစဉ်းစားဘဲ "မြန်မာ

လူမျိုး” “မြန်မာနိုင်ငံ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်က အဘယ်ကြောင့် မစဉ်းစားနိုင်ကြရပါသနည်း? မြန်မာကို ဗမာနှင့် ထင်မှားအောင် အသိရိုက်သွင်းခံခဲ့ရ၍ စဉ်းစားပုံမှားယွင်းခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်းစားပုံ မှားယွင်းအောင် သွေးထိုးခံခဲ့ရ၍ ဟုလည်း ဆိုရပါလေမည်။

“မြန်မာ”သည် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်၏ ကိုယ်စားပြုသာဖြစ်၏။ ဗမာတစ်ခုတည်းအတွက် ကိုယ်စားပြုသည်မဟုတ်ပါ။ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းစဉ်ကာလကကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားအားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံဟူသော ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကို ပြောင်းလဲရှုမြင်နိုင်ခဲ့လျှင် ပြန်လည်စုစည်းနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာကို ဗမာနှင့် မှားယွင်းလက်ခံနေသမျှ ပတ်လုံး ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်နှင့် ဝေးကွာပြီး၊ မိမိလူမျိုးစုအကျိုးကိုသာ ဦးစားပေးနေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် “လက်နက်ကိုင်၊ နယ်မြေကောင်းကျိုးထက်” ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတည်းဟူသော ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအစုပေါင်းဖြစ်သည့် နိုင်ငံတစ်ခု၏ အကျိုးစီးပွားနှင့်စိတ်ဓာတ်အပေါ် အခြေခံကြလျှင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများစွာ အဆင်ပြေခရီးပေါက်ကြပါလိမ့်မည်။

အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားနှင့်အမျိုးသားရေးတည်ဆောက်ခြင်း

National Interest and Nation Building ဟုခေါ်ပါသည်။ နိုင်ငံတိုင်းတွင် အခြေခံအကျဆုံး၊ အရေးအကြီးဆုံး၊ စဉ်းစားမှုဝါဒဖော်ယူရမည့်အရေး ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားနှင့် အမျိုးသားရေးတည်ဆောက်ခြင်းသည် ခွဲခြား၍မရပါ။ ဒင်္ဂါးတစ်ပြား၏ ခေါင်းနှင့်ပန်းကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတိုင်းတွင် အဓိကဦးစားပေးလုပ်ကိုင်ကြသော လုပ်ငန်းလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်ခု မရှိပါက State Building မည်မျှကောင်း၍ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မည်မျှတိုးတက်သည်ဆိုသော်လည်း Foundation မကောင်းသောအဆောက်အဦ အလွယ်တကူ ပြိုကျနိုင်သကဲ့သို့ အချိန်မရွေးနိုင်ငံတစ်ခု အစိတ်စိတ်ကွဲပြားနိုင်ပါ၏။

အရှေ့အလယ်ပိုင်းသည်ကောင်းသော ဥပမာတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ပါလိမ့်မည်။ အားလုံးသည် အစ္စလာမ်အခြေခံနိုင်ငံများဖြစ်ကြသော်လည်း ဆွန်နီ၊ ရှီအိုက်ဟူ၍ ဘာသာရေးအယူအဆ ကွဲပြားနေကြပါ၏။ ဆွန်နီအများစုရှိသောနိုင်ငံ၊ ရှီအိုက်အများစုရှိသောနိုင်ငံဟူ၍သာ ခြားနားကြပါ၏။ အာဏာရှင်ဟု မည်သို့ကင်ပွန်းတပ်သည်ဖြစ်စေ ထိုနိုင်ငံများတည်ငြိမ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သည်သာ ဖြစ်၏။

အနောက်အုပ်စုက အရှေ့အလယ်ပိုင်းကို စစ်မီးတိုက်၍ New World Order အသစ်ရေးဆွဲ လိုကြ၏။ ရေနံထွက်ပြီး ချမ်းသာလာသဖြင့် အနာဂါတ်တွင် အနောက်အုပ်စုကို ဒုက္ခပေးနိုင်သည်ဟု သုံးသပ်ခဲ့ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို လူမျိုးစုများဖြင့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကွဲပြားစေခဲ့သလို၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းကိုလည်း ဘာသာရေး အယူဝါဒ ကွဲပြားသော ဆွန်နီ၊ ရှီအိုက်ဟူ၍ ကွဲပြားစေသည်။ ယနေ့ အချို့နိုင်ငံများသည် စစ်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံမွဲစာကြဲသွားသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော်ရှိခဲ့ပြီး နောက်ထပ် နှစ် ၂၀ ကျော် မျှအထိလည်း စစ်ပွဲများပြီးဆုံးလိမ့်မည်ဟု မည်သည့် နတ်သိကြားကမှ အာမခံကြလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။

ရုပ်ဝတ္ထု လွန်စွာတိုးတက်လာခဲ့သော ထိုနိုင်ငံများသည် ခံယူမှုကွဲပြားခဲ့သောကြောင့် အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်ကြရာမှ နောက်ဆုံးနိုင်ငံသည် အနိဋ္ဌာရုံတစ်ခုအဖြစ် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်ကို တွေ့နိုင်ပါလိမ့်မည်။

မြန်မာနိုင်ငံလည်း သတိထားရလိမ့်မည်

နိုင်ငံငယ်သလောက် လက်နက်ကိုင်အရေအတွက် များပြားလှသော မြန်မာသည်လည်း များစွာသတိထားရမည်ဟု မြင်ပါ၏။ ပြီးခဲ့သော NLD အစိုးရလက်ထက် အရာရာ စိတ်ဝမ်းကွဲခဲ့ကြသည်။ လက်နက်ကိုင်အသစ်များ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ အမြင်ပို၍ စောင်းသွားခဲ့သည့်အခါတိုင်း ပြည်မ မြေပြန့် မကွဲပြားသောပြည်သူအကြားမှာပင် NLD နှင့် NLD မဟုတ်သော ပါတီများဟူ၍ ကွဲပြန့်သွားခြင်းသည် များစွာယူကျုံးမရဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ အင်စတီကျူးရှင်းများ၊ ပါတီများ၊ အစုအဖွဲ့များ၊ ဝန်ထမ်းများ၊ မိသားစုဝင်များအကြား နေရာအားလုံး၌ ကွဲပြားခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံး လွန်စွာအားကြီးသော ဗုဒ္ဓအဆုံးအမကို ခံယူကြရသော သံဃာတော်များအကြားမှာပင် ကွဲပြားခဲ့ကြခြင်းသည် အန္တရာယ်တစ်ခုကို ဖိတ်ခေါ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ဟုမြင်ပါ၏။

NLD ထဲ၌ပင် ကွဲပြားမှုရှိနေသည်ကို ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက သိပြီးဖြစ်နိုင်သလို၊ မသိလည်းဖြစ်နိုင်ပါ၏။ ယနေ့ NLD အစိုးရပြုတ်ကျပြီးနောက် NUG, PDF တို့ ပေါ်လာပြီး နေ့စဉ်နှင့်အမျှပစ်ခတ်၊ ဗုံးခွဲတိုက်ခိုက်မှုစသော အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များကို အတောမသတ် လုပ်ဆောင်နေရာ ပြည်သူများ ချောက်ချောက်ချားချားဖြင့် နေထိုင်ရသောဘဝသို့ ရောက်ခဲ့ကြရသည်။

နိုင်ငံရေးပါတီထောင်ခွင့်မရသော ဗကပတို့ NLD ထဲဝင်ကြသည်။ NLD ထဲတွင် ဗကပ၊ အနောက်အုပ်စုအထောက်အပံ့ခံ၊ OIC အထောက်အပံ့ခံ၊ ရိုးသားသောသာမန်ပြည်သူများ ဟူ၍ ကွဲပြားစွာရှိနေပါ၏။ လေ့လာမှုပြုလုပ်လျှင် ယနေ့ PDF များကို အားပေးစည်းရုံး ထောက်ပံ့နေသူများမှာ ရိုးသားသော NLD ပါတီဝင်ပြည်သူများ မဟုတ်ချေ။ ဗကပ အနောက်အုပ်စုအထောက်အပံ့ခံနှင့် OIC အထောက်အပံ့ခံများ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ထိုသူများသည် NLD ကောင်းကျိုးထက် ဒေါ်စု၏ "စန်း" နှင့် အရှိန်အဝါကိုရယူ၊ NLD အလံအောက်ကိုဝင်ကာ သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားကို ဖော်ယူနေကြသူများသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဏာလက်မဲ့သွားသော NLD သည် ဘယ်သောအခါမှ အကောင်းပကတိ NLD ဟူ၍ ဖြစ်လာဖွယ်ရာ မရှိတော့ချေ။ NLD သည် အသုံးချခံမျှသာဖြစ်သဖြင့် အာဏာ လက်လွှတ်ရသောအခါ အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ကွဲထွက်သွားပါလိမ့်မည်။

ရုတ်တရက်မမြင်နိုင်သော ဖုံးကွယ်မြင်ကွင်းမျိုးကို ထောက်ပြခြင်းမျှသာဖြစ်ပြီး၊ ပါတီတစ်ခု ကွဲပြားကျဆုံးခြင်းက ပါတီတစ်ခုတည်းနှင့်သာဆိုင်ပြီး နိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာကို ထိပါးသည် မဟုတ်ပါချေ။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတစ်ခုသည် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ကင်းမဲ့ပြီး၊ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားကို ကောင်းစွာမဆောင်ရွက်နိုင်ပါက နိုင်ငံအစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာကို ကွဲထွက်မည့်အပြင် အချုပ်အခြာပါ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ လွတ်လပ်ရေးပါ ကျဆုံးသွားနိုင်သည်ဖြစ်၍ ခေါင်းဆောင်တို့အဆင့်တွင် များစွာအလေးအနက်ထား စဉ်းစားကြရလိမ့်မည်ဟုမြင်ပါသည်။

နေဇင်လတ်

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့် စောစံဖိုးသင်

[elfvwf

“
တိုင်းရင်းသား မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏
မြဲမြံမှန်ကန်သော စိတ်ဓာတ်၊ ဦးတည်ချက်များနှင့်
စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံ ရယူခဲ့သော
လွတ်လပ်ရေးကြီး အဓွန့်ရှည်တည်တံ့ခိုင်မာရေးကား
အထူးအရေးကြီးလှသည်။
တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်ကြီးများအနက်
ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ
‘စောစံဖိုးသင်’ ၏ အကြောင်းကလည်း
စိတ်ဝင်စားအတုယူဖွယ်အတိ ဖြစ်၏ ”

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၄ ရက်သည်ကား မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည်မှာ (၇၄) နှစ်တာကာလပင် ရှိနေချေပြီ။ လာမည့် ၂၀၂၃ ခုနှစ်ဆိုလျှင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး စိန်ရတု သဘင်အခမ်းအနားကြီးကို ကျင်းပနိုင်တော့မည် ဖြစ်၏။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည်မှာကား ပြည်ထောင်စုနွယ်ဖွား တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ အသက်၊ သွေး၊ ချွေးတို့ကို ရင်းနှီးပေးဆပ်အရယူခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ တန်ဖိုးကြီးမားလှ၏။ တိုင်းရင်းသားမျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏ မြဲမြံမှန်ကန်သော စိတ်ဓာတ်၊ ဦးတည်ချက်များနှင့် စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံရယူခဲ့သော လွတ်လပ်ရေးကြီး အဓွန့်ရှည်တည်တံ့ခိုင်မာရေးကား အထူးအရေးကြီးလှသည်။ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်ကြီးများအနက် ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်ကြီး တစ်ဦးဖြစ်သူ ‘စောစံဖိုးသင်’ ၏ အကြောင်းကလည်း စိတ်ဝင်စားအတုယူဖွယ်အတိ ဖြစ်၏။

ကျွန်တော် ငယ်စဉ်က ရန်ကုန်မြို့၊ အလုံမြို့နယ်၊ ဆင်လှလမ်းတွင် နေထိုင်ခဲ့ရာ မနက်ဆိုလျှင် ကွင်းကျောင်းလမ်းထိပ်ရှိ ‘ရတနာလက်ဖက်ရည်ဆိုင်’၌ လက်ဖက်ရည်သောက်သည်။ ကျွန်တော် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ရောက်တိုင်း ထိပ်ဘက်စားပွဲတွင် နှုတ်ခမ်းမွေးကားကား၊ မျက်နှာလေးထောင့်စပ်စပ်၊ ခန္ဓာကိုယ်တောင့်တောင့်တင်းတင်း ကရင်တိုင်းရင်းသား အဘိုးကြီးတစ်ဦးကို တွေ့ရတတ်သည်။ သူ့ဘေးမှာ လူငယ် လေး၊ ငါးဦး အမြဲရှိတတ်သည်။ သူ ဘာတွေပြောသလဲ မသိရသော်လည်း သူ ပြောသမျှကို သူ့ဘေးမှလူငယ်တွေက နားထောင်ရင်း တဝါးဝါး တဟားဟား ပွဲကျနေသည်ကို တွေ့ရစမြဲ။

တစ်နေ့တော့ ကျွန်တော့်ကို ရုပဗေဒသင်ပေးသော ဆရာကြီး ဆရာဦးသာထို၏ ဟုမ်းလမ်း(ယခု ပန်းလှိုင်လမ်း)အိမ်သို့ ကျွန်တော်သွားသည်။ ဆရာဦးသာထိုက အလွတ်ပညာသင် ကျောင်းဆရာ မလုပ်မီက ဝါရင့် ကရင်တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဆရာ ဦးသာထိုအိမ်တွင် ကျွန်တော် မနက်တိုင်း လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တွင် တွေ့ရသော နှုတ်ခမ်းမွေးကားကားနှင့် ကရင်ကြီးကိုပါ တွေ့လိုက်ရ၏။ ဆရာဦးသာထိုက ကျွန်တော့်ကို သူနှင့် မိတ်ဆက်ပေးသည်။

“ဒါ ... ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အစိုးရအဖွဲ့က ဝန်ကြီး စောစံဖိုးသင် ပေါ့ကွ”

“ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခံရတဲ့နေ့က ရုံးမတက်ဖြစ်လို့ သေကံမရောက် သက်မပျောက်ခဲ့တဲ့ စောစံဖိုးသင်ဆိုတာ ဆရာကြီးလား။ တွေ့ရတာ ဝမ်းသာလိုက်တာ ဆရာကြီးရယ်”

ကျွန်တော်က ဝမ်းပန်းတသာနှင့် သူ့ကို လက်အုပ်ချီဂါရဝပြုရင်း ပြောမိသည်။ ထိုအချိန် သူ ပြန်ပြောလိုက်သောစကားက ကျွန်တော် မည်သည့်အခါမျှ မမေ့နိုင်။

“မင်းကသာ ဝမ်းသာနေတာ။ ငါကတော့ ၁၉ ဇူလိုင်ရောက်တိုင်း စိတ်မကောင်း ဖြစ်မိတယ်။ ငါက ဗိုလ်ချုပ်နဲ့အတူတူ သေချင်တာ။ ငါ့အစား ကိုအုန်းမောင်က ခေါးစာခံသွားရရှာတယ်။ နို့မို့ဆိုရင် ငါလည်း အာဇာနည်ဖြစ်နေပြီ”

❖ ❖ ❖

ထိုအချိန်က စောစံဖိုးသင်နေတာ ကျွန်တော်တို့လမ်းနှင့် ရေမြောင်းကြီးတစ်ခုသာ ခြားသော ကြည့်မြင်တိုင်မြို့နယ် ပိုင်းလမ်း (ယခု သိန္နီလမ်း) ဖြစ်သည်။ သီတာရပ်ရှင်ရုံနှင့်

ကပ်လျက်လမ်းဖြစ်သည်။ 'ပိုင်းလမ်း' မှာက ကျွန်တော့် ဦးလေးနှင့်အဒေါ်တွေ နေသည်။ သူတို့အိမ်နှင့် စောစံဖိုးသင် အိမ်က လေးငါးအိမ်သာ ခြားသည်။ မနက်ဆိုလျှင် စောစံဖိုးသင်တို့ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ဝိုင်းတွင် သွားထိုင်သည်။ စနေ၊ တနင်္ဂနွေအားလပ်ရက်တွင် စောစံဖိုးသင်အိမ်သို့ ကျွန်တော်သွားပြီး သူတို့ခေတ် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွေ အကြောင်း မေးမြန်းသည်။ ကျွန်တော်ကဲ့သို့ပင် သူ့အိမ်လာ လည်သူ လူငယ်တချို့ကို သူ့ဘဝဇာတ်ကြောင်းကို ပြန်ပြော ပြတတ်သည်။

စောစံဖိုးသင်က ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ပုသိမ်မြို့ အနီး ချောင်းစောက်ရွာဇာတိ။ နဝမတန်းဖြေအပြီးတွင် ခရစ်ယာန် သာသနာပြုဆရာကြီး 'မစ္စတာနီဘောလ်' အမေရိကသို့ အပြန်တွင် အမေရိကလိုက်သွားပြီး ပညာသင် ၏။ သူက ဂီတကို အရူးအမူးစွဲလမ်းသူဖြစ်ရာ အမေရိကမှာ ဂီတပညာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သင်ယူရန် ရည်ရွယ်၏။

"၁၉၂၃ ခုနှစ်မှာ ငါ ... အမေရိကကို သွားတယ်။ သိပ်တော့ အထင်မကြီးကြနဲ့ကွ။ ငါ့အဆင့်က ဆရာကြီး နီဘောလ်ရဲ့အစေခံအနေနဲ့သွားတာ။သင်္ဘောပေါ်တက်တော့ အမေ ပေးလိုက်တဲ့ ဖျာတစ်ချပ်နဲ့ အဝတ်အစားထည့်ဖို့ ထန်းခေါက်ဖာထမ်းပြီး ငါ သွားတာ။ လူတွေ ဝိုင်းကြည့်ကြ တာကွာ။ ငါကတော့ ခပ်တည်တည်ပဲ"

စောစံဖိုးသင်က အမြဲပင် ရယ်စရာပြောတတ်သည်။ ယခုလည်း သူက ဖျာလိပ်ကြီး ချိုင်းကြားညှပ်၊ ထန်းခေါက်ဖာ ပခုံးပေါ်မှာထမ်းပြီး အမေရိသွားပုံကို ဟန်နှင့် ပန်နှင့် လုပ်ပြ ရာ ကျွန်တော်တို့လည်း သူ့ကိုကြည့်ပြီး အူတက်ခဲ့ကြရ၏။

အမေရိကတွင် သူ့ကျောင်းစရိတ် သူရှာခဲ့သည်။ နွားခြံတွင် နွားနို့ညှစ်။ စားသောက်ဆိုင်မှာ ပန်းကန်ဆေး။ ညဘက်မှာ ဒရဝမ်လုပ် ကင်းစောင့်။ မျက်နှာဖြူကျောင်းသား အချို့က လူမျိုးရေးနှင့် အသားအရောင်ခွဲခြားဆက်ဆံသည် ကို သူ မခံနိုင်။ ထို့ကြောင့် သူက အားလပ်ချိန်တွင် နပန်း သတ်တာ သင်၏။ ထို့နောက် ကျောင်းမှာ မျက်နှာဖြူတွေနှင့် နပန်းသတ်သည်။ သူ ပွဲတော်တော်များများမှာ နိုင်ခဲ့သည်။ 'မြန်မာကျား' ဟုနာမည်ကျော်လာသည်။ ထို့နောက်ပိုင်းတွင် မျက်နှာဖြူတို့ သူ့ကို အထင်မသေးဝံ့တော့ဘူး။ သူ အမေရိက မှ ဂီတပညာနှင့် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရခဲ့၏။ B.A (Music) ဘွဲ့။ မြန်မာပြည်

" မျက်နှာဖြူ ကျောင်းသားအချို့ က လူမျိုးရေးနှင့် အသားအရောင် ခွဲခြားဆက်ဆံသည်ကို သူ မခံနိုင်။ ထို့ကြောင့် သူက အားလပ်ချိန်တွင် နပန်းသတ်တာ သင်၏။ ထို့နောက် ကျောင်းမှာ မျက်နှာဖြူတွေနှင့် နပန်း သတ်သည်။ သူ ပွဲ တော်တော်များများမှာ နိုင်ခဲ့သည်။ 'မြန်မာကျား' ဟု နာမည် ကျော်လာသည် "

ပြန်ရောက်တော့ ဂီတပညာဖြင့် အလုပ်က မရှိ။ သစ်စက်၊ လွှစက်မှာ ဝင်လုပ်ရ၏။ ထို့နောက်မှ အိမ်ထောင်ကျပြီး မိတ္ထီလာ အေဘီအမ်ကျောင်းမှာ ကျောင်းဆရာ ဝင်လုပ်သည်။ သူ ဝါသနာပါသော လက်မှုပညာဖြင့် ကျောင်းတွင် အရုပ်ကလေးများထုပြီး ကျောင်းရန်ပုံငွေ ရှာပေး၏။ တစ်နေ့တွင် သူတို့ကျောင်းသို့ ပညာရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာဘမော်ရောက် လာသည်။ စောစံဖိုးသင်၏ အရည်အချင်းကို သိသဖြင့် သူ့ကို လန်ဒန်သို့ စေလွှတ်ကာ စက်မှုလက်မှုပညာ သင်စေ၏။

"အဲဒီတုန်းက လန်ဒန်မှာ ပညာသင်နေကြတဲ့သူတွေထဲမှာ အခု မင်းတို့ သိပ်ကြိုက်ကြတဲ့ ကဗျာဆရာ၊ စာရေးဆရာကြီးတွေ ဖြစ်ကြတဲ့ ကိုသိန်းဟန် (ဇော်ဂျီ)တို့၊ ကိုဝန် (မင်းသုဝဏ်) တို့လည်း ရှိကြတယ်ကွ" ဟု စောစံဖိုးသင် ပြောပြသည်။

၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် သူ မြန်မာပြည် ပြန်ရောက်သည်။ စစ်မီးတောက်လောင်နေချိန် 'အမေရိကန်ပြန်၊ ဘိလပ်ပြန်' သူ့အဖို့ ဘာအလုပ်မှမရှိ။ ထို့ကြောင့် လယ်ထဲဆင်း လယ်ထွန်ရသည်။

"မြန်မာပြည်မှာ ငါလိုလယ်သမား တစ်ဦးမှ မရှိဘူး။ ဘိလိပ်ပြန်၊ အမေရိကန်ပြန် လယ်သမားလေကွာ။ အမေရိကန်ကောင်းဘွိုင်တွေကို သနားပါသေးရဲ့"

စောစံဖိုးသင် အရွှန်းဖောက်ပြောနေသော ဟန်ပန်တွေကို ယခုပင် မြင်ယောင်မိလေသည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် သူ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်ထဲဝင်၏။ ဗိုလ်သင်တန်း သုံးလတက်ပြီး ဒုဗိုလ်ဖြစ်လာ၏။ အင်္ဂလိပ်တို့ မြန်မာပြည်က ဆုတ်ခွာတော့ သူ က ကရင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီးတို့နှင့် ပူးပေါင်းတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ ကရင်တပ်တွေနှင့် ဘီအိုင်အေတပ်တွေ မသင့်မတင့်ဖြစ်ကြ၏။ သူ ရန်ကုန်ရောက်လာတော့ သခင်ဗိုလ်နှင့် တွေ့သည်။ သခင်ဗိုလ်က သူ့ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တွေ့ပါဟု ပြော၏။ သူက မတွေ့ချင်။ သခင်ဗိုလ် အတင်းတွေ့ခိုင်း၍ စစ်ရုံးချုပ်သို့ သွားတွေ့သည်။

"ခင်ဗျား ဘယ်သူလဲ"

ဗိုလ်ချုပ်က သူ့ကိုတွေ့တော့ မေး၏။ သူကလည်း ခပ်ပြတ်ပြတ်သမား။

> "ဗိုလ်ချုပ်က မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် သူ၏ ဘီအိုင်အေ တပ်များကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ဗိုလ်စောစံဖိုးသင် ဆိုတာ မှတ်မိသွားဟန်တူ၏။ "ခင်ဗျားက သတ္တိရှိတယ်။ သတ္တိရှိတဲ့ ရန်သူဆိုတာ အကောင်းဆုံး မိတ်ဆွေပဲ""

“ကျုပ်က ခင်ဖျားရဲ့ ရန်သူလေ။ စောစံ ဖိုးသင်”

ဗိုလ်ချုပ်က မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် သူ၏ ဘီအိုင်အေတပ်များကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ဗိုလ်စောစံဖိုးသင်ဆိုတာ မှတ်မိသွားဟန်တူ၏။

“ခင်ဖျားက သတ္တိရှိတယ်။ သတ္တိရှိတဲ့ ရန်သူဆိုတာ အကောင်းဆုံးမိတ်ဆွေပဲ”

သူ့ကို ဖက်လှဲတကင်း နှုတ်ဆက်ပြီး စကားတွေ တဝကြီးပြောကြ၏။ ထို့နောက် သူ့ကို အမေရိကမှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ (ဂီတပညာ) ရလာကြောင်းသိသဖြင့် ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် (ဘီဒီအေ)၏ စစ်တီးဝိုင်းတွင် ဗိုလ်ကြီးရာထူးခန့်လိုက်၏။ စစ်ကြီးပြီးတော့ သူ တပ်က ထွက်သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တွေ့သည်။

“ကရင်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးကို အထူးပြုဆောင်ရွက်ရမယ်။ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအတွက် ခင်ဖျားလည်း ဝင်ပါပါ” ဟု ပြောသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် စောဘဦးကြီးက ‘ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး’ (ကေအင်န်ယူ) ကို ဖွဲ့စည်းကာ ဝန်ကြီးရာထူးမှ ထွက်၏။ ‘ကရင်လူငယ် မန်းဝင်းမောင် (နောင်သမ္မတကြီး)၊ မန်းဘခိုင် (အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်) တို့က စောစံဖိုးသင်ကို ဝန်ကြီးနေရာယူခိုင်း၏။ သူက ဝန်ကြီးမလုပ်ချင်။ အတင်းငြင်းဆန်၏။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကပါ နားချသည်။ ထို့ကြောင့် သူ ဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီး။

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင် ၁၈ ရက်။

စောစံဖိုးသင်သည် သူ၏တူမ မင်္ဂလာဆောင်အတွက် ပုသိမ်ရောက်နေ၏။ ဇူလိုင် ၁၉ ရက် ဝန်ကြီးအစည်းအဝေးတက်ရမည်ဖြစ်၍ တူမ မင်္ဂလာဆောင်ပြီးပြီးချင်း သင်္ဘောဖြင့် ချက်ချင်း ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာသည်။ မအူပင်အနီးအရောက်တွင် သင်္ဘောသောင်တင်၏။ ဇူလိုင် ၁၉ ရက် အစည်းအဝေး မမီတော့။ ဝန်ကြီးစောစံဖိုးသင်ကိုယ်စား ဒုတိယအတွင်းဝန် ဦးအုန်းမောင်က အစီရင်ခံစာ ဖတ်ပြရ၏။ ထိုအချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ကက်ဘိနက်ဝန်ကြီးများကို ဂဠုန်ဦးစောနှင့် တပည့်တွေက ဝင်ရောက်လုပ်ကြံကြသည်။

ဇူလိုင် ၂၀ ရက်ကျမှ စောစံဖိုးသင် စီးလာသောသင်္ဘော ရန်ကုန်ရောက်၏။ သင်္ဘောပေါ်မှနေ၍ အတွင်းဝန်ရုံးသို့ တန်းသွားသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကျဆုံးရာနေရာ ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် ထိုင်ပြီး ကြုံကြုံပါအောင် ငိုချလိုက်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်တို့နှင့်အတူ ကျဆုံးသည့်အထဲ ပါမသွား၍ သူ ယူကျုံးမရဖြစ်မိသည်။

၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် စောစံဖိုးသင် ကွယ်လွန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အတူ လက်တွဲတိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သော ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်ကြီး စောစံဖိုးသင်ကို ဤဆောင်းပါးဖြင့် ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

ဟိန်းလတ်

အစွန်းရောက်မှု အပြန်အလှန်ထိန်းညှိခြင်း ကင်းမဲ့မှုနှင့် ယနေ့မြန်မာ

a'gufwmat mifrsKçd

“
နိုင်ငံရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၌ စုံလုံးကန်းမှု၊ တစ်နိုင်ငံလုံး
အဝိဇ္ဇာမောဟ တရားခေါ်
တစ်ယူသန်မှုများ ကင်းရှင်းရန် လိုပေသည်။
လူမျိုးတစ်မျိုးလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့်
အမူအကျင့်တို့ ပြောင်းလဲရန်မှာ
လွယ်ကူသည့်အရာ မဟုတ်ပေ။
သို့သော် ပြောင်းလဲစေရန် ကြိုးစားရမည်သာ ဖြစ်သည်။
ပထမဆုံးလုပ်ဆောင်ရန်မှာ ပညာရေးကဏ္ဍမှ စရပေမည် ”

ယနေ့မြန်မာ့အရေးနှင့် ပတ်သတ်၍ စာဖတ်သူများအား အထူးတလည် ရှင်းပြရန် မလိုဟု ယူဆသည်။ ယနေ့ နစက အစိုးရနှင့် အတိုက်အခံလုပ်နေသူများအကြား မည်သူ မှန်သည်/မှားသည် ဟူသော ဝါဒရေးရာ(ism) များကိုလည်း အငြင်းအခုံ မလုပ်လိုပေ။ ယနေ့မြေပြင်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည်မှာ ပြည်သူလူထုအများအနေဖြင့် လုံခြုံမှုကင်းမဲ့ နေခြင်းသည် ပကတိတရားဖြစ်သည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်အကုန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကိုဗစ်ရောဂါလှိုင်း စတင်ဝင်ရောက်လာသည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း ကိုဗစ်ရောဂါသည်းနေခိုက် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်သည်။ နိုင်ငံတကာမှ ရသော အကူအညီများကို သုံးပြီး ပြည်သူလူထုအပေါ်တွင် ထောက်ပံ့ကြေးများသုံးစွဲပေးခဲ့ ရသည်။ ထိုအချက်ကို အားသာချက်တစ်ခုအဖြစ် အစိုးရအနေဖြင့် အပေါ်စီးမှ ရယူကောင်း ရယူခဲ့ပေမည်။ မဲသမာမှုစွပ်စွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ အာဏာရပါတီနှင့် အစိုးရမှ ဖြေရှင်း ခြင်း မပြုခဲ့။ ထိုမှဆက်လက်ပြီး နိုင်ငံတော်အာဏာကို တပ်မတော်မှ ထိန်းခဲ့သည်။ မကျေနပ် သူများက Civil Disobedience Movement ကို ဆင်နွှဲကြသည်။ ဆရာဝန်များက ၎င်းတို့၏ ကတိသစ္စာ (Oath) ကို ဖောက်ဖျက်ပြီး ဆေးကုသမှု မပြုကြ၊ ကျောင်းဆရာ/ဆရာမအချို့က ကျောင်းမတက်။ ထို့နောက်တော့ PDF လှုပ်ရှားမှုပေါ်လာသည်။ ဒလန်ဆိုပြီး လူတွေအား သတ်နေခြင်းကို ဝမ်းသာအားရ လက်ခုပ်တီးကြသည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဆန်းစစ်သော် အချို့မှာ ပညာတတ်ကြီးများဖြစ်ကြသည်။ ဝန်ထမ်းဆရာဝန်၊ သူနာပြု၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းမှ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ ဌာနဆိုင်ရာ အစိုးရဝန်ထမ်းများစသဖြင့် အများအပြား ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိလူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များသိထားကြသည်မှာ ပညာတတ် များ၊ ဓနရှင် ပေါက်စများသည် လူလတ်တန်းစားဖြစ်ပြီး အစွန်းရောက်လေ့မရှိဟု ဆိုကြ သည်။ ထိုအဆိုမှာ ၁၉၈၈ ခုနှစ် အရေးအခင်းအထိကို မှန်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ပညာတတ် များက “လူသတ်ဝါဒ” ကို အားပေးရိုးထုံးစံ မရှိခဲ့ပေ။

ဤသို့ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့မြန်မာတွေမှာ အစွန်းရောက်သမိုင်းရှိခဲ့သလား ဆိုသည် ကို စတင် လေ့လာဖို့လိုပါသည်။ သို့မှသာ အစွန်းရောက်ဝါဒကို တိုက်ဖျက်ပစ်နိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုဂံခေတ်မှစတင်၍ မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့သော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် နှစ်တစ်ထောင် ကျော်ခဲ့ပြီး သမိုင်းတွင် ရှင်ဘုရင်ကိုသတ်၍ ဘုရင်လုပ်သော စလေငခွေး၊ တောင်သူကြီးမင်း စသည်တို့ရှိခဲ့သည်။ လူစွမ်းကောင်းကိုသတ်လျှင် လူစွမ်းကောင်းဖြစ်သည်။ အာဏာကြီး သူကို သတ်လျှင် အာဏာရသည်ဟူသော အယူအဆကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့၏ ရိုးရာ လေ့ထိပ်သီးခေါင်းသည် ကြိုးချည်ရန်ဖြစ်သည်။ ရိုးရာလေ့၏ နောက်ဆုံးပိုင်းတွင် ပဲ့နင်း ထိုင်ရာနေရာ၌ သစ်ထွင်းပန်းပု၊ ပန်းတမော့ စသည်တို့ဖြင့် အလှဆင်ထားသည်။ တကယ် တော့ သွားလာရေးနှင့် မဆိုင်ပေ။ ပကာသနဖြစ်သည်။ လိုတာထက်လွန်ကဲနေသည်။ နာမည်ကျော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ကွယ်လွန်လျှင် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုကို ပိုမိုမြင့်တင်စေမည့် ငိုချင်းသည်များကို ငှားရမ်းကာလည်း ယှဉ်ကျူးစေသည်။ ခံစားချက်အရှိန်အဟုန်ကို မြင့်တက်စေသည်။ ထို့နောက်တွင်တော့ သွေးအေးကာ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက်ဖြစ်သွားလေ့ ရှိသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် စဉ်ကူးမင်းနှင့် အင်းသူကြီး ငကြူတို့အား သတ်ရာ

တွင် မိသားစုအလိုက် မီးလောင်တိုက်သွင်းသည်။ လူမမယ် ကလေးများပါ မီးရှို့သတ်ခံရသည်။

မြန်မာတို့၏ရာသီဥတုပထဝီကလည်း လူတွေအပေါ် သက်ရောက်စေသည်ဟု ယူဆပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလယ်ပိုင်းတွင် ခြောက်သွေ့ရာသီ၌ အမိုးနှင့်အကာ မရှိသော်လည်း ကောင်းစွာအိပ်စက်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းတွင်မူ မိုးတွင်း၌သာ လိုအပ်သည်။ သို့ပါ၍ လူတို့၏ လူနေမှုဘဝသည် အခိုင်အမာ အခြေချမှု နည်းပါးကာ သူကြီး မြို့ဝန် မကောင်းပါက လှည်းပေါ်ပစ္စည်းတင်ကာ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြသည်။ အာဏာရှိသူကို Check & Balance မရှိခဲ့။ သို့ပါ၍ ဘုရင်၏အာဏာကို မျှခြေထိန်းသိမ်းမည့်နယ်ခံ ပဒေသရာဇ်များ မရှိခဲ့ပေ။ ရှမ်း၊ ကချင်စသည့် တိုင်းရင်းသားများတွင်သာ နယ်ခံပဒေသရာဇ်မျိုးရိုး ရှိနေကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်မတွင် ဘုရင်၏အကြွင်းမဲ့အာဏာသည် စိုးမိုးသွားခဲ့သည်။ နောက်ဆက်တွဲမှာ လူထုသည် အကြောက်တရားနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု (Control and Command) ဖြင့် အုပ်စုအလိုက်လှုပ်ရှားကြသည်။ လူစွမ်းကောင်းမျှော်ကြသည်။ တစ်သွေး တစ်သံ၊ တစ်မိန့်ကိုသာ လက်ခံသည်။ အခြားသော ဖြစ်နိုင်ချေများကို မစဉ်းစားမိခဲ့။

“ဗုဒ္ဓဘာသာသည်လည်း ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို ရောယှက်ခြင်း မပြုသော ယုံကြည်မှုဝါဒ ဖြစ်သည်။ လွတ်မြောက်ရာလမ်း ဆိုသည်မှာ တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်း၏ ကိစ္စဖြစ်သည်။ သို့ပါ၍ ဘာသာရေးကလည်း ယဉ်ကျေးစေခြင်းမှ တစ်ပါး အုပ်ချုပ်သူကို အင်အား ထိန်းညှိခြင်း မရှိခဲ့ပေ”

ဗုဒ္ဓဘာသာသည်လည်း ဘာသာရေးနှင့် နိုင်ငံရေးကို ရောယှက်ခြင်းမပြုသော ယုံကြည်မှုဝါဒဖြစ်သည်။ လွတ်မြောက်ရာလမ်းဆိုသည်မှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း၏ ကိစ္စဖြစ်သည်။ သို့ပါ၍ ဘာသာရေးကလည်း ယဉ်ကျေးစေခြင်းမှတစ်ပါး အုပ်ချုပ်သူကို အင်အားထိန်းညှိခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ နာမည်ကျော် ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ မဟာဗန္ဓုလ၊ ဘုရင့်နောင်တို့မှစကာ အားလုံးသည် ဘုရင်၏အောက်ခြေလူတန်းစားမှ ပေါ်ထွက်လာရသည်။ အင်္ဂလန်ကဲ့သို့ Lancaster, York စသည့် နယ်စားကြီးများ မရှိခဲ့ကြ။

သို့ပါ၍ Principle ခေါ် စည်းမျဉ်းကို အခြေပြုခြင်း မရှိ။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိုးကွယ်မှု (Personality Cult)ဖြင့် ကွပ်ကဲမှုကိုသာ တောင်းဆိုပြီး အားနည်းသူအပေါ် ကာကွယ်သူမဲ့ကာ ရက်စက်စွာပြုမူသော အမျိုးသားရေးလက္ခဏာတစ်ခုသည် လူမျိုးတစ်မျိုးလုံး၏မသိစိတ်တွင် ကိန်းအောင်းလျက်ရှိပေသည်။ အင်းသူကြီး ငကြူနှင့် စဉ့်ကူးမင်းမိသားတစ်စုလုံးအား သတ်ဖြတ်သည့် အလေ့အထသည် လူနည်းစုအား

မမူသည့် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာကို ပြဆိုနေပေသည်။ အမှန်တွင် သမိုင်းတွင် ထိုဥပမာများမှာ များပြားလှပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်၏အထင်ရှားဆုံးလက္ခဏာတွင် "လူနည်းစုကို မထိခိုက်စေရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခွင့်အရေး Individual Rights ကို အများစု၏ဆန္ဒအကြားတွင် ထိန်းညှိပေးရေးကသာ အနှစ်သာရ ဖြစ်ရာ" ယနေ့ မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် မဲဆန္ဒရှင် လူနည်းစု၏ ဆန္ဒ၊ တိုင်းရင်းသားများ၏ ဆန္ဒကို လျစ်လျူရှုခဲ့ခြင်းများကား အထင်အရှားပင် ဖြစ်တော့သည်။

ယနေ့ ပြည်တွင်းစစ်၏အဓိကတရားခံမှာလည်း လူနည်းစု၏ဆန္ဒကို လျစ်လျူရှုခြင်းနှင့် လူနည်းစုကလည်း ဆင်ခြင်ဉာဏ်မဲ့စွာ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးခေါင်းဆောင်မှုကို ခံယူကာ တုံ့ပြန်ခြင်း ဖြစ်တော့သည်။

မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် လူများစုက လူနည်းစု၏ သဘောထားကိုလျစ်လျူရှုခြင်း၊ လူနည်းစုကလည်း ဥပဒေပြင်ပမှ တုံ့ပြန်ခြင်းကြောင့်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း ထိခိုက်ရသည်။ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူများစုဗမာက ၎င်းတို့ကို အတိတ်ကဖြစ်ခဲ့သော အင်္ဂလိပ်အလိုတော်ရိ အမျိုးသားသစ္စာဖောက်မှုအပေါ် လက်တုံ့ပြန်လက်စားချေမှာ လူနည်းစုကရင်တို့က စိုးကြောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗြိတိသျှအရိပ်တွင် ဒိုမီနီယမ်ဘဝဖြင့် နေလိုကြောင်း ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခဲ့သည်။ မြန်မာတို့ကမူ ထိုသံသယကို မဖြေရှင်းဘဲ တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ရေးချက်ချင်းပေးရန်သာ တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းစစ်မျိုးစေ့ချခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ တွင် သမ္မတ ဒေါက်တာမောင်မောင်၏ စကားကိုလည်း နားမထောင်ကြ။ ယခုလည်း တပ်မတော်ကို နိုင်ငံရေး မှ ထွက်ရန်သာ တွင်တွင်အော်ခဲ့ကြသည်။ အာဏာရနိုင်ငံရေးသမားများကလည်း ရိုးသားမှုမရှိ။ စကားများကလည်း ရှေ့နှင့်နောက်မညီ။ ဥပဒေကိုလည်း မလိုက်နာ၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကလည်း မရှိခဲ့ပေ။

ကမ္ဘာကျော် လူမှုရေးသိပ္ပံပညာရှင်များက လက်ခံထားကြသည့် "ပညာတတ်လူတန်းစားတွင် ပျော့ပြောင်းသည်းခံသော လစ်ဘရယ်အတွေးအခေါ် ပေါက်ဖွားသည်"ဟု ဆိုကြရာ စာရေးသူအနေဖြင့် ဆောင်းပါး၏အစပိုင်းတွင် တင်ပြသည့်အတိုင်း ပညာတတ်များက CDM ဆိုပြီး ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကိုပင် ကတိသစ္စာဖောက်၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြု။ ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါကြီးဖြစ်သော ကိုဗစ်ကာလတွင်ပင် ကြောင်တောင်နေနိုင်မှုကား အံ့သြဖွယ်ရာ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ လွပ်လပ်ရေးရခါစ အင်းစိန်တိုက်ပွဲကာလတွင် အင်းစိန်ဆေးရုံ၌ မြို့နယ်ဆရာဝန်ကြီးသည် ကေအင်ဒီအို ဒဏ်ရာရသူများ အပါအဝင် လူနာများအား ကုသလျက်ရှိရာ တပ်မတော်မှ အင်းစိန်ဆေးရုံပါရပ်ကွက်ကို ပြန်လည်သိမ်းမိသည့်အခါတွင်လည်း တပ်မတော်သားဒဏ်ရာရသူများကိုပါ ဆက်လက်ပြီး ကုသလျက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ကေအင်ဒီအိုတို့ ဆုတ်ခွာရာတွင်လည်း လိုက်ပါခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ထိုဆရာဝန်သည် အစွန်းမရောက်သူ ပညာရှင် Professionalism ပီသမှုကို ပညာတတ်ပီပီပြသသွားခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရကား ထိုသို့ပညာရှင်ပီသမှု၊ အစွန်းမရောက်မှုတို့ ဘယ်ကာလတွင် ပျောက်ဆုံးသွားသလဲ ဆိုသည်မှာ မေးခွန်းဖြစ်လာပါတော့သည်။

အပြန်အလှန်ထိန်းညှိခြင်းကင်းမဲ့မှု(Lack of Check & Balance)နှင့် ပတ်သက်၍ အစပိုင်းတွင် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း မြန်မာ့လူထုနှင့် အာဏာပိုင်ဆက်ဆံရာ၌

အာဏာပိုင်ဘုရင်ကို ထိန်းညှိနိုင်သည့် လူတန်းစား တစ်ရပ် မရှိခြင်းကို ညွှန်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ လူထုနှင့် ပညာရှင်များ၏ စိတ်ကူးတွင်ပင် ယနေ့ထိ Check & Balance အတွေးအခေါ်မှာ နက်ရှိုင်းစွာအမြစ် မတွယ်သေးပါ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာမည့် ၁၈ရာစုကာလကပင် ပညာရှင် သောမတ်(စ်)ဂျက်ဖာဆင်အနေဖြင့် အမေရိကန် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအား အပြန်အလှန်ထိန်းညှိခြင်း (Check & Balance) ကို အခြေခံကာ ရေးဆွဲသည်။ အင်္ဂလိပ်ပါလီမန်ဝါဒကမူ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ် တိုးတက်မှုကို အခြေခံကာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ သောမတ်(စ်) ဂျက်ဖာဆင်ကမူ ၎င်း၏အပြန်အလှန်ထိန်းညှိ ခြင်းမှုကို ရေးဆွဲကာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအား အစွန့်ရှည်စေခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲရာတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ၌ Check & Balance မှာ မူအားဖြင့် မဖြစ်မနေ ပါဝင်သည်။ သို့သော် လေးနက်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံကမူ အပြန်အလှန် ထိန်းညှိခြင်းကို အရောင်ပြကာ၊ တစ်ပါတီ အာဏာရှင်စနစ်က နောက်ကွယ်မှ ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအနေဖြင့်မူ၊ သမ္မတ တွင် ဗီတိုမရှိခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကို လက်ရှိ အစိုးရမှ ခန့်အပ်ခြင်းတို့က ထိန်းညှိခြင်းသဘောတရား ကို ပျက်ယွင်းစေခဲ့သည်။

သို့ပါ၍ အစွန့်ရှည်စေမည့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်စေရန်မှာ မြန်မာတို့တွင် စည်းမျဉ်းဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာလိုစိတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိုးကွယ်မှုကို ရှောင်ကြဉ်လိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်စေရန်လိုသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံရေး၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၌ စုံလုံးကန်းမှု၊ တစ်နိုင်ငံလုံး အဝိဇ္ဇာမောဟတရားခေါ် တစ်ယူသန်မှုများ ကင်းရှင်းရန် လိုပေသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုးလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အမူ အကျင့်တို့ ပြောင်းလဲရန်မှာ လွယ်ကူသည့်အရာ မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ပြောင်းလဲစေရန် ကြိုးစားရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးလုပ်ဆောင်ရန်မှာ ပညာရေးကဏ္ဍ မှ စရပေမည်။ ပညာရေးတွင် အောက်ပါရည်မှန်းချက်များ ချမှတ်ရန် လိုသည်ဟု စာရေးသူ ယူဆသည်။

“ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ၌ Check & Balance မှာ မူအားဖြင့် မဖြစ်မနေ ပါဝင်သည်။ သို့သော် လေးနက်မှု မရှိခဲ့ပေ။ ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံကမူ အပြန်အလှန် ထိန်းညှိခြင်းကို အရောင်ပြကာ၊ တစ်ပါတီ အာဏာရှင်စနစ်က နောက်ကွယ်မှ ထိန်းချုပ်ထားသည် ”

၁။ အမျိုးသား/ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး

၂။ "စည်းမျဉ်းဥပဒေသည်သာ ပဓာန"၊ မူဝါဒသဘောတရားထွန်းကားရေး

၃။ ဟန်ချက်ညီ၍ ဆင်ခြင်တုံတရားပြည့်ဝသော လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရေး

ပညာရေးဆိုသည်မှာ ကျောင်းတွင်းပညာရေးနှင့် ပြင်ပပညာရေး (၂)မျိုးလုံး ပါဝင်ပါသည်။ ကျောင်းတွင်းပညာရေးဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦး၏ ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် သိမှတ်ဖွယ်ရာ အဖြာဖြာကို သင်ပေးလိုက်သော အခြေခံပညာရေးနှင့် ဘဝတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနိုင်စေရန်၊ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာများကို သုတေသနပြု ဆက်လက်လိုက်စားစေရန်တို့အတွက် အဆင့်မြင့်ပညာရေး ဟူ၍ (၂) မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်ပ ပညာရေး ဆိုသည်ကား အတိုင်းမသိကျယ်ပြောသော လူ့ဘဝတက္ကသိုလ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုလူ့ဘဝတက္ကသိုလ်ကြီးမှနေ၍ လူပီသစေရန် ဂီတ၊ အနုပညာ၊ ရသ စာပေများလေ့လာခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရသစာပေ ကျောင်းတွင်း ဘာသာရပ်အခြေခံတို့ဖြင့် ဆက်လက်၍ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်အား အကဲခတ်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်ပေသည်။

ယနေ့မြန်မာ့ပညာရေး၏ အဓိကချွတ်ယွင်းချက်မှာ ပြင်ပပညာရေးအားနည်းခြင်းဖြစ်၍ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြင်ပစာဖတ်ရှုမှုနှင့် ရသစာပေအားနည်းခြင်းဟုလည်း ယူဆနိုင်ပါသည်။ စာရေးသူမှာ ဉာဏ်ရည်အားဖြင့် နိမ့်ပါးသူမဟုတ်ပါ။ သို့သော် လောကဓံအရ အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းတွင် ဘဝကိုခက်ခဲစွာ ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည်။ သို့သော် ပြင်ပပညာရေးနှင့် ရသစာပေတို့တွင် မနည်းခဲ့ပါ။ စာရေးသူ၏ဘဝကို ဆွဲတင်သွားသူများမှာဖြင့် စာရေးဆရာကြီးဒူးမားရေးသား၍ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း ဘာသာပြန်သော ရတနာသိုက် ဝတ္ထုဖြစ်သည်။ မူရင်းစာအုပ်မှာ မွန်တီကရစ္စတိုမြို့စားကြီး (Count of Montecristo) ဖြစ်သည်။ ဘဝတွင် မျှော်လင့်ချက်ကိုဘယ်တော့မှ မစွန့်လွှတ်ရန်၊ ကြိုးစားမှုကို ဘယ်တော့မှ မရပ်ဆိုင်းရန်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယခွန်အားတစ်ခုမှာ မန္တလေးမြို့မတီးဝိုင်း၏ သီချင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သော ကိုယ့်ဒူးကိုယ်ချွန် သီချင်းဖြစ်သည်။ "အိုအတ္တာဟိ အတ္တနောနာထော၊ မိမိကိုယ်သာ ကိုးကွယ်ရာ"ဟူသော စာသားသည် စာရေးသူ၏ စစ်ချီသီချင်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းဘာသာပြန်ထားသော ဆာဝေါလတာစကော့၏အိုင်ဗင်ဟို၊ ရော်ဘင်ဟုစသည့် အင်္ဂလိပ်သူရဲကောင်းများ၊ မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံပါ မြန်မာသူရဲကောင်းတို့၏ စိတ်နေစိတ်ထားများက ထိုခေတ်လူငယ်များကို လွှမ်းမိုးစေခဲ့သည်။ သို့ပါ၍ ယနေ့လူငယ်များကို ရသစာပေနှင့် အကျွမ်းဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ၁၀ တန်းအောင်သော ကျောင်းသားများအား တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်ကို ဘာသာရပ် အမှတ်အားလုံးနှင့်မပိုင်းဖြတ်ဘဲ၊ သက်ဆိုင်သောဘာသာရပ်အမှတ်ဖြင့်သာ ရွေးချယ်စေရေးဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စကို စာရေးသူမှ ဆောင်းပါးများ၊ အင်တာဗျူးများဖြင့် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်မှာ ကြာလေပြီ။ (ယခုတော့ အကောင်အထည် ဖော်တော့မည် ဖြစ်သည်။)

စာရေးသူတို့၏ တက္ကသိုလ်ဆရာ၊ ဆရာမများက ပြောပြ၍ သိခဲ့ရသည်မှာ လွတ်လပ်ရေးရသည့်အခါ တိုင်းရင်းသားပညာတတ်နည်းပါး၍ အိန္ဒိယမှ တက္ကသိုလ် ဆရာ၊ ဆရာမများကို ငှားရသည်။ ၎င်းတို့ကို ပေါ်ထွက်လာသော မြန်မာပညာတတ်များနှင့် ဆရာဝန်များဖြင့် အစားထိုးခဲ့ရသည်။ သို့ပါ၍ အလုပ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ပညာရေးတွင် ပြိုင်ဆိုင်မှု မပြင်းထန်၊

ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အားကစားလိုက်စားသည်။ ပြင်ပဗဟုသုတစာတတ်ကြသည်။ ဝတ္ထုစာအုပ်အပါအဝင် စာအုပ်၊ ကာတွန်း၊ ဂျာနယ် အစုံဖတ်ကြသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်အထိ လမ်းစဉ်ပါတီ၏ သဘောထားများကို ပို့ချမှုကလည်း တစ်ဖက်သွားဖြစ်သော်လည်း လူငယ်တို့၏ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုကို မြင့်တက်စေသည်။

၁၉၈၄-၈၅ မှစပြီး အိမ်နီးချင်းထိုင်းနှင့် တရုတ်၊ မလေးရှားတို့၏ စက်မှုထူထောင်ရေးသည် မြန်မာတို့၏ လက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှုကို သုတ်သင်ခဲ့သည်။ လူငယ်များအတွက် စာတော်လွန်းမှ၊ ဆရာဝန်၊ အင်ဂျင်နီယာဘဝနှင့် လူစဉ်မီနေနိုင်မည် ဟူသော ယူဆချက်သည် ကျူရှင်ကို တွန်းပို့စေသည်။ ပြင်ပပညာရေး၊ ရသစာပေတို့ကို အဆက်ဖြတ်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ နောက်ပိုင်း၊ သဘောတရားမူဝါဒ အတွေးအခေါ်များ ပို့ချခြင်းလည်း ရပ်စဲသွားသည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်စနစ်က ကျောင်းသားများ၏ ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုကို အဟောသိကံ ဖြစ်စေပြီး၊ အားကစားဗဟုသုတ၊ လူမှုဆက်ဆံရေးကို ရပ်ဆိုင်းစေခဲ့သည်။ မြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးရခဲ့စေကာမူ ဆရာဝန်ဘဝတွင် အရေးမပါတော့ပေ။ ပညာရေးတာဝန်ရှိသူများက ဟန်ချက်ညီသော ပညာရေးဆိုသည်ကို နားလည်မှုလွဲမှားနေဆဲဖြစ်သည်။ အတတ်ပညာရှင်များ (Technicians)များ မွေးထုတ်ရန်သာ အားသာနေသည်။ နည်းပညာသည်သာ အဓိကဖြစ်နေသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ငြိမ်းချမ်းစေသော၊ ဆင်ခြင်တုံတရား ပြည့်ဝသော အသိပညာရှင်များ မွေးထုတ်ရန် မေ့လျော့နေသည်။ လူမှုရေးသိပ္ပံ (Social Science) ဘာသာရပ်ဖြစ်သော သမိုင်း၊ ဒဿန၊ အနုစာပေ၊ နိုင်ငံရေး သိပ္ပံတို့တွင် အားနည်းခဲ့သည်။

၉.၁၁.၂၀၀၁ တွင် အမေရိကန်၊ နယူးယောက်မြို့တွင် မိုးမျှော်တိုက်ကြီး (၂)လုံးကို လေယာဉ်ဖြင့် တိုက်သူများမှာ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် အာရပ်အင်ဂျင်နီယာများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က သေပြီးနောက် ကောင်းကင်ဘုံတွင် မိန်းကလေးများနှင့် ပျော်ပါးရမည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် ပညာတတ် အင်ဂျင်နီယာများဖြစ်ခြင်းက ကမ္ဘာ့ပညာရေး မူဝါဒ ချမှတ်သူများကို တုန်လှုပ်သွားစေခဲ့သည်။ အင်ဂျင်နီယာသည် ပုံစံ (Blue print) အတိုင်း တစ်သဝေမတိမ်း

> “ လူမှုရေး သိပ္ပံဘာသာရပ်များကို အစိုးရ အဆက်ဆက်မှ ပြန်လည် အားပေးခြင်း၊ အခြေခံပညာရေး အဟောသိကံ မဖြစ်စေခြင်း၊ တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်အား ခေတ်နှင့် ညီစေပြီး ပြင်ပ ပညာရေးနှင့် ရသစာပေဂီတ တို့တွင် ကျွမ်းဝင်စေခြင်းကသာ ပြဿနာအားလုံး၏ ဖြေရှင်းချက် အရင်းခံ ဖြစ်သည် ”

လုပ်ရသည်။ CNN ၏ ပင်တိုင်နိုင်ငံရေးဆောင်းပါးရှင် Zacharias က အရှေ့အလယ်ပိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဖြင့် လူမှုရေးသိပ္ပံ (ဝိဇ္ဇာ)ဘာသာရပ်များ ပို့ချရန်၊ တက္ကသိုလ်ကြီးများ ထူထောင်ရမည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ လူမှုရေးသိပ္ပံဘာသာရပ်များကို အစိုးရအဆက်ဆက်မှ ပြန်လည်အားပေးခြင်း၊ အခြေခံပညာရေး အဟောသိကံ မဖြစ်စေခြင်း၊ တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်အား ခေတ်နှင့်ညီစေပြီး ပြင်ပ ပညာရေးနှင့် ရသစာပေဂီတတို့တွင် ကျွမ်းဝင်စေခြင်းကသာ ပြဿနာအားလုံး၏ ဖြေရှင်းချက် အရင်းခံ ဖြစ်သည်။ ဟစ်ပိုကရေးတီး၏ ကတိသစ္စာကိုပင် ဖောက်ဖျက်ဝံ့သည့် ဆရာဝန်များ၊ ကျောင်းကို မီးရှို့၊ ဆရာမကို ဆဲရေးစော်ကား သတ်ဖြတ်သည့် အစွန်းရောက်ဝါဒမှ မြန်မာ့လူ့ဘောင် လွတ်မြောက်ရေးမှာ ပညာရေးသာ အဓိက ဖြစ်သည်။ (ပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အသေးစိတ်ကိုတော့ နောက်မှသာ တင်ပြပါမည်။)

ဒေါက်တာအောင်မျိုး

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့်မြန်မာ့အစိုးရ ဗြာန် ကိုးချက်

wuóobjrwbl

“ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး၏ (၃) ကြိမ်မြောက် (ဝါ)
နှစ်နှစ်ပြည့်မြောက်ကာလ
၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင်
လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားများကို
ပြည်ထောင်စုတစ်ဝန်း ကျင်းပရာတွင်
ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမရှေ့တွင် ယာယီမဏ္ဍပ်စင်ထိုးပြီး
နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီး စဝ်ရွှေသိုက်က
ပထမအကြိမ် ဗိုလ်ရှုသဘင်
အခမ်းအနား ဆင်ယင်ခဲ့သည် ”

မြန်မာတို့၏ ဂျီသက္ကရာဇ် ၁၃၀၉ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၉ ရက်နေ့၊ ကမ္ဘာသုံးပြက္ခဒိန် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်ကြီး ကိုယ့်မြေ ကိုယ့်ရေ၊ ကိုယ့်ပိုင်နက်မြေနှင့်တကွ မြန်မာပိုင် အချုပ်အခြာ အာဏာရပ်ကြီးကို တိုင်းရင်းသား စုံ မြန်မာနိုင်ငံသားအားလုံး လုံးဝလွတ်လပ်သောနိုင်ငံသားများအဖြစ်သို့ ပြန်လည်ရောက် ရှိခဲ့ကြလေကုန်သတည်း။

ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့သည် ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ နိုင်ငံကို အကြောင်းမဲ့ အသားလွတ် ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ကာ ရခိုင်ဒေသနှင့် တနင်္သာရီဒေသတို့ကို သိမ်းယူသွားခဲ့ပြီး ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ် စော်ကားကျူးကျော်ကာ မြန်မာ နိုင်ငံအောက်ပိုင်း ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဘက်တွင် တောင်ငူမှ အောက်၊ ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက်တွင် မြေထဲ(အောင်လံ မှ) အောက် သိမ်းယူသွားခဲ့ကြသည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှ ဘုံဘေဘားမားကုမ္ပဏီက မြန်မာဘုရင်ထံမှ အဖိုးတန် ကျွန်းသစ်များ ဝယ်ယူရာ၌ သစ်လုံးရေ ငါးသောင်းကျော် ပိုခုတ် ပြီး သစ်ဖိုးမပေးဘဲ ခိုးထုတ်သည်။ သူတို့၏သစ်ခိုးမှုကြီး ဘွားဘွားပေါ်လာသောအခါ ရက်ရမ်းရမ်းပြီး တတိယအကြိမ် ကျူးကျော်ကာ အထက်မြန်မာဒေသအားလုံး အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်စိုးမိုး၍ မြန်မာ့အဖိုးတန်ရတနာများ၊ သဘာဝသယံဇာတများ၊ ထွက်ကုန်များကို သွေးစုပ်ချမ်းသာ သွားခဲ့ကြသည်။

မြန်မာတိုင်းရင်းသားစုံ မျိုးချစ်များက ဗြိတိသျှတို့၏ ကျူးကျော်စစ်များတွင် သူ့ကျွန် မခံ၊ ခုခံတွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ သော စစ်ပွဲများ သမိုင်းပြောင်ခဲ့သည်။ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း စသည့် တိုင်းရင်းသားများသည် ရင်တွင်းဖြစ် မျိုးချစ်စိတ်ကိုယ်စီ ဖြင့် နယ်ချဲ့များကို ရရာလက်နက်ဖြင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထိုမှနောက် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဝိုင်အမ်ဘီအေ ခေါ် ဗုဒ္ဓကလျာဏယုဝအသင်းကြီး ထောင်၍လည်းကောင်း၊ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် တွင် မြန်မာဝံသာနုအသင်းကြီး ခေါ် ဂျီစီဘီအေ မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးကို စတင်၍လည်း ကောင်း၊ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးကို တည်ထောင်၍လည်းကောင်း၊ မြန်မာတို့စည်းလုံး ညီညွတ်မှုဖြင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်း မှုကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

နယ်ချဲ့တို့၏ သွေးခွဲမှုကြားမှာပင် မြန်မာတို့ စည်းလုံး ညီညွတ်ကာ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သပိတ်၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ၁၉၃၈ခုနှစ်၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တို့တွင် ကျွန်ပညာရေး စနစ်ကို တိုက်ခိုက်သော သပိတ်များဖြင့် မျိုးချစ်ကျောင်းသားထုကြီးက အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးကို မျက်နှာမူလှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ မီးရထားအလုပ်သမားသပိတ်၊ အမှုထမ်း သပိတ်၊ စက်ရုံအလုပ်သမားသပိတ်များ၊ ဘီအိုစီရေနံမြေအလုပ်သမား သပိတ်ကြီး၊ ဆရာစံ ဦးဆောင်သော တောင်သူလယ်သမား အရေးတော်ပုံ၊ ရဲဘော်သုံးကျိပ်၊ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်၊ ဖတပလ၊ ဖဆပလအဖွဲ့များတွင် မြန်မာပြည်သူတို့ စုစည်းညီညွတ်စွာဖြင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်တိုက်ယူခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရိုးသားဖြောင့်မတ်၍ ထက်မြက်လှ သော စွန့်လွှတ်စွန့်စားသတ္တိပြောင်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်မှု ဖြင့် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသဖြင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ လ ၄ ရက်နေ့နံနက် ၄ နာရီ၊ မိနစ် ၂၀ တွင် နှစ် ၁၀၀ ကျော် လွှင့်ထူမင်းမူခဲ့သော ဗြိတိသျှတို့၏ ယူနီယံဂျက်အလံကို အလံတိုင်ထိပ်မှ

လျှောချဖြုတ်သိမ်း၍ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အလံကို တိုင်ထိပ်သို့ အမျိုးသားသီချင်းသီဆို တီးမှုတ်၍ ခမ်းနားစွာ လွှင့်တင်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်ရေးရလာသည့် မြန်မာပြည်ထောင်စု သမ္မတကြီး စဝ်ရွှေသိုက်က လွတ်လပ်ရေးမိန့်ခွန်းပြော၊ မြန်မာတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လွှတ်တော်ကြီး စတင်စည်းဝေးကာ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာသော သခင်နုက အောက်ပါ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြေညာစာတမ်းကို ကမ္ဘာသိ၊ ကမ္ဘာကြား ဖတ်ကြားခဲ့သည်။ ထိုနေ့မှာပင် တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ပထမဆုံးအကြိမ် လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲအခမ်းအနားကို တပျော်တပါးကျင်းပဂုဏ်ယူခဲ့ကြသည်။

" ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့နံနက် ၄ နာရီ၊ မိနစ် ၂၀ တွင် နှစ် ၁၀၀ ကျော် လွှင့်ထူ မင်းမူခဲ့သော ဗြိတိသျှတို့၏ ယူနီယံဂျက်အလံကို အလံတိုင်ထိပ်မှ လျှောချဖြုတ်သိမ်း၍ ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော်အလံကို တိုင်ထိပ်သို့ အမျိုးသားသီချင်း သီဆို တီးမှုတ်၍ ခမ်းနားစွာ လွှင့်တင်ခဲ့သည် "

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်း

၁။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၉ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၉ ရက်နေ့ (အင်္ဂလိပ်သက္ကရာဇ် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ရက် နေ့) တနင်္ဂနွေနေ့ ကောင်းမြတ်သန့်စင်မင်္ဂလာ အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသောအခါ၌ ဤငါတို့မြန်မာပြည်သည် လုံးဝလွတ်လပ်သောအချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မြေ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီ။

၂။ ဤငါတို့ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် လိုရာမက ပြည့်စုံလှ၍ ဘူမိနက်သန်မှန်သော မြေထူးမြေမြတ်လည်း ဖြစ်၏။ မွန်မြတ်သန့်စင်သော တရားထူး၊ တရားမြတ်တို့တည်ရာ မြေကောင်းမြေမွန်လည်း မှန်၏။ မြေတွင်းမြေပြင် အထူးထူးသော ရတနာအပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် သတ္တဝါအပေါင်းတို့ ဆွတ်ယူစားသုံး ကမ္ဘာဆုံးသော်လည်း မသုဉ်း မကုန်နိုင်သော ပဒေသာအစစ် အနှစ်သာရ ကြွယ်ဝပြည့်စုံသော မြေလည်း ဖြစ်၏။ ဘူမိနက်သန်မှန်လှ ထူးချွန် ဤမြေမွန်မြေမြတ်၌ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ဗမာ ဖြစ်ကြကုန်သော တစ်သွေးတစ်သား တစ်မိဖွား ဖြစ်ကြကုန်သော ငါတို့သည် နှစ်ပေါင်းထောင်ရာ သင်္ချာပွားတက် ရေတွက်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သော ရာဇဝင်ရှည်ဝေး ရှေးပဝေသဏီမှစ၍ တညီတညွတ် တစ်စုတစ်ရုံး လွတ်လပ်သော လူမျိုးအဖြစ်

တည်ခဲ့ကြကုန်၏။ တကောင်း၊ သရေခေတ္တရာ၊ ပုဂံ၊ မြင်စိုင်း၊ စစ်ကိုင်း၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ ကုန်းဘောင်၊ ထို့နောင် မန္တလေးအထိ ငါတို့၏လွတ်လပ်ရေးသည် နေရောင် လဝါကဲ့ပမာသို့ အဖြာဖြာ တဝင်းဝင်း ကမ္ဘာချဉ်းအောင် ထွန်းလင်းခဲ့ပေ၏။ သို့ရာတွင် သူရိယ လစန္ဒာတို့ပင် ဆီးနှင်းမြူ တိမ်ဖုံးအုပ်ရာ ခေတ္တအရှိန်အဝါ ညှိုးရော် နွမ်းလျ မထွန်းမပ ဖြစ်ရာဘိသကဲ့သို့ ငါတို့၏လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတော် သည်လည်း လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းလေးရာခန့်က ဥရောပတိုက်မှ ထွက်ပေါ်လာ၍ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို ရစ်ပတ်ဖုံးအုပ်သော နယ်ချဲ့ဝါဒကြီးနှင့် မရှောင်မကွင်းသာ ကြုံကြိုက် တွေ့မိ၍ ပထမ အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲ၌ မန္တလေး ရတနာပုံ သုံးကြိမ်သုံးတန် ချအပ် ရခြင်းဖြင့် ဤမြေ ထူး မြေ မြတ် ၌ နှစ် ပေါင်း ထောင် ရာ စောင့် ထိန်း ၍ လာ ခဲ့ ကြ သော ငါတို့၏လွတ်လပ်ရေးသည် ငါတို့လက်မှလွတ်၍ လက်အောက်ခံဘဝသို့ လုံးဝ ကျ ရောက်ခဲ့ကြရသည်။ သို့သော် နေမင်းသူရိယာ လစန္ဒာတို့ကို ဆီးနှင်းမြူတိမ်တို့သည် မည်သို့ပင် ဖုံးလွှမ်းစေကာမူ နေလတို့၏ အရှိန်အတောက်ကို မခံနိုင်ရကား ခေတ္တမျှ နှင့်ပင် လွင့်စင်ကွယ်ပျောက်၍ နေဝါလရောင်သည် ပကတိ အသရေကို ပြန်၍ ဆောင် လေဘိသကဲ့သို့ ငါတို့အပေါ်၌ လွှမ်းဖုံးအပ်သော နယ်ချဲ့ဝါဒသည် ငါတို့၏ ကမ္ဘာရှည် မြင့် ရင့်မာလှသော လွတ်လပ်သောစိတ်ဓာတ်၏ အရှိန်အတောက်ကို မခံနိုင်ရကား ခြောက်ဆယ့်တစ်နှစ် တစ်လနှင့် တစ်ရက်သော အခိုက်အတန့်ကလေးမှာပင် အလို အလျောက် ကွယ်ပျောက်သွားရသဖြင့် ဤနေ့ ဤအခါမှစ၍ ငါတို့သည် အသူရိန် ခံတွင်းမှ ရှင်းရှင်းကြီး လွတ်မြောက်အပ်သော လပြည့်ဝန်းပမာ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် ချမ်းမြေ့သာယာစွာဖြင့် လုံးဝလွတ်လပ်သော ဘဝထူး ဘဝမြတ်ကို လက်ဆုပ် လက်ကိုင် အပိုင်ရရှိကြပြီ။

၃။ ယခု ငါတို့ရရှိသော လွတ်လပ်ရေးသည် ရေတွင်ရုပ်ရေး၊ မြသွေးကောင်းကင် တိမ် ရိပ်ထင်သကဲ့သို့သော လွတ်လပ်ရေးမျိုးမဟုတ်။ ငါတို့အား လွတ်လပ်ရေးလမ်းစဉ်ကို ညွှန်လည်းညွှန်ပြ လမ်းစရှာပြီး အမြန်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးခဲ့လေသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ အဝဝသောကူးတို့မှုး ခေါင်းဆောင်ကြီးတို့၏ မဆုတ်မနစ်သော လုံ့လ၊ မလျော့သောဝီရိယ၊ ဆီမီးတန်ဆောင်ကဲ့သို့ ထွန်းပပေး အပ်သော ဉာဏ်မျက်စိ၊ ဝဇီရစိန်သွားကဲ့သို့ စူးရှသောသတ္တိတို့ကြောင့် အဟံ မမ သံပကြုံးဝါး အခြားအခြား လွတ်လပ်သောနိုင်ငံကြီးနှင့် တန်းတူ မြူတစ်ခြမ်းမျှ မလျော့မလို ထိုထိုသောတန်ခိုးရှိန်ဝါတေဇောအပေါင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အချုပ်အခြာ တည်းဟူသော အာဏာထူး အာဏာမြတ်ကို ငါတို့လက်ကိုင် အပိုင်ရရှိကြပြီ။

၄။ ငါတို့သည် တစ်မျိုးတစ်ဘာသာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို မလိုလား၊ ကျောသားရင်သား သူကား ငါကား ခွဲခြားခြင်းကို မလိုမရှိ။ မြစ်၊ ချောင်း သီတာသမုဒ္ဒရာတောင်တန်းတို့ဖြင့် ကမ္ဘာ့ဓမ္မသဘာဝ အပိုင်းအခြား ထင်ရှားစွာ သတ်မှတ်အပ်သော ရာဇဝင်ရှည်ဝေး ရှေးပဝေဏီမှစ၍ ယခုထက်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ သားဟု သမုတ်အပ်သူ တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့ ဇာတိချက်ကြွေနေထိုင်ရာ မြန်မာ နိုင်ငံတော်တစ်ဝန်းကို တစ်သွေးတစ်သားတည်းဟူသော ကြိုးထူး၊ တစ်စိတ်တစ်ဝမ်း

တည်းဟူသော ကြိုးထူး၊ အလိုအလျောက် သဘာဝအထောက်အပံ့ဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်အပ်သော စေတနာတည်းဟူသော ကြိုးထူး၊ ဤကြိုးထူးသုံးပါးဖြင့် ကမ္ဘာဆုံးတိုင် မြဲခိုင်တည်တံ့အောင် ရစ်ပတ်ဖွဲ့ချည်အပ်သော ပြည်ထောင်စုအဖြစ်ကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ငါတို့အပိုင်ရလေပြီ။

၅။ ငါတို့နိုင်ငံတော်ကြီးသည် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်တစ်ဖွဲ့တစ်သင်း၏ အမွေအနှစ်မဟုတ်ကြ၊ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်တစ်ဖွဲ့၏ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပစ္စည်းမဟုတ်။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်၊ တစ်ဖွဲ့တစ်သင်းက ချုပ်ကိုင်အနိုင်သိမ်းယူ အကျိုးခံစားအပ်သော နိုင်ငံမဟုတ်။ အတိတ်ကာလကလည်းကောင်း၊ ယခု မျက်မှောက်တွင်လည်းကောင်း၊ နောင်လာလတ္တံ့သော အနာဂတ်ကာလ၌လည်း ကောင်း ငါတို့ပြည်ထောင်စုကြီးအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ကြီးငယ်ဝေးနီး ကျား၊ မ မခြား သစ္စာတော်ခံနိုင်ငံသားဟူသရွေ့တို့၏ အမွေအနှစ်အပိုင်ပစ္စည်း အကျိုး ခံစားရာဖြစ်သည်ဟူသော လူ့ဘာသာလူ့တရားနှင့်အညီ ကမ္ဘာဦးကာလ လူတို့၏ ပထမစည်းရုံးမှု၌ လူအပေါင်းတို့၏ သဘောဆန္ဒအရ လူ့အဝှမ်း၏အကျိုးကို ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင်နိုင်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးကောက်၍ သမ္မတတင်မြှောက်ကြသော မဖောက်မပြန် မစွန်းမငြိ ပကတိသန့်ရှင်းဖြူစင်သော မူလဝါဒနှင့် လျော်စွာ စည်းကမ်း ဥပဒေထင်ရှားစွာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် တူညီသောတရား၊ တူညီသောအခွင့်အရေး၊ တူညီသော အဆင့်အတန်းအားဖြင့် ကမ္ဘာရှည်တည်စိမ့်သောငှာ လူအပေါင်းတို့၏ ဆန္ဒသာလျှင် အဓိကဖြစ်သော သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်တည်းဟူသော မြတ်သောအဖြစ်ကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ငါတို့အပိုင်ရပြီ။

၆။ သိကြကုန်လော့၊ ယနေ့မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့၏ မူလအပိုင်ဖြစ်သော လုံးဝလွတ်လပ်ရေးကို ငါတို့ပြန်ယူပြီး တိုင်းရင်းသားအပေါင်းကို သွေးစည်းညီညွတ်လျက် အခွင့်အရေး အဆင့်အတန်းတူညီသည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ထောင်ပြီး ငါတို့လွတ်လပ်ရေးနှင့် ငါတို့နိုင်ငံတော်ကြီး၏ သစ္စာကို ကမ္ဘာဆုံးတိုင် မယိုင်မယိမ်းတည်မည်။ ငါတို့သည် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံဖြစ်သည်နှင့်အညီ ကမ္ဘာ့လွတ်လပ်သောနိုင်ငံအပေါင်းတို့ တရားသဖြင့် ကျင့်ဆောင်အပ်သော ကျင့်ဝတ်ကို စောင့်ရှောက်ကျင့်ဆောင်မည်။ ငါတို့၏ လွတ်လပ်ရေးကိုလည်း ငါတို့ချစ်မြတ်နိုးသည်နှင့်အညီ တစ်ပါးသူတို့၏ လွတ်လပ်ရေးကိုလည်း ငါတို့လေးစားစောင့်စည်းသည်။ ငါတို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို အလိုရှိသည်နှင့်အညီ ငါတို့ကဲ့သို့ လိုလားသူများနှင့်အတူတကွ လက်တွဲ၍ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မည်။

ဤငါတို့ ကြေညာချက်ကို တစ်ကမ္ဘာလုံး တစ်ယောက်မကျန် ကြားသိစေသတည်း။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာတို့ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးပြန်ရသည်။ ၁၆–၆–၁၉၄၇ ရက်နေ့ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် လမ္ဘတော်မြို့မ မဲဆန္ဒနယ်မှ ဖဆပလ အမတ် ဦးအောင်ဆန်း (ဗိုလ်ချုပ်) က ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးအတွက် မူဝါဒ (၇)ရပ်နှင့်တကွ အဆိုတင်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်အမတ်များစွာက ထောက်ခံဆွေးနွေးပြီး

အတည်ပြုခဲ့သည်။ ထိုမိန့်ခွန်း(အဆို)သည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနိဒါန်းပင် ဖြစ်သည်။ လမ္မတော် အမတ်ဦးအောင်ဆန်းက မိမိတို့ရယူမည့် လွတ်လပ်ရေးအမျိုးအစားကိုမှ ရယူမည်ကို ယင်းအဆိုတင်သွင်းရင်း ထည့်သွင်းတင်ပြခဲ့သည်။ နယ်ချဲ့တို့က ယူပါ ယူပါ ဆိုပြီး ပေးနေသော ဒိုမီနီယံဆိုသည်မှာ ကျွန်တစ်ပိုင်း ကျွန်စော်နံသည့် လွတ်လပ်ရေးမျိုးဖြစ်၍ မယူနိုင်သကဲ့သို့ အင်အားကြီးနိုင်ငံနှစ်ခုဖြစ်သည့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့အကြားတွင် ရှိနေသော မြန်မာနိုင်ငံကို ကြားခံနိုင်ငံ Buffer State အဖြစ် ကြားခံလွတ်လပ်ရေးမျိုးလည်း မယူနိုင်။ Vassal ခေါ် လွတ်လပ်ရေးတစ်မျိုးမှာ သာမန်အမြင်ဖြင့်ကြည့်လျှင် လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၊ လွတ်လပ်သောမြန်မာလူမျိုး အစိုးရဖြင့် ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း နိုင်ငံဟု ဖြစ်ရသည်။ သိနေကြရသည်။ လက်တွေ့အားဖြင့်မူ ထိုကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းအစိုးရဆိုသည်က ပြင်ပနိုင်ငံကြီးတစ်ခုခု၏ သြဇာခံဖြစ်နေပြီး ထိုနိုင်ငံကြီးက စေခိုင်းသမျှ ကြိုတ်ပုန်းလုပ်ပေးနေရသော ဟန်ပြလွတ်လပ်ရေး (ယနေ့အခေါ်အားဖြင့် တိုင်းတစ်ပါးသြဇာခံ ရုပ်သေးအစိုးရ) မျိုးကိုလည်း မယူနိုင်။ မည်သူမည်ဝါ မည်သည့်နိုင်ငံကိုမျှ မှီခိုမနေရဘဲ ကိုယ့်ခြေထောက်ပေါ် ကိုယ်ရပ်နိုင်သည့် အမှီအခိုကင်း၊ လုံးဝလွတ်လပ်ရေး Independent မျိုးသာ ဖြစ်ရမည်'' ဟု ဦးအောင်ဆန်းက ပြတ်သားစွာ တင်ပြပြောကြားခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့သည် အမှီအခိုကင်းသော လုံးဝလွတ်လပ်သောနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် (ထိုစဉ်က နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ခေါင်းဆောင်များလည်း မကွဲကြသေး) တောခိုပုန်ကန်ခြင်း မပြုကြသေးဘဲ သခင်သန်းထွန်း၏ ဗကပ ခေါ် အလံဖြူကွန်မြူနစ်ပါတီသည်ပင်လျှင် ပထမဆုံးအကြိမ် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲသဘင်ကို ပြည်ထောင်စုအဝန်း ဝမ်းပန်းတသာ ပျော်ရွှင်တက်ကြွစွာ ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။

ရန်ကုန်မြို့တော် ဘုရင်ခံအိမ်တော်ဝင်း၌ ယခင်အခေါ် အတွင်းဝန်များရုံး နောက်ပိုင်းအခေါ် ဝန်ကြီးများရုံးဝင်းအတွင်းရှိ ပါလီမန်လွှတ်တော် အဆောက်အဦရှေ့တွင် ထိုနေ့ထူးနေ့မြတ် နံနက်အေးမြသော ဥတုရာသီ၌ တိုင်ထိပ်မှ ဗြိတိသျှတို့၏ ယူနီယံဂျက်အလံကို တိုင်အောက်သို့ လျှောချဖြုတ်သိမ်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အလံကို တိုင်ထိပ်သို့ လွှင့်ထူခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံအိမ်တော် အလံတင်အခမ်းအနားတွင် ဖြုတ်ချပြီး ခေါက်ထားသော ဗြိတိသျှအလံကို ဗြိတိသျှဘုရင်ခံ ဆားဟူးဘတ်ရန့်(စ်)လက်သို့ ပေးအပ်ရာ၊ ဘုရင်ခံသည် အလံကိုပွေ့ယူပြီး လွစ္စလမ်း(ယနေ့ ဆိပ်ကမ်းသာလမ်း)အောက်ဆိပ်ကမ်းရှိဘာမင်ဂန်သင်္ဘောပေါ်တက်ကာ မြန်မာနိုင်ငံမှ အပြီးအပိုင် ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်သီချင်း "တရားမျှတလွတ်လပ်ခြင်းနဲ့မသွေ" အစချီတေးသံသည်လည်း ဟိန်း၍ လေယံ၌ လွှင့်ပျံ့လာပေသည်။ ဗြိတိသျှစစ်ဘက်အရာရှိများက ယနေ့မြန်မာ့တပ်မတော်ကို မြန်မာများပင် ကွပ်ကဲဆောင်ရွက်ပါတော့ဟူသည့် အမိန့်စာပေးအပ်ခဲ့သည်။

ထိုနေ့မြတ်တွင် မြန်မာတို့၏ ဥပဒေပြုပါလီမန်လွှတ်တော်၌ ပထမဆုံးသော မြန်မာပြည်ထောင်စုသမ္မတကြီး စဝ်ရွှေသိုက်၊ ပထမဆုံးသောမြန်မာဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုတို့က အချုပ်အခြာအာဏာဆိုင်ရာမိန့်ခွန်းများ ပြောကြသည်။ ထို့နောက် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် (ယခင်အခေါ် ဝိတိုရိယဘုရင်မပန်းခြံ) ယခုအခေါ် မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံသို့ ရောက်ရှိလာကာ

လွတ်လပ်ရေးကျော်ကြားတိုင်ကြီး တည်ဆောက်ရန် အုတ်မြစ်ချပေးသည်။ ထိုစဉ်က ဗန္ဓုလပန်းခြံတွင်း စုဝေးရောက်ရှိနေသော တာဝန်ရှိသူများ၊ ဧည့်သည်တော်များနှင့် လွတ်လပ်လာ၍ ပီတိရသခံစားနေသော မြန်မာ ပြည်သူများကို အောက်ပါအဓိဋ္ဌာန် (၉) ချက်ကို ဦးနုက တိုင်ပေးပြီး မြန်မာ့ပရိသတ်က တစ်ခဲနက် ဟစ်ကြွေးအဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့ပေသည်။

လွတ်လပ်ရေးနေ့ မြန်မာတို့၏ အဓိဋ္ဌာန် (၉) ချက်

၁။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့အား လွတ်လပ်သောလမ်းသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့သော ငါတို့၏ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ချမှတ်ခဲ့သည့်လမ်းစဉ်အတိုင်း တစ်သဝေမတိမ်း ချီတက်မည်။

၂။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့၏ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်ကြီး၏ သစ္စာကို မသွေမဖည် စောင့်ထိန်းမည်။

၃။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံသားတို့၏ မွန်မြတ်သော အခွင့်အရေးကို ခံယူသည့်နည်းတူ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံသားတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကိုလည်း မတိမ်းမငဲ့ ထမ်းဆောင်မည်။

၄။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လုံ့လဥဿဟဖြင့် ရရှိပြီးဖြစ်သော အမျိုးသားညီညွတ်ရေးကို ကျောက်စိုင်ကျောက်ခဲသို့ ခိုင်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းမည်။

၅။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့နိုင်ငံသားဟူသရွေ့ကို ကြီးငယ်နီးဝေး မခြားတစ်သွေးတစ်သားတည်းပြု၍ နည်းများနိမ့်မြင့် မရှိစေရ၊ ညီတူညီမျှပြုမည်။

၆။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ သူတစ်ပါးကိုလည်း မတရားမပြု၊ ငါတို့အား မတရားပြုခြင်းကိုလည်း မခံ၊ အသက်နှင့်လဲ၍ ကာကွယ်မည်။

၇။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့နိုင်ငံတော်ကြီး၏ တရားဥပဒေများကို ရိုသေစွာ လိုက်နာကျင့်သုံးမည်။

၈။ ငါတို့သည် ဤနေ့ ဤအချိန်မှစ၍ ငါတို့နိုင်ငံနှင့် ငါတို့၏လွတ်လပ်ရေးကို အသက်နှင့်လဲ၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မည်။

၉။ လုံးဝလွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ကမ္ဘာအရှည်တည်မြဲရေးတာဝန်သည် ငါတို့နှင့်တကွ ငါတို့သားမြေး နောင်လာအဆက်ဆက်တို့ အပေါ်၌ တည်စေမည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ပထမဆုံးလွတ်လပ်ရေး အောင်ပွဲနေ့ မြန်မာတို့၏ အဓိဋ္ဌာန် (၉) ချက်တွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်းကြီးတွင်လည်းကောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ မိန့်ခွန်းများတွင်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းဖွား သွေးချင်းသားချင်း မြန်မာပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတိုင်း၏ ရင်ထဲ၊ နှလုံးသားထဲ၊ ဦးနှောက်အသိထဲတွင်လည်းကောင်း ယနေ့မြန်မာ့အဓိဋ္ဌာန် သုံးရပ် (ဝါ) မြန်မာတို့၏သမိုင်းပေးတာဝန် သုံးရပ် (ဝါ) ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးဖြစ်သော (၁) ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ (၂) တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး၊ (၃) အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဖြစ်သည့် မြန်မာ့မူဝါဒ

သုံးရပ်သည် ထင်ရှားတိကျပြတ်သားစွာ ပါဝင်နေသည်ကို မမေ့မလျော့ ရှိကြပါကုန်။

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး၏ (၃) ကြိမ်မြောက် (ဝါ) နှစ်နှစ်ပြည့်မြောက်ကာလ ၁၉၅၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားများကို ပြည်ထောင်စုတစ်ဝန်း ကျင်းပရာတွင် ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမရှေ့တွင် ယာယီမဏ္ဍပ်စင် ထိုး ပြီး နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး စဝ်ရွှေသိုက်က ပထမအကြိမ် ဗိုလ်ရှုသဘင် အခမ်းအနား ဆင်ယင်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ မီးသတ်၊ ကြက်ခြေနီ၊ စစ်ပြန်စစ်မှုထမ်းဟောင်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုလူတန်းစားအလွှာလိုက် ပြည်သူများ၊ ဝန်ထမ်းများ၊ အနုပညာရှင်များ၊ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များက ဗိုလ်ရှုခံစင်မြင့်ရှေ့သို့ ဖြတ်သန်းချီတက်ကာ နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးကို အလေးပြုရင်း မြန်မာ့အင်အားကို ပြသခဲ့ကြပေသည်။

ဗိုလ်ရှုသဘင်ဟူသော ဝေါဟာရသည် မြန်မာတို့၏ ထီးသုံးနန်းသုံးဝေါဟာရ ဟု ဆိုကြကောင်း ဆိုကြပေမည်။ အမှန်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကို ရေးအစဉ်အလာအရ ဘုရင်များက တာဝန်ယူအုပ်ချုပ်ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှစ၍သာ မြန်မာ့အုပ်ချုပ်စီမံရေးကို (ဒီမိုကရေစီနည်းကျ) အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များက တာဝန်ယူပေးခြင်း ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ရှေးဘုရင်များက မိမိနိုင်ငံကို ကာကွယ်ပေးနေသည့် နှလုံးရည်၊ လက်ရုံးရည် ပြည့်ဝသည့် တပ်မတော် စစ်သည် ဗိုလ်ပါများ၏ လက်ရှိအင်အား၊ အနေအထားကို ဖော်ထုတ်ပြသသည်ကို ဘုရင်များက နိုင်ငံအကြီးအကဲအဖြစ် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည်ကို ဗိုလ်ရှုခံသည်ဟု သုံးသည်။ မြန်မာတို့သည် တကောင်းမှသည် ရတနာပုံအထိ ဘုရင် (ပဒေသရာဇ်) စနစ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ မြန်မာ့သမိုင်းကောင်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ လွတ်လပ်လာသောအခါ ပြည်သူက ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော သမ္မတစနစ်ဖြင့် ခေတ်သမိုင်းဆက်ခဲ့ကြရာ နိုင်ငံတော်သမ္မတများသည် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး စဝ်ရွှေသိုက်ကို ပထမဆုံး လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏သမ္မတ တင်မြှောက်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ သမ္မတအား ရှေးထုံးစဉ်လာအတိုင်း ဟူးရားဖြူ

“
ရှေးဘုရင်များက
မိမိနိုင်ငံကို
ကာကွယ်ပေးနေသည့်
နှလုံးရည်၊
လက်ရုံးရည်
ပြည့်ဝသည့်
တပ်မတော် စစ်သည်
ဗိုလ်ပါများ၏
လက်ရှိ အင်အား၊
အနေအထားကို
ဖော်ထုတ်ပြသသည်ကို
ဘုရင်များက
နိုင်ငံအကြီးအကဲအဖြစ်
ကြည့်ရှု
စစ်ဆေးသည်ကို
ဗိုလ်ရှုခံသည်ဟု
သုံးသည်
”

ဟူးရားညီု ပုဏ္ဏားတော်များဖြင့် ဘိသိက်သွန်းလောင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ခေတ်သစ် ဗိုလ်ရှုသဘင်ဟူသည် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်ရေးအင်အား၊ စီးပွားရေးအင်အား၊ လူမှုရေးအင်အားများကို နိုင်ငံတစ်ခုလုံးမှ ပြည်သူများသာမက ကမ္ဘာကိုပါ ပြသသော အခမ်းအနားဖြစ်ပေသည်။ အမေရိကန်၊ အင်္ဂလန်၊ ဥရောပ၊ အာရှမှ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန် စသည့်နိုင်ငံများတွင်လည်း ၎င်းတို့၏လွတ်လပ်ရေးနေ့များတွင် စစ်သည်ဗိုလ်ပါအင်အားမှအစ နိုင်ငံအင်အားကို ပြသသော အခမ်းအနားများ ထည်ဝါစွာ ကျင်းပကြစမြဲဖြစ်ပေသည်။

သမ္မတစဝ်ရွှေသိုက်၊ သမ္မတကြီးဒေါက်တာဘဦး၊ သမ္မတကြီးမန်းဝင်းမောင်တို့လက်ထက် ဗိုလ်ရှုခံစင်မြင့်ကိုလည်း ပြည်လမ်းနှင့် ယခင်အခေါ် ဝင်ဆာလမ်း (ယခု ရှင်စောပုလမ်းထောင့်) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဝင်းအတွင်း ပြည်လမ်းကို မျက်နှာပြုပြီး ခမ်းနားစွာတည်ဆောက်ကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ဗိုလ်ရှုခံအခမ်းအနားများ မကျင်းပဖြစ်ခဲ့ချေ။ ပြည်လမ်း ဗိုလ်ရှုခံစင်မြင့်တွင် ဗိုလ်ရှုခံကျင်းပရာ၌ ကြည်း၊ ရေ၊ လေတပ်များ၊ ပြည်သူ့ရဲ၊ မီးသတ်၊ ကြက်ခြေနီတပ်ဖွဲ့များ၊ အစိုးရဌာနအလိုက်၊ မြို့နယ်ရပ်ကွက်အလိုက် ပြည်သူများ၊ ပါတီ အဖွဲ့အစည်း အသင်းအဖွဲ့များသည် ပြည်လမ်း၊ ဟံသာဝတီအဝိုင်းမှစပြီး အစီအစဉ်အတိုင်း ဗိုလ်ရှုခံအဆောက်အဦသို့ တက်ကြွစွာ မြန်မာ့ကြွေးကြော်သံများ ဟစ်ကြွေးချီတက်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၈ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၂၀၁၀ မှစ၍ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပကာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များ၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ အချုပ်အခြာအာဏာရပ်ကြီးကို တစ်ဦးတစ်ယောက်လက် စုပြုံအပ်နှင်းခြင်းမပြုဘဲ အာဏာသုံးရပ် (အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေး) တို့ကို ပိုင်းခြားအပ်နှင်းရာ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၊ နိုင်ငံတော်အထွတ်အထိပ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို တာဝန်ခံဆောင်ရွက်ရသော အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲလည်း ဖြစ်လာသည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ အမတ်အများဆုံး အရွေးခံရပြီး နိုင်ငံတော်အာဏာရပါတီဖြစ်လာသော ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး ပါတီလက်ထက် သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်သည် ဒီမိုကရေစီအရပ်သား (ပထမဆုံး) အစိုးရဖြစ်၍ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ပုံမှန်နေရာချထား ဆောင်ရွက်ပေးရင်း နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အများအပြား ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်ပစွက်ဖက်မှု အရိပ်လက္ခဏာများလည်း ထင်သာမြင်သာ ရှိလာပေသည်။ ထို ၂၀၁၅ သည် ပထမသက်တမ်း ငါးနှစ်၏ နောက်ဆုံးနှစ်လည်းဖြစ်၍ နှစ်ပေါင်း လေးဆယ်ကျော်အတွင်း ပထမဆုံး ဗိုလ်ရှုသဘင် ကျင်းပကာ မြန်မာ့ကာကွယ်ရေးအင်အား၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးအနေအထား၊ မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ မြင်ကွင်း၊ မြန်မာတို့၏ စည်းလုံးညီညွတ် မှုအင်အားပြရန် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်တွင် ဗိုလ်ရှုသဘင် အခမ်းအနားကျင်းပခဲ့သည်။

ဗိုလ်ရှုသဘင်တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်၏ အင်အား၊ စွမ်းပကား၊ ပကတိအခြေအနေကို တပ်ဖွဲ့အသီးသီးမှ ပီပြင်စွာ တင်ပြခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ၏ စည်းလုံးမှုအင်အား၊ နိုင်ငံတော်၌ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနေသော နိုင်ငံစီးပွားရေးအခြေအနေကောင်းများကို ပြည်ထောင်စုတစ်ဝန်းလုံးသာမက၊ ကမ္ဘာကပါ မြင်အောင်ပြသနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုဗိုလ်ရှုသဘင်

နှင့်ပတ်သက်၍ ရှေ့မီနောက်မီ သက်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာပညာရှင်အစုအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဆရာကြီးဦးသိန်း၊ ဦးချစ်လှိုင်(ကိုကိုမောင်ကြီး)၊ ဗိုလ်ကလေးတင့်အောင်၊ တက္ကသိုလ်မြတ်သူ၊ ထိုစဉ်က စာနယ်ဇင်းကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးခင်မောင်လေး (ဖိုးသောကြာ–ခေတ်မိုး) တို့အား စာနယ်ဇင်းများက တွေ့ဆုံမေးမြန်းကာ MRTV မှ လွှင့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ပထမဆုံး ဗိုလ်ရှုသဘင်တွင် ပါဝင်ချီတက်ခဲ့ရသော တပ်မတော်မှ ဒုဗိုလ်မှူးကြီး(ငြိမ်း) ဒေါ်ခင်လှသီ၊ အလားတူ နှစ်ယောက်နှင့် စာရေးဆရာသူရဇော်၊ ဦးအောင်မြင့်(သစ်တော) တို့ကိုလည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်း လွှင့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ၄–၁–၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း နေပြည်တော်၊ သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်၏ ဗိုလ်ရှုသဘင်သို့ ဖိတ်ကြား၍ ကျွန်တော်တို့ပါ တက်ရောက်ခဲ့ရသည်။ အလွန်ကြီးကျယ်ခိုင်ခန့်တောင့်တင်းသော မြန်မာ့အင်အား၊ မြန်မာ့စွမ်းပကား၊ မြန်မာ့စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို မြင်ခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများကိုလည်း ဖိတ်၊ တိုင်းရင်းသားစုံကိုလည်း ဖိတ်ကြားသဖြင့် ဗိုလ်ရှုသဘင်မဏ္ဍပ်လျှံကျကာ ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ မဏ္ဍပ်များ၊ မျက်နှာချင်းဆိုင်၌ မဏ္ဍပ်များ တန်းစီ၍ ထုတ်ထားရသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ ဤစာရေးသူသည် ဇာတိမြေ မြင်းခြံမြို့၏ ပထမအကြိမ် လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲကျင်းပရေး ကော်မတီတွင် ဥက္ကဋ္ဌ သံမဏိမောင်မောင် ခေါ် ဦးအောင်သူ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော အနုပညာယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ၌ ကျောင်းသားသမဂ္ဂကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ပါဝင်တက်ရောက် ဆင်နွှဲခဲ့ရသကဲ့သို့ ဒီမိုကရေစီစနစ် ခေတ်သစ်၌ ပထမဆုံးဗိုလ်ရှုသဘင်သို့လည်း ကိုယ်တိုင် တက်ရောက်ခဲ့ရသည့် ပီတိဖြင့် ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာတို့ သူ့ကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ပြီး အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသည်မှာ ၁–၄–၂၀၂၂ နေ့တွင် ၇၄ နှစ် ပြည့်မြောက်၍ လွတ်လပ်ရေးပွဲ ဆင်ယင်ကျင်းပသော အကြိမ်သည်ကား ၇၅ ကြိမ်မြောက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ကြောင်း လွတ်လပ်ရေးပီတိကိုယ်စီဖြင့် လွတ်လပ်ရေးနေ့ မြန်မာ့အဓိဋ္ဌာန် (၈) ချက်ကို အပ္ပမာဒေနသမ္ပာဒေထ ဟူ၍ ...

တက္ကသိုလ်မြတ်သူ

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းနှင့် အချိုးကျကိုယ်စားပြု ရွေးကောက်ပွဲစနစ်

&JkefG(oaDyg)

“ ပီအာစနစ်ကြောင့်
ရွေးကောက်ခံဥပဒေပြုအမတ်များသည်
ပါတီအလိုက်လူထု၏ ရွေးချယ်မှုရာနှုန်းကို
တိတိကျကျကိုယ်စားပြုနေပြီး
ဒီမိုကရေစီ၏ အနှစ်သာရကို
တိုက်ရိုက် ထင်ဟပ်နိုင်သည်ဟု
ယူဆနိုင်သည် ”

သမိုင်းကြောင်း

ပီအာ ခေါ် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်ဆိုသည်မှာ Proportional Representation ဆိုသည်ကို အတိုကောက်ယူထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဘိဓာန်ဖွင့်ဆိုချက်အတိုင်း အတိအကျ ဖော်ပြရလျှင် 'electoral system designed to produce legislative bodies in which the number of seats held by each group or party is proportional to the number of votes cast for….' ပါတီသို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့အသီးသီးက ရရှိသည့် ထောက်ခံဆန္ဒမဲအရေအတွက် အချိုးအစားအတိုင်း နေရာအရေတွက်ရယူထားသည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များ ထွက်ပေါ်လာရန် စီမံထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ရွေးကောက်ပွဲတွင်ရရှိသည့် မဲအရေအတွက်အရ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အချိုးကျ ခွဲဝေယူရမည့် စနစ်ဟု အလွယ် ပြောနိုင်ပါသည်။ မဲဆန္ဒနယ်ကြီးတစ်ခုစီမှနေ၍ လွှတ်တော်ဆီသို့ စေလွှတ်ရန် ကိုယ်စားလှယ်ကို တစ်ဦးထက်ပို၍ ရွေးကောက်စေကာ ပါတီများကလည်း ထိုဒေသကို ကိုယ်စားပြုမည့် ကိုယ်စားလှယ်များစာရင်းကို အသီးသီးပြည်သူထံတင်ပြပြီး လူထုကလည်း ရွေးကောက်ပွဲတွင် မိမိတို့ဆန္ဒရှိသည့်ပါတီ၏ ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းကို မဲပေးရွေးချယ်သော စနစ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် အမတ် ဆယ်ယောက်ရွေးမည်ဆိုလျှင် ပါတီများက တစ်ပါတီလျှင် ဆယ်ဦးစီပါသော စာရင်းတင်ပြီး ထိုဒေသ၌ ရွေးကောက်ပွဲဝင်သည့်အခါတွင် ၃၀% ထောက်ခံမဲ ရရှိပါက ၃၀% ၏အချိုးကျအဖြစ် အမတ်ဆယ်နေရာတွင် သုံးနေရာ ပါဝင်ခွင့်ရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့နယ်မြေမကျယ်ဝန်းလွန်းသော နိုင်ငံများတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးကို မဲဆန္ဒနယ်ကြီးတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ အထက်ပါအတိုင်း ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြလေ့ရှိသည်။ (ဥပမာ နယ်သာလန်၊ အစ္စရေး) ဥပမာအားဖြင့် ရှင်းလင်းနေသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ကိုယ်စားလှယ် ၁၁ ယောက်ရွေးသော မဲဆန္ဒနယ်မှ ပါတီတစ်ခုက ၄၂% ထောက်ခံမဲများ ရရှိခဲ့မည်ဆိုလျှင် အချိုးကျပြန်တွက်သော အခါ ကိုယ်စားလှယ် ၄.၆၂ ယောက် ကိုယ်စားပြုခွင့်ရသည်ဟု အဖြေထွက်နေပြီး အခက်တွေ့ရနိုင်သည်။ ထိုအခြေအနေကို ဖြေရှင်းပုံမှာ ဒေသအသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် လွှတ်တော်၏ အမတ်အရေအတွက်အပြင် အစွန်းထွက်လာမည့် ကိန်းပြည့်မဟုတ်သည့် အမတ်အရေအတွက်များကို ကာမိစေရန်နှင့် ပါတီများ အသီးသီးအတွက် အစွန်းထွက်မဲများကို ထပ်မံခွဲဝေရန်အတွက် အမတ်နေရာအချို့ကို သီးသန့်ချန်ထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံတွင် မဲဆန္ဒနယ် ၂၈ နယ်ရှိရာ၌ တစ်နယ်စီတွင် ရွေးချယ်သော လွှတ်တော်အမတ်များ၏ စုစုပေါင်းအရေအတွက်မှာ ၃၁၀ ဖြစ်သော်လည်း လွှတ်တော်ရှိအမတ်နေရာစုစုပေါင်းကို ၃၄၉ နေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကာ ၃၉ နေရာကို အစွန်းထွက်ဖြစ်လာမည့် ရာနှုန်းများကို ပြန်ညှိရန် သီးသန့်သတ်မှတ်ပေးထား၏။ အစွန်းထွက်ရာနှုန်းများ ရှုပ်ထွေးမှုအလွန်အကျွံ မဖြစ်စေရေးအတွက် ဂျာမဏီနှင့် ပိုလန်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံများတွင် အမတ်နေရာရရေးအတွက် မဲအရေအတွက်စုစုပေါင်း၏ အနည်းဆုံး ၅% ရ,ရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားကြပြီး ဆွီဒင်နှင့် အီတလီနိုင်ငံတို့တွင်လည်း အနည်းဆုံး မဲ ၄% ရ,ရ မည်ဟု အသီးသီးသတ်မှတ်ထားကြသည်။ နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ခုမှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၆ နေရာရှိသော မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်တွင် ယှဉ်ပြိုင်

သည့် နိုင်ငံရေးပါတီ ၁၀ ခု ရှိသည်ဆိုကြပါစို့။ ပါတီများရရှိကြသည့် ခိုင်လုံဆန္ဒမဲအရေအတွက် စုစုပေါင်း၏ ၁၆.၆၆ % ရလျှင် အမတ်နေရာ တစ်နေရာရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ၃၃.၃၂ % ရလျှင် အမတ်နေရာ ၂ နေရာရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မည်သည့်ပါတီမျှ ၁၆.၆၆ % အပြည့်မရဘဲ ၁၀ % ပတ်ဝန်းကျင်သာ ရရှိကြမည်ဆိုလျှင် ရရှိသည့် မဲအများအနည်း အစဉ်လိုက်ဖြင့် မဲအများဆုံးရ ၆ ပါတီသာ ခွဲဝေယူကြရမည်ဖြစ်သည်။

လက်လှမ်းမီသမျှ သမိုင်းကြောင်းအရ ဆိုရလျှင်၊ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကာလလောက်ကပင် ပီအာစနစ်အကြောင်း စတင်စဉ်းစားခဲ့ကြသည်ဟုဆိုပါသည်။ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒပညာရှင် ဂျွန်စတုဝပ် မီး(လ)က စတင်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်ဟုလည်း အမှတ်အသားရှိသည်။ စံတော်ဝင်ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ဟုဆိုနိုင်သော၊ မဲအများဆုံးရသူက အနိုင်ရသည့်စနစ် (First Past the Post)– အတိုကောက် FPTP စနစ်၏ အားနည်းချက်များကို ဝေဖန်သုံးသပ်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ FPTP စနစ်မှာ ပေါက်သူ အကုန်ယူ (Winner takes all) သဘောဖြစ်ရာ အများစုနှင့် ဗိုလ်ကျသည်မျိုး (tyranny of majority) ဖြစ်နိုင်၍ ပါတီငယ်များ၊ အထူးသဖြင့် လူမျိုးစုပါတီများ၊ ဘေးရောက်သွားနိုင် (marginalized)သောကြောင့် ပီအာစနစ်ကို အဆိုပြုလာသည် ဟုဆိုသည်။

ပီအာစနစ်ကို ပထမဆုံး အကောင်အထည်ဖော် ကျင့်သုံးခဲ့သည်မှာ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ၁၈၅၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် လူမျိုးများစွာဖြင့် ပြည်ထောင်စုပုံသဏ္ဌာန်စုစည်းကြသော နိုင်ငံတော်တော်များများ လိုက်ပါကျင့်သုံးလာကြသည်။ ဆွတ်ဇာလန် (၁၈၉၁)၊ ဘယ်(လ်)ဂျီယံ (၁၈၉၉)၊ ဖင်လန် (၁၉၀၆) စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လူမျိုးစု– လူနည်းစုများရှိသော ပါတီတွေ အများကြီးရှိနေသော နိုင်ငံများအတွက် ပိုမို ဒီမိုကရေစီ နည်းကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဟု ပညာရှင်များက အမှတ်ပေးကြသည်။ သို့နှင့်တိုင် ၁၉၂၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ပေါ်ထွက်လာခဲ့သော ဂျာမန်ဝိုင်မာသမ္မတနိုင်ငံတွင် ပီအာစနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ရာမှ ဟစ်တလာ၏ နာဇီပါတီ အာဏာရလာသော၊ သမိုင်းကလည်း ရှိနေပြန်သည်။ ဤအချက်ကို အကြောင်း ခံ၍ ပီအာစနစ်၏ အားနည်းချက်မှာ

“ ပီအာစနစ်ကို
ပထမဆုံး
အကောင်အထည်
ဖော် ကျင့်သုံးခဲ့
သည်မှာ
ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ
ဖြစ်သည်။ ၁၈၅၅
ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင်
လူမျိုးများစွာဖြင့်
ပြည်ထောင်စု
ပုံသဏ္ဌာန်
စုစည်းကြသော နိုင်ငံ
တော်တော်များများ
လိုက်ပါကျင့်သုံး
လာကြသည် ”

အစွန်းရောက်ပါတီများ အာဏာရလာနိုင်သည့်အလား အလာရှိသည်ဆိုသော ဝေဖန်ထောက်ပြချက်များလည်း ရှိသည်။ သို့နှင့်အမျှ နောက်ပိုင်းတွင် FPTP နှင့် PR ကို ပေါင်းစပ်ကျင့်သုံးသည့်စနစ်လည်း ပေါ်လာသည်။ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အချိုးကျစနစ် (Semi-Proportional System) ဟုခေါ်ပါသည်။

အကျိုးကျေးဇူးများ

ပီအာစနစ်ကြောင့် ရွေးကောက်ခံဥပဒေပြုအမတ်များသည် ပါတီအလိုက်လူထု၏ ရွေးချယ်မှုရာနှုန်းကို တိတိကျကျကိုယ်စားပြုနေပြီး ဒီမိုကရေစီ၏ အနှစ်သာရကို တိုက်ရိုက်ထင်ဟပ်နိုင်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ပါတီအသီးသီးမှာလည်း မိမိတို့ယုံကြည်ကြသည့် မူဝါဒအသီးသီးကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ကျင့်သုံး၍ မိမိ၏မူဝါဒကို ထောက်ခံမှုရှိလျှင် ရှိသလောက် လွှတ်တော်တွင်းအမတ်နေရာရနိုင်ပြီး မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်– ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက် စနစ်မှာကဲ့သို့ အမတ်နေရာရရှိရေး သေချာစေရန်အတွက် အဓိကပါတီကြီးတစ်ခုခုနှင့် အပေးအယူ လုပ်ရန်မလိုချေ။ ဥပမာအားဖြင့် အစ္စရေးနိုင်ငံတွင် အချို့ပါတီငယ်များမှာ အစ္စရေးလူဦးရေ၏ နှစ်ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ထောက်ခံမှုရရှိသော်လည်း ပါလီမန်ထဲတွင် အမတ်နေရာရရှိကာ မိမိတို့ကို ထောက်ခံသည့် နှစ်ရာခိုင်နှုန်းမျှသော လူဦးရေ၏ဆန္ဒကို တတ်စွမ်းသမျှ ဖြည့်ဆည်းခွင့်ရကြသည်။

ဆိုးကျိုးများ

ဤစနစ်ကြောင့် တိုင်းပြည်၏ ကွဲပြားခြားနားနေသော အမြင်အမျိုးမျိုးများကြောင့် ပါတီငယ်များ အဆမတန်များပြားနေမှုဖြစ်နိုင်ပြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်၏ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုကို ထိခိုက်လာစေနိုင်၏။(ဥပမာ – အစ္စရေး) ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဤစနစ်အသုံးပြုသောနိုင်ငံများအတွင်း၌ပင် အဓိကနှစ်ပါတီကြီးစိုးပြီး ကျန်ပါတီငယ်လေးများကလည်း ဆက်လက်ရုန်းကန်နေရသော အနေအထား ရောက်သွားနိုင်သည်။ (ဥပမာ – ဆွီဒင်၊ စပိန်) ဤ ပီအာစနစ်တွင် အင်အားအကြီးဆုံးပါတီတစ်ခုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ထောက်ခံမှု ၅၀% ပတ်ဝန်းကျင်အထိ ရရှိရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်သောအခါတွင် ထိုပါတီသည် ပါတီငယ်သေးသေးမွှားမွှားလေးများနှင့်ပေါင်း၍ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့ရေးကို စည်းရုံးရကာ အစိုးရအဖြစ် တက်လာသည့်အခါတွင် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖြစ်နေသောကြောင့် မူဝါဒရေးရာဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြတ်ပြတ်သားသားမချနိုင်ဘဲ နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ် နှောင့်နှေးမှုများနှင့် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများ ကြုံတွေ့လာရနိုင်သည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် ပီအာ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အချိုးကျကိုယ်စားပြုရွေးကောက်ပွဲစနစ် (proportional representative election system) ကို အသုံးပြုသင့်ကြောင်း စဉ်းစားလာကြသည်မှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် NLD ပါတီအနိုင်ရသွားပြီးကတည်းက စတင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အကြောင်းမှာ မဲအများဆုံးရသူ အနိုင်ရစနစ်ဖြင့် ကျင်းပသော ထိုရွေးကောက်ပွဲ

မဲရလဒ်များအရ ရှုံးနိမ့်သွားသောနိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခုအနေဖြင့် မိမိကို ထောက်ခံဆန္ဒမဲ ပေးလိုက်သော မဲအရေအတွက် အချိုးအစားအတိုင်း လွှတ်တော်တွင်ကိုယ်စားပြုခွင့် အမတ်နေရာ မရရှိဘဲ ထောက်ခံမဲများ အလဟဿဖြစ်သွားသဖြင့် လွှတ်တော်သည် ပြည်သူ့ ဆန္ဒကို အမှန်တကယ် မထင်ဟပ်နိုင်ဟု ယူဆလာကြ၍ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က အဓိကပါတီ ကြီးများအလိုက် ရရှိခဲ့သည့် ထောက်ခံမဲ အရေအတွက်နှင့် လွှတ်တော်အမတ်နေရာ အရေအတွက် အချိုးအစားကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် စာရင်းမှာ ၉၀ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါတီလိုက်ရရှိသော မဲစာရင်း အပြည့်အစုံ မဟုတ်ပါ။ ထောက်ခံမဲရရှိသည့်ရာခိုင်နှုန်းနှင့် လွှတ်တော်နေရာရရှိမှု အချိုးမညီမှုကို ဖော်ပြရာတွင် ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည့် အဓိကပါတီများရရှိသည့် မဲစာရင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

စုစုပေါင်းနေရာ 492

ပါတီခေါင်းဆောင်	Aung San Suu Kyi	U Tha Gyaw	Khun Htun Oo
ပါတီအမည်	NLD	NUP	SNLD
ရရှိသောထောက်ခံမဲ	7,943,622	2,805,559	222,821
မဲအားလုံး၏ရာခိုင်နှုန်း	58.9%	21.2%	1.7%
အနိုင်ရနေရာ	392	10	23
နေရာရာခိုင်နှုန်း	79.67%	2.03%	4.67%

အထက်ပါ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်စာရင်းအရ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ NUP သည် ထောက်ခံမဲ ၂ သန်း ၈ သိန်းကျော်ဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးမဲပေးသူများ၏ ၂၁.၂ % သော ထောက်ခံမဲများကို ရရှိခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော်တွင်းနေရာ ၁၀ နေရာသာ ရခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ လွှတ်တော်နေရာအားလုံး၏ ၂.၀၃ % သာရှိပါသည်။ အနိုင်ရပါတီဖြစ်သော NLD ပါတီကမူ ထောက်ခံမဲ ၇ သန်း ၉ သိန်းကျော်ဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံး မဲပေးသူများ၏ ၅၈.၉% သာ ရရှိခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော်အမတ်နေရာ ၃၉၂ နေရာဖြင့် နေရာအားလုံး ၄၉၂ ၏ ၇၉.၆၇ % (၈၀ ရာခိုင်နှုန်း) ရရှိသွားပေသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာအရ ထောက်ခံမဲ ၂ သိန်း ၂ သောင်း ကျော်ဖြင့် NUP တစည‌ပါတီရရှိသောမဲ၏ ဆယ်ပုံ တစ်ပုံ၊ တစ်နိုင်ငံလုံးဆန္ဒမဲများ၏ ၁.၇% သာ ရရှိခဲ့သော SNLD ပါတီသည် လွှတ်တော်တွင်းနေရာ ၂၃ နေရာရရှိခဲ့သည်။ ဤအရေအတွက်မှာ လွှတ်တော်နေရာအားလုံး၏ ၄.၆၇% ရှိ ပါသည်။ သို့ဖြင့် FPTP ရွေးကောက်ပွဲစနစ်သည် နိုင်သူကို ပိုနိုင်စေပြီး၊ ရှုံးသူကို ပိုရှုံးစေသောစနစ်အဖြစ် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ရွေးကောက်ပွဲကို FPTP စနစ်ဖြင့် မကျင်းပဘဲ PR စနစ်ဖြင့် ကျင်းပမည်ဆိုလျှင် တစ်နိုင်ငံလုံးရရှိသည့် ထောက်ခံမဲရာခိုင်နှုန်းအလိုက် အောက်ပါအတိုင်း လွှတ်တော်နေရာများ ရရှိနိုင်သည်။

ပါတီ	NLD	NUP	SNLD
ရရှိထောက်ခံမဲရာခိုင်နှုန်း	58.9%	21.2%	1.7%
ရရှိလွှတ်တော်နေရာ	290	104	8

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း နေရာရရှိကြမည်ဆိုလျှင် လွှတ်တော်တွင်းနေရာ အချိုးအစား အကြီးကျယ်ပြောင်းလဲသွားမည် ဖြစ်ပေသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သော ပါတီများအနေဖြင့် ပိုမိုတရားမျှတသည်ဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း လူဦးရေနည်းပါးပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းမပြုနိုင်သည့် SNLD ကဲ့သို့သော လူနည်းစု တိုင်းရင်းသား ပါတီများအတွက်မူ ကိုယ်စားပြုခွင့် ပိုမိုအားနည်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်က ပီအာစနစ်သည် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို ဆန့်ကျင်နေပေသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ရသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများသည် ဗမာလူမျိုးကြီးနှင့် အတူရောနှောနေထိုင်ခြင်း နည်းပါးပြီး ၎င်းတို့နေထိုင်ကြသော မဲဆန္ဒနယ်မြေများတွင် ၎င်းတို့မှာ အများစုဖြစ်ကြသဖြင့် FPTP စနစ်က ၎င်းတို့အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

ပီအာစနစ်ကျင့်သုံးရန် ကြိုးစားခဲ့မှုများ

၉၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲရှုံးနိမ့်ခဲ့သော တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ NUP သည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲကြသည့်အခါ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကို အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်ဖြင့်ကျင်းပရန် တင်ပြခဲ့ဖူးသော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ဟု ကြားသိဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေကို မဲအများဆုံးရသူက အနိုင်ရသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကျင့်သုံးရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်ကာ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကိုလည်း FPTP စနစ်ဖြင့် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် NLD က လွှတ်တော်နေရာအားလုံးနီးပါးကို အနိုင်ရသွားပြီး ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအောက်တွင် ပြန်လည်ပါဝင်လာသည့်နောက် နောင်လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲများ၌ ၉၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကဲ့သို့သော အချိုးအစားမကျမှုမျိုး မုချကြုံတွေ့ရမည်ကို ကြိုတင်သိမြင်သော NDF ပါတီက ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကို PR စနစ်ဖြင့် ကျင်းပရန် ပထမအကြိမ်လွှတ်တော်တွင် တင်ပြခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပါ။

အကယ်၍ ထိုစဉ်ကသာ USDP (ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ) ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြင့် PR စနစ်ကို ကျင့်သုံးလိုစိတ်ရှိခဲ့ပါက ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေပါ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်ကာ PR စနစ်ကို ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အခြေအနေ ရှိ ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း NLD ပါတီကို ဤမျှမဲအပြတ်အသတ် ရှုံးလိမ့်မည်ဟု ထင်မထားခြင်း၊ PR စနစ်၏ ရှုပ်ထွေးမှုများနှင့် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ၏ အကန့်အသတ်တို့ကြောင့် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

ထို့ကြောင့်၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသောအခါ အများက ခန့်မှန်းထားသလိုပင် NLD ပါတီက မဲအပြတ်အသတ်အနိုင်ရခဲ့ရာ ထွက်ပေါ်လာသည့် မဲစာရင်းရလဒ်များမှာ

NDF ပါတီက စိုးရိမ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အတွက် ထွက်ပေါ်လာသော အဓိက ပါတီကြီးများရရှိသည့် အောက်ပါမဲရလဒ်များကို နမူနာအဖြစ် ကြည့်ကြပါစို့။ ပါတီများအားလုံး ရရှိသည့် မဲစာရင်းအပြည့်အစုံ မဟုတ်ပါ။ အချိုးမညီမှုကို ဖော်ပြရာတွင် ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည့် အဓိကပါတီများရရှိသည့် မဲစာရင်းသာဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲမဲရလဒ် (ယှဉ်ပြိုင်သည့်နေရာ စုစုပေါင်း ၃၂၃ နေရာ)

ပါတီများ	ရရှိထောက်ခံမဲ	ရာခိုင်နှုန်း	လွှတ်တော်နေရာ	ရာခိုင်နှုန်း
NLD အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်	12,821,899	57.20%	255	79%
USDP ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ	6,349,879	28.33%	30	9.28 %
ANP ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ	490,664	2.19%	12	3.72%
NUP တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ	418,443	1.87%	0	0%
SNLD ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်	357,928	1.60%	12	3.72%

အထက်ပါစာရင်းအရ ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်ရသည်မှာ အနိုင်ရလေလေ ပိုနိုင်လေလေဖြစ်ပြီး၊ ရှုံးနိမ့်လေလေပိုရှုံးလေဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ထောက်ခံဆန္ဒမဲ အများစုဖြင့် အနိုင်ရပါတီသည် လွှတ်တော်တွင်းနေရာ အချိုးအစားကိုလည်း ပိုမိုရရှိပြီး၊ ထောက်ခံမဲ အနည်းစုသာ ရရှိသော ရှုံးနိမ့်ပါတီသည် လွှတ်တော်တွင်းနေရာ အချိုးအစားတွင်လည်း ပိုမိုနည်းပါးစွာသာ ရရှိသည်ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမဲရလဒ်များကို ပီအာစနစ်ဖြင့် အချိုးကျခွဲဝေယူခဲ့သော်

အကယ်၍ တစ်နိုင်ငံလုံးရရှိမဲကို အချိုးကျကိုယ်စားပြုနိုင်သည့် PR စနစ်ကို ကျင့်သုံးမည် ဆိုပါက ရရှိလာမည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နေရာများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပါတီ	NLD	USDP	ANP	NUP	SNLD
ရရှိထောက်ခံမဲရာခိုင်နှုန်း	57.20%	28.33%	2.19%	1.87%	1.60%
ရရှိလွှတ်တော်နေရာ	185	92	7	6	5

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် နမူနာအရ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် မိမိတို့ရရှိလိုက်သော ထောက်ခံမဲအချိုးအစားအရ လွှတ်တော်အတွင်းတွင်လည်း အနီးစပ်ဆုံးမှန်ကန်သည့် အချိုးအစားဖြင့် ကိုယ်စားပြုမှုကို ရရှိနိုင်ပြီး အလဟဿဖြစ်သွားသော ထောက်ခံဆန္ဒမဲများ နည်းပါးသွားပေလိမ့်မည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ပြိုင်ပွဲမဝင်နိုင်သော ရခိုင်အမျိုးသားပါတီနှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်တို့ကဲ့သို့ လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားအခြေပြုပါတီများအနေဖြင့်လည်း FPTP စနစ်မှာထက် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ရရှိမှု နည်းပါးသွားမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က PR ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကျင့်သုံးပြီး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အထက်ပါအတိုင်း အမတ်နေရာများ ရရှိခဲ့ပါက တပ်မတော်ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၀ အပါအဝင် စုစုပေါင်း အမတ်နေရာ ၄၃၃ (အချို့သောနေရာများတွင် ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါ)သာရှိမည်ဖြစ်ရာ ဥပဒေပြုရေးဖြစ်စေ၊ သမ္မတလောင်း ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း အပါအဝင် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုခုကို ချမှတ်ရန်အတွက် အများစုထောက်ခံမဲ ၂၁၇ မဲလိုမည်ဖြစ်သောကြောင့် အနိုင်ရပါတီသည် တစ်ပါတီတည်း စိတ်တိုင်းကျ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆောင်ရွက်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ပေ။ အခြားသောပါတီများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းစည်းရုံးမှုများ ပြုလုပ်ရတော့မည်ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲမဝင်ရဘဲ ၂၅ % ပါဝင်ခွင့်ရနေသော တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း အရေးပါသော အင်အားစုတစ်ရပ်ဖြစ်လာပြီး USDP ကဲ့သို့သောပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းကာ အနိုင်ရပါတီ၏ မဲအင်အားကို သာလွန်သွားမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ၂၁၇ မဲဖြစ်ရန်ကား အခြားသောပါတီငယ်များကို အားကိုးရဦးမည်ဖြစ်သည်။ မိမိတစ်ပါတီတည်း ထင်ရာစိုးနိုင်မည်မဟုတ်သောကြောင့် လွှတ်တော်အတွင်း မဲခွဲဆုံးဖြတ်မှုများသည် အမြဲလိုလို စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းနေပေလိမ့်မည်။ ဤအခြေအနေကား ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် NLD လည်း ပါဝင်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကိုလည်း တစ်နိုင်ငံလုံး ရရှိမဲအပေါ် အချိုးချသည့် PR စနစ်ဖြင့် ကျင့်သုံးမည်ဆိုပါက ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အခင်းအကျင်းကို ပြသခြင်း ဖြစ်သည်။

အထက်တွင်တင်ပြခဲ့သည့် အချိုးကျတွက်ချက်မှုမှာ တစ်နိုင်ငံလုံးကို မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ မှတ်ယူပြီး၊ နိုင်ငံရေးပါတီများအလိုက် ရရှိမဲကို အခြေပြုတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်ကို သတိပြုစေလိုပါသည်။ အကြောင်းမှာ PR အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်တွင် မဲဆန္ဒနယ်မြေတစ်ခုတွင် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်တည်း ရွေးချယ်၍မရပါ။ ကိုယ်စားလှယ် ၂ ယောက်နှင့်အထက် ရွေးချယ်ရသော မဲဆန္ဒနယ်မြေများတွင်သာ အချိုးကျစနစ်ကျင့်သုံးနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ ပီအာစနစ်ကို ဘယ်လိုကျင့်သုံးမလဲ

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းခြင်းအခန်းပါ ပုဒ်မ ၁၀၉ (က) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်မှာ၊ "မြို့နယ်ကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ လူဦးရေကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ မြို့နယ် ၃၃၀ ထက်ပိုလာပါက အသစ်ဖွဲ့စည်းသည့် မြို့နယ်ကို တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းဖြစ်သော သင့်လျော်သည့်မြို့နယ်တစ်ခုခုနှင့် ပူးပေါင်း၍လည်းကောင်း၊ ဥပဒေနှင့်အညီ

မဲဆန္ဒနယ်သတ်မှတ်၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် ၃၃၀ ဦးထက်မပိုသော ပြည်သူ့ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ" ဟုဖြစ်သည်။

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် မဲဆန္ဒနယ်အရေအတွက်ကို လည်းကောင်း၊ မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်တွင် ပါဝင်ရမည့် ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်ကိုလည်းကောင်း သတ်မှတ်မထားသဖြင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ လွတ်လပ်စွာ သတ်မှတ်နိုင်လေသည်။ သို့သော် ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်းအရေအတွက်ကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲ၍ မရပေ။ မဲထည့်ကြသည့်အခါ မိမိနှစ်သက်ရာ ပါတီသင်္ကေတအလိုက် မဲပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ မည်သည့်ပါတီမှ မည်သည့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည်ကို အသိပေးကြေညာထားကြရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်သီးပုဂ္ဂလ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ အမည်နှင့် သင်္ကေတသည်လည်း ယှဉ်ပြိုင်သည့်ပါတီ သင်္ကေတများနှင့် အတူယှဉ်တွဲ မဲပေးခံကြရပေမည်။

သို့ဖြစ်လေရာ မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်ကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ယောက်နှုန်း မသတ်မှတ်ဘဲ လူဦးရေ ၅ သိန်း (သို့မဟုတ် ၆ သိန်း...စသဖြင့် ခရိုင်တစ်ခုတွင် နေထိုင်သည့် လူဦးရေကို မှန်းဆကာ သင့်တော်သည့် အရေအတွက်) တစ်ခုကို မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုသတ်မှတ်ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၅ ယောက် (သို့မဟုတ် ၆ ယောက်) ကို အချိုးကျရွေးချယ်ပေးရသည့် စနစ်ကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်။ မဲဆန္ဒနယ်အားလုံး၏ လူဦးရေ (သို့မဟုတ်) မဲပေးခွင့်ရှိသူ အရေအတွက်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် တူညီစွာရှိရန် ဥပဒေသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးရန် လိုပါသည်။

သို့တည်းမဟုတ် လူဦးရေ ပိုမိုများပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ဝန်းသော တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များကို မှန်းဆကာ လူဦးရေ သန်းဂဏန်းကိုအခြေခံ၍ မဲဆန္ဒနယ် တစ်နယ်သတ်မှတ်ပြီး၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၄-၅ ဆယ်ကို အချိုးကျ ရွေးချယ်သည့်နည်းလည်း ကျင့်သုံးနိုင်လေသည်။ ဤသို့ မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်ကို ကျယ်ဝန်းစွာသတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မဲဆန္ဒနယ် အရေအတွက် ပိုနည်းသွားနိုင်ပါသည်။ မဲဆန္ဒနယ်အရေအတွက် နည်းသွားလေလေ၊

“ မဲထည့်ကြသည့်အခါ မိမိ နှစ်သက်ရာ ပါတီသင်္ကေတ အလိုက် မဲပေးရမည် ဖြစ်သော် လည်း၊ မည်သည့်ပါတီမှ မည်သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်လောင်း ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်သည်ကို အသိပေးကြေညာ ထားကြရမည် ဖြစ်သည် ”

တစ်နိုင်ငံလုံး ရရှိထောက်ခံမဲနှင့် လွှတ်တော်နေရာ ရရှိမှု အချိုးညီလေလေ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တစ်နိုင်ငံလုံးထောက်ခံမှု အနှံ့အပြားမရှိနိုင်သော လူနည်းစု တိုင်းရင်းသား ပါတီငယ်များမှာ မဲဆန္ဒနယ်ကြီးလေလေ လွှတ်တော်နေရာ ရရှိမှု အချိုးနည်းလေလေဖြစ်၍ အခက်အခဲတွေ့နိုင်လေသည်။ အဆိုပါ ပါတီငယ်များအနေဖြင့် ဧရိယာ ပိုမိုသေးပြီး လူဦးရေ ပိုနည်းသောမဲဆန္ဒ နယ်သတ်မှတ်ခြင်းကသာ ၎င်းပါတီများအတွက် အခွင့်သာစေမည် ဖြစ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် ပြည်နယ်များတွင် ပီအာစနစ်မကျင့်သုံးစေဘဲ မူလမဲအများဆုံး ရသူ အနိုင်ရ FPTP စနစ်သာ ကျင့်သုံးစေခြင်းဖြင့် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများကို ကျေနပ် စေနိုင်သည်။

အထက်တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်များမှာ ပီအာစနစ်တွင်အလွယ်ကူဆုံးဖြစ်သည့် Party–List PR စနစ်ကို ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအောက်တွင် မည်သို့ကျင့်သုံးသင့်သည်ကို စာရေးသူ ဉာဏ်မီသမျှတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ Single transferable vote (STV) နှင့် mixed–member PR (MMP) ပီအာစနစ်တို့မှာ ပြည်သူလူထုအတွက် ရွေးချယ်ခွင့် ပိုမို ရရှိ သော်လည်း ပိုမိုရှုပ်ထွေးပြီး တစ်ကြိမ်ထက် ပို၍ မဲပေးကြရသဖြင့် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် "ဆန္ဒမဲ ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသော နိုင်ငံသားနှင့် ဥပဒေအရဆန္ဒမဲပေးခွင့် ရှိသူတိုင်းသည် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ရပ်၌ မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်တွင် လွှတ်တော်တစ်ရပ်စီအတွက် ဆန္ဒမဲ တစ်မဲ သာ ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်" ဆိုသည့် ပုဒ်မ ၃၉၁ (ခ)ကို ဆန့်ကျင်နေသည့်အတွက် ရေးသား ဖော်ပြခြင်း မပြုတော့ပါ။

ရဲထွန်း (သီပေါ)

ကိုးကား

(1) Wikipedia

(2) ဦးမျိုးညွန့်(ခ)မိုက်ကယ်ညွန့် ရေး၊ ပီအာ (PR) စနစ်ဆိုတာ ဘာလဲ

မျက်မှောက်ခေတ်နိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးအမြင်

c;pEkf(pdwf/ynm)

“ နှစ်ပေါင်း ထောင်နှင့်ချီ၍
စစ်ပညာ စစ်အတတ်ကို
အလေးထား ဆည်းပူးတတ်မြောက်ခဲ့ကြသော
မိမိတို့မြန်မာများသည် အနီးမှဖြစ်စေ၊ အဝေးမှဖြစ်စေ
ဖျက်လိုဖျက်ဆီး သိမ်းပိုက်ခြယ်လှယ်ချင်သော
ရန်စွယ်အန္တရာယ်ကြီးတွေကို
ကြိုတင်တွက်ဆတတ်ရပေလိမ့်မည် ”

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်နေရာ၊ အကျယ်အဝန်း၊ လူဦးရေနှင့် လူနေအစိပ်အကျဲ အခြေအနေကို အာရှတိုက်ရှိ အခြား ၁၁ နိုင်ငံနှင့် နှိုင်းယှဉ်သိမြင်ထားပါက ပထဝီနိုင်ငံရေး နောက်ခံကားကို တွေးဆနိုင်ကြပါလိမ့်မည်။

အာရှတိုက် ၁၁ နိုင်ငံနှင့် မိမိတို့နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	နိုင်ငံအမည်	လူဦးရေ	အကျယ်အဝန်း (စတုရန်းမိုင်)	Population Density	မှတ်ချက်
၁	မြန်မာ	၅၅ သန်း	၂၆၁၂၂၈ မိုင်	၂၀၈ ဦး	
၂	တရုတ်	၁၄၀၇ သန်း	၃၇၂၂၃၄၂ မိုင်	၃၇၈ ဦး	
၃	လာအို	၆.၅ သန်း	၉၁၄၂၉ မိုင်	၇၁ ဦး	
၄	ထိုင်း	၆၇ သန်း	၁၉၈၁၁၇ မိုင်	၃၃၆ ဦး	
၅	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	၁၇၀ သန်း	၅၅၅၉၈ မိုင်	၃၀၆၉ ဦး	၁:၁၅
၆	အိန္ဒိယ	၁၃၅၃ သန်း	၁၂၆၉၂၁၉ မိုင်	၁၀၆၆ ဦး	
၇	မလေးရှား	၃၃ သန်း	၁၂၇၇၂၄ မိုင်	၂၅၇ ဦး	
၈	စင်ကာပူ	၅.၇ သန်း	၂၇၉ မိုင်	၂၀၄၄၆ ဦး	
၉	ဘရူနိုင်း	၀.၄ သန်း	၂၂၂၆ မိုင်	၁၈၉ ဦး	
၁၀	အင်ဒိုနီးရှား	၂၇၀ သန်း	၇၃၅၃၅၈ မိုင်	၃၆၇ ဦး	
၁၁	ဖိလစ်ပိုင်	၁၁၀ သန်း	၁၁၅၈၃၁ မိုင်	၉၅၁ ဦး	
၁၂	ဂျပန်	၁၂၆ သန်း	၁၄၅၉၃၇ မိုင်	၈၆၃ ဦး	

မှတ်ချက် ။ https//en.wikipedia.org/wiki/list_of_countries_and_dependencies_by_population_density မှ အချက်အလက်များ ဖြစ်ပါသည်။

အချက်အလက်အခြေခံ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိလူဦးရေသည် ၅၂ သန်းကျော်ရှိလေသည်။ နယ်မြေအကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂.၆ သိန်းကျော်ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပျမ်းမျှအလျား ၁ မိုင်x အနံ ၁ မိုင် (တစ်စတုရန်းမိုင်အကျယ်) ဧရိယာအတွင်း လူဦးရေ ၂၀၀ နှုန်း နေထိုင်ကြသည်ဆိုရမည်။ ရန်ကုန်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ မန္တလေးတိုင်းတို့တွင် လူဦးရေ သိပ်သည်းသဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် နယ်စပ်ဒေသများ၌မူ အမှန်တကယ် လူဦးရေသည် တစ်မိုင်အတွင်း လူ ၁၀၀ ပင် မရှိကြပါ။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် လာအိုနှင့်

ဘရူနိုင်းလို နယ်မြေကျဉ်းပြီး လူဦးရေနည်းသော နိုင်ငံလေး (၂) နိုင်ငံမှအပ လူဦးရေကျဲပါးလှကြောင်း တွေ့ရမည်။

လူဦးရေသန်း ၂၀၀ ကျော်လည်း မြေနေရာအစားအစာ လုံလောက် ပါသေးသည်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် စသော နယ်နိမိတ်ချင်း ဆက်စပ်နေသည့် အိမ်နီးချင်း တိုင်းပြည်များသည် လူဦးရေအလွန်ထူထပ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံသားများထက် အဆများစွာ များပြားသည်။

အိမ်နီးချင်း

တရုတ်ပြည်သည် အဏုမြူလက်နက်ပိုင်ဆိုင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလည်း အရှိန်အဟုန် ကောင်းနေသည့် တိုင်းပြည်တစ်ခုဖြစ်၏။ အိန္ဒိယသည်လည်း အဏုမြူ လက်နက်ပိုင်ဆိုင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိသော တိုင်းပြည်ပင် ဖြစ်၏။ ထိုနိုင်ငံကြီးများသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်ကပင် ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားခဲ့ကြသဖြင့် ဩဇာလည်း ရှိကြ၏။

မြန်မာလူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ထိုပတ်ဝန်း ကျင်အနေအထား၌ နှစ်ပေါင်း ထောင်နှင့်ချီ၍ ကိုယ့်နိုင်ငံ ကိုယ့်လူမျိုးဟု ရပ်တည်ခိုင်မာနေလာခြင်းသည် သာမန်မျှ သော အရည်အချင်းမဟုတ်။ သွေးထဲမှာရှိသော ဇာတိမာန် ကြောင့်လည်း မှန်သည်။ သတ္တိရဲရဲနီသော အမျိုးကိုချစ်သည့် စိတ်နှင့်အတူ စစ်ပညာကို သူ့ခေတ်သူ့အခါနှင့် လျော်ညီစွာ တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်ခဲ့ကြသဖြင့်လည်း ဖြစ်ပြန်၏။

“ မြန်မာလူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ထိုပတ်ဝန်းကျင် အနေအထား၌ နှစ်ပေါင်း ထောင်နှင့်ချီ၍ ကိုယ့်နိုင်ငံ ကိုယ့်လူမျိုး ဟု ရပ်တည် ခိုင်မာနေလာခြင်းသည် သာမန်မျှသော အရည်အချင်း မဟုတ် ”

ကိုယ့်နိုင်ငံကိုယ့်လူမျိုး

သင်ကြားပေးလိုက်သည့် ဓားသိုင်း၊ တုတ်သိုင်း၊ လက်ဝှေ့အတတ်ပညာများကို မြို့သားရော၊ တောသူ တောင်သားပါ ငယ်စဉ်အခါကပင် တတ်မြောက်ကြသည်။ ဗေဒင်၊ ဆေးဝါး၊ မန္တရား၊ ဆန်း၊ အလင်္ကာ၊ နှုတ်မှုပညာ စသည်တို့အပြင် သေနင်္ဗျူဟာ စစ်အတတ် ပညာကိုလည်း သာမန်အားဖြင့် လေ့လာလိုက်စားတတ်ကြသည်။ ရှေးအခါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမြဲတမ်းတပ်မတော်ဟူ၍ မရှိ။ စိုက်ပျိုးရေး အဓိကလုပ်ကိုင်ကြသဖြင့် တောင်သူ ယာသမား ကျေးလက် နေပြည်သူများသာ ဖြစ်၏။ လူဦးရေကလည်း နည်းပါး၏။ နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးကလည်း မကြွယ်ဝ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ဂျာမနီထက်လည်း ကျယ်၏။ ပြင်သစ်ထက်လည်း ပို၍ ကြီး၏။ အင်္ဂလန်၏ နှစ်ဆနီးပါးရှိ၏။ ဂျပန်နိုင်ငံထက်လည်း ပိုမိုကျယ်ဝန်းပါသေးသည်။

သို့သော်လူဦးရေက နည်းသည်။ ကျဲသည်။ လယ်သမား၊ ယာသမား များသည်။ ထို့ကြောင့် ကျယ်ဝန်းသောနိုင်ငံတော်ကို အနည်းငယ်သော ပြည်သူတို့က "ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ" ဖြင့် မိမိတို့အခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ကာကွယ်ခဲ့ကြရလေ၏။ အမြဲတမ်းစစ်တပ်ကြီး မထားရှိ။

ယိုးဒယားစသော နိုင်ငံများက မခန့်လေးစား စော်ကားရန်စလာခဲ့လျှင် ရာပြုမြို့၊ ထောင်ပြုမြို့က အရပ်သားများသည် စစ်သားဝင်လုပ်ကြ၏။ သောက္ကတဲ၊ ဇင်းမယ်၊ အယုဒ္ဓယ စသည့် ဒေသသို့ အကြိမ်ကြိမ်စစ်ချီခဲ့ကြ၏။ သျှောင်ထုံးနှင့်ပေါင်မှာ ထိုးကွင်းနှင့် ညိုညို ထွားထွား မြန်မာစစ်သည်တော်ကြီးများသည် တောင်သူယာသမားများ ဖြစ်ကြသည်နှင့် အညီ ရန်သူနှင့် တိုက်ရင်း ခိုက်ရင်း စပါးစိုက်ကာ ယာထွန်ကာဖြင့် ထိုဒေသမှာ ကိုယ့်ရိက္ခာကို ကိုယ်ရှာ၍ စားတတ်ကြလေ၏။

အင်အားခိုင်မာ

မြောက်ဘက်က မွန်ဂိုတပ်တွေ ဝင်လာသည်။ တာတာတပ်တွေ ကျူးကျော်လာသည် ဆိုပါကလည်း ပြည်သူပြည်သားများထဲက လူငယ်လူရွယ်အားလုံး "စစ်သား" အဖြစ် စာရင်းသွင်းကာ မြင်းစီး၊ ဆင်ကိုစီးလျက် နယ်စပ်အထိ နိုင်ငံ၏တပ်တော်ကြီးနှင့် ဓား၊ လှံ ထမ်းကာ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် လိုက်ပါကြ၏။ ကာကွယ်တိုက်ခိုက်ကြ၏။ မြန်မာကို လာမထိနှင့်။ ဒါမျိုးဟေ့ – ကြည့်။

သမိုင်းအစဉ်အလာတွင် မြန်မာနှင့် စစ်ပညာ၊ စစ်ပညာနှင့် မြန်မာပြည်သား၊ ခွဲခြား၍ မရနိုင်ချေ။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့နှင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန်ကို ပြည်သူလူထုညီညာမှုဖြင့် တွန်းလှန်နိုင်ခဲ့ခြင်းက ပြည်သူတို့၏ နိုင်ငံရေးအမြင် အဓိကအရေးကြီးကြောင်း သင်ခန်းစာရခဲ့လေသည်။ သို့သော် ၁၈၂၄ မှ ၁၈၈၅ ကာလ (ဆယ့်ကိုးရာစု) အချိန်တွင်ကား စစ်ရေးအင်အား သာလွန်ရုံမျှမက စက်မှုစွမ်းပကားကြောင့် စီးပွားရေးအင်အားပါ အဆများစွာ သာလွန်သော နယ်ချဲ့တို့၏ အကြိမ်ကြိမ် ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံကြရ၏။ ၁၈၈၅ မှ ၁၉၄၈ အထိ ဗြိတိသျှကိုလိုနီ၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ခဲ့ရ၏။ ထီးနန်းပျောက်ခဲ့၏။ လက်နက်စွမ်းပကားနှင့် စက်မှုအတတ်ပညာတို့တွင် ခေတ်နောက်ကျခဲ့သဖြင့် မယှဉ်နိုင်ခဲ့။

သမိုင်းသင်ခန်းစာ

လွတ်လပ်ရေးရပြီး နှစ်ပေါင်း ၅၀ သည်လည်း အမျိုးသားနိုင်ငံတော်ကို ကိုယ့်မင်း ကိုယ့်ချင်း ထူထောင်နိုင်ပါသော်လည်း နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ချင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှု ပြိုကွဲကာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ၏ စစ်မီးလျှံအတွင်း၌ ထိရောက်စွာ မတိုးတက်လာနိုင်။

မကြာမီသော ဆယ်စုနှစ်မှာမှ နိုင်ငံတော်သည် စစ်ဘေးစစ်ဒဏ် ဆူပူမှုများကင်းဝေး၍ အေးချမ်းတည်ငြိမ်မှုကို ရခဲ့၏။ ငြိမ်းချမ်းရေးကာလ၌ တည်ဆောက်ရေးတွေ ဖောက်ချလုပ်ကြ၏။ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အလေးပေး ဆောင်ရွက်နေကြ၏။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတကာ

မိုးရိပ်လေရိပ်မှာ သတိပြုစရာတွေ မြင်ရသည်။ ပြည်သူလူထုအများစု၏ အမျိုးသား နိုင်ငံရေး အမြင် ခေါင်းပါးနိမ့်ကျနေ၍ မဖြစ်ပေ။ စစ်တွေဝေးပြီဟု သွေးမအေးသင့်ချေ။ အမျိုးဂုဏ် ဇာတိဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခံနေခဲ့ရပြီ။

နှစ်ပေါင်းထောင်နှင့်ချီ၍ စစ်ပညာ စစ်အတတ်ကို အလေးထား ဆည်းပူးတတ်မြောက် ခဲ့ကြသော မိမိတို့မြန်မာများသည် အနီးမှဖြစ်စေ၊ အဝေးမှဖြစ်စေ ဖျက်လိုဖျက်ဆီး သိမ်းပိုက် ခြယ်လှယ်ချင်သော ရန်စွယ်အန္တရာယ်ကြီးတွေကို ကြိုတင်တွက်ဆတတ်ရပေလိမ့်မည်။ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး ပါဝင်ဆင်နွှဲတတ်သော "ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာ" ကို အစဉ်တစိုက် ကျင့်သုံးခဲ့သော နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် စစ်ရေးသတိရှိအပ်လှပါသည်။ ဒေါ်လာ၊ လက်နက် သင်တန်း၊ အတွေးအယူအမှားများ သွတ်သွင်းကာ ငါးအရိုးနှင့် ငါးကိုထိုးနေပေပြီ။ ငါးကြင်းဆီ နှင့် ငါးကြင်းကို ကြော်ရန် ပြောင်းပြန်လှန်၍ နယ်ချဲ့က အိမ်ရှင်ကို ဒုက္ခပေးချင်နေတော့ သည်။ မြင်ကွင်းကျယ် ရှုမြင်တတ်ပါစေ။

အန္တရာယ်

- စီးပွားရေးအရ ပိတ်ဆို့ခြင်း
- သံတမန်ရေးအရ ဝိုင်းပယ်ခြင်း
- နိုင်ငံရေးအရ ဖိအားပေးခြင်း
- အဖျက်လုပ်ငန်းများ အားပေးခြင်း
- လုပ်ကြံဝါဒဖြန့် သိက္ခာချစော်ကားသော ရေဒီယို၊ ရုပ်သံ၊ စာနယ်ဇင်းတို့ဖြင့် ထိုးနှက် ပုတ်ခတ်ခြင်းသွေးခွဲခြင်း၊ အမှန် အမှားရောမွှေ၍ စိတ်လှုပ်ရှားအောင် ဆွခြင်း
- သူလျှိုဒလန်မွေးမြူလျက် အဖျက်အမှောင့်လုပ်ငန်းများ ထိုးဖောက်လုပ်ဆောင်ရန် ကြိုးစားခြင်း
- စစ်ရေးအရ အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း
- ကုန်သွယ်ရေးအရ တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း

အစရှိသဖြင့် မိမိနိုင်ငံတော်၏ အကျိုးစီးပွားကို ပျက်ပြားအောင် ထိပါးနှောင့်ယှက် ဟန့်တားသူ မှန်သမျှကို ထိထိမိမိပြင်းပြင်းထန်ထန် တုံ့ပြန်ချေမှုန်းနိုင်စွမ်း ရှိရပါလိမ့်မည်။ အဆိပ်မရှိသော ယုန်၊ သမင် စသည်တို့ကို အလွယ်တကူ ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ် စားသောက်ကြ သော်လည်း အဆိပ်ရှိသော မြွေပွေးမြွေဟောက်ကိုမူ လူတွေက ကြောက်ကြသည်။ ချက်စား ရင် ကောင်းမှာပဲဟု သွားရည်ကျချင်သော်လည်း သူ၏အဆိပ်ကိုမူ ကြောက်လန့်သည်။ ဝေးဝေးက ရှောင်ကြသည်။

လက်ရှိအခြေအနေ

အလုံးစုံသော သေနင်္ဂဗျူဟာ အတတ်ပညာဟူသမျှ အားလုံးတို့သည် "လှည့်စားခြင်း" အပေါ် အခြေခံသည်ဟူသော သဘောတရားနှင့်အညီ ရန်သူသည် လှည့်စားဖြားယောင်း ခြင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံသားများကို ဖြိုခွဲလျက်ရှိနေ၏။ ကောင်းစေလိုဟန်ဆောင် လျက် ပျက်ပြားအောင် ဖျက်ဆီးနေ၏။ နိမ့်ကျအောင် ဖိနှိပ်နေကြ၏။ ကြောက်လန့်အောင်

ခြိမ်းခြောက်နေ၏။ စစ်သဘောတရားကို နားမလည်သူအချို့တို့က မသိ။ အငိုက်မိကာ ရန်သူ့အလို အကြိုက်သို့ လိုက်ပါမိတတ်၏။ စစ်ပရိယာယ်ကို နားလည်အပ်ပါသည်။ ငါးကြင်းဆီနှင့် ငါးကြင်းအကြော်ခံ မလား။ လှည့်စားမခံရအောင် သတိပြုပါလေ။

မြန်မာနိုင်ငံသား လူငယ်များသည် လူဦးရေနည်းပါးပြီး အတန်အသင့်ကျယ်ဝန်းကာ သယံဇာတကြွယ်ဝသည့် အမိနိုင်ငံတော်ကို အစွန့်ရှည်စွာ ခိုင်မာတည်တံ့ရေးအတွက် ရှေးရှေးသော မြန်မာလူငယ်များကဲ့သို့ပင် သေနင်္ဂဗျူဟာ အတတ်ပညာကို စိတ်ပါဝင်စားသင့်ပါကြောင်း တိုက်တွန်း အကြံပြုလိုပေသည်။

လက်ရှိနိုင်ငံတကာအခြေအနေတွင် စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အင်အားအကြီးမားဆုံးသော အနောက်နိုင်ငံကြီးတစ်ခု၏သြဇာလျော့ကျချိန် မိမိတို့ အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံကြီးတစ်ခု၏ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် နိုင်ငံတကာကိုကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ကြက်ဆက်သွယ်ကာ ကုန်းလမ်းရေလမ်းများ တိုးချဲ့လမ်းဖွင့်နေချိန်၊ မြန်မာနိုင်ငံသည် သမုဒ္ဒရာထွက်ပေါက်၊ သူအလိုအပ်ဆုံး လမ်းကြောင်းတည့်တည့် (အနောက်ဘက် ထွက်ပေါက်) မဟာဗျူဟာမြောက်နိုင်ငံဖြစ်နေသည်။

ကံကောင်းသည်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ကံဆိုးသည်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ရွှေနိုင်ငံလည်း ဖြစ်နိုင်၏။

သွေးပင်လယ်ဝေ အရိုးတောင်လိုပုံကာ ပြာပုံဖြစ်မည့် အခြေအနေအထိလည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ဘယ်အရာအပေါ် မူတည်သနည်း။ အမျိုးသားရေး အကျိုးစီးပွားကို ဦးစားပေး စဉ်းစားတတ်ရမည်။

နိဂုံး

နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီ၏ ပထဝီနိုင်ငံရေး မြင်ကွင်းကျယ် မြင်နိုင်စွမ်းနှင့် မိမိတို့လူမျိုး၊ မိမိတို့နိုင်ငံ ကောင်းကျိုးကိုသာ ကိုယ်ကျိုးစွန့်လွှတ်ကာ အကျိုးရှိအောင် ဖော်ဆောင်နိုင်သော လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်ရှိသူများ ဖြစ်ကြစေလိုသည်။ အမြော်အမြင်နည်းပါး စွာ ကိုယ်ကျိုးကြည့်ကာ မိမိပါတီအာဏာရရေး ဦးစားပေးမယ်ဆိုပါက အဆိုးဘက်သို့ ရွေ့လျော ဖရိုဖရဲပြိုကွဲနိုင်သည့် အခြေအနေအထိ အန္တရာယ်မျိုးတွေ ရှိနေပါပြီ။ အမြင်ကျယ်စွာ မြင်ကွင်းကျယ် ရှုမြင်သုံးသပ်နိုင်စွမ်းရှိပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။ နိုင်ငံတော်အတွက် အနာဂတ်ကိုသာ ဖန်တီးတတ်ပါစေ။ အခွင့်ကောင်းကို ယူတတ်ကြပါစေ။

ချစ်နိုင်(စိတ်ပညာ)

အကြမ်းဖက်ဆူပူမှုနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး

u(dEÅv;wuúodkvf)

“

အကြမ်းဖက်များသည်
ရပ်ရွာကို အခြေပြုလျက်
ရေကိုမှီရသော ငါးသဖွယ်အဖြစ်ကို
မှီခိုနေလျက်ရှိရာ
၎င်းတို့ကိုရပ်ရွာမှ မောင်းထုတ်လျှင်
ရေနည်းငါးသဖွယ်ဖြစ်ကာ
ပျောက်ကွယ်သွားရပေလိမ့်မည် ”

တပ်မတော်အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အာဏာထိန်းပြီးနောက်ပိုင်း မကြာမီ CRPH, NUG စသည့် စင်ပြိုင် လွှတ်တော်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတို့ကို ပြည်ပြေးအသွင်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းလာခဲ့ပါသည်။ People Defense Force ခေါ် PDF ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ ဆိုသည့် အဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းလာခဲ့ပြီး တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များထံတွင် ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးရေး သင်တန်းများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် တပ်မတော်နှင့် နီးစပ်သည်ဟု ယူဆသူ များကို "ဒလန်" ဟု စွပ်စွဲကာ လုပ်ကြံလာခဲ့ကြသည်။

PDF ဆိုသော အကြမ်းဖက်လှုပ်ရှားမှုမစတင်ကပင် ကျေးရွာ/ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးကို လွှမ်းမိုးရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အလိုကျ ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ ဆိုသည်များကို ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ကျေးရွာ/ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးရုံးများကို သော့များခတ်ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။။

ယခုအခါ ဒလန်ဟုစွပ်စွဲကာ ကျေးရွာ/ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ရာအိမ်မှူး များ၊ CDM မလုပ်သူ ဝန်ထမ်းများကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဗုံးထောင်ဖောက်ခွဲခြင်းများ ပြုလုပ်လျက် ရှိပါသည်။

တပ်မတော်အား ထောက်ခံသူအများစုအနေဖြင့် ထိုစဉ်ကပင် တပ်မတော်၏ လုံခြုံ ရေး တပ်ဖွဲ့များအနေဖြင့် ရပ်ကွက်အဆင့်သို့ ဝင်ရောက်တပ်စွဲရန် လိုလားခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းတို့၏ အမြင်မှာ တပ်မတော်အနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့ ရပ်ကွက်အတွင်း ဝင်ရောက်တပ်စွဲပါက အရာရာအား အုပ်စီးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယူဆကြပါသည်။ ဆန္ဒပြမှုများကြီးမားလာချိန်တွင် မြို့နယ်အဆင့်တွင် တပ်စွဲလာခဲ့ပြီး၊ ဆန္ဒပြမှုများလည်း တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ရပ်ကွက်အဆင့်သို့မူ ဆင်း၍ တပ်စွဲနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ထို့အတူ PDF လှုပ်ရှားမှု ပေါ်လာသည့်အခါ မြို့တွင်း ပြောက်ကျားစစ်ကို ဆင်နွှဲရန် ကြံစည်လာခဲ့ကြပါသည်။

> "ယခုအခါ ဒလန်ဟုစွပ်စွဲကာ ကျေးရွာ/ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ရာအိမ်မှူး များ၊ CDM မလုပ်သူ ဝန်ထမ်းများကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဗုံးထောင် ဖောက်ခွဲခြင်းများ ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်"

ယခုဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့်ပုံစံမှာ ဆူပူအကြမ်းဖက်သူများကို ကြိုတင်တားဆီးနိုင်မှု နည်းပါးသည်။ သို့သော် ဖြစ်ပြီးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ Pro–Reaction ပိုင်းတွင် အားနည်းပြီး Reaction ပိုင်းတွင် အားကောင်းသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ သို့သော် Pro–Reaction ခေါ် ကြိုတင်လက်ဦးမှုအပိုင်းတွင်

အားနည်း၍ ပြည်သူများ၏ အသက်ခန္ဓာဆုံးရှုံးရမှုများ ဖြစ်ရသည်ကိုမူ ငြင်းဆိုနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

ဤအခြေအနေတွင်လူထု၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို ရရှိနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ လူထုအား ကာကွယ်နိုင်မှသာလျှင် လူထု၏ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုကို ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုပြည်သူအများရင်ဆိုင်နေရသော အကြမ်းဖက်များသည် စိတ်ဓာတ်ရေးအပိုင်း ကျင့်ဝတ်ပိုင်းအရ နိမ့်ကျလွန်းသဖြင့် ဘုန်းကြီးရဟန်းများ အိမ်ထောင်ရှင်မိန်းမများပါ မချန် သတ်ဖြတ်လျက်ရှိရာ မကာကွယ်နိုင်သရွေ့ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားသည် အညိုရောင်၊ အနက်ရောင် နယ်မြေများတွင် တစ်စတစ်စပျက်စီးလာနိုင်ပါသည်။

အကြမ်းဖက်များသည် ရပ်ရွာကို အခြေပြုလျက် ရေကိုမှီရသော ငါးသဖွယ်အဖြစ်ကို မှီခိုနေလျက်ရှိရာ ၎င်းတို့ကိုရပ်ရွာမှ မောင်းထုတ်လျှင် ရေနည်းငါးသဖွယ်ဖြစ်ကာ ပျောက်ကွယ်သွားရပေလိမ့်မည်။

သို့ဖြစ်ရကား အကြမ်းဖက်နှိမ်နင်းရေးများမှာ ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးကို ပီပီပြင်ပြင်ကိုင်တွယ်နိုင်မှု ရှိ/ မရှိဆိုသည်နှင့် အချိုးကျနေတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

အဓိကလိုအပ်နေသည်မှာ နိုင်ငံတော်တွင် တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ဤအချက်ကို ထဲထဲဝင်ဝင် သဘောပေါက်နားလည်ရန်လိုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်္ဂလိပ် – မြန်မာ ဒုတိယ စစ်ပွဲပြီးနောက် အိန္ဒိယရှိ ဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ဒါလဟိုဇီသည် ရေတပ်ဗိုလ်အာသာ ဖယ်ယာကို တိုင်းမင်းကြီးအဖြစ် ပဲခူးဒေသကို အုပ်ချုပ်ရန် စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗြိတိသျှ ဗိုလ်ချုပ်ဂေါ်ဒွန်နှင့် သူ၏တပ်များသည် သရက်နယ်ခြားဒေသမှ (မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့နှင့် အနောက်)တောင်ငူအထိ နယ်ခြားတစ်လျှောက်ရင်ဆိုင်ထားကြသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမင်းကြီးဖြစ်သူ ဖယ်ယာမှ ဗြိတိသျှတပ်မှူးကြီးဗိုလ်ချုပ်ဂေါ်ဒွန်ထံသို့ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် တပ်ဖွဲ့တောင်းရာ ဗိုလ်ချုပ်ဂေါ်ဒွန်မှ မပေးပေ။ ထိုအကြောင်းကို ဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ အစီရင်ခံရာ ဘုရင်ခံချုပ်၏မှတ်ချက်မှာ **"ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးသည် မြန်မာ့ဘုရင့်တပ်များနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရသည်နှင့်အလားတူပင် အရေးကြီးသော ကိစ္စဖြစ်သည်။"** သို့ပါ၍ ပန်ဂျပ်ဘီတပ်ရင်းတစ်ရင်းနှင့် ရခိုင်ပုလိပ်တပ်ရင်း၊ စုစုပေါင်း(၂)ရင်းကို အာသာဖယ်ယာထံသို့ ချက်ချင်း ပေးပို့စေခဲ့ပါသည်။ ဤသည်ကို ကြည့်ပါက ရပ်ရွာငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို အလေးထားကြောင်း သိသာစေပါသည်။

မြန်မာဘုရင်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင်လည်း မည်သို့လုပ်ဆောင်သည်ကို လေ့လာသင့်ပါသည်။ မြန်မာ့ဘုရင့်တပ်တော်တွင် သီပေါမင်းလက်ထက်မှသာ အမြဲတမ်းတပ်(Regular Army)ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ အမှုထမ်းအုပ်စုပါ စစ်သည်များမှာ ငြိမ်းချမ်းစဉ်ကာလတွင် မိမိ၏လယ်ယာကို လုပ်ကိုင်ပြီး အလှည့်ကျ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသော အချိန်ပိုင်းစစ်သားများ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးတွင် သူကြီးများကသာ အဓိကတာဝန်ယူရပါသည်။ သူကြီးကို အထောက်အကူပြုရသူများမှာ အမြဲတမ်းအမှုထမ်းများ မဟုတ်ပါ။ သစ္စာခံဟု ခေါ်သော ကျေးရွာသား(Semi Policeman)ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ တူမီးသေနတ် ကိုင်ဆောင်ပြီး သူကြီး၏အမိန့်အရ လှုပ်ရှားကြသူများ ဖြစ်ကြ

သည်။

မြန်မာ့အုပ်ချုပ်ရေးတွင် သူကြီးသည် သူခိုးဓားပြတစ်ဦးထွက်ပြေးပါက ထိုသူခိုး ဓားပြ မိဘဆွေမျိုးများကို ဓားစာခံလုပ်နိုင်သည်အထိ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားခဲ့သည်။ (လူ့ အခွင့်အရေး ရှုထောင့်မှ ဆန့်ကျင်ဘက်မြင်နိုင်ပါသည်။ ဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြခြင်းသာ ဖြစ်ပါ သည်။) အခွန်ကောက်ခံရေး၊ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုသေးများကို စီရင်ပိုင်ခွင့်စသည့် အာဏာများ ကို အပ်နှင်းထားပါသည်။ ရရှိသည့်အခွန်တော်ထံမှ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ရယူခွင့်ကိုပါ ပေးထား ခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကိုသိမ်းပြီးသည့်အခါတွင်လည်း ထိုသူကြီးစနစ်ကို ဆက်လက်၍ ဆက်ခံရပေခဲ့သည်။ ပုံစံပြောင်းမှုအချို့ရှိသော်လည်း အဓိကပုံစံကို မပြင်ခဲ့ပါ။

ဗြိတိသျှတပ်မတော်သည် အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာတတိယစစ်ပွဲခေါ် နောက်ဆုံးစစ်ပွဲကို ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်(စ်) ဦးစီးပြီး ဆင်နွှဲခဲ့ပါသည်။ မြန်မာဘုရင့်တပ်မတော်များ သပြေတန်း ခံတပ်မှနေပြီး အလုံးအရင်းဖြင့် ခုခံရန် ပြင်ဆင်ဆဲ၊ လွှတ်တော်၏အမိန့်အရ စစ်ပွဲကို ရပ်ဆိုင်း ကာ တပ်များကိုဖျက်သိမ်းခဲ့ပါသည်။ သီပေါမင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့ ဖမ်းယူသွားပြီးနောက် ခုခံမှု များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါ တပ်မတော်မရှိတော့ဘဲ စစ်သားလူထွက်များ၊ မခံချင်စိတ် ဖြင့် ဆန့်ကျင်သူများမှ ဒေသအလိုက် တစ်ဗိုလ်တစ်မင်း ဆန့်ကျင်ကြပါသည်။ ခေါင်းဆောင် တချို့မှာ ဒေသအလိုက်ဖြစ်ကြပြီး၊ နာမည်ကြီးဓားပြဗိုလ်အချို့မှာလည်း တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ရှိမ်းမကား ဗိုလ်ရိုင်သည် သီပေါမင်းလက်ထက်ကပင်လျှင် နာမည်ကြီးဓားပြဂိုဏ်း ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ပရင်ဒါဂတ်(စ်)၏ ဗြိတိသျှ တပ်မတော်ကြီးစစ်ကြောင်းအလိုက် ချီတက်လာလျှင် ငြိမ်နေကြပြီး ပြန်ထွက်လျှင် ခုခံရေး သမားများ ထွက်ပေါ်လာပြန်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗိုလ်ချုပ်ပရင်ဒါဂတ်(စ်)အား တာဝန် မှ ရုပ်သိမ်းပြီး အိန္ဒိယသို့ ပြန်လည်စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအစားဝင်ရောက်လာသူ ဗိုလ်ချုပ် ဝှိုက်လည်း မစွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါ။ သို့ပါ၍ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးအသစ်ဖြစ်လာသူ မင်းကြီး ဆာချားလ်(စ)ကရော့(စ်)ဝိတ် (High Commissioner Sir Charles Crossth Waite) အနေဖြင့် အောက်ပါအချက်များကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။

(၁) စစ်တပ်အစား စစ်ပုလိပ် (Military Police) ဖြင့်အစားထိုးခြင်း

(၂) ဗမာပုလိပ်တပ်ဖွဲ့(Local Police) ဖွဲ့စည်းခြင်း

(၃) ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး အက်ဥပဒေ (Village Regulation Act) ပြဋ္ဌာန်းပြီး သူကြီး များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်တိုးမြှင့်ခြင်း

စစ်တပ်အစား စပ်ပုလိပ်တပ်ဖွဲ့ဖြင့် အစားထိုးမှသာ ဒေသခံသူပုန်များကို ချေမှုန်းနိုင် မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသန္တရပုလိပ်အဖြစ် ဗမာပုလိပ်တပ်ဖွဲ့ဖွဲ့ပြီး သတင်းရရှိရေး ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်။ သူကြီးတွင် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ တိုးမြှင့်သည်။ သူကြီးသည် အခွန်ထဲမှ ရာခိုင်နှုန်း အချို့ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အထိယူသည်ဟု မှတ်သားရပါသည်။

ထို့ပြင် မအေးချမ်းသောဒေသများတွင် တပ်မတော်အရာရှိများက မြို့နယ်အုပ်ချုပ် ရေးမှူး တာဝန်ယူကာ လက်အောက်ခံ စစ်ပုလိပ်တပ်ခွဲတစ်ခွဲဖြင့် အစိုးရ၏ အာဏာကို တည်စေပါသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး/ဘုရင်ခံ၏ လမ်းညွှန်မှာကြားချက်၊ ညွှန်ကြားချက်များသည် လူထုထံသို့ ရောက်ရမည်။ သို့ပါ၍ အုပ်ချုပ်ရေးကို မပျက်စေရပါ။ မြန်မာသူကြီးများသည် ခုခံရေးသူပုန်တို့ဘက်သို့ သတင်းပေး၍ သူပုန်အလိုတော်ရိ ဖြစ်နေသည်ကိုပင် တတ်နိုင်သမျှ သည်းခံကာ လက်တုံ့မပြန်ခြင်း၊ စည်းကမ်းဥပဒေအပေါ်တွင်သာ ရပ်တည်ခြင်းတို့ဖြင့် မြန်မာသူပုန်တို့ထက် လက်သာကြောင်းပြကာ ကိုယ့်ဘက် ပါစေခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဒေါက်တိုင်(၃)ခုကို လေ့လာမိပါသည်။ ပထမဆုံးဒေါက်တိုင်မှာ ရန်ကုန်မြို့တော်ရှိ ဗဟိုအစိုးရဖြစ်သည်။ ဒုတိယဒေါက်တိုင်မှာ ခရိုင်အဆင့် ဗျူရိုကရက်ခေါ်ကေဒါအရေးပိုင်/နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်များ ဖြစ်သည်။ တတိယနှင့် နောက်ဆုံးဒေါက်တိုင်မှာ လူမဟုတ်ဘဲ ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်သည်။ (တိုင်းမင်းကြီး ထည့်သွင်းမှု မပြုပါ)

ယနေ့ခေတ်တွင် ဘင်္ဂါလီအကြမ်းဖက်များ၊ PDF အကြမ်းဖက်များ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် EAOs များမှ အဓိကထား တိုက်ဖျက်နေသည်မှာ ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေး ပျက်စီးစေရန်ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ရုံးပိတ်ထားရလျှင် ၎င်းတို့၏ အောင်မြင်မှုသာဖြစ်တော့သည်။ မြန်မာဘုရင်လက်ထက်တွင် တရားစီရင်ရေးအာဏာပါရသူ သူကြီးများက အုပ်ချုပ်ရေးကို ကိုင်တွယ်ကြသည်။ ဗြိတိသျှကာလတွင် အခွန်တော်မှ ရာနှုန်းတစ်ခုအရ သူကြီးမှသုံးစွဲရစေပြီး ကျေးရွာပုလိပ်ကို ခန့်ထားစေသည်။ ယနေ့ ဆူပူမှုကို အဆုံးသတ်စေလိုလျှင် ရပ်/ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို အောက်ပါလုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပေးစေလိုပါသည်။

၁။ ရန်ပုံငွေကောက်ခံခွင့်

၂။ Petty Armed Force လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ထားရှိခွင့်

၃။ တရားစီရင်ရေးအာဏာအပ်နှင်းခြင်း

ထိုင်းနိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံများ၌ ဧည့်စာရင်းတိုင်လျှင် တရားဝင် အခကြေးငွေကောက်ခံပါသည်။ စာရေးဆရာဆူဒိုနင်ကိုယ်တိုင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။ ငွေကြေး မပေးဆောင်လျှင် အကြွေးစာရင်းမှတ်ကာ နိုင်ငံ၏ Passport ထုတ်ပေးရာဌာနတွင် စာရင်းထိန်းထားရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်းပါး၏ အစပိုင်းတွင် တင်ပြခဲ့သလို တပ်မတော်၏တပ်စု၊ တပ်စိတ် အဆင့်လိုက် ရပ်ကွက်အဆင့်သို့ တပ်စွဲပါက တပ်မတော်တစ်ရပ်လုံး ကုန်သွားလျှင် ပင်လုံလောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ပြင် လေ့ကျင့်သား ပြည့်ဝသူများကို ဤအဆင့်တွင် သုံးရန် မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် နီးစပ်သူများဖြင့် ရပ်ကွက်လုံခြုံရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့ရှိမှသာ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ဗဟိုမှသည် ပြည်သူတစ်ဦးချင်းအထိ ဖြန့်စေနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့၏ လက်နက်တပ်ဆင်မှုမှာလည်း ဓားအိမ်ပါဓား၊ ပစ္စတို၊ ရဲသုံးသေနတ် အနည်းငယ်တို့သာ လိုအပ်ပါသည်။ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးအား ကာကွယ်ရန်နှင့် ဗဟိုအစိုးရ၏ လမ်းညွှန်ချက်များကို ပြည်သူထံသို့ ရောက်ရှိရန်ဖြစ်ပါသည်။

တရားစီရင်ရေးအာဏာကိုလည်း တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်သည် ၎င်း၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိသော အရေးပေါ်ကာလ အာဏာများကို ကျင့်သုံးပြီး ရပ်ကွက်/မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသို့ ရာဇဝတ် စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို အပ်နှင်းနိုင်ပါသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးကဲ့သို့ ဆူပူမှုများပြားသော နေရာများတွင် တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့ သက်သက် တပ်တွင်းရှင်းလင်းမည့်အစား လက်နက်ကိုင်လဲဗီး(စစ်ဝန်ထမ်း)တပ်ဖွဲ့တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းရန် လိုပါသည်။ အသေးစိတ်ကိုတော့ မတင်ပြတော့ပါ။

စာရေးသူတင်ပြခဲ့သည်မှာ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ အစိုးရယန္တရား အောင်မြင်ရေး၊ လူသတ်သမားများရန်မှ ကာကွယ်ရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေး တည်း ဟူသော နည်းဗျူဟာ ရှုထောင့်အရသာ ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကကျသော နိုင်ငံရေးဗျူဟာကို အလျဉ်းသင့်သလို တင်ပြသွားပါမည်။

ကို(မန္တလေးတက္ကသိုလ်)

၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံ

at;oZifausmf

"၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံတွင်
အလုပ်သမားများ၊
လယ်သမားများ၊
ကျောင်းသားများ
စုစည်းညီညွတ်မှု စွမ်းအားဖြင့်
နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲကို
တစ်ခဲနက် ဆင်နွှဲခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်"

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ရေနံမြေအလုပ်သမားသပိတ်ကြီးသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းတွင် မော်ကွန်းကမ္ပည်းတင်နိုင်အောင်ပင် လွန်စွာအရေးပါခဲ့သည်။ ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံတွင် အလုပ်သမားများသာမက ကျောင်းသားများနှင့် တောင်သူလယ်သမားများပါ နယ်ချဲ့ကို တွန်းလှန်ထိုးနှက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း ၈ ရက် (၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်) နေ့တွင် စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ့မြေဆီမြေနှစ်ဖြစ်သည့် ရေနံကို နယ်ချဲ့အရင်းရှင် ကုမ္ပဏီကြီးများက မြန်မာအလုပ်သမားများ၏ လုပ်အားဖြင့် ထုတ်ယူကြရာတွင် အမြတ်အစွန်း မြောက်မြားစွာ ရရှိခဲ့ကြသည်။

သို့သော်လည်း ရေနံမြေအလုပ်သမားများမှာ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထိခိုက်နစ်နာနေကြရသည်။ ထိုက်တန်သည့် အခွင့်အရေး လုံးဝမရရှိခဲ့ကြသလို ကျန်းမာရေးကြောင့် ယူလိုက်ရသော ခွင့်ရက်များနှင့် တနင်္ဂနွေနေ့များအတွက် လုပ်ခမပေးကြသည့်အပြင် အချိန်ပိုလုပ်ခပင် မရရှိခဲ့ကြပါ။ လုပ်ငန်းခွင်သို့ နောက်ကျမှ ရောက်ရှိခဲ့လျှင် ဒဏ်တပ်ခံကြရပြီး နာရီဝက်ထက်ပို၍ နောက်ကျခဲ့လျှင် အလုပ်မှ ထုတ်ပစ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် ရက်သတ္တ နှစ်ပတ်၊ တစ်လ စသည်ဖြင့် အလုပ်မှ ခေတ္တရပ်စဲခြင်းခံကြရသည်။ လုပ်ငန်းခွင်တွင် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရလျှင်လည်း လုံးဝလျော်ကြေးမပေးဘဲ ပစ်ထား၊ လျစ်လျူရှုထားတတ်ကြသည်။ အရင်းရှင် ရေနံကုမ္ပဏီကြီးများသည် လုပ်သက်နှစ်ရင့်နေသည့် အလုပ်သမားများကို အလုပ်မှထုတ်ပစ်ကြပြီး အလုပ်သမားအသစ် ခန့်ခြင်းဖြင့် လုပ်အားခပေးဖို့သက်သာအောင် နည်းလမ်း ဖန်တီးကြသည်။

ရေနံမှ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အမြတ်အစွန်းကြီးမားစွာ ရရှိနေသော်လည်း အလုပ်သမားများကိုမူ ခွဲဝေပေးလိုစိတ် အလျဉ်းမရှိကြပါ။ ကျေးကျွန်သဖွယ်ဆက်ဆံပြီး အလုပ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ပိတ်ပင်တားဆီးထားကြသည်။ အငြိမ်းစားယူခါနီး အလုပ်သမားများကိုလည်း အပြစ်မရှိ ရှာကြံအပြစ်ရှာပြီး အကြောင်းအမျိုးမျိုးပြ၍ အလုပ်မှ ထုတ်ပစ်ခြင်းဖြင့် အငြိမ်းစား လစာငွေ မပေးရလေအောင်

“ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ရေနံမြေ အလုပ်သမား သပိတ်ကြီးသည် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှု သမိုင်းတွင် မော်ကွန်းကမ္ပည်း တင်နိုင်အောင်ပင် လွန်စွာ အရေးပါခဲ့သည် ”

ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲစွာ ကြံဆောင်တတ်ကြသေးသည်။ ထိုသို့ အလုပ်သမားများ အလုပ်ခန့်ထားရာတွင်လည်းကောင်း၊ ထုတ်ပယ်၊ အပြစ်ပေး အရေးယူရာတွင်လည်းကောင်း၊ လစာအတိုး/အလျှော့၊ စုငွေ အနည်းအများ သတ်မှတ်ရာတို့တွင်လည်းကောင်း၊ ခွင့်စီစဉ်ပေးရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဆေးဝါးကုသမှု၊ အလုပ်နေရာ၊ အိမ်နေရာ ချထားမှု၊ ဌာနပြောင်းရွှေ့မှု၊ အဂတိလိုက်စားမှု၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု၊ ခြိမ်းခြောက်အကျပ်ကိုင်မှုတို့ဖြင့် တင်းကြပ်စွာ ချုပ်ကိုင်ထားသဖြင့် အလုပ်သမားများမှာ ဘဝပေးအသိဖြင့် နာကျင်စွာ ခံစားနေကြရပြီး မကျေနပ်ချက်များ ပြည့်နှက်လာတော့သည်။

ထိုသို့သော မကျေနပ်မှု အပြည့်ဖြစ်နေချိန်တွင် ချောက်မြို့ ဘီအိုစီ (B.O.C) ကုမ္ပဏီမှ သခင် ခင်အား အလုပ်တစ်ရက် ခွင့်မဲ့ပျက်ကွက်နေမှုဖြင့် အလုပ်မှ ထုတ်ပယ်ပစ်လိုက်ရာ အလုပ်သမားထုကြီး၏ မကျေနပ်ချက်များ ပေါက်ကွဲထွက်ပြီး ချောက်မြို့ ရေနံမြေမှ ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံ စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်း ရေနံမြေအလုပ်သမား သပိတ်ကြီးသည် ရေနံချောင်း၊ လမ်းရွာ၊ ရေနံချုပ်မှတစ်ဆင့် သံလျင်သို့ပင် ကူးစက်သွားသဖြင့် သပိတ်တိုက်ပွဲ အရှိန်မှာ မြင့်သထက်မြင့် လာခဲ့သည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးနှင့်တကွ ကျောင်းသားများ အပါအဝင် မြန်မာပြည်သူတို့၏ အားပေးကူညီမှုများကြောင့် တစ်စထက်တစ်စ အရှိန်အဟုန်ကောင်းလာသော ရေနံမြေသပိတ်ကြီးကို နယ်ချဲ့အစိုးရက ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်လာကြသည်။ မကွေးစီရင်စု ရာဇဝတ်တရားသူကြီး အက်ဖ်အိပ်ချ်မူလာဝပ်သ်က ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၂ ရက်မှစ၍ ချောက်မြို့ ရေနံမြေအတွင်း ပုဒ်မ ၁၄၄ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

မြန်မာပြည်ရေနံမြေ ဒုတိယရေနံဝန် မစ္စတာဘာလပ်စ်ကလည်း ရေနံမြေ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ – က (၁) နှင့် ၁၂–က (၁–ခ) (၁) တို့အပြင် လက်နက်မကိုင်ဆောင်ကြရန် အမိန့်များထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့် ဥပဒေအမိန့်များကို ဆန့်ကျင်ရန် ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ရေအိုးစင်၊ ချောင်းခြောက်၊ ရွာမ၊ မောတန်းလျား၊ ဝဲကြီးကုန်း၊ လွှစက်တန်းလျားတို့ရှိ အမျိုးသမီးအင်အား ၃၀၀ ကျော်တို့သည် သပြေပန်းကိုယ်စီ ကိုင်ဆောင်၍ ချောက်မြို့တောင်ဘက်ရှိ အေးစေတီဘုရားသို့ ပန်းကပ်ဆုတောင်းပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ကြရန် ချီတက်လာခဲ့ကြသည်။ မျက်နှာဖြူ ရဲဝန်ထောက်နှင့် လက်နက်ကိုင် ပုလိပ်များက ရှေ့သို့ချီတက်ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ပိတ်ပင်ကြရာ ဆုတောင်းပွဲသို့ ချီတက်လာကြသော အမျိုးသမီးများနှင့် ကတောက်ကဆ ဖြစ်ကြသည်။

တိုက်ပိုင် ဆိုဟန်ဆင်းက ဒေါ်အေးလက်ကို လှမ်းဆွဲလိုက်သဖြင့် ဒေါ်အေးက ပြန်လည်ပါးရိုက်လိုက်ရာ အဖမ်းခံလိုက်ရတော့သည်။ ထိုသို့ဖမ်းဆီးခံရခြင်းကြောင့် သခင်မ ဒေါ်ဆယ် အပါအဝင် အမျိုးသမီးများက ဝိုင်းဝန်းဆန္ဒပြကြသဖြင့် ဖမ်းဆီးခံကြရပြန်သည်။ နယ်ချဲ့အစိုးရက ဥပဒေထုတ် နှိပ်ကွပ်အရေးယူခဲ့ရာ ချောက်၊ ရေနံချောင်း၊ လမ်းရွာ၊ ရေနံချုပ်မှ သန်လျင်ထိတိုင် ကူးစက်ပျံ့နှံ့လာသည့် ရေနံမြေသပိတ်ကြီးကို B.O.C ကုမ္ပဏီကလည်း လျစ်လျူရှုထားသည်။ ၁၁ လကျော်ကာလ ရောက်ရှိလာသည့်အခါ ရေနံမြေအလုပ်သမား ခေါင်းဆောင်များနှင့် ရန်ကုန်မှရောက်လာသည့် တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် ကိုယ်စားလှယ်များက ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ခြေလျင်ခရီးရှည် ချီတက်ရန် ဆွေးနွေးကြသည်။ သခင် ဘိုးလှကြီးက –

- ရေနံမြေအလုပ်သမားတို့ အပေါ်တွင် နှစ်ပေါင်း ၅ဝ ခန့် ကောက်ခံလာခဲ့သော အခွန်တော်များ ပြန်ပေးရန်၊
- ရေနံမြေ သပိတ်မှောက်ကိစ္စကြီးကို အမြန်ဆုံး အပြီးအပြတ် စေ့စပ်ဆောင်ရွက်ပေးရန် အစိုးရသို့ လေးနက်စွာ တိုက်တွန်းပြောဆိုကြောင်း အဆိုကို တင်သွင်းသည်။

သခင် ဗတင်ကလည်း ရန်ကုန်မြို့သို့ သွားရောက်အရေးဆိုရန် ခရီးရှည်ချီတက်ရေး အဆိုတင်သွင်း သည်။

သခင်ဘိုးလှကြီးသည် ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၃ဝ ရက်နေ့တွင် ရေနံတပ်မကြီးကို ဦးဆောင်လျက် ချောက်မြို့မှ ရန်ကုန်သို့ ခရီးရှည်ချီတက်ပွဲ စတင်သည်။ ရေနံမြေသပိတ်တပ်ကြီးတွင် ရေနံမြေမှ အလုပ်သမား တပ်ဖွဲ့ ၁၂ ဖွဲ့ (၂ဝဝဝ) ခန့် ပါဝင်သည်။ ချောက်မြို့မှ အစိုးရရုံးစိုက်ရာ ရန်ကုန်မြို့အထိ မိုင် ၄ဝဝ ကျော် ချီတက်ရာ ခရီးပြင်းလွန်းသဖြင့် ခြေထောက်များ ဖူးရောင်ပေါက်ပြဲ သွေးသံရဲရဲဖြစ်ခဲ့သည်။ စတင်ထွက်ခွာချိန်မှစ၍ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ နယ်ချဲ့အစိုးရ၏ အနှောင့်အယှက် အဟန့်အတားမျိုးစုံ ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် သပိတ်တပ်ကြီးသည် မြင်းစီးပုလိပ်တို့ကို ထိုးဖောက်၍ မကွေးမှ ထွက်ခွာပြီး ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် သထုံ၊ ဝေါ၊ ပဲခူးမှ ချီတက်လာသည့် တောင်သူလယ်သမားတပ်ကြီးနှင့် ပူးပေါင်း၍ ရန်ကုန်မြို့သို့ အောင်မြင်ချောမောစွာ ရောက်ရှိခဲ့ကြသည်။

၁၃ဝဝ ပြည့် အရေးတော်ပုံတွင် အလုပ်သမားများ၊ လယ်သမားများ၊ ကျောင်းသားများ စုစည်းညီညွတ်မှု စွမ်းအားဖြင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲကို တစ်ခဲနက် ဆင်နွှဲခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ နယ်ချဲ့တို့က ၁၃ဝဝ ပြည့် အရေးတော်ပုံ အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုများကို နှိပ်ကွပ်ထိန်းချုပ်ပြီး ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ မတရားနှိမ်နင်းကြသဖြင့် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်များ ပိုမိုတက်ကြွလာပြီး နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများမှာ ပြင်းထန်သထက် ပြင်းထန်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစုကြီးအနေဖြင့် နယ်ချဲ့အစိုးရဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုကြီးဖြစ်သည့် ၁၃ဝဝ ပြည့် အရေးတော်ပုံကို အောင်မြင်စွာ ဆင်နွှဲလိုက်နိုင်၍ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့ကို မုန်းတီးနာကြည်းစိတ်ဖြင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် တက်ကြွကာ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးကို သူတစ်ပါးကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်လာစေရေးအတွက် အားသွန်ခွန်စိုက် တစ်စိတ်တည်းတစ်ဝမ်းတည်းဖြင့် ကြိုးပမ်းစွမ်းဆောင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ရေနံ

ရေနံကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် မြေလွှာထုအတွင်းမှ ရရှိသော သဘာဝလောင်စာဆီဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိသည့် ရေနံမြေများတွင် ရေနံတူးဖော်ခြင်းကို စက်ကိရိယာများဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြသဖြင့် စက်တွင်းများသာရှိသည်။ မြန်မာ့ရေနံမြေတွင်မူ လက်တူးတွင်းများသည် ရေနံချောင်း ရေနံမြေတွင် ပုဂံပြည်၊ စလေမင်းခွေးလက်ထက် ကောဇာသက္ကရာဇ် ၂၆၈ ခုနှစ်တွင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လူ့လောကကို များစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် ရေနံ၏ လက်တွင်းတူးပညာမှာ ရေနံလုပ်ငန်း စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသူများ၏ ရှေးခေတ်နည်းစနစ်ပညာရပ်ဖြစ်သည်။

ရေနံအစ မြန်မာ့ရေနံလက်တွင်းတူးဖော်ရေးက

မြန်မာ့ရေနံလက်တွင်းတူးပညာရပ်မှာ အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းသည်။ ရှေးပုဂံခေတ်မှစတင်၍ မြန်မာ့ရိုးရာ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအသိဖြင့် မြေပေါ်တက်နေသော မြေဆီများကို စနစ်တကျ စတင်စုဆောင်း သိမ်းဆည်းအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ့နည်း၊ မြန်မာ့ဟန်၊ မြန်မာတို့၏ ပစ္စည်းကိရိယာများကိုသာ အသုံးပြု၍ မြန်မာတို့ကိုယ်တိုင် တီထွင်ကြံဆ၍ တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ယက်တွင်း၊ လက်တူးတွင်း၊ အတောင်နက်တွင်းများအထိ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ရေနံတွင်းများသည် ယခင်က လုံးဝတွင်းတိမ်များဖြစ်ကြပြီး နောင်အခါတွင် ရေနံအမြောက်အမြားထွက်သော သဲကြောများအထိ တူးဖော်ခဲ့ရာ ပေ ၄၀၀ အနက်အထိ တူးနိုင်ခဲ့ကြသည်။

> “ မြန်မာ့ရေနံ လက်တွင်းတူး ပညာရပ်မှာ အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းသည်။ ရှေးပုဂံခေတ်မှ စတင်၍ မြန်မာ့ရိုးရာ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အသိဖြင့် မြေပေါ် တက်နေသော မြေဆီများကို စနစ်တကျ စတင်စုဆောင်း သိမ်းဆည်း အသုံးပြု ခဲ့ကြသည် ”

လက်တွင်းများကို တူးဖော်ကြရာတွင် ပထမဦးဆုံး တွင်းရာကို သတ်မှတ်ပြီး စတုရန်းလေးထောင့် တူးရသည်။ လေးထောင့်တူး၍ အနည်းငယ်နက်လာသောအခါ တွင်း၏ အလယ်တည့်တည့်တွင် ရေတွင်းဝိုင်းများကဲ့သို့ အဝိုင်းတူးကြရပြီး တွင်းဝိုင်းအနည်းငယ် နက်လာသောအခါ လေးထောင့်ပုံစံမျိုးပြန်ဖြစ်အောင် တစ်ခါထပ်၍ညှိပြီး တူးရပြန်သည်။ တွင်းတူးမည့်သူကို တွင်းထဲသို့ စက်သီးကြိုးဖြင့် ချပေးကြရသည်။ တွင်းတူးဖော်နေစဉ် အချိန်အတွင်းတွင်လည်း အောက်ခြေကို မြင်နိုင်ရန် နေရောင်ခြည်ကို မြေပြင်မှမှန်ဖြင့် ထိုးပေးကြရသည်။ တွင်းတူးနေစဉ်မြေများကို သံပုံး (သို့မဟုတ်) တောင်းဖြင့် အပေါ်သို့ တင်ပေးသည်။ တွင်း၏ နံရံကိုလည်း သစ်သားဖြင့် ကာရံထားကြရသည်။ ရေနံရှိရာ သဲလွှာသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ရေနံဓာတ်ငွေ့က တွင်းတူးသူကို မူးဝေလာစေသောကြောင့် တွင်းအောက်ခြေတွင် တစ်မိနစ်ထက်ပို၍ မနေနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၉ ရာစုနှစ်အကုန်ခန့်တွင် ဓာတ်ငွေ့ကာခေါင်းစွပ် (Gas Helmet) ကို အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည်။ ထိုခေါင်းစွပ်ကို မြေပြင်ရှိ လေမှုတ်ကိရိယာပိုက်မှတစ်ဆင့် လေသွင်းပေးရသည်။ ထိုအခါတွင်းနက်ထဲတွင် အချိန်တစ်နာရီ၊ တစ်နာရီ ကျော်နေနိုင်လာခဲ့ကြသည်။တွင်းတူးဖော်မှုပြီးသောအခါတွင် ရေနံတို့သည် တွင်းအောက်ခြေသို့ တဖြည်းဖြည်းစိမ့်ဝင်လာကြပြီး ဆွဲပုံးများ၊ ရေနံအိုးများထဲတွင် အချိန်ကာလအပိုင်း

အခြားဖြင့် စုဆောင်းထားကြသည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် တွင်းရိုး၊ တွင်းစားများပိုင် လက်တူးတွင်း ၉၁၂ တွင်း၊ ဘုရင်ပိုင်တော်တွင်း ၁၆၄ တွင်း ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကရေနံမြေမှာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဘက် ကမ်းခြေရှိ ရေနံချောင်းမြို့တွင် တည်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေနံကို ကျောင်း၊ ဇရပ်၊ အိမ်၊ အဆောက်အအုံများ၊ လှေ၊ လှည်း စသည့် ယာဉ်များနှင့် ပေပုရပိုက်များတွင် သုတ်လိမ်းပြီး ရာသီဥတုနှင့် ပိုး၊ ပုရွက်စသည့်ဘေးတို့မှ ကာကွယ်ရန် အသုံးပြုကြသည်။ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဘယဆေးဝါးများနှင့် မီးရှူး၊ မီးတိုင်၊ မီးခွက်များ ထွန်းညှိရန်လည်း သုံးခဲ့ကြသည်။

မြန်မာ့ရိုးရာ ရေနံလက်တွင်းတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် မြေပြင်တူးလုပ်ငန်း၊ တွင်းတိမ် တူးလုပ်ငန်းနှင့် တွင်းနက်တူးလုပ်ငန်းဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲခြားထားပါသည်။ ရှေးမြန်မာ့ရိုးရာ အစဉ်အလာအရ ရေနံမြေ ရှာဖွေကြရာတွင် ပိတ်သင်းခတ်ပင်၊ ရှားစောင်းကြီးပင်၊ ကောက် ကွေ့ပင်၊ စောင်ချမ်းပင်၊ ထနောင်းပင် စသည့်အပင်များ ပေါက်ရောက်ရာနေရာသည် ရေနံ ခိုအောင်းရာ နေရာ၊ အမှန်ပင် ရေနံထွက်ရှိမည့် ဒေသဟူ၍ စွဲမှတ်ယူထားကြသည်။ မြန်မာ့ ရေနံလုပ်ငန်းကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသူများမှာ လက်တွင်းတူးပညာကို စတင်ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြသည့် တွင်းရိုးတွင်းစားများပင် ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၀၄၄ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်ခဲ့သည့် ပုဂံမင်းဆက်၏ ၄၁ ဆက်မြောက်မင်းဖြစ်သူ အနော်ရတာမင်းစောလက်ထက်တွင် တွင်းရိုးတွင်းစားများ ပေါ်ထွန်းလာခြင်းဖြစ် သည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်က မြို့သူကြီးကို မြေတိုင်သူကြီးဟု ခေါ်ဆိုကြပြီး အရှင်မရှိသည့်စိမ်းမြေများကို မြို့ရွာနေလူထုက သားစဉ်မြေးဆက်ပိုင်ဆိုင်ရန် အလိုရှိ၍ တောင်းခံလာလျှင် နယ်လေးရပ် သတ်မှတ်၍ ပေးလေ့ရှိသည်။ မြေတိုင်စာဆိုသည်မှာလည်း ပိုင်ရှင်မရှိသော တောစိမ်းမြေကို သားစဉ်မြေးဆက် ပိုင်ဆိုင်နိုင်ရန်အတွက် လုပ်ကိုင် စားသောက်ရန် တောင်းဆိုလာသဖြင့် မြို့သူကြီးက နယ်လေးရပ် သတ်မှတ်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရေနံခိုအောင်းရာနေရာအဖြစ် သင်္ကေတများ တွေ့ရှိရလျှင် ရှေးဦးစွာ မြေတိုင်စာခံယူပြီး ရေနံတူးဖော်ခွင့် လိုင်စင်ရယူကြပါသည်။ ထို့နောက် ရေနံထွက်ရှိမည်ဟု စွဲမှတ်ယူထားသော နေရာရှိ ချုံနွယ်များအား ရှင်းလင်း၍ ခလုတ်ဆူးငြောင့်များ ဖယ်ထုတ် ပြီး မြေသန့်မြေပြန့်ဖြစ်အောင် မြေနေရာကို ဖန်တီးကြသည်။ ထိုမြေပေါ်တွင် ရတနာသုံးပါး ပူဇော်ခြင်းနှင့် ဒေဝတာဗလိပြုပြီးမှ ရေနံတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စတင်ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိကြပါသည်။

ရေနံရရှိသည့်အခါ ရေနံကို ပုံးဖြင့် ခပ်ယူ၍ ခပ်ကျင်းထဲသို့ လောင်းထည့်ကြသည်။ အချို့က ရေနံခပ်ကျင်း နှစ်ကျင်းထားရှိကြသည်။ တွင်းမှ တင်ယူရရှိသော သဲကျောက်များ၊ ရွှံ့နွံများ၊ အခေါင်းပိတ်မြေတုများကို သီးခြားရွေးချယ်ပြီး ကျန်ခပ်ကျင်းတွင် မွမ်းမံပြုလုပ်လေ့ ရှိသည်။ ရွှံ့နက်လွှာများနှင့် မြေစေးများမှာ ရေနံစုဝေးနေစေရန်နှင့် ပျံ့နှံ့စိမ့်ထွက်ခြင်းမျိုး မရှိစေရန်ဖြစ်သည်။ အခေါင်းပိတ်မြေအတွင်း ရေနံထည့်ထားခြင်းဖြင့် ရေနံနှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ရှိနေနိုင်ပါသည်။ ရေနံစိမ်းမှ ဦးရည် (မော်တော်ကားသုံးဓာတ်ဆီ)၊ ရေနံဆီ ပထမရည် (အကောင်းစား ရေနံဆီ) ရေနံဆီ အလတ်စား လေဆီ၊ အဆိုပါနှစ်မျိုးမှ ဒီဇယ်ဆီ၊ ဖယောင်း ပတ် ရေနံချေးများ ချက်လုပ်ရရှိပါသည်။ ရေနံမြေမှ ရေနံကို မြစ်ဆိပ်သို့ သယ်ယူရာတွင်

အဝကျဉ်းသည့် ဖောင်းကန်အိုးများကို အသုံးပြု၍ နွားလှည်းဖြင့်တင်၍ ပို့ဆောင်ကြသည်။ နောင်တွင် ရေနံဆီ (ဆယ်ဝင်ပုံး) များ သုံးလာကြပြီး ပီပါခေါ် သံစည်ကြီးများဖြင့် မော်တော်ယာဉ် ပေါ်တင်၍ အသုံးပြုလာကြသည်။

လှေဝမ်းများတွင် ဝါးနှင့်ဝါးထရံကို အတန်းငယ်လေးများ ပြုလုပ်၍ လောင်းထည့် သယ်ခြင်းကို လှေဝမ်းလောင်းစနစ်ဟု ခေါ်သည်။ ဝါးဖြင့်ရက်ပြီး နွားချေးသရိုး မွမ်းမံလျက်ပိုက်လုံးသဖွယ် အသုံးပြုပြီး ရေနံပို့ဆောင်သော စနစ်လည်းရှိသည်။ ဗြိတိသျှ မတိုင်မီနှင့် ၁၉ ရာစု အလယ်မှ ၂၀ ရာစုအစအတွင်းတွင် မြန်မာ့လက်တူးတွင်းများမှ တစ်လလျှင် ရေနံစိမ်း ပိဿာချိန် ၁၆ သန်း ထွက်ရှိခဲ့သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ရေနံချောင်းရှိ မြန်မာလက်တွင်းများမှ နှစ်စဉ်ထွက်ရှိသော ရေနံပမာဏမှာ ဂါလံအားဖြင့် နှစ်သန်းခွဲမှ ရှစ်သန်းမျှဖြစ်၍ ရေနံသိုလှောင်ရာတွင် တွင်းများမှ လှေများသို့ နေ့စဉ်တိုက်ရိုက်ပေးသွင်းသော စနစ်ကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ရေနံ ၂၅၀ ပိဿာတင် နွားလှည်းတစ်စီးကို ကမ်းနားအရောက် ၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ ရေနံစိမ်း ပိဿာ (၁၀၀) လျှင် တင်ခ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအပြင် အပျောက်အဖြစ် ၁၀ ပိဿာ ထပ်ဆောင်းပေးရသလို လမ်းခရီးတွင် ဖိတ်စင်လျှင် ဖြည့်ရန် ၅ ပိဿာဖိုးပါထပ်ပေးရသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ် ရေနံမြေအရေးတော်ပုံ

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးနယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်လက်အောက် ကျရောက်သွားခဲ့သည်။ မြန်မာ့မြေကို အဓမ္မသိမ်းပိုက်၍ ရေနံမြေအပါအဝင် ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်ရာဒေသများကို ချက်ချင်း လက်ဝါးကြီးအုပ် သွေးစုပ်ခြယ်လှယ်ခဲ့ကြသည်။ BOC (The Burma Oil Company) ဟူသော အမည်ဖြင့် ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် ငွေပင်ငွေရင်း ရွှေဒင်္ဂါး တစ်ကုဋေကျော်မြှုပ်နှံပြီး စတင်သွေးစုပ်ခဲ့ကြသည်။ ရေနံထွက်နှုန်းမှာ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုမိုတိုးလာပြီး ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ရေနံတွင်းပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်မှ ကမ္ဘာ့စံချိန်မီ ဓာတ်ဆီ ဂါလန် ကုဋေ ၃၀ ကျော် ထွက်ရှိခဲ့သည်။ ထိပ်တန်းမျက်နှာဖြူ အရာရှိကြီးများသည် ၃၀၀၀၊ ၄၀၀၀၊ ၅၀၀၀၊ ၆၀၀၀၊ ၇၀၀၀၊ ၈၀၀၀ စသည်ဖြင့် လစာအသီးသီးလစဉ်ထုတ်ယူခွင့်၊ နေအိမ်တိုက်တာ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ

“အောက်ခံ ရေနံကြောများကြောင့် အလွန် ပူပြင်းနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း ဒေသတွင် ရေနံအခိုးများ ကန့်ဓာတ် ပါဝင်သော အဆိပ်ခိုး၊ အဆိပ်ငွေ့များ အကြား အလုပ်သမားများ ကုန်းရုန်းပြီး အလုပ်များ ကျုံးလုပ်နေကြရသော်လည်း ဆေးဝါး ကုသပေးခြင်းမျိုး လုံးဝ မရရှိခဲ့ကြပါ”

များ၊ မော်တော်ယာဉ်များ အခမဲ့သုံးစွဲခွင့် စသည်ဖြင့် အခွင့်အရေးများစွာဖြင့် စည်းစိမ်ခံနေကြချိန်တွင် အလုပ်သမားများမှာ ထိုလခများ၏ လစာ ၁၀ဝ ပုံ ပုံလျှင် တစ်ပုံမျှလောက်ပင် မရနိုင်ကြဘဲ ၁၀ ပေပတ်လည်မျှသာရှိသည့် အခန်းကျဉ်းကလေးထဲတွင် မိဘ၊ ဘိုးဘွား၊ သားသမီးများ စုပြုံ အိပ်ရ၊ စားကြရသည်။

အောက်ခံရေနံကြောများကြောင့် အလွန်ပူပြင်းနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းဒေသတွင် ရေနံအခိုးများ ကန့်ဓာတ်ပါဝင်သော အဆိပ်ခိုး၊ အဆိပ်ငွေ့များအကြား အလုပ်သမားများ ကုန်းရုန်းပြီး အလုပ်များကျုံးလုပ်နေကြရသော်လည်း ဆေးဝါးကုသပေးခြင်းမျိုးလုံးဝမရရှိခဲ့ကြပါ။ ထိုသို့ အဘက်ဘက်မှ နစ်နာဆုံးရှုံးမှု ဒုက္ခသောကများ ခံစားနေကြရသည့် ရေနံမြေ အလုပ်သမားများအနေဖြင့် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်လာကြပြီး ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ကုန်ခါနီးတွင် ဘဝတူသန်လျင် BOC ရေနံချက်အလုပ်သမားများကလည်း အလုပ်သမား ၈၀၀၀ ခန့် စုဝေးပြီး လခများတိုးမြှင့်ပေးရန် အကြိမ်ကြိမ် တောင်းခံကြသော်လည်း မရရှိခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် နယ်ချဲ့အရင်းရှင်စနစ်အား ဆန့်ကျင်သော အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုများ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် သန်လျင် BOC ရေနံချက် အလုပ်သမားသပိတ်၊ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ရေနံချောင်း BOC အလုပ်သမားသပိတ်၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း ကုန်တင်ကုန်ချ အလုပ်သမားသပိတ်၊ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် ဧရာဝတီ မီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီလုပ်သား အမှုထမ်း သပိတ် စသည့်သပိတ်တို့သည် အရင်းရှင်ဆန့်ကျင်ရေးအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့သော အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုများဖြစ်သည်။ ရေနံလုပ်ငန်းကို I.B.P ၊ B.B.P.C ၊ P.D.C နှင့် N.O.C ကုမ္ပဏီများကလည်း လက်ဝါးကြီးအုပ် သွေးစုပ်ခဲ့ကြပြီး BOC က အကြီးမားဆုံးဖြစ်သည်။

နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကုဋေနှင့်ချီ၍ အမြတ်အစွန်းများ ရရှိနေကြသော်လည်း အလုပ်သမားများအတွက် ပေးကမ်းစွန့်ကြဲရန် အကုန်အကျမခံခဲ့ဘူးသော နယ်ချဲ့တို့သည် အလုပ်သမားသပိတ်များ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာသဖြင့် ကုဋေနှင့်ချီမြတ်စွန်းနေသောငွေကြေး ပြတ်လပ်ရပ်သွားမည်ကို အထူးစိုးရိမ်မိပြီး ရေနံမြေဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအားလုံး၏ လစာကို ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်ပေးလိုက်ကြရသည်။ ရေနံမြေအလုပ်သမားများ၏ ပထမအောင်ပွဲလည်းဖြစ်သည်။ ဖိနှိပ်ချုပ်ခြယ်ခြင်းခံလာကြရသည့် ရေနံမြေအလုပ်သမားများသည် မိမိတို့ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးများကို တရားဝင်တောင်းဆို၍ လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒပြ၍ လည်းကောင်း၊ သပိတ်မှောက်၍လည်းကောင်း တဖြည်းဖြည်း မရမက ကြိုးစားလာခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း တစ်နေ့တခြား အုံကြွလျက်ရှိသည့် အလုပ်သမားများ ခဏတာ စိတ်ကျေနပ်သွားစေရန် တစ်အိတ်၊ နှစ်အိတ်တောင်းပါက တစ်ဆုပ်၊ နှစ်ဆုပ်လေး နှစ်သိမ့်သည့်သဘောပေးကြသည်။ နေအိမ်တန်းလျားအချို့ အလုပ်သမားများအတွက် ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့ကြသည်။

ထိုစဉ်က ဘာသာရေးပွဲတော်ရက်များအဖြစ် နှစ်စဉ်လုပ်ခလစာမပျက် ၁၀ ရက် ပိတ်ပေးပါသည်။ ရေတိုင်များ အခမဲ့စိုက်ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အချို့အလုပ်သမားခေါင်းဆောင်များကို ရေနံမြေမှ နှင်ထုတ်၊ အချို့ကို အလုပ်ဖြုတ်ပစ်၊ အချို့ကို နေရာရွှေ့ပြောင်းပစ်သည်။ ထို့ပြင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာ (သီတင်းကျွတ်လ)တွင် နှစ်စဉ်လုပ်ခမပျက်

၁၀ ရက်ပိတ်ပေးနေရာမှ ၇ ရက်သို့ လျှော့ချလိုက်သည်။ ထိုသို့လျှော့ချလိုက်သော်လည်း လစာမပျက် ခွင့်ရက်ကို အလုပ်သမားများယူလိုသည့်အခါတွင် ၁၀ ရက်အထိ ခွင့်ပြုပေးမည်ဟု ဆင်ခြေပေးသည်။ သို့သော်လည်း စာရေးပိုင်းကိုမူ တစ်နှစ်လျှင် ဘာသာရေးခွင့် ၁၀ ရက်နှင့် လစာမပျက်ခွင့် ရက် ၂၀ ပင် ပေးသည်။ သို့ဖြစ်၍ "တရားမျှတမှုဟူ၍ လုံးဝမရှိ၊ ဘာသာရေး အရလည်း ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်း ဖြစ်သည်" ဟု အလုပ်သမားထုက မကျေမနပ်ဖြစ်ပြီး အစည်း အဝေး ကျင်းပခဲ့သည်။

အလုပ်သမားတို့၏ တန်းလျားများကို နေလောက်အောင် တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ပေးရန်၊ အလုပ်သမားတန်းလျားများကို လျှပ်စစ်မီးများ တပ်ဆင်ပေးရန်၊ အလုပ်သမားတန်းလျား များနှင့် ရပ်ကွက်များ၌ သောက်ရေ၊ သုံးရေများ လုံလောက်အောင်ပေးရန်၊ ကျန်းမာရေး အခြေအနေအရ အလုပ်သမားများ နေထိုင်မကောင်းသဖြင့် ဆေးရုံတက်နေကြရစဉ်အတွင်း လစာမပျက် ခွင့်ရက်များပေးရန်၊ ခွင့်သွားသော အလုပ်သမားနေရာတွင် အလုပ်ခွင်ရှိ အလုပ်သမားတစ်ဦးဦးကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးရန်နှင့် ခွင့်ယူသွားသော အလုပ်သမား၏ လစာ အဆင့်အတန်းအတိုင်းပေးရန်၊ အလုပ်ခွင်တွင် အလုပ်လုပ်နေသည့် အလုပ်သမားတစ်ဦး သေဆုံးသွားပါက (သို့မဟုတ်) အလုပ်မှ နုတ်ထွက်သွားပါက အပြင်လူများကို ခန့်ထားခြင်း မပြုဘဲ အလုပ်ခွင်အတွင်းမှ အလုပ်သမားများကိုသာ လုပ်သက်၊ အရည်အချင်းအလိုက် ခန့်ထားပေးရန် အစရှိသည့် အချက် ၁၂ ချက်ကို တောင်းဆိုကြပြီး မလိုက်လျောပါက လိုက်လျောသည်အထိ ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ပွဲဝင်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဆန္ဒပြသည့် အနေဖြင့်လည်း စတိသပိတ် ၃ ရက် မှောက်ကြသည်။

သို့ရာတွင် BOC အာဏာပိုင်များက နေအိမ်တန်းလျားများကို တိုးချဲ့ဆောက်လုပ် ပေးမည်၊ လျှပ်စစ်မီးများကို တပ်ဆင်ပေးမည်၊ ရေများလုံလောက်အောင် ရရှိရေးအတွက် စီစဉ်ပေးမည်ဟူသော ကတိသုံးခုကိုသာ လက်ခံပြီး ကျန်အရေးကြီးသော တောင်းဆိုချက် များကို လျစ်လျူရှုခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ မပြေမလည်ဖြစ်နေစဉ် ရေနံမြေအရေးတော်ပုံကြီး ဖြစ်ပွားစေရန် အဓိက ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ချောက် BOC မှ အလုပ်သမားခေါင်းဆောင် တစ်ဦးကို အကြောင်းမဲ့ မတရားအလုပ်မှထုတ်ပစ်လိုက်သည့်အတွက် အရေးတော်ပုံ ပေါ်ပေါက်အောင် တွန်းပို့လိုက်သလို ဖြစ်သွားရသည်။ ရေနံလုပ်ငန်းတစ်ခွင်လုံးမှ အလုပ်သမား ၉၅ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သော ချောက်မြို့ BOC ရေနံမြေသပိတ်ကြီးသည် ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက် (စနေနေ့)တွင် အရှိန်အဟုန်ပြင်းစွာဖြင့် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ရတော့သည်။

"သပိတ်–သပိတ်၊ မှောက်–မှောက်"

"သခင်မျိုးဟော့၊ တို့ဗမာ"

"ဓနရှင်စနစ်၊ ပျက်စီးပါစေ"

"ဓနရှင်ဝါဒ၊ ကျဆုံးပါစေ"

"အရေးတော်ပုံ၊ အောင်ပါစေ" ဟူသောကြွေးကြော်သံများ ရေနံမြေအနှံ့ သိမ့်သိမ့်တုန် အောင် မြည်ဟည်းလွှမ်းမိုးသွားတော့သည်။

ထိုအခါ BOC ကုမ္ပဏီသည် တောင်းဆိုချက်များကို လိုက်လျောမပေးသည့်အပြင် ဓနရှင်ကိုသာ အကျိုးပြုနေသည့် နယ်ချဲ့အစိုးရကလည်း သပိတ်မှောက်ခေါင်းဆောင်များ

ကို ဖမ်းဆီးရန် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဤတွင် သပိတ်ကြီးသည် ချောက်ရေနံမြေသာမက လမ်းရွာ၊ ရေနံချပ်၊ ရေနံချောင်းမှ ရေနံမြေများပေါ်သို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားသွားပြီး နောက်ဆုံး သန်လျင်ရေနံချက်စက်ရုံအထိ ရောက်ရှိသွားတော့သည်။ အလုပ်သမားထုကလည်း လုံးဝ အလျှော့မပေးဘဲ တင်းခံလေလေ နယ်ချဲ့အစိုးရ၏ နှိပ်ကွပ်မှုက ပိုမိုပြင်းထန်လာလေလေ ဖြစ်သည်။ ချောက်ရေနံမြေအတွင်း ရှေးဦးစွာ ပုဒ်မ ၁၄၄ ထုတ်ပြန်သည်။ ထို့နောက် သခင်၊ သခင်မဖြစ်သည့် ရေနံမြေအလုပ်သမားများကို ဖမ်း၊ ဒဏ်တပ်၊ ထောင်ချ၊ အလုပ်ထုတ်ပစ် သည်။ နေအိမ်တန်းလျားမှ နှင်ပစ်သည်။ သို့ရာတွင် အလုပ်သမားထုက အရှုံးမပေး၊ အညံ့မခံ၊ သပိတ်ကို ဆက်လက်နွှဲခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်တွင် သတင်းစာများနှင့် ကြေညာစာတမ်းများမှတစ်ဆင့် တို့ဗမာအစည်း အရုံးကြီး၏ တင်ပြအစီရင်ခံချက်များအရ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်သူများကလည်း ရေနံမြေ သပိတ်ကြီးကို အထူးအာရုံစိုက်လာကြသည်။ ငွေကြေး၊ ရိက္ခာ စသည့် အကူအညီများ ပေးလာကြသည်။ ရေနံမြေသပိတ်ကြီးသည် တစ်နှစ်နီးပါးမျှ ရှည်ကြာလာခဲ့သည့်တိုင် နှစ်ဖက်စလုံး တင်းမာလျက်ပင်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် သခင်၊ သခင်မများသည် ၁၁ လကျော်မျှ လစာမရရှိခြင်းကြောင့် အစားအသောက်၊ အဝတ်အထည်၊ အနေအထိုင်မှစ၍ ကြပ်တည်း လာကြသော်ငြား စိတ်ဓာတ်အားဖြင့် ပိုမိုကြံ့ကြံ့ခံ ခိုင်မာလာခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ တင်ပြတောင်းဆိုထားသော အခွင့်အရေးများကို အမြန်ဆုံးရရှိနိုင်ရန် BOC ၏ ရက်စက် ယုတ်မာမှုများကို နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်သူများသို့ တင်ပြနိုင်ရန်၊ မိမိတို့ ရယူလိုသည့်ဆန္ဒနှင့် အဓိဋ္ဌာန်ကို မည်သည့်နည်း၊ မည်သည့်ခြိမ်းခြောက် အကြပ်ကိုင်မှု၊ မည်သည့်လက်နက် နှင့်မျှ ချိုးဖျက်မရနိုင်ကြောင်း ပြသရန် မိုင် ၄၀၀ ကျော် ကွာဝေးသည့် အစိုးရရုံးစိုက်ရာ ရန်ကုန်မြို့သို့ ခြေလျင်တောက်လျှောက် ချီတက်ကြမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်၊ (ဗုဒ္ဓဟူးနေ့) တွင် အာဏာဝက သခင် ဘိုးလှကြီး ခေါင်းဆောင်၍ ချောက်၊ ရေနံချပ်၊ လမ်းရွာမှ အလုပ်သမား ၁၀၀၀ ခန့်နှင့် ရေနံချောင်းမှ အလုပ်သမား ၁၀၀၀ ခန့် စုစုပေါင်း အလုပ်သမား ၂၀၀၀ ခန့် ပါဝင်သည့် ရေနံတပ်ကြီးသည် ခရီးရှည် ထိုးဖောက်ချီတက်ရန် ရေနံမြေမှ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ထိုနေ့ မွန်းလွဲ ၂ နာရီတွင် ဝွေးချို၊ နောက် ရေနံချောင်း၊ ညောင်ခြေထောက်၊ နောက် မကွေးသို့ ဆဋ္ဌမနေ့တွင် ရောက်ကြသည်။ လမ်းခရီးတွင် လူထုကြီးက ဆီးကြိုလိုသော်လည်း နယ်ချဲ့ တို့၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကြောင့် ဝွေးချိုတွင် ညစာတစ်နပ်ငတ်ခဲ့ကြရသည်။ မကွေးတွင် နံနက်စာ ထမင်းစားသောက်နေစဉ် သပိတ်ခေါင်းဆောင် သခင်ဘိုးလှကြီးနှင့် အခြားသပိတ်ခေါင်းဆောင် များကို ပုလိပ်များက ဖမ်းဆီးသွားလေသည်။ ထို့ပြင် မျက်နှာဖြူအရေးပိုင်က မကွေးမြို့ အတွင်း ပုဒ်မ ၁၄၄ ထုတ်လိုက်သည်။ သပိတ်တပ်သားများကို ချော့မော့၍ ရှေ့ဆက်မချီတက် ရန် ဆွယ်တရား ဟောသလို မြင်းတပ်၊ လှံစွပ်တပ်၊ နံပါတ်တုတ်ကိုင် ပုလိပ်တပ်များက မြသလွန်ဘုရားအတွင်း စခန်းချနေသည့် ရေနံမြေသပိတ်ကြီးကို ခြိမ်းခြောက်ပြနေသည်။ သို့ဖြင့် မကွေးမြို့တွင် ရက် ၂၀ ကြာမြင့်သွားရပြီး ငတ်တစ်လှည့် ပြတ်တစ်လှည့်ဖြင့် မတတ် သာတော့သည့်အဆုံး တစ်ဝက်ခန့်မျှ သပိတ်သမားများသည် တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ် ရေနံမြေသို့ ပြန်ကြရလေသည်။ သို့သော်လည်း အနိုင်မခံအရှုံးမပေးသည့် သံမဏိစိတ်ထား

များဖြင့် ရေနံသပိတ်တပ်သား ၁၀၀၀ ခန့် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ထိုသူများက ဖမ်းဆီးထားသော သပိတ်ခေါင်းဆောင်များကို မလွှတ်မချင်း အစာငတ်ခံဆန္ဒပြမှုကို ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့မှ စတင်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအခါ မကွေးလူထုက ကရုဏာသက်ပြီး နယ်ချဲ့အစိုးရ ပိတ်ပင်နေသည့်ကြားမှ စားနပ်ရိက္ခာများ၊ အဝတ်အထည်၊ ခြုံစောင်များ စသည်တို့ကို လာရောက်လှူဒါန်းကြသည်။ ထို့ပြင် သတင်းစာများတွင်လည်း ရေနံသပိတ်ခတ်ပုံများနှင့် ဖော်ပြရာ တစ်တိုင်းပြည်လုံး ရင်သပ်အံ့သြကြရပြီး ချီးကျူးကြသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကိုယ်စားလှယ်များကလည်း မကွေးမြို့သို့ တက်လာကာ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အရောက် ချီတက်ဖို့ကသာ အဓိက ဖြစ်ကြောင်း တိုက်တွန်းအားပေးကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ ညနေပိုင်းတွင် ကိုဗဟိန်းနှင့် ၃ ဦးတို့သည် ‘‘နယ်ချဲ့သမားတို့၏ မြင်းတပ်မြင်းခွာ တစ်ချက်ပေါက်လျှင် တစ်ပြည်လုံး မီးဟုန်းဟုန်း တောက်စေရမည်။ အသက်ပင်သေသေ၊ အရိုးပင်ကြေကြေ ပန်းတိုင်အရောက် မမှိတ်မသုန် ချီတက်ကြပါကုန်’’ ဟု ဟောပြောကြရာ ဟောပြောပြီးသည်နှင့် လေးဦးစလုံး အဖမ်းခံလိုက်ရသည်။ ထိုအကြောင်းတရားများသည် ရေနံသပိတ်တပ်သားများအား စိတ်ဓာတ်အရာတွင် အထွတ်အထိပ်သို့ မရောက်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်လျက်ရှိကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဝိုင်းရံပိတ်ဆို့ထားမှုကို ထိုးဖောက်ချီတက်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြသည်။ ချီတက်ရန် ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့ နံနက် ၆ နာရီသတ်မှတ်ပြီး ထိုအချိန်သို့ မရောက်မီကလေးတွင် အသေခံရေနံသပိတ်တပ်သားတိုင်းသည် ဦးစွာ ပထမ ငါးပါးသီလကို ခံယူလိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် မိမိတို့ကိုယ်မိမိ သရဏဂုံတင်လိုက်ကြသည်။ ထိုသို့ ထိုးဖောက်ချီတက်ကြရာတွင် သေသူသေ၊ မူးမေ့လဲကျသူကျ၊ လုံစွပ်ဒဏ်ကြောင့် သွေးမြေကျကြရသလို မြင်းနှင့်ခွာစောင်း ခုတ်တိုက်သဖြင့် ပေါက်ပြဲဒဏ်ရာရသူများလည်း ရှိသည်။ တစ်ဦးပြီး တစ်ဦးလည်း ထောင်ထဲရောက်ကြရရှာသည်။ သို့ရာတွင် မည်သူမျှမမှုဘဲ မကြောက်မရွံ့ နောက်မတွန့်စွာ ဆက်လက်ချီတက်ကြသည်။

ချီတက်လျှင် ချီတက်ချင်း နံပါတ်တုတ်ကိုင်ပုလိပ်များက ဆီး၍ရိုက်နှက်ကြရာ ရေနံသပိတ်တပ်သား ၃၊ ၄ ဦး ခေါင်းမှသွေးများ ဖြာကျလာသည်။ သို့ရာတွင် လူအားဖြင့် အတင်းတိုး၍ တက်ကြသည်။ ရာဇဝတ်ဝန်က လုံစွပ်တပ်သေနတ်ကိုင် တပ်သားများကို ခေါ်လိုက်သည်။ ခဏချက်ချင်းအတွင်း ပုလိပ်တပ်နှင့် သပိတ်တပ်တို့ ရောနှောသွားပြန်သည်။ မြို့သူ မြို့သားများက ဘေးမှ ဝိုင်းကြည့်နေကြသဖြင့် သေနတ်သုံး၍လည်း မရပြန်။ သို့ဖြစ်၍ မြင်းတပ်ကိုခေါ်ယူရာ မြင်းများ ဒုန်းစိုင်းပြီး အရှိန်ပြင်းစွာ စီးနင်းဝင်ရောက်၍ သပိတ်တပ်ကို ဝင်ရိုက်သည်။ သို့ရာတွင် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်နေကြသော မြို့လူထုက ခဲများ၊ ပုလင်းများ၊ တုတ်များကြောင့်နှင့် မြို့လူထုအော်ဟစ်သံများ၊ ညာသံပေးသံ၊ အသေခံ သပိတ်တပ်သားများ၏ ကြွေးကြော်သံများကြောင့် မြင်းများပင် လန့်၍ ပြေးချင်ရာပြေး၊ ဆွဲချင်ရာဆွဲနှင့် မနိုင်မနင်းဖြစ်ပြီး ခွာလိပ်ရပြန်သည်။

ထိုအခိုက် ချိတ်ဆက်ထားသော ထောင်တွင်းရှိ အဖမ်းခံခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ထောင်အမိုးပေါ်သို့တက်၍ ထောင်သားများအား တရားဟောသည်။ ထောင်စောင့်က မြင်ပြီး ထိတ်ထိတ်ပျာပျာဖြစ်၍ ထောင်အချက်ပေးသံချောင်းကို တရကြမ်းခေါက်သည်။ ရေနံတပ်

ကြီးကို မညှာမတာနှိပ်ကွပ်လျက်ရှိသော ရာဇဝတ်ဝန်နှင့် လက်ပါးစေပုလိပ်များက ထောင်ထပြီအထင်ဖြင့် ထောင်ကြီးဆီသို့ အပြေးအလွှား ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ထိုအခါမှ မကွေးမြို့မှ အောင်မြင်စွာ ခရီးဆက်ထွက်နိုင်သည်။ သို့သော် မြို့တောင်ဘက် တစ်မိုင်ခန့်အကွာ အရောက်တွင် နယ်ချဲ့ရာဇဝတ်ဝန်ကိုယ်တိုင် မြင်းစီးတပ်ဖြင့် လိုက်လာပြန်၍ တပ်ဗိုလ် ၁၇ ဦးနှင့် အလံကိုင်တပ်သား ၁၇ ဦးကို ရွေးချယ်ဖမ်းဆီးသွားပြန်သည်။ ရန်ကုန်မြို့သို့ ချီတက်ရာ လမ်းခရီးတစ်လျှောက်လုံးရှိ မြို့ကြီး၊ မြို့ငယ်၊ ရွာကြီး၊ ရွာငယ်တိုင်းမှ မြို့မိမြို့ဖ၊ ရွာမိရွာဖများက စည်တော်များ ဆော်ရွမ်း၍လည်းကောင်း၊ အောင်သပြေများ ကမ်း၍လည်းကောင်း၊ နေရာထိုင်ခင်းများကို ပြုပြင်၍ စားကောင်းသောက်ဖွယ်များ ချက်ပြုတ်၍ မုန့်ပဲသွားရည်စာ အချိုပွဲများ တည်ခင်း၍လည်းကောင်း၊ ဖျားနာပေါက်ပြဲသူများကို အခမဲ့ ဆေးဝါးကုသ၍လည်းကောင်း၊ စုတ်ပြတ်ပေကျံနေသည့် ထီး၊ ဖိနပ်၊ လုံချည်၊ မျက်နှာသုတ်ပဝါများ စသည်တို့ကို အသစ်လှူဒါန်း၍ မေတ္တာစေတနာအပြည့် ကြိုဆိုပြုစုကြသည်။

ရေနံမြေသပိတ်စတင်ပေါ်ပေါက်သည်မှ တစ်နှစ်တိတိပြည့်သောနေ့ ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရေနံမြေသပိတ်ကြီး ရောက်ရှိခဲ့၍ ထူးခြားသောနေ့ဟု မှတ်တမ်းပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့တွင် နယ်ချဲ့တို့၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုအမျိုးမျိုးကို ကန့်ကွက်သောအနေဖြင့် ဆန္ဒပြချီတက်လာသည့် သာယာဝတီဘက်မှ လူ ၁၀၀၀ ကျော်ပါဝင်သည့် တောင်သူလယ်သမားတပ်ကြီး၊ ဝေါ၊ ဖြူး၊ ပဲခူး၊ သထုံနယ်များမှ လူ ၂၀၀၀၀ ကျော် ပါဝင်သည့် တောင်သူလယ်သမားတပ်ကြီးတို့သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ တစ်ချိန်တည်း၊ တစ်ပြိုင်တည်း ရောက်ရှိလာကြသည်။ နောက်နေ့ ဇန်နဝါရီလ ၉ ရက် (၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့) တွင် မြန်မာသမိုင်းတွင် မကြုံစဖူးထူးကဲလှသည့် တောင်သူလယ်သမားများ၏ တပ်ပေါင်းစုံညီလာခံသဘင်ကြီးကို အလုပ်သမားတပ်များ၊ သပိတ်တပ်များ ခြံရံလျက် ရန်ကုန်မြို့ ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ခြေရင်းတွင် ကျင်းပကြသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၃၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရေနံမြေအလုပ်သမားများ၏ လှုပ်ရှားမှုကြီးတစ်ရပ်လုံးကို မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အမှတ်တရ “၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ” အဖြစ် သမိုင်းကမ္ပည်းမှတ်တမ်းရေးထိုးနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါတော့သည်။ ။

အေးသဇင်ကျော်

ရည်ညွှန်း

- ဗိုလ်မှူး ဘသောင်း (မောင်သုတ) ၏ ဗမာ့တော်လှန်ရေးသမိုင်း
- ဒေါက်တာယဉ်ယဉ်ထွန်း၏ မြန်မာ့ရိုးရာ ရေနံလက်တွင်းတူးပညာ
- ဦးသန့် (လာဘ်မိုးစွေ) ၏ ခေတ်အဆက်ဆက် သမိုင်းဝင် မြန်မာ့မှတ်တမ်း ပုံရိပ်များ

ပြည်ထောင်စုနှင့် ကျွန်တော်

aZmf'sD

"
ကျွန်တော့်ရင်သွေးလည်း အသိမနှောင်းစေရ။
အခြား အခြားသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရင်သွေးများလည်း
အသိမနှောင်းစေရ။ သူတို့ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ်
ပွင့်လန်းလာသည်နှင့်အမျှ ဝမ်းနည်းစရာရှိလျှင်လည်း
အတူတူ၊ ဝမ်းသာစရာရှိလျှင်လည်း အတူတူ၊
အားတက်စရာရှိလျှင်လည်း အတူတူ၊ ရဲရင့်စရာရှိလျှင်လည်း
အတူတူ၊ အားလုံးအတူတူသာ ဖြစ်သင့်ကြလေသည်။
ထိုသို့လျှင် ကျွန်တော် ဆုတောင်းနေမိပါသည် "

တစ်ညနေတွင် ကျွန်တော်သည် ရှုပ်ထွေးပေပွလျက်ရှိသော ကျွန်တော့်စာစင်ကို ရှင်းနေမိသည်။ စာစင်ရှင်းသည်ဆိုခြင်းမှာ တစ်နည်းအားဖြင့် သိဟောင်း ကျွမ်းဟောင်းများကို ပြန်တွေ့ခြင်းတစ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ စာစင်ရှင်းစဉ် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက် ပွဲဦးထွက် လွတ်လပ်ရေးနေ့က ဝေငှဖြန့်ချိခဲ့သော စာရွက်စာတမ်း သိဟောင်း ကျွမ်းဟောင်းများကို လည်းကောင်း ပြန်၍တွေ့ရလေသည်။

စာရွက်စာတမ်းများအနက် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် တံဆိပ်ခတ်သော စာရွက်များ လည်းပါသဖြင့် ထိုတံဆိပ်ကို ကြည့်မိသည်။ တံဆိပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ပုံသည် အလယ် ကပါ၍ ကနုတ်ရေး ခြသေ့်သုံးကောင်သည် ထိုပုံ၏ထိပ်နှင့် နံပါးနှစ်ဖက်တွင် ပါကြလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို သူရသတ္တိက စောင့်လျက်ရှိသည်ဟူသော အထိမ်းအမှတ်ပေတည်း။ တစ်ဖန် ပြည်ထောင်စုစက္ကူ အလံငယ်ကို ကိုင်ကြည့်မိသည်။ အလံငယ်သည် သစ်သစ်လွင်လွင် တောင့်တောင့်တင်းတင်းပင် ရှိသေးသည်။ အလံ၏ လက်ဝဲအထက်ထောင့် အပြာကွက် အတွင်းရှိ အလယ်က ကြယ်ဖြူကြီးသည် နယ်ချဲ့ကို တော်လှန်သော တော်လှန်ရေးအထိမ်း အမှတ်ပေတည်း။ အရန်ကြယ် ငါးလုံးသည် မွန်၊ မြန်မာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း အစရှိသော တိုင်းရင်းသားများ၏ အထိမ်းအမှတ်ပေတည်း။ သင့်ပေစွ။

စာစင်ကို ရှင်းရင်းပင် နေအတန်ငယ်စောင်းလာ၍ ကျွန်တော့်ခါး အတန်ငယ် တောင့် လာပါသည်။ အညောင်းပြေလမ်းလျှောက်ရန်မှာ နေ နည်းလှလေပြီ။ အညောင်းလည်း ပြေစေတော့၊ သမီးအငယ်ကိုလည်း ချီရစေတော့ဟု အောက်မေ့ကာ သမီးငယ်ကို ရင်ခွင်၌ ပိုက်၍ အိမ်ရှေ့တွင် လူးလာတုံ့ခေါက် စင်္ကြံလျှောက်နေမိလေသည်။ သမီးငယ်သည် အိပ်မော ကျသွားရှာသည်။ ထိုအခါ စာစင်ရှင်းစဉ်က ပြန်တွေ့ခဲ့ရသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တံဆိပ် နှင့် ပြည်ထောင်စုအလံငယ်တို့ကြောင့်လား မသိ။ သမီးငယ်၏ နောင်ရေးကို တွေးမိလာလေ သည်။

နေလုံး မပျောက်တပျောက် အချိန်သည် ဖျော့တော့သောအဆင်းကို ဆောင်သော အချိန် ဖြစ်သည်။ အလင်းလည်း မကုန်တတ်သေး၊ အမှောင်လည်း မရဲတတ်သေးဖြစ်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်သည် မပီမသ မကွဲမပြားဝိုးဝါးမှုသာ ဖြစ်လေသည်။ ဤအချိန်မျိုးသည် တွေး၍ ကောင်းသောအချိန်၊ ငေး၍ကောင်းသောအချိန် ဖြစ်ဟန်တူ၏။

သမီးငယ်သည် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးရပြီးမှ ဖွားမြင်လာသူ ဖြစ်လေသည်။ ကြယ်ကြီးအလယ်၊ ကြယ်ငယ်အရန်ပါသော ပြည်ထောင်စုအလံတော်ရိပ်ကို ခိုလှုံကာ လူ့ဘဝ ကို ရလာသူဖြစ်သည်။ ငါတို့တွင် သင်းကလေးသည် ကံကောင်းလေစွ၊ ကံတော်လေစွ။ ထိုသို့တွေး၍ ကျွန်တော် ဝမ်းမြောက်သည်။ သာခု ခေါ်မိသည်။ ကျွန်တော်၏အဘိုး၊ သင်းကလေး၏ ဘေးသည် မလွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့် မျက်စိနှစ်လုံး မှိတ်သွားရရှာသည်။ ကျွန်တော်၏ အဖ၊ သင်းကလေး၏ အဘိုးသည် မလွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့်ပင် မျက်စိနှစ်လုံး မှိတ်သွားရရှာသည်။ သင်းကလေး၏ အဖ ကျွန်တော်သည် မလွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့် ကာလ အတန်ကြာ နေခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ သင်းမှာကား လူ့လောကသို့ ရောက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် လွတ်လပ်သော အရိပ်ကို ခိုမိလျက်သား ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် သင်းကလေးသည် သင်းဘေး၊ သင်းဘိုး၊ သင်းဘတို့ ထက် ကံကောင်းလေစွ၊ ကံတော်လေစွ။

တစ်ဖန် စဉ်းစားမိပြန်သည်။ ကျွန်တော်၏ အဘိုးသည် လွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့် လူ့ဘဝကို ရခဲ့သူဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်၏ အဖသည်လည်း လွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့်ပင် လူ့ဘဝကို ရခဲ့သူဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့နှစ်ဦးစလုံးပင် မလွတ်လပ်သူဘဝသို့ ပြောင်းခဲ့ကြရ၍ မလွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့် မျက်စိနှစ်လုံး မှိတ်သွားကြရရှာသည်။ သူတို့သည် အစ၌ လွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့် ပွဲထွက်နိုင်ကြသော်လည်း အလယ်နှင့် အဆုံးတို့၌ကား မလွတ်လပ်သူအဖြစ်ဖြင့် ပွဲသိမ်းသွားကြရှာသည်။ ပွဲဦးအထွက် ကောင်းကြသော်လည်း ပွဲသိမ်း အဝင် ညံ့ကြရရှာလေသည်။ ဤအချက်သည် ဆင်ခြင်ဖွယ်ဖြစ်၏။ အစကောင်းမှ အနှောင်း သေချာသည်ဟု ဆိုရိုးစကား ရှိလေသည်။ ကျွန်တော့်အဘိုးသည် ဘဝအစ ကောင်းခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော့်အဖ သည်လည်း ဘဝအစ ကောင်းခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့ မျက်စိနှစ်လုံး မှိတ်သွားကြသော အချိန်ကာလသည် မလွတ်လပ်သော အချိန် ကာလဖြစ်သဖြင့် သူတို့သည် ဘဝအနှောင်း မသေချာ ဖြစ်ခဲ့ကြရလေသည်။ ထို့ကြောင့် အစပင် ကောင်းသော်လည်း အနှောင်းမသေချာသော သဘောသည်လည်း လောက၌ ရှိတတ်ပါသေးသည်တကား။ ကျွန်တော့်သမီးငယ်သည် သူ့ဘေး၊ သူ့ဘိုးတို့ကဲ့သို့ ဘဝအစကောင်းသည်ဟု ဆိုထိုက်လှပါ၏။ သို့ရာတွင် သူ့ဘေး၊ သူ့ဘိုးတို့ကဲ့သို့ ဘဝအနှောင်း မသေချာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်လော။ ကျွန်တော် တွေးတောမိသည်၊ ရင်လေးမိသည်။

တစ်ဖန် ဆက်၍စဉ်းစားမိပြန်သည်။ လွတ်လပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်တွင် လွန်ခဲ့သောစစ်အတွင်းက ရန်သူ့လက်ချက်ကြောင့် လူစီးကုန်တင်မီးသင်္ဘော အမြောက်အမြားသည်လည်း မြစ်ထဲတွင် ရေနစ် ပျက်စီးကုန်ကြရသည်။ ထိုအခါ မော်တော် လှေငယ်၊ မော်တော် သမ္ဗန်ငယ်တို့သည် အလျှို အလျှို ပေါ်လာကြလေသည်။ ထိုလှေငယ်၊ ထိုသမ္ဗန်ငယ်တို့သည် ယခင်က မီးခိုးတလူလူနှင့် တင့်တယ်သော မြစ်လမ်းတွင် ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ခရီးသည်တို့ကို သယ်ယူကာ ယခင်က မီးသင်္ဘောကြီးများ၏ တာဝန်ကိုယူ၍ ခုတ်မောင်းသွားလာကြရလေသည်။ ထိုလှေငယ်၊ သမ္ဗန်ငယ်တို့၌ ဖြစ်သလို တပ်ဆင်ကြရသော စက်တို့သည် မီးသင်္ဘောစက်ကြီးများကဲ့သို့ စိတ်ချရသည် မဟုတ်ချေ။ စက်ခဏခဏပျက်တတ်သဖြင့် ခဏ ခဏ ကမ်းကပ်ကြရလေသည်။ ထို့ကြောင့် သွားကြရမည့် ခရီးလမ်းအတွက် စိတ်စနောင့်စနင်း ဖြစ်ကြရသည်။ သို့ရာတွင် စက်ပျက်တုံ၊ ကမ်းကပ်တုံဖြင့်ပင် လိုရာခရီးသို့ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ မီးသင်္ဘောကြီးများ မရှိဘဲနှင့်လည်း ဖြစ်ကောင်းစွ။ ကျွန်တော် အားတက်လာမိသည်။ ကိုယ့်အားကို ကိုးစားချင်စိတ် ပေါက်လာလေသည်။

ကျွန်တော်တို့စီးသော မော်တော်သမ္ဗန်ငယ်သည် တောမြို့တစ်မြို့မှ ရန်ကုန်မြို့သို့ ခုတ်မောင်း ဆန်တက်လာရာ တွံတေးဝသို့ ရောက်သည်။ မော်တော်လှေငယ်တစ်စင်းသည် ရန်ကုန်မှ စုန်ဆင်းလာရာ တွံတေးဝသို့ ရောက်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ရန်ကုန်မှ စုန်ဆင်းလာသော မော်တော်လှေငယ် ယက်ပန်းစားလာသည်ကို ရှေးဦးစွာ တူရူ၌ မြင်ရသည်။ ထို့နောက် ထိုမော်တော်လှေငယ်သည် လှိုင်းလုံး တောင်ပံကြီးများကို ဖြန့်ကာ ကျွန်တော်တို့အနီးသို့ ချဉ်းလာလေသည်။ ထို့နောက် တစ်စင်းနှင့်တစ်စင်း ဖြတ်သွားကြသည်။ သူ့လှေငယ်ကလည်း လက်မြှောက်၊ ထီးမြှောက် နှုတ်ဆက်ဆူညံသွားသည်။ ကျွန်တော်

တို့ သမ္မနိုင်ငယ်ကလည်း လက်မြှောက်၊ ထီးမြှောက် နှုတ်ဆက်ဆူညံသွားသည်။ မီးသဘော်ာ ရှိမှလား။ မီးသဘော်ာ မရှိဘဲနှင့်လည်း လိုရာအရပ်သို့ ရောက်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလား။ ကျွန်တော် ပို၍ အားတက်လာသည်။ ပို၍ကိုယ့်အားကို ကိုယ်ကိုးစားချင်လာသည်။ ကျွန်တော် ၏ စိတ်မျက်စိတွင် လွတ်လပ်ရေးကို ဝင်းခနဲ လက်ခနဲ မြင်လိုက်သလို ဖြစ်လာမိသည်။

“ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံသည် ယခုအခါတွင် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံဘဝကို ရခဲ့ပြီ။ ကိုယ့်အလံနှင့်၊ ကိုယ့်တံဆိပ်နှင့်၊ ကိုယ့်သမ္မတနှင့်၊ ကိုယ့်ပါလီမန်နှင့်၊ ကိုယ့်အစိုးရနှင့်၊ ကိုယ့်စစ်တပ်နှင့် ဖြစ်နေပြီ ”

ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံသည် ယခုအခါတွင် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံဘဝကို ရခဲ့ပြီ။ ကိုယ့် အလံနှင့်၊ ကိုယ့်တံဆိပ်နှင့်၊ ကိုယ့်သမ္မတနှင့်၊ ကိုယ့်ပါလီမန်နှင့်၊ ကိုယ့်အစိုးရနှင့်၊ ကိုယ့်စစ်တပ်နှင့် ဖြစ်နေပြီ။ ကမ္ဘာ့ပွဲလယ်မှာ အိမ်တစ်ဆောင် မီးတစ်ပြောင်နှင့် လူတစ်လုံး သူတစ်လုံး လုပ်နေပြီ။ ထိုသဘောကား အဘယ်နည်း။ ထိုသဘောကား အခြားမဟုတ်။ ပြည်သူတိုင်းသည် ကိုယ့်အားကို ကိုယ် ကိုးစားရမည်ဟူသော သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်ရင်ခွင်၌ အိပ်ပျော်နေသော သမီးငယ်သည် လူလားမြောက်လာသော အခါ သူ့အားကို သူ ကိုးစားနိုင်သော သတ္တိရှိပါလိမ့်မည်လော။ ကျွန်တော် တွေးတောမိသည်။ ရင် လေးမိသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော့်ရင်ခွင်၌ အိပ်ပျော်နေသော သမီးငယ်၏ မျက်နှာကို ကြည့်ကာ အိမ်ရှေ့တွင် လူးလာတုံ့ခေါက် စင်္ကြံလျှောက်ရင်း ကျွန်တော် တွေးတော ရင်လေးခဲ့မိလေသည်။ သူ့ဘဝသည် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါး စလုံး၌ပင် လွတ်လပ်ဖို့ လိုသည်။ သူ့အားကို သူ ကိုးစားတတ်ဖို့ လိုသည်။ သူ့တွင် လွတ်လပ်လိုသော ဆန္ဒ ရှိပါမည်လော။ သူ့အားကို သူ ကိုးစားလိုသောဆန္ဒ ရှိပါမည်လော။ ရှိမည် မုချ။ ရှိအောင်လည်း ကြိုတင်ဖန်တီးပေးရမည် ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်လိုသော ဆန္ဒကိုလည်းကောင်း၊ သူ့အားကို သူ ကိုးစားလိုသော ဆန္ဒကိုလည်းကောင်း သူ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် ပွင့်လန်းလာသည်နှင့်အမျှ သူကစားသော ကစားစရာ၌ ဖန်တီးပေးသင့်သည်။ သူဖတ်သော စာအုပ်ငယ်၌ ဖန်တီးပေးသင့်သည်။ သူ့မျက်စိ၊ သူ့နား၊ သူ့နှာ၊ သူ့လျှာ၊ သူ့အတွေ့၊ သူ့အတွေးတို့၌ ဖန်တီးပေးသင့်သည်။ ထိုသို့ ဖန်တီးပေးနိုင်လျှင် သူ့ဘဝ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးစလုံး လွတ်လပ်မည် မုချဖြစ်သည်။ သူသာ မကသေး။ သူ့သား၊ သူ့မြေး၊ သူ့မြစ်၊ သူ့တီ၊ သူ့ကျွတ်၊ သူ့သွေးသား တစ်သီတစ်တန်းကြီးပါ

သူကဲ့သို့ လွတ်လပ်ကြမည် မုချ ဖြစ်လေသည်။

ဖန်တီးပေးရန် တစ်ခု ကျန်ပါသေးသည်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေးကို ရသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဖြစ်လာသည်။ ပြည်ထောင်စုဟုဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံသည် ပုဂံခေတ်က တိုင်းပြည်မျိုး မဟုတ်တော့ပြီ။ တောင်ငူခေတ်က တိုင်းပြည်မျိုး မဟုတ်တော့ပြီ။ ကုန်းဘောင်ခေတ်၊ အင်္ဂလိပ်ခေတ်က တိုင်းပြည်မျိုးလည်း မဟုတ်တော့ပြီ။ ရုပ်ရော၊ နာမ်ရော အကုန်ပြောင်းပြီ။ ပြည်ထောင်စု၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ ဒေသသည် ဗမာတစ်မျိုးတည်း၏ အကျိုးအတွက်လည်း မဟုတ်၊ ရှမ်းတစ်မျိုးတည်း၏ အကျိုးအတွက်လည်း မဟုတ်၊ ကရင်တစ်မျိုးတည်း၏ အကျိုးအတွက်လည်း မဟုတ်၊ ကချင် တစ်မျိုးတည်း၏ အကျိုးအတွက်လည်း မဟုတ်၊ ချင်းတစ်မျိုးတည်း၏ အကျိုးအတွက်လည်း မဟုတ်။ မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း အစရှိသော တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ အကျိုးအတွက်သာ ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားအားလုံး စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သော အမွေဆိုင် ပစ္စည်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော့်သမီးငယ်သည် သွေးတူသားတူ တိုင်းရင်းသား၊ တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက် တိုင်းရင်းသား၊ တစ်လှေတည်းစီး တစ်ခရီးတည်း သွား တိုင်းရင်းသားတို့ကို လေးစားချစ်ခင်တတ်ဖို့ လိုပေသေးသည်။ သူတို့နှင့် တစ်စိတ် တစ်ဝမ်းတည်းဖြစ်ဖို့ လိုပေသေးသည်။ ထိုအချက်ကိုလည်း ကြိုတင်၍ ဖန်တီးပေးသင့် လေသည်။

ကျွန်တော့်သမီးငယ်သည် ကျွန်တော်ကဲ့သို့ကား မဖြစ်စေသင့်၊ မဖြစ်စေရ။ ကျွန်တော် ပြန်၍ စဉ်းစားကြည့်မိသည်။ ကျွန်တော် တို့ ငယ်စဉ်က ကျွန်တော်တို့သည် တိုင်းရင်းသားများ အကြောင်းကို အတော် မသိသား ဆိုးရွား ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။ ချင်းတို့သည် ချင်းတောင်တန်း၌ နေထိုင်ကြသည်။ ကချင်တို့သည် ဟူးကောင်းတောင်ကြားဒေသ၌ နေထိုင်ကြသည်။ ရှမ်းတို့ သည် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၌ နေထိုင်ကြသည်ဟု ကျောင်းစာသင်ခန်း၌ ကျွန်တော်တို့ ကုန်းအော် ခဲ့ကြရဖူးသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့ ဖြူသလား၊ မည်းသလား၊ ပုသလား၊ ရှည်သလားကိုကား သိခွင့် မရခဲ့ကြချေ။ ကျောက်တံ၊ ကျောက်သင်ပုန်းကို သိသလောက်မျှ သိခွင့်မရခဲ့ကြ။ လူလားမြောက်လာသည်အထိ သူတို့အတွက် ဝမ်းမနည်းတတ်၊ ဝမ်းမမြောက်တတ်။ ဝမ်းနည်း နိုင်မည် ဝေးစွ၊ ဝမ်းမြောက်နိုင်မည် ဝေးစွ၊ ဤနိုင်ငံ၌ သူတို့လည်း ရှိပါသေး၏တကားဟူ၍ပင် သတိ မထားမိခဲ့ကြချေ။

မကြာသေးခင်ကမှ သူတို့ကို ကျွန်တော် သတိထားမိလာသည်။ သူတို့အတွက် ဝမ်းနည်းစရာရှိလျှင် ဝမ်းနည်းလာတတ်သည်။ ဝမ်းမြောက်စရာရှိလျှင် ဝမ်းမြောက်လာ တတ်သည်။ မှတ်မိသေးတော့၏။ လွတ်လပ်ရေးမရခင် တစ်ခါကသော် ကျွန်တော်သည် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း သီပေါ၊ ဘော်ကြို ဘုရားပွဲတော်သို့ ရောက်သွားသည်။ မန္တလေး မြေပြင်မှ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) ကုန်းမြင့်သို့၊ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) ကုန်းမြင့်မှ ရှမ်းတောင်တန်း သို့ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် တက်သွားရလေသည်။ ဤခရီးသည် ကျွန်တော့်အဖို့ တထူးတဆန်း ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ တောတောင်ပေါက်လမ်းသည် တောင်ခါးပန်းတွင် ဆံထိုးကဲ့သို့ ကောက် သည်။ ခရုပတ်ကဲ့သို့ လိမ်သည်။ မြစ်ကဲ့သို့ ကွေ့သည်။ မြွေကဲ့သို့ ခွေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့၏ မော်တော်ကားသည် ကောက်ကာ လိမ်ကာ၊ ကွေ့ကာ ခွေကာ တက်သည့်

အခါ တက်ရ၍ ဆင်းသည့်အခါ ဆင်းရလေသည်။

တောင်မြင့်တစ်ခုသို့ ရောက်သောအခါ တောင်အောက် မြေပြင်သို့ ကျွန်တော် မျှော်ကြည့်လိုက်သည်။ မန္တလေးတောင်တန်းသည် ညို့မှိုင်းလျက်ရှိသည်။ စစ်ကိုင်းတောင်တန်းသည် ပြာမှိုင်းလျက်ရှိသည်။ မြစ်ငယ်မြစ်သည် နှစ်လိမ်၊ သုံးလိမ် လိမ်ကာ ဧရာဝတီသို့ ထိုးဆင်းသွားသည်။ တစ်ဖန် ကျွန်တော်၏ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကျွန်တော် လှည့်ပတ်၍ ကြည့်မိပြန်သည်။ စွယ်တော်ပန်းတို့သည် ပင်မြင့်တွင် ဖြူဖြူဖွေးဖွေး နုနုကွေးကွေး ပွင့်ကြသည်။ အနန်းတို့သည် ပေါက်ပေါက်ဖောက်သကဲ့သို့ ပင်လုံးကျွတ်ဖွေး၍ ပွင့်ကြကုန်သည်။ နွယ်ပန်းကြီးများသည် တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် သွယ်တန်း ဒန်းဆင်၍ ပေါက်ကြကုန်သည်။

ခရီးဆက်လိုက်ပြန်၏။ ယခင်ကကဲ့သို့ပင် ကောက်ကာ လိမ်ကာ၊ ကွေ့ကာ ခွေကာ၊ တက်တုံ သက်တုံ သွားရပြန်သည်။ ဘော်ကြိုပွဲခင်းသို့ ရောက်ပြီ။ ဘော်ကြိုဘုရားသည် စောမွန်လှတည်သောဘုရား၊ ဘော်ကြိုရွာ၏ မြောက်နား၊ မြစ်ငယ်ကမ်းပါး၌ ရှိသည်။ ထိုဘုရားကို ဗဟိုပြု၍ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ပလောင်၊ ဓနု၊ မိုင်းသာ အစရှိသော တောင်ပေါ်သားတို့ လှုပ်ရှားသွားလာနေကြသည်မှာ ရှုမဆုံး ဖြစ်လေသည်။ ယောကျ်ားတို့သည် ဘောင်းဘီပွ၊ ဦးထုပ် ကားကြီးများနှင့် ဖြစ်ကြသည်။ မိန်းမများအနက် ရှမ်းအချို့သည် ဗမာတို့ကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ အချို့လည်း ရှမ်းရှေးရိုးအတိုင်း ခေါင်းပေါင်းကြီးများ ပေါင်းကြသည်။ ကချင်အမျိုးသမီးတို့သည် အနီထည်၊ အပြာထည် သင်တိုင်း ခါးပြတ်ဝတ်၍ ငွေဥ၊ ငွေတောင့်၊ ငွေပြားများကို ဆင်ကြသည်။ ပလောင် အမျိုးသမီးတို့သည် ကတ္တီပါ အနီရောင် ကတောင်အင်္ကျီ ဝတ်ကြသည်။ လုံချည်တွင် ရှေ့၌ ခါးပုံစ ချကြသည်။

ပွဲဈေးတန်းကြီးကို ကြည့်ပါဦး။ အလွန်စည်ကားလှသည်။ လိမ္မော်၊ ငှက်ပျော၊ ကွမ်းသီး၊ ကွမ်းဖူး၊ သဖန်းယို၊ မရွေး၊ ရှမ်းပဲပုပ်၊ ရှမ်းကျောက်ကျော၊ မုန့်တီ၊ သားရေကြော်၊ စည်ဖောင်းကြော်၊ ပိန်းဥချဉ်၊ ရှမ်းထမင်းချဉ် စားချင်ရာစားနိုင်သည်။ ဝါးခမောက်၊ အုပ်၊ အစ်၊ ဘုရားဆင်းတုတော်၊ မောင်း၊ ပုတီး၊ ထီး၊ နွား၊ မြင်း ကကြိုးတန်ဆာ ဝယ်ချင်ရာ ဝယ်နိုင်သည်။ ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ပလောင်တစ်စုသည် ဘုရားဆင်းတုတော်ကို ဈေးဆစ်နေကြသည်။ ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ကချင်တစ်စုသည် မောင်း ဝယ်နေကြသည်။ မောင်းနှစ်လုံးကို ထု၍ ဖိုသံ မသံ နာခံကာ ကချင်ကြီးနှစ်ယောက် တပြုံးပြုံးနှင့် သဘောခွေ့နေကြသည်။ ကျွန်တော် ဝမ်းမြောက်၍ မဆုံးပြီ။ သူတို့လည်း ငါတို့ တိုင်းပြည်သားများပေတကားဟု ပထမအကြိမ် ဉာဏ်အလင်း ရလာခဲ့ လေသည်။ သူတို့ကို ခေါ်ချင်သည်။ မေးချင်သည်။ အနား ကပ်ချင်သည်။ အဝေးမှ ကြည့်ချင်သည်။ ပီတိ အတော်ဖြစ်လိုက်သည်။

ဘုရားပွဲခင်းတွင် အိုးမှုတ် တယောထိုးကာ ဓလေ့ဘာသာ ဆွဲဆွဲငင်ငင် သီဆိုနေသည်ကို ဝိုင်းဖွဲ့ နားထောင်နေကြသော သူတို့ တစ်စုကို မြင်ရသောအခါ ကျွန်တော် ဝမ်းမြောက်လာတတ်သည်။ တောင်ပိန်းရွက် အစရှိသော ဟင်းရွက်များကို ဆား၌ တို့ကာ တို့ကာ ထမင်းစားနေကြသော သူတစ်စုကို မြင်ရသောအခါ ကျွန်တော် ကရုဏာ ဖြစ်လာတတ်လေသည်။ ဘောင်းဘီပွကြီးကို မင်ကြောင်ပေါ်အောင် ပင့်တင်ပြီးလျှင် သစ်မပါ၊ သံမပါ၊ အုန်းဆံမပါ ဝါးဖြင့်သက်ကယ်ဖြင့်၊ ဝါးနီးဖြင့် ကျင်လည်စွာ တဲအမိုးတင်နေသော ပလိုင်းလွယ်ရှမ်းလက်သမားကို မြင်ရသောအခါ ကျွန်တော် ချီးမွမ်းလာတတ်သည်။ ကျွန်တော်သည်

ထိုသဘောတို့ကို လူလတ်အရွယ်သို့ ရောက်ခါမှ သိခွင့်ရသည်။ ကျွန်တော် အသိနှောင်းလေစွ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်သမီးငယ် အသိမနှောင်းထိုက်၊ အသိ မနှောင်းစေရ။

ကျွန်တော် သတိရလာပြန်သည်။ နှစ်ကား ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ နေ့ကား ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့၊ အချိန်ကား ရောင်နီပေါ်စ၊ အခမ်းအနားကား လွတ်လပ်ရေး အခမ်းအနား၊ ထိုနှစ်၊ ထိုနေ့၊ ထိုအချိန်၊ ထိုအခမ်းအနား၌ အတွင်းဝန်များ ရုံးဝင်းအတွင်းရှိ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်အနီးတွင် မင်္ဂလာ စည်တော် ရွှမ်းလျက်ရှိသည်။ လွှတ်တော်မျက်နှာစာ၌ နိုင်ငံခြားကိုယ်စားလှယ်အစုံအညီ ရောက်လာကြသည်။ ထို့နောက် လွတ်လပ်ရေးအခါကြား အမြောက် ပစ်ဖောက်သည်။ အမြောက်သံ စဲသောအခါ လွှတ်တော်ရှေ့ အလံတိုင်တွင် ဗြိတိသျှ အလံတော်သည် ဗြိတိသျှ နိုင်ငံတော်သီချင်း တီးမှုတ်သည်ကို နားဆင်ကာ တိုင်ထိပ်မှ မြေသို့ ဆင်းသည်။ ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုအလံသည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော် သီချင်း တီးမှုတ်သည်ကို နားဆင်ကာ တိုင်ထိပ်သို့ တက်သည်။ ထိုပွဲသည် အံ့ဖွယ်သူရဲ ပွဲကြီး လမ်းကြီးပေတည်း။ စည်တော်သံကို ကြားရသောအခါ ဝမ်းသာသည်။ နိုင်ငံခြားကိုယ်စားလှယ်များကို မြင်ရသောအခါ ဝမ်းသာသည်။ အခါကြား အမြောက်သံကို ကြားရသောအခါ ဝမ်းသာသည်။ ပြည်ထောင်စုအလံတော် တိုင်ထိပ်သို့တက်သွားသောအခါ ဝမ်းသာသည်။

လွှတ်တော်အတွင်းသို့ဝင်လိုက်သောအခါ အားတက်ခြင်း ဖြစ်ရပြန်ပါသည်။ မင်းမတ်ကိုယ်စားလှယ် အစုံအညီ ရောက်ကြလေပြီ။ လွှတ်တော်ထဲတွင် လွတ်လပ်ရေးကို ကြေညာသည်။ ပြည်ထောင်စုကို ကြွေးကြော်သည်။ ထိုအခါ ကျွန်တော်၏ မျက်စိသည် ဗမာကိုယ်စားလှယ်စုမှ ရှမ်းကိုယ်စားလှယ်စုသို့ ရောက်သွားသည်။ ထို့နောက် ကရင်ကိုယ်စားလှယ်စုသို့ ကူးသွားသည်။ ကချင်ကိုယ်စားလှယ်စုသို့ပြောင်းသွားသည်။ ချင်းကိုယ်စားလှယ်စုသို့ရွှေ့သွားသည်။ ထိုကိုယ်စားလှယ်အားလုံး၏ မျက်စိတို့သည် နိုင်ငံတော်သမ္မတရှိရာ၌ စိုက်နေကြသည်။ ကျွန်တော် အားတက်၍ မဆုံး ဖြစ်မိသည်။ ကျွန်တော် ရဲရင့်လာသည်။ ထိုပွဲသည် နိုင်ငံလွတ်လပ်သောပွဲ ဖြစ်သည်။ ထိုပွဲတွင် မွန်၊ ဗမာ၊ ရခိုင်ကချည်း နှစ်ပါးသွား မလုပ်၊ ရှမ်းကချည်း နှစ်ပါးသွား

“ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ပြည်ထောင်စု ယိမ်းကို တညီတညာတည်း ကလိုက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤယိမ်းမျိုးကို ရှေးရှေးက မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်း မကခဲ့။ ယခင်က မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်း မကခဲ့။ မနေ့တစ်နေ့က မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်း မကခဲ့။ ဗိုလ်ချုပ် စည်းဝါးကိုင်သော ကျွန်တော်တို့ ခေတ်ကျမှ ကနိုင်သည် ”

မလုပ်၊ ကရင်ကချည်း နှစ်ပါးသွား မလုပ်၊ ကချင်ကချည်း နှစ်ပါးသွား မလုပ်၊ ချင်းကချည်း နှစ်ပါးသွား မလုပ်။ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ပြည်ထောင်စုယိမ်းကို တညီတညာတည်း ကလိုက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဤယိမ်းမျိုးကို ရှေးရှေးက မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်း မကခဲ့။ ယခင်က မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်း မကခဲ့။ မနေ့တစ်နေ့က မြန်မာ့သမိုင်း၌လည်း မကခဲ့။ ဗိုလ်ချုပ်စည်းဝါးကိုင်သော ကျွန်တော်တို့ခေတ်ကျမှ ကနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤပြည်ထောင်စုယိမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ပထမယိမ်း၊ တကယ့်ယိမ်း၊ သဲ့ယိမ်း၊ အမဲ့ယိမ်း၊ ယိမ်းတကာ့ယိမ်း၊ ယိမ်းဆိုမှယိမ်း ဖြစ်ပါပေသည်။ အဘယ်မှာလျှင် ကျွန်တော်သည် အားမတက်ဘဲ နေနိုင်အံ့နည်း။ မရဲရင့်ဘဲ နေနိုင်အံ့နည်း။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်သည် လူလတ်အရွယ်သို့ ရောက်ခါမှ ထိုသို့ အားတက်ရမှန်းသိသည်။ ရဲရင့်ရမှန်း သိသည်။ ကျွန်တော် အသိနှောင်းလေစွ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်သမီးငယ် အသိမနှောင်းထိုက်။ အသိမနှောင်းစေရ။

ကျွန်တော့်ရင်သွေးလည်း အသိမနှောင်းစေရ၊ အခြားအခြားသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရင်သွေးများလည်း အသိမနှောင်းစေရ။ သူတို့ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် ပွင့်လန်းလာသည်နှင့်အမျှ ဝမ်းနည်းစရာရှိလျှင်လည်း အတူတူ၊ ဝမ်းသာစရာ ရှိလျှင်လည်း အတူတူ၊ အားတက်စရာ ရှိလျှင်လည်း အတူတူ၊ ရဲရင့်စရာရှိလျှင်လည်း အတူတူ၊ အားလုံးအတူတူသာ ဖြစ်သင့်ကြလေသည်။ ထိုသို့လျှင် ကျွန်တော် ဆုတောင်းနေမိပါသည်။

ကျွန်တော့်သမီးငယ်သည် ကျွန်တော့်ရင်ခွင်၌ အိပ်မောကျလျက်ပင် ရှိသေးသည်။ အိမ်ရှေ့တွင် လူးလာခေါက်တုံ့ စကြံလျှောက်နေသော ကျွန်တော့်မှာကား မအိပ်ရဘဲနှင့် လန့်နိုးလာရသည်။ မိုးစုပ်စုပ်ချုပ်ပြီ။ သို့ရာတွင် မိုးစုပ်စုပ်ချုပ်သောကြောင့် ကျွန်တော် လန့်နိုးလာရသည် မဟုတ်။ ကျွန်တော့်သမီးငယ် အန္တရာယ် လွယ်မထားတတ်၍ ကျွန်တော်၏ ဝမ်းဗိုက်၌ နွေးခနဲဖြစ်သွားသောကြောင့် လန့်နိုးလာရခြင်းသာဖြစ်သည် ဟူသတတ်။

(၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ်၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၈ မှ ကူးယူဖော်ပြသည်။)

ဇော်ဂျီ

ပြည်ထောင်စုနေ့

Zifif

“ ဒီအစည်းအဝေးကြီးမှာ
ကျွန်တော်တို့ အချင်းချင်းတွေ မတည့်အောင်
ခြေထိုးခံသူတွေ ရှိကြောင်းကို သိပါတယ်။
ယင်းသို့ရှိပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ “မအ” ပါဘူး။
ကျွန်တော်တို့ လိုလားတဲ့ လွတ်လပ်ရေးပန်းတိုင်ကို
အသက်နဲ့လဲပြီး ဆွတ်ခူးမယ်ဆိုတာ ယုံကြည်ပါ ”

ပြည်ထောင်စုနေ့သည် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၂ ရက်နေ့ဖြစ်သည်။ ယင်းနေ့ကို ပြည်ထောင်စုနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်သည့်သမိုင်းကို ဆန်းစစ်လျှင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်တွင် အခြေခံသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်ကား မြန်မာလူမျိုးတို့ လွတ်လပ်ရေးရလိုမှုစိတ်ဓာတ်သည် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်နေချိန်ပင်တည်း။ အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကလည်း လွတ်လပ်ရေးအတွက် ခေါင်းဆောင်မှုကို ပေးလျက်ရှိသည်။ မြန်မာတို့၏ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲဒဏ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့ ကြာရှည်စွာ မခံနိုင်တော့ချေ။ မြန်မာတို့အား လွတ်လပ်ရေးပေးရတော့မည့် အခြေသို့ဆိုက်၏။ ထိုအခြေမျိုးသို့ ရောက်သော်လည်း လက်မလွှတ်လိုသေးသော အင်္ဂလိပ်တို့အဖို့ သွေးခွဲရန်နေရာကိုရှာရာ တောင်တန်းဒေသကို တွေ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်မနှင့် တောင်တန်းဒေသကို ခွဲထုတ်ရန် စိုင်းပြင်းတော့၏။

မြန်မာပြည်မကို လွတ်လပ်ရေးပေးပြီး တောင်တန်းဒေသကို မျှော်လင့်ချက်ပြကာ ဆက်လက် သိမ်းပိုက်နိုင်ရန် အင်္ဂလိပ်တို့သည် တောင်တန်းသားတို့အား အမျိုးမျိုးခြေထိုး၍ ပြည်မနှင့်သွေးခွဲလေပြီ။ ယင်းအကြံကို သိနှင့်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် တောင်တန်းသားတို့နှင့် စည်းလုံးမှုရရန်အတွက် အမျိုးမျိုးဆောင်ရွက်ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ဘက်ပိုင်းမှ မြောက်ဘက်ဖျား မြစ်ကြီးနားအဆုံး ရခိုင်ပြည်နယ်ပါမကျန် ပြည်မနှင့်တောင်တန်းသွေးစည်းညီညွတ်ရန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးပိုင်း၌ ရွှေတိဂုံဘုရား အလယ်ပစ္စယံတွင် ကျင်းပသော ဖ–ဆ–ပ–လ ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံကြီး၌လည်း –

(၁) အင်္ဂလိပ်တို့ ဗမာပြည်ကို သိမ်းပိုက်သောအခါက ရှမ်းပြည်ကို တစ်ပါတည်း သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြောင်း။ ယခု ဗမာပြည်ကို လက်လွှတ်ရမည့် အခါသို့ ရောက်သောအခါ ရှမ်းပြည်ကို မချန်ထားဘဲ တစ်ပါတည်း လက်လွှတ်သင့်ကြောင်း။

(၂) ဗမာပြည်နှင့် ရှမ်းပြည်လွတ်လပ်ရေးကိစ္စကြီးတွင် ရှမ်းပြည်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဗမာပြည်ခေါင်းဆောင်များသာ ဆွေးနွေးသင့်ကြောင်း။

(၃) ရှမ်းပြည်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဗမာပြည်ခေါင်းဆောင်များ မတွေ့နိုင်အောင် လုပ်ထားသော နယ်နှင်ဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းသင့်ကြောင်း။

စသည့် သဘောအချုပ်ပါဝင်သော အဆိုတစ်ရပ်ကို တောင်ကြီးမြို့ ဦးဖေခင် (ယခုသံအမတ်ကြီး) က တင်သွင်းကာ ဆုံးဖြတ်လေသည်။

ပထမပင်လုံညီလာခံ

ထို့ပြင် ထိုနှစ် ဇန်နဝါရီလ၌ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ပင်လုံမြို့တွင် ပထမအကြိမ်ကျင်းပသော စော်ဘွားများညီလာခံသဘင်တွင် ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် တက်ရောက်၍ စော်ဘွားများအား နားချ သွေးဆောင်ရန် အစီအစဉ်ရှိ၏။ စော်ဘွားများကလည်း ဗမာပြည်မမှ ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်နုတို့အား တက်ရောက်ပါရန် ဖိတ်ကြားလေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှာ ထိုအခါက ရခိုင်ပြည်တွင် ခရီးလွန်နေသဖြင့် မတက်နိုင်ခဲ့ချေ။ သခင်နု၊ ဦးဘဂျမ်း ၊ မန်းဘခိုင် (ဗိုလ်ချုပ်တို့နှင့်အတူကွယ်လွန်သူ) တို့

တက်ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ် သုံးဦးသည် ရန်ကုန်မှ ပင်လုံသို့ တိုက်ရိုက်မသွားသေးဘဲ တောင်ကြီးကို ဝင်ကာ ဦးဖေခင်၊ ဦးတင်အေး စသော ခေါင်းဆောင်များနှင့်တိုင်ပင်ပြီး လွယ်ကော်ဘက် ထွက်၍ စည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းကို အပြင်းအထန်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြ၏။ ထိုမှ ဆန်းရင်းစော်ဘွား ဟော်တွင်ဝင်၍ လူထုတရားပွဲ၌ ရှင်းလင်းပြီးနောက် ပင်လုံသို့သွားလေသည်။ ပင်လုံညီလာ ခံသို့ဘုရင်ခံတက်ရောက်မည်ဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံရေးတရားမဟောကြားရစေဘဲ စီးပွားရေး၊ ပညာရေးကိုသာ ဟောပြောခွင့်ပေးထား၏။ တက်ရောက်သည့် ဖ–ဆ–ပ–လ ခေါင်းဆောင် များကား ရရှိသောအခွင့်အရေးကို လက်လွတ်မပေးဘဲ စီးပွားရေး ချို့တဲ့မှု ပညာရေး ချို့တဲ့မှု တို့ကြောင့် အတိဒုက္ခရောက်ကြရပုံ၊ အောက်ကျနောက်ကျနိုင်ပုံတို့ကို ပြောကာ နိုင်ငံရေး တရားဟောလျက် ညီညွတ်ရေးတွက် ဆွဲဆောင်ခဲ့ကြလေသည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် တစ်ကြိမ် ဗိုလ်ချုပ်ကိုယ်တိုင် လွယ်ကော်သို့ သွား ရောက်ကာ ကယားပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆွေးနွေးရပြန်သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲမှ ဗိုလ်ချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာရန် သဘောတူညီချက်ရခဲ့လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းလည်း ထိုဒီဇင်ဘာ ၂၅ ရက်နေ့၌ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး၏ဟော်တွင် စော်ဘွား များ အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကျင်းပကာ ဆွေးနွေးရပြန်၏ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက မြန်မာပြည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဘိလပ်ဆွေးနွေးပွဲသို့ သွားရမည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိ၏ ရည်ရွယ်ချက် အတိုင်း အားလုံးသဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးကြရန် ရှင်းလင်းပြောပြ၏။ စော်ဘွားများက ဗိုလ်ချုပ်၏ စေတနာကို ယုံကြည်ကြောင်း၊ စေတနာမှာ အလွန်သင့်မြတ်ကြောင်း၊ သို့သော် ယခုကိစ္စမှာအလွန်အရေးကြီးသဖြင့် မြောက်ပိုင်းစော်ဘွားကြီးများ မပါသေးသဖြင့် သူတို့ နှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီး အမြန်ဆုံးအကြောင်းပြန်ကြားမည့် အကြောင်းများကို ကတိပြု လိုက်ကြ၏။

ထိုသို့ ကတိရပြီးနောက် ၁၉၄၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေးဆွေးနွေး ရန် ဖိတ်ခေါ်ချက်အရ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အဖွဲ့တို့သည် အင်္ဂလန်သို့ ထွက်ခွာသွားခဲ့၏။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ အင်္ဂလန်သို့ သွားနေချိန်၌ပင် ဖ–ဆ–ပ–လ အဖွဲ့ချုပ်မှ ချင်း–ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးအတွက် ဦးဘဆိုင်၊ ဦးဝမ်းသူမောင်၊ ဦးမောင်ကလေး၊ ရဲဘော်စံထွန်း၊ ဦးအောင်မင်းတို့က ချင်းတောင်ဒေသတစ်ဝိုက်သို့ လှည့်လည်ကာ ဆောင်ရွက်ကြ၏ ။ ကချင်–ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးအတွက် ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး အမှူးရှိသော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့က မြစ်ကြီးနားဘက်သို့ ထွက်ခဲ့ကြရလေသည်။ ဤသို့ အနည်းနည်းအဖုံဖုံသော စည်းလုံးရေး အတွက် ကြိုးပမ်းချက်များ အင်္ဂလိပ်တို့၏ခြေထိုးချက်များသည် ကချင်တိုင်းရင်းသားတို့ကို နားယောင်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။

စည်းလုံးရေးနှင့်ကွဲပြားရေး

သီပေါမြို့တွင် စော်ဘွားများ အစည်းအဝေးကျင်းပ၏။ ထိုအစည်းအဝေးမှ "ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းသည် ရှမ်းစော်ဘွားများ၏ ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်ကြောင်း၊ တောင်တန်းနယ် များကို ကိုယ်စားပြုရန် စော်ဘွားများအား သီးခြားဖိတ်ခေါ်ရန် အင်္ဂလန်သို့ သံကြိုးရိုက်

လေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် အရေးဆိုနေသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့အား ခေါင်းခဲစေခဲ့သည်'' သို့သော် နောက်တစ်နေ့တွင် သံကြိုးတစ်စောင်ရောက်လာပြန်သည်။ ထိုသံကြိုးမှာကား ဗိုလ်မှူးအောင် ၊ ဗိုလ်ထွန်းလင်းတို့ တက်ရောက် ကြိုးပမ်းကြရသော တောင်ကြီးမြို့တွင်လည်း လူထုအစည်းအဝေး အင်အားပြပွဲကြီးကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးမှ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လိုလားချက်များကို ထောက်ခံကြောင်းကို သံကြိုးရိုက်ကြားခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြင့် နယ်ချဲ့နှင့် တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်တို့က အစွမ်းပြိုင်ကြရလေသည်။ ယင်းသို့သော အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အဖွဲ့ဝင်များက စုပေါင်းကာအနိုင်ယူနိုင်မှုကြောင့် ၁၉၄၇–ခု၊ ဇန်နဝါရီလတွင် အင်္ဂလန်နှင့် ဗမာကိုယ်စားလှယ်တို့ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည့် ''အောင်ဆန်းအက်တလီ''စာချုပ်တွင် တောင်တန်းအတွက် အပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ပါဝင်ခဲ့ပေသည်။

အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်တွင်ပါဝင်သော အပိုဒ်မှာ –

အပိုဒ် (ဂ) တောင်တန်းဒေသများ။ တောင်တန်းသားတို့၏ ဆန္ဒအလျောက် ပြည်ပနှင့် တောင်တန်းနယ်တို့ကို အမြန်ဆုံးပူးပေါင်း၍ အောင်မြင်အောင်ဆောင်ရွက်ကြရန် ဘုရင်ခံနှင့် ဗမာ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်တော်များ သဘောတူညီကြသည်။ ယာယီကာလအတွင်းတွင် တောင်တန်းပြည်မရေးရာကိစ္စများအတွက် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ကျေနပ်စေသည့် နည်းလမ်းများအားဖြင့် တောင်တန်း၊ ဗမာပြည်မနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရမည်။

(က) ဗမာလူထုနှင့် တောင်တန်းသားတို့သည် အတားအဆီး အနှောင့်အယှက်မရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာ ဆက်သွယ်နိုင်ရမည်။

(ခ) ဗမာပြည်မနှင့် ဆက်သွယ်ရေးအတွက် သူတို့၏ သဘောဆန္ဒကို ပွင့်လင်းစွာ ပြောဆိုနိုင်မည့် အထူးညီလာခံတစ်ရပ်ကို ကျင်းပ၍ ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ယခုလာမည့် ဖေဖော်ဝါရီလဆန်းတွင် ပင်လုံမြို့၌ ကျင်းပမည့် ညီလာခံတွင် ဖြစ်စေ၊ အောက်ဖော်ပြပါနည်းလမ်းများမှ မည်သည့်နည်းလမ်းမျိုးဖြင့် ကြားကာလအခါ၌ ဗမာပြည်မနှင့်ဆက်သွယ်လိုကြကြောင်းကို တောင်တန်းဒေသ ကိုယ်စားလှယ်တော်များအား မေးမြန်းကြမည်။

(ဂ) တောင်တန်းဒေသကိုယ်စားလှယ်များကို တောင်တန်းဒေသအရေးကိစ္စများတွင် ဘုရင်ခံအား အကြံပေးရမည့် အဖွဲ့ငယ်တစ်ခုဖွဲ့ခြင်း၊ တောင်တန်းဒေသကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်ကို ဘုရင်ခံအတိုင်ပင်ခံ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ထား၍ တောင်တန်းဒေသအရေးကိစ္စများကို တာဝန်ယူရန်။

အခြားနည်းလမ်းများ

(က) ဘုရင့်အစိုးရနှင့် မြန်မာ့ကိုယ်စားလှယ်တို့ ကြိုက်ညီထားသောအချက်များ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ပင်လုံညီလာခံအပြီး၌ တောင်တန်းသားတို့၏ ဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီသည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကို သဘောတူကြရန်။

(ခ) ဗမာပြည်၏ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာ၌ တောင်တန်းသားတို့ပူးပေါင်းမှုအတွက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းရှာဖွေရန် စုံစမ်းရေးကော်မတီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းမည်။

ထိုကော်မတီတွင် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ အတိုင်ပင်ခံအစိုးရအဖွဲ့မှပေးသော ကိုယ်စားလှယ် ဦးရေနှင့် တောင်တန်းခေါင်းဆောင်တို့နှင့်တိုင်ပင်ပြီးနောက် ဘုရင်ခံရွေးချယ်ပေးသည့် တောင်တန်းသား ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေတို့ အညီအမျှပါဝင်ရမည်။ ထိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌကို ဗမာပြည်အပမှ ရွေးချယ်မည်။ ထိုစုံစမ်းရေးကော်မတီသည် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်မကျင်းပမီ ဘုရင့်အစိုးရနှင့် ဗမာပြည်အစိုးရအား အစီအရင်ခံစာတင်သွင်းရမည်ဟူသော သဘောတူညီချက်တို့ဖြစ်၏။

ပင်လုံညီလာခံကြီး

ထိုစာချုပ်ပါ သဘောတူညီချက်အရ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ပင်လုံ၌ ဒုတိယအကြိမ် ညီလာခံကို ကျင်းပရလေသည်။ ဤသို့ဖြင့်မြန်မာ့သမိုင်းကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်သည့် ပင်လုံညီလာခံကြီး ပေါ်ပေါက်လာရပြန်သည်။ ဤဒုတိယအကြိမ် ပင်လုံညီလာခံကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပ၏။ ထိုနေ့တွင် ရှမ်းနှင့်ကချင် ကိုယ်စားလှယ်များက လွတ်လပ်ရေးအရယူရန် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပြီးနောက် ထိုညတွင်ပင် သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးကြ၏။ ဖေဖော်ဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် တစ်ဖန် ချင်းအမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်တို့ရောက်ရှိလာသဖြင့် ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် –

၁။ ဗမာများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ရှမ်းနှင့်ကချင်၊ ချင်းအမျိုးသားတို့၏ လွတ်လပ်ရေး ပိုမိုလျင်မြန်စွာရရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း၊

၂။ ဒီမိုကရေစီနည်းစနစ်အရ ဗမာလူမျိုးတို့ ရရှိခံစားနေရသည့် အဆင့်အတန်း အခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားများကဲ့သို့ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်းတို့လည်း ရရှိခံစားရန် လိုလားကြောင်း၊

၃။ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်းအမှုဆောင်ဝန်ကြီးများသည် မိမိတို့နှင့်သက်ဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းရေးကိစ္စအဝဝတို့တွင် မိမိတို့သာလျှင်တာဝန်ခံ၍ အများနှင့်သက်ဆိုင်ရာကိစ္စများ (ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေး၊ မီးရထား၊ ဆိပ်ကမ်းခွန်) မှ စသည်တို့ကို ဗမာများနှင့်ပူးပေါင်းတာဝန်ခံလိုကြောင်း။

ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အစည်းအဝေး ဥက္ကဋ္ဌ တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး စောခွန်ပန်းဆိုင်က အသံလွှင့်ရုံသို့ သံကြိုးရိုက်ကြားပေးပို့ကာ ကြေညာစေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အဖွဲ့ဝင်များလည်း ဖေဖော်ဝါရီလ ၈ ရက်နေ့ ညနေပိုင်းတွင် ပင်လုံသို့ရောက်လေသည်။ ထိုပင်လုံမြို့၌ ကျင်းပသည့် တောင်တန်းဒေသညီလာခံကြီးတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက –

"ပင်လုံအစည်းအဝေးသို့ အကြောင်း နှစ်ကြောင်းကြောင့် လာရကြောင်း၊ ပထမမှာ မြန်မာပြည်ရှိ တိုင်းရင်းသားများ ညီညွတ်ရေးအတွက်ဖြစ်၍ အခြားအကြောင်းမှာ အင်္ဂလန်ဆွေးနွေးပွဲ၌ တောင်တန်းဒေသနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်ကို ပြောဆိုရှင်းပြရန်ဖြစ်ကြောင်း"

''ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအရ မြန်မာပြည်ရှိ လူမျိုးများမှာ ညီညွတ်ရန်လိုကြောင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရသော် မြန်မာပြည်မှာ လွတ်လပ်ရေးရပြီဟု ဆိုနိုင်ကြောင်း၊ ယခု ကျန်ရှိနေ

သော ပြဿနာမှာ တောင်တန်းကိစ္စပင်ဖြစ်ကြောင်း”

‘‘ဘိလပ်ဆွေးနွေးပွဲ၌ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များ တောင်တန်းနယ် လွတ်လပ်ရေးကို တစ်ချိန်တည်း ရယူလျှင် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးမှာလည်း စစ်မှန်သည့် လွတ်လပ်ရေး မဖြစ်နိုင်ဟု ပြောဆိုခဲ့ကြောင်း၊ တောင်တန်းနယ်ကို တောင်တန်းလူမျိုးများသာ အုပ်ချုပ်စိုးမိုးခြင်းကို မြန်မာများက ကြိုက်ကြောင်း”

ဗြိတိသျှတို့က တောင်တန်းနေလူမျိုးများသည် အောက်ကျနောက်ကျဖြစ်နေသေးသဖြင့် လွတ်လပ်ရေးနှင့်မတန်ဟုထင်ကြောင်း၊ ထိုထင်မြင်ချက်ကို ဗမာများက သဘောမတူကြောင်း။ မြန်မာပြည် လွတ်လပ်ရေးရသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တောင်တန်းနယ်လွတ်လပ်ရေးရမည်ဟု မြန်မာများက ထင်မြင်ကြောင်း။ မြန်မာများသည် တောင်တန်းဒေသအတွက် တောင်းဆိုခြင်းမှာ အုပ်ချုပ်စိုးမိုးလို၍ မဟုတ်၊ သို့ရာတွင် တောင်တန်းနယ်များသည် မြန်မာပြည်နှင့်တန်းတူ အဆင့်အတန်း အခွင့်အရေးရရှိစေလိုသောကြောင့်ပင်ဖြစ်ကြောင်း။

မြန်မာများသည် ဗြိတိသျှ၏ ကျွန် မဖြစ်လိုကြောင်း၊ ထိုနည်းတူစွာ တောင်တန်းလူမျိုးများလည်း ဗြိတိသျှများအဖြစ် မရောက်စေလိုကြောင်း၊ ထို့အပြင် တောင်တန်းလူမျိုးများသည် မြန်မာ့ကျွန် မဖြစ်စေလိုကြောင်း။

တောင်တန်းနယ် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးမှာ ကောင်စီအဖွဲ့ ဖြစ်နေလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း။ ထိုကောင်စီအဖွဲ့ထဲ တောင်တန်းနယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်ရှိလိမ့်မည်ဖြစ်ရာ ၎င်း၏လက်ထဲမှာကား ထိုအုပ်ချုပ်ရေး ရှိမည် ဖြစ်ကြောင်း၊

“ဗြိတိန်မှာ မြန်မာပြည်၌ ကြာရှည်စွာ အုပ်စိုးရန် အခွင့်အခါ မရှိတော့ကြောင်း။ စောစော သို့မဟုတ် အနည်းငယ်ကြာလျှင် ၎င်းတို့သည် မြန်မာပြည်ကို စွန့်လွှတ်ရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း။ ထို့ကြောင့်ကျွန်ုပ်တို့သည် အဆင်သင့်ရှိရမည့်အပြင် ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်တိုင်အားကိုးအားထားလုပ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုနေရာ၌ ညီညွတ်ရေးမှာ အလွန်လိုကြောင်း”

“လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါမှပင် အဆင့်အတန်းမြင့်နိုင်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးမရလျှင် အောက်ကျနောက်ကျဖြစ်နေသော အဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း”

“လူဖြူဖြစ်စေ လူမည်းဖြစ်စေ မည်သူ့ကို မဆို မကြောက်ရွံ့နှင့်၊ ၎င်းတို့က တောင်တန်းလူမျိုးများကို မေးခဲ့လျှင် တောင်တန်းလူမျိုးများက လွတ်လပ်ရေး လိုချင်တယ်ဟု ပြောရမည်ဖြစ်ကြောင်း။ ခြောက်လျှင်လည်း မကြောက်ကြနှင့် ချော့လျှင်လည်း မပျော့ကြနှင့်၊ တောင်တန်းလူမျိုးများသည် မြန်မာပြည်ကဲ့သို့ တူညီသော အဆင့်အတန်းကို လိုချင်သည်ဟု ပြောရမည်ဖြစ်ကြောင်း။ ဒါကို ယနေ့ ပြောလိုက်လျှင် နက်ဖြန် အဆွေတို့ လွတ်လပ်ရေးရမည် ဖြစ်ကြောင်း” တို့ကို မိန့်ကြားခဲ့ကာ တောင်တန်း ဗမာပြည်စည်းလုံးရေးအတွက်ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြည်ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို တင်ပြဆွေးနွေး၏။ ၁၁ ရက်နေ့ညတွင်မူ ပင်လုံညီလာခံညစာစားပွဲကြီး တည်ခင်းကျွေးမွေးလေသည်။ ထိုညစာစားပွဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား မိန့်ခွန်းပြောရန် တောင်းပန်သဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်

အောင်ဆန်းက စည်းလုံးရေးနှင့် တိုင်းပြည်ရှေ့ရေးအတွက်–

“တစ်တိုင်းပြည်လုံး ကြီးပွားစေချင်လျှင် လူအား၊ ငွေအား၊ ပစ္စည်းအားနှင့် စုပေါင်းပြီး အင်တိုက်အားတိုက် လုပ်နိုင်မှ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိကြမှာပဲ။ ဗမာက တစ်မျိုး၊ ကရင်က တစ်ဖုံ၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်းတို့က တခြား အကွဲကွဲ အပြားပြား လုပ်နေကြရင် အကျိုးရှိမှာမဟုတ်ဘူး။ စုပေါင်း လုပ်ကြမှသာ အကျိုးရှိနိုင်မယ်၊ လုပ်ကြည့်မှလည်း အကျိုး ရှိကြောင်း သိနိုင်တယ်” စသည်ဖြင့် မိန့်ကြားလေသည်။

ထိုညစာစားပွဲကြီးတွင် ပြန်ကြားသည့် တောင်ပိုင်း စော်ဘွားကြီး၏ မိန့်ခွန်းမှာ ထိုအခါက အခြေအနေကို အပြည့်အဝ ဖော်ပြပေတော့သည်။ စော်ဘွားကြီးက –

“ယနေ့ညဟာ နေ့ကောင်းရက်ကောင်းဖြစ်တဲ့ညပါပဲ။ ယခု ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ပင်လုံအစည်းအဝေးကြီးမှာ ရာဇဝင်တွင် မကြုံဘူးသော အစည်းအဝေးဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးအခါက ရှမ်း၊ ဗမာ၊ ကချင်၊ ကယား၊ ချင်း အမျိုးသားတို့ အချင်းချင်းအထင်မှားအမြင်မှားကွဲလွဲချက်များရှိသော်လည်း ယခုတော့ ဒီသဘောကွဲလွဲချက်များ မရှိတော့ပါဘူး။ ဗမာနှင့် ရှမ်းစသော တောင်တန်း နယ်သားများအားလုံးတို့ ကောင်းရာ ကောင်းကြောင်းအချိန်သို့ ဆိုက်ရောက်လာပါပြီ။ ဒီအစည်း အဝေးကြီးမှာ ကျွန်တော်တို့အချင်းချင်းတွေ မတည့်အောင် ခြေထိုးခံသူတွေရှိကြောင်းကို သိပါတယ်။ ယင်းသို့ရှိပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ ‘‘မအ’’ ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ လိုလားတဲ့ လွတ်လပ်ရေးပန်းတိုင်ကို အသက်နဲ့လဲပြီး ဆွတ်ခူးမယ်ဆို တာ ယုံကြည်ပါ။ ချုပ်ခြယ်တဲ့ စနစ်ကြောင့်သာ ကျွန်တော်တို့ အောက်ကျနောက်ကျဖြစ်ခဲ့ရတာပါ။ ရှေ့အဖို့ လွတ်လပ်တဲ့ အခါမှာ အခြားလွတ်လပ်တဲ့ နိုင်ငံကြီးများနဲ့တန်းတူ အောက် မကျအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါတယ်။ ယခု နယ်ရှင်စော်ဘွား များဟာ အရင်ကလို မဟုတ်တော့ပါဘူး။ တိုင်းပြည် ကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့်တန်းတူ ပူးပေါင်းကာ ဆောင် ရွက်ကြပါတော့မယ်။

‘‘အထူးသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကြွရောက်လာ ပြီး ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးတာကိုလည်း အလွန်ပဲ ကျေးဇူးတင်ဝမ်းမြောက်ကြပါတယ်။ ရှေ့အဖို့မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အလိုဆန္ဒအတိုင်း တစ်သွေးတည်း တစ်သားတည်း ညီညွတ်မည်ကို ယုံကြည်စေလိုပါတယ်။

“ “တစ်တိုင်းပြည်လုံး ကြီးပွားစေချင်လျှင် လူအား၊ ငွေအား၊ ပစ္စည်းအားနှင့် စုပေါင်းပြီး အင်တိုက်အားတိုက် လုပ်နိုင်မှ အကျိုးခံစားခွင့် ရှိကြမှာပဲ။ ဗမာက တစ်မျိုး၊ ကရင်က တစ်ဖုံ၊ ရှမ်း, ကချင်, ချင်း တို့က တခြား အကွဲကွဲအပြားပြား လုပ်နေကြရန် အကျိုးရှိမှာ မဟုတ်ဘူး ”

ဤသို့ သိုက်မြိုက်စွာ ကြွရောက်ချီးမြှင့်ကြသည်ကို ရှမ်းစော်ဘွားများ ကိုယ်စား ကျွန်တော်က အထူးကျေးဇူးတင်ပါတယ်''ဟု မိန့်ကြားသွား၏။

ဤသို့ ဗမာပြည်မနှင့်တောင်တန်းသားတို့ နားလည်မှုရယူကာ အချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဖြင့် အပေးအယူမျှတ၍ သဘောပေါက်လာရသည့်အလျောက် ၁၉၄၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ရက် နံနက် ၁ဝ နာရီအချိန်တွင် အောက်ပါသဘောတူညီချက်ပါသော ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြလေသည်။

ပင်လုံစာချုပ်ပါအချက်များ

၁။ တောင်တန်းဒေသများကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရန် တောင်ပေါ်သားများ ညီညွတ်ရေးဦးစီးအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များက ထောက်ခံသည့် ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးကို ဘုရင်ခံက ရွေးချယ်၍ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီတွင် အတိုင်ပင်ခံ တစ်ဦးအဖြစ် ခန့်အပ်ရမည်။

၂။ ထိုအတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီတွင် ဌာနလက်ကိုင်မရှိ ဝန်ကြီးအဖြစ်လည်း ခန့်အပ်ရမည်။ ကာကွယ်ရေးနှင့် နိုင်ငံခြားရေးဌာနနည်းတူ တောင်တန်းဒေသရေးရာ ဌာနကိုလည်း ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်း၍ အမှုဆောင်ကောင်စီ အောက်၌ ထားရှိရမည်။ ထိုတောင်တန်းဒေသဆိုင်ရာ အတိုင်ပင်ခံဝန်ကြီးအား အလားတူနည်းအတိုင်း အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာများကို အပ်နှင်းရမည်။

၃။ ထိုအတိုင်ပင်ခံဝန်ကြီးအား ကူညီရန်အတွက် ယင်းနှင့်လူမျိုးတူမဟုတ်သည့် အခြား တောင်တန်းသားများအား ကိုယ်စားပြုသော တွဲဖက်အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦး ရှိရမည်။ ထိုအတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးသည် ပထမဦးစွာ မိမိတို့၏ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်ရေးရာများကို စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်ရမည်။ အတိုင်ပင်ခံဝန်ကြီးမှာမူ ကျန်ရှိသည့် အခြားသော တောင်တန်းဒေသရေးရာများကို စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးတို့သည် အခြေခံဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းသည့်အတိုင်း စုပေါင်းတာဝန်ယူလုပ်ကိုင်ရမည်။

၄။ အတိုင်ပင်ခံဝန်ကြီးသည် အမှုဆောင်ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် အနေဖြင့် ကောင်စီတွင် တောင်တန်းဒေသများ၏ တစ်ဦးတည်းသော ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သော်လည်း တောင်တန်းဒေသကိစ္စများကို ဆွေးနွေးသောအခါ တွဲဖက်အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦးသည် ကောင်စီအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်နိုင်စွမ်းရှိရမည်။

၅။ အထက်ပါသဘောတူညီချက်အရ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီကို တိုးချဲ့မည် ဖြစ်သော်လည်း တောင်တန်းဒေသများ၏ နယ်တွင်းအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ယခုရရှိခံစား လျက်ရှိသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ဆုံးပါးရန် မည်သည့်ဒေသတွင်မဆို လုံးဝပြုမူ လိမ့်မည် မဟုတ်။ တောင်တန်းဒေသများအတွက် နယ်တွင်းအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိကြောင်း မူအားဖြင့် လက်ခံသည်။

၆။ မြန်မာပြည်ထောင်စုအတွင်း ကချင်ပြည်နယ်အတွက် နယ်ခြားသတ်မှတ်ရေးနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တည်ထောင်ရေးကို တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်သို့ တင်ပြဆုံးဖြတ် စေရမည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော ပြည်နယ်မှာ လိုအပ်သည်ဟု သဘောတူ

လက်ခံကြသည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်ကို ပထမအဆင့် အကောင်အထည်ဖော်သည့် အနေဖြင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အက်ဥပဒေအရ အပိုင်း (၂) ခြွင်းချန်ဒေသ များကို အုပ်ချုပ်သည့်နည်းတူ မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်တွင်းရှိ ဒေသများ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း တောင်တန်းဒေသအတိုင်ပင်ခံ ဝန်ကြီးနှင့် တွဲဖက် အတိုင်ပင်ခံတို့ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရမည်။

၇။ တောင်တန်းဒေသရှိ ပြည်သူတို့သည် ဒီမိုကရေစီတိုင်းပြည်များတွင် အခြေခံအခွင့် အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ ဟု သတ်မှတ်ထားသည့် အခွင့်အရေးများနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ ကို တောင်တန်းဒေသများ ရရှိခံစားစေရမည်။

၈။ ဤစာချုပ်ပါ အစီအစဉ်များသည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ယခုကျင့်သုံးခွင့်ပြုထားသော ဘဏ္ဍာရေးကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းကို မည်သို့မျှ ထိခိုက်ခြင်း မရှိစေရ။

၉။ ဤစာချုပ်ပါ အစီအစဉ်များသည် မြန်မာပြည်၏ အခွန်ဘဏ္ဍာများထဲမှ ကချင် တောင်တန်းဒေသနှင့် ချင်းတောင်တန်းဒေသတို့က ရပိုင်ခွင့်ရှိသော ဘဏ္ဍာရေး အကူအညီအား မည်သို့မျှထိခိုက်ခြင်း မရှိစေရ။ ထို့ပြင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် မြန်မာပြည် တို့၏ ဘဏ္ဍာရေးစီစဉ်ဆက်သွယ်မှုများကဲ့သို့သော အလားတူ ဘဏ္ဍာရေး စီစဉ် ဆက်သွယ်မှုများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း ရှိ/ မရှိ အမှုဆောင်ကောင်စီသည် တောင်တန်းဒေသအတိုင်ပင်ခံ ဝန်ကြီး၊ တွဲဖက်အတိုင်ပင်ခံများနှင့် စူးစမ်းလေ့လာ မည်။

ဤသို့သော သဘောရှိသော ကြားကာလတွင် ပူးပေါင်းရေးအတွက် သဘောတူညီချက် များသာမက .....

၁။ တောင်တန်းသားတို့ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး ခံစားခွင့်ရရှိရေး၊

၂။ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာကုန် အုပ်ချုပ်နိုင်ခွင့် ရှိရေး၊

၃။ တောင်တန်းဒေသတို့ကို ဗမာပြည်မှ ထိုက်တန်သော ဘဏ္ဍာရေးကူညီမှုပေးရေး တို့ လည်း ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

ထိုတောင်တန်းဒေသနှင့် ဗမာပြည်မ ပူးပေါင်းရေး ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို တောင်တန်း လူထု ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်ကြသော မြောက်ပိုင်း သန္နီမှ ခွန်ပန်း၊ တောင်ကြီးမှ ဦးတင်အေး၊ သီပေါမှ ဦးကြာပု၊ စောယုတ်ဖ၊ ပင်လုံမှ ခွန်ထီး၊ မောက်မယ်မှ ဦးထွန်းမြင့်၊ ပင်းတယမှ ခွန်စောတို့နှင့် စော်ဘွားများ အပါအဝင် တောင်တန်းဒေသကိုယ်စားလှယ်များ စုစုပေါင်း ၂၁ ဦးတို့က လက်မှတ်ရေးထိုးကြ၏။

ယနေ့ပြည်ထောင်စု

ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား၊ ကရင် စသည့် တောင်တန်းဒေသလူမျိုးစုများက ဗမာ ပြည်မနှင့် ပူးပေါင်းရေးစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး အောင်ဆန်း အက်တလီစာချုပ် အရ ဖွဲ့စည်းသော တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်ရှေ့မှောက်၌လည်း ဗမာပြည်မ နှင့် ပူးပေါင်းလိုကြောင်း တညီတညွတ်တည်း ထွက်ဆိုကြ၏။ ထိုကော်မရှင်သည် ၁၇ ကြိမ်မျှ ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ခေါ်ယူစစ်ဆေးလေသည်။ တောင်တန်းသားတို့၏ အစစ်ခံချက်

အရ ကော်မရှင်က အစီရင်ခံရာ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် အစီရင်ခံချက်အတိုင်း စည်းမျဉ်း ရေးဆွဲ၍ ပြည်ထောင်စုမှာ အကောင်အထည်ပေါ်လာခဲ့ရပေသည်။ ယနေ့ပြည်ထောင်စုမှာ ပင်လုံစာချုပ်ကြီးက ပေါက်ဖွားလာသော ပြည်ထောင်စု ဖြစ်၏။ အကယ်၍သာ ပင်လုံ ညီလာခံတွင် ဆွေးနွေးမှု မအောင်မြင်၍ သဘောတူညီမှု မရခဲ့လျှင် ယနေ့ပြည်ထောင်စု ကြီးမျိုး ပေါ်လာနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက် ကြသည့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ကို ပြည်ထောင်စုနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ကြခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် ဤဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ကို ပြည်ထောင်စုနေ့ အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင်မှ သတ်မှတ်ကာ ပြည်ထောင်စုနေ့ကို စတင်ကျင်းပဖြစ်လေ သည်။ ထိုပြည်ထောင်စုနေ့ အခမ်းအနားကို ပင်လုံစာချုပ်ကြီး လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသော ပင်လုံမြို့တွင် ကျင်းပ၏။ ထိုနှစ်မှစ၍ နှစ်စဉ်မပျက် ပြည်ထောင်စုနေ့ကို ကျင်းပခဲ့လေသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြောင်းရွှေ့ကာ ကျင်းပ၏ ။

ပြည်ထောင်စုနေ့ ကျင်းပပုံမှာ သာမန်အားဖြင့် ဖော်ပြရသော် တောင်တန်းဒေသ များနှင့် ပြည်နယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ဖိတ်ကြားကာ တက်ရောက်လာကြသော ကချင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ချင်း၊ နာဂ၊ ကယား၊ ဆလုံ၊ ပသျှူး စသည့် တောင်တန်းကိုယ်စားလှယ် များနှင့်အတူ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ နံနက်တွင် လူထုအစည်းအဝေးပွဲကြီး ကျင်းပလေ သည်။ ထိုအစည်းအဝေးပွဲ၌ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်တို့၏ သဝဏ်လွှာများ ကို ဖတ်ကြားပြီးနောက် ပြည်မနှင့် ပြည်နယ်အသီးသီးတို့မှ အကြီးအကဲများက မိန့်ခွန်း မြွက်ကြားကြ၏ ။ ထိုအစည်းအဝေးပွဲပြီးလျှင် ပြည်နယ်မှ ဧည့်သည်တော်တို့အား သမ္မတ အိမ်တော်၊ အစိုးရရုံးများ၊ တန်ခိုးကြီးဘုရားများ စသည်တို့ကို လှည့်လည် ပို့ဆောင်ပေး၏။ ထိုညတွင် တောင်တန်းသားများ၏ တုံ့ပြန် ဧည့်ခံသည့် လူမျိုးအလိုက် အကများဖြင့် ပြည်ထောင်စုကပွဲကြီးကို ကျင်းပလေသည်။ ပြည်ထောင်စုအတွက် ပဌမအကြိမ်တွင် အစိုးရက ငွေတစ်သိန်းနှစ်သောင်း အကုန်အကျခံကာ ကျင်းပပေး၏။ ထိုနှစ်ကစ၍ တိုးလာ သည့် အစီအစဉ်မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ငွေတစ်ထောင်လှူ၍ မတည်စိုက်ခဲ့သော ပင်လုံ ရှိ ညီညွတ်ရေး ကျောက်တိုင်မှ မိုင် ၅၀၀ ကျော် ဝေးသော ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြည်ထောင်စုအလံ ကို လူသုံးထောင်ကျော်တို့ လက်ဆင့်ကမ်း၍ ပြည်ထောင်စုနေ့တွင် ရန်ကုန်သို့ အရောက် ယူဆောင်လာခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

(၁၉၅၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းမှ ကူးယူဖော်ပြသည်)

ဇင်မင်း

လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲအခမ်းအနား

armiZed

“ ဗြိတိသျှ ယူနီယံဂျက်အလံကို
ချသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်
ဗမာ့ရေတပ်မှ
အရာရှိစောချစ်စိန်၏ လက်တွင်းမှ
ပြည်ထောင်စုဗမာ့အလံတော်ကြီးသည်
ထိုးထွက်လျက်
တိုင်ထိပ်သို့ တဖြည်းဖြည်းတက်သွားလေသည် ”

မှတ်ချက်။ ။ (အောက်ပါ မှတ်တမ်းမှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရရှိစဉ်က လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ အခမ်းအနား မည်သို့ ကျင်းပသည်ကို ယခု ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ဦးသန့်ကိုယ်တိုင် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ စာပေဗိမာန်ထုတ် ဦးသန့် ရေးသား သော "ပြည်တော်သာခရီးစဉ်" စာအုပ်တွင် ဤဆောင်းပါးကို တွေ့ရှိ နိုင်မည် ဖြစ်သည်။)

မြန်မာနိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲရန်အတွက် နံနက် ၄ နာရီအချိန်တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် မျက်နှာစာရှိ အလံတိုင်၏ ရင်ပြင် မြက်ခင်း၌ နိုင်ငံတော်ယာယီသမ္မတကြီး စောရွှေသိုက်သည် ကိုယ်ရံတော်ဗိုလ်မှူးများ ဖြစ်ကြသော ကာနယ်မြင့်သိန်း၊ ကာနယ်ထင်စီ၊ ထို့ပြင် အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော်၊ အိမ်တော်ဝန် ဦးစံဖေတို့နှင့်အတူ ကြွရောက်လာပြီးသည့်နောက် ယာယီဝန်ကြီးချုပ်၊ ယာယီပါလီမန်၊ (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ-ယာယီဝန်ကြီးများနှင့် ဟိုက်ကုတ် လွှတ်တော် တရား ဝန်ကြီးချုပ်၊ မဟာမင်းကြီးများ၊ နိုင်ငံခြားအထူးသံတမန်များ၊ ဖဆပလ အမှုဆောင်လူကြီး များ၊ ယာယီပါလီမန် (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်) အမတ်များ၊ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ အကြီးအကဲများ၊ ယာယီပါလီမန်များ (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်) အရာရှိများ၊ တိုင်းမင်းကြီးများ၊ ရာထူးဝန်အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ရာထူးဝန်များ၊ အစိုးရဌာနအကြီးအကဲများ၊ အတွင်းဝန်များ၊ ဒေသန္တရအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကုန်သည်ကြီး အသင်းလေးသင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နေပြည်တော် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး များ ကျော်စောကိတ္တိရှိသော အခြားဧည့်သည်များ ရောက်ရှိစုရုံးလျက် ရှိကြသည်။

လွှတ်တော်၏မျက်နှာစာအရှေ့ဘက်တွင် ယာယီပါလီမန် (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်) အမတ်များ၊ လွှတ်တော်ဆင်ဝင်ရှေ့တွင် ယာယီအစိုးရ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများ၊ လွှတ်တော် ဆင်ဝင်အောက်တွင် ပုဏ္ဏားဖြူ ပုဏ္ဏားညိုများ၊ စင်ဝင်၏ဝဲယာတွင် နိုင်ငံခြားကိုယ်စား လှယ်တော်များနှင့် အစိုးရအရာရှိကြီးငယ်များနှင့် လူမျိုးပေါင်းစုံ ကိုယ်စားလှယ် ဧည့်သည် တော်များအား အသီးသီး နေရာချထား၏။

ထိုအချိန်တွင် စည်တော်ရွှမ်းလျက် ရှိ၏။

လွှတ်တော်မျက်နှာစာ၏ အရှေ့ဘက်ထောင့်တွင် ဗမာ့လေတပ်၊ သောင်းကျန်းမှု နှိမ်နင်းရေးတပ်၊ ဗမာနိုင်ငံတော်လက်နက်ကိုင် ပုလိပ်အဖွဲ့များကို အသီးသီး နေရာချထား လေသည်။

နိုင်ငံတော် ယာယီသမ္မတကြီးသည် အဆောင်အယောင်နှင့် လွှတ်တော်ဆင်ဝင်ရှေ့ သို့ ထွက်လာသည်တွင် စည်တော်သံ ရပ်စဲသွားလေသည်။

သမ္မတကြီးသည် ပိုးအဖြူရောင် ရွှေချည်ထိုးခေါင်းပေါင်းကို ဆင်ယင်လျက် စကားဝါနု ရောင် ရွှေချည်ထိုး ပုဆိုးတောင်ရှည်တို့ကို သပ်သပ်ရပ်ရပ် ခံ့ခံ့ညားညား ဆင်မြန်းထား၏။

ယာယီအစိုးရ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုမှာကား ခေါင်းပေါင်း ပန်းရောင်၊ မန္တလေးတောင်ရှည် ပန်းရောင်၊ ပိုးရင်ဖုံးအင်္ကျီအဖြူတို့ကို ဝတ်ဆင်ထားလေသည်။

ရေတပ်၊ ကုန်းတပ်မှ စစ်ဗိုလ်ကြီးများက ရှေ့ဆောင်၍ သမ္မတကြီးသည် ဗမာ့

တပ်မတော်၊ ဗမာ့ရေတပ်၊ ဗမာ့လေတပ်၊ သောင်းကျန်းမှု နှိမ်နင်းရေးတပ်နှင့် ဗမာ့လက်နက်ကိုင် ပုလိပ်အဖွဲ့များကို တစ်တပ်ပြီးတစ်တပ် လှည့်လည် ရှုစားလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကရင်အမျိုးသားတပ်က ဘင်ခရာတီးမှုတ်လေသည်။ ပါလီမန်လွှတ်တော်ရှေ့ရှိ အလံတိုင်ပေါ်မှ ဗြိတိသျှတို့၏ ယူနီယံဂျက်အလံမှာ နံနက်ခင်းအချိန် တသုန်သုန် တိုက်ခတ်လျက်ရှိသောဆောင်းလေကြောင့် တဖျပ်ဖျပ်လှုပ်ရှားလျက် ရှိလေသည်။

နံနက် ၄ နာရီ ၁၉ မိနစ် အချိန်တွင် ကြွရောက်လာသော ပရိသတ်အားလုံး ငြိမ်သက်စွာနေကြရန် မီးရောင်ပြ၍ အချက်ပေးလိုက်သည်။

အလံတိုင်အရှေ့ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်တွင် အသီးသီးရပ်နေကြသော ဗာမင်ဟမ်စစ်သင်္ဘောမှ အရာရှိ နှစ်ဦးနှင့် ဗမာ့ရေတပ်မှ ဗမာအမျိုးသား ရေတပ်အရာရှိ နှစ်ဦးတို့သည် အခါတော်ကြား အမြောက်သံကို နားစွင့်လျက်ရှိကြ၏။

နံနက် ၄ နာရီ မိနစ် ၂၀ တိတိအချိန်တွင် ရန်ကုန် မြစ်ဆိပ်ကမ်း၌ ဆိုက်ကပ်နေသော ဗာမင်ဟမ်စစ်သင်္ဘောကြီးမှ အခါတော်ကြား အမြောက်များ ပစ်ဖောက်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဘင်ခရာအဖွဲ့က ထုံးစံအတိုင်းတီးမှုတ်၍ ဗြိတိသျှရေတပ်ဗိုလ်တစ်ဦးက ဗြိတိသျှ ယူနီယံဂျက်အလံကို တဖြည်းဖြည်း ဆွဲချလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများမှ ခေါင်းလောင်းသံများ၊ သင်္ဘောဥသြဆွဲသံများ၊ သေနတ်ဖောက်သံများ၊ မီးအိုး ဗျောက်အိုးသံများ တစ်မြို့လုံး ခြိမ့်ခြိမ့်အုန်းမျှ ဆူညံသွားလေသည်။ မီးကျည်မီးပန်းများလည်း ကောင်းကင်တွင် ရှုမငြီးအောင် ထိန်လင်းနေပေတော့သည်။

ဗြိတိသျှ ယူနီယံဂျက်အလံကို ချသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဗမာ့ရေတပ်မှ အရာရှိ စောချစ်စိန်၏ လက်တွင်းမှ ပြည်ထောင်စုဗမာ့အလံတော်ကြီးသည် ထိုးထွက်လျက် တိုင်ထိပ်သို့ တဖြည်းဖြည်းတက်သွားလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် စစ်တီးဝိုင်းမှ အမျိုးသားသီချင်းသံသည် မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ငြိမ့်ငြိမ့်လေးလေး ပေါ်ထွက်လာလေသည်။ အလံတော်ကြီးသည် တိုင်ထိပ်သို့ ရောက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပုဏ္ဏားတော်များသည် ခရုသင်းများကို မှုတ်ကာ ဆိုင်ရာအသင်းအဖွဲ့ အသီးသီးနှင့် မင်းပရိသတ်အပေါင်းတို့သည် အလံတော်ကို အလေးပြုကြ၏။ စည်တော်သည်လည်း ရွှမ်းလျက်ရှိ၏။

ထို့နောက် နံနက် ၄ နာရီ၊ ၄၀ မိနစ်အချိန်တွင် အထက်ဖော်ပြပါ ပရိသတ်အပေါင်းတို့သည် အစီအစဉ်အတိုင်း ယာယီပါလီမန် (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်) ခန်းမကြီးထဲတွင် စုရုံးကြလေသည်။

ပရိသတ် စုံညီရောက်ရှိလာပြီးသည့်နောက် ၄ နာရီ ၄၅ မိနစ် အချိန်တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး စောရွှေသိုက်သည် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၊ ယာယီပါလီမန် (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်) ဥက္ကဋ္ဌ ပျော်ဘွယ်ဦးမြတို့နှင့်အတူ လွှတ်တော်ခန်းမကြီးသို့ ဝင်လာရာ ပရိသတ်အပေါင်းတို့က မတ်တတ်ရပ်၍ အလေးပြုကြ၏။

လွှတ်တော်ခန်းမကြီးတွင် ချိတ်ဆွဲထားသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ ကျဆုံးသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ဓာတ်ပုံကြီးများမှာလည်း "ငါတို့ချထားသော လမ်းစဉ်အတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်လေစွ" ဟူသော ကောင်းချီး ထောပနာပြုလျက် ပရိသတ်များအားကြည့်နေသကဲ့သို့ရှိ၏။ လွှတ်တော်ခန်းမကြီးအတွင်း၌ မြန်မာရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီများကငင်း၊

နိုင်ငံခြားရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီများကငင်း လျှပ်စစ်လက်သကဲ့သို့ တဖျတ်ဖျတ်နှင့် ရိုက်ကူးကြ၏။

သမ္မတကြီး စင်မြင့်ပေါ်တွင် နေရာယူပြီးနောက် သမ္မတရာထူးကို လက်ခံသိမ်းပိုက်ကြောင်း ကျေညာလိုက်လေသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အတည်ဖြစ်ကြောင်း ကျေညာလိုက်ရာ တခဲနက် သြဘာပေးကြလေသည်။

ထို့နောက် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းကြရာတွင် အသက်စွန့်လွှတ်သွားကြ ရရှာသော သူတို့အား သတိရသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ၂ မိနစ် ငြိမ်သက်နေကြ၏။ ထို့နောက် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုသည် အောင်စေသတည်း အစချီသော လွတ်လပ်ရေး ကျေညာစာတမ်းကို ဖတ်ပြီး ဦးကျော်မြင့်ကလေး တိုင်ပေးသော နိုင်ငံတော်သီချင်းကို စုရုံးရောက် ရှိလာကြသော ပရိသတ်အပေါင်းတို့က သီဆိုကြလေသည်။

"လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းကြရာတွင် အသက် စွန့်လွှတ်သွားကြ ရရှာသော သူတို့အား သတိရသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ၂ မိနစ် ငြိမ်သက်နေကြ၏"

နိုင်ငံတော်သီချင်းဆိုအပြီးတွင် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရာထူးဆိုင်ရာ ကျမ်းသစ္စာနှင့် လျှို့ဝှက်ရန် ကျမ်းသစ္စာများကို ကျိန်ဆိုလက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးက ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုအား ဌာနဆိုင်ရာတံဆိပ်တော်ကို အပ်နှင်းလေသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်က လွတ်လပ်ရေးမိန့်ခွန်းစကားကို မြွက်ကြား၏။ (ပြီး၏။)

(ထိုစဉ်က တိုင်ထိပ်မှချလိုက်သော အင်္ဂလိပ်ယူနီယံဂျက်အလံကို သုတေသီတဦးက သိမ်းဆည်းခဲ့ရာ ရခိုင်တိုင်းတွင် ရောက်ရှိနေသည်ဟု သိရသည်။ ထိုနေ့နံနက်က လွှင့်တင်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်အလံကိုကား မည်သည့်အရပ်တွင်ရှိသည်ဟု မသိရသေးပေ။ ဤအလံနှစ်ခုမှာ သမိုင်းဝင်ဖြစ်၍ ပြတိုက်တွင် အမှတ်တရသိမ်းဆည်းထားရမည့် အလံတော်များ ဖြစ်လေသည်။ သမိုင်းပစ္စည်းကို တန်ဖိုးထားသောနိုင်ငံများတွင် ဤသို့သော အလံတော်နှစ်ခု၏ တန်ဖိုးကို ဆုံးဖြတ်ရန် ခဲယဉ်းသည်။ (စာရေးသူ)

(၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလထုတ် မောင်ဇနိယ ပြုစုရေးသားသည့် မြန်မာ့ရေးရာ သုတပဒေသာ စာအုပ်မှ ကူးယူဖော်ပြထားပါသည်။)

မောင်ဇနိယ

အရှေ့ကို မျှော်ကြပါလို့ အရှေ့ကိုတဲ့ မျှော်လိုက်လျှင်

atmifEkD

"
နိုင်ငံရဲ့ ပထဝီနှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာအနေအထား၊
လူဦးရေနှင့်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အားသာချက်များ၊
ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊
နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှု၊ ဥပဒေမူဘောင်ခိုင်မာမှု၊
ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သော စီးပွားရေးဝန်းကျင်၊
လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအချက်များ၊
ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနဲ့ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအချက်များစတဲ့
စီးပွားရေး ဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးကို
ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်အချက်များဟာ
နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့်
အဓိကအချက်တွေ ဖြစ်ပါတယ် "

နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အရေးပါမှု

၁။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရဲ့ အစိုးရတွေက မိမိတို့နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့အတွက် ကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အဓိကမောင်းနှင်အားအဖြစ် အားပြုကြရပါတယ်။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Foreign Direct Investment – FDI) ဟာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ အရည်အသွေး ရှိသော အလုပ်အကိုင်များကို ဖန်တီးပေးခြင်း၊ လူသားအရင်းအမြစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေခြင်း၊ လူနေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း စတာတွေကို အထောက်အကူပြုပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟာ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များသို့ ရောက်ရှိရေးကို ပံ့ပိုးပေးနေတဲ့ လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိစေတာကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင် နိုင်ရန်အတွက် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတွင်းသို့ များစွာစီးဝင်လာစေရန်အတွက် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝန်းကျင် (Business Environment) ကို တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးအောင် နိုင်ငံတိုင်းက ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

၂။ နိုင်ငံရဲ့ ပထဝီနှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာအနေအထား၊ လူဦးရေနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အားသာချက်များ၊ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှု၊ ဥပဒေမူဘောင်ခိုင်မာမှု၊ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သော စီးပွားရေးဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအချက်များ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနဲ့ နည်းပညာပိုင်းဆိုင် ရာအချက်များစတဲ့ စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးကို ပံ့ပိုးပေး နိုင်သည့်အချက်များဟာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့် အဓိက အချက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ မြန်မာနိုင်ငံဟာ မဟာဗျူဟာကျသော တည်နေရာအနေအထား၊ ကောက်ပဲသီးနှံ အမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့် သင့်တင့်မျှတသော ရာသီဥတုအခြေအနေ၊ ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သည့်ဈေးကွက်၊ စွမ်းအားမြင့်ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ပေါများသော လုပ်သားအင်အားနဲ့ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အရှိဆုံးဒေသအတွင်း တည်ရှိနေမှု စသည်တို့ဟာ အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် အခြေခံ ကောင်းများ ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့် သည် ဆင်းရဲမှုလိုင်း (Poverty Line) အောက်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။

၄။ အခြားနိုင်ငံများရဲ့ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမှာ FDI ၏ အရေးပါပုံကို ခြုံငုံသုံးသပ် တင်ပြပါရစေ –

(က) **ထိုင်းနိုင်ငံ။** ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အစိုးရအပြောင်းအလဲများကို မကြာခဏ ကြုံ တွေ့ရပေမယ့် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များ အစောပိုင်းမှစတင်၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ၅ နှစ်စီမံကိန်းများ ချမှတ်ထားတဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ မက်ခရို စီးပွားရေးမူဝါဒဟာ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်များစွာကျော်ကတည်းက အတော်အသင့်တည်ငြိမ် လျက် ရှိပါတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပုံစံမှာ စိုက်ပျိုးရေးမှ စက်မှု

ထွန်းကားရေးသို့ ပြောင်းလဲသည့် ကာလရှည် စီမံချက်တစ်ခု ပါဝင်ခဲ့ပြီး သွင်းကုန် အစားထိုးမူဝါဒချမှတ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပို့ကုန်တိုးမြှင့်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် အကျိုးရှိစေမည့် စက်မှု မူဝါဒချမှတ်ရေးတို့ကို ပိုမို အလေးထားခဲ့ပါတယ်။ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည် တိုးမြှင့်နိုင်ရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း နယ်စပ်ပြည်နယ်များမှာ စက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနဲ့ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များထူထောင်တဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးမူဝါဒ၊ အရှေ့ပိုင်း စီးပွားရေးစင်္ကြံနှင့် အခြေခံလူတန်းစား စီးပွားရေး အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ Stock Exchange of Thailand (SET) နှင့် Market for Alternative Investment (MAI) တို့မှာ စာရင်းသွင်းထားသည့် ကုမ္ပဏီများကို အားပေးနိုင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း ချမှတ်ထားပါတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် နှစ် ၂၀ အမျိုးသားမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၈ – ၂၀၃၇) အရ ဝင်ငွေ အလယ်အလတ်၊ အထက်အဆင့်မှ ၂၀၃၇ ခုနှစ်တွင် ဝင်ငွေအဆင့်မြင့်မားတဲ့ နိုင်ငံအဆင့်သို့ ရောက်ရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါတယ်။ လက်ရှိမှာ ထိုင်းနိုင်ငံဟာ တန်ဖိုးအခြေပြု အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးသို့ တက်လှမ်းနိုင်ရေးအတွက် Thailand 4.0 မျှော်မှန်းချက်၊ Bio–Circular–Green (BCG) Economy Model တို့နှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ အထက်ပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံဟာ အာဆီယံဒေသတွင်း၌ တတိယမြောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အချက်အချာနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာ့အဆင့်သတ်မှတ်ချက်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံဟာ အကြီးဆုံး စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်ကုန်တွင် အဆင့် ၁၄၊ အကြီးဆုံး ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းတွင် အဆင့် ၁၈၊ စွမ်းအင် ဝယ်ယူမှုအများဆုံး စီးပွားရေး များတွင် အဆင့် ၁၉၊ အကြီးဆုံး စက်မှုလုပ်ငန်းတွင် အဆင့် ၂၀၊ အကြီးဆုံး စီးပွားရေးတွင် အဆင့်၂၆ နှင့် အကြီးဆုံးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွင် အဆင့် ၂၇ တို့ဖြင့် ရပ်တည်လျက်ရှိပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ GDP တွင် FDI ပါဝင်မှုသည် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက်သို့ တိုးတက်ခဲ့ပါတယ်။[၁]

(ခ) **တရုတ်နိုင်ငံ။** ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် တရုတ်အစိုးရသည် ပထမအကြိမ် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်ကို စတင်ခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကို ဖြေလျှော့ပေးခဲ့ကာ စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ မြှင့်တင်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ထို့ပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးမှာ ကဏ္ဍစုံနီးပါးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုကြောင့် အဆိုပါ အစီအစဉ်သည် တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။

၁ OECD Investment Policy Review of Thailand. (2021). https://www.oecd–ilibrary.org/sites/59874f17–en/index.html?itemId=/content/component/59874f17–en

လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀ ခန့်ကစပြီး တရုတ်နိုင်ငံဟာ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်စေမယ့် ဥပဒေများနဲ့ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ကျင့်သုံးလျက် ရှိပါတယ်။ အဆိုပါ ဥပဒေတွေနဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ရာခိုင်နှုန်းပြည့် နိုင်ငံခြားသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာဥပဒေ၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတရုတ်နှင့် နိုင်ငံခြားသား ဖက်စပ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ တရုတ်နှင့် နိုင်ငံခြားသား သမဝါယမလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ဥပဒေနဲ့ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖိတ်ခေါ်မည့်လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်တို့ ပါဝင် ပါတယ်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတွင်းရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ ဦးစားပေး မူဝါဒများနှင့် သတ်မှတ်ချက်များလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ဖော်ပြပါ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ခံစားခွင့်များ ပံ့ပိုးပေးပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်မြှင့်တင်ခဲ့တာကြောင့် တရုတ် နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာတွင် တတိယအကြီးဆုံး စီးပွားရေးတိုးတက်မှု အရှိဆုံး နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ကိုဗစ် – ၁၉ ကပ်ရောဂါကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံ၌ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ပထမ လေးလပတ်တွင် မကြုံစဖူး စီးပွားရေးကျဆင်းမှု သည် ၆.၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကျဆင်းခဲ့ပေမယ့် တရုတ်နိုင်ငံဟာ V–shaped Recovery ပုံစံဖြင့် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး ပြန်လည်ဦးမော့စေရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့တာ တွေ့ရပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ GDP တိုးတက်မှုနှုန်းဟာ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဒုတိယလေးလပတ်တွင် ၃.၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး တတိယ လေးလပတ်ကာလတွင် ၄.၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပြန်လည်မြင့်တက်လာခဲ့ပါ တယ်။[၂] ကိုဗစ် – ၁၉ ကပ်ရောဂါ ကာလအတွင်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟာ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ကျနိုင်မည်ဟု အိုအီးစီဒီက ခန့်မှန်းခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လတွင် တရုတ်နိုင်ငံဟာ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၁၂.၂ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့ပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉.၀၅ ဘီလီယံ ရရှိခဲ့ပါတယ်။[၃]

(ဂ) **ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ။** အရှေ့တောင်အာရှတွင် အလျင်အမြန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လျက်ရှိတဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရခြင်း အဓိက အကြောင်းအရင်းမှာ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ကုန်သွယ်ရေးပိတ်ဆို့မှုကို ဖယ်ရှားအပြီး ၁၉၈၆ ခုနှစ် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ဗီယက်နမ် စီးပွားရေး ဟာ စတင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်ကိုလည်း ၁၉၈၇ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်

---

၂ Gisela Grieger, European Parliamentary Research Service, 2020.

၃ https://www.cnbc.com/2020/09/01/dual-circulation-how-china-is-preparing-for-a-new-role-in-international-trade.html.

ခဲ့ပါတယ်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အဓိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေး နည်းလမ်းတွေကတော့ FDI မြှင့်တင်ရေးကို ပံ့ပိုးရန် သင့်တော်မှန်ကန်သည့် မူဝါဒများ အသုံးပြုခြင်း၊ လုပ်သာကိုင်သာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို အဓိကထား တည်ဆောက်ခြင်း၊ FDI စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ခွဲဝေပေးနိုင်ရန် လိုအပ်တဲ့ အစီအမံများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ Supporting Industries ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တည်ရှိဆဲနဲ့ အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အနီးကပ်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ ဆယ်စုနှစ်ကာလအတွင်း ဗီယက်နမ်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးဟာ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ ၇.၂၅% တိုးတက်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့အထိ စာရင်းတွေအရ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် FDI လုပ်ငန်းစုစုပေါင်း ၃၄၀၇၂ ခုက အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၀၀.၆ ဘီလီယံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စာရင်းဇယားတွေအရ GDP တွင် FDI Inflows ပါဝင်မှုအချိုးသည် ၆.၁၅၄၅% ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် FDI လုပ်ငန်းများမှ ကုန်စည် တင်ပို့မှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀၃ ဘီလီယံခန့် (စုစုပေါင်း ပို့ကုန်တန်ဖိုး၏ ၇၂% ခန့်) ရှိခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

၅။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အိမ်ရှင်ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေဟာ ၎င်းတို့၏ သွင်းကုန်အစားထိုးမဟာဗျူဟာအဖြစ် FDI ကို ပြည်တွင်းသို့ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း ဟူသော ယူဆချက်ထက် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများလိုအပ်နေသည့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံစုံလုပ်ငန်းကြီးများကို ပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ပေးပြီး ပြည်တွင်း လုပ်ငန်းများအား နိုင်ငံစုံလုပ်ငန်းကြီးများ၏ ဆင့်ပွားစာချုပ်ချုပ်ဆို လုပ်ကိုင်သူ (Sub–contractor) အဖြစ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သွင်းကုန်များကို FDI မှတစ်ဆင့် တိုးတက်စေဖို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတယ်လို့ အိုအီးစီဒီ[၄]က သုံးသပ်ထားပါတယ်။ မိမိနိုင်ငံအတွင်းသို့ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်ခြင်းအားဖြင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ တိုးတက်မှုအတွက် အောက်ပါစီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များကို ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်–

(က) **နည်းပညာအကျိုးသက်ရောက်မှု။** အထူးသဖြင့် နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှုကို နည်းလမ်း ၄ မျိုးဖြစ်တဲ့ အိမ်ရှင်နိုင်ငံရှိ ထုတ်လုပ်သူ သို့မဟုတ် ဝယ်ယူသူများနဲ့ ချိတ်ဆက်မှု၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားတူသည့် ကုမ္ပဏီအချင်းချင်း ယှဉ်ပြိုင်မှု သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းတူများ အကျိုးတူပူးပေါင်းမှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုရှိသော

၄ OECD (2002). Foreign Direct Investment for Development: Maximizing Benefits, Munising Costs. “Recent studies do not support the presumption that lesser developed countries may use inward FDI as a substitute for imports. Rather, FDI tends to lead to an upsurge in imports, which is often gradually reduced as local companies acquires the skills to serve as subcontractors to the entrance MNEs.”

လုပ်သားများ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်မှုနှင့် နိုင်ငံစုံလုပ်ငန်းကြီးများ၏ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များကို အိမ်ရှင်နိုင်ငံက လက်ခံ ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

(ခ) **အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် အရင်းအမြစ် တိုးတက်မှု။** FDI မှတစ်ဆင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံသားများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပြီး အဓိက အကျိုးသက်ရောက်မှုအဖြစ် သင်တန်းများနှင့် လုပ်ငန်းခွင် လေ့လာသင်ယူမှုများမှတစ်ဆင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ လူသားအရင်းအမြစ် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်စေမှာဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ပြင် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စွမ်းအားစုများနှင့် ဈေးကွက်သို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

(ဂ) **မတည်ငွေရင်းနှင့် နိုင်ငံခြားငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်း အကျိုးသက်ရောက်မှု။** နိုင်ငံစုံလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် မိမိနိုင်ငံတွင် လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပါက ဦးစွာ ကနဦး မတည်ငွေရင်းစီးဆင်းမှုအကျိုးကျေးဇူး ရရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပါဝင်ခြင်းဖြင့် လိုအပ်သည့် ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်ကို ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ပြင် အိမ်ရှင်နိုင်ငံသည် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ သွင်းကုန်များအား အစားထိုးနိုင်ခြင်း၊ အခြားနိုင်ငံများသို့ ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များအား ပြည်ပတင်ပို့ခြင်း စတဲ့ အကျိုးအမြတ်များ ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

> “ နိုင်ငံစုံ လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် မိမိနိုင်ငံတွင် လာရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပါက ဦးစွာ ကနဦး မတည်ငွေရင်း စီးဆင်းမှု အကျိုးကျေးဇူး ရရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ် ”

(ဃ) **ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ။** FDI ဝင်ရောက်မှုဟာ ပြည်တွင်းယှဉ်ပြိုင်မှုကို တိုးတက်စေခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကို တိုးမြှင့်နိုင်ခြင်း၊ ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းလာခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ် ခွဲဝေမှုတွင် စွမ်းဆောင်ရည် ပိုမိုပြည့်ဝလာခြင်းတို့ဖြင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို

များစွာအထောက်အကူဖြစ်စေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(ဂ) **နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုကို တိုးတက်စေခြင်း။** နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု–ကုန်သွယ်မှု ချိတ်ဆက်မှုမှတစ်ဆင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုကို ပိုမိုတိုးတက်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(ဃ) **လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာတိုးတက်စေခြင်း။** နိုင်ငံစုံလုပ်ငန်းကြီးများနဲ့ ပြည်တွင်းရှိ လုပ်ငန်းများပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အဆိုပါလုပ်ငန်း၏ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ကော်ပိုရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပိုမိုအားကောင်းလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံစုံလုပ်ငန်းကြီးတွေဟာ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာမူဝါဒများ အားကောင်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းတွင်း အစီရင်ခံမှုစနစ် အားကောင်းခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက် ထုတ်ဖော်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံမှုများ အားကောင်းခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ချိတ်ဆက်၍ ပိုမိုအားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းစတဲ့ လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားသာချက်တွေကို ရရှိနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေကို ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ရာမှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ပိုမိုတိုးတက်စေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

၆။ အထက်ပါအခြေအနေတွေအရမြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အညီ ပြည်တွင်းလုပ်သားများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိလာပြီး နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှုမှတစ်ဆင့် ထုတ်ကုန်သစ်များ ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်ကာ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုများလည်း တစ်ဆထက်တစ်ဆ တိုးတက်လာလျက်ရှိပြီး နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟာ မြန်မာ့စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို များစွာအထောက်အကူပြုလျက်ရှိတာကိုလည်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါတယ်။

> “ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု – ကုန်သွယ်မှု ချိတ်ဆက်မှုမှ တစ်ဆင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှုကို ပိုမိုတိုးတက်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ် ”

အစိုးရအဆက်ဆက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေ

၇။ **တပ်မတော်အစိုးရကာလ။** ၁၉၈၈–၁၉၈၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၀–၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ တပ်မတော်အစိုးရကာလအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်ခဲ့မှုကို လေ့လာကြည့်ရင် လျှပ်စစ်ကဏ္ဍနှင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍတွေ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သိသိသာသာ ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍနှင့် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတို့တွင်လည်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အများဆုံး ဝင်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၈၈–၁၉၈၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၀–၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုပေးခဲ့မှုအခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါတယ်–

ပုံ (၁) – ၁၉၈၈ – ၁၉၈၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၀ – ၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုပေးခဲ့မှုအခြေအနေ

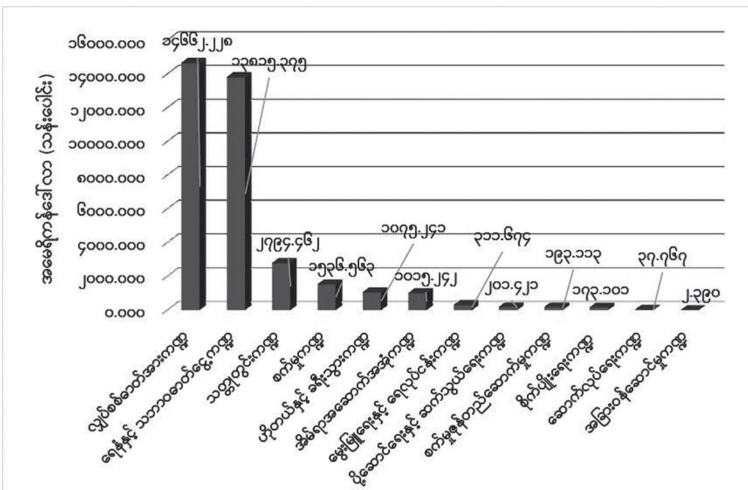

၈။ **သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရကာလ။** သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရ လက်ထက်ဖြစ်တဲ့ ၂၀၁၁–၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၅ –၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်ခဲ့မှုကို လေ့လာကြည့်လိုက်ရင် စက်မှုကဏ္ဍ၊ လျှပ်စစ်ကဏ္ဍ၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍတို့မှာ သိသိသာသာ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍ၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၊ အိမ်ရာအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်မှုကဏ္ဍ၊ ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွား လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွေမှာလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၁ – ၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၅ – ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုပေးခဲ့မှု အခြေအနေတွေကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရပါတယ် –

ပုံ (၂) – ၂၀၁၁ – ၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၅ – ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုခဲ့မှုအခြေအနေ

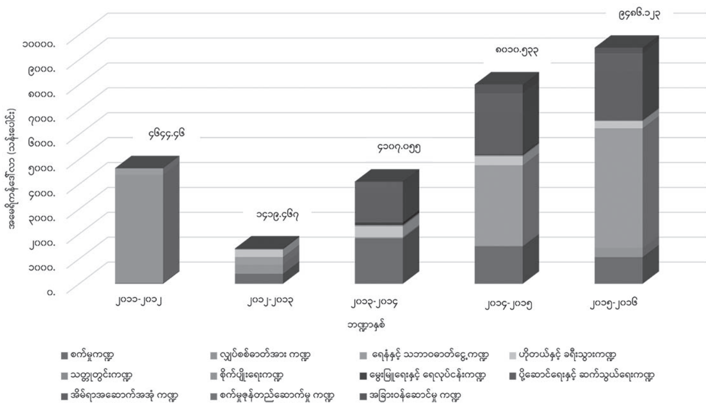

၉။ **NLD အစိုးရကာလ။** NLD အစိုးရလက်ထက်ဖြစ်တဲ့ ၂၀၁၆–၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၉–၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်ခဲ့မှုကို လေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါက မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်မှု သိသိသာသာ တိုးတက်ခဲ့ပြီး လျှပ်စစ်ကဏ္ဍ၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၊ ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားကဏ္ဍ၊ စက်မှုကဏ္ဍနှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတို့တွင် အနည်းငယ်တိုးတက်မှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိပါတယ်။ ကျန်ကဏ္ဍများဖြစ်တဲ့ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍ၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍ၊ စက်မှုဇုန်တည်ဆောက်မှုကဏ္ဍတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝင်ရောက်ခဲ့မှု ကျဆင်းသွားတာကို တွေ့ရှိရပါတယ်။ ၂၀၁၆–၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၉–၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုပေးနိုင်ခဲ့မှုအခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါတယ်–

ပုံ (၃) – ၂၀၁၆ – ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအထိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုခဲ့မှုအခြေအနေ

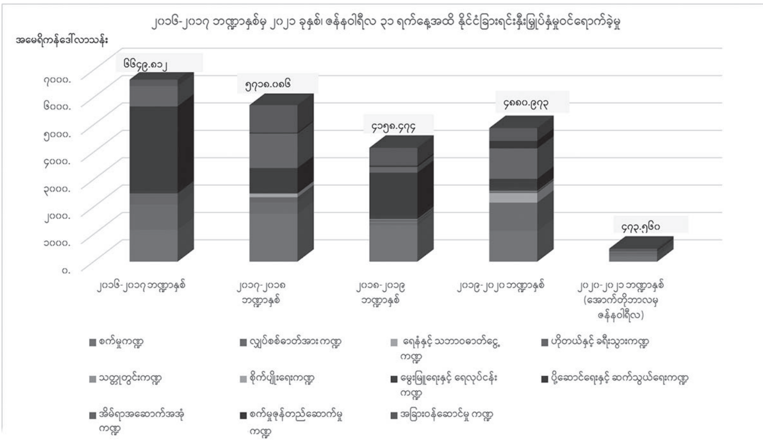

၁၀။ ၁၉၈၈ – ၁၉၈၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၀ – ၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ တပ်မတော်အစိုးရ လက်ထက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအများဆုံးပြုလုပ်သည့်နိုင်ငံများမှာ အစဉ်လိုက်အားဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဟောင်ကောင်၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗြိတိန်ဆိုတာကတော့ ယူကေအစိုးရရဲ့ နယ်ခြားအချုပ်အခြာ (Overseas Territory) မှာ ရှိနေတဲ့ British Virgin Island, Cayman Island စတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ မှတ်ပုံတင်ထားတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေ အများစု ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၁၁–၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၅–၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများဆုံးပြုလုပ်တဲ့ နိုင်ငံတွေကတော့ အစဉ်လိုက်အားဖြင့် စင်ကာပူနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ဟောင်ကောင်နှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ တို့ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၁၆–၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၉–၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ NLD အစိုးရ လက်ထက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများဆုံး ပြုလုပ်တဲ့နိုင်ငံတွေကတော့ အစဉ်လိုက်အားဖြင့် စင်ကာပူနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဟောင်ကောင်၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါတယ်။ အများဆုံးရင်းနှီးမြှုပ်နှံတဲ့ အဆိုပါနိုင်ငံများကို အစိုးရကာလအလိုက် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ဇယား (၁) ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါတယ်။

ဇယား (၁) – တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက်၊ သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထက်နှင့် NLD အစိုးရလက်ထက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီးဝင်မှုအခြေအနေ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြချက်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများဆုံး ပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံများ	တပ်မတော် အစိုးရ လက်ထက် (၁၉၈၈ – ၁၉၈၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၀ – ၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာနှစ်)	%	သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် အစိုးရ လက်ထက် (၂၀၁၁ – ၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၅ – ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်)	%	NLD အစိုးရ လက်ထက် (၂၀၁၆ – ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၉ – ၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်)	%	(ခ) နှင့် (က) နှိုင်းယှဉ်မှု	(ဂ) နှင့် (က) နှိုင်းယှဉ်မှု
	(က)		(ခ)		(ဂ)		(% အတက် အကျ)	(% အတက် အကျ)
တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ**	9561.352	26.69	8468.929	30.61	3502.764	14.82	–0.11	–0.63
စင်ကာပူနိုင်ငံ*	1660.455	4.64	11319.684	40.91	11230.568	47.51	5.82	5.76
ဟောင်ကောင်	6294.657	17.57	1042.661	3.77	2420.365	10.24	–0.83	–0.62
ဗြိတိန်နိုင်ငံ	2659.554	7.43	1415.464	5.12	891.576	3.77	–0.47	–0.66
ကိုရီးယား သမ္မတနိုင်ငံ**	2896.660	8.09	572.396	2.07	596.727	2.52	–0.80	–0.79
ထိုင်းနိုင်ငံ*	9603.004	26.81	892.225	3.22	944.728	4.00	–0.91	–0.10
ဗီယက်နမ်*	25.149	0.07	669.613	0.02	1529.464	6.47	25.63	59.82
နိုင်ပေါင်း (၅၂) နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပမာဏ	35818.577		27667.638		23638.042			

* အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ (RCEP စာချုပ်ဝင်) ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ** RCEP စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ

၁၁။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှာ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရတာဝန်ယူပြီးနောက်ပိုင်း နိုင်ငံ့စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမိုဖိတ်ခေါ်နိုင်စေရန် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံစုံမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအမျိုးမျိုးကို ဖိတ်ခေါ်နိုင်ရန် အဓိကဦးတည်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အခက်အခဲများကိုလည်း ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထက်၌ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကြုံတွေ့နေရသော အဓိက အခက်အခဲနှစ်ခုကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်တွေကို စတင်ခဲ့ပါတယ်။

၁၂။ ပထမအခက်အခဲကတော့ နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ မြေအသုံးချခွင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေမှာ မြေအသုံးပြုမှုနှင့်သက်ဆိုင်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်မပါဝင်ခဲ့တာကြောင့် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်တဲ့အခါ အစိုးရပိုင်မြေများကိုသာ ငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့် ရရှိခဲ့ပြီး စက်မှုဇုန်တွေမှာရှိတဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင် မြေများကို အသုံးချခွင့်မရှိသည့်အခြေအနေ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ရလဒ်ကတော့ စက်မှုဇုန်အများစုမှာ နိုင်ငံခြားသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေက မြန်မာနိုင်ငံသားများအမည်ခံပြီး တရားမဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတဲ့ အခြေအနေတွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အခြားတစ်ဖက်မှာလည်း ၁၉၈၇ ခုနှစ် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေအရ နိုင်ငံခြားသားများအနေနဲ့ ပြည်တွင်းမှာ မြေ၊ အဆောက်အအုံ ငှားရမ်းဆောင်ရွက်သည့်အခါ တစ်နှစ်သာ ငှားရမ်းခွင့်ရှိသော အခြေအနေဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်ကောင်းကို ဖန်တီးရာမှာ မြေနှင့်ပတ်သက်သော အကျပ်အတည်းဟာ ပထမဦးဆုံး ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စဖြစ်တာကြောင့် ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်တဲ့ အမျိုးသား စီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်တို့နဲ့ အပြန်အလှန် ကြိမ်ဖန်များစွာ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရဲ့ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၃၉/၂၀၁၁ "နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မြေအသုံးပြုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ" အမိန့်ကြော်ငြာစာကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

၁၃။ အဆိုပါထုတ်ပြန်ချက်အရ နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အစိုးရပိုင်မြေ၊ ဌာန/ အဖွဲ့အစည်းပိုင်မြေများအပြင် နိုင်ငံသားပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေများကိုပါ ကနဦး နှစ် ၃၀ နှင့် တစ်ကြိမ်လျှင် ၁၅ နှစ်ဖြင့် သက်တမ်းတိုးခြင်းကို နှစ်ကြိမ်အထိ တိုးမြှင့်ကာ ငှားရမ်းပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တရားဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိခဲ့ပါတယ်။

၁၄။ ဒုတိယ အကျပ်အတည်းတစ်ခုကတော့ နိုင်ငံခြားငွေလွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူယူဆောင်လာတဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံငွေကို တရားဝင်ငွေလဲနှုန်းဖြင့် တွက်ချက်ရန် ပြဋ္ဌာန်း

ပါရှိပါတယ်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းဟာ ပျမ်းမျှ ၆ ကျပ် ကျော်ကျော်သာရှိနေပြီး ပြင်ပပေါက်ဈေးက ကျပ် ၇၀၀ ကျော်ခန့် ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ အဆိုပါ အခြေအနေက နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် မည်သို့မျှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခြေအနေမရှိခဲ့တာကြောင့် ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်တဲ့ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ ကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များ၊ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်နှင့် ဗဟိုဘဏ်မှ တာဝန်ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဝိုင်းဝန်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပြီး နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် မိမိ၏နိုင်ငံခြားငွေကို ပြင်ပပေါက်ဈေးနဲ့ တွက်ချက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄၀/၂၀၁၁ "နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံခြားငွေကြေးဆိုင်ရာ အမိန့်ကြော်ငြာစာ" ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့ပါတယ်။

၁၅။ အဆိုပါအမိန့်ကြော်ငြာစာနှစ်ခု ထုတ်ပြန်ပြီးချိန်ကစပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြည်တွင်းကို သိသိသာသာ စတင်ဝင်ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ ကော်မရှင်က နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရေးကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ အစိုးရဘက်က ရေးဆွဲပေးပို့တဲ့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၁ ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါတယ်။

၁၆။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှာ အိုအီးစီဒီ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း (Investment Policy Review of Myanmar) ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် စာမျက်နှာ ၃၇၀ ရှိသည့် အစီရင်ခံစာကို တရားဝင်ထုတ်ပြန်ကြေညာနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

၁၇။ အိုအီးစီဒီက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အခြေအနေအရပ်ရပ်အပြင် အခွန်ဆိုင်ရာ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ၊ လယ်ယာကဏ္ဍဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ကော်ပိုရိတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်သွယ်မှုမူဝါဒ၊ လူသား အရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုပါ သုံးသပ်ထားပါတယ်။ သုံးသပ်တွေ့ရှိချက်များအနက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကအရေးပါသော အကြံပြုချက်တွေကို အောက်ပါအတိုင်း အကြံပြုခဲ့ပါတယ် –

(က) နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဥပဒေမူဘောင်တစ်ခု အောက်ထဲမှာသာ ထားရှိဆောင်ရွက်ရန်၊

(ခ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ လွယ်ကူစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်စေရန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းဆိုင်ရာမူဘောင်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ရန်၊

(ဂ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန်၊

(ဃ) မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ အဆုံးအဖြတ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို လျှော့ချရန်၊

(င) အဆိုပြုလွှာများစိစစ်သော လုပ်ငန်းအဆင့်များကို လျှော့ချရန်၊
(စ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိကို ပုံမှန်စောင့်ကြည့်သုံးသပ်ရန်၊
(ဆ) ကဏ္ဍအချို့ကို နိုင်ငံသားနှင့် ဖက်စပ်စနစ်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုထားသော ကန့်သတ်ချက်များသည် မိမိတို့၏ မူလရည်ရွယ်ချက်ကို ရောက်မရောက် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်၊
(ဇ) မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အခြားနိုင်ငံများလုပ်ကိုင်နေမှုနှင့် ချိန်ထိုးတိုင်းတာရန်၊
(ဈ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်၊
(ည) အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါ တရားမျှတစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေမည့် အစီအမံများကို မြှင့်တင်ပေးရန်၊
(ဋ) တစ်နေရာတည်း တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း (One Stop Services) ထူထောင်ဆောင်ရွက်ရန်၊
(ဌ) မိမိတို့၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာအခြေအနေများကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက ကျယ်ပြန့်စွာ သိရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်၊
(ဍ) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများ လျှော့ချနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေသွားရန်။

၁၈။ အဆိုပါကာလအတွင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံဟာ အာဆီယံနိုင်ငံများအနက် နိုင်ငံခြားသားနှင့် နိုင်ငံသားများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတစ်ခုစီ သီးခြားရေးဆွဲကျင့်သုံးသော တစ်ခုတည်းသောနိုင်ငံဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ ယင်းအချက်ဟာ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသော အခြေအနေလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ယူရချိန်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ နှစ်ခုရှိနေခြင်းသည် အာဆီယံနိုင်ငံများ လက်ခံကျင့်သုံးနေသော အာဆီယံဘက်စုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူညီချက် (ASEAN Comprehensive Investment Agreement – ACIA) နှင့်လည်း ကိုက်ညီမှု မရှိသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနိုင်ငံအနေဖြင့် အာဆီယံသဘောတူညီချက်များကို လိုက်နာသော နိုင်ငံဖြစ်စေရေးအတွက် ပြန်လည်တည့်မတ်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်လာသော အခြေအနေဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

၁၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော OECD Investment Policy Review of Myanmar တွင် ပါဝင်သည့် အကြံပြုချက်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို ပိုမိုတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဒေသတွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်များနှင့် ညီညွတ်မှုရှိစေရေးစသည့် အချက်များအပေါ် အခြေပြုပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း (IFC) ၏ အကူအညီဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စတင်ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင်

အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ နည်းဥပဒေများကိုတော့ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

၂၀။ တစ်ဖက်မှာလည်း ဒေသတွင်းစီးပွားရေးပေါင်းစည်းမှုရဲ့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ဖြစ်တဲ့ အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုက်အဝန်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိက လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်တဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးကို ရည်ရွယ်လျက် အာဆီယံဘက်စုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့ပါတယ်။ ရလဒ်အနေနဲ့ အာဆီယံဘက်စုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် အတည်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာခဲ့ပါတယ်။ လက်ရှိကာလမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟာ စုစုပေါင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိပါတယ်။ အထူးသဖြင့် စင်ကာပူနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် အခြားနိုင်ငံများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလည်း ဝင်ရောက်လာခဲ့ပါတယ်။ ယနေ့ကာလ မြန်မာနိုင်ငံမှာ စင်ကာပူနိုင်ငံရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟာ စုစုပေါင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရဲ့ ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိပါတယ်။

၂၁။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ မြှင့်တင်ရန်နဲ့ လျင်မြန်ချောမွေ့မှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပြီး လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်ကာလများအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံဟာ မိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ နှစ်နိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်တွေကို အောက်ပါအတိုင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါတယ် –

ဇယား (၂) – မြန်မာနိုင်ငံက လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာနှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ

စဉ်	မိတ်ဖက်နိုင်ငံ	လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် နေ့စွဲ	အာဏာသက်ဝင်သည့် နေ့စွဲ	အခြေအနေ
(က)	ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ	၁၇–၂–၁၉၉၈	၁၁–၉–၁၉၉၈	
(ခ)	ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ	၁၂–၅–၂၀၀၀	–	
(ဂ)	တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ	၁၂–၁၂–၂၀၀၁	၂၁–၅–၂၀၀၂	
(ဃ)	လာအိုနိုင်ငံ	၅–၅–၂၀၀၃	၂၈–၈–၂၀၀၇	
(င)	ထိုင်းနိုင်ငံ	၁၄–၃–၂၀၀၈	၈–၆–၂၀၁၂	
(စ)	အိန္ဒိယနိုင်ငံ	၂၄–၆–၂၀၀၈	၈–၂–၂၀၀၉	၂၈–၃–၂၀၂၀ ရက်တွင် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပါ သည်

(ဆ)	ကူဝိတ်နိုင်ငံ	၆-၈-၂၀၀၈	၈-၅-၂၀၁၇	
(ဇ)	ဂျပန်နိုင်ငံ	၁၅-၁၂-၂၀၁၃	၇-၈-၂၀၁၄	
(ဈ)	ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ	၅-၆-၂၀၁၄	၃၁-၁၀-၂၀၁၈	
(ည)	အစ္စရေးနိုင်ငံ	၅-၁၀-၂၀၁၄	၅-၉-၂၀၁၇	
(ဋ)	စင်ကာပူနိုင်ငံ	၂၄-၉-၂၀၁၉	၉-၁၀-၂၀၂၀	

၂၂။ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်ရဲ့ ဥရောပခရီးစဉ်အပြီးမှာ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများကို တိုးတက်စေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဆင်းမှုများကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေနိုင်ဖို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး သဘောတူစာချုပ်ဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ စတင်ဆောင်ရွက်သွားကြဖို့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဥရောပသမဂ္ဂနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံတို့က သဘောတူညီခဲ့ကြပါတယ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့မှာ ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံ၊ ဘရပ်ဆဲလ်မြို့ကို စာရေးသူသွားရောက်ခဲ့ပြီး ဥရောပပါလီမန်မှာ မြန်မာ – ဥရောပသမဂ္ဂရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ် ပေးရေးသဘောတူ စာချုပ်ဆိုင်ရာပြည်သူ့ကြားနာပွဲကို တက်ရောက် ရှင်းလင်းဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။ ပထမအကြိမ် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုကို ရန်ကုန်မြို့မှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၉ ရက်နေ့ရက်မှ ၁၃ ရက်နေ့အထိ ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာ–ဥရောပသမဂ္ဂရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး သဘောတူစာချုပ်ဆိုင်ရာပြည်သူ့ဆွေးနွေးမှုကို ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံ၊ ဘရပ်ဆဲလ်မြို့ရှိ ဥရောပပါလီမန်မှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ရန်ကုန်မြို့တွင် ဒုတိယအကြိမ် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၅ ရက်နေ့မှ ၂၉ ရက်နေ့အထိ၊ တတိယအကြိမ် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့မှ ၂၃ ရက်နေ့အထိ၊ စတုတ္ထအကြိမ်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့မှ ၁၆ ရက်နေ့အထိ၊ ပဥ္စမအကြိမ်စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုကို ရန်ကုန်မြို့တွင် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့မှ ၂၇ ရက်နေ့အထိ ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာ–ဥရောပသမဂ္ဂရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး သဘောတူစာချုပ်နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းလောက် ပြီးပြတ်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးလု အခြေအနေမှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ရခိုင်ပြည်နယ် အရေးကိစ္စများကြောင့် မြန်မာ–ဥရောပသမဂ္ဂရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုရေးအတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုတွေကို ယာယီရပ်ဆိုင်းကြောင်း ဥရောပသမဂ္ဂဘက်က ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

၂၃။ မြန်မာ – ဥရောပသမဂ္ဂရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး သဘောတူစာချုပ်ကို အဆင့်မြင့်စာချုပ်အဖြစ် ဖန်တီးနိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတာမို့ သမာရိုးကျ

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်တွေမှာ ပါဝင်လေ့မရှိသည့် အခန်းအသစ်များ ဖြစ်တဲ့ Investment and Sustainable Development နှင့် Institutional Provisions တို့ကို ထည့်သွင်းခဲ့ပါတယ်။

၂၄။ မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ မြန်မာ – ဥရောပသမဂ္ဂ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးရေး သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရခြင်းရဲ့ အဓိကအကြောင်းအရင်းက မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဥရောပနိုင်ငံများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပိုမိုဝင်ရောက်လာစေရန် ဖြစ်ပါတယ်။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုတွေ ဆောင်ရွက်နေရင်း သတိပြုမိလာတာက ဥရောပနိုင်ငံတွေရဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာကိစ္စတွေမှာ လိုလားတဲ့စံချိန်စံညွှန်း၊ ဥပဒေအကာအကွယ်နဲ့ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ကိစ္စတွေဟာ အလွန်မြင့်မားနေပြီး စာရေးသူဦးဆောင်ညှိနှိုင်းခဲ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံအရ ဥရောပ သမဂ္ဂအနေနဲ့ လိုလားချက်တွေ မြင့်မားနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ မိမိတို့အနေနဲ့ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းမှု၊ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းမှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းမှုတို့ကြောင့် ဥရောပနိုင်ငံများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေခဲ့တာရယ် အဆိုပါ အားနည်းချက်တွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ဖို့ အချိန် ယူရမယ်ဆိုတာ ကိုလည်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါတယ်။

သုံးသပ်ချက်များ

၂၅။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယေဘုယျသုံးသပ်ချက်၊ UNCTAD’s World Investment Report (2020–2021) အရ ခန့်မှန်းသုံးသပ်တွေ့ရှိချက်နှင့် ASEAN Investment Report 2021 အရ လေ့လာသုံးသပ်တွေ့ရှိချက်တွေကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါတယ်–

(က) **မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ယေဘုယျသုံးသပ်ချက်။** မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် အားသာချက်၊ အားနည်းချက်၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများဖြင့် သုံးသပ်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါသည်–

ဇယား (၄) – ယေဘုယျသုံးသပ်ချက်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်း ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် အားသာချက်၊ အားနည်းချက်၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများ

အားသာချက်များ	**အားနည်းချက်များ**
(၁) အလားအလာ ကောင်းသည့် ခရီးသွား လုပ်ငန်းကို အဓိက တိုးချဲ့နိုင်ခြင်း	(၁) မဖွံ့ဖြိုးသေးသည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများ

(၂)	စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကဲ့သို့သော အလားအလာကောင်းသည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍများတွင် များစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း	(၂)	အားနည်းနေသေးသည့် ဘဏ္ဍာရေး ကဏ္ဍ
(၃)	လူငယ်လူဦးရေ များပြားခြင်း (အသက် ၁၄ နှစ်အောက် လူဦးရေသည် ၂၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခြင်း)	(၃)	သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရခြင်း
(၄)	လုပ်အားခသက်သာ၍ အရည်အသွေးပြည့်ဝသည့် လူငယ်စွမ်းအားစု များစွာရှိခြင်း	(၄)	လူမျိုးရေး ပြဿနာများ
(၅)	အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ခြင်း	(၅)	မလုံလောက်သေးသည့် ကျွမ်းကျင်လူ့စွမ်းအား ရင်းမြစ်များ
(၆)	မဟာဗျူဟာကျသည့် မြေမျက်နှာသွင်ပြင် တည်ရှိခြင်း	(၆)	နိုင်ငံရေး စွန့်စားမှုအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ စိုးရိမ်မှု
(၇)	စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အပါအဝင် မူဝါဒပိုင်းနှင့် စီးပွားရေးပိုင်း ဆိုင်ရာပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ	(၇)	မေခရိုစီးပွားရေး အခြေအနေ အားနည်းမှု
(၈)	ဒေသတွင်းစီးပွားရေးကွန်ယက်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်မှု	(၈)	မဖွံ့ဖြိုးသေးသော စီးပွားရေး စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များ
(၉)	အလားအလာကောင်းသည့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်	(၉)	ကျန်ရှိနေသေးသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်များ
(၁၀)	ပေါကြွယ်ဝသည့် သဘာဝ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ	(၁၀)	အားနည်းနေသေးသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတည်ပြုခြင်းဆိုင် ရာလုပ်ငန်းစဉ်များ
		(၁၁)	အားနည်းနေသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးနည်းလမ်းများ
		(၁၂)	စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ပူးပေါင်းမှုများ အား ကောင်း စေရန် လိုအပ်ခြင်း
		(၁၃)	မဖွံ့ဖြိုးသေးသည့် ပြည်တွင်းရှိ အငယ်စား၊ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ

	(၁၄) နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှု (၁၅) စည်းမျည်းစည်းကမ်းပိုင်း ဆိုင်ရာအားနည်းချက်များ
အခွင့်အလမ်းများ	**ခြိမ်းခြောက်မှုများ**
(၁) ရှည်လျားသည့် ပင်လယ် ကမ်းရိုးတန်းနှင့် အသုံးမပြုရ သေးသည့် ပြန်လည်ဖွံ့ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်များ	(၁) စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင် ရွက်နေစဉ် ကြုံတွေ့နိုင်သော အခက် အခဲများ
(၂) အရောင်းအဝယ် ဈေးကွက်များနှင့် ချိတ်ဆက် ဆက်သွယ်နိုင်မှု	(၂) စက်မှုလုပ်ငန်းများ အမြောက်အမြား လုပ်ကိုင်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများ
(၃) တရုတ်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီး အာဆီယံ နိုင်ငံ များကဲ့သို့ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများ၏ ထုတ်လုပ်မှု ကုန် ကျစရိတ်များမြင့်တက်လာ ခြင်း	(၃) နိုင်ငံတွင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး နှင့် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုကို အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ပြင်ပ သက် ရောက် မှုများ
(၄) အာဆီယံစီးပွားရေး အသိုက် အဝန်းအတွင်း တည်ရှိခြင်း	(၄) ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး အခြေအနေ မသေ ချာခြင်းနှင့် COVID-19 ကပ်ရောဂါ ကဲ့သို့သော မမျှော်မှန်းနိုင်သည့် အခြေအနေများ
(၅) ဒေသတွင်း ဘက်စုံစီးပွားရေး ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုတွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခြင်း	(၅) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်ရေး အတွက် အာဆီယံစီးပွားရေး အသိုက်အဝန်းအောက်တွင်အခြား ဖွံ့ဖြိုးဆဲအာဆီယံ နိုင်ငံများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရခြင်း
(၆) သတင်း အချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာ၊ ဒစ်ဂျစ်တယ် နှင့် ကမ္ဘာလုံး ဆိုင် ရာဆက်စပ် လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်စဉ် တိုးတက်လာခြင်း	(၆) ဝယ်လိုအား အတက်အကျနှင့် ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေးလည်ပတ်မှု

	(၇) ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်နေသည့် မိုးလေဝသ အခြေအနေများ

(ခ) **UNCTAD's World Investment Report (2020–2021) အရ ခန့်မှန်း သုံးသပ်တွေ့ရှိချက်။** UNCTAD က ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအနေဖြင့် COVID–19 မဖြစ်ပွားမီနဲ့ ဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာမည့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်မှုအပေါ် သုံးသပ်ရာမှာ ၂၀၂၀ ခုနှစ် အတွင်း FDI ဝင်ရောက်မှုများ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ FDI ဝင်ရောက်မှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၅၄ ထရီလီယံ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် လျော့ကျခဲ့ကြောင်း သုံးသပ်ထားပါတယ်။ COVID–19 ဖြစ်ပွားပြီး နောက်ပိုင်း ပြည်ပသို့ သွားရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ (FDI Outflow) ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအနေနဲ့ ၂၀၂၁ ခုနှစ် အကုန်နောက်ပိုင်းမှ FDI ဝင်ရောက်မှု စတင်တိုးတက်နိုင်ကြောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အထိ ကာလတိုအနေဖြင့် Merger and acquisition (M&A) နဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များ ဆောင်ရွက်မှု နှေးကွေးနိုင်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ယခင် ခွင့်ပြုပြီးလုပ်ငန်းများကိုသာ (Re–invested) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြန်လည် တိုးမြှင့်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်မှာဖြစ်ကြောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးတက်မှုအခြေအနေမှာ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁.၁ မှ ၁.၂ ထရီလီယံအထိ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်မှု တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်ထက် ၁၅ မှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်နိုင်ကြောင်းနဲ့ ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်မှု FDI Inflow ပမာဏမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၄ ထရီလီယံ ရောက်ရှိနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် အထိ ကာလလတ်အနေဖြင့် Cross–Border M&As လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ လျော့ချကန့်သတ်ခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအသစ်များအတွက် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပျက်ကပ်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအပေါ် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရနိုင်ဖွယ် ရှိကြောင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀ ခုနှစ် ကာလရှည်အနေနဲ့ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာသော ခေတ်ကာလနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းသစ်များတိုးချဲ့လုပ်ကိုင် ခြင်းနဲ့ ယခင်လုပ်ငန်းများ ရုပ်သိမ်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါတယ်–

ပုံ (၆) – UNCTAD's World Investment Report (2020–2021) ပါ Impact of the Pandemic on FDI: Transmission Mechanisms

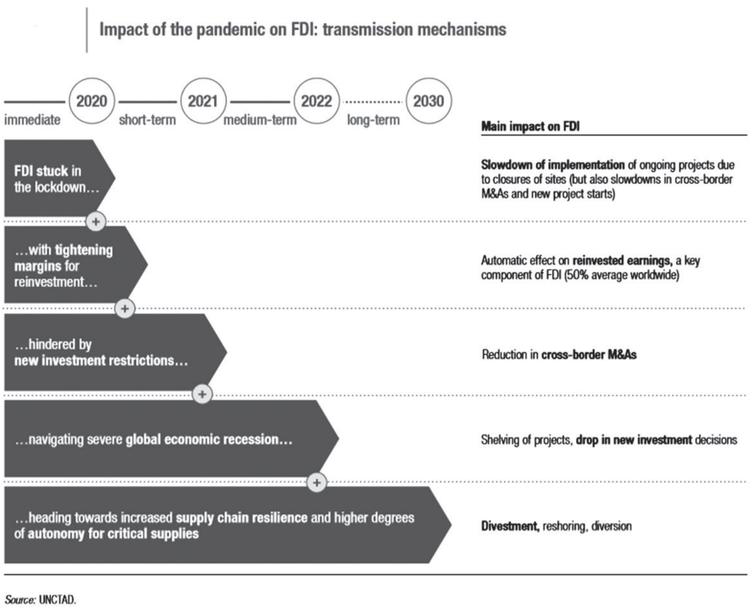

(ဂ) **ASEAN Investment Report 2021 အရ လေ့လာသုံးသပ်တွေ့ရှိချက်။** ASEAN Investment Report 2021 မှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနဲ့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရဲ့ FDI ဆွဲဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အလေးထား ကြိုးပမ်းမှုတွေကြောင့် အာဆီယံဒေသတွင်းသို့ FDIဝင်ရောက်မှုဟာ တိုးတက်မှု အလားအလာရှိကြောင်း၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၏ နောက်ဆုံး သုံးလပတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံနိုင်ငံများသို့ FDI စီးဝင်မှု ၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးလာမည်ဟု UNCTAD က ခန့်မှန်းထားပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှာ FDI ဆွဲဆောင်နိုင်မှုဟာ အာဆီယံ ဒေသတွင်း နိုင်ငံများ၏ ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါလှိုင်းသစ်ကို ကုစားထိန်းသိမ်းနိုင်မှု အခြေအနေပေါ်တွင် မူတည်ကြောင်း၊ အာဆီယံ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးက စုစည်းထားတဲ့ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံးသို့ ဝင်ရောက်သည့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု(FDI) စာရင်းဇယားများအရ ၂၀၁၉ ခုနှစ်ဟာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၈၂ ဘီလီယံဖြင့် အမြင့်ဆုံးဝင်ရောက်သည့် နှစ်ဖြစ်ပြီး ကိုဗစ် – ၁၉ ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါ၏ ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှာ အာဆီယံဒေသတွင်းသို့ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဆင်းမှုမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၃၇ ဘီလီယံသို့ ကျဆင်းခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်မှု ပမာဏစုစုပေါင်းမှာ အာဆီယံ၏ ပါဝင်မှု ၁၁.၉

ရာခိုင်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အာဆီယံ၏ ပါဝင်မှုနှုန်းမှာ ၁၃.၇ ရာခိုင်နှုန်းသို့ မြင့်တက်လာကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါတယ်–

ပုံ (၇) – ASEAN Investment Report 2021 အရ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဝင်ရောက်မှု ပမာဏစုစုပေါင်းတွင် အာဆီယံ၏ ပါဝင်မှု (၂၀၁၉ ခုနှစ်)

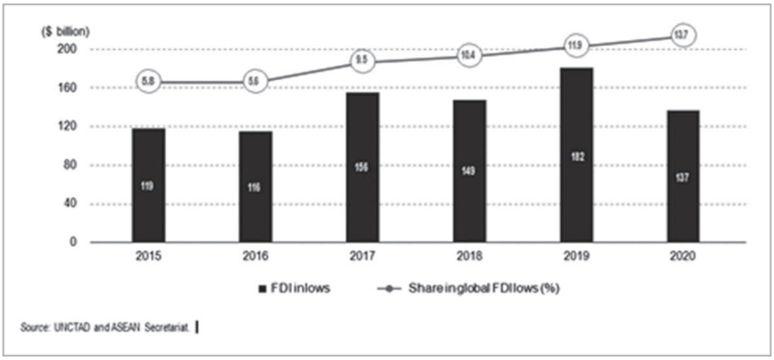

(၁) ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏတွင် အာဆီယံပါဝင်မှုနှုန်း တိုးတက်လာရတဲ့ အကြောင်းရင်းကတော့ Digital Economy နဲ့ အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွေမှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်လာမှု တိုးတက်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါတယ်။ အလားတူဒေသတွင်း အာဆီယံနိုင်ငံအချင်းချင်း (Intra–ASEAN) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စီးဝင်မှုဟာလည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်နဲ့ နှိုင်းယှဉ်လိုက်ရင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အတက်ဘက်သို့ ဦးတည်နေကြောင်း အစီရင်ခံစာတွင် သုံးသပ်ဖော်ပြထားပါတယ်။

(၂) ဒေသတွင်း ဘက်စုံစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (Regional Comprehensive Economic Partnership – RCEP) ကဲ့သို့ သဘောတူစာချုပ်များကလည်း ဒေသအဆင့်တွင် အလွန်အရေး ပါနေသည့်အပြင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သုံးသပ်ဖော်ပြထားပါတယ်။ အာဆီယံဒေသတွင်းသို့ ဝင်ရောက်တဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဟာ RCEP အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ လာရောက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းအနက် ၂၄ ရာခိုင်နှုန်းသည် အာဆီယံ မဟုတ်သော RCEP နိုင်ငံများမှ ဝင်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သုံးသပ်ထားပါတယ်။ RCEP တွင် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ထုတ်လုပ်မှုကွန်ယက် (Global Value Chain – GVC) တွင် ပါဝင်ချိတ်ဆက်နိုင်သည့်အပြင် အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အဓိကကျသည့် သဘောတူစာချုပ် ၁၄ ခုတွင် ပါဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အသစ်များ ဖန်တီးခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ဆဲစီးပွားရေး

လုပ်ငန်းများကို ချဲ့ထွင်နိုင်ခြင်း စသည့် အလားအလာများကို တိုးပွားစေကြောင်း သုံးသပ်ထားပါတယ်။

(၃) Multi–national Enterprises (MNEs) များက အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလျက်ရှိသည့်အခြေအနေ၊ ဒေသတွင်း၌ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်နေမှုအခြေအနေ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ အနာဂတ်အလားအလာနဲ့ ကိုဗစ် – ၁၉ ကပ်ရောဂါ အလွန်ကာလတွေမှာ 5G၊ Data Centre၊ Additive Manufacturing (AM) နှင့် Digital Infrastructure စတဲ့ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတွေမှာ နည်းပညာ အသုံးပြုမှု ဦးစားပေးတဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများရဲ့ အလားအလာ ကောင်းများ၊ Project Financing ကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီးဝင်မှုအတွက် အထောက်အကူပြုနေသည့် နည်းလမ်းတွေကိုလည်း ခြုံငုံတင်ပြထားပါတယ်။

(၄) တရုတ်နိုင်ငံကုမ္ပဏီများနဲ့ အခြားနိုင်ငံစုံ လုပ်ငန်းကြီးများဟာ ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်တွေကြောင့် အမေရိကန်–တရုတ် ကုန်သွယ်ရေး တင်းမာမှုများရဲ့ ရိုက်ခတ်မှုကို ရှောင်တိမ်းနိုင်ဖို့ ပိုမိုကြံခိုင်တဲ့ ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက် ၁ ခုကို တည်ဆောက် နိုင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်တွေဟာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်နဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို ဆက်လက် အကျိုးပြုနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ AEC နှင့် ASEAN+1 FTA အောက်ရှိ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ ကိုဗစ် – ၁၉ ကပ်ရောဂါပြီး နောက်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးအတွက် အာဆီယံဘက်စုံပြန်လည် ထူထောင်ရေး မူဘောင်များ (ACRF) အပါအဝင် ဒေသတွင်း သဘောတူညီချက်များနှင့် ကြေညာချက်များ၊ RCEP သဘောတူညီချက်ကို အဆင့်မြှင့်တင်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်တွေဟာ အာဆီယံရှိ အနာဂတ် FDI စီးဝင်မှုနဲ့ GVC (Global Value Chain) လုပ်ငန်းများအတွက် သက်ရောက်မှုများ ရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာတိုးတက်မှုများနဲ့ ဒေသတွင်း ပေါင်းစည်းမှုများသည် FDI အတွက် ဒေသတွင်း ဆွဲဆောင်မှုကို တိုးမြှင့်စေမည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ထားပါတယ်။

အနာဂတ်အခြေအနေ

၂၆။ နိုင်ငံတကာလေ့လာသုံးသပ်ချက်အရ ပြည်ပသို့ Outflow Investment ပြုလုပ်သော FDI လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြသည့် နိုင်ငံများ၏ မူဝါဒချမှတ်ဖော်ဆောင်မှုနဲ့ Inflow လက်ခံမည့် နိုင်ငံရဲ့ မူဝါဒ/မဟာဗျူဟာများ ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်မည့်အပေါ် FDI လုပ်ငန်းအသစ်များ ဝင်ရောက်မှုမှာ မှီခိုနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါတယ်။

၂၇။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သောဒေသတွင်း ဘက်စုံစီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူစာချုပ် (Regional Comprehensive Economic Partnership – RCEP) ဟာ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်အစီအမံတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ၎င်းသဘောတူစာချုပ်က ဒေသတွင်းနိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို သိသိသာသာ မြင့်တင်ပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ RCEP ဟာ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဦးတည်ရာဒေသဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစတော့၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဆင်းမှု၏ ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ရှိပါသည်။ လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်ကာလအတွင်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် တိုးတက်မှုမရှိပေမယ့် ယခင်နှစ်အထိ RCEP ဒေသသို့ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုသည် မြင့်တက်လျက်ရှိနေတာ တွေ့ရပါတယ်။

> “ RCEP ဟာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်တဲ့ အခိကအချိန်မှာ ဖြစ်တည် လာခြင်းကြောင့် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများအတွက် သာမက ကုန်သွယ်မှုနဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်ဖြစ်တဲ့ တတိယ နိုင်ငံများ အတွက်လည်း အရေးပါလှပါတယ် ”

၂၈။ RCEP ဟာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်တဲ့ အခိကအချိန်မှာ ဖြစ်တည် လာခြင်းကြောင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအတွက်သာမက ကုန်သွယ်မှုနဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်ဖြစ်တဲ့ တတိယနိုင်ငံများအတွက်လည်း အရေးပါလှပါတယ်။ ယင်း သဘောတူစာချုပ်က COVID ဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်း စီးပွားရေးပြန်လည်ဦးမော့စေရေး၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအားပြိုင်မှုများ ရှိနေချိန်မှာ ဒေသတွင်းကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများကို မြှင့်တင်ရေးနှင့် ဒေသတွင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမူဘောင်များ ထပ်မံချမှတ် နိုင်ရေးတို့ကို အားဖြည့်မှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

၂၉။ ဒေသတွင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီးနောက်ထပ်အရေးပါသည့် စာချုပ်ကတော့ ဩစတေးလျ၊ ဘရူနိုင်း၊ ကနေဒါ၊ ချီလီ၊ ဂျပန်၊ မလေးရှား၊ မက္ကဆီကို၊ နယူးဇီလန်၊ ပီရူး၊ စင်္ကာပူနှင့် ဗီယက်နမ်စသည့် နိုင်ငံ (၁၁) နိုင်ငံအကြား ၂၀၁၈

ခုနှစ် မတ်လတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တဲ့ အားလုံးပါဝင်သော ပစိဖိတ်ရပ်ဝန်းနိုင်ငံများ တိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူစာချုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ စာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တဲ့အချိန်မှာ အဆိုပါ (၁၁) နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းအသားတင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုပမာဏသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ၏ ၁၃.၄% ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဆိုပါစာချုပ်ဟာလည်း အာရှပစိဖိတ်ဒေသကို အခြေခံသည့်လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူစာချုပ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

၃၀။ အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းဟာ အာဆီယံကို တစ်ခုတည်းသောဈေးကွက်နဲ့ ထုတ်လုပ်မှုအခြေခံ ဒေသအဖြစ် ထူထောင်မှာဖြစ်ပြီး နိုင်းယှဉ်အားသာ ချက်တွေ၊ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု စွမ်းအားတွေနဲ့ အာဆီယံကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ဆွဲဆောင်မှု အရှိဆုံးဒေသအဖြစ် ဖန်တီးပေးမှာဖြစ်ပါတယ်။ အာဆီယံစီးပွားရေး အသိုက်အဝန်း ထူထောင်နိုင်ရေး အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်တဲ့ အာဆီယံဟာ ကိုဗစ် – ၁၉ ကပ်ရောဂါ ကျရောက်နေစဉ်ကာလမှာပင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော အနေအထားကို ထိန်းထားနိုင်ဆဲဖြစ်ပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝင်ရောက်မှုမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ၏ ၁၁.၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ၏ ၁၃.၇ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တိုးတက်ခဲ့ပါတယ်။

၃၁။ ဆက်လက်ပြီး အာဆီယံဟာ ချီလီနိုင်ငံ၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ ဥရောပသမဂ္ဂစသည်တို့နဲ့ ဘက်စုံစီးပွားရေးပူးပေါင်းမှု သဘောတူစာချုပ်တွေ ချုပ်ဆိုနိုင်ဖို့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတာကြောင့် အနာဂတ်မှာ အာဆီယံဒေသ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပိုမိုကြီးမားလာမှာဖြစ်ပါတယ်။ အာဆီယံကို ဗဟိုပြုပြီးတော့လည်း ကမ္ဘာ့အရှေ့ခြမ်းနိုင်ငံများရဲ့ စီးပွားရေး ပိုမိုအားကောင်းလာမည့် အနေအထားရှိနေပါတယ်။

၃၂။ ၂၀၃၅ တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် နှစ်ဆခန့် တိုးတက်လာနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းထားပါတယ်။ PWC ရဲ့ အစီရင်ခံစာအရ ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အင်အားကြီးနိုင်ငံ ၁၀ နိုင်ငံတွင် ပါဝင်သည့် အာရှနိုင်ငံများမှာ တရုတ်နိုင်ငံ (ပထမ)၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ (ဒုတိယ)၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ (စတုတ္ထ)၊ ဂျပန်နိုင်ငံ (အဋ္ဌမ)တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်မှာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအင်အားကြီးထိပ်သီးနိုင်ငံများဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၏ GDP (PPP) သည် World GDP (PPP) ၏ ၃၅% ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါတယ်။

၃၃။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်လာတဲ့ ခရီးစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်ရင် အဓိကအားဖြင့် အာဆီယံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့က အရေးကြီးတဲ့ အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ခဲ့တာတွေ့ရပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စာရေးသူတို့နိုင်ငံရဲ့ FDI ခရီးဟာ အရှေ့ကို လျှောက်ခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အနာဂတ်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက် ရင်တော့ ဆွဲဆောင်မှု အားကောင်းလာတဲ့ အရှေ့တောင်အာရှဒေသရယ်၊ RCEP လို နိုင်ငံစုံပါတဲ့ လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုဒေသရဲ့ အရေးပါလာမယ့် အခြေ

အနေရယ်၊ စီးပွားရေး ပိုမိုအင်အားကောင်းလာမယ့် အာရှ၊ အထူးသဖြင့် အာရှပစိဖိတ်ဒေသရဲ့ ဆွဲအားရယ်၊ စာရေးသူရဲ့ အတွေ့အကြုံနဲ့ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အခြေအနေတွေအရ အနောက်က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို သိပ်မျှော်မှန်းလို့မရတဲ့ အခြေအနေတွေရယ်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ FDI နဲ့ပတ်သက်လာရင် အရှေ့ဘက်ကိုပဲ မျှော်ကြည့်ရမှာဖြစ်ပါကြောင်း သုံးသပ်တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

အောင်နိုင်ဦး

စီးပွားရေးခေါင်းဆောင်များအတွက် **Next Normal**

aUsmf aUsmf vGif (SMART)

“ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရာအရပ်ရှိ ဒေသခံများ၏ ဓလေ့၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ၊ ရိုးရာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းရမည့်အပြင် ဒေသခံများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးမှသာ ရေရှည်စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် စီးပွားရေးကို တည်ဆောက်နိုင်ပါမည် ”

၂၀၂၀ ခုနှစ် အစပိုင်းမှစပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးသို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့သော ကိုဗစ် ၁၉ ရောဂါပိုးကြောင့် စီးပွားရေးများ ကျဆင်းခြင်း၊ လူနေမှုပုံစံများ ပြောင်းရခြင်းတို့ ကမ္ဘာနှင့်အဝန်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဂျီဒီပီ တိုးတက်နှုန်းသည် အနုတ် ၄.၉ ရာခိုင်နှုန်း ကျုံ့သွားခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂျီဒီပီ တိုးတက်နှုန်းသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အနုတ် ၃ ရာခိုင်နှုန်း ကျုံ့သွားခဲ့ပါသည်။ ကိုဗစ် ၁၉ ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် New Normal ကိုပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်ခဲ့ရပါသည်။ လူချင်းတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာမှ အွန်လိုင်းပေါ်တွင် အစည်းအဝေးများ ပြုလုပ်ခဲ့ရပါသည်။ (Work from home) အိမ်မှ အလုပ်လုပ်ရတာတွေသည် New Normal ဖြစ်လာပါသည်။ (Stay Home) အိမ်မှ နေရသော ကာလများတွင် နေထိုင်မှုပုံစံများ ပြောင်းလဲခဲ့ရပါသည်။ အွန်လိုင်းမှ ဈေးရောင်း ဈေးဝယ်ခြင်းများ ခေတ်စားလာပါသည်။ ဒစ်ဂျစ်တယ် နည်းပညာသည် နေ့စဉ်လူနေမှု ဘဝအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်လာပါသည်။ New Normal ဆိုသော စကားသည် ပထမကမ္ဘာစစ်၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် နယူးယောက်မြို့ရှိ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဆောက်အဦကို တိုက်ခိုက်မှု ဖြစ်စဉ်များကတည်းက သုံးခဲ့သော စကားဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကိုဗစ် တတိယလှိုင်းကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံစားခဲ့ရပါသည်။ ဖေဖော်ဝါရီလမှစပြီး ဝန်ထမ်းများ CDM တွင် ပါဝင်မှု၊ ဘဏ်အခက်အခဲ၊ ကျပ်ငွေတန်ဖိုးကျဆင်းမှု၊ နယ်စပ် ပို့ကုန်များ ကန့်သတ်မှုများလာခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးသည် အကျဘက်ကို ဦးတည်လာပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် နိုင်ငံတော်သည် လက်တွဲ၍ စီးပွားရေး ပြန်လည်ဦးမော့လာအောင် ကြိုးပမ်းရပါမည်။ ကမ္ဘာ့ထိပ်သီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အကြံဉာဏ်များပေးနေသော Mckinsey ကုမ္ပဏီကြီးက Next Normal ဆိုသော စကားကို တီထွင်ခဲ့ပြီး ကိုဗစ် ၁၉ ကာလနှင့် ကာလအလွန်များတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်နေရသူများ ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်ရမည်များကို သုတေသနပြုလေ့လာဆန်းစစ် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ Mckinsey ၏ စာတမ်းပေါ် အခြေခံပြီး မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးပြန်လည်

“ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးသည် အကျဘက်ကို ဦးတည်လာပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် နိုင်ငံတော်သည် လက်တွဲ၍ စီးပွားရေး ပြန်လည် ဦးမော့လာအောင် ကြိုးပမ်းရပါမည် ”

ဦးမော့အောင် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ရာတွင် စီးပွားရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာန အသီးသီးမှ တာဝန်ယူ ဦးဆောင်နေရသူများ သတိပြုအလေးထားရမည့် Next Normal အချက် ၃ ချက်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြသွားပါမည်။

၁။ စဉ်ဆက်မပြတ် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကို ဗဟိုပြု၍ လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ရန်။
Center Strategy on Sustainability

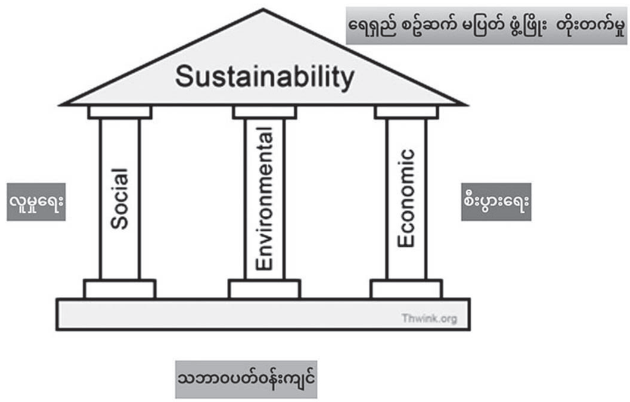

ပုံ ၁

စဉ်ဆက်မပြတ် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟုဆိုလျှင် ပုံ (၁) တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထောက်တိုင် ၃ ခု အရေးကြီးပါသည်။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်သည့်အခါ စီးပွားရေးနှင့်အတူ လူမှုရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပါမည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးအောင် အလေးထားသော၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တန်ဖိုးထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်အောင် အစိုးရက အသိပေး၊ ပညာပေး၊ ကြပ်မတ်ထိန်းသိမ်းရပါမည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများကလည်း စံပြနမူနာအဖြစ် ဤအချက်ကို အလေးထား ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုနည်းတူ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရာအရပ်ရှိ ဒေသခံများ၏ ဓလေ့၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ၊ ရိုးရာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းရမည့်အပြင် ဒေသခံများ၏ လူမှုစီးပွား ဘဝများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးမှသာ ရေရှည်စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် စီးပွားရေးကို တည်ဆောက်နိုင်ပါမည်။ မည်သည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်သည်ဖြစ်စေ လျှပ်စစ်သည် အရေးကြီးပါသည်။ လျှပ်စစ်ကို ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်း ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင် (Renewable Energy) ကိုသုံးမှသာ ရေရှည်စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါမည်။ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်ကလည်း ပြန်ပြည့်မြဲ စွမ်းအင်ကိုသုံးရန် အမြော်အမြင်ကြီးစွာ လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ကျန်ဝန်ကြီးဌာနအားလုံး ဤအချက်ကို အလေးထား၍ ဘက်ပေါင်းစုံမှ အကောင်အထည်ဖော်သင့်ပါသည်။

၂။ လျင်မြန်မှု Speed

ကိုဗစ် ၁၉ ၏ အခြေခံ လက္ခဏာသည် လျင်မြန်မှု ဖြစ်သည်။ ကိုဗစ် ၁၉ သည် တစ်ကမ္ဘာလုံး လျင်မြန်စွာ ကူးစက်သည်။ နိုင်ငံအများစုက နိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို လျင်မြန်စွာ တံခါးပိတ်လိုက်သည်။ ကိုဗစ် ကာကွယ်ဆေးများကို လျင်မြန်စွာ ထုတ်လုပ်ကြသည်။ ကိုဗစ်ကြောင့် ပြောင်းလဲသွားသည့် အလုပ်လုပ်သည့် ပုံစံများကို လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံများသည် စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုကို ထိန်းနိုင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကိုဗစ် တတိယလှိုင်းကို အလူးအလိမ့်ခံရသည်။ ဒုတိယလှိုင်းကာလတွင် တစ်နေ့ ကူးစက်သူ ၁၅၀၀ ဦးသာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ဒုတိယလှိုင်းကာလ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ကူးစက်သူ ၆၇၀၁ ဦးအထိ အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ပုံ (၂) ကို ကြည့်လျှင် ၄ လအတွင်း ကိုဗစ်ကူးစက်သူ ဦးရေ သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားအောင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ လျင်မြန်မှုပင်ဖြစ်သည်။

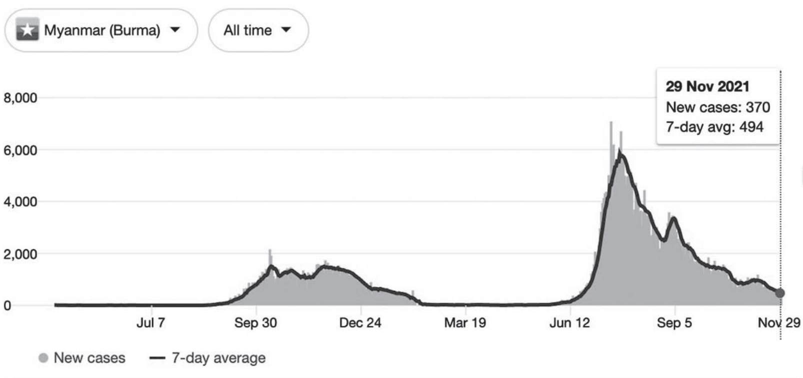

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က "လူ့အသက်ထက် အရေးကြီးတာ ဘာမှမရှိ။ ကိုဗစ်ကာကွယ်၊ ထိန်းချုပ်ကုသရေးအတွက် ငွေကြေးမှစပြီး ဘာကန့်သတ်ချက်မှမရှိ" ဟု ဆိုကာ လုပ်ဆောင်ရမည့်မှုများကို လျင်မြန်စွာ လမ်းညွှန်ခဲ့သည်။

အောက်ဆီဂျင်အိုးများ၊ ဆေးဝါးနှင့် ဆေးပစ္စည်းများကို လွတ်လပ်စွာ တင်သွင်းခွင့်ပေးခဲ့သည်။ အကောက်ခွန်ဌာနကလည်း လျင်မြန်စွာ ရှင်းလင်းပေးခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များကလည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ တပ်မတော်တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့များကလည်း ကိုဗစ် ကုသရေးစင်တာများကို လျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ လျင်မြန်မှုသည် အင်အားဖြစ်သည်။

အထက်ပါ အချက်များကို နမူနာယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ပြန်လည်ဖွံ့ဖြိုးလာရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာနများသည် –

* ဆုံးဖြတ်ချက်များ လျင်မြန်စွာ၊ မှန်ကန်စွာ ချနိုင်အောင် စီစဉ် ဆောင်ရွက်သင့်သည်၊
* အလုပ်ကို မြန်မြန်နှင့် အမှားမရှိအောင်လုပ်တတ်ရန် လေ့ကျင့်ရမည်၊

* အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြန်ဆန်မှု ရှိအောင် ဝန်ကြီးဌာနများက ဖြေလျှော့သင့်တာများကို ဖြေလျှော့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အသွင်ပြောင်းခြင်း။ Transform

ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် အသွင်ပြောင်းခြင်း မတူပါ။ ပုတ်သင်ညိုသည် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်၍ အရောင်ပြောင်းခြင်းသည် ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘောက်ဖတ်မှ လိပ်ပြာသို့ ပြောင်းလဲခြင်းသည် အသွင်ပြောင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အသွင်ပြောင်းသည့်အခါ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသည့် အခြေအနေများကို ဖြတ်ကျော်ရပါသည်။ သို့သော် အသွင်ပြောင်းပြီးသည့်အခါ လှပသည့်ဘဝကို ပိုင်ဆိုင်သွားပါသည်။ မူလဘဝကိုလည်းပြန်လည် ပြောင်းလဲမှု မရှိတော့ပါ။ ကိုဗစ် ၁၉ Next Normal အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများ အသွင်ပြောင်းရပါမည်။ ခက်ခဲပါလိမ့်မည်။ အတားအဆီးများ ရှိပါမည်။ မူလအခြေအနေကို သဘောကျနေသူများ ရှိနိုင်ပါသည်။

> “ကိုဗစ် ၁၉ Next Normal အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများ အသွင် ပြောင်းရပါမည်။ ခက်ခဲပါလိမ့်မည်။ အတားအဆီးများ ရှိပါမည်။ မူလ အခြေအနေကို သဘောကျနေသူများ ရှိနိုင်ပါသည်”

ဘာတွေ အသွင်ပြောင်းရမှာလဲ?

* Silo Organization ခေါ် အဆင့်များစွာဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ အဆင့်နည်းနည်းဖြင့် မြန်မြန် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းသို့
(အဆင့်များနေသောအဖွဲ့အစည်းများသည်မြန်ဆန်မှု မရှိပါ။)
* အစည်းအဝေးများခေါ်၍ ကော်မတီများဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်စနစ်မှ တစ်ဦးတည်းက တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်စနစ်သို့
(အစိုးရဌာနများတွင် အရာရာကို EC ဖြင့် ဆုံးဖြတ်နေလျှင် လျင်မြန်မှု ကျသွားပါမည်။)
* အစည်းအဝေး ယဉ်ကျေးမှုမှ သင်ယူလေ့လာသည့် ယဉ်ကျေးမှုသို့
(အစည်းအဝေးများကို လျှော့နိုင်မှ လေ့လာသင်ယူဖို့ အချိန်ရှိမည်။)
* အလုပ်ပြီးတာထက် အရည်အသွေးကောင်းပြီး ထိရောက်မှုရှိသည့် လုပ်ဆောင်နည်းသို့

(အလုပ်ကို အချိန်မီပြီးရန်လိုသလို အရည်အသွေးလည်း ကောင်းရမည်။ လုပ်လိုက်သည့် အလုပ်တစ်ခု၏ ထိရောက်မှုကိုလည်း ဆန်းစစ်ရမည်။)

* မိမိအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုတည်းအတွက် စဉ်းစားရာမှ အားလုံးအတွက် ဆက်စပ်စဉ်းစားသည့် အလေ့အကျင့် သို့

(Micro စဉ်းစားရာမှ Macro စဉ်းစားရမည်။)

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် နိုင်ငံတစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိနေပါသည်။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာလျှင် ကျွဲကူး ရေပါ ဆိုသကဲ့သို့ နိုင်ငံ၏ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝများလည်း တိုးတက်လာပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးများလည်း ဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အသေးစား၊ အလတ်စားနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ကြီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှသာ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါမည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ထိပ်သီးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် တိုင်းပြည်များသည် ဖော်ပြခဲ့သည့် Next Normal ကို ကျင့်သုံးပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် စီးပွားရေးများ တစ်ရှိန်ထိုး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေကြပါပြီ။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံ အမြန်ဆုံးပြန်လည်၍ စီးပွားရေးများ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာအောင် Next Normal ကို သွားကြပါစို့။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

လူထုကျန်းမာရေးအခြေခံ ကကြီးရေက

orm; tkd

"ကျန်းမာရေးလို့ ဆိုလိုက်တာနဲ့
ဆရာဝန်ရယ်၊ ဆေးရုံရယ်ကိုသာ မျက်စိထဲ စွဲမြဲမြင်နေကြတဲ့
လူထုကို "ကျန်းမာသမျှ၊ နေ့စဉ်ပြု၊ လူတိုင်းရမည့်ဆု" ဆိုတဲ့
ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး အဖွဲ့က ချမှတ်ခဲ့တဲ့
ဆောင်ပုဒ်ကိုပြောပြရင် သိပ်ပြီးစိတ်မဝင်စားကြပါဘူး။
လိုက်နာသူတွေ အနည်းငယ်ရှိပေမဲ့
တစ်ခဏနဲ့ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက် ဖြစ်သွားတာပါပဲ"

ကိုယ့်ရပ်ကိုယ့်ရွာမှာ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေဖို့ ဘာတွေလိုအပ်သလဲ မေးလာခဲ့ရင် ဆရာဝန်လိုအပ်၊ ဆေးရုံလိုအပ် စသည်ဖြင့် အဖြေပေးတတ်ကြပါတယ်။ ဆေးရုံတွေ၊ ဆရာဝန်တွေ မရှိရင်လည်း အထူးကုဆရာဝန်တွေ ပို့ပေးပါ။ ဓာတ်မှန်တွေ၊ စက်ပစ္စည်းတွေ၊ ခွဲစိတ်ကိရိယာတွေ ပေးပါ။ ဆေးတွေ ပိုပြီး ပြည့်စုံလုံလောက်အောင် ပေးပါလို့ တောင်းကြပြန်ပါတယ်။

လွှတ်တော်ရှိတဲ့နေရာမှာ လွှတ်တော်ထဲပြောရမည့် စကားတွေထဲမှာ ဆေးရုံပေးပါ။ ကျောင်းပေးပါစတာတွေက အပ်ကြောင်းထပ်နေပါတယ်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ယောက်က ကိုယ့်ရဲ့ မဲဆန္ဒနယ်က လူထုကို ပြန်လည်အကျိုးပြုဖို့အတွက် ဆေးရုံတွေ၊ ဆရာဝန်တွေဟာ ဖလှယ်ရန် ပစ္စည်းတွေအဖြစ်နဲ့ အသုံးတော်ခံခဲ့ကြရတာ ရာစုနှစ်ဝက် မကတော့ပါဘူး။

ကျန်းမာရေးလို့ ဆိုလိုက်တာနဲ့ ဆရာဝန်ရယ်၊ ဆေးရုံရယ်ကိုသာ မျက်စိထဲ စွဲမြဲမြင်နေကြတဲ့ လူထုကို “ကျန်းမာသမျှ၊ နေ့စဉ်ပြု၊ လူတိုင်းရမည့်ဆု” ဆိုတဲ့ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့က ချမှတ်ခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကိုပြောပြရင် သိပ်ပြီးစိတ်မဝင်စားကြပါဘူး။ လိုက်နာသူတွေ အနည်းငယ်ရှိပေမဲ့ တစ်ခဏနဲ့မေ့မေ့ပျောက်ပျောက် ဖြစ်သွားတာပါပဲ။

ကျန်းမာရေးဆိုတာ ကိုယ်တိုင်လုပ်ရမှာလား။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျန်းမာအောင် နေ့တိုင်းဆောင်ရွက်ရမှာပါလား။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျန်းမာသမျှကို လူတိုင်းပြုရမှာပါလား။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျန်းမာရေး ပုံမှန်လိုက်စားတဲ့သူဟာ ဆုရမှာပါလား။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ဟုတ်ကဲ့၊ အာမခံပါတယ်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးက ကျန်းမာရေးပညာရှင်တွေက အာမခံကြပါတယ်။ တကယ်လုပ်ရင် အဟုတ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်သူကမှ လာပြီး လက်ခုပ်တီးပေးဖို့ မလိုပါဘူး။ ငယ်စဉ်ကလေးဘဝတည်းက ထိုင်တတ်ရာကနေ ရပ်တတ်အောင် ကြိုးစားချိန်မှာ “ရပ်နိုင်ပေ့၊ ရပ်နိုင်ပေ့” လို့ ဘေးနားက လူကြီးမိဘတွေက အားပေးအားမြှောက်သံတွေကို လိုချင်သေးရင်လည်း အားပေးချီးမြှင့်ဖို့ တာဝန်ဟာ ကျန်းမာရေးခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ တာဝန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘယ်လိုကျန်းမာသမျှတွေကို နေ့စဉ်ပြုရမှာပါလဲ

လေ့ကျင့်ခန်းလုပ်တာ၊ လမ်းလျှောက်တာ၊ ဖွဖွပြေးတာ၊ ခြေလျင်တောင်တက်သွားတာ၊ ဝါသနာပါရာ လုပ်ကြတာပဲ။ ရှေးရှေးတုန်းက ကျန်းမာရေးလေ့ကျင့်ခန်းတွေကို အိမ်မှာ၊ ရုံးမှာ၊ ကျောင်းမှာ၊ အလုပ်ရုံ၊ စက်ရုံထဲမှာ လုပ်ဖို့တိုက်တွန်းကြတယ်။ ကာယပညာဆရာတွေကလည်း နည်းပြပြီး ကြီးကြပ်ပေးကြတယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံမှာဆိုရင် အထူးပဲ အားပေးကြတာ စက်ရုံလုပ်ငန်းခွင်ထဲ အထိပါပဲ။

အစကတော့ အိမ်ပြင်ထွက်၊ ကွင်းပြင်ထဲမှာ ကျန်းမာရေးလေ့ကျင့်ရာကနေ အိမ်ထဲမှာ၊ အခန်းထဲမှာ၊ အမိုးအကာအောက်မှာ ပြောင်းပြီး ကျန်းမာရေး လေ့ကျင့်ကြတယ်။ တစ်ခါ နည်းပညာမြင့်မားလာပြီး အလှအပကိုပါ အာမခံနိုင်လာတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေ၊ စိတ်ကျန်းမာမှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်တဲ့လေ့ကျင့်ခန်းတွေ ပေါ်လာတယ်။ ဒီအတိုင်း လှုပ်ရှားရတာမဟုတ်ဘဲ တေးသံကလေးနဲ့၊ သီချင်းကလေးနဲ့ ပျော်ပျော်ပါးပါး စုပေါင်းအားကစား လုပ်လာကြတယ်။

အေရိုးဗစ် (Aerobics) ဆိုတဲ့ ကျန်းမာရေး အခြေခံလုပ်ငန်းတွေကို လူငယ်တွေ ကြိုက်လာကြတယ်။ အုပ်စုအလိုက် လေ့ကျင့်နိုင်ကြသလို အိမ်ထဲမှာပဲ သီချင်းကလေးဖွင့်ပြီး အေရိုးဗစ် ကလို့ရတယ်။ ကနေတာနဲ့ တူလို့ပဲ အေရိုးဗစ်အကလို့ သုံးခဲ့ကြတာပါ။ နောက်တော့ ကာယလေ့ကျင့်ခန်းတွေကို နည်းပြတွေနဲ့ စနစ်တကျ လေ့ကျင့်နိုင်တဲ့ ဂျင်မ်(Gym)ဆိုတာ တွေ ပေါ်လာတယ်။ အဲ့ဒီအခါမှာတော့ ကျန်းမာရေးအတွက် ပိုက်ဆံပေးမှ ရတော့တယ်။

ငွေကြေးတတ်နိုင်တဲ့ လူ့အလွှာတစ်ရပ်ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းတွေအဖြစ် (Gym) တွေ က အသုံးတော်ခံလာကြတယ်။ ခန္ဓာကိုယ် ကြံ့ခိုင်ဖို့အတွက်၊ အချိုးကျလှပဖို့အတွက် သီးသန့် နေရာတွေ လိုလာတယ်။ ကျန်းမာရေး လိုက်စားတယ် ဆိုတဲ့ သီးခြားလူတန်းစားတစ်ရပ် လည်းပေါ်လာတယ်။

ဘယ်သူတွေ နေကောင်းကြပါသလဲ

ကျန်းမာရေးလိုက်စားကြတယ်ဆိုသူတွေဟာ ကျန်းမာရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တွေ ရှိရပါတယ်။ မြို့ပေါ်က သီးခြားအလွှာတစ်ခုက ဂျင်မ်တွေကို သွားပြီး အားကစား လေ့ကျင့်နိုင်တဲ့အခါမှာ ကျေးလက်တောရွာက လူတွေအတွက် ကျန်းမာရေး အခြေအနေ တွေ ဘယ်လိုရှိမလဲ။ ကျန်းမာရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမပြုနိုင်လောက်အောင် မပြည့်စုံတဲ့ လူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးကို ဘယ်လိုစဉ်းစားမလဲ။

(Invest in Health) "ကျန်းမာရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပါ။" လို့ WHO (World Health Organization) "ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့" ကို ဆောင်ပုဒ်ထုတ်ပြီး တိုက်တွန်းခဲ့ ပါတယ်။ နဂိုကတည်းကမှ ဝင်ငွေနဲ့ ထွက်ငွေ မမျှတတဲ့အထဲမှာ ကျန်းမာရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား ဆိုတာကို စဉ်းစားရုံမရဘဲ ဖြေရှင်းရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်လာတယ်။

လက်တွေ ကျန်းမာဖို့ရာမှာ ငွေကြေးလည်း အရေးကြီးသလို ကိုယ်တိုင် ကြိုးစား အားထုတ်မှုက ပိုပြီးအရေးပါလာတယ်။ ပို၍ အရေးကြီးတာကတော့ ကျန်းမာစေတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ရှိဖို့ပါပဲ။ အဲဒီအထဲမှာ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ လူမှုပတ်ဝန်းကျင် နှစ်ခုစလုံး ပါတယ်ဆိုတာကို သတိပြုဖို့လိုပါတယ်။ တကယ်ကျန်းမာနေတဲ့သူတွေက ကျေးလက်ဒေသ မှ အများစု ဖြစ်တယ်ဆိုတာ မငြင်းနိုင်ပါဘူး။

ရှူရှိုက်ရတဲ့ လေ၊ နေရတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်၊ လတ်ဆတ်တဲ့သဘာဝ အစားအစာတွေ အပြင် အသိအမှတ်ပြုခံရတဲ့ လူ့အသိုက်အဝန်း၊ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ရင်း ပျော်ရွှင်ရတဲ့ နေထိုင်မှုဘဝ ဟန်တွေဟာ လူတွေ နေကောင်းသလား၊ နေမကောင်းဘူးလား ဆိုတာကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနေကြတယ်။

နေမကောင်းဘူးလား

ကာယသုခ၊ စိတ္တသုခ၊ လူမှုရေးသုခတွေနဲ့ ပြည့်စုံရင် ကျန်းမာတယ်လို့ WHO က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပါတယ်။ ရောဂါတစ်ခုခုဖြစ်လာရင် နေမကောင်းဘူးဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ ဒုက္ခိတဖြစ်လာရင်လည်း လူ့ဘဝမှာ နေရထိုင်ရ ခက်လှပါတယ်။ ဒါတောင်မှ အခုခေတ်မှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ချွတ်ယွင်းမှု တစ်ခုခုဖြစ်ရုံနဲ့ ဒုက္ခိတ (Disabled) လို့ မသုံးကြတော့ပါဘူး။

မသန်မစွမ်းလို့ မသုံးတော့ဘူး။ (Difficulty Abled) မတူသော၊ ထူးခြားသော၊ စွမ်းဆောင်မှု ရှိသူတွေလို့သတ်မှတ်တယ်။ မသန်ပေမယ့် စွမ်းနိုင်တဲ့အတွက် "မသန်စွမ်း" လို့ ပြင်ခေါ်ကြ တယ်။ အဲ့ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း လောကကြီးကို တစ်နည်းနည်းနဲ့ ထူးချွန်စွာ၊ ထူးခြားစွာ ဝန်ဆောင်မှု ပေးနိုင်ကြပါတယ်။

စိတ္တသုခဆိုရင်လည်း သွက်သွက်ခါအောင် ရူးနေတဲ့သူတွေကို စိတ်ရောဂါရှိသူတွေလို့ သတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီအထဲမှာ ယဉ်ယဉ်လေးရူးနေသူတွေ မပါပါဘူး။ မရူးဘဲနဲ့ စိတ်ရူး ပေါက်ပြီး တစ်ခါတစ်ခါ ထလုပ်လိုက်လို့ လူ့အသိုက်အဝန်းမှာ ထိခိုက်နစ်နာစေတဲ့သူတွေ တော်နေလျက်သားနဲ့ မူးယစ်၊ ရူးသွပ်မှုကို ယာယီဖြစ်စေတဲ့ စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတဲ့ ဆေးဝါး တွေ သုံးစွဲမှုကလည်း ပြဿနာပါ။

လူမှုရေးသုခတွေ ပြည့်စုံဖို့ဆိုတာလည်း မြို့ကြီးပြကြီးမှာ မလွယ်လှပါဘူး။ အခု ကိုဗစ်–၁၉ ကာလမှာ လူတွေဟာ ကျန်းကျန်းမာမာရှိနေလျက်က အပြင်ထွက်လို့ မရဘဲ အိမ်မှာနေ (Stay at Home) ကြရတယ်။ နှစ်နဲ့ချီပြီး ဒီလိုနေကြရတော့ မိတ်ဆွေအပေါင်း အသင်း၊ ဆွေမျိုးတွေနှင့် ကင်းကွာမှု ဒုက္ခတွေ ပိုခံလာရပြီး အထီးကျန်ဖြစ်၊ စိတ်ဖိစီးမှုဖြစ် ကာ နေမကောင်း ဖြစ်လာကြရပါတယ်။

နေမကောင်းအောင် ဘယ်သူလုပ်သလဲ

ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် မြန်မာတို့၏ အသုံးအနှုန်းဟာ အထိရောက် ဆုံး အရှင်းဆုံးပါပဲ။ "နေကောင်းတယ်" ဆိုတာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဟာ WHO ၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်ထက် ကျယ်ပြန့်တယ်။ လူတစ်ယောက်နေကောင်းဖို့အတွက် လိုအပ်တဲ့ အချက် တွေဟာ များလည်းများတယ်၊ ကျယ်လည်း ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။

ကိုယ့်စိတ်နဲ့ ကိုယ့်ကိုယ် သဟဇာတဖြစ်ဖို့ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်ပါဖို့ လိုလာတယ်။ ဒါက တစ်ယောက်ချင်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ခုပါ။ ဒါ့အပြင် ရုပ်ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ သဟဇာတ ဖြစ်ဖို့လည်း လိုလာပါတယ်။ ဒါက လွှမ်းခြုံကျန်းမာ ခြင်း (Holistic Health)လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာတော့ လူတစ်ယောက် "နေမကောင်းဖို့" တွန်းပို့နေတဲ့ ပြဿနာတွေ တစ်ထွေးကြီး ရှိလာပါတယ်။

"ရောဂါဝေဒနာ" ဟာ ရေထဲမှာမြုပ်နေတဲ့ ရေခဲတုံးကြီးနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ရင် "ရောဂါ လက္ခဏာ" ဆိုတာက ရေပေါ်မှာပေါ်နေတဲ့ ရေခဲတုံး အပိုင်းအစကလေးတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါ့အပြင် "ရောဂါ" ဆိုတာက ဆေးဆရာတွေ ရှာဖွေသိရှိဖို့လွယ်ပေမဲ့ "ဝေဒနာ" ဆိုတာက လွယ်လွယ်နဲ့ အကြောင်းရင်း ဖွေရှာလို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ခံစားသိနဲ့သာ သိနိုင်တာ မို့ ဆေးဆရာတစ်ယောက်မှာ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်၊ စိတ်ချင်းထပ်ပြီး ကြည့်နိုင်တဲ့ အလေ့ အကျင့် (Empathy) မရှိရင် မသိနိုင်ပါဘူး။

ပိုပြီးခက်ခဲတာက ရောဂါရှာတဲ့ စက်ပစ္စည်းတွေကို အားကိုးလွန်းတဲ့ ပြဿနာပါပဲ။ တိကျတဲ့ လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို ဖြတ်သန်းပြီးမှသာ မှန်ကန်တဲ့ အဖြေကို ရပါတယ်။ ရတဲ့ အဖြေဟာလည်း ကာလ၊ ဒေသ၊ ပယောဂနဲ့ယှဉ်ပြီး ချင့်ချိန်သုံးသပ်နိုင်မှ တန်ကာကျပါတယ်။

အကြိမ်တော်တော်များများမှာ နေမကောင်းအောင်တွန်းပို့ လိုက်တာကစက်ပစ္စည်း

နဲ့အတူ ဝါနုဆေးဆရာတွေလည်း ပါတတ်ပါတယ်။

ဘယ်လိုဖြေရှင်းရင် ကောင်းမလဲ

လူကြောင့်ဖြစ်ရင် လူကို ပြင်လို့ရပါတယ်။ စက်ကြောင့် ဖြစ်ရင်လည်း စက်တွေကို ပြင်လို့ရပါတယ်။ စနစ်ကြောင့်ဖြစ်ရင်တော့ ပြင်ရခက်ပြီး အချိန်ကြာတတ်ပါတယ်။ များသောအားဖြင့် "လူကြောင့်" လို့ လက်ညှိုးထိုးလိုက်တာနဲ့ "လူတွေဟာ ကျန်းမာရေး အသိပညာ မရှိကြဘူး" ဆိုပြီး (Blaming the Victim) ဒုက္ခရောက်သူကို အပြစ်ပုံချတတ်ကြတဲ့ ဝါသနာ ရှိကြပါတယ်။

အမှန်တော့ လောကကြီးမှာ လူတွေဟာ မျိုးရိုးအစဉ်အလာအရ ဘဝအသိနဲ့ သိရှိလိုက်နာ လုပ်ဆောင်မှုတွေ ရှိကြပါတယ်။ မွေးလာကတည်းက သေသည်အထိ လေ့လာသင်ကြားလို့ မဆုံးနိုင်အောင် ရှိကြပါတယ်။ သိလျက်နဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ မသိဘဲနဲ့ဖြစ်ဖြစ် ရောဂါအနာတရဖြစ်အောင်၊ သေအောင်၊ ကိုယ်တိုင်မလုပ်ဖို့ ရှောင်ကြတာပါပဲ။

လူတွေရဲ့နေထိုင်မှု ဘဝဟန်တွေကို လေ့လာနိုင်တာနဲ့အမျှ မှန်ကန်တဲ့ ပြုပြင်မှုတွေကို လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိပါမယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကမ္ဘာကြီးမှာ ကျန်းမာရေး အသိပညာ မြှင့်တင်ခြင်း (Health Literacy) ဆိုတာကို ရှေ့တန်းတင်လာရပါတယ်။

ဒီအခါမှာလည်း "လူတွေကို ကျန်းမာရေး အသိပညာ မြှင့်တင်ရမယ်" လူတွေဟာ ကျန်းမာရေးအသိပညာတွေ နိမ့်ကျနေတာမို့ ပြုပြင်ရမယ်လို့ပဲ တစ်ဖက်သတ်ဖိအားပေးလာကြတယ်။ လူတွေက မသိတာ များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူတွေအကြောင်းကို မသိဘဲ ဆေးဆရာလုပ်စားနေကြတဲ့ သူတွေက ပိုများတယ်။

အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက် ဆိုတဲ့ " အသုံးလုံး" တတ်မြောက်ရင် စာတတ်မြောက်ပြီလို့ ယူဆပေမဲ့ အမှန်တော့ စာတတ်ရုံနဲ့ ကျန်းမာတဲ့ဘဝတစ်ခုကို မထူထောင်နိုင်ပါဘူး။ ကျန်းမာစေတဲ့ အပြုအမူတွေကို ထူထောင်ဖို့ရာမှာ စာတတ်ရုံနဲ့ မရပါဘူး။ ကျန်းမာရေး အလုပ်တစ်ခုကို တန်ဖိုးထားမှ ကျွမ်းကျင်အောင် ကြိုးစားလေ့ကျင့်မှ ရေရှည်ခံတဲ့ "ကျန်းမာသမှု နေ့စဉ်ပြု" ခြင်းဆိုတဲ့ အကျင့်ကို ထူထောင်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

"လူတွေရဲ့ နေထိုင်မှု ဘဝဟန်တွေကို လေ့လာနိုင်တာနဲ့အမျှ မှန်ကန်တဲ့ ပြုပြင်မှုတွေ ကို လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိပါမယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကမ္ဘာကြီးမှာ ကျန်းမာရေး အသိပညာ မြှင့်တင်ခြင်း (Health Literacy) ဆိုတာကို ရှေ့တန်း တင်လာရပါတယ်"

အတူတူကြိုးစားမှ ဖြစ်မယ်

ကျန်းမာခြင်းဆိုတဲ့ ဆုလာဘ်ကို ရဖို့အတွက် ကာယကံရှင်တွေကပဲ လုပ်နေလို့ မရပါဘူး။ အနာသိမှ ဆေးရှိမယ်ဆိုတာကိုပဲ ကျန်းမာလိုသူမှာ လိုနေတဲ့အချက်အလက်တွေကို သိအောင်ကြိုးစားပြီး လမ်းကြောင်းပေးနိုင်ဖို့ တာဝန်ဟာ ဆေးကုရုံ၊ ဆေးပေးရုံနဲ့ မရဘူးဆိုတာ သိဖို့လိုလာပါတယ်။

လူထုအကြောင်းကို မသိဘဲ လူထုကျန်းမာရေးလုပ်လို့မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် (Health Literacy) ဆိုတဲ့ ကျန်းမာရေး အသိပညာမြှင့်တင်ရေးအပိုင်းမှာ လူထုကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပညာရှင်တွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာ အရေးကြီးလာပါတယ်။ လူတစ်ယောက်ချင်းကို အသိပညာမြှင့်တင်ပေးတာနဲ့ လူထုကြီးတစ်ရပ်လုံး ဆောင်ရွက်ရမယ့် ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းတွေ ချမှတ်တာနဲ့မတူပါဘူး။

ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းတွေကို လူထုက ကျေကျေနပ်နပ်၊ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်၊ စိတ်ပါလက်ပါ၊ ဖွဲ့ကောင်းကောင်းနဲ့ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ဖို့အတွက် လူထုကိုချည်း ပညာပေးနေလို့ မရပါဘူး။ လူထုနဲ့ အနီးကပ်ထိတွေ့နေတဲ့သူတွေ၊ လူထုက အားကိုးနေတဲ့သူတွေ ဖြစ်တဲ့ ဆေးဆရာတွေကလည်း လူထုထံကနေ အသိပညာတွေ ပြန်လည် သင်ယူဖို့လိုလာပါတယ်။

(Cultural Literacy) "ယဉ်ကျေးမှုအကြောင်းကို သိနားလည်ခြင်း" နဲ့ (Language) "ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှု" ဆိုတဲ့ အချက်နှစ်ခုကို နားမလည်လို့ မဖြစ်ပါဘူး။

- မြန်မာတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု၊ တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ ဓလေ့ထုံးစံတွေကို သိဖို့အတွက် အနောက်တိုင်းမှာ သွားသင်လို့ မရပါဘူး။
- လူထုကို နားလည်အောင် ဆွဲဆောင်ခြင်း(Persuasion) လုပ်နိုင်စွမ်း ရှိဖို့အတွက် ဒေသခံတွေရဲ့ "ဘာသာစကား" ကို နားလည်အောင် ကြိုးစားမှပဲ စကားပေါက်ပါလိမ့်မယ်။
- ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်နိုင်မှ ကျန်းမာရေးအဆင့်မြင့်မယ်။

သမားအို

ကျောင်းမသွားဘဲ အိမ်မှာသာ စာသင်ပေးမယ်ဆိုရင်

a'gufvmarmifbif;

“ ကျောင်းဆိုတာ စာချည်းသက်သက်သင်ပြီး
စာမေးပွဲရမှတ်တွေ ပြိုင်တဲ့နေရာ
မဟုတ်ကြောင်း ...
အနာဂတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်အံဝင်အောင်
အသင့်ပြင်ဆင်ပေးတဲ့
“လူပြင်သည့်နေရာ” သည်သာ
“ကျောင်း” ဖြစ်ကြောင်းကို ... ”

ကျွန်တော်သည် "ငါတို့ ဘာကြောင့် ကျောင်းသွားရတာလဲ" ဟူသည့် ဂျပန်လူမျိုး စာပေနိုဘယ်ဆုရှင် "ကင်ဇာဘူရိုအိုအဲ" ၏ မေးခွန်းကို မြန်မာတစ်ယောက်ရဲ့အမြင်ဖြင့် ဖြေကြားသည့် ဆောင်းပါးတစ်စောင်ကို ကြေးမုံသတင်းစာတွင် ရေးခဲ့ပါသည်။ ထိုဆောင်းပါးကို ဖတ်ပြီး ကျောင်းမသွားဘဲ ကလေးတွေကို အိမ်မှာ စာသင်ကြရင်ကော ကလေးတွေ ဘာဖြစ်လာနိုင်သလဲဟု ကျွန်တော့်ကို မေးလာကြပါတယ်။ ဖြေမိတာကတော့ "ရွယ်တူတွေနှင့် အတူကစားခွင့်၊ ပညာသင်ခွင့်မရသူဟာ တစ်သက်မှာတစ်ခါသာ ကြုံရသည့်ကလေးဘဝကို ဆုံးရှုံးခံရသူ ဖြစ်သွားလိမ့်မည်။ ပြီးလျှင် လူတွေနှင့် ပေါင်းသင်းတတ်မှု အားနည်းသွားနိုင်သလို ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အားကိုးပြီး ဘယ်လိုထိန်းကျောင်းရမယ်ဆိုတဲ့ မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု အရည်အသွေးတွေ ကျဆင်းနိုင်ပါသည်" လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူဟာ တစ်ယောက်တည်း ထီးတည်းနေနိုင်တဲ့သတ္တဝါ မဟုတ်ပါ။ လူတွေတတ်ရမည့် ပညာတွေထဲမှာ "လူနဲ့သင့်မြတ်အောင် ပေါင်းသင်းတတ်တဲ့ အတတ်ပညာ" က ထိပ်ဆုံးကပါ။ ပြီးတော့ ဘယ်သူကမှ ကိုယ့်ကို အမြဲတမ်း ဝိုင်းကူ၍ မလုပ်ပေးနိုင်ပါ။ မိမိကိုယ်ကိုသာ အားကိုးရပါလိမ့်မည်။ ကိုယ်တိုင် လုပ်ဆောင်နိုင်မှု အလေ့အကျင့်များ ပါမှ "ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်နိုင်မှာ" ပါ။ အဲဒါဟာ လူသားရဲ့အခြိက ကိုယ်ပိုင်အရည်အသွေးပါ။

ကျောင်းဆိုသည့် ဝန်းကျင်

ကျောင်းဆိုတာ စာချည်းသက်သက်သင်ပြီး စာမေးပွဲရမှတ်တွေ ပြိုင်တဲ့နေရာ မဟုတ်ကြောင်း၊ အနာဂတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အံဝင်အောင် အသင့်ပြင်ဆင်ပေးတဲ့ "လူပြင်သည့်နေရာ" သည်သာ "ကျောင်း" ဖြစ်ကြောင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရေးခဲ့ပါသည်။ လူကို ပြင်တာမှ စာသင်ခန်းနှင့် ကျောင်းကို ကျော်၍ ကမ္ဘာတစ်လွှား ဖြစ်ခဲ့၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ အကြောင်းအရာများကို မြင်တတ်၊ ကြည့်တတ်သည့် "ဉာဏ်မျက်စိတံခါး ပွင့်နေသူများ" ဖြစ်လာသည်အထိ ကြိုတင် ပြင်ဆင် လေ့ကျင့်ပေးပါသည်။ သို့ပါ၍ ကျောင်းသည် သင်ကြားသူ ဆရာ၊ သင်ယူသူ ကျောင်းသားများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် "သင်ကြား၊ သင်ယူ လူ့အဖွဲ့အစည်း" သက်သက် မဟုတ်ပေ။ စာသင်ခန်းနှင့် ကျောင်းသည် "အနာဂတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ရှေ့ပြေးပုံစံငယ်" ပါ။ စာသက်သက် သင်တာလောက်သာ လုပ်ခဲ့သည့်နေရာဟာ ကျောင်းဟု သိမြင်နေမှုသည် (၂၀) ရာစုအစမှာ ကျန်ခဲ့ပါပြီ။ ယခု (၂၁) ရာစုမှာ ထိုသို့ အံမဝင် ခေတ်နောက်ကျသည့် အမြင်မျိုး မရှိအပ်တော့ပါ။ တကယ်တော့ မြန်မာတို့၏ "ကျောင်း" သည် "ထိန်းကျောင်း" ဟူသည့် စကားမှ ဆင်းသက်လာတာပါ။ ကျွန်တော်တို့၏ကလေးများ အနာဂတ်တွင် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ထိန်းကျောင်းတတ်ရန် လေ့ကျင့်ပေးသည့် နေရာဖြစ်၍ အလေ့အကျင့်ခံရန် ကမ္ဘာတစ်လွှားမှ မိဘများက သူတို့၏ကလေးများကို ကျောင်းသို့ စေလွှတ်နေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သင်ယူခြင်း၏ သဘော

ဘာကြောင့် ကျွန်တော်တို့ သင်ယူနေကြပါသလဲ။ သိဖို့၊ တတ်ဖို့ လောက်သာဟု ထင်ခဲ့ကြလျှင် သင်ယူခြင်း ရည်မှန်းချက်၏ တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ မိဘများနှင့်ဆရာက

သားသမီးနှင့် တပည့်ကို သင်ပေးမှုရဲ့ အဓိကအချက်က "အတွေ့အကြုံ လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း" ပါ။ သင်ယူခြင်းတွင် မြင်၍၊ ကြား၍၊ ဆရာက ကျိုးကြောင်း ရှင်းပြခြင်းကို သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာ ဟူ၍ ခေါ်ကြ၏။ ရွယ်တူများထံမှ၊ ကြီးသူများထံမှ၊ ငယ်သူများထံမှ သင်ယူကြရသည်။ ကျောင်းသို့မသွားဘဲ အိမ်မှာဆိုလျှင် သင်ပေးသူ ဆရာ (သို့မဟုတ်) မိဘထံမှသာ ရပေမည်။ ဖတ်စာအုပ်ထဲက စာသာအဓိက တတ်ပါလိမ့်မည်။ စာတတ်ရုံဖြင့် လူ့ဘဝဟာ မပြီးပြည့်စုံသေးပါ။ (၂၁)ရာစုမှာ ပညာရှင်များက ကျောင်းသားရဲ့ သင်ယူခြင်းမှာ ရှိရမည့် ရည်မှန်းချက်များမှာ –

(၁) သိမြင်တတ်ဖို့ သင်ယူခြင်း (Learning to know)

(၂) လုပ်တတ်၊ ကိုင်တတ်ဖို့ ဖြေရှင်းတတ်ဖို့ သင်ယူခြင်း (Learning to do)

(၃) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ သင်ယူခြင်း (Learning to be)

(၄) အများနဲ့ အတူနေတတ်ဖို့ သင်ယူခြင်း (Learning to live) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(၁) သိမြင်တတ်ဖို့ သင်ယူခြင်း

ဂျပန်လူမျိုး နိုဘယ်ဆုရ စာပေပညာရှင်ကြီး အိုအဲကတော့ "အရင် ကျောင်းသားတွေရဲ့ အတွေ့အကြုံကို သင်ယူဖို့ လက်ဆင့်ကမ်းခံယူဖို့ ကျောင်းသွားတာပါ။ အိမ်မှာနေလို့တော့ အရင်ကျောင်းသားတွေရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေ မရနိုင်ပါ" တဲ့။ သိမြင်တတ်ဖို့ သင်ယူခြင်းဆိုတာ ဆရာ့ဆီက ဖတ်စာအုပ်ထဲကသာ သင်ယူရန် မဟုတ်ပါ။ ရွယ်တူချင်း၊ အတန်းကြီး၊ အတန်းငယ်များဆီက အတွေ့အကြုံကိုလည်း သင်ယူရပါသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ "သင်ကြားခြင်း၊ သင်ယူခြင်းသည် အတွေ့အကြုံ လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း" သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာ့ထံမှသာ မဟုတ်ပါ။ နိုဘယ်ဆုရှင်ကြီး အိုအဲ၏ အဆိုအတိုင်း အခြားသူများထံမှ အတွေ့အကြုံကိုလည်း လက်ခံယူရန် ဖြစ်ပါသည်။ တကယ်တော့ ဖတ်စာအုပ်မှာ ရေးထားသမျှ အကြောင်းအရာအားလုံးသည်ပင် "ဟိုးယခင် လူသားများ၏ အတွေ့အကြုံ မှတ်တမ်း" များသာ ဖြစ်ပါသည်။ နှောင်းလူတွေသိရန်၊ အမှားကင်းရန်၊ အောင်မြင်ရန်၊ အသုံးချတတ်ရန် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့တာပါ။ အဲဒါကို သူ့အရွယ်နှင့် ကိုက်ညီသည့် သိသင့်၊ သိထိုက်တာ အားလုံးကို ဖတ်စာအုပ်တွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးသူ ပညာရှင်များက ထည့်သွင်းခဲ့တာပါ။ လူ့ဘဝဟာ ဖတ်စာအုပ်ထဲက စာ (သို့မဟုတ်) သီအိုရီ အသိလောက်သာ သိရုံနှင့် မလုံလောက်သေးပါ။ အသိမှသည် အတွေး၊ အတွေးမှသည် အတတ်၊ အတတ်မှသည် အသုံးချနိုင်ရေးဆီသို့ ဦးတည်ရပေမည်။

(၂) လုပ်တတ်၊ ကိုင်တတ်၊ ဖြေရှင်းတတ်ဖို့ သင်ယူခြင်း

ကျောင်းသည် စာကိုသာသင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းသာမက လက်တွေ့လုပ်ဆောင်တတ်ရန် လေ့ကျင့်ပေးပါသည်။ ကျောင်းတွင် အဓိကသင်ရိုး (Core Curriculum) နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘာသာရပ် (Co–Curriculum) ဆိုပြီး ရှိပါသည်။ အဓိကသင်ရိုး ဘာသာရပ်တွေကတော့ မြန်မာစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သင်္ချာ၊ ပထဝီဝင်၊ သမိုင်း၊ အထွေထွေသိပ္ပံတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘာသာရပ်တွေကတော့ ပြည်သူ့နီတိ၊ ဘဝတစ်သက်တာ ကျွမ်းကျင်စရာ၊

“ယနေ့ ပညာရေးမှာ ဉာဏ် ထက်မြက်သော IQ ကောင်းသူနှင့် စိတ်ထား တည်ငြိမ်မှုရှိသော EQ ကောင်းသူတွေထက် မြင့်ရမည့်အရာက ကျန်းမာကြံ့ခိုင်သူ (PQ = Physical Quotient) နှင့် ပြဿနာ ဖြေရှင်းနိုင်သည့် လုပ်ရည်ကိုင်ရည် မြင့်မားသူ (AQ= Adversity Quotient) များ ပေါ်ထွန်းလာရေး အတွက် ကျောင်းများက လေ့ကျင့် ပေးနေတာပါ”

ကာယပညာ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ပန်းချီ၊ အိမ်တွင်းမှု စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ အသင်းအဖွဲ့ များဖြစ်သည့် ကြက်ခြေနီ၊ ဘင်ခရာ၊ အားကစားပြိုင်ပွဲ မျိုးစုံတို့ဖြင့်လည်း လက်တွေ့ ပါဝင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တတ်အောင် လေ့ကျင့်ပေးပါသည်။ အိမ်မှာသာဆိုလျှင် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘာသာရပ်များနှင့် အသင်းအဖွဲ့ လှုပ်ရှားမှုများ မလုပ်နိုင်ပါ။ ယနေ့ ပညာရေးမှာ ဉာဏ် ထက်မြက်သော IQ ကောင်းသူနှင့် စိတ်ထားတည်ငြိမ်မှုရှိသော EQ ကောင်းသူတွေထက် မြင့်ရမည့်အရာက ကျန်းမာကြံ့ခိုင်သူ (PQ = Physical Quotient) နှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်သည့် လုပ်ရည်ကိုင်ရည် မြင့်မားသူ (AQ= Adversity Quotient) များ ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် ကျောင်းများက လေ့ကျင့်ပေး နေတာပါ။ စာတော်ပြီး လုပ်ငန်းခွင်မှာ ချော်ကြသူများဟာ ကျောင်းစာများကိုသာ တစာစာ အော်ခဲ့ကြပြီး၊ အခြားအရာ တွေမှာ မလုပ်တတ်၊ မကိုင်တတ်၊ ဖြေရှင်းရမှာ ကြောက်ကြ တာက အခြေခံတာပါ။ စာမတော်ကြသော်လည်း ကျောင်းမှာ ကတည်းက လုပ်တတ်၊ ကိုင်တတ်၊ ဖြေရှင်းတတ်ဖို့ ဆရာ၊ ဆရာမတွေဆီက၊ သူငယ်ချင်းတွေ၊ အတန်းကြီးတွေရဲ့ အတွေ့အကြုံကတစ်ဆင့် သိ၊ မြင်၊ ကြားမှုတို့ကို သင်ယူ တတ်သူများသည် ဘဝမှာ အောင်မြင်သူတွေအဖြစ် ရပ်တည် နေကြပါသည်။

(၃) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ သင်ယူခြင်း

ကျောင်းသည် တကယ်တော့ လေ့ကျင့်ပေးသည့် နေရာပါ။ ကာယ၊ ဉာဏ၊ စာရိတ္တ နှင့် မိတ္တဗလ အပါအဝင် ဗလငါးတန် ဖွံ့ဖြိုးစေရန် လေ့ကျင့်ပေးနေတာပါ။ အဆိုပါ ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုများတွင် “ကိုယ်ခန္ဓာ ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးမှု၊ တွေးခေါ် မြော်မြင်နိုင်သော စွမ်းရည် မြင့်မားမှု၊ တီထွင်နိုင်မှု၊ လူမှုရေးစိတ်ဓာတ် ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ စိတ်ခံစားမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မှု၊ ကိုယ်ကျင့်တရားကို လေးစား တန်ဖိုးထားနိုင်မှု၊ စာနာတတ်မှု၊ အနုပညာ ခံစားလိုစိတ် ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုနှင့် ခေါင်းဆောင်မှု အရည်အသွေး မြင့်မားမှု၊ ကျိုးကြောင်းညီညွတ်စွာ ပြဿနာ ကို ချဉ်းကပ်ကျော်လွှားနိုင်မှု၊ စည်းကမ်းကို လေးစားလိုက်နာ မှုနှင့် မတူကွဲပြားမှုများကို နားလည်လက်ခံ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း” တို့ ပါဝင်ပါသည်။ လူဖြစ်လာလျှင်

မဖြစ်မနေ ဖွံ့ဖြိုးရမည့် အရာများပါ။ ယင်းတို့သည် ဆရာများ ဆီကသာမက ရွယ်တူအချင်းချင်း၊ အတန်းကြီးသူများ၊ အတန်းငယ်သူများနှင့် ပူးပေါင်းလေ့ကျင့်ရပါသည်။ တစ်ဦး ချင်း ဆရာ့ဆီမှ၊ ဖတ်စာအုပ်ထဲမှ သင်ယူရုံ၊ ဖတ်ယူရုံဖြင့် မရနိုင်သည့် လူ့အရည်အသွေးများပါ။ လူအများနှင့် အတူ တကွနေထိုင်မှသာရမည့် လူ့တန်ဖိုးများ ပါ။ သူများအမှားကို မြင်၊ သိ၊ ကြားနေခြင်းဖြင့် မိမိက လိုက်မမှားရန် သတိပြု သင်ယူနေခြင်းပါ။ ယနေ့ခေတ်သည် ကိုယ်တိုင် မှားပြီးမှ ပညာရသည့်ခေတ် မဟုတ်တော့ပေ။ ကိုယ်တိုင်မှားပြီးမှ အမှားကို လက်ခံလျှင် သူများအမှားကိုသိပြီး မှန်အောင် လုပ်သူက မိမိထက် ရှေ့ရောက်နေပြီ ဖြစ်၍ နောက်တွင် ကျန်သူသာ ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့မိမိနှင့် ရွယ်တူ၊ အကြီး၊ အငယ်များ၏ အောင်မြင်မှုကို မြင်၊ ကြား၊ သိ၍ မိမိက ထိုသူတို့ထက် ပိုကောင်းအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့်အတွက် သူများဆီမှ သင်ယူရန်အတွက်တော့ ကျောင်းသွားဖို့ လိုပေ လိမ့်မည်။

“ယနေ့ခေတ်သည် ကိုယ်တိုင် မှားပြီးမှ ပညာရသည့်ခေတ် မဟုတ်တော့ပေ။ ကိုယ်တိုင် မှားပြီးမှ အမှားကို လက်ခံလျှင် သူများအမှားကို သိပြီး မှန်အောင် လုပ်သူက မိမိထက် ရှေ့ရောက်နေပြီ ဖြစ်၍ နောက်တွင် ကျန်သူသာ ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်”

(၄) အများနဲ့အတူ နေတတ်ဖို့ သင်ယူခြင်း

ယခုအချက်သည် ကလေးများကို ကျောင်းသို့ ကျွန်တော်တို့မိဘများ လွှတ်ရခြင်းရဲ့ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ပါ။ လူ့ဘဝမှာ ထိပ်ဆုံးက တတ်ကျွမ်းရမည့်ပညာက “လူတွေနှင့် အတူ ငြိမ်းချမ်းစွာနေတတ်ဖို့” “ပေါင်းသင်းဆက်ဆံတတ်ဖို့” ပါ။ သို့မှသာ မိမိရော၊ မိမိ ပတ်ဝန်းကျင်ပါ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ဖော်ဆောင်ပါလိမ့်မည်။ လူတွေနှင့် မနေတတ်လျှင်၊ လူမှု ဆက်ဆံရေး မတတ်လျှင် ကျွန်တော်တို့ ကလေးတွေသည် “လူရာမဝင်သူများ” ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။ လူတွေနှင့်ဆိုပေ မဲ့လည်း မိသားစုဝင်တွေနှင့်သာ မဟုတ်ပါ။ လူစိမ်း၊ သူစိမ်း ရွယ်တူများနှင့် ဆော့ကစားရင်း၊ စာသင်ရင်း၊ အတန်းအကျိုး၊ ကျောင်းအကျိုး သယ်ပိုးရင်း ပေါင်းတတ် သင်းတတ်ရပါမည်။ ရွယ်တူများနှင့် ကစားခုန်စားခွင့် မရခြင်း၊ အတူကြီးပြင်းခွင့် မရခြင်းဟာ ကလေးဘဝရဲ့ ပြန်မရနိုင်သည့် အကြီးမားဆုံး ဆုံးရှုံးမှုပါ။ အိမ်မှာက ရွယ်တူ ဘယ်နှဦးရှိနိုင်ပါမည်လဲ။ ကျောင်းမှာလောက် မများနိုင်ပါ။ ထို့အတူ အတန်းကြီးသူ၊ အတန်းငယ်သူတွေနှင့် ပေါင်းတတ်၊ သင်းတတ်ရပါသည်။

သို့မှသာ ကြီးသူကို လေးစား၊ ငယ်သူကို စာနာတတ်ခြင်း ဆိုသည့် ပြေပြစ်သည့် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေးရဲ့ အဓိက သော့ချက်ကို ရနိုင်မှာပါ။

> “ စာသင်ခန်းတွင် ဆူကြုံ နိမ့်မြင့် မရှိပါ။ အဆင့်အတန်း ခွဲခြားမှု ကင်း၏။ တန်းတူ ကြိုးစားခွင့်၊ အောင်မြင်ခွင့် ရှိ၏။ ဒီမိုကရေစီ၏ အနှစ်သာရ ဖြစ်သည့် “တန်းတူ အခွင့်အရေး ရရှိမှု” (Equity) ၏ အရသာကို စာသင်ခန်းတွင် စတင် ခံစားရပေသည် ”

အိမ်က မိသားစုမှာ ဘ၀နောက်ခံ အတူတူ၊ ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာအတူတူဆိုတော့ မတူကွဲပြားမှုရဲ့ တန်ဖိုးတွေ မသိနိုင် နားမလည်နိုင်ပါ။ အတန်းဖော်တွေမှာက ရုန်းကန် လှုပ်ရှားမှုကို အခြေခံကာ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာ ကွာဟမှုတွေ၊ မိဘရဲ့ ရာထူးဂုဏ်သိမ် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသော သားသမီး တွေ စုံလင်လှသည်။ ကွဲပြားခြားနားနိမ့်ကျသည့် ဘ၀တွေကို စာနာတတ်လာသည်။ ထို့အပြင် ကျောင်းစည်းကမ်းတွင် မိဘ၏ ရာထူးဂုဏ်သိမ် စည်းစိမ် အရှိန်အ၀ါတွေကို ကျောင်း သို့ သယ်ဆောင်လာခွင့် မပြုပါ။ စာသင်ခန်းတွင် ဆူကြုံ နိမ့်မြင့် မရှိပါ။ အဆင့်အတန်း ခွဲခြားမှုကင်း၏။ တန်းတူ ကြိုးစားခွင့်၊ အောင်မြင်ခွင့် ရှိ၏။ ဒီမိုကရေစီ ၏ အနှစ်သာရ ဖြစ်သည့် “တန်းတူအခွင့်အရေး ရရှိမှု” (Equity) ၏အရသာကို စာသင်ခန်းတွင် စတင်ခံစားရပေသည်။ အကယ်၍ ကျွန်တော် တို့သည် ကိုယ့်သားသမီးများကို အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ကျောင်းသို့မလွှတ်ဖြစ်လျှင် ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အနှစ်သာရဖြစ်သည့် တန်းတူအခွင့်အရေးရမှု အလေ့အကျင့် နှင့် ယင်း၏တန်ဖိုးကို ကျွန်တော်တို့၏ မျိုးဆက်သစ်များ မရနိုင်တော့ပေ။ ဤသို့ဆိုလျှင် သားသမီးများရဲ့ ဒီမိုကရေစီ အရသာကို ပိတ်ပင်သူများသည် ကျွန်တော်တို့ပင် ဖြစ်လာ ပေလိမ့်မည်။ ဘ၀နောက်ခံ မတူညီသူ အချင်းချင်း ပျော်ရွှင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ပညာသင်တတ်ရန်၊ နားလည်စာနာမှုဖြင့် နေထိုင် တတ်ရန်၊ အတန်းအကျိုး၊ ကျောင်းအကျိုး ပေါင်းစုညီညာစွာ သယ်ပိုးတတ်ရန်နှင့် နောက်ဆုံးတွင် “ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူ ယှဉ်တွဲနေထိုင်တတ်သည့် ပြည့်၀နိုင်ငံသား” များ ဖြစ်ထွန်း လာစေရန် ကျွန်တော်တို့ မဖြစ်မနေ အားပေးရပေမည်။ သို့ပါ၍ ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် “ဒီမိုကရေစီ ကျင့်စဉ်အစ စာသင် ကျောင်းက” ဟူသည့် အမြင်ဖြင့် ကလေးများကို လေ့ကျင့်ပေး နေပါသည်။

ကျောင်းသို့သွားခြင်းဖြင့် ရလာမည့် လူ့တန်ဖိုး

ကျောင်းတက်ခဲ့ကြသည့် မိဘများနှင့် ကျွန်တော်တို့ သည် “ဖတ်စာအုပ်နှင့် စာမေးပွဲ ရလဒ်လွန် လူ့တန်ဖိုး” တွေ

ဖြစ်သည့် အောက်ပါအရည်အသွေးများကို ရခဲ့ကြပါသည်။ (၁၆.၁၁.၂၀၂၁ ရက်နေ့ထုတ် ကြေးမုံသတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး)။ ကျွန်တော်တို့ သားသမီးများကိုလည်း –

(က) ဘဝနောက်ခံ မတူသူများနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်တတ်သည့် အလေ့အကျင့်ကို အထုံပါရမီ ဖြစ်လာစေရန်

(ခ) လူ့ကျင့်ဝတ်နှင့် စည်းကမ်းကို လေးစားလိုက်နာ တန်ဖိုးထားတတ်လာစေရန်

(ဂ) မြင့်မြတ်မိသားစုဝင်နှင့် ပြည့်ဝနိုင်ငံသား ဖြစ်ထွန်းလာစေရန်

(ဃ) ကြီးသူကို ရိုသေ၊ အားနည်းသူကို စာနာတတ်သည့် အရည်အသွေး ပိုင်ဆိုင်လာစေရန်

(င) လူမှုဘဝ ပြဿနာများကို ရဲရင့်စွာ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်း တတ်လာစေရန်

(စ) အစဉ်လေ့လာ သင်ယူနေမှ အောင်မြင်မည်ဟူသည့်အသိ ရင်ဝယ်ပိုက်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် လေ့လာနေသူ ဖြစ်လာစေရန်

(ဆ) ဘုံရည်မှန်းချက်များကို စုပေါင်းညီညွတ်စွာ အကောင်အထည်ဖော်တတ်သည့် အရည်အသွေးများကို ပိုင်ဆိုင်လာစေရန်

ဟူသည့် တန်ဖိုးမြင့် လူသားတစ်ဦးမှာ မဖြစ်မနေရှိသင့်သည့် အရည်အသွေးတွေကို ကျောင်းကနေ တပ်ဆင်ပေးပါလိမ့်မည်။ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးတွင် ကလေးတွေရဲ့ မွေးရာပါ အရည်အသွေးများ ထက်မြက်လာပြီး လူ့တန်ဖိုးတွေ မြင့်တက်လာကာ ငြိမ်းချမ်းမှုကို မြတ်နိုးတည်ဆောက်ကြမည့် လူရည်ချွန်၊ လူရည်မွန်များ ဖြစ်လာစေရန် ကျွန်တော်တို့ ကလေးများကို စုစုဝေးဝေး လေ့ကျင့်ပေးနိုင်သည့်နေရာသည် မိဘများရဲ့အိမ်နေရာနှင့် မလုံလောက်တာတော့ သေချာပါသည်။ ထိုနေရာသည် ကျောင်းမှတစ်ပါး အခြားနေရာမရှိဟု ကမ္ဘာ့ပညာရေး ပညာရှင်များက သတ်မှတ် အကောင်အထည်ဖော်နေကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့၏ မိဘဘိုးဘွားများ၊ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင်နှင့် သားသမီးများတို့သည် မဖြစ်မနေ ကျောင်းသို့ သွားခဲ့ကြသည်။ နောက်မျိုးဆက်များကိုလည်း ကျောင်းသို့ဆက်လက် ပို့ကြဦးမည်။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ ကျောင်း မသွားခင်က သူလို ငါလို လူသားများပါ။ ကျောင်းကထွက်တော့ တန်ဖိုးမြင့် လူသားများအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာလို့ပါ။ ကျောင်းသွားခြင်းဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ကလေးများ၏ အရည်အသွေး နိမ့်ကျသွားစရာအကြောင်း လုံးဝမရှိပါ။ စုစုဝေးဝေးဖြင့် သင်ယူခြင်းဟာ ဖွံ့ဖြိုးခြင်း၊ အောင်မြင်ခြင်း၏ သော့ချက်ဖြစ်လို့ ကျောင်းသို့ ပို့ကြတာပါ။

သမိုင်းထဲက မိဘများ၏ အမြော်အမြင် ကြီးမားမှု

မြန်မာမိဘများ ခင်ဗျာ... မှတ်သားထားမိသော မြန်မာ့သမိုင်းမှ ဖြစ်စဉ်လေးတစ်ခုကို တင်ပြပါရစေ။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်က မြို့လေးတစ်မြို့မှာ ကွယ်ဝတဲ့ မိသားစု (၂) စု ရှိကြပါတယ်။ တစ်စုချင်းစီက ရွယ်တူသား (၂) ယောက် အတူတူ ကျောင်းတက်ရင်း ကြီးပြင်းလာကြပါတယ်။ သူငယ်ချင်း (၂) ဦးဟာ ဉာဏ်ရည်တူပြီး ထက်မြက်ကြ တော်ကြသူများလို့ ဆိုကြပါတယ်။ အတန်းတွေ အောင်ပြီး အဆင့်တစ်ဆင့် ဆက်တက်မယ်လုပ်တော့ ဖခင်တစ်ဦးက သူ့သားကို ကျောင်းဆက်မထားတော့ပါ။ စီးပွားရေးကြောင့် မဟုတ်ပါ။ အတွေးလွဲချော်တာကြောင့်ပါ။ နောက်ဖခင်တစ်ဦးကတော့ သူ့သားကို ကျောင်းဆက်တက်စေခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံခြားအထိပါ။ နောင်နှစ်တွေ ကြာလာသည့်အခါ မိဘက ကျောင်းဆက်

ထားခြင်းကို ခံရတဲ့ သူငယ်လေးက ရန်ကုန်ကောလိပ် ကထိက၊ အဖမ်းခံ တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင် ဆရာစံဘက်မှ ဦးဆောင်ချေပသူ ရှေ့နေ၊ ပြီးနောက် ပညာရေးဝန်ကြီးချုပ် (ယင်းတာဝန်ယူစဉ် အမျိုးသားနေ့ကို ကျောင်းပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သူ) ဖြစ်လာပြီး ဆက်လက်၍ "နန်းရင်းဝန်" (အမျိုးသားနေ့ကို အစိုးရ ရုံးများ၏ ပိတ်ရက်အဖြစ် ဆက်လက် သတ်မှတ်ခဲ့သူ) နှင့် ဂျပန်ခေတ်တွင် "အဓိပတိ" အဖြစ် ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ ဒေါက်တာဘမော် ဖြစ်လာပါသည်။ မတူသည့် ခေတ် (၂) ခေတ်၏ မြန်မာအစိုးရ အကြီးအကဲ ဖြစ်လာခဲ့သူပါ။ မိဘက ကျောင်းဆက်တက်ခွင့် မပေးခဲ့သူ၏သားကတော့ ထိုမြို့လေးတွင်ပင် ယနေ့မှာ သိသူပင် မရှိတော့ပါ။ မိဘများ၏ ကျောင်းသို့ ဆက်ပို့ခြင်း၊ မပို့ခြင်း (သို့မဟုတ်) အမြော်အမြင်ကြီးခြင်းနှင့် နည်းခြင်းတို့ကြောင့် လူငယ်နှစ်ဦး၏ အနာဂတ်ရွှေရောင်တောက်ပမှု နှင့် မှေးမှိန်မှုဟူ၍ ကွဲပြားမှု ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။

ထို့အတူ နတ်မောက်က မောင်အောင်ဆန်းနှင့် မောင်ဘဝင်းတို့ ညီအစ်ကို၊ ထုံးဘိုက မောင်မြ၊ မိတ္ထီလာက မောင်ရာဇတ်၊ တောင်ကြီးက စဝ်ရွှေသိုက်၊ ပန်းတနော်က မောင်သန့် နှင့် မောင်ခန့်တို့ ညီအစ်ကို၊ မန္တလေးက မောင်ဗဟိန်း၊ ဝါးခယ်မက မောင်နု၊ ပေါင်းတလည်က မောင်ရှုမောင်၊ ကညွတ်ကွင်းက မောင်သန်းထွန်း၊ ပုသိမ်က မောင်ထွန်းရှိန်၊ မောင်ဘဦးနှင့် မောင်မန်းဝင်းမောင်၊ ကြို့ပင်ကောက်က မောင်ဘဖေ၊ မြောင်းမြက မောင်ဘချို၊ ဟသ်ာတက မန်းဘခိုင်၊ မောင်ဖိုးကျားနှင့် မောင်အောင်ကျော်၊ ဒီပဲယင်းက မောင်စံရှား (ဆရာစံ)၊ ရွှေတောင်က မောင်လွန်းမောင် (သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း)၊ လောင်းလုံက မောင်ဗထူး၊ ဘုတလင် က မောင်သိန်းဖေ (သိန်းဖေမြင့်)၊ တောင်တွင်းကြီးက မောင်ဘသောင်း၊ ပျဉ်းမနားက မောင်ကျော်ငြိမ်း၊ သံတွဲက မောင်ကျော်ရင် နှင့် မြင်းခြံက မောင်ချစ်ကောင်း စသည်တို့နှင့် အခြားသော သမိုင်းမှတ်တမ်းတင် ခေါင်းဆောင်များသည် အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီခေတ် ပညာရေး ကို သင်ယူရန် သူတို့၏မိဘများက ကျောင်းသို့ စေလွှတ်ခဲ့၍သာ နောင်တွင် ထွန်းတောက် သည့် လွတ်လပ်ရေးခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သူတို့သည် ကျွန်ဘဝ ရောက်ရှိနေသည့် မြန်မာများကို လွတ်လပ်သည့် သခင်လူမျိုးများ ပြန်ဖြစ်အောင် ဆောင်ကျဉ်းပေးနိုင်ခဲ့ကြ သည်။ မြန်မာ့သမိုင်းထဲက တန်ဖိုးမြင့် မိဘများ၏ အမြော်အမြင်ကြီးမားမှုကြောင့် သားသမီး များကို လွတ်လပ်ရေးကြယ်ပွင့်များအဖြစ် မြန်မာ့သမိုင်းမှာ ထာဝရ တောက်ပစေရုံသာ မက မြန်မာတိုင်းရင်းသား အားလုံးကိုလည်း လွတ်လပ်သည့် သခင်ဘဝကို စံမြန်းစေခဲ့သည်။ အကယ်၍ သူတို့၏မိဘများသည် သားသမီးများကို ကျောင်းသို့ မပို့ခဲ့လျှင် သမိုင်းမှတ်တမ်း ထဲက ဂုဏ်ပြုခံ ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်လာစရာအကြောင်း မရှိပေ။ သို့ပါ၍ မိမိသားသမီး ၏ အနာဂတ်နှင့် မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အနာဂတ်ကို တောက်ပအောင် ဖန်တီးနိုင်စွမ်း ရှိသည့် အဖိုးတန် မြန်မာမိဘများ မြန်ပြည်တစ်လွှားတွင် ဆက်လက် ပြည့်လျှမ်းစေလိုသည့် ဆန္ဒဖြင့် ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ဒေါက်တာမောင်သင်း

ကျမ်းကိုး။ ။ သမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန (၂၀၁၁) ခေတ်ရေစီးထဲက ပုဂ္ဂိုလ်များ။

စာသင်ကျောင်းနှင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်

0;Do efY

“ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတွင်
ဘဝသစ်ထူထောင်ရေးအတွက်
စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်တည်ဆောက်ရာတွင်
မိဘနှင့် မူလတန်း ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမများသည်
အရေးပါဆုံးသော ဗိသုကာကြီးများဖြစ်ကြသည်မှာ
ထင်ရှားလှ၏ ”

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်ဆောက်ရာ၌ စာသင်ကျောင်းသည် အလွန်အရေးပါ အရာရောက်သော ဌာနကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ စိတ်ပညာပါရဂူတို့၏ အယူအဆမှာ လူတို့၏ အကျင့်စာရိတ္တကို အကြောင်းကြီး သုံးမျိုးက ဖန်တီးလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုသုံးမျိုးမှာ အခြားမဟုတ် (၁) မျိုးရိုးဗီဇ (၂) သင်ကြားပြသမှု နှင့် (၃) ပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသုံးမျိုးအနက် တစ်မျိုးလျှင် ၃၃ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်းတိတိအား ပေးခြင်းမပြုသော်လည်း ထိုသုံးမျိုးသော အကြောင်းကြီးများ စုပေါင်း၍ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အကျင့်စာရိတ္တကို ဖန်တီးပေးသည် ဟူသောအချက်ကို စိတ်ပညာပါရဂူများနှင့် မနုဿဗေဒ ပါရဂူတို့ သဘောတူညီကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဤယူဆချက်ကို မှန်ကန်သည် ဟူ၍ လက်ခံကြရပေမည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အကျင့်စာရိတ္တကို ဖန်တီးပေးရာတွင် မျိုးရိုးဗီဇလည်း အကြောင်းရင်း တစ်ရပ်ဖြစ်ရာ ထိုအကြောင်းကို ပြုပြင်၍ မရကောင်းဟူ၍ တစ်ထစ်ချ မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။ မည်သူမဆို သင်ကြားပြသမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်က မပြုပြင်လျှင် မိဘမျိုးရိုး၏ အလေ့အကျင့် စာရိတ္တတို့သည် ထက်ကြပ်မကွာပါ၍ လာတတ်၏။ ထို့ကြောင့် မျိုးရိုးဗီဇနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သူမျှပြုပြင်ဖန်တီး၍ မရနိုင်ပေ။ စိတ်သဘောထား ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်သော သူ၏ သားကို သင်ကြားခြင်း မရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ပြုပြင်ခြင်း မရှိဘဲ လွှတ်ထားလျှင် စိတ်သဘောထား ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်မည်သာဖြစ်၏။ ထိုနည်းအတူပင် စိတ်သဘောထား နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သူ၏သားကို သင်ကြားခြင်း မရှိ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ပြုပြင်ခြင်း မရှိဘဲ လွှတ်ထားလျှင်လည်း စိတ်သဘောထား နူးညံ့သိမ်မွေ့မည်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ သင်ကြားခြင်းဆိုရာ၌ အကောင်းသင်ကြားခြင်း၊ အဆိုးသင်ကြားခြင်း ဟူ၍ ၂ မျိုး ရှိသည်ကို သတိပြုရပေမည်။

မျိုးရိုးဗီဇကို ပြုပြင်၍ မရကောင်းသဖြင့် အခြားအကြောင်းကြီး ၂ ကြောင်းဖြစ်သော သင်ကြားပြသမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တို့ကိုသာ အဓိကထားဆောင်ရွက်လျှင် မည်သို့ပင် မျိုးရိုးဗီဇ ညံ့စေကာမူ အကျင့်စာရိတ္တကို ကောင်းမွန်အောင် ဖန်တီးပေးနိုင်မည်။ ထို့ကြောင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်ဆောက်ရေးအတွက် စာသင်ကျောင်းသည် အလွန်အရေးပါသော ဌာနကြီး ဖြစ်ပေသည်။

တစ်ဖန် စိတ်ပညာပါရဂူတို့၏ အယူအဆမှာ ငယ်ရွယ်သူကို အသက်ကြီးသူတို့ထက် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ပြုပြင်နိုင်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ အသက်ကြီးသူတို့မှာ အရိုးရင့်နေပြီဖြစ်၍ လိုရာကို ဆွဲ၍ မရနိုင်ပေ။ ငယ်ရွယ်သူတို့မှာမူကား စွဲလမ်းခြင်း နည်းပါးသေးသဖြင့် ရွှံ့ကဲ့သို့ လိုရာကို ဖန်တီးနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ စိတ်ပညာပါရဂူအများ၏ ယူဆချက်မှာ ကလေး တစ်ယောက်ကို မွေးစမှ ၇ နှစ်သားအထိ ကိုယ်လိုရာကို ဆွဲ၍ ဖန်တီးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်။ အချို့ကမူ မွေးစမှ ၁၁ နှစ်သားအထိ ဖန်တီးပြုပြင်ရန် လွယ်ကူသေးသည်ဟု အဆို ရှိကြလေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မူလတန်းကျောင်းသားအရွယ်သည် စာရိတ္တပြုပြင်ရန် အလွယ်ဆုံးသော အရွယ်ဖြစ်ကြောင်းမှာ သေချာသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတွင် ဘဝသစ်ထူထောင်ရေးအတွက် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်တည်ဆောက်ရာတွင် မိဘနှင့် မူလတန်းကျောင်းဆရာ ဆရာမများသည် အရေးပါဆုံးသော ဗိသုကာကြီးများ ဖြစ်ကြသည်မှာ ထင်ရှားလှ၏။

စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်ဆောက်ရာတွင် ပညာသင်ကြားခြင်းကဲ့သို့ပင် လက်တွေ့နိဿယသည် စာတွေ့နည်းထက် ပိုမို၍ ထိရောက်၏။ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သင်ကြားမှုကို လိမ္မာစွာ ပေါင်းစပ်နိုင်ပါမူ နောင်တစ်ခေတ်တွင် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာမည့် ကလေးသူငယ်များ၏ စာရိတ္တဗလကို ကြိုက်သလို ဖန်တီးနိုင်ပေမည်။ စာရိတ္တဗလကို ဖန်တီးရာ၌ ပြတ်သားသော ရည်ရွယ်ချက်ရှိရန် လိုပေသည်။ မိဘနှင့် ဆရာများသည် သားသမီး တပည့်တပန်းများကို လူတော်လူကောင်း ကလေးများ ဖြစ်စေလိုကြ၏။ သို့ရာတွင် မည်သည့်နည်းနှင့် လူတော်လူကောင်းများ ဖန်တီးရန်မှာ ကောင်းစွာ မသဲကွဲကြချေ။ စာဂဗလနှင့် ပတ်သက်၍ အထူးလိုအပ်သော အရည်အချင်းမှာ (ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု) ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုမှာလည်း သင်ကြားပြသမှု ပတ်ဝန်းကျင်စသော အကြောင်းကြီးများအပြင် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး စသော အကြောင်းများပေါ်တွင်လည်း အနည်းနှင့်အများ ဆိုသလိုတည်ရှိ ပေသည်။

ဤဆောင်းပါးတွင် စာသင်ကျောင်းနှင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသဖြင့် သင်ကြားပြသမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကိုသာ အဓိကဆွေးနွေး ရေးသားလိုပေသည်။ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်နှင့်ပတ်သက်၍ စံနမူနာ ယူနိုင်လောက်သော ဆရာသည် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်၏။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုကို စာတွေ့သင်ကြားခြင်းထက် ငါတွေ့ဖြင့် သင်ကြားခြင်းက များစွာ ပိုမိုထိရောက်၏။ ဆရာသည် မိမိကိုယ်တိုင် ရိုးသားဖြောင့်မတ်ရုံသာမက မိမိရိုးသားဖြောင့်မတ်ကြောင်းကိုလည်း တပည့်များအား နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အသိပေးရမည်။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်၍ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း အခါအခွင့်သင့်တိုင်း ပြောပြရမည်။ ပုံဝတ္ထုကလေးများကို ပါးနပ်စွာ နားထောင်ကောင်းအောင် ပြောပြနိုင်လျှင် များစွာ ခရီးရောက် နိုင်ပေသည်။ ဥပမာ၊ ပုဆိန်နှင့် ရေနတ်သားဝတ္ထုမျိုးသည် ကလေးသူငယ်များ၏ စိတ်တွင် အလွန်မြဲစေနိုင်၏။

ဘာသာရေးသင်ခန်းစာများသည်လည်း စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်ဆောက်ရေးအတွက် များစွာအထောက်အပံ့ ဖြစ်စေနိုင်သည်။ စာသင်ကျောင်းများ၌ ဘာသာရေး သင်ခန်းစာကို မသင်မနေရ ပညာတစ်ရပ် ပြုပြင်လုပ်ပေးရန် ယခု စာရေးသူသည် နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော် ရေးသား တိုက်တွန်း

> “ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သင်ကြားမှုကို လိမ္မာစွာ ပေါင်းစပ်နိုင်ပါမူ နောင်တစ်ခေတ်တွင် ခေါင်းဆောင် ဖြစ်လာမည့် ကလေးသူငယ်များ၏ စာရိတ္တဗလကို ကြိုက်သလို ဖန်တီးနိုင်ပေမည်”

ခဲ့သူ ဖြစ်လေသည်။ ဘာသာရေးကို စွဲစွဲမြဲမြဲ စိတ်ပါ လက်ပါ ကိုင်းရှိုင်းသူသည် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်ကြံ့ခိုင်သော သူသာလျှင် ဖြစ်ရမည်။ ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းမှု ခေါင်းပါး သူသည် တစ်နည်းအားဖြင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ခေါင်းပါးသူ ဖြစ်ရပေမည်။ ဘာသာရေးသည် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ခိုင်မြဲရေးအတွက် အလွန်အရေးပါသော အထိန်းကြီး ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကလေးသူငယ်များအတွက် သင်ကြားပို့ချလျက်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်ခန်းစာများသည် အထူးကောင်းမွန်၍ အဆင့်ခွဲခြားရာ၌လည်း သင့်လျော်သော်လည်း ကလေးသူငယ်များ စိတ်တွင် စွဲလာအောင် ဖန်တီးရန် မလွယ်ကူဟု ယူဆပေသည်။ နိပါတ်တော်လာ ဝတ္ထုများကို ကလေးများအတွက် ပြန်လည်ရေးသား၍ သင်ကြားပါက များစွာထိရောက်ပေမည်။ ဤအချက်အတွက် ဆရာသည် အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်ပေသည်။ ဘာကို ရည်ရွယ်ပြီး သင်ကြားရမည်ကို မသိသော ဆရာသည် ဘာသာသင်ခန်းစာကို သင်ကြားခြင်းငှာ မထိုက်ပေ။

ရိုးသားသည့်အတွက် ချီးမြှင့်ခြင်း၊ မရိုးသားသည့်အတွက် ဒဏ်ပေးခြင်းသည်လည်း စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်အတွက် နည်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်၏။ ဥပမာ– ကျောင်းသားကလေးတစ်ယောက်သည် လမ်းတွင် ကောက်ရသော ခဲတံကို ဆရာအား လာပေး၏။ ဆရာသည် ခဲတံကို ပိုင်ရှင်အား ပြန်ပေးရုံဖြင့် ထိုကိစ္စကို မရပ်သင့်ပေ။ အတန်းထဲ၌ ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းသားများ စုရုံးသောခန်းမကြီး၌ ဖြစ်စေ၊ ကောက်ရ၍ ပြန်ပေးသော ကျောင်းသား၏ ဂုဏ်ကို ချီးကျူးရပေမည်။ ထိုနည်းအတူပင် မရိုးသားမှုကိုလည်း ဒဏ်ပေးရမည်။ ဥပမာ– အတန်းထဲ၌ စာအုပ် ပျောက်ဆုံး၍ ရှာရာ ကျောင်းသားတစ်ဦးက ခိုးယူထားကြောင်း သိရ၏။ ထိုသို့ ခိုးယူသော ကျောင်းသားကလေးကိုလည်း ပထမအကြိမ်တွင် ဆရာက ဆုံးမပြီးနောက် ဆက်လက်၍ ခိုးမှုကျူးလွန်လျှင် ကျောင်းသားအများ၏ ရှေ့တွင် ပြစ်တင် မောင်းမဲရမည်။ ရိုက်နှက်၍ ဆုံးမခြင်းမျိုးကို မလိုလားအပ်ပေ။ စာသင်ကျောင်းများတွင် ရိုက်နှက်၍ ဆုံးမသော စနစ်သည် မည်မျှဆိုးရွားကြောင်းကို ပညာရေး ပါရဂူတို့ ရေးကြပြောကြသည်။ ယခုဆောင်းပါးတွင် ကျယ်မည်

" ဘာသာရေးကို စွဲစွဲမြဲမြဲ စိတ်ပါ လက်ပါ ကိုင်းရှိုင်းသူသည် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ကြံ့ခိုင်သော သူသာလျှင် ဖြစ်ရမည်။ ဘာသာရေး ကိုင်းရှိုင်းမှု ခေါင်းပါးသူသည် တစ်နည်းအားဖြင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ခေါင်းပါးသူ ဖြစ်ရပေမည် "

စိုး၍ ချဲ့ထွင်ရေးသားခြင်း မပြုလို။

ပြည်သူ့နီတိခေါ် ပြည်သူ့လမ်းညွှန်ပညာကို ထိရောက်စွာ သင်ကြားပေးရမည်။ ဤကား ယခုခေတ်အတွက် အလွန်လိုအပ်သော စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်ဆောက်ခြင်းပေတည်း လူတို့၏စိတ်တွင် မိမိ၏ပစ္စည်းကိုသာလျှင် နှမြောစုံမက်တတ်ကြသည်။ အခြားသူများ၏ ပစ္စည်းကို နှမြောရမှန်း မသိကြပေ။ ဥပမာ– ကျောင်းသားတို့ဘာဝ လမ်းဓာတ်မီးတိုင်ကို သားရေခွဖြင့် ပစ်၍ ဓာတ်မီးကွဲသွားလျှင် ဆရာသည် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်အတွက် ကောင်းမွန်သော သင်ခန်းစာကြီးတစ်ခု ပို့ချရန် အခွင့်ကောင်းရခြင်းပင်တည်း။ ထိုကျောင်းသားက ခွဲလိုက်သော ဓာတ်မီးသည် ထိုကျောင်းသားအပါအဝင် အားလုံး၏ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြောပြရမည်။ ထိုဓာတ်မီးကွဲခြင်းသည် ခွဲလိုက်သော ကျောင်းသားမိဘ၏ ပစ္စည်းတစ်ခု ပျက်စီးသွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက်အောင် ပြောပြရမည်။ ထိုနည်းအတူပင် အစိုးရပစ္စည်း၊ ပြည်သူ့ပစ္စည်း စသည် စကားတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းလင်းနိုင်ရမည်။

အထက်ပါအချက်များကား စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်ဆောက်ရေးအတွက် စာသင်ကျောင်းများက မည်ကဲ့သို့ကူညီနိုင်သည်ကို အကျဉ်းချုံး၍ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ်မှာ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်သာမက အခြားမဏ္ဍိုင်လေးရပ် တည်ဆောက်ရေးအတွက်လည်း စာသင်ကျောင်းများသည် အရေးအပါဆုံးသော ဌာနကြီးများ ဖြစ်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်ပြု ဗိသုကာများအနက် ဆရာ၊ ဆရာမများသည် ရှေ့တန်းမှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြရာ ဤဆောင်းပါးကို ၎င်းဗိသုကာများအတွက် ရည်ရွယ်၍ ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါသတည်း။

(၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလထုတ် စစစ စာစောင်၊ အတွဲ –၁၊ အမှတ် ၄ မှ ကူးယူဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

ဦးသန့်

ပြည်သူကိုစောင့်ရှောက်မယ့် စည်းလုံးလာမယ့်နေ့တစ်နေ့

a'gufwmcifarmifnd

“
ပြည်ထောင်စုနေ့ဆိုတာ
Govern by the people, to the people. ပါပဲ။
people ဆိုတာ တောင်ပေါ်မြေပြန့်မခွဲခြားဘဲ
တိုင်းရင်းသားတွေအားလုံး ပါဝင်တယ်။
Govern by the people ဆိုတော့ တိုင်းရင်းသားအားလုံး
ပါဝင်တဲ့အဖွဲ့က Govern to the people ဆိုတဲ့အတိုင်း
ပြည်သူတွေကို အုပ်ချုပ်ကြရမှာပါ ”

ပြည်ထောင်စုနေ့ဆိုတာကို သားက မေးနေပါတယ်၊

"အဖေပြည်ထောင်စုနေ့နဲ့ ပတ်သက်တာတွေ ပြောပြပါ" သားကို အခြေခံလေးတွေကို သမိုင်းချီကာ ပြောပြခဲ့ပါတယ်။

"ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဟာ ၁၉၄၅ ခုနှစ်မှာ ပြီးသွားတယ်။ ဂျာမနီတို့ ဂျပန်တို့ စစ်ရှုံးသွားတယ်။ စစ်ဘာလို့ဖြစ်ရလဲဆိုတာတော့ အချက်တွေ အများကြီးပဲ။ ဒါပေမဲ့ တရားမျှတခြင်းမရှိတာတွေကို စစ်ဖြစ်တဲ့အကြောင်းတွေနဲ့ဆိုင်တယ်"

"ဘယ်လိုမျိုးလဲ"

အနိုင်ကျင့်တာတွေပါတာပေါ့။ လူတွေက လေးစားမှုကိုလိုချင်တယ်။ Respect ဆိုတာ သား ကြားဖူးမှာပါ။ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် မလေးမစား အလေးမထားတဲ့ အခါ ရန်ဖြစ်တာပဲ၊ စစ်ဆိုတာ ရန်ပွဲအကြီးကြီးပေါ့"

"ဂျပန်တို့ ဂျာမနီတို့က ဘာလို့စစ်ရှုံးတာလဲ"

"သူတို့က မတရားမှုတွေ လုပ်တာကိုး။ ဂျာမနီက ခေါင်းဆောင် ဟစ်တလာဆိုရင် ဂျူး ၆ သန်းကျော်သတ်ပစ်ခဲ့တယ်။ ယနေ့ စင်ကာပူနိုင်ငံ လူအရေအတွက်လောက် ရှိတာပဲ"

"ဟုတ်ကဲ့။ ရန်ကုန်မှာလည်း လူ ၆ သန်းရှိတယ်။ ဂျပန်ကျတော့ရော"

"ဂျပန်က ကတိမတည်ဘူး။ သူ့ကို မြန်မာမျိုးချစ်တွေက ဖိတ်ခေါ်ကူညီတယ်။ သူကလည်း မြန်မာတွေကို အာရှညီနောင်တွေဆိုပြီး ကူညီဖို့ကတိပေးခဲ့တယ်။ အင်အား အင်မတန်ကြွာတဲ့ အင်္ဂလိပ်တွေကို မြန်မာတွေ မနိုင်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် စစ်ကူခေါ်ရတာပါပဲ။ စောစောက ပြောသလို ဂျပန်တွေဟာ လူအချင်းချင်း လေးစားမှုမရှိဘူး"

"ဂျပန်တွေက ပါးရိုက်နှိပ်စက်တာတွေ လုပ်တယ်လို့ ဖတ်ရတယ်"

"ဒါကြောင့် ဂျပန်စစ်ရှုံးတယ်။ အင်္ဂလိပ်တွေက မြန်မာပြည်ကို နောက်တစ်ကြိမ်ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာက ဂျပန်ကိုခေါ်လာတာရော နောက်ပိုင်းအင်္ဂလိပ်တွေကို ကူညီတာရောဟာ လွတ်လပ်ရေးလိုချင်လို့ပဲ။ ဒီတော့ အင်္ဂလိပ်ကို လွတ်လပ်ရေးတောင်းဆိုတယ်"

"ဒီလိုတောင်းဆိုတဲ့အတွက် အင်္ဂလိပ်က ပေးလိုက်တာပဲလား"

"ဘယ်ပေးပါ့မလဲ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက အင်္ဂလိပ်တွေကို ညှိနှိုင်းဖျောင်းဖျတယ်။ နောက်ဆုံး လွတ်လပ်ရေး ပေးပါမယ်ဆိုတဲ့ ကတိကိုရတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က မြန်မာပြည်တောင်တန်းဒေသတွေကို ဆက်ပြီးသိမ်းပိုက်ထားချင်ကြတယ်။ ဒီတော့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လွတ်လပ်ရေးအတွက် လန်ဒန်ရောက်နေစဉ်မှာ ကြေးနန်းတစ်ခုဝင်လာတယ်။ အဲဒါက တောင်တန်းက လွတ်လပ်ရေးမယူလိုပါဘူးဆိုတဲ့ ကြေးနန်းပဲ"

"ဘယ်သူက ပို့တဲ့ကြေးနန်းလဲ"

တောင်တန်းဒေသက ခေါင်းဆောင်တွေ ပို့တယ်လို့ပြောတာပဲ။ အတိအကျတော့ မသိကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်တွေက အချို့နေရာတွေကို လက်မလွှတ်ချင်လို့ လုပ်တယ်လို့လည်း ယူဆကြတယ်"

"မြန်မာပြည်ကို လွတ်လပ်ရေးပေးပြီး တောင်တန်းဒေသကို လွတ်လပ်ရေး မပေးဘူးဆိုတာ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား။ အင်္ဂလိပ်က ဒီလိုလုပ်ပါ့မလား"

“သာကေတွေအများကြီးရှိတယ် သား။ အင်္ဂလိပ်တွေဟာ တရုတ်ပြည်ကို လွတ်လပ်ရေးပေးလိုက်ပေမယ့် ဟောင်ကောင်ကိုတော့ နောက်ထပ်နှစ် ၅၀ ကျော် အုပ်ချုပ်ခဲ့တာပဲမဟုတ်လား။ ပြီးတော့ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံဆိုပါတော့ သူတို့လွတ်လပ်ရေးရသွားပေမယ့် ဖော့ကလင်ကျွန်းကို ယနေ့တိုင် ဗြိတိသျှတွေ အုပ်ချုပ်နေဆဲပဲ။ လွတ်လပ်ရေး မရသေးဘူး။ တကယ်လို့ တောင်တန်းဒေသတွေကို သူဆက်အုပ်ချုပ်မယ်ဆိုရင် ယနေ့အထိ သူတို့လွတ်လပ်ချင်မှ လွတ်လပ်ဦးမှာပေါ့”

“အင်္ဂလိပ်က တရုတ်ဆီကနေ ဝယ်ထားတဲ့ သဘောလေ။ ၁၉၉၇ မှာမှ တရုတ်လက်ထဲ ပြန်ပေးလိုက်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဟောင်ကောင်ဟာ ကမ္ဘာမှာ ထိပ်တန်းချမ်းသာတဲ့ မြို့ကြီးဖြစ်နေတယ်လို့ ဖတ်ဖူးတယ်”

“အင်း ... အဖေပြောနေတာက ဗြိတိသျှတွေ ကိုလိုနီပြုတဲ့အကြောင်းပါပဲ။ မြန်မာပြည် ကို ၁၈၈၅ ခုနှစ်က အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်လိုက်တယ်။ နောက် အိန္ဒိယပြည်နယ်တစ်ခုလို သတ်မှတ်အုပ်ချုပ်တယ်”

“သားတို့အဘိုးလက်ထက်က ရန်ကုန်မှာ ကုလားစကားမတတ်ရင် ဈေးတောင် ဝယ်လို့မရဘူးလို့ အဘိုး ပြောဖူးတယ်”

“ဟုတ်တယ်။ လွတ်လပ်ရေးမရခင်က မြန်မာရဲ့ Identity တွေ ပျောက်ဆုံးနေတာ အသေအချာပဲပေါ့ သား။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနဲ့ အဖွဲ့တွေက လွတ်လပ်ရေး ရဖို့ ကြိုးစားတယ်။ ၁၉၄၆–၁၉၄၇ ခုနှစ်တွေမှာပေါ့၊ လန်ဒန်ကိုသွားပြီး အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးတယ်”

“အဲဒါက ဘာလဲအဖေ”

“လွတ်လပ်ရေးကို ဆယ်နှစ်အတွင်းပေးမယ်ဆိုတဲ့ စာချုပ်ပါပဲ။ ၁၉၄၆ က ဗိုလ်ချုပ်တို့ ဘိလပ်သွားတော့ စကားတစ်ခုမှာခဲ့တယ်။ အဲဒါက ရရင်ရ မရရင် ချတဲ့။ တို့မြန်မာတွေမှာ လုံလောက်တဲ့ လက်နက်တွေ လေ့ကျင့်ထားတဲ့သူတွေ မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဖေတို့ ဘီလူးကျွန်းမှာ ရရာလက်နက်တွေပေါ့။ ဝါးချွန်တွေကို ကိုင်ပြီး စစ်ရေးပြလေ့ကျင့်ကြတယ်။ အဖေတို့အိမ်ရှေ့

“
အင်္ဂလိပ်တွေဟာ
တရုတ်ပြည်ကို
လွတ်လပ်ရေး
ပေးလိုက်ပေမယ့်
ဟောင်ကောင်ကိုတော့
နောက်ထပ်နှစ် ၅၀
ကျော် အုပ်ချုပ်
ခဲ့တာပဲ မဟုတ်လား။
ပြီးတော့
အာဂျင်တီးနား
နိုင်ငံဆိုပါတော့ သူတို့
လွတ်လပ်ရေး ရသွား
ပေမယ့်
ဖော့ကလင်ကျွန်းကို
ယနေ့တိုင်
ဗြိတိသျှတွေ
အုပ်ချုပ်နေဆဲပဲ
”

ကွင်းထဲမှာ မနက်ဆို လေ့ကျင့်ကြတဲ့ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး တွေကို တွေ့နေရတယ်"

"အဖေ ဘယ်အရွယ်လဲ"

"သုံးနှစ်သားလောက် ရှိမယ်ထင်တယ်"

" ဗိုလ်ချုပ်တို့ လန်ဒန်ခရီးစဉ် အောင်မြင်လား"

"ဖေဖေစောစောက ပြောသလို ကြေးနန်းတစ်ခု ဝင်လာတယ်တဲ့။ ဗြိတိသျှတွေက ပြောတယ်။ မင်းတို့ကသာ လွတ်လပ်ရေးလိုချင်နေတာ တိုင်းရင်းသားတွေက မလိုချင်ဘူး။ အောင်ဆန်းနဲ့အဖွဲ့က သူတို့ကို ကိုယ်စားမပြုဘူးဆိုတဲ့ စာကို ပြတယ်"

"ဒါဟာ သက်သက်လုပ်ကြံတာပဲ"

"သွေးထိုးတာပေါ့။ နောက် ဗြိတိသျှကလည်း အဖေ စောစောကပြောသလို တောင်ပေါ်ဒေသကို လက် မလွှတ်ချင်ကြဘူး"

"ဒီတော့ ဗိုလ်ချုပ်တို့ ဘာလုပ်လဲ"

"လူကြီးလူကောင်းတွေပဲ။ မြန်မာပြည်ကို ပြန်လာပြီး ဆွေးနွေးမှုတွေ လုပ်ရတာပေါ့။ ဒီဆွေးနွေးမှုတွေထဲက အရေးအကြီးဆုံးက ပင်လုံမှာလုပ်တဲ့ အစည်းအဝေးပါပဲ"

"တိုင်းရင်းသားတွေနဲ့ သဘောတူညီချက်ရတာပေါ့။ ဟုတ်လား"

"ပထမတော့ မရပါဘူး။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလည်း အတော်စိတ်ပျက်သွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ အပေးအယူ လုပ်ရတဲ့ ဆွေးနွေးပွဲတွေဟာ လွန်ဆွဲကြရတာပေါ့။ ဒီအချိန်မှာ ဦးထွန်းမြင့် ဦးဆောင်တဲ့ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတွေက လော်လီ ကားကြီးတွေနဲ့ ပင်လုံကို ရောက်လာကြတယ်။ သူတို့ဟာ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်တွေကို ထပ်ပြီးညှိနှိုင်းကြတယ်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၂ ရက်နေ့မှာမှ သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ကို ရေးထိုးနိုင်ခဲ့တယ်"

"အဲ့ဒါပြည်ထောင်စုနေ့ပေါ့နော်"

"မှန်တယ် သား။ ခုဆိုရင် ၇၄ နှစ်တောင်ရှိနေပြီ။ တစ်ချိန်က ဗြိတိသျှတို့ရဲ့ သွေးခွဲထားတဲ့ဒဏ်ကြောင့် တို့တစ်တွေ ယနေ့ထိ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အမြင်မကြည်ကြ သေးဘူး"

"အဓိကအချက်က ဘာလဲအဖေ"

■

" တစ်ချိန်က ဗြိတိသျှတို့ရဲ့ သွေးခွဲထားတဲ့ ဒဏ်ကြောင့် တို့တစ်တွေ ယနေ့ထိ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အမြင် မကြည်ကြ သေးဘူး "

သားနဲ့ကျွန်တော်တို့ စကားဝိုင်းဟာ သမိုင်းကနေ နိုင်ငံရေးကို ရောက်လာပါတယ်။

သားကို နိုင်ငံရေးထက် သမိုင်းကို ပိုပြီးနားလည်စေချင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့လို တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအများကြီး ယဉ်ကျေးမှုခလေ့ထုံးတမ်းတွေမတူတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ မှားယွင်းတဲ့ နိုင်ငံရေးအတွေးတွေကို သား ခေါင်းထဲမဝင်စေချင်ပါ။

"သား ကြားဖူးမှာပါ။ တောင်ပေါ်ကလူကို တောင် အောက်ကလူက သေးသေးလေးပဲ မြင်ရတယ်။ ဒီလိုပဲ တောင်ပေါ်ကလူကလည်း တောင်အောက်ကလူကို သေသေး ပဲ မြင်ရတယ် သား။ ဒါကို အမှန်လို့ ထင်နေကြတာကြောင့် အမြင်မကြည်ကြဘူးလို့ အဖေ ပြောတာပါ"

"တကယ်တော့ တောင်ပေါ်ကလူနဲ့ တောင်အောက် ကလူ အရွယ်တူတူပဲ မဟုတ်လား"

"ခြားနားရင်လည်း နည်းနည်းပဲရှိမယ်။ ဒီလိုကွဲပြားမှု တွေရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေကို Diverse Country တွေလို့ ခေါ်တယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးပေါင်း ၁၃၅ မျိုးရှိတဲ့အတွက် Diverse Country လို့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအတွက် အဖေ စောစောက ပြောထားသလို နားလည်မှုတွေ လွဲတာတွေ အများကြီးပဲပေ့ါ"

"သား စာအုပ်တွေထဲမှာ ဖတ်ဖူးတာကတော့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ပြည်တွင်းစစ် အတာရှည်ဆုံးနိုင်ငံတစ်ခုပဲတဲ့"

"ဒီလိုအယူအဆတွေ ကြားနေရတယ် သား။ ဒါတွေကို ပပျောက်စေတဲ့ နိုင်ငံရေး စနစ်တစ်ခုကို တည်ထောင်ဖို့လိုတယ်"

"အဖေ စဉ်းစားထားတာရှိလား"

"တောင်အာဖရိကနိုင်ငံကို တည်ဆောက်တဲ့အခါ နယ်ဆင်မင်ဒဲလားနဲ့ ဘီလ်ကလင်တန် ဆွေးနွေးတဲ့အကြောင်းတွေကို အဖေဖတ်ဖူးတယ်။ အဲဒီမှာ အချက်သုံးချက်ပါတယ်။ ပထမအချက်က ဘယ်လမ်းကိုရွေးမလဲ ဘာတွေလုပ်မလဲဆိုတာ အတိအကျ သတ်မှတ်ချက်တွေ လုပ်ရမယ်တဲ့"

"ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရမှာပေ့ါ"

"ဟုတ်တယ် သား။ ဒုတိယအချက်ကတော့ ဒီအကြောင်းကို လူတိုင်းနီးပါး နားလည် အောင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှင်းပြရမယ်တဲ့"

"အမှန်တော့ အစိုးရ ဘာလုပ်နေတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ဘာလုပ်မယ်ဆိုတာကို မသိကြ သူတွေ များတယ်"

"မှန်တာပေ့ါ။ တတိယအချက်ကတော့ အားလုံးပါဝင်ရမယ်။ All inclusive လို့ ပြောပါတယ်"

"ရန်သူရော မိတ်ဆွေရောလား"

"ဟုတ်တယ်။ နယ်ဆင်မင်ဒဲလားက သူရဲ့အစိုးရဖွဲ့တော့ အစိုးရထဲမှာ သူ့ကိုထောင် ၂၆ နှစ်ချထားတဲ့ သူကို ပါဝင်ခွင့်ပြုထားခဲ့တယ်"

"အတော်သဘောထားကြီးပါလား အဖေ"

"ဟုတ်ပါတယ်။ သဘောထားကြီးတယ်ဆိုတာ အရေးပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ငါတို့နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ငါတို့ပဲ အစိုးရဖွဲ့မယ် မင်းတို့ပါဝင်ခွင့်မရှိဘူးဆိုရင် မှားနေတာပေ့ါ သား။ တိုင်းရင်းသားတွေဟာ ဒီသဘောမျိုးခံစားရတယ်"

"ဒီမိုကရေစီမှာ လူများရင် အနိုင်ရတာကိုး"

"ဟုတ်တယ် သား။ ဒီအတွက် သဘောထားတင် ပြောင်းလဲလို့မရဘူး။ မူဝါဒတစ်ခုခုကိုလည်း ချမှတ်ရမယ်"

"အားလုံးပါဝင်ဖို့ ပင်လုံမှာ စာချုပ်ချုပ်တာပဲမဟုတ်လား အဖေ"

"ဟုတ်ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုနေ့ဆိုတာ Govern by the people, to the people. ပါပဲ။ people ဆိုတာ တောင်ပေါ်မြေပြန့်မခွဲခြားဘဲ တိုင်းရင်းသားတွေအားလုံး ပါဝင်တယ်။ Govern by the people ဆိုတော့ တိုင်းရင်းသားအားလုံး ပါဝင်တဲ့အဖွဲ့က Govern to the people ဆိုတဲ့အတိုင်း ပြည်သူတွေကို အုပ်ချုပ်ကြရမှာပါ"

"ဒီလိုမဟုတ်ရင်..."

"မအေးချမ်းနိုင်ဘူး။ ပင်လုံဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးအုတ်မြစ်ပါ။ သားတို့ အနာဂတ်လူငယ်တွေ ပါဝင်ပြီး သဘောထားကြီးကြီးနဲ့ အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ စနစ်ချမှတ်ဖို့ အရေးအကြီးဆုံးလို့ အဖေ ထင်ပါတယ်"

"ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ဖေဖေ"

ဒေါက်တာခင်မောင်ညို

မင်းခစား

&efaU smjrefmEkdifiHa&;avhvmol,Hyfb)

“ ငါ၏ အသက်ကိုပင် ဖက်ရွက်ပမာ သဘောထားလို့
အာဏာရှိ အာဏာရဘုရင် မင်းယဉ်နရသိခ်ကို လုပ်ကြံ၍
ဒီနရပတိစည်သူ ဘုရင်ဖြစ်ရေး၊ အာဏာရရေးကို
စွမ်းစွမ်းတမံ၊ ငါ့ဘက်က ဘာတစ်ခုမျှ ချွတ်ချော်မှု မရှိစေဘဲ၊
စေလာသည့်တာဝန် ကျေပွန်ပါလျက်
မင်းမှာကတိ၊ လူမှာသစ္စာ ဆိုစကားရှိငြားလည်း ... ”

ပုဂံခေတ်ကဖြစ်သည် –

သည်အရေးကား လူကြားထဲ ချပြောရမှာပင် ခက်ဖွယ်အတိ၊ ရှက်ဖွယ်အတိပင်။ နောင်တော် မင်းယဉ်နရသိင်္ခတွင် မဟာဆီ၊ မဟာသွေးကြွယ်လှသော၊ မိဖုရားကြီးသုံးပါး အထင်အရှားရှိပါလျက် အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော်နရပတိစည်သူ၏ မိဖုရား ခယ်မတော် ဝေဠုဝတီကို မျက်စောင်းထိုးရာမှစခဲ့ရသည့် အရေးဖြစ်နေလို့ပင်။

မဖြစ်ချေ၊ အချိန်ကြာကြာ ဆွဲထားကောင်းသောအရာ မဟုတ်သည်မို့ ရှေ့တန်းစစ်စခန်းတစ်နေရာမှ ငယ်ကျွန်တပည့်ရင်း "ငအောင်စွာ"အား နန်းရပ်ထီးဖြူရဖို့အရေး မင်းယဉ်နရသိင်္ခကို အမြန်လုပ်ကြံရန် လက်ရွေးစင်ရဲမက် ရှစ်ကျိပ်နှင့် ပုဂံရွှေနန်းသို့ နရပတိစည်သူ စေလွှတ်လိုက်ပေသည်။ ထိုသို့စေလွှတ်စဉ်တွင် တပည့်ရင်း အောင်စွာအား ဦးဆောင်စေရုံမက ယခုကဲ့သို့လည်း အမှာခြွေပြန်ပါသည်။ "ဟဲ့ အောင်စွာငယ် ... ယခုအရေးဟာ ဖြင့် ကြီးမားလေးလံသော အရေးအရာ တစ်ရပ်ဆိုတာ ငါကိုယ်တော် သိထားတော်မူတယ်။ နောင်တော့်အား လုပ်ကြံသည့် အရေးလျှင်မြန်အောင်မြင်စွာ ဆောင်နှင်းပေးရင်ဖြင့် နောင်တော့် မိဖုရား(၃)ပါးအနက် သင်နှစ်သက်ရာတစ်ယောက်နှင့် ငါကိုယ်တိုင် လက်ဆက်ပေးပြီး သူကောင်းပါ ပြုဦးမှာမို့ ပေးသည့်တာဝန်မလစ်စေဘဲ ဆောင်ရွက်စေဗျား" ဟု တစ်ချက်လွှတ်အမိန့်တော် ချမှတ်လိုက်ပေသည်။

ခရီးပြင်းနှင်ခဲ့သော အောင်စွာနှင့် ရဲဘော်ရှစ်ကျိပ်တို့ ပုဂံနန်းတော်သို့အရောက်တွင် အလျင်စလို ဘုရင်ဖြစ်သူ မင်းယဉ်နရသိင်္ခကို ရှာဖွေရာ ရေအိမ်တက်နေကြောင်း သိရသဖြင့် ရေအိမ်ရှေ့၌ပင် စောင့်ဆိုင်းနေစဉ် မင်းယဉ်နရသိင်္ခရေအိမ်မှ ထွက်လာပြီး၊ ဘယ်သူ့အမိန့်နှင့် ဓားလွတ်ကိုင်များ ရောက်နေသနည်း ဟုမေးမြန်းရာ၊ အောင်စွာက သခင်အရင်းဖြစ်သူ အိမ်ရှေ့ကိုယ်တော် နရပတိစည်သူအမိန့်ဖြင့် မင်းကြီးအား စီရင်ရန် လာရောက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြောပြီး မင်းယဉ်နရသိင်္ခတစ်စုံတစ်ရာ ပြန်လည်ပြောကြားရန် ပြင်ဆင်နေချိန်တွင်ပင် နရပတိစည်သူ၏ ကျွန်ယုံအောင်စွာလက် လေထဲတစ်ချက်အမြှောက်တွင် မင်းယဉ်နရသိင်္ခ ဇီဝိန်ကြွေခဲ့ရပါတော့သည်။ နန်းတော်အနောက်တံခါးဆီမှ ခွေးတစ်ကောင် ဆွဲဆွဲငင်ငင် အူသံကို ပုဂံ နန်းတွင်းသားတို့ ကြားလိုက်ရပေတော့သည်။

(၂)

ထီးနန်းအသစ်ကိုဖြင့် ဘုရင်သစ် နရပတိစည်သူလက်ထဲသို့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်အပ်နိုင်ခဲ့သူကား ကျွန်ယုံတပည့်ရင်း အောင်စွာပင် အောင်စွာကိုလည်း ဆုတော်လာဘ်တော်ချ၍ ချီးမြှင့်မြှောက်စားရပေဦးမည်။ ဤတွင် နရပတိစည်သူအဖို့ ခေါင်းခဲစရာ ကြုံလာခဲ့ရပြန်ပါသည်။ မရီးတော်သုံးပါးစလုံးသည် ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော်တို့မှ ဆင်းသက်လာကြသူများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ဝမ်းကွဲမောင်နှမများဖြစ်ကြ၍ နရပတိစည်သူအား ကျွန်မျိုး အောင်စွာနှင့်ဖြင့် မပေးစားရန် သံတော်ဦးတင် လျှောက်ထားမှုများ ပြုကြသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

မဟာဆီမဟာသွေးတို့ဖြင့် အလှသွေးကြွယ်နေသော မိဖုရားတစ်ပါးပါးနှင့် လက်ဆက်ဖို့အရေး အတွေးနယ်ချဲ့ရင်း အောင်စွာပျော်နေပေသည်။ တစ်နေ့တွင် ဘုရင်နရပတိစည်သူ

က "အောင်စွာငယ်ရေ ... မင်းကို ငါကိုယ်တော်မြတ်ပေးထားတဲ့ ကတိစကားရှိခဲ့ကြပေမယ့် ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော်ကစလိုက်ရင် အစ်မတော်တွေအဖြစ် တော်စပ်တာက တစ်ကြောင်း၊ သူတို့ကိုယ်၌က မောင်မင်းနဲ့ လက်ဆက်မှုဟာ မဖြစ်သင့်ကြောင်းကို လျှောက်ထားလာကြတဲ့အတွက်၊ ကိုယ်တော်အနေနဲ့ မောင်မင်းကို အခြားသင့်တော်ရာ အမျိုးကောင်းသမီးထဲမှ တစ်ယောက်ယောက်နဲ့ ပြောင်းပြီးလက်ဆက်ပေးလိုတယ် ငအောင်စွာ" ဟု မိန့်ကြားဆိုလိုက်လေသည်။ ဘုရင်နရပတိစည်သူ သူ့အား စတင်ပြောဆိုစဉ်ကတည်း အောင်စွာ၏ မဟာဆီမဟာသွေး အိပ်မက်ကစ၍ ပျက်လေပြီ။ ငါ၏ အသက်ကိုပင် ဖက်ရွက်ပမာ သဘောထားလို့ အာဏာရှိ အာဏာရဘုရင် မင်းယဉ်နရသိင်္ခကို လုပ်ကြံ၍ ဒီနရပတိစည်သူ ဘုရင်ဖြစ်ရေး၊ အာဏာရရေးကို စွမ်းစွမ်းတမံ၊ ငါ့ဘက်က ဘာတစ်ခုမျှ ချွတ်ချော်မှုမရှိစေဘဲ၊ စေလာသည့်တာဝန် ကျေပွန်ပါလျက် မင်းမှာကတိ၊ လူမှာသစ္စာ ဆိုစကားရှိငြားလည်း ကတိမတည်လေခြင်းဆိုသည့် အတွေးနှင့်အတူ နန်းရင်ပြင်ပေါ်သို့ အောင်စွာ တစ်ယောက် "ထွီ" ခနဲ တံတွေးတစ်ချက်တွေးလိုက်ခြင်းက တာဝန်တွေ မည်မျှပင် ကျေပွန်သော်ငြားလည်း၊ မင်းတရား နရပတိစည်သူ ရာဇမာန်ထားခြင်းနှင့်အတူ ငယ်ကျွန်အောင်စွာ အသက်နှင့် ခန္ဓာအိုးစားကွဲခဲ့ရပါတော့သည်။ ဩော် ... မင်းခစားကား ကမ်းနားသစ်ပင်ကဲ့သို့ ပါတကား။

(၃)

ထိုဖြစ်စဉ်မျိုးနှင့် သံတူကြောင်းကွဲဖြစ်စဉ်တစ်ခု "ပင်းယခေတ်"တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးပြန်ပါသည်။ ပင်းယမြို့တည်မင်း သီဟသူဘုရင်တွင် တောင်နန်းမိဖုရားနှင့် မြောက်နန်းမိဖုရားဟူ၍ မိဖုရားနှစ်ပါး အထင်အရှားရှိခဲ့ပါသည်။ တောင်နန်းမိဖုရားနှင့် သားတော်(၃)ပါးဥဇနာ၊ ကျော်စွာ၊ နော်ရထာ တို့ရှိခဲ့ပြီး၊ မြောက်နန်းမိဖုရားနှင့် မူအသင်္ခရာ စောယွန်းကို ရရှိခဲ့လေသည်။ သီဟသူလွန်သော် အိမ်ရှေ့စံ ဥဇနာနန်းတက်ရန် အခွင့်အလမ်း ရှိလာခဲ့လေသည်။

ဥဇနာအိမ်ရှေ့စံဘဝတွင် သီဟသူ၏သားလတ် ကျော်စွာကား ပင်လယ်မြို့ကို စားရသူ ဖြစ်လေသည်။ ဥဇနာထက်လည်း ကျော်စွာက ပို၍ဘုန်းတန်ခိုးထက်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာကား ဥဇနာတွင် ဆင်ဖြူရတနာတစ်စီးရှိစဉ်ကတည်းက ကျော်စွာတွင် ငါးစီးရှိလေသည်။ ရှေးမင်းများကား ဘုန်းတန်ခိုးကို ဆင်ဖြူရတနာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် တိုင်းတာကြလေသည်။ ဥဇနာမင်းကား မင်းအဖြစ်က ရှည်ကြာစွာ မယူချေ။ သူ့ထက်စွမ်းဆောင်နိုင်သူ ဘုန်းတန်ခိုးထက်သူ ကျော်စွာအား ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ယူလော့ ဟူ၍ပြောဆိုပြီး မြို့အနောက်တံခါးမှအထွက်တွင် ကျော်စွာလည်း မြို့အရှေ့တံခါးမှဝင်၍ မင်းစည်းစိမ်ကို ရယူပိုင်ဆိုင်စိုးစံတော်မူလေသည်။ ကျော်စွာမင်းအဖြစ်သို့ရောက်သည်နှင့် သစ္စာရှိ ကျွန်ယုံ (လူယုံ)တပည့်ရင်း ငခင်ညိုအား တာဝန်တစ်ခုကို သတ်သတ်မှတ်မှတ်ပေးလေသည်။ တာဝန်ကား အခြားမဟုတ်ပေ။ ဘတူ၊ မိကွဲ စစ်ကိုင်းစား အသင်္ခရာစောယွန်းအား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရန် ဖြစ်ပေသည်။ (မူကွဲတစ်ခုတွင် ငါးစီးရှင်ကျော်စွာမင်းအဖြစ် မရခင်ကပင် အသင်္ခရာစောယွန်းအား ကြံစေသည်ဟုလည်း ဖတ်ဖူးပါသည်။ စာရေးသူ)။

(၄)

အသင်္ချာစောယွန်းအား ခင်ညိုလုပ်ကြံရန် စစ်ကိုင်းတွင် (၃)ရက်တိုင် မစွမ်းသာခဲ့ချေ။ ဟိုနေရာပုန်း သည်နေရာရှောင်နှင့်ပင် အစားတောင်မစားရသည့် အခြေအနေသို့ စိုက်ခဲ့သည်။ (၃) ရက် လွန်သော်မှ စစ်ကိုင်းစား၏ အိပ်ဆောင်တွင်းသို့ ခင်ညို ဝင်ခွင့်သာခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် စစ်ကိုင်းစားကား သလွန်ထက်တွင် နှစ်ခြိုက်စွာ စက်တော်ခေါ်လျက်ရှိပေသည်။ သလွန်ဘေးရှိခုံပေါ်တွင် ရွှေစလောင်းအပြည့်အမောက်နှင့် အမဲဟင်းလျာတုံးများ နတ်ဆွမ်းဆက်ကပ်ထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ခင်ညိုလည်း ဘာမှမတွေးနိုင်ဘဲ ဆာဆာနှင့် အမဲသားဟင်း၊ ထမင်းတို့ကို မြိန်ရှက်စွာစားသောက်လိုက်လေသည်။ ထိုသို့စားသောက်ပြီး စစ်ကိုင်းစားအား လုပ်ကြံရန် ဓားရိုးဆီသို့ လက်အရောက်တွင် ခေါင်းထဲသို့ အတွေးတစ်ခု ဝင်လာခဲ့ပေသည်။

သြော် ... ငါသတ်ရမယ့်သူကား ယခုအခါ ငါ၏ထမင်းရှင် ဖြစ်ချေ၏။ ကျေးဇူးရှင် ဖြစ်ချေ၏။ တစ်လုတ်စားဖူးသူ့ကျေးဇူးကား၊ ကြီးလှပါဘိ။ မပစ်မှားထိုက်ပေ၊ ပစ်မှားလိုက်ပါက ဘဝသံသရာတွင် ကံကြီးထိုက်ပေလိမ့်မည် ဟူသည့် အတွေးပင်ဖြစ်ပေသည်။

ငါ့အရှင်စေလာသည့် တာဝန်ကလည်း အသင်္ချာစောယွန်းအား လုပ်ကြံရန်သာ၊ မသတ်ဘဲ ပြန်သွားပါက အရှင်အမျက်ရှိပြီး သေရန်မှတစ်ပါး အခြားမရှိပြီ။ လူသည် မွေးဖွားလာကတည်းက သေဖို့ မွေးဖွားလာရခြင်းသာတည့်။ ဘဝတစ်ခုတွင် တစ်ခါသာ မွေး၍ တစ်ခါသာသေရခြင်းကလည်း ဓမ္မတာပင် ဖြစ်ပေသည်။ စစ်ကိုင်းစားထံ ငါ ရောက်ကြောင်းကို သူ၏ပတ္တမြား ကျောက်စီဓားကို ဆောင်ယူ၍ ငါ့အရှင်ထံ ဆက်သရင်း အကြောင်းစုံကို တင်လျှောက်အံ့ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီး ပတ္တမြားကျောက်စီဓားအား စလွယ်သိုင်းလွယ်ပြီး စစ်ကိုင်းမှ ပင်းယသို့ ပြန်လာခဲ့ပေတော့သည်။

ပင်းယဘုရင်၏ နန်းရင်ပြင်ညီလာခံသည် စိတ်ငြိမ်၍ ငါးစီးရှင်မင်းတရားကျော်စွာ ချမှတ်လာမည့်အမိန့်ကို ငံ့လင့်နေကြသည်။ ထိုစဉ်တွင် “ငါ၏ထံပါး မြဲခစားသည့် ကျော်စောဂုဏ်ရှိန်မတ်ကဝိန်တို့အပါအဝင် ညီလာခံတက်ရောက်လာဝန်ကြီး၊ ဝန်လေး၊ စစ်သူကြီးပါမကျန် တက်ရောက်သူအပေါင်း

“ သြော် ... ငါ သတ်ရမယ့် သူကား ယခုအခါ ငါ၏ ထမင်းရှင် ဖြစ်ချေ၏။ ကျေးဇူးရှင် ဖြစ်ချေ၏။ တစ်လုတ် စားဖူး သူ့ကျေးဇူးကား၊ ကြီးလှပါဘိ။ မပစ်မှားထိုက်ပေ၊ ပစ်မှားလိုက် ပါက ဘဝသံသရာတွင် ကံကြီး ထိုက်ပေလိမ့်မည် ဟူသည့် အတွေးပင် ဖြစ်ပေသည် ”

တို့ ခေင်ညိုကား ငါကိုယ်တော် ပေးအပ်သည့်တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ မထမ်းရွက်ခဲ့သည်ကတော့ အမှန်ပင်။ သို့သော် သူ၏တင်လျှောက်ချက်များထဲ၌ စစ်ကိုင်းစား အသင်္ခယာ စောယွန်း၏ တစ်လုတ်ထမင်း၊ တစ်ရှုံ့ဟင်းကို ဝမ်းတွင်း လျှာနူး စားဖူးယုံနှင့်ပင် တစ်လုတ်ကျေးဇူးသိတတ်ကြောင်း ပါလာခဲ့သည်။ ငါကိုယ်တော်အား အိမ်နိမ့်စံဘဝမှစ၍ အပါးမြဲ လာခဲ့သူ ခေင်ညိုနဲ့ သူ့မိ၊ သူ့ဘမိသားစုတို့ကို ကျွေးမွေးလာခဲ့သည်မှာကြာလှပြီ။ ငါ၏ ကျေးဇူးကား စစ်ကိုင်းစား ထက် အပုံပင်သာလွန်ပါဘိ။ ထို့ကြောင့် တစ်လုတ်ကျေးဇူးကိုတောင် သိတတ်သော ခေင်ညို သည် ငါ့အပေါ် ပို၍ကျေးဇူးစောင့်သိမှုမှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု ငါကိုယ်တော် ယုံကြည်သောကြောင့် ခေင်ညိုအား မူလရာထူးတွင် နေမြဲနေစေ၍ မူလစားအပ်သော အရာတို့လည်း ဆက်၍စားစေဟု အမိန့်တော် ချမှတ်လိုက်လေသည်။

(၅)

ပုဂံခေတ်က အောင်စွာသည် သခင်ဖြစ်သူ၊ ဘုရင်ဖြစ်သူ၊ အာဏာရှိသူ နရပတိစည်သူ၏ အမှုတော်ကို အောင်မြင်စွာ ထမ်းရွက်ခဲ့သော်လည်း သေဒဏ်ကိုချမှတ်ခံခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။

ပင်းယခေတ် ခေင်ညိုကား သခင်ဖြစ်သူ၊ ဘုရင်ဖြစ်သူ၊ အာဏာရှိသူ ကျော်စွာ၏ အမှုတော် တာဝန်ကို အောင်မြင်စွာ မထမ်းရွက်ခဲ့သော်လည်း ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ခွင့်လွှတ်မှု ဆုလာဘ်ရခဲ့သူ ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့လျှင်ဖြင့် ခေတ်အဆက်ဆက်၊ စနစ်အဆက်ဆက်တို့တွင် –

– ဘုရင်နှင့်ကျေးတော်မျိုး၊ ကျွန်တော်မျိုးတို့ကြား သို့တည်းမဟုတ်
– အထက်လူကြီးနှင့် အောက်လက်ငယ်သားအကြား သို့တည်းမဟုတ်
– အာဏာပိုင်စိုးသူနှင့် အမှုတော်ထမ်းတို့ကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံမျိုးစုံနှင့်အတူ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခဲ့သော ပြစ်ဒဏ်များ၊ မသိနားမလည်မှုများ၊ သစ္စာရှိမှုများ၊ သစ္စာမဲ့မှုများ စသည်တို့ များစွာ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့မှာ အမှန်ပင်။

" သူ၏ တင်လျှောက်ချက်များထဲ၌ စစ်ကိုင်းစား အသင်္ခယာ စောယွန်း၏ တစ်လုတ်ထမင်း၊ တစ်ရှုံ့ဟင်းကို ဝမ်းတွင်း လျှာနူး စားဖူးယုံနှင့်ပင် တစ်လုတ် ကျေးဇူး သိတတ်ကြောင်း ပါလာခဲ့သည်။ ငါကိုယ်တော်အား အိမ်နိမ့်စံဘဝမှစ၍ အပါးမြဲလာခဲ့သူ ခေင်ညိုနဲ့ သူ့မိ၊ သူ့ဘမိသားစုတို့ကို ကျွေးမွေး လာခဲ့သည်မှာ ကြာလှပြီ။ ငါ၏ ကျေးဇူးကား စစ်ကိုင်းစားထက် အပုံပင် သာလွန်ပါဘိ "

ယနေ့ခေတ်ကာလတွင်လည်း –

- အာဏာရှိစဉ်သစ္စာရှိပြီး အာဏာမဲ့သောအခါ တစ်ခါကထားရှိခဲ့သော သစ္စာတရားတို့ ကွယ်ပျောက်တတ်ကြသည်လား၊ မကွယ်ပျောက်ဘဲ ခိုင်ကြည်စွာရှိကြသည်လား။
- ပေးအပ်သောတာဝန်၊ ထမ်းဆောင်သောဝတ္တရားတို့ကို တစ်သမတ်တည်း ထားကြသည်လား၊ ပြောင်းလဲကြသည်လား။
- မိမိကိုယ်ကျိုးစီးပွားနှင့်ပတ်သက်လာပါက မိမိဘဝ၊ မိမိရပ်တည်ချက်အတွက် ကမ္ဘာကြီး မီးလောင်ပါက သားကောင်ချနင်းဘိသကဲ့သို့ ကျေးဇူးရှင် အကြီးအကဲတို့အား ချနင်းတတ်ကြသည်လား၊ မချနင်းဘဲ နေခဲ့ကြသည်လား။
- ''လာဘ်လာဘ''သည် လက်ခံသော ကာယကံရှင်နှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်လား၊ ပေးသူရှိ၍ ယူရသည်လား၊ ယူသူရှိ၍ ပေးရသည်လား။
- တိုင်းနိုင်ငံတစ်ခုလုံး ထိုလာဘ်လာဘကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံး၊ ပျောက်ကွယ်တတ်သည်လား စသည် ''လား''ပေါင်းများစွာသော မေးခွန်းတို့သည်လည်း စီရီတန်းလျက် ဦးခေါင်းထက်တွင် နေရာယူနေပါသည်။

ထို့ပြင်

- သစ္စာစကားသည်လည်းကောင်း၊
- ကျေးဇူးတရားသည်လည်းကောင်း၊
- ကတိစကားသည်လည်းကောင်း၊ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးကြား၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြား၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံကြားတို့တွင်လည်း မြဲမြံစွာကျင့်သုံးရမည့်အရာများ ဖြစ်နေပါသည်။ အထူးသဖြင့် ''မင်းခစား'' တို့သည် ''ကျေးဇူးနှင့်သစ္စာ''ကို အသိရှိစွာ၊ သတိရှိစွာနှင့် သုံးစွဲတတ်ပါက အထက်ပါ ''လား'' များစွာအတွက် အထူးပင် အချိန်ပေးစရာ မလိုဟု ဆင်ခြင်မိပါတော့သတည်း။

(၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လထုတ် ရွှေကြိုနံ့သာ ရသစုံမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ(၁)၊ အမှတ်(၃)ပါ ဆရာ ရန်ကျော် (မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ)၏ ''ကျေးဇူးနှင့်သစ္စာ'' ဆောင်းပါးအား မူရင်းစာရေးသူမှပင် ပြန်လည် ခံစားဖြည့်စွက်ရေးဖွဲ့ထားမှုကို မူလဂျာနယ်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။)

ရန်ကျော်
မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် မြန်မာ

ausmtf0;D

“
မြန်မာသည်မှု သက်ရောက်မှုကို
ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်သော
ခနအင်အားနှင့်နည်းပညာ မကြွယ်ဝသည့်အပြင်
ပထဝီ အနေအထားကြောင့်
ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို
အခံရနိုင်ဆုံး စာရင်းတွင် ပါဝင်နေသည် ”

၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာလများအတွင်း စကော့တလန်နိုင်ငံ ဂလပ်စဂို မြို့၌ ရက်သတ္တနှစ်ပတ်ကြာ ပြုလုပ်ခဲ့သော ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု အစည်းအဝေးတွင် အဓိက သဘောတူညီချက် သုံးခုကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့သည်။

၁။ ကမ္ဘာ့အပူချိန်ကို စက်မှုတော်လှန်ရေး ခေတ်မတိုင်မီကထက် ၁.၅ စင်တီဂရိတ် ပိုမတက်အောင် ထိန်းထားနိုင်ရေး လာမည့်နှစ်တွင် ထပ်မံစည်းဝေးကြရန်၊

၂။ ကျောက်မီးသွေး အသုံးလျှော့ချရန်၊

၃။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအား ငွေကြေးအကူအညီ ပိုပေးရန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

နေရာအနှံ့အပူချိန်တက်လာ၊ ရေခဲပြင်အရည်ပျော်၊ ပင်လယ်ရေပြင်မြင့်တက်၊ မုန်တိုင်းပိုတိုက်၊ တိုက်သောမုန်တိုင်းအား ပိုကောင်းလာ၊ ရေကြီးရေလျှံ၊ အချို့နေရာများတွင် မိုးခေါင်စသဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးဆက်များကို ယခုကပင် သိသာစွာ ခံစားလာနေရသည်။ ယင်းအန္တရာယ်များ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ အခြေအနေသို့ ရောက်မသွားစေရန် ကမ္ဘာ့အပူချိန်ကို စက်မှုတော်လှန်ရေးခေတ် မတိုင်မီကထက် ၁.၅ စင်တီဂရိတ်ပိုမတက်အောင် ထိန်းထားနိုင်ရေးအတွက် တိကျသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အစည်းအဝေးတွင် ချမှတ်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသော်လည်း ယင်းသို့ဖြစ်မလာပေ။ နောက်တစ်ကြိမ် စည်းဝေးကြဦးမည်ဟုသာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ကျောက်မီးသွေးအသုံး လျှော့ချရန် ပထမဆုံးအကြိမ် သဘောတူကြခြင်းမှာမူ သိသာသော တိုးတက်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် ယင်းသဘောတူညီချက်များမှာ ကတိကဝတ်မျှသာဖြစ်၍ မလိုက်နာမနေရ မဟုတ်ချေ။

သဘောတူညီချက်သုံးခုအနက် ပထမနှင့် ဒုတိယအချက်တို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်နေကြသည်။ အပူချိန်ထပ်မတက်အောင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အဓိကဖြစ်သော ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လွှတ်မှုကို လျှော့ချရမည်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ထုတ်လွှတ်နေမှု၏ အဓိကအကြောင်းမှာ ကျောက်မီးသွေး ဖြစ်ရာ ကျောက်မီးသွေးသုံးစွဲခြင်းကို အမြန်ဆုံး လျှော့ချကာ မဝေးလှသောအချိန်၌ လုံးဝစွန့်လွှတ်ရန် အရေးကြီးလှသည်။

ကျောက်မီးသွေး၏ကဏ္ဍ

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက အဆောက်အအုံများကို အပူပေးရန်နှင့် အစားအစာချက်ပြုတ်ရန် ကျောက်မီးသွေးကို သုံးခဲ့ကြပြီး နောက်ပိုင်း၌ စက်ကိရိယာများလည်ပတ်ရာတွင် လောင်စာအဖြစ် သုံးစွဲကြသည်။

ကျောက်မီးသွေးကိုလောင်မြှိုက်ခြင်းမှ အပူစွမ်းအင်အပြင် ဆာလ်ဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်၊ နိုက်ထရိုဂျင် အောက်ဆိုက်နှင့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်များ အဓိက ထွက်ပေါ်သည်။ ဆာလ်ဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်သည် အက်စစ်မိုးနှင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းရောဂါများ ဖြစ်ပွားစေသည်။ နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုက်များကြောင့် မီးခိုးမြူများဖြစ်ပေါ်ပြီး အသက်ရှူလမ်းကြောင်းရောဂါများ ဖြစ်ပွားသည်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကြောင့် ကမ္ဘာ့လေထုကို ပူနွေးကာ ရာသီဥတုကိုပြောင်းလဲစေသည်။ လူတို့ကြောင့် လေထုတွင်းရောက်သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ပမာဏ စုစုပေါင်း၏ ၄၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် ကျောက်မီးသွေးမှ ထွက်သည်။ ထို့ပြင် ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံများမှထွက်သော အမှုန်များကြောင့် အသက်ရှူ

လမ်းကြောင်းရောဂါနှင့် အဆုတ်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားသည်။

ကမ္ဘာတွင်တွေ့ရှိပြီးကျောက်မီးသွေးပမာဏတန်ချိန် သန်းပေါင်း ၈၉၁၀၀၀ ခန့် ရှိသည်။ လက်ရှိသုံးစွဲနှုန်းနှင့် တွက်လျှင် နောက်ထပ် ပျမ်းမျှနှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် သုံးနိုင်သည့် ယင်းကျောက်မီးသွေးသိုက်များသည် အမေရိကန်၊ ရုရှား၊ တရုတ်၊ ဩစတေးလျနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် အများဆုံး တည်ရှိသည်။ ယင်းနိုင်ငံများအပြင် နိုင်ငံပေါင်း ၈၀ ခန့်၌ ကျောက်မီးသွေးသိုက်များရှိပြီး မြန်မာအပါအဝင် နိုင်ငံအချို့တွင်လည်း ကျောက်မီးသွေး အနည်းအကျဉ်းထွက်သည်။ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျောက်မီးသွေး ၉၄၈၈၆ တန် ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။

ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင်ပြောင်းသုံးရန်မှာ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ကျောက်မီးသွေးအစား လေ၊ နေ စသည့် ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင်များကိုသာ သုံးသင့်သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

သို့သော် လက်တွေ့တွင် စွမ်းအင်ဇာစ်မြစ်ကို ရွေးချယ်ရာ၌ တည်ဆောက်စရိတ်နှင့် ထုတ်လုပ်စရိတ်၊ နိုင်ငံ့စီးပွားရေးအင်အား၊ ပြည်တွင်းအလုပ်အကိုင် ဖန်တီးနိုင်စွမ်း စသည်တို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသောအခါ လေစွမ်းအင်၊ နေစွမ်းအင်အပါအဝင် ပြန်ပြည့်မြဲ စွမ်းအင်များ၏ ထုတ်လုပ်စရိတ် ကျဆင်းလာနေသော်လည်း တည်ဆောက်စရိတ် ကြီးမြင့်နေသေးသောအချက်က အရေးပါနေသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဆန်းစစ်ချက်တစ်ခုအရ လေစွမ်းအင် တစ်ကီလိုဝပ်နာရီထုတ်လုပ်စရိတ်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၀.၀၄၊ နေစွမ်းအင်(ဆိုလာပြား) တစ်ကီလိုဝပ်နာရီ ထုတ်လုပ်စရိတ်သည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၀.၀၈ ရှိကာ ကျောက်မီးသွေးဖြင့် ထုတ်လုပ် လျှင် တစ်ကီလိုဝပ်နာရီ အတွက် ၀.၀၄ နှင့် ၀.၁၄ ဒေါ်လာကြား၌ ကုန်ကျသည်။

ထုတ်လုပ်စရိတ်သက်သာသော်လည်း လေစွမ်းအင် ထုတ်စက် တည်ဆောက်လျှင် စွမ်းအင် တစ်ကီလိုဝပ်လျှင် ဒေါ်လာ ၁၂၀၀ နှင့် ၅၀၀၀ ကြား၊ ဆိုလာပြားဖြင့်ဆိုလျှင် ဒေါ်လာ ၄၅၀၀ နှင့်အထက် ကုန်ကျသည်။ ကျောက်မီးသွေး

> “ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် ကျောက်မီးသွေး အစား လေ၊ နေ စသည့် ပြန်ပြည့်မြဲ စွမ်းအင်များကိုသာ သုံးသင့်သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည် ”

စက်ရုံ တည်ဆောက်လျှင်မူ စွမ်းအင် တစ်ကီလိုဝပ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀ မှ ၁၀၀၀ ကြားသာလျှင် ကုန်ကျသည်။

ထို့ကြောင့် မိမိတို့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ကျောက်မီးသွေးထွက်နေ၊ ကျောက်မီးသွေး သုံး စက်ရုံများကိုလည်း ဆောက်လုပ်လည်ပတ် အသုံးပြုလျက်ရှိသဖြင့် ရာသီဥတု အစည်း အဝေးတွင် မည်သို့သဘောတူထားစေ၊ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများရှိနေစေကာမူ ကျောက်မီး သွေး စက်ရုံများကို အချိန်တိုအတွင်းပိတ်သိမ်းကာ တည်ဆောက်စရိတ်များသော ပြန်ပြည့် မြဲစွမ်းအင်ကို အဆောတလျင် အသုံးပြုမည်မဟုတ်ချေ။ ယင်းစွမ်းအင်များကို အင်ပြည့် အားပြည့် အသုံးပြုရန် တရုတ်၊ အမေရိကန်နှင့် အိန္ဒိယအပါအဝင်နိုင်ငံများအဖို့ အချိန်ယူ ရဦးမည်။

သာဓကအနေနှင့် အိန္ဒိယရာသီဥတုရေးရာဝန်ကြီး ဘူပန်ဒါယာဒက်ဗ်၏ ပြောစကား ကို ကြည့်နိုင်သည်။ သူက "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်တွေ၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု တိုက်ဖျက်ရေးတွေကို အားစိုက်လုပ်နေရတာ၊ ကျောက်မီးသွေးအသုံးကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး စွန့်လွှတ်ရမှာလဲ"ဟု မေးခွန်းထုတ်သည်။

ထို့ကြောင့် ယခုကပင် စတင်ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲနေသော ရာသီဥတုဘေး အန္တရာယ် များ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း လျော့ပါးအားနည်းလာမည်ဟု မျှော်လင့်၍မရနိုင်ချေ။ နိုင်ငံ အသီးသီးသည် ရာသီပြောင်းမှုဒဏ်မှ အသက်သာဆုံးဖြစ်စေရန်သာ အားထုတ်နေကြ ရသည်။

မြန်မာ့အခြေအနေ

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ဆိုးရွားစွာခံရမည့် နိုင်ငံများစာရင်းတွင် ထိပ်ဆုံး တစ်ဝိုက်၌ ပါနေသော မြန်မာနိုင်ငံသည်ပို၍ အားထုတ်ဖို့ လိုအပ်သည်။ ရာသီပြောင်းဒဏ်ကို ခံရမည့်နိုင်ငံများစာရင်းကို အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက ပြုစုနေကြရာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း ထုတ်ပြန်ချက်များကို လေ့လာလျှင် Germanwatch ၏ စစ်တမ်းတွင် ထိခိုက်ပျက်စီးနိုင်ခြေ အများဆုံးရှိနေသည့် ၁၆ နိုင်ငံ၊ အမေရိကန် The Office of the Director of National Intelligence (ODNI) ၏ စစ်တမ်း၌ ၁၁ နိုင်ငံပါရှိသည့်အနက် အာဖဂန်နစ္စတန်၊ ဟေတီ၊ အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် မြန်မာတို့သည် စစ်တမ်းနှစ်ခုစလုံးတွင် ပါဝင်နေသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံ အင်ဒီယားနားပြည်နယ် နော့ထရာဒမ်တက္ကသိုလ်(University of Notre Dame)ကမူ နိုင်ငံ ၁၉၀ ၏အခြေအနေများကို လေ့လာပြီး ရာသီဥတု ပြောင်းလဲ ခြင်း၏ ဆိုးကျိုးများကြောင့် ထိခိုက်နိုင်ချေနှင့် ယင်းဆိုးကျိုးများကို ရင်ဆိုင်ရန် ပြင်ဆင်ရာ တွင် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုဟု နှစ်ပိုင်းခွဲ၍ ဆန်းစစ်သည်။ ယင်းစစ်တမ်းအရ ဘင်္ဂလားဒက်ရှ်၊ မြန်မာ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် လာအိုတို့သည် ထိခိုက်နိုင်ချေ အမြင့်ဆုံး ငါးနိုင်ငံထဲတွင်သာမက အဆင်သင့်ဖြစ်မှုအနိမ့်ဆုံး ငါးနိုင်ငံထဲသို့လည်း ရောက်ရှိပါဝင်နေသည်။ (ကမ္ဘာတွင် ထိခိုက် နိုင်ချေ အနည်းဆုံးမှာ နော်ဝေဖြစ်ပြီး အများဆုံးမှာ နိုင်ဂျာဖြစ်သည်။ အဆင်သင့်ဖြစ်မှု အမြင့်ဆုံးမှာ စင်ကာပူဖြစ်ပြီး အနိမ့်ဆုံးမှာ ဗဟိုအာဖရိကသမ္မတနိုင်ငံဖြစ်သည်။)

နော့ထရာဒမ်တက္ကသိုလ်က လေ့လာသောနိုင်ငံ ၁၉၀ အနက် အချက်အလက်ပြည့်စုံ

သော ၁၈၂ နိုင်ငံ၏ ထိခိုက်နိုင်ချေနှင့် အဆင်သင့်ဖြစ်မှုတို့ကိုပေါင်း၍ အမှတ်ပေး အကဲဖြတ်လိုက်သောအခါ မြန်မာသည် ၁၆၁ နေရာ တွင် ချိတ်သည်။ (ထိခိုက်နိုင်ချေနည်းပြီး အဆင်သင့်ဖြစ်မှု မြင့်မားသဖြင့် နော်ဝေသည် ကမ္ဘာ့အဆင့် ၁ ဖြစ်ပြီး စင်ကာပူသည် ကမ္ဘာ့အဆင့် ၈၊ အာရှအဆင့် ၁ ဖြစ်သည်။ ချဒ်နိုင်ငံက အဆင့် ၁၈၂ ဖြင့် ကမ္ဘာ့အောက်ဆုံးတွင်လည်းကောင်း၊ အာဖဂန်နစ္စတန်က အဆင့် ၁၇၅ ဖြင့် အာရှအောက်ဆုံးတွင်လည်းကောင်း ရပ်တည်သည်။)

မြန်မာအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများအပြားသည် ရာသီဥတုဒဏ်ကို ဆိုးရွားစွာ ခံရမည်ဖြစ်နေသော်လည်း ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုပမာဏသည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများမှ ထုတ်လွှတ်ခဲ့သောပမာဏနှင့် ယှဉ်လျှင် မပြောပလောက်ချေ။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်က ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် တန်ချိန် ၃၈ သန်းသာ ထုတ်လွှတ်ခဲ့သည်၊ ယင်းနှစ်၌ တရုတ်နိုင်ငံမှ ထွက်သောဓာတ်ငွေ့သည် တန်ချိန်သန်းပေါင်း ၁၁၇,၀၀ ရှိခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်သောပမာဏသည် တရုတ်၏ ၀.၃ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ ဖြစ်သည်။ အလားတူ မြန်မာ့ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ထုတ်လွှတ်မှုသည် အမေရိကန်နှင့်ယှဉ်လျှင် မပြောပလောက်သော အတိုင်းအတာသာ ဖြစ်သည်။

လေထုတွင်းရောက် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်သည် မိမိဝင်ရောက်လာရာ ဒေသတစ်ဝိုက်တွင်သာရှိမနေဘဲ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို ဖြန့်ကျက် ပျံ့နှံ့ ပူနွေးစေသည့်အတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုးဆက်များသည် ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု အနည်းအများနှင့်မဆိုင် နိုင်ငံမရွေး ဆင်းရဲချမ်းသာမခွဲခြားဘဲ သက်ရောက်သည်။

သက်ရောက်ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အတိုင်းအတာသည် နိုင်ငံ၏ပထဝီအနေအထား၊ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်သော ဓနအင်အားနှင့် နည်းပညာအသုံးချနိုင်မှု စသည်တို့ပေါ်တွင် မူတည်သည်။

ဥပမာ ပင်လယ်ရေပြင်မြင့်တက်ခြင်းသည် အနိမ့်ပိုင်း ကျွန်းနိုင်ငံများနှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများအပေါ် သက်ရောက်မှုတူသော်လည်း နိုင်ငံ့ဓနအင်အား၊ နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုတို့ပေါ် မူတည်၍ ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အနည်းအများကွာခြားသည်။ သာဓကဆောင်ရလျှင် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတွင်းရှိ ခရီဘာ့စ်နှင့် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာတွင်းရှိ မော်လ်ဒိုက်တို့သည် အနိမ့်ပိုင်း ကျွန်းနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်ချင်းတူသည်။ သို့သော် ခရီဘာ့စ်တွင် သာမန်ရေတားတမံ နိမ့်များဖြင့်သာ နေရာအချို့ကို ကာဆီးနိုင်သော်လည်း မော်လ်ဒိုက်တွင်မူ ပင်လယ်ရေပြင်ပေါ်၌ သဲဖို့ကာ လူလုပ်ကျွန်းအများအပြား တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် မြင့်တက်လာသည့် ပင်လယ်ရေပြင်ကို အံတုနိုင်သည်။ အလားတူ နိုင်ငံဧရိယာ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့် ပျမ်းမျှပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အောက်တွင် တည်ရှိသော နယ်သာလန်နိုင်ငံသည် မိမိ၏ ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင် အဆင့်မြင့်တမံများတည်ဆောက်၍ နိုင်ငံကို ကာကွယ်သည်။

မြန်မာသည်မူ သက်ရောက်မှုကို ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်သော ဓနအင်အားနှင့် နည်းပညာ မကြွယ်ဝသည့်အပြင် ပထဝီအနေအထားကြောင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို အခံရနိုင်ဆုံးစာရင်းတွင် ပါဝင်နေသည်။

ရာသီပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံရနိုင်သော ပထဝီအနေအထားများအနက် တစ်ခုမှာ မြင့်တက်လာနေသော ပင်လယ်ရေပြင်၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကိုခံနေရသော ကီလိုမီတာ ၂၃၀၀

ရှည် မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေပြင်မြင့်တက်မှုကြောင့် ကမ်းရိုးတန်းမြေများ ဆုံးရှုံးသည်သာမက ရေချိုအရင်းအမြစ်များထဲသို့ ဆားငန်ရေဝင် ရောက်ကာ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ရေရရှိရေး ထိခိုက်ပျက်စီးသည်။

အပူပိုင်းဒေသ၌ပါဝင်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရာသီပြောင်းမှုကြောင့် ပုံမှန်ထက် ပိုပူလာနေသည်။ မိုးလေဝသတိုင်းတာရေးစခန်း ၁၉ ခု၏ တိုင်းတာချက်များအရ ၁၉၈၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၌ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုလျှင် အပူချိန် ၀.၁၄ ဒီဂရီတက်ခဲ့ပြီး ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသများတွင်မူ ၀.၃၅ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် တက်ခဲ့သည်။ ပျမ်းမျှအားဖြင့် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၆၀ အတွင်း ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုလျှင် ၀.၈ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် နှုန်းဖြင့် မြင့်တက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အပူဒဏ်ကြောင့် လူ ၂၆၀ သေဆုံးခဲ့ပြီး ၁၄၈၂ ဦးမှာ နာမကျန်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တွင် ပင်လယ်ရေပြင်အပူချိန်သည် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းမတိုင်မီကထက် ပို၍မြင့်တက်လာသည်။

ရေပြင်အပူချိန်တက်ခြင်းကြောင့် ရေငွေ့ပိုပျံကာ လေထုတွင်းသို့ ရေငွေ့များ ပိုမိုဝင်ရောက်သည်။ လေထဲ၌ ရေငွေ့များလာသောကြောင့် မိုး ပိုရွာသည်၊ မုန်တိုင်း ပိုတိုက်သည်။ ၂၀၀၆၊ ၂၀၀၇၊ ၂၀၀၈ သုံးနှစ်တွင် လေဆင်နှာမောင်းတိုက်ခတ်မှု၊ မုန်တိုင်းကျရောက်မှု၊ မိုးကြိုးပစ်မှု၊ လျှပ်တစ်ပြက်ရေကြီးမှုများ ယခင်နှစ်များထက် ပိုမိုဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ မုတ်သုန်အဝင် နောက်ကျပြီး အထွက်စောကာ မိုးရွာသွန်းမှု ၁၄၅ ရက်မှ ရက် ၁၁၀ အထိ လျော့ကျသွားခဲ့သည်နှင့် ကြုံနေရသည်။ မိုးရွာရက် တိုတောင်းသော်လည်း ရွာသည့်အချိန်တွင် ပိုမိုပြင်းထန်စွာရွာသဖြင့် မိုးရေချိန် ပိုများလာသည်။ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၌ နှစ်စဉ်မိုးရွာသွန်းမှုသည် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုလျှင် ၁၅၇ မီလီမီတာ တက်ခဲ့ပြီး ကုန်းတွင်းပိုင်း ဒေသများတွင် ၃၇ မီလီမီတာ မြင့်မားလာခဲ့သည်။ အနာဂတ်တွင် မိုးရွာသွန်းမှုသည် လက်ရှိထက် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပိုလာနိုင်သည်။

ရက်တိုတိုအတွင်း ပြင်းထန်စွာရွာသည့်မိုး၏ အကျိုးဆက်ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်က တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လမှစတင်၍ မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်းတွင် မိုးရွာသွန်းမှုများပြားသဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ချင်းတွင်းမြစ်တို့တွင် မြစ်ရေ ဖြည်းဖြည်းချင်း မြင့်တက်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်ကာ ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဘင်္ဂလားဒက်ရှ် ကုန်းပိုင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည့် ကိုမန်မုန်တိုင်းကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ မကွေးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးစသည်တို့တွင် ရေကြီးမှု၊ မြေပြိုမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ရေလှောင်တမံများ၏ ရေပိုလွှဲများမှ ရေကျော်ခြင်း၊ မြေပြိုခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ရှောင်တိမ်းချိန်မရဘဲ ပြည်သူလူထု အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်တို့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် လယ်မြေဧကပေါင်း ၁.၅ သန်းကျော် ရေကြီးနစ်မြုပ်ခဲ့ပြီး စပါးစိုက်ဧက ၁ သန်းခန့် လုံးဝပျက်စီးခဲ့သည်။ လူပေါင်း ၁.၆ သန်း ကျော် ထိခိုက်ပြီး အိမ်ထောင်စု ငါးသိန်းခန့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။ လူဦးရေ ၁၀၀ ကျော် အသက်ဆုံးရှုံးသည်။ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုပမာဏသည် ၂၀၁၄–၂၀၁၅ ဂျီဒီပီ၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။

မြန်မာ့ဒေသအများစုတွင် မိုးပိုလာသော်လည်း မိုးနည်းသွားသောဒေသများလည်း

ရှိသည်။ ၁၉၈၀ နှင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် မိုးမကြာခဏ ခေါင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကမူ မိုးအကြီးအကျယ် ခေါင်ခဲ့သည်။ မိုးခေါင်မှုဒဏ်ကို အများဆုံးခံရသည့်ဒေသမှာ အလယ်ပိုင်း မိုးနည်း ရေရှားရပ်ဝန်း ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ အစွန်းရောက် ရာသီဥတုဖြစ်စဉ်များသည် ကမ္ဘာ၏ အခြားဒေသများနည်းတူ မြန်မာတွင်လည်း ပို၍ ပြင်းထန်လာရန် ရှိနေသည်။

ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရန်

၂၀၁၄ ခုနှစ်စာရင်းများအရ မြန်မာ့ကျေးလက် လူဦးရေ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် မြန်မာ့လူဦးရေ အများစု သည် ရာသီဥတုနှင့်မိုးရေမှန်မှုကို အမှီပြုသော စိုက်ပျိုး မွေးမြူရေး၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ကို အခြေခံသည့် စီးပွားရေးဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ ဥပမာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ ရသောဝင်ငွေသည် ဂျီဒီပီ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး လုပ်သားဦးရေ၏ ၆၁ ရာခိုင်နှုန်းတို့ လုပ်ကိုင်နေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေအများစုသည် မုန်တိုင်း တိုက်ခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း စသည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် အများဆုံးဖြစ်ပေါ်ရာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသ၊ ကမ်းရိုးတန်းဒေသနှင့် အလယ်ပိုင်း မိုးနည်းရေရှား ဒေသတို့၌ စုဝေးနေထိုင်ကြသည်။ ယင်းဒေသတို့တွင် ဝင်ငွေ နည်းလူတန်းစား အများအပြားရှိသဖြင့် သဘာဝဘေးမှ ကာကွယ်ရန်၊ ထိခိုက်မှုလျော့ပါးရန် လုပ်ဆောင်ရမည့် စွမ်းရည်နိမ့်ကျသဖြင့် ထိခိုက်ပျက်စီးနိုင်မှု အများဆုံး ဖြစ် သည်သာမက ပြန်လည်ထူထောင်ရာတွင်လည်း ကြန့်ကြာ မည်။

မြန်မာသည် တစ်ဖက်တွင် ရာသီဥတုဘေးကို ရင်ဆိုင် ရင်း အခြားတစ်ဖက်တွင် ဂလပ်စဂို ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု အစည်းအဝေး သဘောတူညီချက်များအရ ကာဘွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ထွက်သော ကျောက်မီးသွေးအသုံး ကို လျှော့ချရမည် ဖြစ်သည်။

သို့သော် ကျောက်မီးသွေး အများဆုံးသုံးနေသော တရုတ်၊ အမေရိကန်နှင့် အိန္ဒိယ စသည်တို့သော်မှ မိမိတို့ အကျိုးစီးပွားကို အထိခိုက်မခံနိုင်၍ ဖြည်းဖြည်းချင်းသာ

“ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေ အများစုသည် မုန်တိုင်း တိုက်ခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း စသည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် အများဆုံး ဖြစ်ပေါ်ရာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ကမ်းရိုးတန်းဒေသ နှင့် အလယ်ပိုင်း မိုးနည်းရေရှား ဒေသတို့၌ စုဝေး နေထိုင်ကြသည် ”

လျှော့ချနေကြရာ မြန်မာသည် ယင်းကိစ္စကို ဦးစားပေးဖို့ မလိုအပ်ချေ။ အိန္ဒိယ ရာသီဥတုရေးရာ ဝန်ကြီး ဘူပန်ဒါယာဒက်ဗ် ပြောသကဲ့သို့ ကျောက်မီးသွေးလျှော့ချရေးထက် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုး ရေးကို ပို၍ အလေးထားသင့်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိစွမ်းအင်အခြေအနေမှာ ထုတ်လုပ်ပမာဏ နည်းခြင်းကြောင့် ရံဖန်ရံခါ ဝန်အားလျှော့ချနေရရာ လျှပ်စစ်ကို မည်သည့်နေရာမှရရ ယူနေရဦးမည့် အခြေ အနေဖြစ်သည်။

အခြားအကြောင်းတစ်ချက်မှာ မြန်မာ့ကျောက်မီးသွေးအသုံးသည် အထက်ပါ နိုင်ငံကြီးများနှင့်ယှဉ်လျှင် အလွန်သေးငယ်သော ပမာဏသာလျှင်ဖြစ်၍ မြန်မာက မလျှော့ ဘဲ တိုးလိုက်သည်ထားဦး ရာသီဥတုကိုထူး၍ ထိခိုက်စရာ မရှိသဖြင့် ယင်းကို ဦးစားပေး အဆင့်တွင်မထားဘဲ နိုင်ငံ့အခြေအနေနှင့်ချိန်ညှိကာ ဖြည်းဖြည်းချင်း လျှော့ချနိုင်သည်။

ရာသီပြောင်းသည့်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်မှုသက်သာအောင် လုပ်ဆောင်ရာ၌ ဂလပ်စဂို သဘောတူညီချက်အရ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများက ပေးအပ်ရန်ရှိသော ငွေကြေးနှင့် နည်းပညာ အကူအညီများကို ရရှိရေးကို ဦးစားပေးခြင်းသည်သာ မှန်ကန်သော ခြေလှမ်း ဖြစ်လိမ့်မည်။

ကျော်ဦး

ကိုးကား

၁။ HTTPS://NEWS-ELEVEN.COM/ARTICLE/220165?FBCLID= IWAR2HS8PRHYPMTB4A9- VUEM5QS9KIYEJ7WYGHA48_ IQDG33XCWAO4U9CFUDC

၂။ HTTPS://WWW.SCIENCEDIRECT.COM/TOPICS/ENGINEERING/COST-OF-ELECTRICITY-PRODUCTION

၃။ HTTPS://KNOEMA.COM/ATLAS/CHINA/CO2-EMISSIONS

၄။ HTTPS://WWW.E-EDUCATION.PSU.EDU/EME801/NODE/530

၅။ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၉ . ၉ . ၂၀၀၈

၆။ MYANMAR CLIMATE CHANGE STRATEGY AND ACTION PLAN 2016–2030 VERSION 19 JANUARY 2017

၇။ ASSESSING CLIMATE RISK IN MYANMAR – TECHNICAL REPORT, WWF MYANMAR REPORT, 2017

၈။ ဦးဇော်ဝင်း (ဆည်မြောင်း) အေးမြင့် (ညောင်တုန်း) ကျော်ဦး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မြန်မာ့ရေဘေးနှင့် ရေလှောင်တမံများ၊ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းနှစ်ချုပ် ၂၀၁၆

အားလုံးပါဝင်ရပါမည်

pEḿcif

“ ဒေသခံတို့သည် ၎င်းတို့အမွေအနှစ်၏အဓိပ္ပာယ်နှင့်
တန်ဖိုးကို နားလည်လာကြသည်။ တန်ဖိုးထားလာကြသည်။
ရလဒ်အနေဖြင့် ပျူရှေးဟောင်းမြို့တော်များအတွင်းနှင့်
ဝန်းကျင်ရှိ မြို့များ၊ ကျေးရွာများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့်
ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့များ
ဖွဲ့စည်းကာ လုပ်ငန်းစဉ်တွင်
၎င်းတို့ နိုးကြားတက်ကြွစွာ ပါဝင်လာခဲ့ကြသည် ”

ကျွန်မသည် ဓာတုဗေဒအဓိကဖြင့် ရန်ကုန် ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ် (RASU) မှ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် မဟာသိပ္ပံဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ ၎င်းနောက် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နှင့် စစ်တွေ တက္ကသိုလ်တို့တွင် ဆရာမဝင်လုပ်ပြီး ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှာ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနကို ပြောင်းရွှေ့ အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနမှာ ဓာတုဗေဒ မဟာဘွဲ့ရရှိသူတစ်ဦး လစ်လပ် နေကြောင်း၊ ဓာတုဗေဒ နည်းပညာဖြင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်ပစ္စည်းများနှင့် အနုလက်ရာ များကို ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆန္ဒရှိပါက ပြောင်းရွှေ့ အမှုထမ်းနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ကမ်းလှမ်းလာခဲ့ပါသည်။ ကျွန်မကိုယ်တိုင် ကလည်း ဓာတုဗေဒဘာသာရပ်ကို အသုံးချခွင့်ရခြင်းကို အားရကျေနပ်သည့်အပြင် မိဘများကလည်း သဘောတူတိုက်တွန်းသဖြင့် ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းခဲ့ပါသည်။

ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဦးစီးဌာနသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး မှတ်တမ်းများ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ် အနုလက်ရာများကို စာရင်းပြုစုခြင်း၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်း မှန်၊ မမှန် စစ်ဆေးခြင်း၊ တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်း များ၊ သမိုင်းနှင့် ရှေးဟောင်းဘာသာရပ်များကို ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများထံက သင်ယူ လေ့လာခဲ့ရသည်။ လုပ်ငန်းများတွင် ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ရသော မှတ်တမ်း ကောက်ယူ စာရင်းပြုစုခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ တူးဖော်ခြင်းကိစ္စရပ်များ ပါဝင်ရာ မြန်မာပြည်အနှံ့ အပြားကို ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၅–၁၉၉၆ ခုနှစ်ကစလို့ ပုဂံဘုရားများရှိ နံရံဆေးရေး ပန်းချီများ သန့်စင်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်တစ်ခွင် မန္တလေး၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ စစ်ကိုင်း၊ မိတ္ထီလာ၊ မုန်တိုင်၊ ပုလိပ်၊ ချောက်–ဆားလည် ဒေသများရှိ ရှေးဟောင်းအနုလက်ရာ စာရင်းကောက်ယူပြုစုခြင်း၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်များရှိ ကျောက်ဂူများမှ ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်များ စာရင်းပြုစု ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ သထုံ၊ ကျိုက်ထို၊ မြောင်းမြ အစရှိသော နေရာများရှိ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ပဲခူးဒေသရှိ ကမ္ဘောဇသာဒီ နန်းတော်နေရာ အပါအဝင် တကောင်း၊ သရေခေတ္တရာရှိ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေ အနှစ်များ ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ပုဂံယဉ်ကျေးမှုနယ်မြေ သို့ သွားရောက်၍ အနော်ရထာမင်း၏ နန်းတော်ရာတူးဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းကို ကြီးကြပ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ ရပါသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် တကောင်း ပျူခေတ်အထောက်အထားများကိုလည်း ကြီးကြပ် ထိန်းသိမ်းခဲ့ရပါသည်။ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များကို ထိတွေ့ခွင့်၊ တူးဖော် လေ့လာခွင့်များ ရရှိခဲ့ချိန်တွင် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ ကြီးမားသော အစဉ်အလာများ၊ တန်ဖိုး မဖြတ်နိုင်သော အမွေအနှစ်များ၏ တန်ဖိုးနှင့် သမိုင်းကြောင်းများအတွက် သက်သေ အထောက်အထားများ အပေါ် ဂုဏ်ယူမြတ်နိုးမှုများ တစ်စထက် တစ်စ မြင့်တက်ခဲ့ရပါ သည်။ ရှေးလူများ၏ အတွေးအခေါ်၊ ဗိသုကာလက်ရာ၊ အနုပညာလက်ရာများကိုလည်း အံ့မခန်းလေးစားမိသည်။ ပုဂံဒေသရှိ ပန်းဆယ်မျိုး လက်ရာများကိုလည်း ရင်သပ်ရှုမော ဖြစ်ရပါသည်။ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ ဆိုပါက လက်ရာ မြောက်လွန်းလှသဖြင့် ကြည့်လို့ မဝ၊ တွေးလို့မဆုံးနိုင်အောင် ဖြစ်ရသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းမှု အားနည်း ခဲ့ခြင်း၊ တန်ဖိုးနားမလည်၍ လုပ်မှားကိုင်မှားရှိခြင်း၊ ရာသီဥတုဒဏ် ခံရခြင်းတို့ကြောင့် ပျက်စီးသွားခဲ့ရသော နံရံဆေးရေးပန်းချီများ အပါအဝင် ပန်းဆယ်မျိုး အနုလက်ရာများကို

လွန်စွာနှမြောမိသည်။ တချို့တန်ဖိုးကြီးလှသော နံရံ ဆေးရေးပန်းချီများသည် ထုံးသုတ်ခြင်း ခံရလိုက်သဖြင့် မမြင်တွေ့ရတော့သလို၊ ပန်းချီများအပေါ် ရေးခြစ် ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် ပျက်စီးသွားသည်များကိုလည်း ရင်နင့်ဖွယ် တွေ့ရှိရသည်။ လူကြောင့် ပျက်စီးခြင်း၊ ရာသီဥတုကြောင့် ပျက်စီးခြင်း၊ မသမာသူများကြောင့် ပျက်စီးခြင်း၊ မတော်လောဘကြောင့် ပျက်စီးခြင်း၊ ဗဟုသုတနည်းပါး၍ ပျက်စီးခြင်း၊ ယုံကြည်မှု အစွန်းရောက်မှုကြောင့် ပျက်စီးခြင်း စသဖြင့် ရှိလေရာ အားလုံးကို သတိတရား၊ အသိတရားတို့ဖြင့် ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်ရပေမည်။

ဝန်ထမ်းသက်တမ်းကြာလာသည်နှင့်အမျှ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ၏ အရေးပါမှု၊ အရေးကြီးမှု၊ တန်ဖိုးရှိမှုတို့ကို ပို၍နားလည်သဘောပေါက်လာခဲ့ရပါသည်။ ဝန်ထမ်း ကာလအတွင်း အထက်လူကြီးအမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ရာ တစ်ဦးစီ၏ အားသာချက်များ၊ ထူးခြားထက်မြက်မှုများကိုလည်း အတုယူခွင့် ရရှိခဲ့သည်။ မူလတာဝန်များအပြင် ပြည်တွင်း ယဉ်ကျေးမှု ပြပွဲများ ခင်းကျင်းပြသခြင်း၊ ပြည်ပတိုင်းပြည် အကြီးအကဲများ၏ ချစ်ကြည်ရေးခရီးစဉ်များတွင် ဆက်ဆံရေး အရာရှိတာဝန်ဖြင့် လိုက်လံပြသရခြင်း၊ ပြည်တွင်း ပြည်ပ စာတမ်းဖတ်ပွဲများ၊ Seminer များ တက်ရောက်ခြင်း၊ အာဆီယံထိပ်သီးအစည်းအဝေးများတွင် ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာပြပွဲများ ခင်းကျင်းပြသခြင်း၊ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင်ရရှိရေးအတွက် အဆိုပြုလွှာ တင်သွင်းပြီး အသိအမှတ်ပြုခံရရေးအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်းစသည့် တာဝန်များကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ရပါသည်။ အဆိုပါ တာဝန်များအနက် ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင်ရရှိရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု အကျဉ်းချုပ်အား ဖော်ပြလိုပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည် ထူးခြားသော ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြပါသည်။ မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း မိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် လူနေမှုစနစ်များ၊ ဘာသာစကားအမျိုးမျိုး၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု အသွယ်သွယ်နှင့် မြင့်မားသော ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိပါသည်။ အများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြပြီး မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်များရှိ ပြည်သူများသည် သံဃာတော်များ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများနှင့် ဘုရားပုထိုးများကို ကြည်ညိုသပ္ပါယ်စွာ ဆောင်ရွက်မှုပြုကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဒေသများ အမြောက်အမြားရှိသည့်အနက် "ပျူ" ရှေးမြို့ဟောင်းကြီးများသည် ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်စာရင်းတွင် ဦးစွာပထမ သတ်မှတ်ရရှိခဲ့ပြီး အရှေ့တောင် အာရှဒေသကြီးအတွင်း လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း နှစ် ထောင်ကျော်ကတည်းက ဗုဒ္ဓအခြေပြု မြို့ပြနိုင်ငံတော်များ စတင်တည်ထောင်ခြင်းအတွက် အရေးပါသော မြို့ပြများအဖြစ် နိုင်ငံတကာ၏ အသိအမှတ်ပြုမှုကို ရရှိခဲ့သည်။ "ပျူ" မြို့ဟောင်းသုံးမြို့အား တိုတောင်းလှသော ၂ နှစ်တာကာလအတွင်း ကမ္ဘာ့စာရင်းဝင်အဖြစ် အတည်ပြုသတ်မှတ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းသည် ကြီးမားသော အောင်မြင်မှုပင်ဖြစ်သည်။

ဘာကြောင့် ယခုကဲ့သို့ အောင်မြင်မှု ရရှိခဲ့ပါသလဲ ... "အလွှာပေါင်းစုံ၊ ကဏ္ဍပေါင်းစုံ၊ အရွယ်ပေါင်းစုံတို့ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု" (All Inclusive participation) ကြောင့် ဆိုလျှင် ငြင်းနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ယနေ့ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအားလုံးလိုလိုပင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံကျင့်သုံးနေကြပြီဖြစ်သည်။ **"အားလုံးပူးပေါင်း ပါဝင်မှု**

ရှိမှသာ အချိန်တိုအတွင်း အောင်မြင်မှု ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ရရှိသည့် အောင်မြင်မှုကိုလည်း ရေရှည် ထိန်းသိမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။”

ပျူမြို့ဟောင်းကြီးများအား အဆိုပြုတင်ပြသည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေစဉ် ကာလအတွင်း မိမိတို့၏ ပထမ ခြေလှမ်းမှာ Pyu Coordination and Management Committee (PYU COM) ကို ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကော်မတီတွင် ဝန်ကြီးဌာနများက ဝန်ထမ်း များ၊ ပညာရှင်ကြီးများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်ကြသည်။ UNESCO ကမ္ဘာ့ အမွေအနှစ် ရရှိရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနသည် အဓိကကျသည့် ဌာန ဖြစ်သည်။ သို့သော်အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီး တက်ကြွစွာပါဝင်လာရန် မိမိတို့တွန်းအားပေးခဲ့ကြသည်။ ပြည်တွင်းရှိ အတွေ့အကြုံရှိသော သမိုင်းပညာရှင်များ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရှင်များ၊ အင်ဂျင်နီယာပညာရှင်များ၊ ဗိသုကာ ပညာရှင်များနှင့် ပထဝီမြေပြင်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်များအပါအဝင် ပညာရှင် အသီးသီးနှင့် ပြည်တွင်းရှိ လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၊ အစုအဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံတို့သည် အဆိုပြု မှတ်တမ်းတင်ပြနိုင်ရေး အတွက် လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းရာတွင် စိတ်ရောကိုယ်ပါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပြုစာတွဲ (Nomination Dossier) ဆောင်ရွက်နေစဉ် ၁ နှစ်တာကာလအတွင်း စိန်ခေါ်မှု အများအပြား ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်ကတော့ အမှန်ပင်။ မိမိတို့ဆောင်ရွက်နေသူတွေအတွင်း အဆက်အစပ်၊ အချိတ်အဆက် အညီအညွတ် ဖြစ်စေရန် အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရသည်။ ပြည်တွင်းပညာရှင်များ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်များ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့် အဖွဲ့တွေကြား အတွေ့အကြုံ၊ ပညာ၊ သဘာရင့်ကျက်သူများပီပီ ပညာရပ်အလိုက် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ အလိုက် ငြင်းကြ၊ ခုန်ကြ၊ ဆွေးနွေးကြ၊ ညှိနှိုင်းကြနှင့် များပြားလှသောလိုအပ်ချက်များ၊အားနည်းချက်များအတွက် လည်း နည်းလမ်းပေါင်းစုံနှင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့ ပညာရှင်ဆရာကြီးများ ကလည်း အသက်အရွယ်ကိုမှ ပဓာနမထားဘဲ ဖြည့်ဆည်း ကူညီပေးခဲ့ကြသည်။

“ UNESCO ကမ္ဘာ့ အမွေအနှစ် ရရှိရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနသည် အဓိကကျသည့် ဌာန ဖြစ်သည်။ သို့သော် အားလုံး ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီး တက်ကြွစွာ ပါဝင်လာရန် မိမိတို့ တွန်းအား ပေးခဲ့ကြသည် ”

ပျူရှေးဟောင်းမြို့တော် (၃)မြို့သည် ကီလိုမီတာ ၄၀၀ အတွင်း ကွာဝေးသဖြင့် အစီအစဉ်ချမှတ် အသေးစိတ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်နေသည်။ ဒေသခံတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ဤလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အရေးပါလှပေသည်။ အတတ်ပညာရှင်များက ၎င်းတို့ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအသီးသီးက ဆောင်ရွက်နေသလို ဒေသခံ ဆရာတော်၊ သံဃာတော်များ၊ သက်ကြီးဝါကြီးများထံက သမိုင်းအချက်အလက်များ၊ အထောက်အထားများ၊ နှုတ်ရာဇဝင်များ ရရှိဖြည့်စွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံတို့၏ စိတ်ဝင်စားမှု၊ နိုးကြားမှု၊ တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားမှုတို့သည်လည်း အမွေအနှစ်ကို ရေရှည် ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ရေးအတွက် အထူးအရေးပါလှပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် အဖွဲ့အလိုက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သုတေသနပြုခြင်း၊ ပထဝီမြေပြင်ဆိုင်ရာ အနေအထား ပြုစုခြင်းနှင့် ပစ္စည်းစာရင်းများ ပြုစုနေစဉ် အခြားတစ်ဖက်၌ UNESCO ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် ဗဟိုကော်မတီသို့ အဆိုပြုလွှာ တင်ပြနိုင်ရန် ပြုစုရေးသားခြင်းများ ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

တစ်ပြိုင်နက်တည်းတွင် မိမိကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်ကာ ပျူမြို့ဟောင်းအသီးသီးရှိ ဒေသခံ ပြည်သူများထံသို့ သွားရောက် ကွင်းဆင်းခဲ့ပြီး မြို့တော်ခန်းမများတွင် လည်းကောင်း၊ စာသင်ကျောင်းများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၊ ဓမ္မာရုံများတွင်လည်းကောင်း၊ ရှေးဟောင်းနေရာများတွင်လည်းကောင်း၊ အလုပ်သဘောအရရော၊ အလွတ်သဘောအရပါ ဒေသခံများနှင့် အမြင်ချင်း ဖလှယ်ခြင်း၊ မိမိတို့ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များ၏ တန်ဖိုးအပေါ် ၎င်းတို့ သတိပြုမိလာစေရန် နှိုးဆော်ပေးခြင်းနှင့် ၎င်းအမွေအနှစ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အားပေးတိုက်တွန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီတွင် ၎င်းတို့ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြရန်အတွက် တိုက်တွန်းနှိုးဆော် စည်းရုံးခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့၏ အမွေအနှစ်များသည် မည်မျှဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း၊ တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်ကြောင်း၊ ဒေသတွင်းထွက်ကုန်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး အလုပ်အကိုင်၊ အခွင့်အလမ်းများ ပွင့်လာနိုင်ကြောင်း၊ သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့အခြေအနေများမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ ပင်ကိုစွမ်းရည်များ တိုးတက်လာနိုင်ကြောင်းတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ဆွေးနွေးဟောပြောခဲ့ကြသည်။

မိမိတို့အဖွဲ့သည် အခြားသော တာဝန်များ များပြားလှသော်လည်း ကျေးရွာရှိဒေသခံများနှင့် အချိန်ယူတွေ့ဆုံခဲ့ကြရသည်။ ၎င်းတို့အား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်များနှင့်ပါ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ အစပိုင်းတွင် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေးအတွက် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားနေသည်က တစ်ကြောင်း၊ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်တန်ဖိုးနှင့် အဓိပ္ပာယ်တို့အပေါ် အသိအမြင် အားနည်းသည်က တစ်ကြောင်း၊ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အားနည်းခဲ့သော်လည်း ယခုကဲ့သို့ မိမိတို့ ဝန်ထမ်းများ၊ အဖွဲ့ဝင်များ၏ စိတ်ရှည် သည်းညည်းခံမှု၊ အပင်ပန်းခံပြီး ကောင်းစွာ ရှင်းလင်း တင်ပြနိုင်မှုတို့ကြောင့် ဒေသခံတို့သည် ၎င်းတို့အမွေအနှစ်၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် တန်ဖိုးကို နားလည်လာကြသည်။ တန်ဖိုးထားလာကြသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ပျူရှေးဟောင်းမြို့တော်များအတွင်းနှင့် ဝန်းကျင်ရှိ မြို့များ၊ ကျေးရွာများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းကာ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့ နိုးကြားတက်ကြွစွာ ပါဝင်လာခဲ့ကြသည်။ အသိပညာဖြန့်ဝေရေး

အစီအစဉ်များကိုလည်း စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ မိမိတို့အဖွဲ့သည် လုပ်ငန်းကဏ္ဍ မြောက်မြားစွာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့ တင်ပြထားသည့် ပျူမြို့ဟောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ စစ်ဆေးမခံရမီ အတွင်း UNESCO World Heritage Committee (ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဗဟိုဌာန)က စစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ လာရောက်ကွင်းဆင်း မစိစစ်မီကတည်းက မိမိတို့အမွေအနှစ်နှင့် ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် ဗဟိုဌာနနှင့် ဆွေးနွေးဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် UNESCO ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်သူ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ပညာရှင် အသီးသီးထံမှလည်းကောင်း၊ အကြံဉာဏ်ရယူခြင်း၊ UNESCO ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေးများသို့ လည်းကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အစည်းအဝေးများသို့ လည်းကောင်း တက်ရောက်တိုင်း မိမိတို့ ပျူမြို့ဟောင်းများ၏ ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ စံတန်ဖိုးများကို မိတ်ဆက်ရှင်းလင်းဖြန့်ဝေခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် UNESCO စစ်ဆေးအကြံပေးအဖွဲ့၏ ကန့်ကွက်မှုကြောင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပါရီမြို့ရှိ UNESCO ရုံးချုပ်က တာဝန်ရှိသူများ၊ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိ UNESCO သံအမတ်ကြီးများ၊ UNESCO ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် ဗဟိုဌာန၏ စစ်ဆေးအကြံပေးအဖွဲ့တို့ကို ကောင်းစွာ ရှင်းလင်းပြနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ကာတာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပသော ၃၈ ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်ညီလာခံတွင်တော့ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် နက်နက်နဲနဲပါဝင်ခဲ့ကြသော ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ပညာရှင်ကြီးများ၊ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၊ ပျူမြို့ဟောင်း ၃ မြို့လုံးက ဒေသခံပြည်သူကိုယ်စားလှယ်များပါ ပါဝင်လျက် ချီတက်ခဲ့ကြသည်။ **"ညီလာခံတွင် အလွှာစုံ၊ ကဏ္ဍစုံက ပါဝင်တက်ရောက်လာကြသော မိမိတို့ မြန်မာကိုယ်စားလှယ်တွေ မှတ်တမ်းတင်သူက တင်၊ စာအုပ်စာတမ်း ဝေငှသူက ဝေငှ၊ ဘာသာရေး လုပ်သူကလုပ်၊ ခေါင်းဆောင်အချင်းချင်း ဆွေးနွေးကြ၊ ပညာရှင်အချင်းချင်း ဆွေးနွေးကြသည်ကို အခြားနိုင်ငံအသီးသီးကလည်း သတိမူမိကြသည်။ ချီးကျူးကြသည်။ အားပေးကြသည်။ ဒေသခံတို့၏ အမွေအနှစ်အပေါ် တန်ဖိုးထားမှု၊ အားတက်သရောပါဝင်မှု၊ ပြင်းပြသော ဆန္ဒရှိမှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်မှုတို့ကို တွေ့မြင်ကြသည်။"** နောက်ဆုံး မိမိတို့ အမွေအနှစ်အပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် အချိန်တွင်တော့ စောစောပိုင်း စစ်ဆေးအကြံပေးအဖွဲ့က ကန့်ကွက်ထားခဲ့သော်လည်း ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် ဗဟိုကော်မတီအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအသီးသီးတို့၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် မိမိတို့၏ပျူမြို့ဟောင်းများ အောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံးသော "ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်" စာရင်းဝင်အဖြစ် အတည်ပြုသတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ် ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ဂုဏ်တင့်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (All Inclusive Participation)၏ တန်ဖိုးကို ဦးစွာ သိရှိနားလည်လိုက်ရပါသည်။

ယခုအခါ ကျွန်မလည်း အငြိမ်းစားယူပြီးကာလမှာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့ (MCHT) ကို ဖွဲ့စည်းကာ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူလှုပ်ရှားလျက် ရှိပါသည်။ NGO အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သဖြင့် ဝါသနာပါသူများ၊ ယဉ်ကျေးမှုကို

တန်ဖိုးထားသူများ၊ အမွေအနှစ်များကို မြတ်နိုးသူများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်အဖြစ် ပထမဆုံး ရရှိခဲ့သည့် ပျူဒေသ ၃ ခုကို ဦးစားပေး နယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ ဟန်လင်း၊ ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာ ပျူဒေသများအတွက် လူနာတင်ယာဉ်များ၊ စာကြည့်တိုက်များ၊ အသေးစား ဝင်ငွေရလမ်းလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ပြည်ပအလှူရှင်များနှင့် ချိတ်ဆက်၍ စာသင်ကျောင်းများ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခြင်း၊ ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ ရေသန့်စက်များ လှူဒါန်းခြင်း၊ လမ်းများ၊ တံတားများ ပြုပြင်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။

ပထမဆုံး ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင်ခဲ့သည့် ပျူဒေသ ၃ ခုပြီးနောက် ပုဂံယဉ်ကျေးမှုဒေသလည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းဝင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပုဂံဒေသသည် ဟိုးယခင်ကာလများစွာကပင် ဂုဏ်သတင်းကျော်ကြားခဲ့ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာ ရှေးဟောင်းသုတေသီများ၏ စိတ်ဝင်စားရာ ယဉ်ကျေးမှုရပ်ဝန်းဖြစ်ခြင်း၊ အတုမရှိသလို အတူလည်း မရှိခြင်း၊ အနုလက်ရာများ အံ့မခန်းကျန်ရှိနေခြင်း၊ ခိုင်လုံသော သက်သေ အထောက်အထားများ ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် အခက်အခဲမရှိဘဲ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ပျူဒေသ စာရင်းဝင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့စဉ်က အတွေ့အကြုံများကလည်း ပုဂံဒေသကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်ဖြစ်ရေးအတွက် များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်လည်း ကျင့်သားရနေပြီဖြစ်သည်။ ယခု ဆက်လက်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မြောက်ဦး ယဉ်ကျေးမှု နယ်မြေအတွက် ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်ဖြစ်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်လျက် ရှိကြပါသည်။ ကဏ္ဍပေါင်းစုံ၊ အလွှာပေါင်းစုံ၊ အရွယ်ပေါင်းစုံတို့က ပါဝင်ပတ်သက် လှုပ်ရှားလျက်ရှိကြရာ မဝေးသောကာလမှာ မြောက်ဦးဒေသသည်လည်း ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းဝင်ဒေသတစ်ခု ဖြစ်လာတော့မည်မှာ မလွဲသေချာပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များသည် (Heritage in Humanity) ဆိုသည့်အတိုင်း ကမ္ဘာ့လူသားအားလုံးအတွက် တန်ဖိုးရှိလှသဖြင့် ဆက်လက်၍ တိုးတက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားရမည် ဖြစ်ပေသည်။

> “မြန်မာနိုင်ငံရှိ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များသည် (Heritage in Humanity) ဆိုသည့်အတိုင်း ကမ္ဘာ့လူသား အားလုံးအတွက် တန်ဖိုး ရှိလှသဖြင့် ဆက်လက်၍ တိုးတက် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် သွားရမည် ဖြစ်ပေသည်”

ကျေနပ်စရာ အကောင်းဆုံးမှာ ဒေသခံတို့၏ သဘောထားပြောင်းလဲလာမှုပင် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ ပြောင်းလဲ လာသည်လည်း.... **အချို့သော ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် ယခင်က ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များအပေါ် အမှတ်တမဲ့ထား ရှိရာမှ ယခုအခါ ၎င်းတို့ ပတ်သက် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် တာဝန်ရှိမှု တို့ကို ခွဲဝေခံစားတတ်သည့် စိတ်သို့ ပြောင်းလဲလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။**

သို့ဖြစ်ပါ၍ မြန်မာတို့၏ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေ အနှစ်များအား ရဟန်းရှင်လူ၊ တိုင်းရင်းသားအားလုံးတို့က ပါဝင်ပတ်သက်လှုပ်ရှား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးကြပါရန် နှိုးဆော်တိုက်တွန်းလိုက်ရပါသည်။

စန္ဒာခင်

အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက် ပပျောက်ရေးနှင့် ယနေ့မြန်မာ့အမျိုးသမီးများ

a&dTef;ar

“ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးများ၏ အဆင့်အတန်းမှာ
အထူးသဖြင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်
မြင့်မားသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း
မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကြောင်းအရ သိရှိနိုင်ပါသည်။
ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏
ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းကို စာပေ၊ ဂီတ၊ သဘင်၊
အနုပညာရပ်များတွင်လည်းကောင်း၊
ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အားကစားနှင့်
စီးပွားရေးကဏ္ဍ အသီးသီးတွင်
အမျိုးသမီးများဦးဆောင်နိုင်မှုကိုလည်းကောင်း
ယခုအချိန်ထိ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည် ”

ဖဲကြိုးဖြူနေ့(ခေါ်) နိုင်ငံတကာ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ပပျောက်ရေး နေ့မှာ နိုဝင်ဘာ၂၅ ရက်နေ့ ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းလမ်းပေါင်းစုံနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ရပ်တန့်ပေးနိုင်ရန်နှင့် အမျိုးသမီးအများစု၏ မျှော်လင့်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ တွင် “အမျိုးသမီး များအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ပပျောက်ရေး ၁၆ ရက်တာ လှုပ်ရှားမှု” (16 Days of Activism against Gender Based Violence)ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ပပျောက်ရေးနေ့အဖြစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်မှ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်အထိ နှစ်စဉ်ကျင်းပလေ့ ရှိပါသည်။

သမိုင်းနောက်ခံ

၁၇ ရာစုနှင့် ၁၈ ရာစု အစောပိုင်းများတွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အမျိုးသမီးအများစုသည် ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှမှု အခွင့်အရေးလုံးဝမရရှိသည့်ပြင် အကြမ်းဖက်မှုများစွာကို ခံစား ခဲ့ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝရရှိ နိုင်ရန်အတွက် ထက်မြက်သည့် အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်၍ တောင်းဆိုမှုများစွာကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ၁၉၉၁ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး Women's Global Leadership Institute မှ စတင်ခဲ့သည့် Global 16 Days Campaign ကို ကျားမရေးရာ အခြေခံ အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေး တောင်းဆိုရန်အတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါ သည်။ ကမ္ဘာအနှံ့ အမျိုးသမီးထု၏ တောင်းဆိုလှုပ်ရှားမှုများကြောင့်လည်း ၁၉၉၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ၅၄ ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ ညီလာခံ၏ ၈၃ ကြိမ်မြောက် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် (၅၃/၁၃၄) အရ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ကို “နိုင်ငံတကာ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ပပျောက်ရေးနေ့အဖြစ်” ဆုံးဖြတ်ချက်ချ သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖဲကြိုးဖြူနေ့ ဟုသတ်မှတ်သည့် အဓိပ္ပာယ်မှာ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်း မဖက် ပါ၊ အကြမ်းဖက်မှုများကိုလည်း ဖြစ်နိုင်သမျှ ကာကွယ်တားဆီးပေးမည် ၊ အကြမ်းဖက် သည်ကို မြင်တွေ့ရပါက ရေငုံနှုတ်ပိတ်မနေပါဆိုသည့် ကတိကဝတ်ပေးသည့်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ယနေ့အချိန်အခါတွင် အမျိုးသမီးအများစုမှာ ကျား၊မတန်းတူညီမျှမှု ရရှိနေသော် လည်း အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု အပါအဝင်အကြမ်းဖက်မှုများစွာ ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိပါသည်။ အကြမ်းဖက်မှုများ ရပ်တန့်စေရန်အတွက် အများပြည်သူသိရှိရန် လှုပ်ရှား ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဖဲကြိုးဖြူနေ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် လူမှုမီဒီယာ ဖေ့စ်ဘွတ်ပေါ်တွင် ပရိုဖိုင်းပုံ ကို ဖဲကြိုးဖြူပုံစံလေးများ၊ ခရမ်းရောင်လေးများ နှင့် လိမ္မော်ရောင်ဖရိန်လေးများ ပြောင်းလဲ ကြခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးထုဦးဆောင်ပြီး အမျိုးသားများပါ ပါဝင်လာပြီး လှုပ်ရှားမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်လာခြင်းဖြင့် လူထုတစ်ရပ်လုံးပါဝင်သည့် လှုပ်ရှားမှုအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မည်ကဲ့သို့သော အရောင်များကို Profile ပြောင်းပြောင်း အားလုံးတွင် တူညီသည့် သဘောထားများရှိခြင်းမှာ အတူတူပင် ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်

ပြသသည့် စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုဖြစ်သဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရန် နှစ်စဉ် ဆောင်ရွက်သင့်သည့် Campaign တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအချို့တွင် ယင်းတို့၏ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ပယ်ဖျက်မှုမပြုဘဲ ကျားမ အဆင့်အတန်း ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများ ကျန်ရှိနေသေးပြီး မတရားဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများ ကျန်ရှိနေကြောင်း သုတေသနစာတမ်းများအရ သိရပါသည်။ ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် ခေါင်းဆောင်မှုနေရာနှင့် အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သော ဘဝများတွင်ပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အရေးရရှိခြင်း အပါအဝင် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများတွင် တူညီသောအခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိနေခြင်းကို ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာ ကျားမဖြစ်ခြင်းအပေါ် မူတည်၍ အမျိုးသမီးများ တွေ့ကြုံနေရသော တူညီမျှတမှုမရှိခြင်းနှင့် ခွဲခြားနှိမ့်ချဆက်ဆံခံရခြင်းများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးသည် လူ့အခွင့်အရေးဖြစ်ကြောင်း သိရှိနိုင်ရန် ရည်ညွှန်းလိုခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူညီမျှမှု လှုပ်ရှားမှုများကို ၁၈ ရာစုကုန်ခန့်ကပင် အနောက်နိုင်ငံများ၌ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီး အခွင့်အလမ်း လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ကို ၁၈၉၀ ခုနှစ်တွင် Claude Dansart က စတင် ဦးဆောင်လှုပ်ရှားခဲ့ရာ ၁၈၇၁ ခုနှစ်များတွင် အမျိုးသမီးနှင့် နိုင်ငံသူအခွင့်အလမ်း ကြေညာစာတမ်းကို ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးသမဂ္ဂများ နိုင်ငံတစ်ဝန်းပျံ့နှံ့ခဲ့ပြီး ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှရေး၊ လုပ်ငန်းခွင် တန်းတူညီမျှမှုရရှိရေး၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲခွင့်၊ အမျိုးသမီးပညာရေး အခွင့်အလမ်းများ လှုပ်ရှားမှုပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ ပြင်သစ်အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးများ မဲပေးခွင့်ရရှိခဲ့သည့်အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းတွင် အမျိုးသားများနှင့် ယှဉ်တွဲ တာဝန်ယူခွင့် ရရှိစေခဲ့ပါသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ၁၇၇၆ ခုနှစ်၌ ဖွဲ့စည်းပုံဥပဒေပေါ်ထွက်ခဲ့သော်လည်း အမျိုးသမီးများ မဲပေးပိုင်ခွင့် မပါရှိခဲ့ပါ။ အမျိုးသမီးများ ဆန့်ကျင်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီးနောက် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမျိုးသမီး များမဲပေးခွင့်ရရှိရေး ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြင်ဆင်ပေးခဲ့ရသည်။ ဆက်လက်ပြီး အမျိုးသမီးတန်းတူညီမျှခွင့်ရရှိရေးအတွက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်သည် နယူးဇီလန်၊ ဆိုဗီယက်၊ ဂျာမနီ၊ ပိုလန်၊ ဩစတြေးလျနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံများသို့ ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးဘက်ကို အလေးပေးစဉ်းစား ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ မိခင်နှင့် ကလေးများအတွက် လူမှုဖူလုံရေးနှင့် စောင့်ရှောက်ရေးတို့ကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီးများ တန်းတူရည်တူဆက်ဆံရေးအတွက် Feminism ခေါ် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား တန်းတူ ဆက်ခံခွင့်ရရှိရေးဝါဒများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်အခြေအနေအရ အမျိုးသမီးများတွင်လည်း သီးသန့်ခံစားချက်များရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် လိုအပ်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုများ

ထို့ကြောင့်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး လှုပ်ရှားသူများသည် ၎င်းတို့အပေါ် ယဉ်ကျေးမှုအရလည်းကောင်း၊ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းအရလည်းကောင်း ဖိနှိပ်မှုများကို တွန်းလှန်ရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုတောင်းဆိုမှုများတွင် လုပ်ခလစာ ညီတူညီမျှရပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှပညာ သင်ယူခွင့်နှင့် အလုပ်အကိုင် ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ ပဋိသန္ဓေ တားပိုင်ခွင့်၊ ဖျက်ချပိုင်ခွင့်နှင့် ရယူပိုင်ခွင့်၊ လိင်ဆက်ဆံမှုဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်၊ အတင်းအကျပ် အဓမ္မပြုကာ လိင်ဆက်ဆံခြင်းတို့မှ ကင်းလွတ်ခွင့်များ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ တိုက်ပွဲဝင် လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် အမျိုးသမီးရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မျက်မှောက်ကာလတွင် သတိပြုမိကာ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို ဂရုစိုက်လာခဲ့ကြသည်။ တန်းတူညီမျှမဖြစ်မှု၊ နှိမ့်ချ စွာဆက်ဆံခံရမှုများကို အလေးအနက်ထား စဉ်းစားလာခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ ညီမျှရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ စောင့်ရှောက်မှုပေးရေး၊ အမျိုးသမီးများအပေါ် အနိုင်အထက်ပြုခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ၏ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးမြှင့်တင်ရန် ယန္တရားများ အားဖြည့်ရေး၊ အမျိုးသမီးများအပေါ် ရပ်တည်ချက် အမြင်များ တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး၊ မီဒီယာကဏ္ဍဖြန့်ချိ ဆောင်ရွက်ပေးရေး၊ အမျိုးသမီးများ၏ ဥပဒေရပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးများ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ အမျိုးသမီးငယ်လေးများအား စောင့်ရှောက်ရေး စသည်များကို ဆောင် ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုလှုပ်ရှားမှုများကြောင့်လည်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ပတ်သက်သည့် အတွေးအခေါ်အယူအဆများ ပြောင်းလဲလာခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ အမျိုးသမီး လှုပ်ရှားမှုများအောင်မြင်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည့် ဥပဒေများ၊ ကန့်သတ်ချက်များ ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်ကိုလည်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအနှံ့တွင် တွေ့မြင်လာခဲ့ရပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ပထမဆုံး အကြိမ်အဖြစ် ၂၀၁၄ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလအတွင်း အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို တရုတ်အစိုးရက ရေးဆွဲပြီးကြောင်း ကြေညာခဲ့ရာ လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားသူများက ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီက ကလေးငယ်များအား အိမ်ထောင်ချထားပေးမှုကို ပိတ်ပင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ချမှတ်ခဲ့သည်။ ကလေးသူငယ်များအား အိမ်ထောင်ချပေးခြင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဂွာတီ မာလာနိုင်ငံက မိန်းကလေးများ လက်ထပ်နိုင်သောအသက်အား ၁၄ နှစ်မှ ၁၈ နှစ်သို့ တိုးမြှင့်သတ်မှတ်၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ (၉–၃–၂၀၁၅)ရက်တွင် ချီလီနိုင်ငံတွင်လည်း အမျိုးသမီးရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနအသစ်ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ အစ္စလာမ်နိုင်ငံ ဆော်ဒီအာရေဗျတွင်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက် ရွေးကောက်ပွဲများ၌ ဆော်ဒီအမျိုးသမီးများ ပထမဆုံးမဲပေးခွင့် ရရှိလာခဲ့သည်။ အစ္စလာမ်နိုင်ငံများတွင်လည်း အမျိုးသမီးများ ပညာသင်ကြားခွင့် ဆုံးရှုံးမှုကို ရရှိရန် ကြိုးပမ်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ထိုကဲ့သို့ကြိုးပမ်းမှုကြောင့်လည်း အမျိုးသမီးထုကို ကိုယ်စားပြုသည့် အတွေးအမြင်များသည် လူသားသမိုင်းတစ်ခေတ်ကို ဆန်းသစ်လာခဲ့ပြီး အမျိုးသားများ၏ အတွေး

အမြင်များကို ပြောင်းလဲစေခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို နိုင်ငံတိုင်းရှိ အစိုးရများက အခိုင်အမာရပ်တည်၍ တက်ကြွစွာပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများနှင့်ဆင်းရဲမှုပပျောက်ရေး၊ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ် တားဆီးရေးနှင့် အမျိုးသမီး အမျိုးသားများတန်းတူ ဆက်ဆံရေးကဏ္ဍစသည်ဖြင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ကွန်ဖရင့်များ ကျင်းပခြင်းဖြင့်လည်း အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို ရရှိနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းတွင် ရှိနေသကဲ့သို့ မတူညီသောအခြေအနေများတွင် မတူညီသောပုံစံများ၊ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသောပုံစံများ ရှိကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု တားဆီးကာကွယ်ရေး လှုံ့ဆော်မှု အများအပြားသည် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်ခံရမှုအပေါ် အာရုံစိုက်လာပြီး အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုကို လျော့နည်းပပျောက်သွားစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးများ၏ အဆင့်အတန်းမှာ အထူးသဖြင့် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် မြင့်မားသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကြောင်းအရ သိရှိနိုင်ပါသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းကို စာပေ၊ ဂီတ၊ သဘင်၊ အနုပညာရပ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အားကစားနှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍ အသီးသီးတွင် အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်နိုင်မှုကိုလည်းကောင်း ယခုအချိန်ထိ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများကို အပြည့်အဝ ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် အစိုးရအဆက်ဆက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်များနှင့် သဘောတူညီချက်များချုပ်ဆိုခြင်းများမှ သိရှိနိုင်ပါသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်မှစတင်ကာ လူကုန်ကူးမှုနှင့် ပြည့်တန်ဆာများကို ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းအား ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း၊ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် တန်းတူလုပ်ခရရှိရေးဆိုင်ရာ အိုင်အယ်လ်အို သဘောတူညီချက်၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ကွန်ဗင်ရှင်း (Convention on Political Rightsof Women)၊ ၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင် လူမျိုးရေးဖိနှိပ်မှု နည်းမျိုးစုံအား ဖျက်သိမ်းရေး သဘောတူစာချုပ် (Convention on the Elim nation of all forms of Racial Discrimination (CERD)၊၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားသော အမျိုးသမီးများ၏ နိုင်ငံသား လူမျိုးဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် သဘောတူညီမှု လက်ထပ်ထိမ်းမြားနိုင်သော အနိမ့်ဆုံး၊ အသက်အရွယ်နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှု မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် အရေးပေါ်အခြေအနေနှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားချိန်တွင် အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ်များအား အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း၊ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားမှုပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း (Convention on the Elimi nation of all forms of

Discrimination Against Women)(CEDAW) တို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးရရှိမှုမှာ ကမ္ဘာနှင့်ယှဉ်ပါက ထိပ်ဆုံးက ရှိနေနိုင်သော်လည်း လူကုန်ကူးခံရခြင်း၊ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့် သက်ငယ်မုဒိမ်းများသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနည်းတူ တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဖြစ်အများဆုံး အကြမ်းဖက်မှုမှာ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု အမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာမှုနယ်ပယ်တွင် "သားကို သခင်၊ လင်ကို ဘုရား" ဆိုသည့်အတိုင်း မိမိခင်ပွန်းကို ဘုရားတစ်ဆူတစ်ဖွယ် ယုံကြည်ကိုးစားကြပါသည်။ ခင်ပွန်း၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ၊ အကြမ်းဖက်မှုများကို အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းဟု မမြင်တော့ဘဲ ကြိတ်မှိတ်မျိုသိပ်သည်းခံနေကြသည့် အမျိုးသမီးထုက များပြားလှသည်။ ဤသည်မှာ မြန်မာမှုဓလေ့အရ အိမ်ထောင်တစ်ခု တည်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းနိုင်မှသာ မိန်းမကောင်းဖြစ်ပြီး၊ အိမ်ထောင်ကွဲခြင်းသည် မိမိရပ်ရွာဒေသတွင် မျက်နှာမဖော်ဝံ့အောင်ဖြစ်ရပြီး လူအများ၏ လေးစားမှုကို လျော့နည်းစေသည် ဆိုသော အယူအဆကို လက်ကိုင်ထားကြခြင်းတို့သည်လည်း အကြောင်းအရင်းများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်နောက်ထပ် အဖြစ်များသည့် အကြမ်းဖက်မှုမှာ အရွယ်မရောက်သေးသူများအပေါ် ကျူးလွန်သည့်မုဒိမ်းမှုများ အပါအဝင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ရပ်များစွာ ပါဝင်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ကျူးလွန်သူများမှာ ကျူးလွန်ခံရသူများနှင့် သိကျွမ်းသူများဖြစ်ကြပြီး ငွေကြေးအင်အားနှင့်ဩဇာအာဏာကို အလွဲသုံးစားပြု၍ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အဝေးပြေးကားပေါ်များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တွင်းပြေးဆွဲနေသည့် YBS ယာဉ်လိုင်းများပေါ်တွင် အမျိုးသမီးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမြတ်ထုတ် အသားယူမှုများသည်လည်း အဖြစ်အများဆုံး အကြမ်းဖက်မှုဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤသည်မှာ အရှက်အကြောက်ကြီးမားသည့် မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏ တိတ်ဆိတ်မှုကြောင့် များစွာသော အကြမ်းဖက်သူများ လွတ်မြောက်ပြီး နောက်ထပ်ပြစ်မှုများကို အလွယ်တကူ ထပ်မံကျူးလွန်နေကြခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် အချို့သောအမျိုးသမီးများမှာ မိမိကိုယ်တိုင်အကြမ်းဖက်မှု ခံရသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်မှုအားနည်းသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိနေရပါသည်။ အမျိုးသမီး များအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုဆိုသည်မှာ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ သို့မဟုတ် အလုပ်ခွင် သို့မဟုတ် ကွန်ရက်ချိတ်ဆက်ခြင်း သို့မဟုတ် မီဒီယာ သို့မဟုတ် အခြားနေရာများတွင် အမျိုးသမီးများကို ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ အမျိုးသမီး ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်ခံရခြင်း၊ ၎င်းတွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှု သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် အနိုင်ကျင့်သည့် အပြုအမူများ သို့မဟုတ် ချန်လှပ်ထားမှုများ ပါဝင်ပါသည်။

အကြမ်းဖက်မှုပုံစံများ

အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုဆိုသည်မှာ သွေးသားတော်စပ်သည့် မိသားစုဝင် သို့မဟုတ် အခြားမိသားစုဝင် သို့မဟုတ် သူမ၏ ရင်းနှီးသော လက်တွဲဖော်စသည်တို့မှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးအပေါ် ထိခိုက်နာကျင်စေသော မည်သည့် လုပ်ရပ်မဆို၊ ၎င်းတွင် အမျိုးသမီး၏ အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်ခြင်းနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများမှတစ်ဆင့် ဖြစ်စေသော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု များ ပါဝင်သည်။

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုဆိုသည်မှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ခန္ဓာကိုယ်သို့မဟုတ်ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများကို ထိခိုက်နာကျင်စေရန် သို့မဟုတ် အမျိုးသမီးအား သေကြေပျက်စီးစေရန် လက်နက်ပါသည်ဖြစ်စေ၊ မပါသည်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အရာဝတ္ထုတစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ ကျူးလွန်သောမည်သည့်အကြမ်းဖက်မှုပုံစံမဆို ရည်ရွယ်၍ဖြစ်စေ၊ မရည်ရွယ်ဘဲဖြစ်စေ နှိပ်စက်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ စော်ကားခြင်း၊ အင်အား သုံး၍ အကျဉ်းချခြင်း၊ သီးသန့်ဖြစ်နေစေရန် ခွဲခြားထားခြင်း သို့မဟုတ် လွတ်လပ်မှု မရှိအောင် ချုပ်ထိန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုဆိုသည်မှာ စိတ်ခံစားမှုကိုထိခိုက်နာကျင်စေရန်နှင့်အမျိုးသမီး၏ဂုဏ်သတင်းယုတ်လျော့စေရန် ကျူးလွန်သော မည်သည့်အကြမ်းဖက်မှုမဆို နှုတ်ဖြင့် အကြမ်းဖက်သော အပြုအမူများ အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း၊ ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ အရှက်ခွဲခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ လျစ်လျူရှုခြင်း၊ သီးသန့်ဖြစ်နေစေရန် ခွဲထားခြင်း၊ အာဃာတဖြင့် နှုတ်ဆိတ်နေခြင်း သို့မဟုတ် ဂုဏ်သရေပျက်စေခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

> “ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု ဆိုသည်မှာ စိတ်ခံစားမှုကို ထိခိုက် နာကျင်စေရန်နှင့် အမျိုးသမီး၏ ဂုဏ်သတင်း ယုတ်လျော့စေရန် ကျူးလွန်သော မည်သည့် အကြမ်းဖက်မှု မဆို … ”

စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုဆိုသည်မှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပိုက်ဆံဝင်ငွေရလမ်း၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ အမှီအခိုကင်းမှုတို့ကို ပျက်စီးစေရန်၊ သိမ်းပိုက်နိုင်ရန်၊ ကန့်သတ်ရန်၊ အလွဲသုံးစားပြုရန် သို့မဟုတ် တားမြစ်ရန် လုပ်ဆောင်သော မည်သည့်အပြုအမူမဆိုနှင့် အမျိုးသမီး၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကို တားဆီးခြင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

အကြံပြုချက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု အမှန်တကယ် ပပျောက်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် အချိတ်အဆက်မိမိဖြင့် ကြိုးပမ်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့သို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးခြင်းနှင့် ဘဝသစ်တစ်ခုကို ပြန်လည်တည့်မတ်ထူထောင်မှု ပြုပေးခြင်းဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲ၍ ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးခြင်းတွင် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု တားဆီးကာကွယ်ရေး ဥပဒေမူကြမ်း (PoVAW) ကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းသည် အကြမ်းဖက်ခံရမှုမှ ကင်းလွတ်စေရန်ဟူသော အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရာတွင် ကြီးမားသော ခြေလှမ်းတစ်ခုဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ရည်ရွယ်ချက် အထမြောက်စေရန်အတွက် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု တားဆီး ကာကွယ်ရေးဥပဒေမူကြမ်း (PoVAW)ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အမျိုးသမီးထုတစ်ရပ်လုံး ဥပဒေပါ အကြောင်းအရာများကို သိရှိနားလည် သဘောပေါက်ရန်နှင့် မိမိနှင့်မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင် အကြမ်းဖက်မှု ခံရသည်ကို သိရှိရန် လိုအပ်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို အမှန်တကယ် ရရှိလာစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးသင့်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုတားဆီး ကာကွယ်ရေးဥပဒေမူကြမ်း (PoVAW) အား အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည့် ဘဏ္ဍာငွေလျာထားပေးရန်နှင့် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည် နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှလည်း ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးခြင်းနှင့် ဘဝသစ်တစ်ခုကိုပြန်လည် တည့်မတ်ထူထောင်မှု ပြုပေးခြင်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် မဟာဗျူဟာနှင့် နှစ်စဉ်လုပ်ငန်း များချမှတ် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း၏အနှစ်သာရတစ်ခုဖြစ်သည့် "အသိပညာပေးခြင်း" ကိုလည်း အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုလသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ပူးပေါင်း၍ မြို့နယ်အဆင့်မှသည် ကျေးလက်ဒေသများအထိ ကွင်းဆင်းကာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် မိမိတို့တွင် ဖြစ်ပေါ်ခံစားနေရသည်များမှာ အကြမ်းဖက် ခံရခြင်းဟုတ်/မဟုတ်သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင်အမျိုးသမီးများ၏ ဗဟုသုတအားနည်းခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်၍ သို့မဟုတ် ၎င်းအခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုရန် အကူအညီ တောင်းခံခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိနားလည်မှု အားနည်းခြင်းများလည်း လျော့နည်း ပပျောက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်အောင် "အသိပညာပေးခြင်း" လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ငယ်ရွယ်သည့် မျိုးဆက်သစ် ကလေးငယ်များကို တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လေးစားရမည့်အချက်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးများ ကျားမရေးရာအကြောင်းများကို

ကျောင်းသင်ခန်းစာများနှင့် မိသားစုများက သင်ကြားပေးခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးခြင်းတွင် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို ကျူးလွန်ပါက ကျခံရမည့်ပြစ်ဒဏ်နှင့် အမျိုးသမီးများ အကြမ်းဖက်ခံရပါက တိုင်ကြားနိုင်မည့် (၂၄) နာရီ ခေါ်ဆိုနိုင်သော အကူအညီပေးနိုင်မည့် ဖုန်းနံပါတ်များ၊ ကူညီထောက်ပံ့မှုများကို အခမဲ့ရယူနိုင်သည့် လိပ်စာနှင့်ဖုန်းနံပါတ်များကို မြို့နယ်၊ ကျေးလက်ဒေသများတွင်ပါ လူအများမြင်နိုင်သည့် နေရာများတွင် ချိတ်ဆွဲထားရှိပေးသင့်ပါသည်။ ကနဦးအဆင့်ဖြစ်သော ကာကွယ်တားဆီးခြင်း လုပ်ငန်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းမှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေပါသည်။

ဘဝသစ်တစ်ခုကို ပြန်လည်တည့်မတ်ထူထောင်မှု ပြုပေးခြင်းအစီအစဉ်တွင် မုဒိမ်းမှုကြောင့် ရရှိလာသော မလိုလားသည့် ကိုယ်ဝန်များသည် ဆက်လက်ရှင်သန်နေသူများ၏ အနာဂတ်ဘဝ ကောင်းမွန်စွာနေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် အထူးသဖြင့် ငယ်ရွယ်သေးသည့် (အမျိုးသမီးငယ်များအနေဖြင့်)ကြီးလေးသော စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်အဖြစ် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိပါသည်။ မျိုးပွားခြင်းဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်အဖြစ် ကိုယ်ဝန်ဖျက်ချခြင်းကိစ္စကို ကောင်းမွန်သည့်ဘက်မှ စဉ်းစားသင့်သည့်အပြင် မုဒိမ်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုကို တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသမီးငယ်များအတွက် နောက်ထပ်ဘေးအန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်တားဆီးရန် ကိုယ်ဝန်ဖျက်ချခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ခွင့်ချက်များကို ထားရှိပေးနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အကြမ်းဖက်မှု ခံရသူများအတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများအနက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများမှာ အကြမ်းဖက်ခံရသူများနှင့် စကားပြောဆိုမှုဖြင့် စတင်သင့်ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အကြမ်းဖက်ခံရသူများ၏ခံစားချက်များကို နားထောင်ပေးခြင်းနှင့် ၎င်းတို့အား ယုံကြည်မှုပေးခြင်းကို ပြသပေးသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် အကြမ်းဖက် ခံရမှုများအတွက် ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ တုံ့ပြန်မှုဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ကူညီပေးရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများမှ အချိတ်အဆက် မိမိ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

ဘဝသစ်တစ်ခုကို ပြန်လည်တည့်မတ်ထူထောင်မှု ပြုပေးရာတွင် အမျိုးသမီးငယ်များ၏ ဘဝသစ်တွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနိုင်မည့် သင်တန်းများပေးခြင်းသည် အရေးကြီးသကဲ့သို့ အကြမ်းဖက်ခံရသူအမျိုးသမီးများ၏ စိတ်ဒဏ်ရာကို ကုစားပေးခြင်း၊ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးပေးခြင်းတို့အပြင် မူလနေထိုင်ရာနေရာတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ခြင်း စသည့် ပြဿနာများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖြည့်ဆည်းပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု ပပျောက်စေရန်အတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးခြင်းနှင့် ဘဝသစ်တစ်ခုကို ပြန်လည်တည့်မတ် ထူထောင်မှုပြုပေးခြင်း လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် အချိတ်အဆက် မိမိဖြင့် ကြိုးပမ်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ထို့အတူ အကြမ်းဖက်မှုကိုတွန်းလှန်ရမည်မှာ နိုင်ငံသားအားလုံးတွင် တာဝန်ရှိသည့်ပြင် မိမိကိုယ်တိုင် အကြမ်းဖက်မှုကိုရှောင်ရှားခြင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုမှန်သမျှကို ရှုတ်ချတွန်းလှန်ရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများမဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် တားဆီးကာကွယ် ရမည်မှာ နိုင်ငံတွင်းနေထိုင်သူအားလုံး၏ တာဝန်အဖြစ် မှတ်ယူထားသင့်ပါသည်။ အကြမ်းဖက်မှုရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်၊ နိုင်ငံတစ်ခုသည် နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် စိတ်အေးချမ်းပျော်စရာကောင်းသည့်နေရာတစ်ခု ဖြစ်လာမည်မဟုတ်ပေ။ သို့မှသာ တရားမျှတပြီး ကိုယ်၊ စိတ်နှလုံးလုံခြုံစိတ်ချစွာ နေထိုင်သွားနိုင်မည့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေနန်းမေ

ရတနာပုံခေတ် ဘုရင့်သကြားစက်ရုံ

a'gufwmrsK;cbeWif

“ မြန်မာမင်းတို့ အုပ်ချုပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ
ရတနာပုံခေတ် ၁၈၇၂ ခုနှစ်ခန့်က
မန္တလေးမြို့ အနောက်မျက်နှာမြို့ကြီးပြင်
ပိုက်ကျုံးတံခါးအထွက်
လက်ဝဲဘက်သစ်တောရုံး ရှိသည့်နေရာတွင်
တည်ဆောက်လည်ပတ်ခဲ့သော
သကြားစက်ရုံမှာအစောဆုံး စက်ရုံ
ဖြစ်နိုင်စရာရှိပါသည် ”

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သကြားစက်ရုံများသမိုင်းကြောင်းကို ပြန်လည်ခြေရာကောက်ပါက အစောဆုံးတွေ့ရသော အထောက်အထားမှာ အင်္ဂလိပ်လက် အောက်ကိုလိုနီခေတ်ကာလ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် အိုရီလေးနှင့် ဘဲ (E.ORiley & Bell)ဆိုသူတို့က ကျိုက္ခမီမြို့၌ စတင်တည်ဆောက်လည်ပတ်ခဲ့သော သကြားစက်ရုံဖြစ်၏။ ကျိုက္ခမီသကြားစက်ရုံသည် ကြံကိုကြိတ်ဝါး၍ သကြားထုတ်လုပ်သော စက်ရုံဖြစ်၏။ ၁၈၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၄၈ ခုနှစ်အထိ ၆နှစ်ခန့် လည်ပတ်ကာ အရည်အသွေးမီသကြားများထုတ်လုပ်ပြီး အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပင် တင်ပို့ခဲ့ကြောင်း သိရှိထား၏။ [Whittman (1857) Appendix 6–7; Marshall(1860)pg 235–240; Binna(1962) pg 44; Tun Wai (1961)pg 40; မျိုးသန့်တင်(၁၉၈၇)စာ ၉၉–၁၀၁]

မြန်မာမင်းတို့ အုပ်ချုပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ရတနာပုံခေတ် ၁၈၇၂ ခုနှစ်ခန့်က မန္တလေးမြို့ အနောက်မျက်နှာမြို့ကြီးပြင် ပိုက်ကျုံးတံခါးအထွက် လက်ဝဲဘက်သစ်တောရုံးရှိသည့်နေရာတွင် တည်ဆောက်လည်ပတ်ခဲ့သော သကြားစက်ရုံမှာအစောဆုံး စက်ရုံဖြစ်နိုင်စရာရှိပါသည်။ [ဦးမောင်မောင်တင် (၁၉၇၅) စာ–၁၇၅၂] ထို့ထက်စောသည့် အထောက်အထားအချို့ဖြစ်ကြသော အိန္ဒိယဘက်သို့ ၁၅၀၁ မှ ၁၅၁၆ ခုနှစ်အထိ ခရီးထွက်ခဲ့ရသူ ပေါ်တူဂီ ခရီးသွား ဘာဘိုးစ (Duarte Barbosa)၏ ၁၅၁၈ ခုနှစ်တွင် ရေးသားခဲ့သော ခရီးသွားမှတ်တမ်း၌ –

> “မလက်ကာနှင့် အခြားနိုင်ငံများသို့သွားသော သင်္ဘောကြီးများတွင် ပဲခူးသားတို့၏ ဘုရင့်နိုင်ငံတော်မှ ယူဆောင်လာသော သကြားအတုံးများ(Sugar Loaves) အမြောက်အမြားတွေ့ခဲ့ရသည်”

ဟူ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း [Barbosa (1518)] ဆီဇာဖရက်ဒရစ် (Caesar Fredericke) ၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်း၌ –

> “မြန်မာနိုင်ငံ ဟံသာဝတီပဲခူးသို့ ၁၅၆၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လခန့်တွင် ရောက်ရှိစဉ်က ကြံမှ ထုတ်လုပ်သော သကြားများကိုတွေ့ခဲ့ရကြောင်း သူမြင်ခဲ့ရသည့် သကြားပမာဏမှာ မများလှသော်လည်း ကြံပင်တွေ နေရာအနှံ့တစ်ပုံတစ်ပင်ကြီး တွေ့ရခြင်းကို အကြောင်းပြုထောက်ချင့်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်သကြားအမြောက်အမြားထုတ်လုပ်နိုင်စရာရှိကြောင်း...”

ဟူ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းများ။ [Frede– ricke (1902)pg 246–248]၊ ၁၇၈၃ ခုနှစ်က အင်းဝ နေပြည်တော်သို့ရောက်ရှိခဲ့သည့် ဘုန်းတော်ကြီး ဆန်ဂျာမန်နို(Father Vicentnis Sangermano) က ၎င်းပြုစုသော မြန်မာအင်ပါယာ အမည်ရှိ စာအုပ်၌ –

> “အမရပူရတွင်နေထိုင်ကြသော တရုတ်လူမျိုးတို့သည် သကြားများသန့်စင် ထုတ်လုပ်နေကြပြီ ဖြစ်၏။ တရုတ်တို့၏နည်းကို အတုယူ၍ မြန်မာတို့လည်း အလားတူဆောင်ရွက်ကြသဖြင့် ယခုအခါ မြန်မာတို့ထုတ်လုပ်သော သကြားများသည် ဘင်္ဂလားမှ သကြားကဲ့သို့ပင် ဖြူ၍ သန့်စင်လေသည်။”

ဟူ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းများ (Sanger mano. Father V.(1966) pg 192] သက္ကရာဇ် ၁၂၃၀ ပြည့်(ခရစ် ၁၈၆၈ ခု) နှစ်တွင် ရေးကူးကူးပြီးသည်ဟု ဆိုသော တစ်အင်္ဂါခွဲခန့်ရှိ မှတ်စုပေမူတစ်ဆူတွင်မူ –

“သဘာဝအလျောက် ပေါက်ရောက်နေသော ထန်းပင်ပေပင်များ၏ အရည်အချို များ၊ ကြံပင်မှ ကြံရည်များကို နိုင်ငံခြားနည်းဖြင့် ဖြူစင်သော သကြားဖြူ သကြားညို များ ပြုလုပ်သော သကြားစက်ရုံများ” ဟူ၍ ဖော်ပြထားခြင်းများ [တောင်တွင်းကြီး လှဖေ()]

အထက်ပါမှတ်တမ်းများအရ မြန်မာဘုရင်တို့၏ နိုင်ငံတွင်ရှေးကတည်းက သကြားကို ထုတ်လုပ်သုံးစွဲနေကြကြောင်း သိသာပါသည်။ အချို့က တရုတ်တို့၏ သကြားထုတ်လုပ်မှု နည်းစနစ်ဖြင့် ထုတ်လုပ်ကြကြောင်းလည်း သိရ၏။ သို့သော် စက်ရုံအဆင့်ထုတ်လုပ်မှုမျိုး ဟုတ် မဟုတ် အသေအချာ မပြောနိုင်သေးပါ။ ရတနာပုံခေတ် ရွှေနန်းသုံး ဝေါဟာရအဘိဓာန် မှာသာစက်ရုံဖြင့် သကြားအများချက်လုပ်ရသည်ဟု အောက်ပါအတိုင်း အတိအကျ တွေ့ လာရပါသည်။

“ရွှေမြို့တော်အနောက် မျက်နှာမြို့ကြီးပြင်ပိုက်ကျုံးတံခါးအတွက် လက်ဝဲဘက်က ယခုသစ်တောင်းနေရာတွင် သကြားစက်ရုံတော်ကြီး တည်ရှိသည်။ ၎င်းစက်ရုံတော် မှာ သကြားအများချက်လုပ်ရသည်။ ၎င်းစက်ရုံတော်ထောင့် အမှုထမ်း ၅ ဦးတို့မှာ တစ်လလျှင် စပါးတော် ၅၅ တင်းသနားတော်မူ၏”

စသည်တို့ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ယင်းသို့ ရတနာပုံခေတ်တွင် မန္တလေး၌ သကြားကို စက်ရုံဖြင့်ထုတ်လုပ်ကြောင်း သေချာသဖြင့် ရတနာပုံသကြားစက်ရုံအကြောင်းကို ပို၍ ပို၍ သိလိုလာပါတော့သည်။

ရတနာပုံ သကြားစက်ရုံနှင့်ပတ်သက်၍ လက်ရှိ အထောက်အထားများထဲတွင် အစုံလင်ဆုံးမှာ ဆရာမကြီးဒေါ်ကြိန်၏ “ရတနာပုံစက်ရုံများ” ဆောင်းပါးဖြစ်ပြီး ဤသို့ တွေ့ရပါသည်။

“...(ရတနာပုံ)သကြားစက်ရုံကို ၁၈၇၂ ခုနှစ်ဦးတွင် တည်ဆောက်ခဲ့သည်ဟု မှန်းဆ ရပါသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်မှ မှာထားဝယ်ယူသည့် သကြားချက်စက်၊ ဖြူအောင် ချွတ်သည့် စက်များမှာ ၁၈၇၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလများအတွင်း ရောက် ရှိခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ ထိုစဉ်က ဥရောပအတတ်ပညာရှင် အာသာကိုးဆိုသူက ဦးစီးလုပ်ဆောင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ၁၈၇၄ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်း ဥရောပသား စက်ဆရာများကို အမှုထမ်းရပ်စဲစေခဲ့သည်ဟုဆိုပါသည်။ ... စက်ရုံစောင့်အမှုထမ်း ၅ ယောက်ရှိခဲ့၍ ယင်းတို့မှာ တစ်လလျှင် စပါး ၅၅ တင်း လစာရရှိခဲ့ကြလေသည်” မကြိန်(၁၉၈၂) စာ ၂၂၉-၂၃၀]

အထက်ပါအချက်အလက်များကို ဖော်ပြရာတွင် ဆရာမကြီးဒေါ်ကြိန်က–

“ဤ(ရတနာပုံသကြား) စက်ရုံ၏အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ထူးထူးထွေထွေ အထောက်အထား မတွေ့ရချေ”

ဟုမှတ်ချက်ပြုထားပေရာ သမိုင်းအချက်အလက်များ ရှာဖွေသုတေသနပြုရာတွင် အလွန် စေ့စပ်သေချာလှပြီး ရနိုင်သမျှ ရှိသမျှအချက်အလက်များကို မကြွင်းမကျန်ရအောင် ရေကုန် ရေခန်းလိုက်လေ့ရှိသည့် ဆရာကြီး၏ ဤမှတ်ချက်ကြောင့် ဆက်လိုက်စရာများ ကျန်မှ ကျန်ပါတော့မလားဟု အားလျော့စိတ်များပင် ဝင်မိပါသေးသည်။ သို့သော် ဖော်ထုတ်ရရှိ

ထားသမျှ အချက်အလက်များကိုပင် သဲလွန်စအဖြစ် အခြေ တည်ကာဆက်၍ ရှာမည်ဟု အားတင်းလိုက်ပါသည်။

အားတင်း၍သာရှာရသည် အချိန်တွေ တရွေ့ရွေ့ပါ ကုန်ခဲ့ပြီး ရတနာပုံသကြားစက်ရဲ့ အကြောင်းအချက်အလက် အသစ်များ ထပ်မတွေ့ရသေးပါ။ သကြားစက်အကြောင်း မတွေ့လျှင် သကြားစက်၏ကုန်ကြမ်းဖြစ်သော ကြံဘက်သို့ ဦးလှည့်ကြည့်မည်ဟု နည်းဗျူဟာပြောင်းကာ ဆက်၍ ရှာပါ သည်။

ကြံကို ကုန်ကြမ်းအဖြစ် အသုံးပြုထုတ်လုပ်သော သကြားစက်များသည် ကြံခင်းများ အနီးတွင်သာ တည် ဆောက်လည်ပတ်ရစမြဲဖြစ်၏။ ကြံကို ခုတ်သိမ်းပြီး ၂၄ နာရီအတွင်း သကြားချက်မှသာလျှင် သကြားအထွက် ကောင်းပြီး သကြားအရည်အသွေး ကောင်းနိုင်မည် ဖြစ်၏။ ၂၄ နာရီကျော်သွားပါက ကြံပင်အတွင်းရှိ အင်ဇိုင်းများ၏ အလုပ်လုပ်မှုကြောင့် သကြားဖြစ်မည့်ဓာတ်များ အသွင် ပြောင်းကာ သကြားထွက်နှုန်း လျော့ရခြင်းဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကြံစိုက်ခင်းများသည် သကြားစက်နှင့် လက်လှမ်း တစ်မီ ၂၄နာရီ ခရီးအကွာတွင် ရှိရပေမည်။ ထိုခေတ်က နွားလှည်းများ၊ လှေသမ္ဗာန်များဖြင့်သာ သယ်ယူရမည်ဖြစ်ရာ ကြံစိုက်ခင်းများသည် သကြားစက်နှင့်လက်လှမ်းတစ်မီ ၂၄ နာရီခရီးအကွာတွင် ရှိရပေမည်။ ထိုခေတ်က နွားလှည်းများ၊ လှေသမ္ဗာန်များဖြင့်သာ သယ်ယူရမည်ဖြစ်ရာ ကြံစိုက်ခင်း များသည် သကြားစက်ကိုဗဟိုပြုသည့် ဆယ်မိုင် ဆယ့်ငါးမိုင် စက်ဝိုင်းခွင် အတွင်းတွင်သာ ရှိရ မည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။ သို့သော် ရတနာပုံသကြားစက်တည်ရှိရာ ပိုက်ကျိုးတံခါး အရပ် ဒေသ၏ဝန်းကျင် အဆိုပါခွင်အတွင်း စက်ရုံသုံးရ လောက်အောင် ကြံများ အမြောက်အမြား စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည့် အထောက်အထားများကို ရှာမတွေ့ပါ။ ထိုတစ်ဝိုက်တွင် ကြံစိုက်ပျိုးနိုင်မည့် မြေဟူ၍ မရှိသလောက် ရှားနေကြောင်း အံ့သြစရာ တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကြံ တည်းဟူသော သဲလွန်စနောက်သို့လိုက်ပြီး ရတနာပုံသကြားစက်ရုံအကြောင်း ဖော်ထုတ်ဖို့ အရေးဆက် မတွေ့တော့ဘဲ စိတ်လျှော့ကာ လက်မှိုင်ချ၍ သာနေခဲ့ရပါသည်။

သဲလွန်စပျောက်ကာလိုက်လျှောက်ရမည့်သုတေသန လမ်းကျယ်ကြီးအလယ်တွင် အကန်းသဖွယ် စမ်းတဝါးဝါး

“ကြံကို ကုန်ကြမ်းအဖြစ် အသုံးပြု ထုတ်လုပ်သော သကြားစက်များသည် ကြံခင်းများ အနီးတွင်သာ တည်ဆောက် လည်ပတ်ရစမြဲ ဖြစ်၏။ ကြံကို ခုတ်သိမ်းပြီး ၂၄ နာရီအတွင်း သကြား ချက်မှသာလျှင် သကြားအထွက် ကောင်းပြီး သကြား အရည်အသွေး ကောင်းနိုင်မည်”

ဖြစ်နေစဉ် မထင်မှတ်ဘဲ 'ဆန်အိုး' နှင့် တိုးတော့သည်။

မှန်ပါသည်။

တစ်နေ့ ... ဆရာသော် (ဒေါက်တာသော်ကောင်း)၊ ဦးဝင်းမောင်(တမ္ပဝတီ)တို့နှင့် မြန်မာ့ရှေးဟောင်း သံဖိုသုတေသနဆိုင်ရာ ကိစ္စတစ်ခုအတွက်ဆွေးနွေးရန် အချိန်းအချက် လုပ်ကာ ဗဟိုလမ်းမကြီးပေါ်ရှိ ဒေါက်တာသန့်သော်ကောင်း၏ နန္ဒဝဏ်ဆိုင်တွင် ဆုံဖြစ် ကြသည်။ ကိုဝင်းမောင်ကို စောင့်ရင်း နန္ဒဝဏ်ရှိ စာအုပ်စင်များကို ဝင်မွှေစဉ်"လောကီသုတ ပညာ သတင်းစာ"ဟူသော စာစောင်ကလေးကိုတွေ့သည်။ စာစောင်၏အဖုံးကို ပုံ(၁)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယခင်က ဤစာစောင်မျိုး ကျွန်တော် မတွေ့ဘူးသေးပါ။ လောကီသုတ ပညာ ဆိုသောကြောင့် မြန်မာ့သိပ္ပံသမိုင်းအတွက်များ အထောက်အကူ ရလေမလားဟု မုဒိတာပွားရင်း ဂရုတစိုက်ကြည့်ရှုမိပါသည်။

ထိုအခါ ကိုယ့်မျက်လုံးပင် ကိုယ်မယုံနိုင်အောင် ဖြစ်မိသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဟူမူ... ယခုတွေ့ရသော လောကီသုတပညာသတင်းစာ (သတင်းစာနံပါတ်၁) ထုတ်ဝေသည့် ရက်စွဲမှာ "၁၂၃၆ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက် စနေနေ့" (၁၈၇၄–ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၂၄ ရက်) ဟူသောကြောင့်ဖြစ်သတည်း...။

ကျွန်တော်တို့သိထားသော ရတနာပုံသကြားစက်ရုံတည်ဆောက်ခဲ့သည့် ခုနှစ်မှာ ၁၈၇၂ ခုနှစ်ဟု ခန့်မှန်းထားပေရာ ယခုလောကီသုတ ပညာသတင်းစာထုတ်ဝေသော ကာလနှင့် အလွန်နီးစပ်နေသဖြင့် ရတနာပုံစက်ရုံသတင်းများပါ ကောင်းပါလေမလား ဟု တွေးရင်း ရင်တဒိတ်ဒိတ်ခုန်နေရပါသည်။ တစ်ရွက်ချင်းတစ်ရွက်ချင်း လှန်၍ လှန်၍ ကြည့် သည်။ တွေ့ရသည်များမှာ အားလုံးစိတ်ဝင်စားစရာတွေချည်း ဖြစ်နေပြားလည်း ယခု လောလောဆယ်မတော့ ရတနာပုံသကြားစက်ရုံတော်အကြောင်းသာ ဖောင်းပေး၍ ရှာနေ ရ၏။ *စာမျက် ၁၅ သို့ အရောက်တွင်မူ စောစောကပြောခဲ့သလို "ဆန်အိုး" ကလေးလောက် နှင့် တိုးရုံမျှလောက်သာ မကတော့ဘဲ ရတနာပုံကြီးဆိုက်ကာ ရတနာသိုက်ကြီးနှင့်ပါ ပက်ပင်း တိုးတော့သည်။ အခြား ဟုတ်ရိုးလား...။

"သကြားချက်ရန်ပညာအကြောင်း"

ဟူသည့်ခေါင်းစဉ်ကို တွေ့၍ ဆက်ဖတ်ရာ ရတနာပုံသကြားစက်ရုံအကြောင်း အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်များကို တွေ့လိုက်ရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာ များမှာ သမိုင်းတန်ဖိုးကြီးမားရုံသာမက သကြားချက်နည်းအပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့ထင်မှတ် ထားသည်များနှင့် တခြားစီဖြစ်နေသောကြောင့် အံ့သြရ၏။ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာဖြစ်ရ၏။ ကျွန်တော် အံ့သြရပုံကို မည်သို့မည်နှယ်ဟု အကျယ်အကျယ်ဖွင့်ဆို၍ ကြိုတင်စကားဦး မသန်းလိုတော့ပါ။ ကျွန်တော့်လိုပင် စာရှုသူများ မူရင်းကိုဖတ်ရင်း ကိုယ်တိုင်ခံစားနိုင်စေဖို့ ဤဆောင်းပါး၏ တစ်နေရာတွင် အရင်းတိုင်း ပြန်လည်ဖောက်သည်ချ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

သကြားချက်ရန်ပညာအကြောင်း။

ဤဇမ္ဗူကျွန်းနှိုက်၊ အဝန်းမဏ္ဍလကိုးရာရှိသော မဇ္ဈိမတိုက်ကြီးအဘွင်း၊ မင်းအစရှိသောတိုင်းကြီး ပြည်ကြီးသား၊ အများဗိုလ်လူအပေါင်းတို့သည်၊ ဆိုးကောင်းဟူသမျှ အစာ၊ အာဟာရဝတ္ထုဘို့တွင်၊ မြင်မြင်သမျှ အမျိုးသားတို့သည်၊ သကြားကိုများစွာ သုံးဆောင်ကြသည်ဖြစ်၍၊ စင်စစ်ထိုသကြား၏ အကြောင်းကို၊ အောင်းမေ့ကြံစည်၍၊ မည်သည့်ပြည်ရွာဌာန အရပ်တို့တွင်၊ မည်သည့်အပင်အရွက်အသီးတို့မှ၊ မဉ်ကဲ့သို့ထုတ်နှုတ်ရယူ ကြောင်းကို၊ ကောင်းမွန်စွာ သိသင့်ကြလေသည်။

ဤသို့သိသင့်ကြောင်း၊ ကောင်းမွန်ချိုမြိန်သော သကြားသည်၊ အမျိုးမျိုးပင်များစွာ ဖြစ်ခြင်းရှိခြေသည်။ ရှိကြောင်းမှာ၊ မြေဇာပန်းတော်စသောမြက် အမျိုးမျိုးကငင်၊ ကစွန်းဥ၊ မြောက်ဥ၊ ဘိဥဟုဆိုအပ်သော စားကောင်းသမျှ ဥတို့ကငင်၊ ထန်း၊ အုန်း၊ စွန်ပလွန်ပင်၊ ကြံပင်၊ တပျက်ပင်၊ ပေပင် တို့က ၎င် ပေါင်းဆိုခဲ့သမျှ မြက်၊ အဥစသဉ်တို့သည်စင်စစ်လျှင် သကြား ချက်၍ရသော ဝတ္ထုချဉ်းသာမှန်ခြေသည်။ နွားနို့၊ ကျွဲနို့ စသော နို့အမျိုးမျိုးကလည်း ထို့အတူ သကြားချက်၍ရပါသည်။ သို့ရသော်လည်း များစွာကြီးပွါးစည်ကား ဖြစ်ထွန်း လေဘ့်အောင်မရ၊ ဆေးဘော်ရန်သာချက်၍ရနိုင်ခြေသည် ထန်းပင်၊ကြံပင်စသော ဘိဥတို့ကသာ များစွာအကြီးအကျယ် သုံးဆောင်လောက်အောင် ရသည်ဖြစ်၍ ချက်လုပ်ရသောသူဘို့သည်၊ အလွန်အကျိုးကြီး ခြင်းဖြစ်ခြေသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော သကြားအများတို့အနက်၊ အရပ်ရပ်တိုင်းကြီး ပြည်ကြီးများတွင်၊ ကြံမှ ထွက်သောသကြားသာများစွာ သုံးဆောင်ခြင်း ရှိခြေဉ်။ ပြင်သစ်မင်းတို့၏ အပိုင်နိုင်ငံ အဘွင်းမှာကား ဘိဥသကြားသာများစွာ ချက်လုပ်သုံးဆောင်ကြလေသည်၊ အမေရိကံနိုင်ငံ အတွင်းမှာကား အားကြီးစိုက်ပြိုးကြသော ကြံပင်တို့သည်၊ များစွာဖြစ်ထွန်းသော မြေအရပ် ဖြစ်၍၊ စင်စစ် ကြံသကြားသာ များစွာချက်လုပ်၍၊ သုံ့ဆောင်ရန် အထူးပေါခြေသည်၊ ထိုသို့ပင်များစွာ ကြံသကြား အားကြီးပင်ထွက်ရှိသော်လည်း၊ ၎င်အရပ်နှိုက် ချက်အပ်သော ကြံသကြားသည်၊ အများနှစ်သက်ဘွယ် အရောင်အဆင်း မရှိသေး၊ ၎င် အမေရိကံကြံသကြား များကို ပြင်သစ် ဂျမ္ဗာန်၊ အင်္ဂလိပ်မင်းတို့၏ နိုင်ငံများသို့၊ သင်္ဘောနှင့် တင်ဆောင်ရောက် သမျှတို့ကို၊ လှပကောင်းမွန်၊ အလွန်ဖြူစွာသော သကြားပွင့် သကြားခဲဖြစ်အောင်၊ ကြံဆောင်

ထပ်မံ၍ တဖန် ချက်ကာလမှ၊ မြင်သမျှ လူအပေါင်းတို့သည်၊ ကောင်းစွာနှစ်သက်ဘွယ်၊ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းစွာဖြစ်ခြေသည်။ ၎င်ပြင် ထန်းလျက်ချက်ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ၊ ထန်းပင်နှိုက် ထန်းနို့ ထန်းသီးတို့ကို၊ ကောင်းမွန်စွာ ဘွဲ့နှောင်စီရင်၍ ထွက်ရှိရသမျှသော ထန်းရေတို့ကို၊ ဖျည်းအိုး ကြီငယ်တွင်၊ စစ်ယူထည့်သွင်း၍၊ မီးဖြင့်ချက်ကာလ၊ ဆူ၍ဝေတက်သာလျှင် ဖွဲနုနှင့်နှောလျက် ဖျော်ထားသော ကြက်ဆူသီး၏ အဆံအမှုံ့တို့ကို၊ ၎င်ထန်းလျက်အိုး၏ နားခမ်းတွင်၊ သုတ်လိမ်းထား၍၊ ဆူသော်လည်း အထက်သို့ မဝေမတက်ပြီ၊ ဤထန်းလျက်ရည်၊ ချွဲပြစ်သည်ကိုကြည့်ရှု၍ ထန်းလျက်ဖြစ်ချိန်တန်လျှင် မီးဖိုမှ၊ အောက်သို့ချ၍ပတ်ပတ် မွှေနှောက်သဖြင့် မကြာမြင့်မီ ခဲပြစ်သော်၊ လက်ဖြင့်လုံးယူ၍၊ တစုံတခုသောအခံ၏ အပေါ်တွင်၊ တင်ထားလျက်အရိပ်တွေင် သာမာစေသွေ့စေ၍ ထန်းလျက်အဖြစ်သို့ရောက်ခြေ သည်။

၎င်ထန်းလျက်များကို၊ တရာတပါးသောမင်းတို့၏အပိုင်၊ နိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ၊ ဆောင်ယူပို့တင်၍၊ အရှင်အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ နိုင်ငံအတွင်း အခင်းကြီး ကျယ်လှသော၊လိဝါပူရအမည်ရှိသောမြို့သို့၊ ရေခံပေါက်ကြသမျှသော ထန်းလျက် ကုန်တို့ကို၊ ကြံကိုချက်သော သကြား၏ အထူပြုစင်သန့်ရှင်းစွာ၊ မကွာမချားစေရ၊ ထပ်မံ၍သကြားချက်သဖြင့်၊ ပွားတက်ကြီးကျယ်လှလေပြီ။

မြမ္မာတို့၏နိုင်ငံထွင်၊ မော်လမြိုင်မြို့များနှိုက်လည်း၊ ကြံသကြားချက်၊ စက်ကိရိယာအစုံနှင့်၊ ရုံအကြီးအကျယ်ဆောက်လုပ်၍ ရေးအထက္ကာရီချက်လုပ်ကြသည်ဟု၊ ကြားသိပါသည်။ ဤယခုအခါကား သကြားချက်ခြင်းမရှိပြီဟုထင်ခြေသည်။

မြမ္မာဘုရင်အရှင်မင်းမြတ်၏နိုင်ငံအတွင်းနှိုက်၊ ထွက်ရှိသမျှသော ထန်းလျက်များကို၊ သကြားချက်ရလျှင်၊ အင်တန်အင်များ ထိုးပွားကြီးကျယ်စရာ ရှိခြေသည်။

ဤသို့ကြီးကျယ်ပြန့်ပွားမည်အကြောင်းကို၊ အလောင်း ဗုဒ္ဓ႟ ဖြစ်တော်မူသော ရတနာပုံ ရွှေပြည်တော်ကြီး၏ အရှင်ဘုရင်မင်းမြတ် ဘုရားသည်၊ ထင်ရှားသိတော်မူလေပြီ ဖြစ်၍၊ အသစ်အဟောင်းဆိုးကောင်းမဆို၊ ထန်းလျက်များကို သကြားချက်လုပ်စေတော်မူမည်ဟု၊ စက်ကိရိယာ သံအိုးသံပွှန်တို့ကို၊ အင်္ဂလိပ်မင်းနိုင်ငံအတွင်းမှ ဝယ်ယူပြဠ့်စုံတော်မူ၍၊ ရတနာပုံရွှေပြည်တော်ကြီးတွင်၊ အထင်အရှား သကြားချက်စေတော်မူသည်ကို၊ မည်သို့စီရင်၍ မည်သို့ချက်ပုံများကို စည်းစားချက်စေရန်၊ တဖန်ပြဆိုပါဦးမည်။

မြမ္မာဟုဆိုအပ်သော အမျိုးသားတို့သည်၊ ထန်းလျက်၏အကြောင်းကို၊ ဆိုကောင်း သိရင်း ဖြစ်ကြခြေသည်၊ ၎င်ထန်းလျက်နှိုက်၊ အမှိုက်သလဲ ဖွဲနုပွဲကျန်းတို့ဖြင့်၊ ရောပွှန်းဆက်ဆန်ခြင်းကြောင့်၊ အဆင်းအရောင်မရှိ၊ ပကတိထန်းလျက် အားဖြင့်များစွား မသန့်မရှင်းလျက်ရှိခြေသည်။ ဤသို့မသန့်မရှင်းသော ထန်းလျက်စုတို့ကို၊ ယခုရွှေ မြို့တော်ကြီးတွင်၊ ရေနီးသောအရပ် အကွက်နှိုက် စက်ရုံအကြီးအကျယ်ဆောက်လုပ်စေတော်မူ၍ ချက်သောပုံ၊ စက်ရုံကိရိယာတို့၏ သဏ္ဍာန်မှာ၊ သုံးဆင့်ဘုံရှိသော ထိုက်ရုံကိုဆောလုပ်၍၊ အထက်ဆင့်ဖြစ်သော တတိယဝယ်၊ ကြီးကျယ်သောသံထည်အိုးကြီးတခုတွင်၊ ဝင်သမျှထန်းလျက်တို့ကို ထည့်သွင်း၍ လျော်ကံရုံမျှ ရေနှင့်ထားပြီးလျှင်အား ကုန်မီးပြင်းစွာ၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော၊ ရေပူရေနွေးအိုးအခိုးအငွေ့အဟုန်ဖြင့်၊ အလုံးစုံသံထည် အိုးကြီးကိုပူစေရာ၊ ချာချာပတ်ပတ်

လည်၍၊အရည် သွင်သွင်ဖြစ်ပါသည်။

ငင်အရည်ဖြစ်ပြီးမှ၊ ဒုတိယအဆင့်ဘုံတွင်၊ လုံခြုံစေ့စပ်သော သံစည်ကြီးအတွင်းသို့၊ ပဌမရင်းဖျော်သောထန်းလျက်ရည်တို့ကို ဤဒုတိယအိုးသို့လောင်းသော့အတူ၊ ပြောင်းယူ ပြွန်နှင့် ကူးပြန်၍၊ တဖန်ငင်ထန်းလျက်ရည်တို့ကို မြူနှင့်သလဲ ဖွဲနု ဖွဲကျန်းတို့ကို၊ သန့်စင်စွာ စစ်ပြန်လိုသည်ကာလ၊ ပဌမအောံဘုံတွင် လုံခြုံစေ့စပ်စွာသော မတ်ရပ်သံသေတ္တာကြီး ရှိသတည်း ၄င်သံသေတ္တာကြီး၏ ဆန်းကြယ်ကြောင်းကို ကောင်းကောင်းမထင်နိုင်ကြရှိပေ မည်၊ သို့သော် လည်း ထင်နိုင်ယုံသမျှ ထင်ရအောင် သဏ္ဌာန်မှာ၊ ထိုမတ်ရပ်သံ သေတ္တာကြီး ၏ အဝစောက်လေးဘို့ တဘို့ခန့်သော အထက်နားမှာ၊ ကောင်းစွာတန့်လျက်ပိတ်ပြီးမှ၊ ငင်ပိတ်သော အချက်မှာ၊ များစွာသောအပေါက်ငယ်တို့ကို ဘော်၍၊ တပေါက်တပေါက်လျှင်၊ ဇင်ပိတ်အထူ ချောအိပ်တခုစီဆွဲထား၍၊ ဒုတိယအဆင့်အိုးမှာ ထန်းလျှက်ရည်တို့ကို၊ ပြွန်တန်နှင့် သွယ်ယူ ပြန်လျှင် ပူသောအခိုးအငွေ့ကလည်း၊ မခဲမပြစ်ရအောင် ကူဆောင်ကျ စေ၍၊ ၄င်သံသေတ္တာကြီး၏အတွင်းသို့ ဆင်းသမျှ ထန်းလျက်ရည်တို့တွင်၊ မြူနစ်သလဲ ဖွဲအစရှိသည်တို့ကို အိပ်တခုစီနှင့် အသီးအသီး ဘာသာ စစ်ဆဲ နှိုက်လည်း၊ မချွဲမပြစ်ရအောင် ပူလောင်သော အခိုးအငွေးနှင့်ပင်၊ သွင်သွင်ကျအောင်ပြွန်နှင့် ရှိစေရမည်။ ယင်းသို့စစ်ပြီးမှ အသီးထုတ်ယူပြန်၍၊ သံစည်ကြီးတခုတွင် ထားပြန်သည်၊ ဤသို့ပြုပြင်ပြီးသော်လည်း၊ ညိုမည်းတိုင်းသော ထန်းလျက်၏ အနေအရေအသွေးပင်ရှိခြေသေးသည်။

ငင်အရေအသွေး မလှသည်ကို၊ ကြည်လင်သန့်ရှင်းစွား၊ တခါပြုပြင်၍ ဖြစ်စေခြင်းမှာ၊ အလယ်ဆင့်ဒုတိယသို့ ပဌမဘုံမှထန်းလျက်ရည်တို့ကို၊ ကြေးနီပြွန်တန်နှင့်၊ ပြင်ထန်လှစွာ သော ခိုးအငွေ့အဟုန်ဖြင့်သာပါအောင်ခတ်၍ တင်လျက်၊ အထက်ဒုတိယဆင့်အိုးကို၊ ရောက် စေပြန်၍ သံစည်ကြီးမတ်ရပ်တခုတွင် မြင်းဆင်စသော သားရိုးမီးသွေးတို့နှင့် စိန်ကာလမှ၊ မလှသောအသွေးအဆင်းတွင်၊ မြူညှင်းခြေးညော် ဟုဆိုအပ်သော အရောင်တို့သည်၊ ပပြောက် စင်ကင်း၍ ရေ၏သဏ္ဌာန်ကြည်သောသကြားရည် ဖြစ်လေသည်။

* မူရင်းသတ်ပုံအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

အထက်ပါသကြားချက်ရန်ပညာစာကို၊ နောက်ထွက်မည်သတင်းစာတွင် ဆက်၍ ထည့်ပါဦးမည်။

ဟောဗျ...။

ဖော်ပြပါသကြားချက်ရန် ပညာအကြောင်း စာစု၏အဆုံးသတ်ကို ဖတ်ရှုလိုက်ရပြီး စာရှုသူများလည်း ကျွန်တော့်လိုပင်‘ဟောဗျ’မိမှာသေချာ၏။ ဖတ်လို့ကောင်းတုန်း တစ်ဝက် တစ်ပျက်ကြီး ရပ်သွားသဖြင့် ဆတ်တင့်ငံ့ ဖြစ်နေမှာလည်း သေချာ၏။ ဒေါက်တာ သန့်သော် ကောင်း၏ နန္ဒဝဏ်စာအုပ်ဆိုင်သို့သွားပြီး လောကီသုတပညာ သတင်းစာအမှတ် (၂) များ ရှိလေမလားဟု ရှာဖွေကြည့်ရာ ၁၈၇၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့ထုတ် သတ္တမတွဲ အမှတ် (၁၃) တစ်စောင်ကိုသာ တွေ့ရပါသည်။ လက်မလျှော့ဘဲ ဆက်၍ရှာပုံတော်ဖွင့်လျှင် တစ်နေ့နေ့ တော့ အမှတ် (၂) ကို တွေ့လာရမှာပဲ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခု အမှတ်(၁) တွင် ပါသော

အထက်ဖော်ပြပါ ရတနာပုံသကြားစက်အကြောင်း သိရသလောက်နှင့်ပင် စက်ရုံတစ်ရုံလုံး၏ ထုတ်လုပ်ပုံနည်းစနစ်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ပြီဖြစ်သောကြောင့် အတိုင်းမသိဝမ်းမြောက်ရပါသည်။

ရတနာပုံသကြားစက်ရုံကား ကျွန်တော် အတွေးထဲတွင် လုံးဝထည့်တွက်မထားသော "ထန်းလျက်"မှနေ၍ သကြားထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံကြီးဖြစ်နေသောကြောင့် အံ့သြဝမ်းသာရသည့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ကြိတ်၍လည်း ရယ်မိပါသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်များမကြာမီက အညာဒေသတွင် သကြားစက်ငယ်ကလေးများဖြင့် အပြိုင်အဆိုင် သကြားချက်လုပ်လာကြရာ ကုန်ကြမ်းများဖြစ်သော ကြံသကာ၊ ပွတ်ရေ (ကြံရည်အပျစ်) စသည်များ မလုံမလောက်ဖြစ်လာပြီး ကုန်ကြမ်းရှားပါးလာသောကြောင့် တီထွင်လိုကြသူများက အညာတွင်ပေါသော ထန်းလျက်မှနေ၍ သကြားချက်လို့ ရမရ ခတ္တိယသို့ လာရောက် ဆွေးနွေးအကြံဉာဏ်တောင်းကြ၏။ ကျွန်တော်ကလည်း ပြန်လည်လေ့လာပြီး ဗဟိုသုတေသနလုပ်ငန်းမှ ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်ထုတ်လုပ်မှု စာတမ်းတစ်စောင်ကို အခြေခံ၍ လုပ်နည်း လုပ်ဟန်များကို အကြံပြုပေးလိုက်ပါသည်။ ထိုအခါ စက်ငယ်ကလေးများက ထန်းလျက်ကုန်ကြမ်းမှ သကြားများ အောင်မြင်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်လာကြသဖြင့် မည်သူမျှ မပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသေးသော တီထွင်မှုကြီးတစ်ရပ်အဖြစ် ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ဂုဏ်ယူမဆုံး ရှိခဲ့ကြရ၏။ ယခုအခါတွင်မူ ကျွန်တော်တို့၏ ဘိုးဘေးများက လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း တစ်ရာ့သုံးဆယ်ကျော်လောက်ကတည်းက ထန်းလျက်မှ သကြားများကို စက်ကြီးရုံကြီးများဖြင့် စီးပွားဖြစ် ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြကြောင်း သိလာရပေရာ မရယ်မည်သူနေနိုင်ပါ အံ့နည်း...။

“ စက်ငယ်ကလေးများက ထန်းလျက်ကုန်ကြမ်းမှ သကြားများ အောင်မြင်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်လာကြသဖြင့် မည်သူမျှ မပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသေးသော တီထွင်မှုကြီး တစ်ရပ်အဖြစ် ကျွန်တော်တို့ တစ်တွေ ဂုဏ်ယူမဆုံး ရှိခဲ့ကြရ၏ ”

ရတနာပုံသကြားစက်ရုံတော်၏ထန်းလျက်မှသကြားထုတ်လုပ်ပုံနည်းစဉ် (flow sheet) ကို ယခုအခါ ကောင်းစွာ ရေးဆွဲတင်ပြနိုင်လာပြီဖြစ်သောကြောင့် ပုံ(၂) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ပထမပိုင်း အချိုရည်အကြည်ရသည်အထိ နည်းစဉ်မှာ လောကီသုတပညာ သတင်းစာ နံပါတ် (၁) လာ "ထန်းလျက်ကို အရည်ကျို၊ တိရစ္ဆာန်အရိုး မီးသွေးဖြင့် အရောင် ချွတ်ပြီး ပိတ်စအိတ်အရည်စစ်များဖြင့် အရည်ကြည်

များ ရအောင်ပြုလုပ်သော” အချက်အလက်များအတိုင်း ရေးဆွဲထားပြီး ဒုတိယပိုင်းဖြစ်သော အချိုရည်ကြည်မှ သကြားဖြစ်သည်အထိ နည်းစဉ်ကိုမူ ထိုခေတ်ကာလတွင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည့် နည်းစဉ်များကို အခြေခံ၍ အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်အောင် ကျွန်တော် ပြန်လည်ရေးဆွဲဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပိုင်း တွင် လောက်ကီသုတပညာ သတင်းစာအမှတ် (၂) ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိလာပါက ပြန်လည် တိုက်ဆိုင် စိစစ်ရပါမည်။ သာမညအချက်အလက်များလောက်သာ ကွဲလွဲမှုရှိနိုင်ပါမည်။ အခြေခံနည်းစနစ်များဖြစ်သော အချိုရည်ကြည်ကို ပျစ်လာအောင် လေဟာပြုပေါင်းအိုးကြီးများဖြင့် ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် အပျစ်ရည်များကို အပွင့်ဖော် လေဟာပြု ပေါင်းအိုးတွင် အပွင့်ဖော်ပြီး အပွင့်ကြီးလာစေရန် အအေးခံပြီးနောက် ဗဟိုခွာစက်များဖြင့် သကြားများ ရယူ၍ အခြောက်ခံအိတ်သွင်း စသည်တို့မှာ အထူးတလည် ကွာဟမှု ရှိမည်ဟု မယူဆပါ။

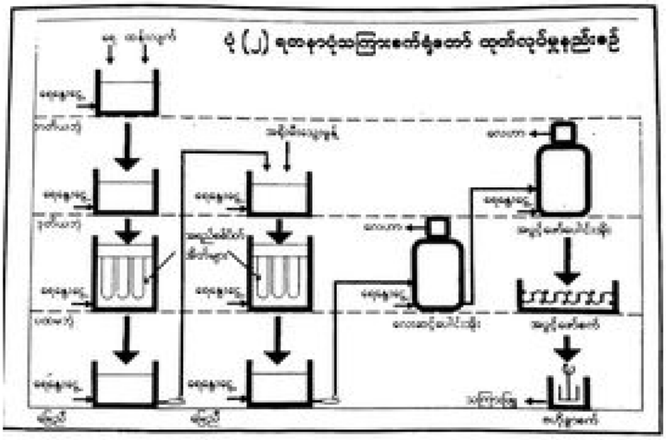

လောကီသုတပညာသတင်းစာ အမှတ်(၁)ကို အမှတ်မထင်တွေ့ ရှိခဲ့ရာမှ ကျွန်တော် အလွန်သိချင်နေသော ရတနာပုံသကြားစက်ရုံတော်အကြောင်းကို အတော်ကလေးပြည့်စုံစွာ သိခွင့်ရခဲ့ပါသည်။ သိရပုံမှာလည်း လုံးဝမထင်ထားသည့် ထန်းလျက်မှ သကြားချက်သည့် စက်ရုံကြီးဖြစ်နေ၍ မြန်မာ့သိပ္ပံသမိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာ့သကြားချက်နည်း ပညာသမိုင်းအတွက် အလွန်ပင်တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ထူးခြားသည့်သမိုင်းအထောက်အထားတစ်ခုကို ကြက်ကန်းဆန်အိုးတိုးမိခြင်း ဖြစ်၍ အလွန်နှစ်ထောင်း အားရမိပါသည်။

မြန်မာ့စက်မှုလုပ်ငန်း သမိုင်းကြောင်းကို ရှေ့ဆောင်ဦးရပ် ဖော်ထုတ်ရေးလျက်ရှိနေသော ဆရာမကြီး ဒေါ်ကြန် အစပျိုးပေးထားသည့် ရတနာပုံသကြားစက်တော်သမိုင်းကြောင်းကို ယခုလို အတန်အသင့်အားဖြည့်ပေးရင်း ဆရာမကြီးဒေါ်ကြန်အား ဤစာတမ်းဖြင့် ဂါရဝ ပြုလိုက်ရပါသတည်း။ ။

ဒေါက်တာမျိုးသန့်တင်

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- Whittman. Thamas (1857) Tenasserin and Matabin Almanac & Directory, 1857 Maulmain, Appendix 6–7
- Marshall, WH(1860)"Four Years in Burmah" Vol II, London, pg 235–40.
- Burins, B.O.(1962)"Burma Gazetteer: Ahmerst District" Vol.A., Grot Printing Pr., Rangoon, pg 44.
- Tun Wai(1961)" Economic Development of Burma" Dept. of Economic, Univ. Rangoon, pg 40.
- မျိုးသန့်တင် (၁၉၈၇) နှစ်ပေါင်း ၁၄၀ကျော်က ကျိုက္ခမီသကြားစက်" သိပ္ပမဂ္ဂဇင်း အမှတ် (၈၀)၊ စာ ၉၉–၁၀၁,
- မောင်မောင်တင်၊ဦး၊ (၁၉၇၅)"ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရအဘိဓာန်" သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ရန်ကုန်၊ စာ ၁၇၅ အပိုဒ် ၂၃၈။
- Sangermano, Father V.(1966)"The Burmese Empire a hundred years ago" 5th edition, Susil Gupta, London (first published in 1833 the Oriental Transtation found of Geat Britain and Jreland)
- Barbosa, Derarte(1518)"The Book of Duarte Bobasa, An Account of the Countries Bordering on the Indian Ocean and Their Inhabitants, A.D 1518" (2Vol.), Vol.1, translated by Dames, M.L., London, Hakluyt Society (1918)2nd ed,(1921)
- လှဖေ(တောင်တွင်းကြီး)) မြန်မာဖန်ချက်ပညာ” အတွဲ(၂) အမှတ်(၁၁)၊ ဖြေိုလ။

ရေးအကျဆုံး မြန်မာ့လက်မှုပစ္စည်းများ

ygarmu@ukdkdt mif

“ မြန်မာ့လျှော်လုပ်ငန်းနှင့် သင်္ဘောတည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းမှာ ပြည်တွင်း၌သာမက ပြည်ပနိုင်ငံများသို့တိုင် ပျံ့နှံ့ကျော်စောထင်ရှားခဲ့သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက် တစ်လျှောက်တွင် လှေ၊ သင်္ဘော တည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းများသည် စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ ကုန်ထုတ်ကိရိယာ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းမျှသာမက နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် စစ်ရေးလိုအပ်ချက်ကိုပါ တာဝန်ယူ ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သော လုပ်ငန်းကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည် ”

အရှေ့တောင်အာရှဒေသများ၌ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၅၀၀၀ ခန့်ကပင် အိုး အသုံးပြုတတ်ခဲ့ကြသဖြင့် ထိုအချိန်ကပင် အိုးဖုတ်လုပ်ငန်းရှိသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ အဆင်တန်ဆာအလှအပ အခြယ်အသများပါသည့် အဆင့်အတန်းမြင့်သော အိုးများကို လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၉၀၀၀ ခန့်က ပြုလုပ်တတ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိုးဖုတ်လုပ်ငန်းတိုးတက်မှုက အာရှအနောက်ပိုင်းဒေသများနှင့်စာလျှင် နှေးကွေး နောက်ကျခဲ့သည်။ သစ်ဝါးပေါများသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါးကျည်တောက်များ၊ ဘူးသီးခြောက်များကို ရေသယ်ရန်အတွက် သုံးစွဲခဲ့ကြသလို၊ ဝါးကျည်တောက်ကို အသုံးပြုပြီး ထမင်းချက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာတို့သည် ယနေ့ထိတိုင် ကောက်ညှင်းကို ဝါးကျည်တောက်တွင် ထည့်၍ ဖုတ်ခြင်းဖြင့် ကောက်ညှင်းကျည်တောက် ပြုလုပ်ကာစားသုံးလျက် ရှိနေကြသည်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၏ တူးဖော်ချက်အရ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်က အိုးများကို အမရပူရမြို့၊ တောင်သမန်အင်း၏ အနောက်ဘက်ကမ်း အောင်ခြင်းရစ်ပါးနှင့် မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်များအကြား ဒေသမှတွေ့ရှိရသည်။ အိုးများကို လူအရိုးစုများနှင့်အတူ တွေ့ရှိခဲ့ကြရခြင်းဖြစ်သည်။ အိုးပုံစံ ၉ မျိုးခန့်ရှိပြီး အိုးထိန်းစက်ကို အသုံးပြုကာ လုပ်ထားသော အိုးများဖြစ်ကြောင်း စစ်ဆေးတွေ့ရှိ၍ အနောက်အာရှဒေသများတွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၅၂၅၀ ခန့်ကပင် အိုးထိန်းစက်ကို အသုံးပြုနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိသာလှသည်။ တောင်သမန် အင်းတူးကွက်မှ တွေ့ရှိခဲ့ရသောအိုးများတွင် အဆင်တန်ဆာ အခြယ်အသအဖြစ် အချိတ်အကြောင်းနှင့် အစင်းများ ပါသလို လှိုင်းများပေါ်မှ ကြာပွင့်သဏ္ဍာန်ပုံလည်းပါရှိသည်။ အိုးအောက်ပိုင်းမှာအလုံး ဖြစ်၍ ကရွတ်ပါမှထိုင်နိုင်မည့် အိုးမျိုး ဖြစ်သည်။

ပျူတို့ဒေသတစ်ခုဖြစ်သော ဗိဿနိုး (အေဒီ ၁ ရာစုမှ ၅ ရာစု)ကို တူးဖော်ခဲ့စဉ်ကလည်း ကျောက်အရိုးအိုးများ၊ ပစ္စည်းသိုလှောင်နိုင်သည့် အိုးကြီးများ၊ ချက်ပြုတ်ရေးအိုးများ၊ စားခွက်နှင့် ရေသောက်ခွက်များကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ အချို့အိုးများက ဘူးသီးပုံရှိပြီး ပစ္စည်းသိုလှောင်အိုးများကမူ ယနေ့ခေတ်သုံး စဉ့်အိုးပုံနှင့်တူသော်လည်း စဉ့်သုတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ အိုးများတွင် အဆင်တန်ဆာအခြယ်အသအဖြစ် အစင်းအကြောင်းများ၊ ကြာဖတ်ပုံများ၊ လူပုံများ၊ တိရစ္ဆာန်ပုံများ ပါရှိသည်။ ဗိဿနိုးတူးကွက်တွင် မီးဖုတ်ထားသော မြေပုတီးစေ့အရွယ်အမျိုးမျိုးကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ မြေပုတီးစေ့အကြီးများကို ရက်ကန်းတွင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆရသည်။ ကလေးကစားစရာ ခွေးရုပ်၊ ဖားရုပ်နှစ်ခု၊ ခရုခွံကဲ့သို့ ပုံများအပြင် ကိန္နရာရုပ်နှင့်တူသော အရုပ်ငယ်တစ်ခုကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ကြရာ ရွှံ့ကို မီးဖုတ်ထားသော အရုပ်များဖြစ်ကြကြောင်း အတည်ပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းအထောက်အထားများအရ ဗိဿနိုးပျူတို့၏ မြေအိုးလုပ်ငန်း အဆင့်အတန်းက မနိမ့်ကျခဲ့ကြောင်း သိသာထင်ရှားလှသည်။

ပျူတို့နေထိုင်ခဲ့ရာဟန်လင်းဒေသ (အေဒီ ၄ ရာစုမှ ၉ ရာစု)မှလည်း ဗိဿနိုးအိုးများနှင့် အလားတူသောအိုးများ၏ အိုးခြမ်းကွဲများကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ အိုးခြမ်းကွဲ တစ်သောင်းငါးထောင်ခန့်ကို စုဆောင်းရရှိခဲ့သော်လည်း စဉ့်အစအနကိုမူ လုံးဝမတွေ့ရပေ။ ပြည်မြို့မှ လေးမိုင်ခန့်အကွာ မှော်ဇာတွင် ပျူတို့၏ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း(အေဒီ ၃ ရာစုမှ ၁၀ ရာစု) တည်ရှိသည်။ သရေခေတ္တရာ၌ တွေ့ရသောအိုးများသည် ဗိဿနိုးနှင့် ဟန်လင်းအိုးများ

ထက် လက်ရာပုံစံနှင့်အဆင်အသက များစွာသာလွန် ကောင်းမွန်သည်။ အရိုးအိုးများတွင် စာများရေးထိုးထားသည်ကို တွေ့ရှိရသောကြောင့် မြေအိုးလုပ်ငန်းသည် သရေခေတ္တရာပျူ တို့ ခေတ်တွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။

တကောင်းတွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက တူးဖော်ရာမှ ၁၂ ရာစုပုဂံနှင့် ခေတ်ပြိုင်ပစ္စည်းများနှင့် မြေအိုးများကို တွေ့ခဲ့ရသော်လည်း စဥ့်အစအနကိုမူ မတွေ့ရပေ။ အချို့အိုးများကယခု အလွှကပ္ပမှထွက်သောအိုးနှင့် ပုံသဏ္ဍာန်တူသည်။ တကောင်းခေတ် အိုးလုပ်ငန်းလည်း အဆင့်အတန်းမနိမ့်ဘဲ ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ သပိတ်များ၊ ပန်းအိုးများ၊ အိုးအောက်ဘက်တွင် အပေါက်ငယ်များပါသောအိုး (ယနေ့ခေတ် ကောက်ညှင်း ပေါင်းသောအိုးမျိုး) များကိုလည်း တကောင်းတူးကွက်မှ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။

ရေလုံပြီးချက်ပြုတ်နိုင်ရန်အတွက် မြေအိုးကို ၅၀၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ခန့် အပူပေး မီးဖုတ်ရန်လိုအပ်သည်။ ၁၁၅၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိ အပူပေးသည့်တိုင် ရေစိမ့်ပြီး ဆီယို နိုင်သေးရာ ဆီကဲ့သို့သောပစ္စည်းထည့်ရန်နှင့် လုံးဝရေစိမ့်စေရန်အတွက် မြေအိုးကို စဥ့် သုတ်ရန် လိုအပ်သည်။ တောင်သမန်၊ ဗိဿနိုး၊ ဟန်လင်း၊ သရေခေတ္တရာ ရှေးမြို့ဟောင်း နေရာများမှ တွေ့ရသောအိုးများနှင့် အိုးကွဲများတွင် စဥ့်အစအန လုံးဝမတွေ့ခဲ့ကြရပေ။

အာရှအနောက်ပိုင်းနိုင်ငံများတွင် လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၂၉၀၀ခန့်ကပင် စဥ့်လုပ်ငန်း ကို တတ်မြောက်လုပ်ကိုင်နေခဲ့ကြပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ၁၁ ရာစုခန့် (ပုဂံခေတ်) ကျမှ စဥ့်သုတ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်တတ်ခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆရသည်။ ပုဂံခေတ်အိုး လုပ်ငန်းသည် စဥ့်သုတ်အတတ်ပညာကို ရရှိလာသဖြင့် များစွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သည်။ ပုဂံမှ လေးမိုင်အကွာ သရိရွာရှိ အရှေ့ဖက်လိပ်နှင့် အနောက်ဖက်လိပ်ဘုရား (အေဒီ ၁၁ ရာစုဦး) များတွင် ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်စဉ် နိပါတ်တော်နှင့်ဇာတ်တော်များကို ဖော်ပြထားသည့် မြေပုံ အုတ်ခွက်များကို တွေ့ရှိရသော်လည်း စဥ့်အသုံးပြုထားသည်ကိုမူ မတွေ့ရပေ။ ၁၁ ရာစု အလယ်ခန့်က တည်ထားခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းရသော ငကျွဲနားတောင်းဘုရားကိုမူ စဥ့်အုတ် များဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပုဂံမြို့ တောင်ဘက် နှစ်မိုင်အကွာ မြင်းကဘာရွာတွင် စဥ့်ဖိုများရှိသည်။ ၁၂ ရာစုကတည်သော ဘုရားများတွင်မူ အစိမ်းရောင် စဥ့်အုတ်ခွက်များကို အများအပြား အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ပုဂံခေတ် ၁၁ ရာစု အလယ်ခန့်တွင် ပုဂံပြည်၌ စဥ့်လုပ်ငန်းကို စတင်တတ်မြောက်ပြီးနောက် ထွန်းကားလာခဲ့ သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ စဥ့်အတတ်ပညာကို ရှမ်းများက တရုတ်ပြည်မှ ယူဆောင်လာခြင်း ဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။

၁၄ ရာစုလောက်ကတည်းက မြန်မာ့စဥ့်အိုးလုပ်ငန်းကို ပြည်တွင်း၌သာမက ပြည်ပ နိုင်ငံများကပါသိရှိပြီး ထင်ရှားခဲ့သည်။ မုတ္တမအိုး သို့မဟုတ် ပဲခူးအိုးဟု ကျော်စောခဲ့သော စဥ့်အိုးများအကြောင်းကို အေဒီ ၁၃၅၀ ခန့်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော မှတ်တမ်းများတွင် တွေ့ရသည်။ ထိုစဥ့်အိုးများကို တွံတေးတွင် ထုတ်လုပ်ပြီး မုတ္တမမှ ဖြန့်ဖြူးခဲ့ရာ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာအတွင်း၌ ကူးသန်းသွားလာနေသောသင်္ဘောများက အများအပြား ဝယ်ယူကာ အိန္ဒိယနှင့် အာရေဘီးယားနိုင်ငံများအထိ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ကြသည်။ မုတ္တမအိုး သို့မဟုတ် ပဲခူးအိုးဟု နိုင်ငံခြားသားများက အမည်ပေးထားသော စဥ့်အိုးများ

သည် ၁၉ ရာစုအထိ ကျော်စောထင်ရှားခဲ့သည်။ ၁၈၅၁ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်မြို့၌ ကျင်းပသော အင်ပါယာပြပွဲကြီးတွင် မြန်မာ့စဥ့်အိုး အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးကို တခမ်းတနား ပြသခဲ့သည်။

ရခိုင်ပြည်တွင် အေဒီ ၁၄၃၀ ပြည့်နှစ်က တည်ထောင်ခဲ့သော မြောက်ဦးမြို့တော်သည်လည်း စဥ့်လုပ်ငန်း ထွန်းကားရာ ဌာနတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ မြောက်ဦးမြို့ရှိ ထုပါရမနစေတီတံတိုင်းတွင် စဥ့်အုတ်ချပ်များဖြင့် ပန်းပွင့်ဖော်ထားသည်။ ပန်းပွင့်အလယ်ဝတ်ဆံအဝိုင်းက စိမ်းပြာရောင်၊ ပွင့်ချပ်အကြီးက အဖြူရောင်နှင့် ပွင့်ချပ်ငယ်များက အဝါရောင်စဥ့်အုတ်ချပ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင် ၁၆ ရာစုကတည်ထားခဲ့သော ရတနာပုံစေတီတွင်လည်း အပြာနုရောင်စဥ့်အုတ်ချပ်များဖြင့် ကြာဖတ်ပုံ၊ ပန်းခက်ပန်းနွယ်ပုံများကို ဖော်ထားသည်။ ရှစ်သောင်းဘုရားမှလည်းကောင်း၊ မြောက်ဦးနန်းတော်ရာမှလည်းကောင်း အစိမ်းရောင် စဥ့်အုတ်ခွက်အကျိုးအပဲ့များကို ရရှိခဲ့သည်။ ပရိမ်အရပ်ရှိစဥ့်ဖိုမှလည်း ၁၆ ရာစုကဟု ခန့်မှန်းရသော အပြာနုရောင်စဥ့်အုတ်ခွက်တစ်ခု ရရှိခဲ့ဖူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်မြောက်ဦးခေတ်တွင် စဥ့်လုပ်ငန်းထွန်းကားခဲ့ကြောင်း သိသာသည်။ တွေ့ရှိရသောရှေးဟောင်းပစ္စည်းများမှာ စေတီပုထိုးဆိုင်ရာ အဆင်တန်ဆာ စဥ့်အုတ်ခွက်နှင့် အုတ်ချပ်များသာဖြစ်ကြသဖြင့် စဥ့်လုပ်ငန်းထွန်းကားခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း လူသုံးပစ္စည်း စဥ့်အိုးထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း ရှိမရှိကိုမူ အတိအကျပြောရန် မလွယ်ကူပေ။

စစ်ကိုင်းဝန်းကျင်ဒေသတွင်လည်း ၁၇ ရာစုအလယ်လောက်က စဥ့်လုပ်ငန်း ရှိခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်းကောင်းမှုတော် စေတီဝန်းကျင်တွင် အဖြူရောင်စဥ့်အုတ်မိုးသော အဆောက်အဦများရှိပြီး ထိုဒေသမှ အစိမ်းရောင်စဥ့်အုတ်များနှင့် စဥ့်မသုတ်သော အုတ်များကိုလည်း တွေ့ရသဖြင့် စစ်ကိုင်းသည် ထိုစဉ်က စဥ့်လုပ်ငန်းထွန်းကားရာ ဌာနတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့မည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။

အလောင်းမင်းတရားလက်ထက် ၁၈ ရာစုအလယ်တွင် ဟံသာဝတီမွန်တို့ဒေသမှ အိုးအလုပ်သမားများမှာ စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ် အထက်မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပါလာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အတတ်ပညာကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် လုပ်ငန်းနှင့် သင့်လျော်သော ကုန်ကြမ်းရနိုင်သည့်ဒေသတွင် နေရာချထားပေးခဲ့သည်။ ပထမတွင် ကျောက်မြောင်းရွာမှ ၆ မိုင်ခန့်ဝေးသော မအူအရပ်ကို ရွေးချယ်ကြသော်လည်း အိုးလုပ်ငန်းအတွက် ကုန်ကြမ်းမြေ လှိုင်လှိုင်မရနိုင်သဖြင့် မြေကောင်းရာ နွယ်ခွေ ကုန်းတန်းအနီး၌ နွယ်ငြိမ် ရွှေဂွန်းနှင့်ရွှေတိုက်ရွာများ တည်ကာ အခြေချခဲ့ကြသည်။ လုပ်ငန်းကို အားပေးလိုသော ဘုရင်မင်းမြတ်က လုပ်ငန်းအတွက် သင့်လျော်သောမြေကို မည်သည့်နေရာမှမဆို တူးယူခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ရွှေနန်းတော်အောက်ကပင်ဖြစ်စေကာမူ တူးခွင့်ပြုသည်ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ကြောင်း ရှေးလူကြီးများ အစဉ်အဆက်ကပြောခဲ့ကြသည့် ပါးစပ်ရာဇဝင် ရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၈ ရာစု အလယ်မှစ၍ ရွှေဘိုကျောက်မြောင်းဒေသတွင် စဥ့်လုပ်ငန်းဗဟိုဌာနတစ်ခု ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။

ကျောက်မြောင်း နွယ်ငြိမ်စဉ်လုပ်ငန်းသည် မွန်တို့၏အတတ်ပညာမှ ဆင့်ကဲပြန့်ပွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဒေသသို့ ရောက်ရှိအခြေချသူများမှာ မုဒုံအနီး အိုးရုံကြီးနှင့် အိုးရုံကလေး ကျေးရွာများမှဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုကြသည်။ တွံတေးစဥ့်လုပ်ငန်းသည်လည်း အိုးရုံ

ကြီးနှင့်အိုးရုံကလေး၏ အဆက်အနွယ်ဟု ဆိုကြသော်လည်း တွံတေးစဥ့်အိုးများက ကျောက်မြောင်းအိုးများလောက် အရွယ်အစားမကြီးပေ။

ဆန်စပါးနှင့်ကောက်ပဲသီးနှံများ ပေါများပိုလျှံအောင် ထုတ်လုပ်လာနိုင်သောအခါ ပိုလျှံပစ္စည်းများကို သိုလှောင်ထားရန် ပစ္စည်းများလိုအပ်လာသည်။ ထိုပြဿနာကို စဥ့်အိုးနှင့် အင်တုံများက ဖြေရှင်းပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်ကစဥ့်အိုးမှာ ရေလုံဆီလုံသဖြင့် အရည်သိုလှောင်ရန် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် စဥ့်အိုး ထုတ်လုပ်သူတို့က ဆီပိဿာချိန်အလိုက် အကြီးအငယ် အရွယ်အစားအမျိုးမျိုး သတ်မှတ်ကာ ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ပိဿာတစ်ရာ ဝင်ဆံ့သောအိုးကို ရာဝင်အိုးဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် အရွယ်အစားအကြီးဆုံးအိုး ဖြစ်သည်။

နွယ်ငြိမ်တွင် ပိဿာ၁၅၀ နှင့် ပိဿာ၂၀၀ ဝင် စဥ့်အိုးကြီးများကိုလည်း ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ပိဿာချိန် ငါးဆယ်ဝင်၊ အစိတ်ဝင်၊ တစ်ဆယ်ဝင်အိုးများမှာ လူသုံးများသောစဥ့်အိုးများဖြစ်ကြသည်။ စဥ့်အင်တုံများကိုမူ ဆန်၊ ပဲ၊ ပြောင်းနှင့် နှမ်း စသည်တို့ကိုထည့်ရန်အသုံးပြုရသဖြင့် တစ်တင်းဝင်၊ တစ်ခွဲဝင်၊ တစ်စိတ်ဝင်စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ စဥ့်အိုးလုပ်ငန်းအတွက်လိုသောကုန်ကြမ်းများမှာကျောက်မြေနုကြမ်း၊ ညောင်နီမြေ၊ မြေနုနှင့် ဘော်တို့ဖြစ်ကြပြီး မစိုမခြောက်ထင်းကို အသုံးပြုကာ ဖိုကြီးများဖြင့် ဖုတ်ကြရသည်။

မြေအိုးခွက်စသော မြေထည်ပစ္စည်းများမှာ မြို့ရွာကြီးငယ်မဟူ အိမ်တိုင်းတွင်လိုအပ်သော နေ့စဥ်သုံး ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြေအိုးမြေထည် လုပ်တတ် ဖုတ်တတ်သော ကျောက်ခေတ်သစ်မှစ၍ မြန်မာမင်းများလက်ထက် ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် အိုးလုပ်ငန်းသည် မေးမှိန်တိမ်ကောခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ တိုးပွားလာသောလူဦးရေနှင့် လိုက်လျောညီစွာ လုပ်ငန်းများကလည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြေးအိုး ကြေးခွက်အသုံးပြုမှုက မရှိသလောက် နည်းပါးသဖြင့်လည်း မြေအိုးလုပ်ငန်းက အရေးပါလှသောလက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ၁၁ ရာစုအလယ်လောက်က စတင်ခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းရသော စဥ့်လုပ်ငန်း၊ စဥ့်အိုးစဥ့်ခွက်လုပ်ငန်းသည်လည်း ၁၄ ရာစု အလယ်တွင် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာတစ်လျှောက် အာရေးဘီးယားထိတိုင်အောင် ပေါက်ရောက်ကျော်စောခဲ့သည်။

ပုဂံနှင့်မွန်တို့ဒေသရှိ အိုးရုံရွာများ၊ တွံတေး၊ ရခိုင်ပြည်မြောက်ဦးနှင့် စစ်ကိုင်းတို့သည် စဥ့်လုပ်ငန်းထွန်းကားရာ ဗဟိုဌာနများဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၈ ရာစုအလယ်တွင် ရွှေဘိုကျောက်မြောင်းအနီး နွယ်ငြိမ် ရွှေတိုက်နှင့်ရွှေဂွန်း တို့သည် ရာဝင်၊ ငါးဆယ်ဝင် စဥ့်အိုးကြီးများ ထုတ်လုပ်ရာစခန်းသစ်တစ်ခုအဖြစ် ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ မြန်မာ့မြေအိုး မြေထည်လုပ်ငန်း၊ စဥ့်အိုးစဥ့်ထည်လုပ်ငန်းသည် မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင်သာမက ယခုထိတိုင်ဖွံ့ဖြိုးနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ခေတ်မီဒန်အိုးဒန်ခွက်များ၊ ပလတ်စတစ်ပစ္စည်းများ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ကြံ့ကြံ့ခံကာ ရှင်သန်နေသော သမားရိုးကျ မြန်မာ့လက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။

အိုးလုပ်ငန်း၊ အိုးဖုတ်လုပ်ငန်းနှင့်အလားတူသောလက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက တူးဖော်တွေ့ရှိချက်အရ ဗိဿနိုး၊

> “မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်ရှိ ရှေးဟောင်း စေတီပုထိုးပေါင်း မြောက်မြားစွာတို့သည် ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က သမားရိုးကျ လက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသော အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်းနှင့် ပန်းရန်လုပ်ငန်းတို့ကို ဖော်ညွှန်းနေကြသော သမိုင်းဝင် အထောက်အထား များပင် ဖြစ်ကြသည်”

သရေခေတ္တရာ၊ ဟန်လင်းစသော ပျူမြို့ပြနိုင်ငံများ ခေတ် (အေဒီ ၁ ရာစုမှ ၁၀ ရာစု) က နန်းတော်၊ ကျောင်း၊ စေတီပုထိုး၊ မြို့ရိုးစသည်တို့ကို အုတ်ဖြင့်တည်ဆောက်ခဲ့ကြကြောင်း သိရှိရသည်။ ပျူတို့နေထိုင်ခဲ့ရာဒေသများမှ ပျူခေတ်အုတ်ချပ်ကြီးများကို မြေပေါ်မှလည်းကောင်း၊ မြေအောက်မှလည်းကောင်း အများအပြားတွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ပျူခေတ်အုတ်ချပ်ကြီးများသည် အရွယ်အားဖြင့် ထူးခြားကြီးမားကာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ၁၈''x၉''x၂''ခန့် ရှိသဖြင့် အုတ်လုပ်ငန်း၏ပမာဏက မသေးငယ်ခဲ့ကြောင်း မှန်းဆနိုင်သည်။

ပုဂံခေတ်တွင် အုတ်လုပ်ငန်း ပိုမိုတိုးတက်ထွန်းကားခဲ့သည်ကို ယခုတိုင် ဖူးမြင်နေရသည့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ပုဂံခေတ် စေတီ၊ ပုထိုး၊ ဂူ၊ ကျောင်း အဆောက်အဦပေါင်းများစွာတို့က သက်သေခံလျက်ရှိသည်။ ထိုမျှများပြားလှသောကျောင်း၊ဘုရား စေတီပုထိုးများနှင့် ကျောင်းများ တည်ထားရန် အုတ်ကိုထုတ်လုပ်ပေးသော အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်း၏ ကြီးကျယ်ခမ်းနားခဲ့ပုံကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်းနှင့်အတူ အင်္ဂတေ ဖော်စပ်နည်းနှင့် ဖော်စပ်လုပ်ငန်း၊ ပန်းရန်လုပ်ငန်း စသော လက်မှုလုပ်ငန်းများကလည်း အထူးပင်ထွန်းကားခဲ့သည်။ အုတ်အဆောက်အဦကြီးများသာမက အုတ်ကို အတွင်းအပြင် ကျောက်ညှပ်၍ ဆောက်လုပ်ထားသောနန်းဘုရား၊ ကျောက်ဂူဥမင် စသည်တို့အပြင် ကျောက်သက်သက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်သော စက္ကူတိုက်၊ သဗ္ဗညုဘုရားအနီး ခေါင်းလောင်းတိုင် စသည်တို့ကလည်း အထင်အရှားရှိနေသည်။ ပန်းရန်လုပ်ငန်းနှင့်အတူ ပန်းတမော့ လုပ်ငန်းလည်း ထွန်းကားခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားလှသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိ ရှေးဟောင်းစေတီပုထိုးပေါင်းမြောက်မြားစွာတို့သည် ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာမင်းများလက်ထက်က သမားရိုးကျ လက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသော အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်းနှင့် ပန်းရန်လုပ်ငန်းတို့ကို ဖော်ညွှန်းနေကြသော သမိုင်းဝင်အထောက်အထားများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဆောက်လုပ်ထားသော အုတ်အဆောက်အဦများတွင် အုတ်စီပုံ နည်းစနစ်ကျခြင်း၊ သံကိုင်းသံချောင်းနှင့် သံပေါင်တို့၏အားဖြင့် ကွန်ကရစ် စသည်တို့ လုံးဝမပါဘဲ သတ်စီခုံး၊ သတ်စီပေါင်းခုံးများကို သုံးထားခြင်း၊ ထုထည်နှင့် အလေးချိန်

ပမာဏများ လိုက်လျောညီစွာ ကိုက်ညီကောင်းမွန်ခြင်းတို့ကို ထောက်ရှု၍ ရူပဗေဒပညာရပ်ဆိုင်ရာ သဘောတရားများကို ပုဂံခေတ်ကပင် တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ပြင် အဆောက်အဦ၏ အချိုးထောင့်နေရာခုံးများနှင့် ပေါင်းခုံးများတွင်သုံးရန် အုတ်ကိုလိုသည့် ပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြကြောင်းကလည်း သိသာထင်ရှားလှသည်။

အုတ်၊ အင်္ဂတေနှင့်စပ်လျဉ်းသော ပန်းရန်လုပ်ငန်းကဲ့သို့ပင် ကျောက်ဆစ် ကျောက်ရွေခြင်းဆိုင်ရာ ပန်းတမော့လုပ်ငန်းသည်လည်း မြန်မာ့သမားရိုးကျ လက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုပင်ဖြစ်ကာ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များ ထုလုပ်ခြင်း စသည်တို့နှင့်ဆိုင်သော လက်မှုလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ နယ်မြေဒေသအလိုက် အလွယ်တကူရနိုင်သောကုန်ကြမ်းကို အသုံးပြုကာ ရခိုင်ပြည်တွင် မြောက်ဦးရှိ ဒုက္ကံသိမ်၊ ရှစ်သောင်းဘုရားနှင့် စေတီပုထိုးအချို့အပြင် ရေတွင်းရေကန်များကိုပါ အုတ်အစား ကျောက်တုံးများဖြင့် တည်ဆောက်ထားခဲ့ကြသည်။ ထို့အတူ မွန်တို့ဒေသ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ မြို့ပြနိုင်ငံတွင်လည်း ဂဝံကျောက်ဖြင့် တည်ထားသော ရှေးဟောင်းလက်ရာ စေတီပုထိုးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ရှိသည်။ အုတ်နှင့် စပ်လျဉ်းသောအုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်း၊ ပန်းရန်လုပ်ငန်း၊ ကျောက်နှင့်စပ်လျဉ်းသောပန်းတမော့ လုပ်ငန်းများသည် မြန်မာမင်းများလက်ထက်တစ်လျှောက်တွင် အလွန်ထင်ရှားပြီး အရေးပါသော လက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အုတ်လုပ်ငန်းကမူ ယနေ့ထိတိုင် ဆက်လက်ရှင်သန်လျက်ရှိနေသေးသည်။ ခေတ်မီစက်ရုံများမှ ထုတ်လုပ်သော စက်အုတ်များနှင့်အတူ နိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်ကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ဖြည့်ဆည်းလျက် ရှိနေကြသည်။

သမားရိုးကျ လက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သော ပန်းပဲလုပ်ငန်းသည်လည်း ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်က မြို့တိုင်းတွင်၊ ရွာကြီးရွာငယ်တိုင်းတွင်ရှိသော လက်မှုလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ပျူခေတ်ကပင် ထွန်းကားနေပြီဖြစ်သော လက်မှုလုပ်ငန်းဟု ဆိုနိုင်သည်။ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း မြို့ရိုးအပြင်ဘက်ပတ်လည်တွင် သံမယ်နကြီးများ စိုက်ထားသည်ကိုတွေ့ရှိရခြင်း၊ တူးဖော်ရာ၌ သံချွန်သံချိတ်နှင့် ဓားစသော လက်နက်များကို တွေ့ရှိရခြင်းတို့ကြောင့် ပန်းပဲလုပ်ငန်း တွင်ကျယ်စွာထွန်းကားခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများတွင်လည်း ပန်းပဲဟူသောဝေါဟာရကို တွေ့ရှိရသည်။

ဓားသည် ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး အိမ်တိုင်းတွင်ရှိသော အိမ်သုံးသံထည်ပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ အိမ်တွင်းနေ့စဉ်သုံး ဓားများနှင့်အတူ လုပ်ငန်းခွင်သုံးဓားများမှစ၍ စစ်သုံး၊ ကာကွယ်ရေးသုံးဓားများအထိ ပန်းပဲများက ထုတ်လုပ်ပေးခဲ့ကြသည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက် ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် လက်ကောင်းလက်တက် ထင်ရှားကျော်ကြားသောပန်းပဲဖိုကြီးများ ရှိခဲ့သည်။ ထုတ်လုပ်ရာနယ်မြေဒေသအမည်နှင့်တွဲ၍ထင်ပေါ်သော ဓားများ၊ လူမျိုးအလိုက် ထုတ်လုပ်စွဲကိုင်သောဓားများ၊ ပုံသဏ္ဌာန်အလိုက် အမည်ပေးထားသောဓားများဟူ၍ အမျိုးအစား များစွာရှိခဲ့သည်။ ဓားမြှောင်၊ ဓားမ၊ ဓားမောက်၊ လင်းကင်းဓား၊ သမတ်၊ ဦးဖြတ်၊ ငှက်ကြီးတောင်၊ တောဆောင်ရှမ်း ဓားမ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ရှမ်းဓားများက နာမည်ကြီးသကဲ့သို့ ကချင်တို့၏ လင်းကင်းဓားများကလည်း ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် နာမည်ကြီးခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ထုတ်လုပ်ရာဒေသအလိုက် နာမည်ကြီးခဲ့သော ဓားများသည် ရပ်သုံး ရွာသုံးမျှသာမကဘဲ အခြားမြို့ရွာဒေသများသို့ပါ တင်ပို့ရောင်းချရသဖြင့်

လုပ်ငန်းပမာဏက မသေးလှကြောင်း သိသာသည်။

စစ်ကိုင်းမင်းလက်ထက်(၁၈၁၉–၁၈၃၇)တွင် အမရပူရသို့ရောက်ရှိလာသော ဗြိတိသျှ ကိုယ်စားလှယ် ကရောဖွတ်က ပုဂံနှင့်အင်းဝတို့တွင် ပန်းပဲလုပ်ငန်း အကြီးအကျယ် ရှိကြောင်း သူ၏မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ အိမ်သုံးဓားစသည့် တန်ဆာပလာများမှာ လက်ရာ ကြမ်းသည်၊ ဓား၊ လှံ၊ ကတ်ကြေး၊ ကွမ်းညှပ်နှင့် လက်သမားကိရိယာ စူး၊ ဆောက်၊ တံစဉ်း များနှင့် တူမီးသေနတ်တို့ကိုလည်း ထုတ်လုပ်သည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာလုပ် တူမီးသေနတ် တစ်လက်ကို ငွေသား ၁၁ ကျပ်၊ အင်္ဂလိပ်ငွေ ၂၅ သျှီလင်ခန့် ပေးရသည်၊ ရှမ်းပြည်မှ လာ သောဓားများမှာ ဆေးသားအကောင်းဆုံး ဓားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။

မြန်မာတို့သည် ဓား၊ လှံ၊ စူး၊ ဆောက်စသော သံထည်ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်သည့် အပြင် သံရည်ကျိုလုပ်ငန်းကိုလည်း လုပ်ဆောင်နိုင်ကြသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ၁၆၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရေးထိုးသောရာဇာမဏိစူဋာကျောက်စာတွင် မိန်ညိုကြံသေး သံချပ်တန်ဆာ ဟု တွေ့ရှိရသည်။ ကြံသေးသည် အကြေးကွက်များကဲ့သို့ သံလွှာငယ် အထပ်ထပ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စစ်သုံးသံကိုယ်ချပ်အင်္ကျီဖြစ်မည်ဟုဆိုသည်။ စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလ၏ သံချပ်အင်္ကျီကို လန်ဒန်ပြတိုက်တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင် ဘုရင့်နောင်(၁၅၅၁–၁၅၈၁)၏ တပ်မတော်တွင် အလွန် ကောင်းမွန်သော ဓား၊ လှံ၊ သေနတ်နှင့် အမြောက်ကြီးများရှိသည်ဟု ဗင်းနစ်ကုန်သည် ဆီဇာဖက်ဒရစ်က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကပင် မြန်မာတို့အဖို့ သံရည်ကျိုနိုင် သွန်း နိုင်၍ အမြောက်သေနတ်များကိုပင် ထုတ်လုပ်နိုင်နေပြီလားဟု ခန့်မှန်းစရာ ဖြစ်နေသည်။

ပန်းပဲဖိုများသည် အိမ်သုံးဓားမှ စစ်သုံးဓားလှံအထိ လက်နက်အမျိုးမျိုးကို သာမက လုပ်ငန်းခွင်သုံး ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်ပေးခြင်းဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရေးကို အထောက် အကူပြုခဲ့သည်။ သစ်ခုတ်ဝါးခုတ်ရန် ဓားမကြီးငယ်များ၊ ပဲကွပ်၊ ပုဆိန်၊ တူးရွင်းလုံး၊ တူးရွင်းပြား စသည်တို့လည်း ပန်းပဲဖိုများက ထုတ်လုပ်ပေးသည်။ ပန်းပဲလက်မှု လုပ်ငန်းမှထွက်သော ဓား၊ လှံ၊ တူးရွင်း၊ ပဲကွပ်၊ ပုဆိန်၊ တံစဉ်းစသော လက်နက်ကိရိယာများနှင့်ပင် ရှေးမြန်မာမင်း များ လက်ထက်ကပြည်သူတို့သည် တောင်ယာ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းကာ စိုက်ပျိုးရိတ်သိမ်း ခဲ့ကြသည်။ သစ်ဝါးလုပ်ငန်းနှင့် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ဓာတ်သတ္တုနှင့် ကျောက်သံပတ္တမြားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရေနံကိုလည်းကောင်း တူးဖော် ခဲ့ကြသည်။ စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာပြဿနာများကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ဖြေရှင်းပေးနိုင် သော သမားရိုးကျ လက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ပန်းတဉ်းအတတ်ပညာဟုခေါ်သော ကြေးသွန်းလုပ်ငန်းသည်လည်း မြန်မာ့ရိုးရာ လက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့သည် ကြေးသွန်းအတတ်ပညာကို ပျူခေတ် ကတည်းကပင် တတ်မြောက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသော်လည်း ကြေးနီ၊ကြေးဝါသတ္တုတို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော အိမ်သုံး ကြေးအိုး၊ ကြေးခွက်၊ ပန်းကန်အသုံးပြုမှု အလွန်နည်းခဲ့သည်။ ကြေးအိုး၊ ကြေးခွက်သုံးသောဓလေ့ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ကြေးလုပ်ငန်းနှင့် ပစ္စည်း များကို သာသနာရေးဆိုင်ရာကိစ္စများတွင်သာ အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၏ တူးဖော်မှုမှ ပျူခေတ်ဆိုင်ရာ ပျူဂီတတူရိယာနှင့်

ကချေသည်ကြေးရုပ်၊ သံနှင့်ကြေးနီကြေးဝါ လက်နက်ကိရိယာများကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်တွင်မူ စေတီပုထိုးများကိုထီးတင်ရန် ကြေးထီးခုတ်လုပ်ကြောင်း ကျောက်စာများတွင် တွေ့ရသည်။ ကြေးထည်ပစ္စည်းများအဖြစ် ကြေးဆင်းတုတော်များ၊ ကြေးကြာဖူးများ၊ အုတ်ခွက်ဘုရားပုံစံများကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ပုဂံခေတ်မှစ၍ မြန်မာမင်းများ အုပ်ချုပ်သောခတ် ကုန်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် မင်းပရိသတ်နှင့်တကွ ပြည်သူတို့ တည်ထားကိုးကွယ်သောစေတီပုထိုးများတွင် တင်လှူရန် ထီးတော်များကို ပန်းတဉ်းဆရာအကျော်အမော်များက ထုတ်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ ပန်းတဉ်းလုပ်ငန်းသည် ယခုတိုင် မတိမ်ကောသဲ ရှင်သန်နေသေးသည့် သမားရိုးကျ လက်မှုလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

ပန်းတဉ်းလက်မှုလုပ်ငန်းမှ ထုတ်လုပ်ပေးသော သာသနိက ပစ္စည်းများထဲတွင် ကြေးစည်၊ ဆည်းလည်း၊ ခေါင်းလောင်းကြီးငယ်များနှင့် ကြေးရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ ပါဝင်သည်။ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း၏ နောက်ဆုံး တူးဖော်ကွက်မှ ပျူခေတ်လက်ရာ ဟု ခန့်မှန်းရသော ကြေးခေါင်းလောင်းတစ်လုံးကို ရရှိခဲ့သည်။ တရုတ်မှတ်တမ်းတစ်ခု ဖြစ်သော တန်ရာဇဝင်သစ်က ပျူဘုရင့်နန်းတော်၌ ရွှေခေါင်းလောင်းတစ်လုံး၊ ငွေခေါင်းလောင်းတစ်လုံး ရှိသည်ဟုဆိုရာ ပျူခေတ်ကတည်းက ခေါင်းလောင်းကို သွန်းလုပ်တတ်ကြပြီဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ။

ပျူခေတ်ခေါင်းလောင်းများက အရွယ်အစား သေးငယ်သော်လည်း ပုဂံခေတ်တွင်မူ ခေါင်းလောင်းအရွယ်အစားနှင့် အလေးချိန်က ကြီးမားလာသည်။ မင်းမတ်ညာဏ ဗိစည်း ကျောက်စာတွင် လှူဒါန်းသောခေါင်းလောင်းနှင့်ထီးအကြောင်းကိုခေါင်းလောင်း ကြေးပိဿာ ၁၀၆ ပိဿာခွဲ၊ ကူထွတ်ကား ကြေး ၅၅ ပိဿာခွဲသွန်း၏ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်က ကြေးစင်တစ်ထောင်စီဖြင့် ခေါင်းလောင်းငါးလုံး သွန်းလုပ်၍ ရွှေစည်းခုံ ဘုရားတွင်သုံးလုံး၊ အာနန္ဒာဘုရားတွင်တစ်လုံး၊ မင်းအိုချမ်းသာ ဘုရားတွင်တစ်လုံး လှူဒါန်းခဲ့သည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကလည်း ကြေးစင်တုလာ တစ်သောင်း (ပိဿာချိန်ငါးသောင်း) စီရှိသော ခေါင်းလောင်းကြီးနှစ်လုံးကို သဗ္ဗညုဘုရား နှင့် ရွှေကူဘုရားတို့တွင် တင်လှူခဲ့သည်ဟု ရာဇဝင်ကျမ်းများက ဖော်ပြကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ရှိ ဘုရားစေတီပုထိုးများနှင့် ကျောင်းများအနီးတွင် ခေါင်းလောင်း ကြီးငယ်များကို တွေ့မြင်နိုင်ကြသည်။ များသောအားဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်လက်ရာနှင့် နောက်ပိုင်းခေတ်လက်ရာများ ဖြစ်ကြသည်။ ဓမ္မစေတီမင်း(၁၄၇၂– ၁၄၉၂)သည် ကြေးပိဿာချိန် ၁၈၀၀၀၀ ရှိပြီး အဝရစ်တောင်၊ စောက်တစ်ဆယ့် နှစ်တောင်ရှိသောခေါင်းလောင်းကြီးနှင့်တကွ ကြေးပိဿာချိန်ငါးရာစီးသောခေါင်းလောင်းငယ်ကို ရွှေတိဂုံဘုရားတွင် လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ၁၆၁၂ ခုနှစ်တွင် သန်လျင်၌ကြီးစိုးနေသော ငဇင်ကာက သန်လျင်သို့ သယ်ယူရာ ဒေါပုံ မြစ်တွင်ကျ၍ ခေါင်းလောင်းကြီး နစ်မြုပ်သွားခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်က ရာဇဝင်စာတင်ရသည့် အထင်ကရခေါင်းလောင်းကြီးသုံးလုံး ရှိခဲ့သည်။ ခေါင်းလောင်းများ၏ အလေးချိန်နှင့် ထုထည်ပမာဏကို ထောက်ရှု၍ ကုန်းဘောင်ခေတ် ပန်းတဉ်းဆရာတို့၏ ကြေးသွန်းအတတ်ပညာစွမ်းရည်ကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

ယခုတိုင် ရွှေတိဂုံကုန်းတော်ပေါ်တွင်ရှိသော စဉ့်ကူးမင်းခေါင်းလောင်း(မဟာဃဏ္ဍာ)

ကို ကြေးပိဿာချိန် ၁၅၅၅၅ ဖြင့် သွန်းလုပ်ထားသည်။ အချင်းငါးတောင်၊ အရပ်ခုနစ်တောင် နှစ်မိုက်၊ လုံးပတ်က တစ်ဆယ့်ငါးတောင်၊ ဒုကနှစ်မိုက်လက်ငါးသစ်ရှိပြီး ၁၇၇၈ ခုနှစ်က တင်လှူသော ခေါင်းလောင်းဖြစ်သည်။ မဟာဃဏ္ဍာခေါင်းလောင်းကြီးကို ပထမ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးတွင် အင်္ဂလိပ်တို့က သယ်ယူသွားကြရာ ရန်ကုန်မြစ်အတွင်း ကျသွားခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆယ်ယူသော်လည်း မရခဲ့ပေ။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာတို့ကို ဆယ်ယူခွင့်ပြုသဖြင့် မြန်မာ့နည်းမြန်မာဟန်ဖြင့် ပြည်သူတို့ ဝိုင်းဝန်းဆယ်ယူကာ ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် ကုန်းတော်ပေါ်သို့ ပြန်လည်တင်ပို့လှူဒါန်းခဲ့ကြသည်။

မင်းကွန်းပုထိုးတော်ကြီးရှိ မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးကို ဗဒုံမင်းလက်ထက် ၁၈၁၁ ခုနှစ်က လှူဒါန်းခဲ့ရာ အလေးချိန် ကြေးပိဿာ ၅၅၅၅၅ ရှိပြီး သုံးနှစ်ကြာမျှ သွန်းလုပ်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာ့အထောက်အထားများအရ ခေါင်းလောင်းကြီး၏ အဝအချင်းသည် ၃၁ တောင် ၄ သစ်၊ လုံးပတ် ၃၃ တောင် ၁ မိုက် ၄ သစ်၊ စောက် ၁၃ တောင် ၁ မိုက် ၄ သစ်ရှိသည်။ တန်ချိန်အားဖြင့် ၉၀ ဒသမ ၅၂ တန်ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ မှတ်တမ်းမှတ်ရာများတွင် တွေ့ရသော အတိုင်းအတာနှင့် အလေးချိန်အရ တန်ချိန် ၈၀ ခန့်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

တတိယမြောက် ခေါင်းလောင်းကြီးကမူ သာယာဝတီမင်း၏ မဟာတိသဒ္ဒဃဏ္ဍာ ခေါင်းလောင်းကြီးဖြစ်သည်။ အရပ် ၉ တောင် ၁ မိုက် ၃ သစ်၊ အနားလုံးပတ် ၁၅ တောင်၊ ခါးစည်းလုံးပတ် ၁၃ တောင် ၁ မိုက် ၄ သစ်၊ အဝအချင်း ၅ တောင်၊ ဒု ၂ မိုက်၄သစ် ရှိသည်။ ကြေးပိဿာချိန် ၂၅၉၄၀ နှင့် ၄၉ ကျပ်သား (တန် ၄၀ နီးပါးခန့်)ဖြင့် သွန်းလုပ်ပြီး ရွှေတိဂုံကုန်းတော်ပေါ်တွင် ၁၈၄၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်က တင်လှူခဲ့သော ခေါင်းလောင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ပန်းတဉ်း လက်မှုပညာသည်တို့က ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ကြေးဆင်းတုကြီးငယ်များကိုလည်း သွန်းလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ခေါင်းလောင်းကြီးများနှင့် ကြေးရုပ်ပွားဆင်းတုတော်ကြီးများကို မြေပုံကိုင်၍လုပ်သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်လယ် စစ်ကိုင်းမင်းလက်ထက် ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် မဟာသကျသီဟ ရုပ်ပွားတော်ကို သွန်းလုပ်စဉ်ကပထမဦးစွာ မြေပုံ ဖယောင်းပုံများ ထုတ်သည်။ ထို့နောက် ကြေးနီ၊ သံ၊ သလွဲ၊ ကြေးစင်ပိဿာ ၁၆၀၀၀၊ ငွေအသပြာ ၁၀၀၀၀၊ ရွှေအသပြာ ၁၀၀၀ စုစုပေါင်း ပဉ္စလောဟာနှင့် ရွှေထည်ငွေထည်များကို ပန်းတဉ်းဝန်၊ ပန်းတဉ်းအစုအမှုထမ်းတို့က ကြီးကြပ်၍ ဖိုတစ်ထောင်ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက်ကျိုကာ သွန်းလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ရုပ်ပွားတော်ကြီးမှာဥဏှိတော် ၉ တောင် ၂ မိုက်၊ ထက်ဝက် အချင်းပမာဏ ၇ တောင် ၁ မိုက် ၄ သစ်၊ စမ္ဗခဏ်နေရာတော် အချင်း ၈ တောင် ၁ မိုက် ၄ သစ်၊ အမြင့် ၂ မိုက် ၄ သစ်၊ မောင်းတော်လုံးပတ် ၃ တောင် ၂ မိုက် ၄ သစ် ရှိသည်။

မြန်မာ့ပန်းတဉ်း လက်မှုလုပ်ငန်းတွင် ကြေးကို ပိုင်နိုင်စွာ ကျိုနိုင်သွန်းနိုင်ကြသည်။ ကြေးနှင့်သံ၊ ရွှေငွေစသည့် အခြားသတ္တုများကိုပါ ရောစပ်သွန်းလုပ်နိုင်ကြသည်။ ထိုမျှ ထုထည်ကြီးမားလှသောပစ္စည်းများကို ပြုလုပ်ရန်အတွက် အရည်ကျိုသည့်လုပ်ငန်းကို သမားရိုးကျ ဖိုများဖြင့်ပင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

ကြေးသွန်းပန်းတဉ်းလုပ်ငန်းသည် မြန်မာ့သမားရိုးကျလက်မှုလုပ်ငန်းကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်သော်လည်း ထုတ်လုပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများကမူ ကြေးစည်၊ ဆည်းလည်း၊ ခေါင်း

လောင်း၊ ဆင်းတုတော်များစသော သာသနိကပစ္စည်း၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ဘာသာ ရေး ပစ္စည်းများသာလျှင် ဖြစ်ကြသည်။ တိုက်ရိုက် လူသုံးကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်း မဟုတ်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာတို့က မိမိ၏စီးပွားဖက်ဖြစ်သော အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန် ဆင်၊ ကျွဲ၊ နွား စသည်တို့ကို ခလောက်များနှင့် ချူကလေးများဆွဲပေးသော အလေ့အထရှိသည်။ ခလောက်ကို သစ်သားဖြင့်သာ အများဆုံးပြုလုပ်ကြသော်လည်း သတ္တုခလောက်များလည်း ရှိခဲ့သည်။ ချူများကိုမူ ကြေးဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ကြပြီး လှည်းယဉ်ဆွဲသောနွားများကို ချူဆွဲပေးခြင်းဖြင့် တန်ဆာဆင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကြေးသွန်း ပန်းတဉ်းလက်မှု လုပ်ငန်းသည် အလှအပ အဆင်တန်ဆာ ချူကလေးများမှသည် ခေါင်းလောင်းကြီးငယ်နှင့် ဆင်းတုတော်ကြီးငယ်များအထိ ထုတ်လုပ်သောလက်မှု လုပ်ငန်းဟု ဆိုနိုင်သည်။

မြန်မာတို့သည် စာပေရေးသားမှု တတ်မြောက်ပေါ်ထွန်းလာချိန်မှစ၍ ကျောက်ထက် အက္ခရာနှင့် ပေထက် အက္ခရာတင်ခဲ့ကြသည်။ ပုရပိုက်များကိုလည်း အသုံးပြုခဲ့ကြရာ၊ ပုရပိုက်မှာ မြန်မာတို့၏ လက်လုပ်စက္ကူ ဖြစ်သည်။

> “ မြန်မာတို့သည် စာပေရေးသားမှု တတ်မြောက် ပေါ်ထွန်းလာချိန်မှစ၍ ကျောက်ထက် အက္ခရာနှင့် ပေထက်အက္ခရာ တင်ခဲ့ကြသည်။ ပုရပိုက်များကိုလည်း အသုံးပြုခဲ့ကြရာ၊ ပုရပိုက်မှာ မြန်မာတို့၏ လက်လုပ်စက္ကူ ဖြစ်သည် ”

ပုရပိုက်တွင် အဖြူနှင့်အနက်ဟူ၍ရှိရာ ပုရပိုက်အနက်တွင် ထုတ်လုပ်ပုံနှင့် အသုံးပြုသည့် ကုန်ကြမ်းကို လိုက်၍ လေးမျိုးရှိသည်။ ပထမအမျိုးအစားဖြစ်သော ရှမ်းပုရပိုက်မှာ ရှမ်းစက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်။ အကြမ်းစားစက္ကူ ဖြစ်သော်လည်း တာရှည်ခံသည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ သရက်ချဉ်ပုရပိုက်ဖြစ်ပြီး ပုရပိုက်ပြုလုပ်သော သစ်ပင်၏အမည်ကိုစွဲ၍ ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်သည်။ သရက်ချဉ်ပင်မှ ပုရပိုက် သို့မဟုတ် စက္ကူ ထုတ်လုပ်ထားကြောင်း သိသာသည်။ တတိယအမျိုးအစားက ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်သော ဝါးလျှာထိုး ပုရပိုက်ဖြစ်ပြီး ဝါးရိုးရိုးဖြင့်ပြုလုပ်သည်ထက် ပို၍ခိုင်ခံ့ကာ ချောမွေ့သည်။ စတုတ္ထအမျိုးအစားမှာ ဝါးရိုးရိုးပုရပိုက် ဖြစ်သည်။ မျက်နှာပြင်ကြမ်းသဖြင့် လက်ခံစာကြမ်းများရေးရာ၌ သာ အသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း မြန်မာတို့က ဝါးဖြင့်လည်း စက္ကူ ပြုလုပ်တတ်ခဲ့ကြောင်းကို သိရှိနိုင်သည်။

ပုရပိုက်ဖြူကို မိုင်းကိုင်စက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ ရှမ်းပြည် မိုင်းကိုင်နယ်ရှိ ကွန်နားရွာ၊ ကွန်ကျိုင်းရွာ၊

တောင်ပိုင်း ဝနယ်၏မြို့တော်ဖြစ်သော မိုင်းကာအိုနှင့် သီပေါနယ်တို့တွင် ထုတ်လုပ်ပြီး မိုင်းကိုင်စက္ကူဟု ခေါ်တွင်သည်။ ရှမ်းအမျိုးသမီးများ၏ သမားရိုးကျ အိမ်တွင်း လက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

မိုင်းကိုင်စက္ကူကို သာလဲပင်မှ ထုတ်လုပ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ခွင်နှင့် တောင်ပိုင်း ဝနယ်ဒေသများတွင် အလေ့ကျပေါက်သော အပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က အထူးသဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်က သာလဲပင်၏အခေါက်မှ နိုင်ငံတော်သုံး စက္ကူများကို ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။

မိုင်းကိုင်စက္ကူကို စာရေးရန်သာမက လွယ်အိတ်များ၊ ခမောက်များအဖြစ် ပြုလုပ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ဆီ၊ သစ်စေးတို့ သုတ်ကာ ထီးများအဖြစ်ပင် ပြုလုပ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ မိုင်းကိုင်စက္ကူလုပ်ငန်းသည် မိုင်းကိုင်နယ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ယနေ့ထိတိုင် ရှင်သန်နေသေးသော အိမ်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ မိုင်းကိုင်စက္ကူသည် သီပေါမင်း လက်ထက်က ရှမ်းပြည်မြို့ရွာများမှ နေပြည်တော်သို့ ပို့ဆောင်ရောင်းဝယ်သော ကုန်ပစ္စည်းများထဲတွင် အဓိကပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သည်။ စက္ကူချပ်ရေ တစ်ထောင်လျှင် သုံးကျပ်နှုန်းဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် စက္ကူချပ်ရေ ကိုးသန်းကျော်ရောင်းချရသည်။ ကောက်စ်၏မှတ်တမ်းအရ ပြည်မြို့တွင်လည်း စက္ကူလုပ်ငန်းရှိခဲ့သည်ဟု သိရှိရသည်။ မိုင်းကိုင်စက္ကူလုပ်ငန်းသည် အရေးပါသော မြန်မာ့အိမ်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်း တစ်နည်းဆိုရသော် ရှေးမြန်မာ့စက္ကူလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်နှင့် ရတနာပုံခေတ်တို့တွင် မြန်မာ့ထီးလုပ်ငန်းသည်လည်း စည်ပင်ထွန်းကားခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ်အခါက ထီးလုပ်ငန်းကို အိမ်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်းငယ်အဖြစ် လုပ်ခဲ့ကြသည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် နေပြည်တော်ဝန်းကျင်ရှိ မြို့ရွာများက တစ်နှစ်လျှင် ထီးမျိုးစုံတစ်သောင်းခန့် ထုတ်လုပ် ရောင်းချခဲ့ပြီး၊ ထီးတစ်လက်လျှင် တစ်ကျပ်ခန့် ဈေးရှိခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်မှထွက်သော ရှမ်းထီးများက ပို၍ဈေးရပြီး၊ တစ်နှစ်လျှင် ရှမ်းပြည်မှ ရှမ်းထီး ၆၀၀၀ ခန့်ကို ထုတ်လုပ် ရောင်းချခဲ့သည်။ ထီးဆယ်လက်လျှင် ၃၅ ကျပ်ခန့်ဈေး ရှိသည်။ ဝင်ငွေမနည်းလှသော အိမ်တွင်းစီးပွားရေး လက်မှုလုပ်ငန်းဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်က ထီးသည် မင်းစိုးရာဇာ၊ သူဌေးသူကြွယ်နှင့် ရဟန်းတော်များ၏ အသုံးအဆောင်သာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ သာမန်အရပ်သူ အရပ်သားများနှင့် တောသူတောင်သားတို့မှာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ရက်လုပ်သော ခမောက်များကိုသာ အားထားခဲ့ကြရသည်။ မြန်မာတောင်သူလယ်သမားများသည် ကြိမ်၊ဝါးတို့ကို ကျင်လည်စွာကိုင်တွယ်တတ်ကြသည်။ လယ်ယာလုပ်ငန်း ရပ်နားချိန်များတွင် အိမ်သုံးအတွက် ခမောက်၊ ဆန်ကော၊ ဆန်ခါ၊ တောင်း၊ ပလုံးနှင့် ဖျာများကို ရက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ စပါးကြိတ်၊ ဆန်ဖွပ်၊ မောင်းထောင်း၊ ရက်ကန်းရက်သော လုပ်ငန်းကဲ့သို့ပင် အိမ်တိုင်းလုပ်ဆောင်ရသော အိမ်တွင်းလက်မှုလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ခမောက်၊ ဆန်ကော၊ ဆန်ခါ၊ တောင်း၊ ပလုံးနှင့် ဖျာများ ရက်လုပ်သော လက်မှုလုပ်ငန်းသည် အိမ်တွင်းသုံးမျှသာ မဟုတ်တော့ဘဲ တစ်ရွာမှတစ်ရွာသို့ တစ်နယ်မှတစ်နယ်သို့ တင်ပို့ရောင်းချရန် လုပ်ဆောင်လာကြသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း

တစ်ရပ် ဖြစ်လာတော့သည်။ သုံးကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ယွန်းအုပ်၊ ယွန်းခွက်၊ ဇျတ်၊ ဒေါင်းလန်း၊ ဖိနပ် စသည်တို့ထုတ်လုပ်သော အိမ်တွင်းလက်မှု လုပ်ငန်းများလည်း ရှိခဲ့သည်။ အိမ်သုံးနှင့်လုပ်ငန်းခွင်သုံးအတွက် လျှော်နှင့် အုန်းဆံတို့ကို အသုံးပြုကာကြိုးများ ကျစ်ခြင်း၊ လျှော်ကြိုးများဖြင့် ငါးဖမ်းရန် ပိုက်ကွန် စသည့် ကုန်ထုတ်ကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ခြင်းစသော အိမ်တွင်း လက်မှုလုပ်ငန်း များလည်း ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက် တစ်နေရာမှတစ်နေရာသို့ ကုန်ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရန်၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန်နှင့် သွားလာရန်တို့အတွက် ပခုံးထမ်း၊ နွားဝန်တင်၊ လားဝန်တင်၊ လှည်း၊ လှေများကို အသုံးပြုခဲ့ ကြသည်။ တောတောင်ထူထပ်ပြီး ကြမ်းတမ်းသော လမ်းခရီးများတွင် နွားဝန်တင်၊ လားဝန်တင်များကိုသုံး၍ မြေပြန့်ဒေသများတွင် ပခုံးထမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လှည်းများဖြင့်လည်းကောင်း သယ်ယူပို့ဆောင် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် လှည်းလုပ်သောလက်သမားပညာရပ်နှင့်လုပ်ငန်းမှာ အရေးပါခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုးသီးနှံများကို ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် သယ်ယူရန်အတွက်နှင့် သစ်ဝါးများ ခုတ်ပြီး သယ်ယူရန်အတွက် လှည်းတစ်ခုတည်းကိုသာ အားထားခဲ့ကြသည်။ ထိုလုပ်ငန်းခွင်သုံး လှည်းများမှာ လှည်းကြမ်းများဖြစ်ကြသည်။ အိမ်တိုင်းလိုလို၌ လှည်းရှိရန်လိုမည်ဖြစ်သော်လည်း လှည်းကိုကိုယ်တိုင်လုပ်နိုင်သည်မဟုတ်၍ လှည်းလုပ်တတ်သူထံမှ ဝယ်ယူကြရသလို လှည်းဘီးများကိုလည်း ဝယ်ယူကြရသည်။ ကျေးလက်တောရွာများ၌ အမျိုးသားတိုင်းလိုလိုပင် အကြမ်းစား ခုတ်ထစ်တပ်ဆင်ရုံမျှသော လက်သမားအတတ်ကို တတ်မြောက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် များသောအားဖြင့် အိမ်သုံးလုပ်ငန်းခွင်သုံး လှည်းကြမ်းများကို အိမ်နီးချင်းများ၏အကူအညီဖြင့် တည်ဆောက်ကြလေ့ရှိသည်။

မြို့ပေါ်သုံးနှင့်အလှသုံး လှည်းယဉ်ကျော့ကျော့များကိုမူ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သူများကသာ ထုတ်လုပ်နိုင်ကြသည်။ အလှူအတန်းနှင့် ပွဲလမ်းသဘင်ရှိသည့်အခါများတွင် တစ်ရွာမှ တစ်ရွာသို့ လှည်းများဖြင့် စုပေါင်းသွားလာကြသဖြင့် လှည်းများဝိုင်းဖွဲ့ကာစခန်းချ ရပ်နားကြသည်ကို ကျေးလက်တောရွာများ၌ ယခုထိတိုင် တွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။ လှည်းသည် မြန်မာတောင်သူလယ်သမားတို့၏ စီးပွားဖက်ကုန်ထုတ်ပစ္စည်းပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်ဖြစ်သောလှည်းပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းမှာ အရေးပါလှသောလက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ပင်လယ်ကမ်းစပ်နှင့် မြစ်နီးချောင်းနားနေသူများအတွက်မူ လှေသည် အရေးကြီးသော ပို့ဆောင်ရေး ရေယာဉ်ဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်ကမ်းမှ အခြားတစ်ဖက်ကမ်းဆီသို့၊ တစ်နေရာမှ အခြားတစ်နေရာဆီသို့ သွားလာရန်၊ ကုန်ပစ္စည်းများ သယ်ယူတင်ပို့ရန်၊ ငါးဖမ်းသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် လှေကြီးလှေငယ်များ ရှိရန် လိုအပ်သည်။

အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် သစ်လုံးထွင်းလှေကို ကျောက်ခေတ်သစ်အတွင်း လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၇၀၀၀ ကျော်လောက်ကပင် အသုံးပြုနေကြပြီဖြစ်သည်။ ပင်လယ်

သွား ဗောတွဲလှေကို လွန်ခဲ့သောနှစ် ၆၀၀၀ ခန့်က အသုံးပြုတတ်ခဲ့ကြသည်။ အရှေ့တောင် အာရှဒေသများမှ မြောက်ဘက်ရှိ ဂျပန်ကျွန်းအထိ ပင်လယ်ခရီးသွားခဲ့ကြသည်ဟု သမိုင်း ပညာရှင်များကယူဆကြသည်။ အရှေ့တောင်အာရှမှ ဓလေ့များသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်က အနောက်ဘက်ရှိ မာဒါဂါစကာကျွန်းအထိ ပျံ့နှံ့သွားကာ မြေထဲပင်လယ် ဝန်းကျင်ဒေသများနှင့် အဆက်အသွယ်ရခဲ့ကြသည်ဟုလည်း ဆိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း မြစ်နီးချောင်းနားတွင်နေထိုင်ပြီး ရေလမ်းခရီးကိုသာ အသုံးပြု သူများသည် ရှေးအစောပိုင်းကာလတွင် သစ်ပင်ကိုခုတ်လှဲ၍ ဓား၊ ပဲကွပ်၊ ဆောက် စသည် တို့ဖြင့် အခေါင်းထွင်းထားသော သစ်လုံးထွင်းလှေများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်း တွင် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုက တစ်စတစ်စ တိုးတက်လာသောအခါ လုံးထွင်း လှေဝမ်းကို မီးဖြင့်ဖြန့်၍ စပ်တင်ကာ ဝန်ပိုမိုတင်နိုင်သော လှေကြီးများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က လှေကြီးလှေငယ်များသည် အရပ်သုံးနှင့် လုပ်ငန်းခွင်သုံးမျှ သာမကပဲ စစ်သုံးအတွက်လည်း အရေးပါခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် လှေလုပ်ငန်းမှာ စီးပွား ဖြစ် လက်မှုလုပ်ငန်းဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ သာမန်လှေငယ်များမှသည် ရှစ်တန်ကျော် တင် ဆောင်နိုင်သော သမ္ဗန်ကြီးများ၊ စပ်လှေချုပ်လှေ၊ ကက္ကူလှေ၊ ပိန်းကောစသော ကုန်သည် လှေကြီးများ၊ သားလှေ၊ ငှက်လှေ၊ ရဲလှေ၊ လွန်းကြင်လှေစသည်တို့နှင့် ရဲမက် ၁၀၀ မှ ၁၅၀ ကျော် တင်ဆောင်နိုင်သော စစ်လှေကြီးများကိုပါ ရှေးမြန်မာတို့ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

တပင်ရွှေထီးနှင့် ဘုရင့်နောင်တို့က စစ်ချီရာ၌လည်းကောင်း၊ အလောင်းမင်းတရား လက်ထက်က ဟံသာဝတီကို တိုက်ခိုက်သိမ်းသွင်းရာ၌လည်းကောင်း လှေတပ်များ ပါဝင်ခဲ့ သည်။ မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်ရှိ ကျေးရွာများသည် စစ်လှေကြီးများကို တည်ဆောက်ဆက် သွင်းရကာ ရွာသားများက လှေအမှုထမ်းများ ဖြစ်ကြရသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်လယ် ဗဒုံမင်းလက်ထက်တွင် ပေ ၈၀ မှ ၁၀၀ ကျော်အထိရှည်၍ ၈ ပေခန့်ကျယ်ဝန်းသော စစ်လှေကြီးများရှိခဲ့ပြီး လူ ၅၀ ကျော်တို့က လှော်ခတ်ကြရသည်။ ချင်းတွင်းမြစ် အောက် ပိုင်းရှိ ကျောက်မျက်နှင့် အနီးဝန်းကျင် ကျေးရွာများသည်လည်းကောင်း၊ ရွှေဘိုသစ်ဆိမ့်ကြီး ကျေးရွာမှလည်းကောင်း စစ်လှေကြီးတစ်စင်းစီ ဆက်သရပြီး လှေအမှုထမ်းကြရသည်။ အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဟင်္သာတ၊ သာရဝေါ၊ သန်လျင်၊ ဒလ စသည်တို့မှာ စစ်လှေကြီး များနှင့် လှေအမှုထမ်းများထွက်ရာ ဒေသများဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း၊ အလယ်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းကို ဆက်သွယ်ထားသည့် တစ်ခုတည်းသော ရေလမ်းခရီးမှာ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဖြစ်သည်။ အောက်မြန်မာနိုင်ငံမှ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ဆား စသောထွက်ကုန်များကို အထက်အညာဒေသသို့ တင်ပို့ရန်နှင့် အညာ ဒေသထွက်ကုန်များကို မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းရှိ မြို့ရွာများသို့ပို့ဆောင်ရန် ကုန်တင် လှေကြီးများ၊ ပိန်းကောကြီးများသည် ၁၇ ရာစုအလယ်ခန့်ကပင် ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ် လျှောက် စုန်ဆန်ကူးသန်းလျက်ရှိနေကြသည်။ ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာ၏ ပိန်းကောရှင်နှင့် ကုန်တင်လှေကြီး တျာချင်းများက အထင်အရှား သက်သေခံလျက်ရှိသည်။ ၁၉ ရာစုအလယ် တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာခဲ့သော ကရောဖွတ်က ပခုက္ကူ ဆိပ်ကမ်းတွင် ကုန်တင် လှေငယ်ပေါင်း ၁၅၀ ခန့် ဆိုက်ကပ်လျက်ရှိသည်ကို မြင်တွေ့ရကြောင်း။ ယင်းတို့အနက်

အကြီးဆုံး ၂၁ စင်းမှာ မြန်မာကုန်သည်ကြီးများ၏ ကုန်တင်လှေကြီးများဖြစ်ကြောင်း သူ၏ မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားထားခဲ့သည်။

မြစ်တွင်းသွားကုန်တင်လှေကြီးများသည် လူအားထက် လေအဟုန်ကို ပို၍ အားထား အသုံးပြုသော ရွက်လှေကြီးများဖြစ်ကြသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဟံသာဝတီဘုရင့်နောင်ခေတ် ကတည်းက အင်းဝကိုဗဟိုပြုသော မြောက်ပိုင်းမှကုန်သည်များနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်မှ ကုန်သည်များသည် ဟံသာဝတီ၊ ဒလ၊ သန်လျင်၊ မုတ္တမ၊ တနင်္သာရီ စသောဆိပ်ကမ်း မြို့များတွင် လှေကြီးလှေငယ်များဖြင့်လာရောက် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလျက် ရှိနေခဲ့ကြ ပြီဖြစ်သည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသရှိ မြို့ရွာများသည်လည်း ကူးသန်းသွားလာရေးနှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရေးအတွက် လှေကြီးလှေငယ်အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုကြရသည်ဖြစ်၍ လှေလုပ်၊ လှေစပ်၊ လှေဆောက်သောလုပ်ငန်းမှာ များစွာတွင်ကျယ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ် သည်။

ဥရောပနိုင်ငံများမှ ကုန်သည်များနှင့် စွန့်စားသွားလာသူများသည် ၁၅ ရာစု အကုန် ၁၆ ရာစု၏ အဦးအစကပင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဲခူး၊ မုတ္တမ၊ သန်လျင်တို့သို့ ဝင်ထွက်သွားလာ လျက် ရှိနေကြပြီဖြစ်သည်။ ဤသည်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ မြန်မာ့ကျွန်းသစ်ဖြင့် သင်္ဘော တည်ဆောက်မှုက ထွန်းကားထင်ရှားလာခဲ့သည်။ အေဒီ ၁၈ဝဝ ခန့်တွင် မြန်မာတို့၏ သင်္ဘောတည်ဆောက်သောလုပ်ငန်းမှာ ခိုင်မာစွာတည်ရှိနေခဲ့သည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများသည် နိုင်ငံတော်အတွင်းမှ ထွက်ရှိသော ရွှေငွေ၊ ကျောက်သံ ပတ္တမြားနှင့် ကျွန်းသစ်များကို ပြည်ပသို့ ထုတ်ယူခွင့်မပြုခဲ့ကြပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် နိုင်ငံခြားသား ကုန်သည်များက အပြန်ခရီးတွင် ကျွန်းသစ်ဖြင့် တည်ဆောက်အပ်သော မြန်မာ့လက်ရာ သင်္ဘောများကို ဝယ်ယူသယ်ဆောင်သွားခဲ့ကြသည်။ သန်လျင်နှင့် ရန်ကုန် ဆိပ်ကမ်းတွင် မြန်မာလက်သမားများ တည်ဆောက်သော သင်္ဘောများက ဂင်္ဂါမြစ်ဝ သို့မဟုတ် ဘုံဘေ တွင် တည်ဆောက်သည့် သင်္ဘောများထက် လက်ရာပြောင်မြောက်ကာ ကောင်းမွန်သေသပ် သည်ဟု နိုင်ငံခြားသားမှတ်တမ်းများက ဖော်ပြခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က သင်္ဘောအများစုကို သန်လျင်ဆိပ်ကမ်း၌ တည်ဆောက်ခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်မူ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းရှိ သင်္ဘောတည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းများက ပိုမို ထင်ရှားလာခဲ့သည်။ ပြည်မြို့အနီးတွင်လည်း သင်္ဘော တည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းရှိခဲ့သည် ဟု ဆိုကြသည်။ သင်္ဘောတည်ဆောက်သော လက်သမားများမှာ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ သာ ဖြစ်ကြကာ နည်းပညာကို ပြင်သစ်တို့ထံမှ ရခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ၁၇ ရာစု အတွင်းက သန်လျင်တွင် ပြင်သစ်တို့၏ ရောင်းဝယ်ရေးနှင့် သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးစခန်း ရှိခဲ့သည်။ ဗဒုံမင်းလက်ထက် ၁၇၉၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှ ကိုယ်စားလှယ်ဆိုင်း(မ်)(စ်) လာရောက်စဉ်က ရန်ကုန် သင်္ဘောကျင်းတွင် တန် ၈ဝဝ မှ တန် ၁ဝဝဝ ရှိသင်္ဘောကြီးများ တည်ဆောက်နေသည် ကို တွေ့ခဲ့ရကြောင်း သူ၏မှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။ လက်ရာ အလွန်ပြောင်မြောက်ပြီး သေသပ်ကောင်းမွန်သည်ဟုလည်း ချီးကျူးစကားဆိုထားသည်။ ပြင်သစ်မှတ်တမ်းများ ကလည်း ရန်ကုန်တွင် သင်္ဘောအများအပြား တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း၊ တန် ၁၅ဝဝ သင်္ဘောကြီးအထိ အရွယ်အစားအမျိုးမျိုး တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။

မြန်မာ့သဘော်တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းသည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးသည့်အချိန်တွင်လည်း ဆက်လက်ရှင်သန်လျက် ရှိနေခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့ လက်အောက် ကျရောက်ပြီးနောက် ၁၈၃၄ ခုနှစ်မှ ၁၈၇၇ ခုနှစ်များအတွင်း မော်လမြိုင် ဆိပ်ကမ်းမှ ကျွန်းသားသဘော် ၁၄၆ စင်း တည်ဆောက်ခဲ့သေးသည်။ စတီးဘရားသား ကုမ္ပဏီ၏ မှတ်တမ်းများကလည်း ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်ကတန် ၁၀၀၀ ကျော် သဘော်ကြီး များ တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ကပ္ပတိန်ဖော့(စ်)ကလည်း မြန်မာတို့၏ လှေသဘော်တည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ပုံ၊ လက်စွမ်းထက်ပုံ၊ လက်ရာကောင်း ပုံကို ချီးကျူးလျက် မြန်မာတို့သည် လုံးထွင်းလှေငယ်မှစ၍ ပေ ၆၀ ကျော်ရှည်သော ရှစ်တန် လှေကြီးများအထိ ဆောက်လုပ်နိုင်ကြသည်ဟု ၁၈၇၈ ခုနှစ်က မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သည်။

မြန်မာ့လှေလုပ်ငန်းနှင့် သဘော်တည်ဆောက်သည့်လုပ်ငန်းမှာ ပြည်တွင်း၌သာမက ပြည်ပနိုင်ငံများသို့တိုင် ပျံ့နှံ့ကျော်စောထင်ရှားခဲ့သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက် တစ် လျှောက်တွင် လှေ၊ သဘော် တည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းများသည် စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ ကုန်ထုတ်ကိရိယာ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းမျှသာမက နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် စစ်ရေးလိုအပ်ချက်ကိုပါ တာဝန်ယူ ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သော လုပ်ငန်းကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်။ ထိုမျှ အရေးပါလှသော လက်မှု လုပ်ငန်းကြီးသည် ၁၉ ရာစု နောက်ပိုင်းတွင် သံထည်သဘော်များ၊ မီးသဘော်များ ပေါ်ထွန်း လာသည့်အချိန်တွင် မှေးမှိန်တိမ်ကောသွားခဲ့သည်။ သဘော်တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း မှေးမှိန်တိမ်ကောသွားသော်လည်း မြစ်ချောင်းများအနီးနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် နေထိုင် သူ ပြည်သူတို့အတွက်မူ ကူးသန်းသွားလာရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများအတွက် လှေကြီး လှေငယ်များကို ယခုထိတိုင် အသုံးပြုနေကြရသေးသည်ဖြစ်ရကား လှေတည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းမှာ ဆက်လက်ရှင်သန်နေဆဲပင် ဖြစ်တော့သည်။

ပါမောက္ခကိုကိုအောင်

၂၀၂၁– ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၆)ရက်

မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေ၏ နိုင်ငံသားများအပေါ် လွှမ်းခြုံအကျိုးသက်ရောက်မှု

a'gufwmolkwoD
(tjynfjynfqkdif&m0ya'EShtmqD,Hk;&mXmec(MIOLA)

"

ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းခြင်းသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိကြောင်းလည်း ဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် သာသနာရေး ဦးစီးဌာနတို့သည် လိုအပ်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သော်လည်း ယနေ့အထိ အဆိုပါအမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ထုတ်ပြန်ထားခြင်း မရှိသေးပါကြောင်း ... "

နိဒါန်း

၁။ မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေများ၏ နိုင်ငံသားများအပေါ် လွှမ်းခြုံ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာထားသည်များကို စုစည်းလျက် ဥပဒေ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ကျင့်သုံးနေမှုအခြေအနေများကို သုံးသပ်တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေကြမ်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ

၂။ ရဟန်းရှင်လူပြည်သူများက မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းပေးနိုင်ရန် တင်ပြလာမှုများရှိလာသဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတမှ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေများ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပေးရေးအတွက် သဝဏ်လွှာကို ပေးပို့ခဲ့ရာမှ စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ထိုဥပဒေကြမ်းများမှာ မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေများမှာ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ၊ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိရေးဆိုင်ရာ ကျန်းမာစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေနှင့် ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူး ပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၄။ နိုင်ငံတော်သမ္မတက သဝဏ်လွှာပေးပို့မှုအပေါ် သက်ဆိုင်ရာဌာနအသီးသီး၏ အကြံပြုချက်များ ရယူကာ ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲပြီးမှ လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းပါရန်နှင့် လွှတ်တော်အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးစီးပွား အမှန်တကယ်ရရှိစေရေးအတွက် အလေးထားစဉ်းစား သုံးသပ်၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် နာယက က အကြောင်းပြန်ကြားခဲ့ပါသည်။

၅။ ထိုသို့ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် နာယကက ပြန်ကြားချက်အရ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းခြင်း ဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းနှင့် လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်း ရေးဆွဲရန် နိုင်ငံတော်သမ္မတ ရုံးသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၇ ရက် နေ့စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၁၉/၂၀၁၄ ဖြင့် ဒုတိယရှေ့နေချုပ် ဦးဆောင်သော ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲရေး ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေကြမ်းရေး ဆွဲရေးကော်မရှင်သည် ယင်းဥပဒေကြမ်းနှစ်ခုကို ပြည့်စုံစွာရေးဆွဲနိုင်ရေးအတွက် ရဟန်းရှင်လူပြည်သူများ ပေးပို့သော အကြံပြုချက်များနှင့် ဥပဒေကြမ်းများကို လက်ခံရယူလိုပါကြောင်းနှင့် ဥပဒေကြမ်း ရေးသားပြုစုနေစဉ် ဘာသာရပ်ကျွမ်းကျင်သည့်လူပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း ဖိတ်ခေါ်၍ အကြံဉာဏ်များ ရယူဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြ၍ ဖိတ်ကြားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၆။ ကော်မရှင်အနေဖြင့် ပြည်ပနိုင်ငံများမှသက်ဆိုင်ရာဥပဒေများအား စိစစ်လေ့လာ၍ မိမိနိုင်ငံ၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုက်ညီသည့်အချက်များအား သုံးသပ်ပြီး ရေးဆွဲပြုစုခြင်း၊ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရန် ရေးဆွဲပြုစုခြင်း၊ ရဟန်းရှင်လူပြည်သူများ၊ ဘာသာရပ်ကျွမ်းကျင်သူများထံမှ အကြံပြုချက်များ သို့မဟုတ် ဥပဒေကြမ်း

များ ဖိတ်ခေါ်တောင်းခံ၍ အချက်အလက်များ ရယူရေးဆွဲပြုစုခြင်းစသည့်နည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ပြုစုခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

၇။ အများပြည်သူ သိရှိလေ့လာအကြံပြုနိုင်ရန်အတွက် ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေကြမ်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း သတင်းစာများတွင်ထည့်သွင်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ လူဦးရေ တိုးပွားနှုန်းထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုဥပဒေကြမ်း ကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ ၂၄.၁၁.၂၀၁၄ ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ၅.၁၂.၂၀၁၄ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်သို့ပေးပို့ခဲ့ရာ အမျိုးသား လွှတ်တော်၌ ၁၉.၁.၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ပထမအကြိမ်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် ၁၂ ကြိမ်မြောက် ပုံမှန်အစည်းအဝေးတွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံ ဖြန့်ဝေနိုင်ခဲ့ပါသည်။

၈။ ထို့ပြင် တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းနှင့် မြန်မာဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင် မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းတို့ကိုပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲပြီး ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ ၂၆.၁၁.၂၀၁၄ ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့ပြီး ၂၈.၁၁.၂၀၁၄ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ တစ်လင် တစ်မယား စနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းကို၂၀၁၄ခုနှစ်၊ဒီဇင်ဘာလ၄ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း အများပြည်သူ သိရှိလေ့လာအကြံပြုနိုင်ရန်အတွက် သတင်းစာများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးခဲ့ပါသည်။ ၂၂.၂.၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ပထမအကြိမ်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၁၂ ကြိမ်မြောက် ပုံမှန်အစည်းအဝေးတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ ဖြန့်ဝေခဲ့ပါသည်။

> “ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ကျပြီး လူနေမှုဘဝ မြှင့်တင်ရေး၊ မိခင်နှင့် ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးတို့ကို ဦးတည်၍ လိုအပ်သော ဒေသများအတွက် လူဦးရေ တိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည် ”

၉။ ထို့နောက် ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေတို့ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ တစ်လင် တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်းထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဥပဒေကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၉ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

လူဦးရေတိုးပွားနှုန်းထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ဥပဒေ ရည်ရွယ်ချက်

၁၀။ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ကျပြီး လူနေမှုဘဝမြင့်တင်ရေး၊ မိခင်နှင့် ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးတို့ကို ဦးတည်၍ လိုအပ်သောဒေသများ အတွက် လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ရည်ရွယ်၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးသက်ရောက်မှု

၁၁။ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဥပဒေသည် အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ်များ၏ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အနည်းဆုံးနိုင်ငံအနေဖြင့် လူဦးရေတိုးပွားနှုန်းကို ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဖြင့် ထိန်းညှိပေးခြင်းသာဖြစ်ပြီး မွတ်စလင်လူမျိုးများအား ပစ်မှတ်ထား၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ အခြားဥပဒေများ ကဲ့သို့ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးသည့်အချိန်တွင် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌ အာဏာတည်ခြင်းမရှိဘဲ အမိန့်ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်သတ်မှတ်သည့် ဒေသအတွက်သာ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့တို့သည် မိမိတို့ဒေသအတွင်း လူဦးရေသိပ်သည်းမှုများပြားခြင်း၊ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း မြင့်တက်ခြင်း၊ ကလေးမွေးဖွားနှုန်းမြင့်မားခြင်း၊ မိခင်နှင့် ကလေးသေဆုံးနှုန်းမြင့်မားခြင်း နှင့် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုမြင့်မားခြင်းတို့ကြောင့် လူဦးရေနှင့်သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ အချိုးညီမျှမှုမရှိခြင်း၊ လူမှုစီးပွားရေးအညွှန်းကိန်းများ နိမ့်ကျခြင်းနှင့်ဒေသတွင်း စားနပ် ရိက္ခာလုံလောက်မှု မရှိခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်ခြင်းရှိ မရှိ စသည့်အချက်များကို စိစစ်တမ်း ကောက် ယူပြီး လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါက ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်သမ္မတထံ သို့လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့လည်းကောင်းတင် ပြနိုင်ပါသည်။

၁၃။ ထိုသို့တင်ပြချက်ကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စု နယ်မြေအတွက်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွက်လည်းကောင်း၊ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဥပဒေ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ဆောင်ရွက်ရမည့်ဒေသ အဖြစ် သီးခြားသတ်မှတ်၍ အမိန့်ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်နိုင်ပါသည်။

၁၄။ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့က သက်ဆိုင်ရာဒေသတွင် ဥပဒေကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရန် မလိုအပ်ကြောင်း တင်ပြလာပါက နိုင်ငံတော်သမ္မတ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က ဥပဒေအာဏာအကျိုးသက်ရောက်ခြင်းကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းနိုင်ပါသည်။

၁၅။ ယင်းကဲ့သို့ သတ်မှတ်ထားသည့်ဒေသတွင်သာ ဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း ထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ယင်းဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဒေသဆိုင်ရာကျန်းမာရေးအဖွဲ့များကသာ အိမ်ထောင်ရှင်ဇနီးမောင်နှံများ၊ မိခင်နှင့်ကလေးများကို ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်းအပါအဝင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ရာ မဖြစ်မနေ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသည့်အပြင် မလိုက်နာလျှင်လည်း အရေးယူ အပြစ်ပေးမည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်မျိုး မပါရှိသဖြင့် ပျော့ပျောင်းညင်သာသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ အထိလူဦးရေတိုးပွားနှုန်းထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဥပဒေအရ အမိန့် ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်၍ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရခြင်း မရှိသေးကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ
ရည်ရွယ်ချက်

၁၆။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၄ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ပြည်သူ့ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံပါ အခြားပြဋ္ဌာန်းချက်တို့နှင့်သော်လည်းကောင်း မဆန့်ကျင်လျှင် နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ဘာသာ၊ သာသနာရေးတွင် လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ဆောက်တည်နိုင်သော အခွင့်အရေးတို့ကို အညီအမျှရရှိစေရမည်ဆိုသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ကိုးကွယ်ရာဘာသာကို လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ခွင့်ရရှိစေရန်နှင့် ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းခြင်းပြုရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး စနစ်တကျရှိစေရန်အလို့ငှာ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးသက်ရောက်မှု

၁၇။ ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေသည် မွတ်စလင်လူမျိုးများအား ပစ်မှတ်ထား၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ယင်းဥပဒေတွင် ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းသည် "သူတစ်ဦးက မိမိ၏ ယုံကြည်ရာအလိုက် ကိုးကွယ်လျက်ရှိသော ဘာသာကို စွန့်လွှတ်၍ အခြားကိုးကွယ်ရာဘာသာသို့ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒဖြင့် ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ခြင်း" ကို ဆိုလိုကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဤဥပဒေအရအသက် ၁၈

နှစ်ပြည့်ပြီးသော မည်သူမဆို မိမိကိုးကွယ်ရာဘာသာမှ အခြားကိုးကွယ်ရာ ဘာသာသို့ ဖြစ်စေ၊ ဘာသာမဲ့အဖြစ်မှ ကိုးကွယ်ရာဘာသာတစ်ခုသို့ဖြစ်စေ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ တစ်ခုခုမှ ဘာသာမဲ့အဖြစ်သို့ဖြစ်စေ မိမိ၏လွတ်လပ်သောသဘောဆန္ဒဖြင့် ကူးပြောင်းခွင့် ရှိသည့်အပြင် ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ခွင့်ရရှိထားသည့် ကိုးကွယ်ရာဘာသာမှ မူလမိမိ ကိုးကွယ်ရာဘာသာသို့ဖြစ်စေ၊ အခြားဘာသာသို့ဖြစ်စေ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ခွင့်ရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၈။ ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းလိုသူသည် လျှောက်လွှာတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် အချက်များကို ဖြည့်စွက်၍ မှတ်ပုံတင်ရေးအဖွဲ့သို့ တင်ပြလျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ မှတ်ပုံ တင်ရေးအဖွဲ့မှ စိစစ်၍ ဥပဒေပါ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်ညီညွတ်ပါက သက်သေခံလက်မှတ် ထုတ်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး မှတ်ပုံတင်ရေးအဖွဲ့က သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ပြီး သက်သေခံလက်မှတ် ထုတ်ပေးသည့် နေ့ရက်မှစ၍ ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာကူးပြောင်းခွင့် ရရှိပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။

၁၉။ မည်သူမဆို ဘာသာသာသနာကို စော်ကားရန်၊ အကြည်ညိုပျက်စေရန် သို့မဟုတ် တလွဲအသုံး ပြုရန်အကြံဖြင့် ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းပြုပါက ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ အရ နှစ်နှစ်ထက် မပိုသော ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခံရမည့်အပြင် ကျပ်နှစ်သိန်းထက်မပို သော ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ကိုးကွယ်ရာသာသာကူးပြောင်းရန် ကြွေးမြီ ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခိုင်းစေခြင်း၊ သွေးဆောင်ခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ မလျော်သြဇာသုံးခြင်း သို့မဟုတ် အနိုင်အထက်ပြုခြင်းကို ကျူးလွန်သော မည်သူ့ကိုမဆို ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ အရ နှစ်နှစ်ထက် မပိုသော ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခံရမည့်အပြင် ကျပ်သုံးသိန်းထက်မပိုသော ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ မည်သူမဆို ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းနိုင်ခွင့်ရှိသူတစ်ဦး တစ် ယောက်၏ ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းကို ဟန့်တားခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်း သို့မဟုတ် နှောင့်ယှက်ခြင်းတို့ကို ကျူးလွန်ပါက ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၉ အရ ခြောက်လထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ချမှတ် ခံရမည့်အပြင် ကျပ်ငါးသောင်းထက်မပိုသော ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ် နိုင်ပါသည်။

၂၀။ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေအရ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူး ပြောင်းခြင်းသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိကြောင်းလည်း ဥပဒေတွင် ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ၎င်းဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် သာသနာရေးဦးစီးဌာနတို့သည် လိုအပ်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သော်လည်း ယနေ့အထိ အဆိုပါအမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ထုတ်ပြန်ထား ခြင်းမရှိသေးပါကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

တစ်လင်တစ်မယားစနစ်ကျင့်သုံးခြင်း ဆိုင်ရာဥပဒေ

ရည်ရွယ်ချက်

၂၁။ ဥပဒေနှင့်အညီ ထိမ်းမြားကြသော လင်နှင့်မယားတို့ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး သစ္စာရှိစွာဖြင့် သာယာချမ်းမြေ့သည့် အိမ်ထောင်တည်ဆောက်နိုင်စေရန်လည်းကောင်း၊ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးများတရားမဝင် မယားအဖြစ် ရောက်ရှိခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦးထက် ပို၍ယူခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် အိမ်ထောင်ရေးပြဿနာနှင့် အိမ်ထောင်ရေး မှုခင်းများ ကို တားဆီးနိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ၏ ကိုယ်ကျင့်တရား ပိုမိုထိန်းသိမ်း နိုင်ကြစေရန်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးသက်ရောက်မှု

၂၂။ ဤဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူအားလုံးနှင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင် နေထိုင်သော နိုင်ငံသားနှင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်နေထိုင်စဉ် နိုင်ငံသားနှင့် ထိမ်းမြားသော နိုင်ငံခြားသားနှင့်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်စေရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် လူမျိုး တစ်မျိုးမျိုးကို ပစ်မှတ်ထား၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း မရှိပါကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂၃။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေအများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာ ဓလေ့ထုံးစံအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမျိုးသားများက ဇနီးအများယူခြင်းကို တားမြစ်ထားခြင်းမရှိသဖြင့် အများမနှစ်သက်သော လူမှုရေး ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိပါသည်။ ၁၉ ရာစုကတည်းက ပြဋ္ဌာန်းထားသော ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ ၁၈၈၆ အရ အိမ်ထောင်ရှင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် မိမိခင်ပွန်းနှင့် တရားဝင် လက်ထပ်ပေါင်းသင်းနေထိုင်စဉ် အခြားအမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် ထပ်မံပေါင်းသင်းလျှင် ယင်းအမျိုးသမီးနှင့် ပေါင်းသင်းသော တရားဝင်ခင်ပွန်းမဟုတ်သူကို တရားဝင် လက်ထပ်ပေါင်းသင်းနေသည့် ခင်ပွန်းက ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၄၉၇ ဖြင့် အရေးယူနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

၂၄။ အဆိုပါ ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၄ နှင့် ၄၉၅ တို့တွင် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရဖြစ်စေ၊ ဘာသာရေးအရဖြစ်စေ၊ ဓလေ့ထုံးစံအရဖြစ်စေ ထိမ်းမြားမှုအတည်ဖြစ်နေစဉ် ထပ်မံထိမ်းမြားပါက အရေးယူ အပြစ် ပေးနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် တစ်လင် တစ်မယားစနစ် ပေါ်ထွန်းလာစေရန် အထောက်အကူပြုသည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည် ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အလားတူ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင်လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၅။ မည်သည့် ယောကျာ်းနှင့်မိန်းမ မဆို တစ်လင်တစ်မယားစနစ်ကျင့်သုံးခြင်း ဆိုင်ရာဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်ပါက တည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရဖြစ်စေ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာအရ ဖြစ်စေ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရဖြစ်စေ တရားဝင်ထိမ်းမြားခြင်း ပြုနိုင်ပါသည်။ ၎င်းဥပဒေအာဏာ တည်ပြီးနောက် ယောကျာ်းနှင့်မိန်းမတို့သည် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရဖြစ်စေ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာအရဖြစ်စေ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရဖြစ်စေ၊ ထိမ်းမြားမှု ပြုလုပ်

ရာတွင် တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းသာလျှင် တရားဝင်အတည်ဖြစ်ပါသည်။

၂၆။ တရားဝင်ထိမ်းမြားပြီးသည့် ယောကျာ်းနှင့်မိန်းမသည် ထိမ်းမြားမှု တည်မြဲနေစဉ် အခြားသူတစ်ဦးနှင့် ထပ်မံထိမ်းမြားခြင်း သို့မဟုတ် လင်မယားအဖြစ်တရားမဝင်ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်း မပြုရပါ။ ထပ်မံထိမ်းမြားမည်ဆိုပါက ယခင်အိမ်ထောင်နှင့် တရားဝင်ကွာရှင်းပြတ်စဲပြီးဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထားတင်ပြရန် လိုမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖောက်ဖျက်ပါက ခုနစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ရမည့်အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ ယောကျာ်းနှင့်မိန်းမသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပြီးနောက် အခြားသူတစ်ဦးနှင့် ထပ်မံလက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းပြုလျှင် ထိုသူသည် အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှု ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်၍ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ အရ ခုနစ်နှစ် ထက် မပိုသော ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ရမည့် အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ အခြားသူနှင့် ထပ်မံထိမ်းမြားလျှင် ဤဥပဒေအရ အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှု ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်၍ကျန်သည့် မယား သို့မဟုတ် လင်က လင်မယားကွာရှင်းခွင့်ရသည့်အပြင် ကျူးလွန် သူသည် နှစ်ဦးပိုင် ပစ္စည်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်း၏အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးခြင်းခံရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် နစ်နာသူသည် တရားမကြောင်းအရလည်း တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

၂၇။ ဤဥပဒေသည် ဥပဒေနှင့်အညီ ထိမ်းမြားကြသော လင်နှင့်မယားတို့ တစ်ဦးပေါ်တစ်ဦး သစ္စာရှိစွာဖြင့် သာယာချမ်းမြေ့သည့် အိမ်ထောင်ရေးတည်ဆောက်နိုင်စေရန်၊ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးများ မယားပြိုင်အဖြစ် ရောက်ရှိခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်နှင့် အမျိုးသားများက ဇနီးမယား အများယူခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် အိမ်ထောင်ရေးမှုခင်းများကို တားဆီးနိုင်ရန် အနှစ်သာရအရ ရည်ရွယ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းဥပဒေတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ မရှိသော ဥပဒေတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

၂၈။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များတွင် တစ်လင်တစ်မယား စနစ်ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အမှုပေါင်း ၁၅၄၄ မှုရှိပြီး တရားခံဦးရေ ၁၈၄၈ ဦးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ၁၇၆၀

> “ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် တစ်လင်တစ်မယား စနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အမှုပေါင်း ၁၅၄၄ မှုရှိပြီး တရားခံဦးရေ ၁၈၄၈ ဦးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ၁၇၆၀ ဦး၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ၆ ဦး၊ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် ၁၈ ဦး၊ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် ၆၄ ဦးတို့ ဖြစ်ပါသည် ”

ဦး၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ၆ ဦး၊ ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် ၁၈ ဦး၊ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် ၆၄ ဦးတို့ဖြစ်ပါသည်။ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အရေးယူခံရသည့် တရားခံများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များမှာ အရေးယူခံရမှု အများဆုံးဖြစ်ပြီး အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် အရေးယူခံရမှုမှာ ၆၄ ဦးသာ ရှိ သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မျိုးစောင့်ဥပဒေ ၄ ခုတွင် တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင် ရာ ဥပဒေအရသာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများရှိပြီး ကျန်သည့်မျိုးနွယ်နှင့် ဘာသာထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှုဥပဒေ ၃ ခုအရ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမများအထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ ရည်ရွယ်ချက်

၂၉။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေသည် မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိန်းမများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော ယောကျ်ားတို့၏ ထိမ်းမြားခြင်း၊ ကွာရှင်းခြင်း၊ အမွေဆက်ခံခြင်း၊ ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း၊ သားသမီးထိန်းသိမ်းခြင်း စသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခွင့်အရေးများကို မျှတစွာ ရရှိခံစားနိုင်ရန်နှင့် ထိရောက်သည့် ကာကွယ်မှု ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးသက်ရောက်မှု

၃၀။ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိန်းမများနှင့် ထိုမိန်းမ၏ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သော ယောကျ်ားတို့နှင့် သက်ဆိုင်စေရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် မွတ်စလင်လူမျိုးများအား ပစ်မှတ်ထား ၍ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း မရှိပါ။

၃၁။ ယင်းဥပဒေသည် ၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားမှုနှင့် အမွေဆက်ခံမှု အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်း၍ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ ပြင်ဆင် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာအမျိုးသမီးက အခြားဘာသာဝင် အမျိုးသားနှင့် ထိမ်းမြားပြီးနောက်တွင် ဘာသာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား ပြုလုပ်ခွင့်ရရှိ စေမည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်များအား ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာအမျိုးသမီး များ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

၃၂။ အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်ပြီးဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သည့် ယောကျ်ားတစ်ဦးနှင့် အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်ပြီးဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမတစ်ဦးတို့သည် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိန်းမများ အထူး ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်အရာရှိဖြစ်သော မြို့နယ် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနအုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံ၌ ထိမ်းမြားနိုင်ပါသည်။ ဤဥပဒေအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သည့် ယောကျ်ားသည် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမ၏ ယုံကြည် ကိုးကွယ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်ပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ကို လိုက်နာခြင်းမရှိပါက ဥပဒေပုဒ်မ ၃၃ နှင့် ပုဒ်မ ၃၄ အရ ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်နိုင်သည့်အပြင် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိန်းမသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သည့် ယောကျ်ားကို ကွာရှင်းနိုင်

ပါသည်။ ထိုသို့ကွာရှင်းလျှင် ထိုယောက်ျားသည် လင်မယားနှစ်ဦးပိုင်ပစ္စည်းများမှ မိမိ၏ အစုကို စွန့်လွှတ်ရမည့်အပြင် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမအား ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုအတွက် လျော်ကြေးပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိန်းမသည် သားသမီးအားလုံးကို အုပ်ထိန်းခွင့်ရှိပြီး ထိုယောက်ျားသည် အရွယ်မရောက်သေးသည့် သားသမီးများအတွက် ကလေးစရိတ်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စများကို မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ ဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃၃။ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သော အခြားဘာသာဝင်များ၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း၊ အမွေဆက်ခံခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယင်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေများအရသာ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ၁၈၇၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၆ နှင့် ၁၈၉၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားဥပဒေများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ တို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသဖြင့် ယင်းဥပဒေများအတိုင်း ကျင့်သုံးလျက် ရှိပါသည်။ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိသော ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးရန်ရှိပါက တရားမျှတမှု၊ သာတူညီမျှမှုနှင့် စိတ်စေတနာကောင်းထားမှုတို့အရ ဆုံးဖြတ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ၁၈၉၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားဥပဒေများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၃ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဤဥပဒေသည် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ မြှင့်တင်ပေးခြင်းသာဖြစ်ပြီး အခြားဘာသာဝင်များကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ခွဲခြားခြင်းများမရှိသော ဥပဒေတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

အခြားဘာသာဝင်များအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများ

၃၄။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သော အခြားဘာသာဝင်များအတွက် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းသည် ၁၈၉၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား ဥပဒေများအက်ဥပဒေ (Myanmar Law Act) ပုဒ်မ ၁၃ (၁) အရ ထိမ်းမြားလက်ထပ်သူတို့၏ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေများအပေါ်တွင် အခြေခံပါသည်။ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများလည်း အတည်ဖြစ်လျက် ရှိနေပါသည်–

ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များအတွက်

(က) ၁၈၅၆ ခုနှစ်၊ ဟိန္ဒူမုဆိုးမများ ပြန်လည်လက်ထပ်ထိမ်းမြားရေး အက်ဥပဒေ (၂၅-၇-၁၈၅၆)
(ခ) The Anand Marriage Act (၂၂-၁-၁၉၀၉)
(ဂ) The Special Marriage Act (၂-၃-၁၈၇၂)
(ဃ) ဟိန္ဒူမုဆိုးမများ ထပ်မံထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၅-၇-၁၈၅၆)
(င) The Hindu Law

အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များအတွက်

(က) The Kazis Act (၉-၇-၁၈၈၀)

(ခ) မွတ်ဆလင် လင်မယား ကွာရှင်းရေးအက်ဥပဒေ (၇-၃-၁၉၁၃)

(ခ) The Islamic Law

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များအတွက်

(က) ခရစ်ယာန်ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (၁၈-၇-၁၈၇၂)

(ခ) The Parsi Marriage and Divorce Act (၂၂-၀၆-၁၉၃၆)

၃၅။ အထက်ဖော်ပြပါ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ဥပဒေများအရ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရာတွင် ယင်းဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးပိုင်ခွင့် ရှိသူများက ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၃၆။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် မြန်မာအမျိုးသမီးများနှင့် နိုင်ငံခြားသားများ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုတရား လွှတ်တော်ချုပ်က ညွှန်ကြားချက် အမှတ်၊ (၁/၂၀၁၂) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ထားပါသည်။ အဆိုပါညွှန်ကြားချက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မြန်မာ အမျိုးသမီးနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နိုင်ငံခြားသားတို့ ပြုလုပ်သည့် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ကျမ်းကျိန်လွှာကို ခရိုင်တရားရုံး/ခရိုင်တရားသူကြီးကသာ ပြုလုပ်ပေးရမည်ဟု ထုတ်ပြန်ထားသည်။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသူ မြန်မာအမျိုးသမီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံခြားသားယောကျ်ားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်ပါက ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ မြို့နယ်အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ထိမ်းမြားမှုမှတ်ပုံတင်အရာရှိ ဖြစ်ပါသည်။

၃၇။ The Christian Marriage Act ပုဒ်မ ၄ နှင့် ၅ တို့အရ ခရစ်ယာန်ဘာသာအချင်းချင်း သို့မဟုတ် တစ်ဦးဦးသည် ဘာသာခြားဖြစ်ပါက ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ပြုလုပ်ရာ၌ သက်ဆိုင်ရာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် အခမ်းအနားပြုလုပ်၍ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပြီး ယင်းဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှ လက်ထပ်ပြီးစီးကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ်ထုတ်ပေးလျှင် သို့မဟုတ် ယင်းဥပဒေအရ ခန့်ထားသော ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များ ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံတွင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှသာလျှင် တရားဝင်ထိမ်းမြားခြင်းမြောက်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၃၈။ The Christian Marriage Act ပုဒ်မ ၇ အရ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်အား ရာထူးအလျောက် ထိမ်းမြားမှု မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်အဖြစ် ၂၆-၂-၂၀၁၃ ရက်စွဲပါအမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၅၂/၂၀၁၃ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး တရားရေး ဦးစီးမှူး၊ ပြည်နယ်တရားရေးဦးစီးမှူး၊ ခရိုင်တရားသူကြီးနှင့် မြို့နယ်တရားသူကြီးတို့အား ထိမ်းမြားမှု မှတ်ပုံတင်အရာရှိများအဖြစ် ၂၆-၂-၂၀၁၃ ရက်စွဲပါအမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ်၊ ၁၅၃/ ၂၀၁၃ ဖြင့် လည်းကောင်း အသီးသီးခန့်အပ်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

၃၉။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် နိုင်ငံခြားသားများနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်မြန်မာတိုင်းရင်းသူများ ခရစ်ယာန်ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေအရ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရာတွင် ဥပဒေအရ သတ်မှတ်သည့် Marriage Certificate အဖြစ် အတည်ပြုနိုင်ရန် ထိမ်းမြားမှုမှတ်ပုံတင်အရာရှိ ဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စများကို ၈-၃-၂၀၁၃ ရက်စွဲပါ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်၊ ၂/၂၀၁၃ ဖြင့် ထုတ်ပြန်ထားပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးကြီးကြပ်မှုရုံး၏ ၂၅-၅-၂၀၂၀ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၃၆/စု-၃၅/၂၀၂၀ (လထန) ဖြင့် "ခရစ်ယာန်ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ (၁၈၇၂ ခုနှစ်) အရ ထိမ်းမြားပေးနိုင်ခွင့် လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်းနှင့် ထိမ်းမြားခြင်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုက်နာရန် ကြေညာချက်" နှင့်အတူ ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လအထိ ထိမ်းမြားပေးနိုင်ခွင့် လိုင်စင်ရရှိသူများ စာရင်းကို ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ထုတ်ပြန်ထားပါသည်။

၄၀။ The Special Marriage Act ပုဒ်မ ၂ အရ ခရစ်ယာန်၊ ဂျူး၊ ဟိန္ဒူ၊ မိုဟာမေဒင်၊ ပါရစီ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဆစ်ခ်၊ ဂျိန်းဘာသာဝင် မဟုတ်သူများ အချင်းချင်းသည်လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးဦးသည် ဟိန္ဒူ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဆစ်(ခ်)၊ ဂျိန်းဘာသာကိုးကွယ်သူများဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်ဦးသည် ယင်းဘာသာဝင်များ မဟုတ်လျှင်သော်လည်းကောင်း ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရာ၌ တရားဝင်ထိမ်းမြား လက်ထပ်ခြင်းဖြစ်ရန် အလို့ငှာ ဤဥပဒေအားလိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပုဒ်မ ၃ အရ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက သီးခြားသတ်မှတ်သည့် ဒေသများအတွက် ခန့်အပ်ထားသည့် ထိမ်းမြားမှုမှတ်ပုံတင်အရာရှိထံတွင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှသာ တရားဝင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ဦးသည် အခြားနိုင်ငံသားတစ်ဦးနှင့် လက်ထပ်မည်ဆိုပါက လက်ထပ်ထိမ်းမြားမည့်သူများ၏ ကိုးကွယ်ရာဘာသာအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ထိမ်းမြားမှု မှတ်ပုံတင်အရာရှိ ရှေ့မှောက်တွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှသာ ဥပဒေနှင့်အညီ တရားဝင်လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမြောက်မည် ဖြစ်ပါကြောင်း စုစည်းတင်ပြပါသည်။

ဒေါက်တာသုတေသီ

(အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် အာဆီယံရေးရာဌာနခွဲ၊ MOLA)

ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (၂၀၁၉) ကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း

O;Defarmif (ppaw) Gw&m; vWfawmf&Se

“ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဥပဒေ ဖြစ်ထွန်းလာမှု
သမိုင်းနောက်ခံများအရ
ရှေးယခင်က ကုန်သွယ်မှုရေးရာများတွင် ကုန်ပစ္စည်း (ဝါ)
ကုန်စည်များအတွက်သာ စဉ်းစားခဲ့ကြပါသည်။
ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲသက်တမ်းရှည်
ဥပဒေများဖြစ်ကြသော ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေ (Penal Code)[1]၊
မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်စည်အမှတ်အသားများ အက်ဥပဒေ
(Myanmar Merchandise Marks Act)[2] တို့တွင်
Trademark ကို ကုန်စည်များအတွက်သာ
ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါမည် ”

ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး နိုင်ငံတော်သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုးကာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၉ အဖြစ် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပြီဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခေတ်အဆက်ဆက်က စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းဆောင်တာအရပ်ရပ်တွင် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အသုံးပြုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများ အမြဲရှိနေခဲ့ရသော်လည်း ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဆိုင်ရာပင်မဥပဒေဟူ၍ မည်သည့်အခါကမျှ ပြဋ္ဌာန်းဖူးခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ယခုကဲ့သို့ ဒုတိယအကြိမ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သက်တမ်းတွင်မှ ဤဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်နိုင်ခြင်းသည် ဥပဒေနယ်ပယ်အတွက် ထူးခြားသော သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ရပ် စိုက်ထူလိုက်ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုရပါသည်။

၁။ အမှတ်တံဆိပ်အမျိုးအစား ၃ မျိုး

ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအရ –

(၁) **အမှတ်တံဆိပ်** (ကုန်ပစ္စည်း+ဝန်ဆောင်မှု+စုပေါင်းပိုင်+အသိအမှတ်ပြု) Mark

(၂) **ကုန်အမှတ်တံဆိပ်** (ကုန်ပစ္စည်းအတွက်) Trade mark (Goods mark)

(၃) **ဝန်ဆောင်မှုအမှတ်တံဆိပ်** (ဝန်ဆောင်မှုအတွက်) Service mark

ဟု အခြေခံ အမှတ်တံဆိပ်အမျိုးအစား ၃ မျိုး ပါရှိနေပါသည်။

ယင်းစကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အသီးသီးကို ဥပဒေတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည် –

ပုဒ်မ ၂(ည) **အမှတ်တံဆိပ်** ဆိုသည်မှာ ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုကို အခြားသော ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ခွဲခြားသိရှိစေနိုင်သော ကိုယ်ပိုင်အမည်နာမများ၊ အက္ခရာများ၊ ကိန်းဂဏန်းများ၊ ပုံဖော်ထားသော အစိတ်အပိုင်းများ၊ အရောင်အသွေးပေါင်းစပ်မှုတို့ အပါအဝင် မျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့နိုင်သော အမှတ်အသားတစ်ခုခုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယင်းအမှတ်အသားတစ်ခုနှင့်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ထားသည့် အမှတ်အသားတစ်ခုခုကိုသော်လည်းကောင်း ဆိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်၊ ဝန်ဆောင်မှုအမှတ်တံဆိပ်၊ စုပေါင်း ပိုင်အမှတ်တံဆိပ်နှင့် အသိအမှတ်ပြု အမှတ်တံဆိပ်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

ပုဒ်မ ၂(ဋ) **ကုန်အမှတ်တံဆိပ်** ဆိုသည်မှာ ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ ကုန်ပစ္စည်းများကို အခြားသောလုပ်ငန်းများ၏ ကုန်ပစ္စည်းများမှ ခွဲခြားသိရှိစေနိုင်သော အမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုခုကို ဆိုသည်။

ပုဒ်မ ၂(ဌ) **ဝန်ဆောင်မှုအမှတ်တံဆိပ်** ဆိုသည်မှာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို အခြားသော လုပ်ငန်း၏ ဝန်ဆောင်မှုများမှ ခွဲခြားသိရှိစေနိုင်သော အမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုခုကို ဆိုသည်။

ဥပဒေရည်ရွယ်ချက် ပုဒ်မ ၃ တွင် **"အမှတ်တံဆိပ်"** ဟု သုံးနှုန်းထားပြီး အေဂျင်စီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ပုဒ်မ ၈ တွင် **"ကုန်အမှတ်တံဆိပ်"** ဟုလည်းကောင်း၊ ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ပုဒ်မ ၉ တွင် **"ကုန်အမှတ်တံဆိပ်"** ဟုလည်းကောင်း အသီးသီး သုံးနှုန်း ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ယင်းနောက်ပိုင်း ပုဒ်မတိုင်းတွင် "အမှတ်တံဆိပ်" ဟုသာ သုံးနှုန်းထားပါတော့သည်။ "ကုန်အမှတ်တံဆိပ်" ဟု လုံးဝ သုံးနှုန်းခြင်း မရှိတော့ပါ။

၂။ အဓိကလွဲမှားချက်အချို့

ယင်းလေ့လာတွေ့ရှိချက်တို့ကိုပင်အခြေခံကာ ဤဥပဒေတွင် လွဲမှားနေသော အဓိက အချက်အချို့ကို ဆွေးနွေးလိုပါသည် –

(က) ဥပဒေ၏အမည်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ မကိုက်ညီဖြစ်နေပါသည်။ ယခုအတိုင်းဆိုလျှင် ဥပဒေကို "အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ" (Marks Law) ဟု အမည်တပ်မှသာ သင့်လျော်မည် ဖြစ်နေပါတော့သည်။ ယခုကဲ့သို့ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ ဟု အမည်တပ်ထားသဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းနှင့်ဆိုင်သော အမှတ်တံဆိပ်များ goods marks နှင့်သာ ပတ်သက်သည့် ဥပဒေ ဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်နေပါသည်။

(ခ) ပုဒ်မ ၈ နှင့် ပုဒ်မ ၉ တို့တွင် အမှတ်တံဆိပ်ဟု မရည်ညွှန်းထားဘဲ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် ကိုသာ ရည်ညွှန်းထားသဖြင့် အေဂျင်စီနှင့် ဦးစီးဌာနများသည် ကုန်ပစ္စည်းများ (goods) ဆိုင်ရာ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကိစ္စများ goods marks နှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စများကိုသာ ဆောင်ရွက်နိုင်တော့သည့် သဘောသက်ရောက်နေပါသည်။ သို့ရာတွင် ပုဒ်မ ၆၅ အရမူ အေဂျင်စီသည် မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ မှတ်ပုံတင်ရန်လျှောက်ထားရ သော အမှတ်တံဆိပ်များ (အမှတ်တံဆိပ်အဓိပ္ပာယ်ပါ အမှတ်အသားအမျိုးမျိုး) နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် အယူခံလာသည့်ကိစ္စများကို ဆုံးဖြတ်ရန် အခွင့်အာဏာကို ရရှိထားပြန်သဖြင့် ရှေ့နောက်မညီ ဖြစ်နေပါသည်။

(ဂ) **ကုန်အမှတ်တံဆိပ် Trademark** ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကုန်ပစ္စည်းဆိုင်ရာအမှတ် တံဆိပ်သက်သက်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမှာ အဓိကလွဲမှားသောအချက်ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဆန်းစစ်ခြင်း

နိုင်ငံတကာဥပဒေစံများအရ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် Trademark သည် ကုန်ပစ္စည်းအတွက် အမှတ်တံဆိပ် မဟုတ်ကြောင်း၊ ကုန်သွယ်မှုအတွက် အမှတ်တံဆိပ်သာ ဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါအချက်များဖြင့် သက်သေပြလိုပါသည် –

"ကုန်အမှတ်တံဆိပ်" ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေခြင်းသည် မူလအင်္ဂလိပ်ဘာသာ trade mark, trademark ကို မြန်မာမှုပြုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် **"ကုန်"** ဟူသော စကားရပ်သည် ကုန်သွယ်မှုပြုခြင်း/ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း trade or trade– aspect ကို ရည်ညွှန်းပြီး **"အမှတ်တံဆိပ်"** သည် mark ကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ စကားအပြည့်အစုံ

ခေါ်ဝေါ်လျှင် ကုန်သွယ်မှု အမှတ်တံဆိပ် ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း လိုရင်းတိုရှင်း "ကုန်အမှတ်တံဆိပ်" ဟု ယေဘုယျ သုံးစွဲနေကြခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် "ကုန်အမှတ်တံဆိပ်" ဝေါဟာရ မှ Trademark ဖြစ်လာခြင်းမဟုတ်ဘဲ "Trademark" ဟူသော အင်္ဂလိပ်မူရင်းဝေါဟာရကို မြန်မာပြန်ဆိုကာ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် ဟု သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်နေကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဥပဒေ ဖြစ်ထွန်းလာမှု သမိုင်းနောက်ခံများအရ ရှေးယခင်က ကုန်သွယ်မှုရေးရာများတွင် ကုန်ပစ္စည်း (ဝါ) ကုန်စည်များအတွက်သာ စဉ်းစားခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲသက်တမ်းရှည်ဥပဒေများဖြစ်ကြသော ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ (Penal Code)[1]၊ မြန်မာနိုင်ငံကုန်စည်အမှတ်အသားများ အက်ဥပဒေ (Myanmar Merchandise Marks Act)[2] တို့တွင် Trade mark ကို ကုန်စည်များအတွက်သာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါမည်။

သို့သော် ယင်းဥပဒေဟောင်းများတွင်ပင် Trade ဟူသော စကားရပ်သည် ကုန်စည် goods ကို မရည်ညွှန်းဘဲ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု manufacture သို့မဟုတ် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု merchandise or trading ကိုသာ ရည်ညွှန်းကြောင်း အောက်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ သိရှိနိုင်ပါသည် –

Penal Code ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ

Section 478. A mark used for denoting that goods are the manufacture or merchandise of a particular person is called a **trademark**.

ဤတွင် goods ဟူသော စကားရပ်သည် ကုန်စည်ကို ဆိုလိုပြီး manufacture or merchandise ဟူသော စကားရပ်သည် ထုတ်လုပ်မှု သို့မဟုတ် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု (ဝါ) ကုန်သွယ်မှုကို ဆိုလိုကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

Myanmar Merchandise Marks Act မြန်မာနိုင်ငံကုန်စည်အမှတ်အသားများအက်ဥပဒေ

Section 2(1) **"trade mark"** has the meaning assigned to that expression in section 478 of the Penal Code.

Section 2(4) **"goods"** means anything which is the subject of trade or manufacture:

အထက်ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များအရပင် ကုန်ပစ္စည်း (ဝါ) ကုန်စည် (goods) နှင့် ကုန်သွယ်မှု (trade) အသုံးအနှုန်း နှစ်မျိုးသည် သီးခြားအဓိပ္ပာယ်ဆောင်ကြောင်း သိသာထင်ရှားပါသည်။

၄။ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်တွင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ ပါမပါ

၂၀ရာစု အလယ်လောက်မှစတင်ကာ ဝန်ဆောင်မှုများ services အတွက်ပါ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ရေးရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၊ သဘောတူစာချုပ်များ၊ ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း

1 The Penal Code, India Act. No. 45/1860 Burma Code Vol. 8, p. 1
2 The Myanmar Merchandise Marks Act, India Act No. 4/1889. Burma Code Vol. 5, p. 27

ကာ အသုံးပြုလာခဲ့ကြပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များအား ၅ နှစ် တစ်ကြိမ် အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးသည့် Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services to which Trademarks are applied[3] သည် မူလက ကုန်စည်များ အတွက်သာ အမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ သော်လည်း ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှစတင်ကာ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများအတွက်ပါ ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိ ၁၁ ကြိမ်မြောက် Nice Classification of Trademark, 2018 အရ ကုန်စည်အမျိုးအစား Classes of Goods ၃၄ မျိုးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစား Classes of Services ၁၁ မျိုး သတ်မှတ်ထားရာ ယင်းစုစုပေါင်း Class ၄၅ မျိုးစလုံးကို Nice Classification of Trademark ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများအားလုံး၏ ပင်မအခြေခံကွန်ဗင်းရှင်းအချုပ် ဖြစ်သော TRIPS Agreement[4] အမည်အပြည့်အစုံသည်ပင် “Agreement on Trade–Related Aspects of Intellectual Property Rights” ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် “၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ အသိဉာဏ်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့်များ၏ ကုန်သွယ်မှုရေးရာ သတ်မှတ်ချက်များ သဘောတူစာချုပ်” ဟု ခေါ်ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအမည်ပါ “Trade” ဟူသည် “ကုန် ပစ္စည်း” ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်ကြောင်း သိစေလိုပါသည်။

ယင်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ TRIPS Agreement ပါ ပို၍ ထင်ရှားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် မှာ –

Section 2: Trademarks

Article 15

Protectable Subject Matter

1. Any sign, or any combination of signs, capable of distinguishing the goods and services of one undertaking from those of other undertakings, shall be capable of constituting a trademark.

   အမှတ်အသားတစ်စုံတစ်ရာ သို့မဟုတ် အမှတ်အသားများစုစည်းထားသည့် တစ်စုံ တစ်ရာသည် ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုအတွက် တစ်ဦးဦး၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကို အခြားသူတစ်ပါး၏ ပိုင်ဆိုင်မှုမှ ကွဲပြားသိရှိစေအောင် ပြုလုပ်ထားပါက ကုန်အမှတ် တံဆိပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် လုံလောက်သည်။

4. Nature of the goods or services to which a trademark is to be applied shall in no case form an obstacle to registration of a trademark.

3 Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services to which Trademarks are applied (Nice Agreement(1957), revised at Stockholm (1967) and at Geneva (1977) and amended in 1979 (Nice Union) – status on 2018 version

4 Agreement on Trade–Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Agreement) (1994)

ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း၏ သဘောသဘာဝသည် ယင်းကုန်အမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုကို မှတ်ပုံတင်ရန် လျှောက်ထားရာတွင် အဟန့်အတား မဖြစ်စေရ။

ဟူ၍ ဖော်ပြထားချက်များအရ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် trademark ဟူ၍ ဖော်ပြရုံဖြင့် ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှု နှစ်ခုစလုံး အကျုံးဝင်ပြီးသားဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူရမည်မှာ ထင်ရှားနေပါသည်။

၅။ အခြားနိုင်ငံများ၏ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

အာဆီယံဦးဆောင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော စင်္ကာပူနိုင်ငံ၏ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အက်ဥပဒေတွင် –

"Trade mark refers to any sign capable of being represented graphically (such as words, shapes or logos) and which is capable of distinguishing **goods and services** from different sources".[5]

ဟု အတိအကျ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို ဥပမာပြနိုင်ပါသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင်လည်း –

"A trademark can be any word, phrase, symbol, design, or a combination of these things that identifies your **goods or services**. ……….. The word "trademark" can refer to both trademarks and service marks."[6]

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နှင့်တီထွင်မှု မူပိုင်ခွင့်ရုံး USPTO ကလည်း ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အဓိပ္ပာယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်းထားပါသည် –

"A trademark can be any word, phrase, symbol, design, or a combination of these things that identifies your **goods or services**."[7]

၆။ Trade ၏ အဓိပ္ပာယ်အသွယ်သွယ်

Trade ဟူသော စကားရပ်ကို Mariam–Webster Dictionary[8] တွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားချက်မှာ –

Trade (noun): the activity or process of buying, selling, or exchanging goods or services

5 Singapore Business Law, 8th Edition, businesslaw.sg, 2018
6 Wikipedia
7 Wikipedia
8 Merriam–Webster Dictionary: 2020 Merriam–Webster Inc.

(adjective): serving others in the same business rather than the ultimate user or consumer: to make or exchange of things or services

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကိုလည်း ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

Trade ဟူသော အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရပါရှိသည့် အခြား အသုံးများသောစကားရပ်အချို့မှာ–

- World Trade Organization ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဖွဲ့ကြီး
- World Trade Centre ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဆောက်အဦ
- Ministry of Trade ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (ယခင်အခေါ်)
- Trade Directorate ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန
- Trade Promotion ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေး
- Trade secrets လုပ်ငန်းဆိုင်ရာလျှို့ဝှက်ချက်များ
- Permit to Trade လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် ခွင့်ပြုမိန့်
- Trade Union အလုပ်သမားအစည်းအရုံး/အလုပ်သမားအကျိုးဆောင်အဖွဲ့အစည်း
- Trade dispute ဝါဏိဇ္ဇပဋိပက္ခမှု၊ အလုပ်ရှင် အလုပ်သမားအငြင်းပွားမှု
- Jack of all trades, Master of none (ဘာမှ တကယ်မတတ်သည့် ယောင်ခြောက်ဆယ် သမား)
- Free–kick is the trademark of David Beckham (ဒေးဗစ်ဘက်ခမ်း၏ ထင်ရှားသည့် စွမ်းရည်အမှတ်သညာမှာ အလွတ်တည်ကန်ဘော ဖြစ်သည်။)
- Trade wind ကုန်သည်လေ

စသည်တို့ကို လေ့လာမှတ်သားရပါသည်။

၇။ ခေတ်အဆက်ဆက် ကြိုးပမ်းမှု

မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကပင် နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်ရုံးက စတင်တာဝန်ယူ ရေးဆွဲခဲ့ကာ ခေတ်အဆက်ဆက် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံးဝန်ကြီးဌာန၊ သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာဝန်ကြီးဌာန၊ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ် ရေးဝန်ကြီးဌာနစသဖြင့် အဆင့်ဆင့် လက်ဆင့်ကမ်းလျက် အထပ်ထပ် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ ကြပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဤကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ Trademark Law ကို ယခုကဲ့သို့ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်နိုင်ခြင်းသည်ပင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဥပဒေရေးရာ ဟာကွက်ကြီးတစ်ခုကို ဖြည့်ဆည်းလိုက်နိုင်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကြီး နှင့်တကွ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အပေါင်းအားလည်းကောင်း၊ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများရေး ဆွဲရေးတွင် ခေတ်အဆက်ဆက်က တစိုက်မတ်မတ် ပါဝင်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသူများအားလုံးကို လည်းကောင်း ကျေးဇူးအထူးတင်စွာဖြင့် ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

၈။ ဥပဒေကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရေး

ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေတစ်ရပ်သည် လိုအပ်ချက်မရှိ အမှားအယွင်းမဲ့ အခါခပ်သိမ်းအတွက် ပြီးပြည့်စုံသည်ဟု မည်သည့်အခါမျှ မရှိနိုင်သည်မှာ နိယာမတရားတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို အားလုံးက စိတ်ဝင်တစား ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေးကြကာ ဥပဒေအာဏာတည်မည့် နေ့ရက်ကို စောင့်မျှော်ရင်း နောက်ဆက်တွဲ ပေါ်ပေါက်လာမည့် နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာမှ အစ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဆက်လက်လေ့လာကာ ဝိုင်းဝန်းအကောင်အထည်ဖော်ကြ၊ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရဦးမည်ဖြစ်ပါကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။ ။

ဦးသန်းမောင်(စစ်တွေ)

တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့၏ နိဒါန်းစကား

- စိန်ရတုပြည်ထောင်စုနေ့မှသည်

နိုင်ငံရေး

၁။ မေတ္တာတရားဖြင့် ဖွဲ့စည်းအပ်သော ပြည်ထောင်စု

၂။ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်နှင့် အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား

၃။ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့် စောစံဖိုးသင်

၄။ အစွန်းရောက်မှု အပြန်အလှန်ထိန်းညှိခြင်း ကင်းမဲ့မှု

၅။ မြန်မာလွတ်လပ်ရေးနှင့် မြန်မာ့အမိဋ္ဌာန် ကိုးချက်

၆။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းနှင့် အချိုးကျကိုယ်စားပြုရွေးကောက်ပွဲစနစ်

၇။ မျက်မှောက်ခေတ်နိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးအမြင်

၈။ အကြမ်းဖက်ဆူပူမှုနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး

၉။ ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံ

စာကောင်းပေမွန်

၁၀။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ကျွန်တော်

၁၁။ ပြည်ထောင်စုနေ့

၁၂။ လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ အခမ်းအနား

စီးပွားရေး

၁၃။ အရှေ့ကိုလျှောက်ပါလို့ အရှေ့ကိုတဲ့ မျှော်လိုက်လျှင်

၁၄။ စီးပွားရေးခေါင်းဆောင်များအတွက် Next Normal

လူမှုရေးနှင့်အထွေထွေ

၁၅။ လူထုကျန်းမာရေး အခြေခံ "ကကြီးရေက"

၁၆။ ကျောင်းမသွားဘဲ အိမ်မှာသာ စာသင်မယ်ဆိုရင်

၁၇။ စာသင်ကျောင်းနှင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်

၁၈။ ပြည်သူကိုစောင့်ရှောက်မယ့် စည်းလုံးလာတဲ့နေ့တစ်နေ့

၁၉။ မင်းခစား

၂၀။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် မြန်မာ

ယဉ်ကျေးမှု

၂၁။ အားလုံးပါဝင်ရပါမည်

၂၂။ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေးနှင့်
ယနေ့ မြန်မာအမျိုးသမီးများ

နည်းပညာ

၂၃။ ရတနာပုံခေတ် ဘုရင့်သင်္ကြားစက်ရုံ

၂၄။ ရှေးအကျဆုံးမြန်မာ့လက်မှုပစ္စည်းများ

ဥပဒေ

၂၅။ မျိုးနွယ်နှင့်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုဥပဒေများ၏
နိုင်ငံသားများအပေါ် လွှမ်းခြုံအကျိုးသက်ရောက်မှု

၂၆။ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (၂၀၁၉) ကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း